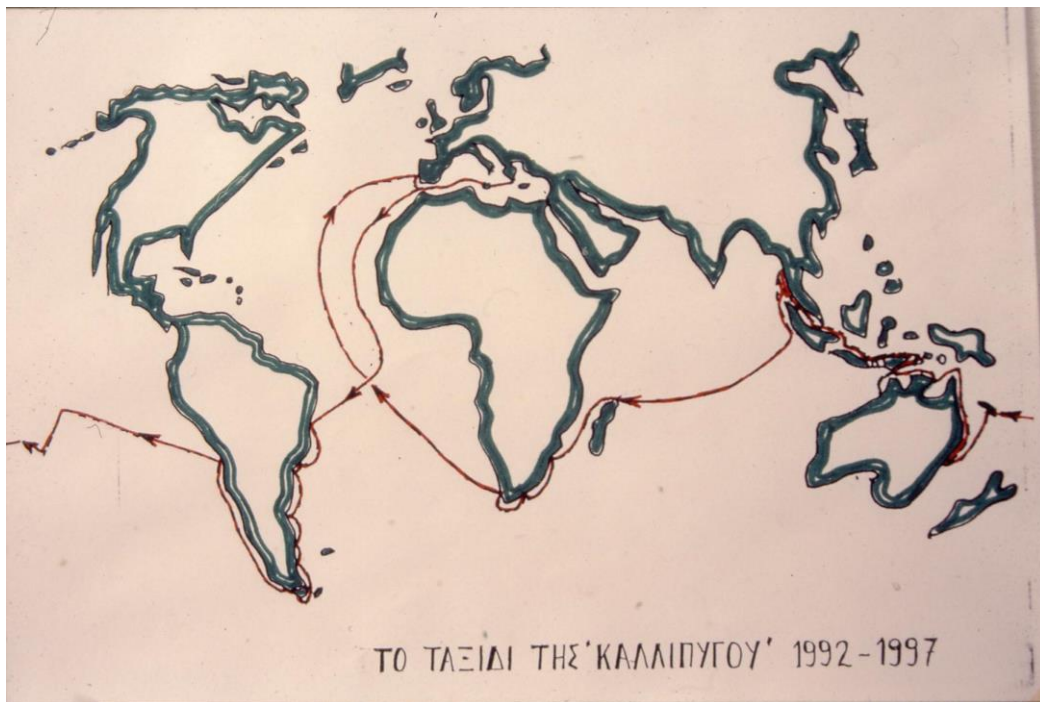

Η «Καλλίπυγος» στους πέντε ωκεανούς Περίπλους

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΚΡΙΤΣΗΣ

ANNEMARIE BIEDERMANN

Χειρόγραφος παγκόσμιος χάρτης

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1991 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει μέχρι σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειας των εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο ((ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργων.

Εκδόσεις Πατάκη Γεγονότα και Μαρτυρίες
Γιώργος Γκρίτσης και Annemarie Biedermann,
Περίπλους: **H** «Καλλίπυγος» στους πέντε ωκεανούς

Επίμετρο Φαίδων Ταμβακάκης

Επιμέλεια Μάνος Βενετσάνος

Διορθώσεις Γιώργος Κασαπίδης

Σύνθεση εξωφύλλου Μαρία Κωνσταντακάκη

DTP Βάσω Μπεκυρά

Φιλμ, μοντάζ LEGATO ΕΠΕ

Copyright® Στέφ. Αλ. Πατάκης, Γιώργος Γκρίτσης,

Annemarie Biedermann, 1997

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη Αθήνα, Οκτώβριος 1998 Ακολούθησαν οι ανατυπώσεις Δεκεμβρίου 1998, Μαρτίου 1999 Η παρούσα είναι η τέταρτη εκτύπωση, Μάιος 2001 Κ.Ε.Τ. 1847 Κ.Ε.Π. 456/01)

ISBN 960-600-686-7

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 14, 106 80 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: (01)36.38.362 - (01)36.45.236 - FAX: (01)3628.950

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΠΑΤΑΚΗ: ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 65, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ: 38.11.740 - 38.11.850 - FAX: 38.11.940

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: (01)38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: Ν. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ 122,563 34 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΤΗΛ.: (031)70.63.54-5

Web site: <http://www.patakis.gr> · e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	11
Εισαγωγή.....	15
Σαλπάρισμα.....	27
Φτάνουμε στη Μάλτα.....	33
Δυτική Σικελία.....	37

Σαλπάρουμε για την Ισπανία.....	41
Γιβραλτάρ.....	49
Αντίο, Μεσόγειος.....	53
Ατλαντικός.....	57
Κανάριοι νήσοι.....	61
Λας Πάλμας.....	65
Αποσπάσματα από το Ημερολόγιο.....	71
Μίντελο - Σάο Βισέντε.....	75
Αποσπάσματα από το Ημερολόγιο.....	81
Βραζιλία.....	87
Νότια Βραζιλία.....	95
Από τη Βραζιλία έως το Ρίο ντε Λα Πλάτα.....	105
Από το Μοντεβίδεο έως τη Γη του Πυρός.....	115
Γη του Πυρός και Ακρωτήριο Χορν.....	129
Βαλντίβια.....	157
Σαντιάγκο.....	167
Προς την Πολυνησία.....	183
Στη Σαμόα, λίκνο των Πολυνησίων	223
Η «Καλλίπυγος» στο βασίλειο της Τόγκα.....	235
Μελανησία.....	247
Παραθερισμός στην Αυστραλία.....	259
Ταξιδεύοντας στο μεγάλο κοραλλένιο φράγμα.....	273
Στην έρημο της Βόρειας Αυστραλίας.....	285
Στα νησιά των μπαχαρικών.....	297
Στα νησιά των δράκων και των μύθων.....	307
Από το Μπαλί στη Σιγκαπούρη.....	317
Σιγκαπούρη - Μαλαισία: Στα Στενά της Μελάκα.....	329
Μαλαισία - Ταϊλάνδη: Στα νησιά της Αδαμάντινης Θάλασσας.....	341
Δυτική Σουμάτρα — Ινδικός ωκεανός.....	353
Νότια Αφρική έως Αζόρες.....	379
Επίμετρο.....	399
Γλωσσάρι.....	401

*Ξέρεις κάθε ταξίδι ανοίγεται στα περισσότερια
Όλος ο κόσμος ακουμπάει στη θάλασσα και το νερό
Θα πιάσουμε το σύννεφο θα βγούμε από
τη συμφορά τον χρόνου
Από την άλλην όψη της κακοτυχιάς
Θα παίξουμε τον ήλιο μας στα δάχτυλα
Στις εξοχές της ανοιχτής καρδιάς
Θα δούμε να ξαναγεννιέται ο κόσμος*

Οδ. Ελύτης
Προσανατολισμοί

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πηγαίνοντας την ελληνική σημαία στα πέρατα της Γης αποδείξαμε, εάν χρειαζόταν, ότι μπορούμε σήμερα στην Ελλάδα να φτιάχνουμε σκάφη και να τα οδηγούμε (τις χειρότερες θάλασσες. Λέω σήμερα διότι με τα νέα οικονομικά δεδομένα τα ελληνικά πληρώματα όλο και σπανίζουν, ενώ με την οικολογική καταστροφή της Μεσογείου αργοπεθαίνει και η αλιεία. Έτσι οι αθλητές ιστιοπλόοι είναι πλέον κληρονόμοι των λειψάνων της μαζικής ναυτικής παράδοσης του τόπου.

Με την επιστροφή μας κορυφώθηκε μια προσπάθεια που άρχισε πριν από πολλά χρόνια και στην οποία συνέβαλαν πολλοί άνθρωποι του ιστιοπλοϊκού χώρου όχι μόνο με λόγια, αλλά με αυθόρμητες πράξεις και αυτοθυσία. Ναι μεν ήμασταν δυο άτομα στη μέση των ωκεανών, αλλά είχαμε τη συμπαράσταση άπειρων φίλων μας απ' όλη την Ελλάδα, ιδίως από τον Πειραιά, την Καλαμάτα και τη Σύρο.

Πρώτα θα ήθελα να ευχαριστήσω τη μητέρα μου, που πάντα στάθηκε δίπλα μου και με μπόλιασε με το ιστιοπλοϊκό μικρόβιο, μαζί με τους δασκάλους μου Σάββα Γεωργίου, Μανόλη Παντελή και Στέλιο Μπόνα

Επίσης, πρέπει να ευχαριστήσω όσους συνέβαλαν στην κατασκευή της «Καλλίπυγου» και που χωρίς τη βοήθειά τους δε θα υπήρχε αυτό το θαυμάσιο υπερωκεάνιο: τους κυρίους Μαργέλη, Κακαλικά, Βενιέρη, Χαβουτσά, Κανδρή, Λαλιζά, Σαραντίδη, Παναγιωτόπουλο και Μυλώβα, όπως και τις εταιρείες Icom Hellas, Φαραντζή, Αφοί Ηλιόπουλοι και Κούλλια Polygloss.

Στη διάρκεια του πενταετούς περιπλου 80 χιλιάδων χιλιομέτρων μας βοήθησαν ο κ. Μέζας από το Ι.Ο.Π. και ο κ. Παπαϊωάννου της Eivstrom Hellas, ενώ αφάνταστη ήταν η παρότρυνση του ραδιοερασιτεχνικού κόσμου, χάρη στον οποίο διατηρήσαμε επαφή με τη στεριά κατά τον περίπλου. Ιδιαίτερα συγχαρητήρια λοιπόν στους κυρίους Σπέη, Μπαρμπάτσαλο, Κολλίδα, Ντουσόν και του πανταχού παρόντος "ΑΜΑ" για το ερτζιανό αριάδνιο νήμα που ξετύλιξαν αυτά τα χρόνια. Ένα

μεγάλο ευχαριστώ λοιπόν σε αυτούς τους ανθρώπους, αλλά και οι όλους εσάς, τον ελληνικό ναυτικό κόσμο, που υπήρξατε η ψυχή και το πνεύμα που με ωθούσε.

Ο περίπλους της Γης δεν ήταν μια φυγή, αλλά μια αναζήτηση. Πέραν του αθλητικού χαρακτήρα του ωκεάνιου μαραθώνιου, μάθαμε να ζούμε λιτά, ανακαλύπτοντας εκ νέου τη χαρά της ζωής κοντά στη φύση, με σεβασμό προς αυτήν, και την ορθολογική χρήση των πόρων και της ενέργειας που μας προσφέρει.

Αναθεωρώντας το σκοπό της ζωής μας και τα είδωλα που προσκυνάμε, διαπλεύσαμε τους ωκεανούς έξι φορές. Επί τριάντα μέρες στο πέλαγος μάθαμε ότι η επιβίωση μας βρισκόταν στα χέρια μας, εξ ολοκλήρου υπ' ευθύνη μας, βασισμένη στις γνώσεις μας και στη σωστή προετοιμασία, αποδεχόμενοι τους νόμους της φύσης, συνειδητοποιώντας ότι δεν μπορείς να κάνεις ρουσφέτια στον Αίολο και στον Ποσειδώνα. Μάθαμε πως το κουράγιο δεν είναι απερισκεψία, αλλά η λογική καταστολή του φόβου. Ενώ ο ήλιος και τα άστρα μετρούσαν το χρόνο, οριοθετούσαμε την επιβίωσή μας στις 60 ημέρες που μας επέτρεπαν τα 300 λίτρα των δεξαμενών μας νερού και —χωρίς ψυγείο— η πενιχρή μας τροφοδοσία.

Δραπετεύσαμε από το σύστημα, αρνούμενοι την ασφάλεια και το δελεαστικό, ανακουφιστικό κατευνασμό, αναζητώντας ξεχασμένες αξίες.

Επανατοποθετώντας την παρουσία μας στον πλανήτη, απελευθερωμένοι από τη βαβούρα και τα

κάλπικα οράματα, γευτήκαμε την αγνότητα του περιβάλλοντος. Ποιο τεχνητό μέσο θα μπορούσε να ανταποδώσει τη μαγεία μιας νυχτερινής μπαλονάδας, όταν με υπόκρουση το φλοίσβισμα της πλώρης γίνονται ένα ουρανός και θάλασσα; Ή πώς να απεικονιστούν τα ατέλειωτα ζυγιάσματα των άλμπατρος στις θυμωμένες θάλασσες του Νότου;

Στην ξύλινη «παράγκα» μας των 14 τετραγωνικών μέτρων, με απίθανη θέα και γείτονες τα δελφίνια, αναζητήσαμε την καβαφική δεοντολογία, την περιπέτεια της ζωής, ανακαλύπτοντας πολιτισμούς από την πίσω πόρτα, προσεγγίζοντας ψαροχώρια και αναπλέοντας ποταμούς, γευόμενοι την αγνή φιλοξενία των συνανθρώπων μας στα πιο εξωτικά μέρη.

Κανάλι Μπιγκλ

Αυτά σημαίνουν για μας «Ο γύρος του κόσμου», κι όχι το «Σουβλάκι του λαού» ή κάποιες άλλες φαντασιώσεις που μας εξαναγκάζουν να κατεβάζουμε το κεφάλι στο καθημερινό κουρμπέτι. Το πόσο εξαπατάμε τους εαυτούς μας φανερώθηκε στην αρχή κιόλας του ταξιδιού: στην Ιταλία οι τοπικές αρχές αναγνώρισαν την κυανόλευκη που κυμάτιζε στην πρύμνη μας ως... φινλανδική σημαία. Άλλη μία απόδειξη της νεοελληνικής μας αυταπάτης ότι όλα περιστρέφονται γύρω μας και ότι η ύπαρξή μας είναι δεδομένη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το όνειρο γίνεται πραγματικότητα

Ίσως γιατί όλα τα θηλαστικά ζούσαν κάποτε στο νερό, ίσως γιατί το εχθρικό στοιχείο αποτελούσε πρόκληση στα ανήσυχια πνεύματα, ίσως γιατί αναπολούμε την υδρόβια εμπειρία του αμνιακού υγρού- ίσως πάλι γιατί αναζητούμε μια διαμετρικά αντίθετη μορφή ζωής. Αμέτρητοι οι παράγοντες που στον πολιτισμό μας καθιστούν ερεθιστική τη ζωή στο νερό.

Παρ' όλη τη μυθική της διάσταση, η συμβίωση με το υγρό στοιχείο παρουσιαζόταν πάντα

δύσκολη. Πάμπολλες οι παραχωρήσεις, οι θυσίες στους τομείς της άνεσης, του ύπνου, της διατροφής και φυσικά μόνιμη η παρουσία του κινδύνου. Για κάμποσους ανατολίτικους λαούς οι αντιξοότητες αυτές επαρκούν για να χαρακτηριστούν κοινωνικά ως κατώτατες οι ασχολίες γύρω από τη θάλασσα, σήματα που αντιλαλούν έως και τις δικές μας ψυχές.

Ο 19ος αιώνας βρήκε να συμβαδίζουν ο ρομαντισμός και το ζενίθ των ιστιοκίνητων ωκεάνιων μεταφορών. Συγχρόνως, γνώσεις γεωγραφίας, ωκεανογραφίας και μετεωρολογίας άρχισαν να αποδίδουν τους καρπούς τους, επιτρέποντας στα ιστιοφόρα φορτηγά να μεγιστοποιούν τις ταχύτητές τους, ελαχιστοποιώντας τους χρόνους διαδρομής. Στις μεγάλες ωκεάνιες διαδρομές τα μυθικά κλίπερ του τσαγιού, οι τετρακάταρτες νάβες στη ρότα της Χιλής ή της Αυστραλίας κράτησαν το σκήπτρο των ρεκόρ έως τα μέσα του αιώνα μας. Λανθασμένα πιστεύεται ότι στα ανοιχτά πελάγη ο ατμός αντικατέστησε τα πανιά χάρη στη ταχύτητα, στην πραγματικότητα οφείλεται στην έλλειψη ικανών πληρωμάτων και στο μέγεθος των πλοίων. (Φανταστείτε ότι περάσαμε από τις νάβες των 3.000 κοχ, στα λίμπερτι των 10.000 έως τα σημερινά μεγαθήρια των 500.000 τ.)

Παραδόξως, η ιδέα της ωκεάνιας βόλτας με μικρά ιστιοφόρα δε γεννήθηκε στην Ολλανδία ή τη Βρετανία, γενέτειρες του σύγχρονου γιότιγκ, αλλά στις ΗΠΑ. Πιο συγκεκριμένα, το 1890 ένας άνεργος γεμιτζής καπετάνιος, ο Γόουσα Σλόκουμ, πραγματοποίησε τον πρώτο μοναχικό περίπλου της Γης μ'έναν εντεκάμετρο βαρκαλά. Η εποχή υπαγόρευε λάμπες πετρελαίου, μαγείρεμα στα κάρβουνα, σκαντάγιο χειρός και εξάντα, ενώ το ισχνό βαλάντιο του θαλασσοπόρου τον ανάγκαζε να φτιάχνει και να επιδιορθώνει τα πάντα ο ίδιος. Αντίθετα με τον Σλόκουμ, δύο παγκοσμίως γνωστοί συγγραφείς, ο Τζακ Λόντον και ο Ιούλιος Βερν, διέπλευσαν ωκεανούς με λουσάτες σκούνες και επαγγελματικά πληρώματα.

Αυτές οι αντίθετες φιλοσοφίες δεν ήταν μόνο αποτέλεσμα της διαφοράς στα μέσα, αλλά διαφορετικών απόψεων ως προς τον τρόπο ζωής. Με άλλα λόγια, συγκρουόταν η πρόκληση του σκαπανευτικού νομαδισμού με την ηδονή της υδρόβιας χλιδής. Εάν προσθέσουμε και την αγωνιστική ιστιοπλοΐα, έχουμε τις τρεις κύριες παραμέτρους, που εξελίχθηκαν έως τη σημερινή εποχή.

Εκτός από το ατυχές επιχείρημα του Αραπάκη και τον επιτυχημένο διάπλου του Σάββα Γεωργίου,

δεν υπάρχουν ωκεάνιες εμπειρίες στην ελληνική συλλογική μνήμη. Όχι ότι οι Έλληνες γεμιτζήδες δεν απάρτιζαν πληρώματα των μεγάλων ναυτικών δυνάμεων, κυρίως της Ισπανίας, αλλά όντας απλώς μισθοφόροι δεν πρόσφεραν στην οικοδόμηση ωκεάνιων μύθων. Μόνο στους νεότερους χρόνους κατάφεραν ν' αναδυθούν από το φούμο της ατμοπλοΐας τα εξαιρετα αλλά τόσο μεμονωμένα πελαγίσια οράματα ενός Καββαδία.

Έχοντας την τύχη να γνωρίσω την Άννα Μαρία, δένοντας δίπλα στο 11μέτρο καταμαράν της στην Αμοργό, το καλοκαίρι του '82, γρήγορα αντιληφθήκαμε ότι τα όνειρά μας δε χώραγαν ούτε στη Μεσόγειο αλλά ούτε στις συνήθειες ελληνικές ιστιοπλοϊκές εκφράσεις, το επαγγελματικό γιότιγκ ή την αγωνιστική ιστιοπλοΐα.

Αναζητώντας κάτι το διαφορετικό, δοκιμαστήκαμε στη μακρινή κρουαζιέρα παλινδρομώντας χειμωνιάτικα στη Μεσόγειο κι αναπλέοντας το Νείλο. Οι μοναδικές αυτές εμπειρίες μας άνοιξαν την όρεξη, κι έτσι το 1985 σαλπάρουμε για τον πρώτο μας περίπλου. Οι μινιμαλιστικές συνθήκες της διετούς περιπέτειας με τον «Ιάσονα» πλησίαζαν τις περιστάσεις του Γ. Σλόκουμ ή του Σ. Γεωργίου, αφού στο ξύλινο σκαφάκι των 7,5 μέτρων φωτιζόμασταν με πετρέλαιο, ζώντας χωρίς ψυγείο, ηλεκτρονικές μηχανές ή οτιδήποτε άλλο θεωρείται σήμερα αναγκαίο.

Το οικονομικό δεν αποτελούσε τον κύριο λόγο για τη λιτότητα, αλλά μια παραπάνω πρόκληση, μια εγγύηση ότι χάρη στην απλότητα θα παραμέναμε αυτόνομοι κι αυτάρκεις. Έχοντας γευτεί την

απόλυτη ελευθερία του πελάγους, δεν ήταν πλέον δυνατόν να συμμορφωθούμε στα καλούπια της αστικής ζωής επιστρέφοντας στην Ελλάδα. Χάρη στο φίλο μας κι εξαιρετο Καλαματιανό ναυπηγό Θανάση Μαργέλη, μας δόθηκε η ευκαιρία να κατασκευάσουμε ένα σκαφάκι κομμένο και ραμμένο στα μέτρα μας, για να πραγματοποιήσουμε μια νέα περιπλάνηση.

Γύρω από την υλοποίηση του οράματος άρχισε να περιστρέφεται όλη μας η ζωή: δουλειά για την κάλυψη του κόστους κατασκευής και του ταξιδιού, ατελείωτα τρεξίματα και συναντήσεις με κατασκευαστές και εμπόρους για την εξασφάλιση εξοπλισμών και υλικών ήταν για μας τα κύρια χαρακτηριστικά του '89 και '90. Πόσες φορές έπεσε το ψυχολογικό θερμόμετρο υπό το μηδέν, όταν συνειδητοποιούσαμε την αλήθεια του κυκλαδικού ρητού «άμα ακούς για μεγάλα ψάρια, βάστα μικρό καλάθι»! Ο προϋπολογισμός ήταν το παν κι όλη η στρατηγική μας εξαρτιόταν απ' αυτό, ενώ παράλληλα εάν δεν πετυχαίναμε να προμηθευτούμε εξοπλισμούς και υλικά σε τιμές κόστους χονδρικής, δε θα μας έμενε παρά να εγκαταλείψουμε το όραμα της κατασκευής στην Ελλάδα και να «χτυπήσουμε» την πληθωρική αγορά μεταχειρισμένων σκαφών της Δ. Ευρώπης. Η πλειονότητα των ιδιοκατασκευαστών ξεχνά ότι οι εξοπλισμοί φτάνουν το 80% της συνολικής αξίας ενός πλεούμενου. Τελικά, σταθήκαμε τυχεροί, αφού βρέθηκαν αρκετοί επαγγελματίες που είτε από συμπάθεια, είτε από συμπόνια, είτε πάλι από εμπορικό υπολογισμό (οι λιγότεροι) μας εμπιστεύτηκαν τα προϊόντα τους, ώστε να μπορέσουμε να υλοποιήσουμε τον πολυπόθητο στόχο μας.

Το όνομα Καλλίπυγος προέρχεται από την προστάτιδα θεά της αρχαίας Κνίδου (λιμάνι της Ιωνίας): η καλλίπυγος Αφροδίτη, το άγαλμα της οποίας είχε πανέμορφα... οπίσθια!

Το Θανάση Μαργέλη πολλοί τον έχουν ακουστά. Είναι ο ιδιοκτήτης και κατασκευαστής του σκάφους «Τζίβαέρι», ενός από τα γρηγορότερα του Σαρωνικού. Πριν απολυθούμε από το Πολεμικό Ναυτικό όπου υπηρετήσαμε μαζί, ο Θανάσης μου πρότεινε να κατασκευάσει το καινούριο μου σκάφος, αφού η Άννα Μαρία κι εγώ είχαμε αποφασίσει να πουλήσουμε τον κοσμογυρισμένο και υπερήλικο «Ιάσονα» για να ξανακάνουμε τον περίπλου της Γης με κάποιο άλλο κότσο.

Έτσι αρχίσαμε να ψάχνουμε για ναυπηγικό σχέδιο. Αυτή ήταν η πρώτη δυσκολία. Έπρεπε όχι μόνο να ξέρεις ακριβώς τι ζητάς, αλλά και να υπάρχει το πολυπόθητο! Διότι οι προδιαγραφές, που προέρχονταν από τις προηγούμενες εμπειρίες μας, ήταν αυστηρότατες αν όχι αντιφατικές. Το

πλοίο -θα έλεγα μάλλον υπερωκεάνιο!- έπρεπε να είναι μικρό (μικρό κόστος και ευχρηστία), ογκώδεις (για φόρτωση αρκετών εφοδίων και άνετους χώρους διαμονής), γρήγορο στην μπουνάτσα (να μη διαιωνίζονται οι περαντζάδες), ισχυρό, με ελάχιστη συντήρηση και γήρανση — χωρίς σχόλια. Επίσης, θέλαμε (σαν να μην έφταναν τα προηγούμενα!) μεταβλητό βύθισμα για να ζυγώνουμε ρηχούς όρμους και ποτάμια, να μουραβιάζουμε στις παραλίες, να αποφεύγουμε τα «broach» στις λασκάδες και στα πρίμα με τον αυτόματο πιλότο, όπως και τα «knock down» που προκαλούν οι βαθιές καρίνες στα μικρά σκάφη, όταν η θάλασσα ακμάζει.

Κάποιος αμπελοφιλόσοφος έλεγε ότι η καμήλα είναι ένα άλογο «φτιαγμένο» βάσει προδιαγραφών. Τελικά, βρήκαμε την καμήλα μας σχεδιασμένη από το Γάλλο Bernard Veys — γνωστός από τα Serpentine της Μίνι Τρανσάτ. Το σκάφος (το όνομα βρέθηκε με χίλιες δυσκολίες πολύ αργότερα) ήταν 9 μέτρα μήκος, εκτόπισμα άδειο 3.200 κιλά και έμφορτο 4.500. Τύπος γάστρας γωνιακή —όποιος μεγάλωσε με Όπτιμιστ και Λάιτνικ θα καταλάβει—, υλικά κατασκευής: ξύλο από εποξειδικές ρητίνες.

Ας κάνουμε μια παρένθεση. Όσοι ακούνε ξύλινη κατασκευή και οραματίζονται σάπια τρεχαντήρια πρέπει να πληροφορηθούν ότι τα υλικά spruce —δεσποτάκι, όρεγκον πάιν, «κοντραπλακέ»— ανήκουν και στην αεροπορική τεχνολογία (βλέπε τα περίφημα Mosquito). Πιο κοντά μας, στο Μικρολίμανο, υπάρχει το «Π. Γολέμης» (τέως Macumba), αγωνιστικό one tonner, (φτιαγμένο από ξύλο και epoxy πριν από 25 χρόνια, το οποίο ακόμα και σήμερα ποδοπατείται ανέμελα από δεκάδες μαθητές των σχολών του ΠΟΙΑΘ. Επιστημονικές μελέτες στις ΗΠΑ απέδειξαν ότι στεγνή ξυλεία κολλημένη και βαφτισμένη με epoxy είναι σαφώς ανώτερη στη γήρανση (συνεχείς κοπώσεις) από τα **GRP, GRB** και κράματα αλουμινίου. Ανώτερο απ' όλα τα υλικά βρέθηκε το carbon-epoxy. Αυτές οι μελέτες οδήγησαν τους Αμερικάνους να παραγγείλουν μια σειρά ναρκαλιευτικών από ξύλο και epoxy. Τέλος της παρένθεσης.

Ενώ έλειπα στην Καραϊβική, ο Θανάσης και η Άννα Μαρία άρχισαν τη ναυπήγηση στο πρότυπο βιοτεχνικό πάρκο της Καλαμάτας, γενέτειρα του Θανάση. Με όλες τις αλλαγές στα αρχικά σχέδια, που έγιναν για να «βολέψουμε» και τις πιο μικρές επιθυμίες μας, ο πραγματικός χρόνος κατασκευής ήταν εννιά μήνες. Ο πρώτος έπαινος για την ποιότητα της δουλειάς προήλθε από το μηχανουργό, τον κύριο Κακαλίκια —μας έφτιαχνε τα ανοξειδωτα εξαρτήματα—, ο οποίος, ενώ περίμενε να δει σκεπάρνια, πρόκες και μίνιο, βρήκε ελεγχόμενες συνθήκες υγρασίας και θερμοκρασίας, μαθηματική ακρίβεια, συναρμολογήσεις στο χιλιοστό και μια κατασκευή χωρίς βίδες, βασισμένη αποκλειστικά στην κόλλα.

Τελικά, όλα έγιναν στην εντέλεια, κι αυτό φάνηκε στο τέλος. Όταν η «Καλλίπυγος» καθελκύστηκε, έπλεε ακριβώς στις γραμμές της, παρ' όλο που είχε φτιαχτεί πολύ πιο ισχυρή απ' ό,τι προέβλεπε ο σχεδιαστής: διότι αντί να προστεθούν βλακωδώς «ενισχύσεις», χρησιμοποιήθηκαν ανώτερα υλικά αυξημένης αντοχής, αλλά ιδίου βάρους με τα προβλεπόμενα.

Ένα ωραίο απόγευμα του Μαΐου, η «Καλλίπυγος» πρωτοσυνάντησε το στοιχείο της στον Όμιλο «Αίολος Καλαμάτας». Την επομένη έγινε τιμητική κούρσα, όπου το «νεογέννητο» έδειξε δείγματα του χαρακτήρα του μια σε μια καταπληκτική μπαλονάδα. Πραγματικά, οι επιδόσεις ενός τόσο ογκώδους «κρουαζιεράδικου» σκάφους ξεπέρασαν κάθε προσδοκία μας, που μάλλον οφείλονται σε δυο σπάνια για τα ελληνικά δεδομένα— χαρακτηριστικά ή ιδιομορφίες.

Πρώτον, δεν πρόκειται για μία κινητή καρίνα, αλλά για δύο. Δεύτερον δεν υπάρχει έρμα στις καρένες, αλλά η σαβούρα —σε μορφή μολυβένιων χελωνών— βρίσκεται κολλημένη στις σεντίνες. Θα μου πείτε: μα πώς στέκεται το σκάφος; Δε θα έπρεπε να τουμπάρει όπως π.χ. ένα Λείζερ; Πέρα από τη μεγάλη ευστάθεια του σχήματος λόγω της γωνιακής γάστρας, στην περίπτωση πλήρους ανατροπής (εξαιτίας κάποιου τερατώδους κύματος), η επαναφορά γίνεται επειδή το αναποδογυρισμένο σκάφος θα επιπλέει πιο ψηλά χάρη στην —ίσου εκτοπίσματος με τη γάστρα— ογκώδη υπερκατασκευή, με τον ίδιο τρόπο που επανέρχονται τα «allweather» ναυαγοσωστικά. Τα μειονεκτήματα όμως είναι τα εξής: μεγάλος όγκος σκάφους - σπιράγιου και αυξημένο ποσοστό έρματος (αντί 35% που συνηθίζεται έχουμε 47%). Πέραν της «στατικής» ευστάθειας, υπάρχει όμως και η λεγόμενη «δυναμική», όπου επεμβαίνει το ανασηκωμένο πτερύγιο (καρένα), επιτρέποντας έτσι στο σκάφος να πλαγιολισθήσει στα μεγάλα απότομα κύματα αντί να δεχτεί την «τρικλοποδιά», που θα προκαλούσε ένα μόνιμο και βαθύ fin keel. Γιατί όμως δύο κινητές καρίνες; Απλώς, γιατί ένα και μοναδικό κινητό πτερύγιο, όπως στα IOR του τέλους της δεκαετίας '70, πρέπει να είναι τόσο μεγάλο για να έχει απόδοση στα όρτσα, ώστε η «θήκη» του (το καρενόκουτο) θα «τρώει» υπερβολικά πολύ χώρο από το εσωτερικό, πράγμα απαράδεκτο για ένα «πλωτό σπίτι». Αυτός είναι ο λόγος για τα δύο ασύμμετρα, υψηλής απόδοσης πτερύγια, που κυριολεκτικά «διπλώνουν» κάτω από τους καναπέδες του σαλονιού.

Χρησιμοποιείται πάντοτε το υπήνεμο πτερύγιο —με την επίπεδη επιφάνεια προς σταβέντο— και παρ' όλη τη μικρή πλευρική του επιφάνεια, αποδίδει άριστα χάρη στο παχύ, ασύμμετρό του προφίλ, σαν φτερό πουλιού ή αεροπλάνου.

Οι χειρισμοί των πτερυγίων γίνονται με σκοινιά Kevlar από το κόκπιτ. Στα όρτσα, με λίγο αέρα, η καρένα είναι στο μέγιστο βάθος, στην πλαγιοδρομία μισοκατεβασμένη και στα πρύμα πλήρως ανασηκωμένη. Το «τακ» περιπλέκεται λίγο, διότι, πριν γίνει, πρέπει να μαϊνάρω τη σοφράνο καρένα και αφού γυρίσει το σκάφος, να ελευθερώσω την άλλη (πλέον άχρηστη), ώστε να ανέβει μόνη της με την πίεση του νερού.

Ο σκοπός όλης αυτής της διαδικασίας δεν είναι να μετατραπεί ένα άνετο κρουαζιεράδικο σε σούπερ αγωνιστικό, αλλά να βελτιώσει τις επιδόσεις στις «δύσκολες» πλευσεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Μήκος Ο.Α.: 9,05 μ., μήκος ισάλου: 8,05 μ., πλάτος Ο.Α.: 3,45 μ., πλάτος ισάλου 2,50 μ., εκτόπισμα: 3.200 κ. έως 4.500 κ. έμφορτο, έρμα: 1.500 κ., ιστιοφορία στα όρτσα: 55 μ², spinnaker: 70 μ², τύπος αρματωσιάς: masthead με δύο σταυρούς, δύο επιτόνους και δύο προτόνους, βύθισμα: 2,10 μ./0,48.

Θα ήθελα να προσθέσω ορισμένους συλλογισμούς, αποτέλεσμα σκέψεων και εμπειριών, ως προς τους εξαρτισμούς μικρών ωκεάνιων ιστιοφόρων. Όπως και για τη γενική σύλληψη του σκάφους, έτσι κι εδώ ακολουθήσαμε την κατευθυντήρια σκέψη της απλότητας.

Η πρωτοτυπία του μεταβλητού βυθίσματος μας ανάγκασε να ψάξουμε λύσεις σε ανυποψίαστα προβλήματα, όπως αυτό της μηχανής. Διότι ενώ προσφερόταν εσωτερικός χώρος για μια πετρελαιοκίνητη εσωλέμβια, όταν καθίσει η γάστρα στην άμμο δεν υπάρχει πια χώρος κάτω από το σκάφος για την προπέλα! Οπότε, αναγκαστικά, επιλέξαμε τη λύση του εξωλέμβιου τετράχρονου —ροπή, οικονομία, οικολογία— βενζινοκίνητηρα. Η λογική αυτή συμβαδίζει άλλωστε με τη βαθύτερη έννοια του πραγματικού ιστιοκίνητου σκάφους, όπου σπανιότατα χρησιμοποιείται μηχανή και δε βασίζεται ποτέ σ' αυτή για να φτάσει κάπου ή να αντεπεξέλθει σε κάποια δύσκολη στιγμή. Τα ιστιοφόρα είναι σχεδιασμένα για να κινούνται με τα πανιά, κι ενώ θα έπρεπε να κουμαντάρονται από πραγματικούς ναυτικούς, που ξέρουν να αξιοποιούν στο μέγιστο τη χρήση του περιβάλλοντος (άνεμος, θάλασσα), η ευκολία, η σύγχρονη βιασύνη και η νομοθεσία τους σπρώχνουν στην αφύσικη κατάχρηση της μηχανής, παραβλέποντας έτσι τους βασικότερους κανόνες της ναυτοσύνης. Τρέμω κάθε φορά (ουκ ολίγες) που βλέπω ένα μηχανοκίνητο ιστιοφόρο με ανέτοιμα πανιά κι άγκυρα να πλησιάζει στην ακτή, καθώς η παραμικρή φουσαλίδα αέρα ή νερού στα καύσιμα μπορεί να προκαλέσει την καταστροφή.

Οι ιστιοπλόοι επιλέγουν συνήθως να πλεύσουν ωκεανούς, όταν στατιστικά επικρατούν οι ευνοϊκότερες και ηπιότερες συνθήκες, καταλήγοντας να διανύσουν τεράστιες αποστάσεις με πρυμνιούς ελάχιστους φαινόμενους ανέμους, όπου λόγω έλλειψης επαρκών καυσίμων υποφέρουν από χαμηλές ταχύτητες και το μπότζι. Με τη λογική αυτή διαλέξαμε να έχουμε ένα τεράστιο μπαλόκι και το μεγάλο σπινακόξυλό του να το χρησιμοποιούμε για το «σταύρωμα» της τζένοας, μόλις φρεσκάρει ο αγέρας, ή για την «πεταλούδα», την κλασική ιστιοφορία των αληγών με τα δύο «σταυρωμένα» μπροστινά πανιά.

Ένα ιστιοπλοϊκό σκάφος, έστω κρουαζιέρα, πρέπει όμως να είναι ικανό να ταξιδέψει όρτσα, πράγμα που στο πέλαγος μεταφράζεται, πιθανότατα, σε ολόκληρες μέρες! Για τη βαριά και συνεχή αυτή χρήση η μεγάλη πλειονότητα των συστημάτων περιτύλιξης - μουδαρίσματος έχει αποδειχτεί, δυστυχώς, ότι είναι αδύνατον να αντέξει σε μακροχρόνιες κοπώσεις. Επιπλέον, σ' αυτές τις περιπτώσεις ελαχιστοποιείται η αντοχή και η απόδοση του μοναδικού μπροστινού πανιού, όταν μισοτυλιγμένο αρχίζει να σακουλιάζει αυξάνοντας τον εκπεσμό και καταπονώντας τον πρότονο. Για μικρά masthead σκάφη η πιο ορθολογική και οικονομική λύση παραμένουν τα τέσσερα μπροστινά πανιά —με μούδες στο καθένα—, που εγγυούνται βέβαια κάποια δουλειά στην πλώρη, αλλά συγχρόνως την αξιοπιστία και την επιθυμητή ανεξαρτησία από πολύπλοκα και δυσεύρετα ανταλλακτικά. Δε θα ξεχάσω ποτέ τη στοίβα των κατεστραμμένων αλουμινένιων διατομών το 1987 στη Φαιιάλ των Αζορών· ερχόμασταν από την Καραϊβική, όπου από μια βδομάδα όρτσα τα δυο τρίτα των εξοπλισμένων σκαφών με συστήματα περιτύλιξης είχαν καταλήξει με ζημιές.

Η δυσάρεστη εμπειρία ενός απότομου ξαλμπουρώματος, το 1986 ανοιχτά της Ιαπωνίας, και η γνώση ότι τα φορτία που ασκούνται στην αρματωσιά έχουν άμεση σχέση με το εκτόπισμα του σκάφους μας έπεισαν να ασχοληθούμε σοβαρά με την αρματωσιά της «Καλλίπυγου». Με δεδομένο ότι θα διανύαμε δεκάδες χιλιάδες μίλια υπερφορτωμένοι —σε σχέση με την αρχική μελέτη—, έπρεπε να βρούμε τον τρόπο να ενισχύσουμε την αρματωσιά χωρίς να αυξήσουμε το βάρος και το κόστος της. Μπόλικη σκέψη μας οδήγησε πάλι στο αυγό του Κολόμβου: αυξάνοντας κατά 6 εκ. το πλάτος των σταυρών και τη βάση των ξαρτόριζων, πετυχαίναμε μεγαλύτερη γωνία παταράτσων-μαγκιόρων, μειώνοντας έτσι κατά 20% τα φορτία εφελκυσμού στα ξάρτια, με μοναδικό αντίτιμο δυο μοίρες λιγότερα όρτσα.

Χάρη στη μελέτη μετεωρολογικών χαρτών, πλοηγών βιβλίων και της «Βίβλου» μας —το *Ocean Passages For The World* του Βρετανικού Ναυαρχείου—, καταφέραμε πάντα να οργανώνουμε τα ταξίδια μας σπονδυλωτά, επωφελούμενοι από τις καλύτερες δυνατές συνθήκες. Η δυσκολία στον προγραμματισμό δεν είχε να κάνει ποτέ με τις συνθήκες μιας μόνο διαδρομής, αλλά με το πώς διαρθρώνονται στη σειρά, ενώ πρέπει να προστεθούν επιπλέον τα τουριστικά ενδιαφέροντα (πόσον καιρό επιθυμούμε να παραμείνουμε σ' ένα μέρος) ή κάποιες πρακτικές προτεραιότητες (φτηνές ή αναγκαίες επισκευές, ανεφοδιασμοί κ.ά.). Η συνάρτηση όλων αυτών των στοιχείων οδηγεί σε μια ορθολογική σχεδίαση και μελέτη, απ' όπου εκρέουν αποφάσεις ως προς το χρόνο, την οργάνωση, τους εξοπλισμούς και τα οικονομικά. Όσο πιο λεπτομερής είναι η συλλογή πληροφοριών τόσο μικρότερη η πιθανότητα προβλημάτων και τόσο μεγαλύτερη η ικανοποίηση. Εάν φυσικά έχει συμπεριληφθεί κι άφθονος χρόνος για ρεμπελιό, τότε όλα είναι ακόμη καλύτερα! Η αποφυγή αντίξων συνθηκών αποτελεί οπωσδήποτε σημαντικό παράγοντα ασφαλείας (και

καλοπέρασης)* έτσι, χάρη στο σωστό σχεδιασμό, περιορίσαμε την κακοκαιρία στις διαδρομές μας σε λιγότερο από 5% του συνολικού χρόνου. Εν πλω και σε περίπτωση ενδοιασμών ισχύει η βασική αρχή: η παραμονή στο πέλαγος μακριά από ξέρες, παλίρροιες, βράχια ή καράβια σημαίνει σιγουριά, διότι μπορεί κανείς πλέον να αρμενίζει ήσυχα, με το δυσανάλογο εκπεσμό που εγγυάται ασφάλεια, όταν ακμάζουν τα κύματα. Όσο παράδοξο κι αν ακούγεται, αρκετές φορές η μεγάλη, βαθιά καρένα του «Ιάσονα» παραλίγο να μας προκαλέσει ανατροπή σε συνθήκες μεγάλης τρικυμίας, ενώ σε παρόμοιες συνθήκες η «Καλλίπυγος», χάρη στην ελάχιστη αντίσταση του αναδιπλωμένου πτερυγίου, αρμενίζε ανενόχλητα υπό την επιτήρηση του ανεμοτίμονου! Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου πρέπει κανείς να χωθεί κυριολεκτικά στην προστασία της στεριάς, χρησιμοποιώντας όλες τις άγκυρες και πλέκοντας έναν ιστό κάβων έως τα γύρω βράχια ή δέντρα. Εδώ πάλι βρήκαμε συμφέρουσα την κινητή καρίνα, διότι μας επέτρεπε να «προσγειώσουμε» κυριολεκτικά τη γάστρα. Δεν πρέπει να ξεχάσει κανείς ότι υπάρχουν και καταστάσεις ανάγκης όπου παρ' όλες τις προσπάθειες το πλοίο βυθίζεται, λόγω σύγκρουσης με κάποιο ημιβυθισμένο αντικείμενο (ναυάγιο ή κοντέινερ) ή λόγω πυρκαγιάς. Περιττό να πω ότι τα μικρά ιστιοφόρα αποτελούν ένα από τα ασφαλέστερα μέσα μεταφοράς, άρα εγκαταλείπονται μόνο κατόπιν πλήρους βύθισής του, διότι αρκετές φορές υπέφεραν ή πνίγηκαν άνθρωποι εγκαταλείποντας κάποιο σκαφάκι, το οποίο βρέθηκε αργότερα να επιπλέει! Για την περίπτωση του «ο μη γένοιτο», πριν από κάθε απόπλου προετοιμάζουμε ένα στεγανό πλαστικό βαρελάκι και μέσα βάζουμε ξηρά τροφή, διαβατήρια, ένα φακό, βεγγαλικά, χρήματα ή πιστωτικές κάρτες, ενώ μαζί με τη νόμιμη αυτόματη σχεδία (liferaft) αποθηκεύουμε κι ένα μισογεμάτο —για να επιπλέει— μπετόνι νερού, δεμένο με μακρύ σκοινί.

Αλλά ας αφήσουμε τα ολέθρια σενάρια —σπάνια έρχονται από μόνα τους—, αφού προέρχονται συνήθως από μια σειρά απαντών μικροζημιών, έτσι ώστε η σωστή προετοιμασία και η ετοιμότητα αποτελούν την καλύτερη πρόληψη. Δεν μπορώ παρά να επιμείνω στη βασική μας αρχή της αυτάρκειας: «μην εξαρτιέσαι ποτέ και μη βάζεις στο σκάφος κάτι που δεν μπορείς και δεν ξέρεις να επισκευάσεις!», η οποία είναι το κλειδί σε όλες τις επιτυχημένες κρουαζιέρες.

Και για να κλείσουμε το τεχνικό μας κεφάλαιο με ελαφρύτερο τόνο, θα ήθελα να καταπιαστώ συντόμως και με το θέμα της διατροφής. Από τη «λόρδα» του Καραγκιόζη έως τη μεταπολεμική απληστία, η «μάσα» αποτελεί για τους Νεοέλληνες κύρια επιδίωξη και ηδονή. Πάμπολλες φορές αναρωτηθήκαμε πώς ζούμε και τι τρώμε, παρατηρώντας μορφασμούς δυσπιστίας όταν αρχίζαμε τη δήλωσή μας μ' αυτή τη φράση: «Δεν έχουμε ψυγείο». Τόσο οι προαναφερόμενοι λόγοι αυτάρκειας όσο και απλώς προβλήματα χώρου μας έσπρωξαν να ασπαστούμε τις πατροπαράδοτες συνταγές διατήρησης τροφίμων. Στο κάτω κάτω, προ πεντηκονταετίας δεν υπήρχαν ψυγεία* έτσι

δεν είναι; Έτσι ξαναθυμηθήκαμε τις τεχνικές του παστού, λιαστού, καπνιστού, ξιδάτου, της μαρινάτας και της εν κενώ παστερίωσης των παραδοσιακών κονσερβών-γυάλινων συσκευασιών στη χύτρα. Μην ξεχνώντας επίσης ότι πραγματικά φρέσκα οπωροκηπευτικά μπορούν, στην πλειονότητά τους, να διατηρηθούν σε καφασωτά επί τουλάχιστον ένα μήνα. Με το ίδιο σκεπτικό: τα αυγά, το κέλυφος των οποίων έχει «σφραγιστεί» από την ατμοσφαιρική οξείδωση, π.χ. με μια επάλειψη βαζελίνης —τα αναποδογυρίζουμε μια φορά την εβδομάδα για να μην «πατώσει» ο κρόκος—, διατηρούνται έως και δύο μήνες στη σταθερή θερμοκρασία μιας σεντίνας. Το να ανακαλύπτεις ξανά τις γαστρονομικές και πολιτιστικές ρίζες μαζί με τις συνταγές της γιαγιάς αποτελεί ήδη ένα πάθος, ένα σκοπό και άλλη μια ηδονιστική αναζήτηση.

Σαλπάρισμα

Είπαμε σ' όλους, σαν πρωταπριλιάτικο αστείο, ότι φεύγουμε σήμερα. Τελικά, ο «καρεκλάτος» μαϊστρος —όπως τον λένε οι Μυκονιάτες— και η καθυστέρηση των ανταλλακτικών της μηχανής μας ανάγκασαν να αναβάλουμε την αναχώρηση για την επομένη. Άντε λοιπόν, ένα τελευταίο ούζο, έναν τελευταίο μεζέ και τα τελευταία ψώνια καλαματιανών «σπεσιαλιτέ». Νιώθουμε παράξενα, τα συναισθήματά μας είναι μπερδεμένα, κάτι σαν την τελευταία μέρα φυλακής ενός καταδίκου που έφτασε στο σημείο να φοβάται ν' αντιμετωπίσει τον έξω κόσμο και την ελευθερία.

Τελικά, η οργή που μας προκάλεσαν οι «Αρχές» για την έξοδο από τη χώρα, με τη γνωστή τους θρασύτητα και ευθυνοφοβία, μας βοήθησε να νοιώσουμε λιγότερο άσχημα, να αισθανθούμε λύτρωση με τον απόπλου. Ύστερα από τόσους κόπους, ταλαιπωρίες και απογοητεύσεις, επιτέλους έφτασε η μεγάλη στιγμή: **ΦΕΥΓΟΥΜΕ.**

Έως τη Μάλτα θα έχουμε παρέα τον Τζίμι, έναν Καλαματιανό φίλο και ιστιοπλόο. Μαζί με τις αποσκευές του μας φέρνει μια νταμιτζάνα κρασί και έναν ντενεκέ λάδι. Στις δύσκολες στιγμές, όταν κατασκευάζαμε το σκάφος, πάντα έβρισκε τον τρόπο να μας τονώνει το ηθικό όπως και τώρα. «Μπράβο, Τζίμι φιρφιρή!» τον αποκαλούμε χαιδευτικά.

Τελευταίες διαδικασίες, γεμίζουμε τα ντεπόζιτα νερού και χαιρετούμε τους φίλους που μαζεύτηκαν στη μαρίνα. Η μητέρα μου φωτογραφίζει συνεχώς για να κρύψει τη συγκίνησή της.

Βγαίνουμε αργά από το λιμάνι. Καθώς ορθοπλωρίζουμε για να βιράρουμε τη μαϊστρα, εμφανίζονται οι χιονοσκεπείς κορυφές του Ταυγέτου σαν λευκά πανιά μες στο γαλάζιο ουρανό. Βάζω πλώρη για τον Κάβο Ακρίτα, το νοτιοδυτικότερο άκρο της Πελοποννήσου. Ο μαϊστρος έχει φρεσκάρει καλά και αγκυροβολούμε τρεις ώρες αργότερα κάτω από το ενετικό κάστρο της Κορώνης, περιμένοντας να κόψει ο αντίθετος άνεμος. Κατά την πρόγνωση της **E.M.Y.**, ο ισχυρός αυτός βορειοδυτικός γρήγορα θα κοπάσει και θα γυρίσει νοτιάς, που είναι ευνοϊκός για να πάμε στη Μάλτα. Τελικά, μέχρι το βράδυ ο αέρας παραμένει ο ίδιος και αποφασίζουμε να σαλπάρουμε νωρίς το πρωί. Η νύχτα περνάει ήσυχα, αν εξαιρέσουμε το θόρυβο της ρεστίας στην παραλία και όλους τους παράξενους ήχους ενός σκάφους που βρίσκεται σε ανοιχτό αγκυροβόλιο.

Είναι οι πετεινοί του κοντινού αγροκτήματος που μας ξυπνούν, πριν ακόμα ξημερώσει. Με ελαφρύ μαϊστράλι περνάμε τον Ακρίτα, ενώ πίσω μας ροδίζει, μες στην αυγή, η Μάνη. Πέντε κοντοβόλτια μας οδηγούν ανάμεσα στη Σαπιέντζα και στη Σχίζα. Αυτά τα τελευταία ελληνικά νησιά χάνονται το μεσημέρι στον ανατολικό ορίζοντα. Συγχρόνως, ο μαϊστρος χάνει σταθερά την έντασή του καθώς απομακρυνόμαστε από τις στεριές και ξεφεύγουμε από την επίδραση της θαλάσσιας αύρας. Ξεμουδάρουμε και το απόγευμα αντικαθιστούμε το φλόκο με την τζένοα.

Από τη στιγμή που βρεθήκαμε στα ανοιχτά, εμπιστευτήκαμε το τιμόνι στο «Μάνο», τον ανεμοπιλότο. Κάνει τη δουλειά του περίφημα και μας αφήνει ελεύθερους να χαζέψουμε μια παρέα δελφινιών, να μαγειρέψουμε και να φάμε. Το μενού αποτελείται από σούπα, πατατοσαλάτα και λουκάνικα. Εν τω μεταξύ, η γάτα δείχνει κάπως ανήσυχη. Ίσως να νιώθει κι αυτή ότι άρχισε πραγματικά το μεγάλο ταξίδι...

Το βράδυ ο αέρας κόπασε τελείως και το βαρόμετρο είναι στα ύψη. Μάλλον πρέπει να περνάει πάνω μας το υψηλό βαρομετρικό, μετά το οποίο θα συναντήσουμε τους νοτιάδες που μας υποσχέθηκε η **E.M.Y.** Όλη τη νύχτα ταξιδεύουμε με τη μηχανή, με αποτέλεσμα να μην κοιμηθούμε καλά και το πρωί να έχουμε πονοκέφαλο!

Ευτυχώς, γύρω στις 10 έφτασε το νοτιαδάκι, σταματάμε τη μηχανή και βιράρουμε το μπαλόκι. Με ήρεμη θάλασσα το τεράστιο (70 μ²) αυτό πανί μας δίνει την εντύπωση ότι «πετάμε» αθόρυβα σαν θαλασσοπούλια. Το δελτίο καιρού προβλέπει 6 έως 7 μποφόρ και καθώς αρχίζει να φρεσκάρει ο νοτιάς, μαϊνάρουμε το μπαλόκι και βιράρουμε την τζένοα. Έπειτα από πάρα πολύ καιρό ξαναπιάνω τον εξάντα στα χέρια μου για τις μεσημεριανές παρατηρήσεις. Δεν ξέρω κατά πόσο είμαι ακριβής, αλλά το στίγμα δείχνει σωστό, αφού μας θέτει 130 ναυτικά μίλια από την Πελοπόννησο. Ελπίζω να βρούμε τη Μάλτα και να μην πούμε «Μάλτα γιοκ...» ! Το βράδυ μαγειρεύουμε φακές, φρεσκάρει κι άλλο και παίρνουμε δύο μούδες.

Με τον Τζίμι κάναμε τη βλακεία να πιούμε καφέ* δεν μπορώ να κοιμηθώ από τα νεύρα μου καθώς ο καιρός φρεσκάρει συνεχώς. Τα κύματα μεγαλώνουν και ξέρω ότι κινδυνεύω να γίνω ανίκανος από την κούραση για μανούβρες στο κατάστρωμα. Παίρνουμε από μια δραμαμίνη ο καθένας, σε λίγο επιδρά η σκοπολαμίνη και επιτέλους με παίρνει ο ύπνος.

Το πρωί ο αέρας έφτασε τα 6 μποφόρ, δοκιμάζουμε το ταξίδεμα μόνο με τζένοα. Η θάλασσα άρχισε να «σκάει» και για να καλυτερέψουμε την ανταπόκριση του τιμονιού, αλλάζουμε συνδυασμό ιστιοφορίας με δύο μούδες στη μαϊστρα και στο φλόκο. Ευτυχώς, το δελτίο προβλέπει ότι οι άνεμοι θα κοπάσουν, γιατί ο ρηχός βυθός γύρω από τη Μάλτα θα δημιουργούσε ακόμα πιο μεγάλο και χαώδη κυματισμό.

Η Άννα Μαρία ρυθμίζει το «Μάνο», ενώ έχω την πρώτη μου επαφή μέσω ραδιοτηλεφώνου με φίλους ραδιοερασιτέχνες στην Ελλάδα. Είναι η τρίτη μέρα εν πλω, τα σώματά μας έχουν πλέον συνηθίσει στις κινήσεις του σκάφους. Αρχίσαμε τις τετράωρες βάρδιες, διάβασμα, ειδήσεις, τα μετεωρολογικά δελτία, αστροναυτιλία και μαγείρεμα. Το τελευταίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό, διότι αποφεύγουμε τα μεγάλα γεύματα, τρώγοντας λίγο σχεδόν κάθε ώρα. Το μεσημεριανό στίγμα μας δείχνει ότι ταξιδέψαμε πραγματικά γρήγορα το τελευταίο εικοσιτετράωρο. Μέση ταχύτητα 5,8 κόμβοι

Βρισκόμαστε 280 ν.μ. από την Πελοπόννησο και μόλις 110 από το λιμάνι της Μάλτας, τη Βαλέτα. Απτόητη από το χοντρό κυματισμό, η Άννα Μαρία τραγουδάει παρακολουθώντας την πυξίδα και τα πανιά, ενώ εγώ προσπαθώ, όπως το στραγάλι στη σφυρίχτρα, να συγυρίσω την κουζίνα.

Η «Καλλίπυγος» έχει το χαρακτηριστικό, λόγω υλικού κατασκευής, να ενισχύει τους θορύβους της θάλασσας όπως η κάσα ενός μουσικού οργάνου. Το απόγευμα άρχισε να συννεφιάζει. Η νύχτα μας βρίσκει με άπνοια και πηγαίνουμε με τη μηχανή. Θα μπορούσαμε να περιμένουμε απλώς την επιστροφή του ανέμου, αλλά βιάζομαι να ζυγώσω τη Μάλτα, γιατί υποψιάζομαι ότι την επομένη ο αέρας θα είναι κατά πάσα πιθανότητα βορειοδυτικός, δηλαδή αντίθετος. Που και που ψιχαλίζει. Η βροχή φέρνει την κόκκινη άμμο της κοντινής ερήμου. Όλο το σκάφος φαίνεται λασπωμένο. Με τη σκέψη ότι αύριο φτάνουμε, όλοι κοιμηθήκαμε καλά.

Φτάνουμε στη Μάλτα

6/4/92: Με την ανατολή του ήλιου εμφανίζεται το βοριαδάκι, ενώ η πηχτή συννεφιά αρχίζει να διαλύεται. Σβήνουμε τη μηχανή και συνεχίζουμε πλαγιοδρομία με τα πανιά. Η Βαλέτα δεν πρέπει να είναι μακριά, γύρω στα 15 ν.μ., αλλά με την άσχημη ορατότητα δε φαίνεται τίποτα ακόμα. Δεν υπάρχει ανησυχία γιατί το βυθόμετρο δείχνει 45 μέτρα και βλέπουμε ένα αγκυροβολημένο φορτηγό πλοίο. Άρα βρισκόμαστε στη «ράδα», βορειοανατολικά του νησιού. Σε λίγο φρεσκάρει ο αέρας, εμφανίζονται οι ακτές και στο βάθος τα ογκώδη οχυρά της Βαλέτας.

Η εισαγωγή ζώων απαγορεύεται στη Μάλτα, έτσι δώσαμε στη γάτα μας ένα υπνωτικό χάπι για να μείνει ήρεμη και να μην αρχίσει τις βόλτες από τις πρώτες μέρες. Στη συνέχεια θα τη βαφτίζαμε «Μαλτέζικο κεραμιδόγατο» και δε θα μπορούσε να μας πει κανείς τίποτα... Δυστυχώς, αντί να ηρεμήσει η γάτα έκανε νευρικούς σάλτους δεξιά κι αριστερά, σαν μεθυσμένη. Ευτυχώς, την επομένη συνήλθε κάπως και κατάλαβε ότι έπρεπε να μείνει στο εσωτερικό του σκάφους. Εν τω μεταξύ, (συναντήσαμε κάποιους γνωστούς που έμεναν στη Βαλέτα, οι οποίοι μας διαβεβαίωσαν ότι προβλήματα με τις Αρχές δε θα υπήρχαν, κι αν κάποιος μας ρώταγε για τη γάτα, να λέγαμε ότι μας την έδωσαν οι Μαλτέζοι φίλοι μας!

Μείναμε 16 μέρες στη Μάλτα και τις μισές τουλάχιστον τις αφιερώσαμε σε επισκέψεις ιστορικών μνημείων αυτού του μικρού κράτους. Τα νησιά Μάλτα και Γκότσο κατοικούνται από τη Νεολιθική Εποχή και οι πιο αρχαίοι ναοί —αφιερωμένοι στις θεές Γη ή εκείνη της γονιμότητας— χρονολογούνται από το 3800 π.Χ.

Τα πιο εντυπωσιακά κτίρια είναι εκείνα των ιπποτών του Αγίου Ιωάννη. Αυτοί κατάφεραν να αντισταθούν με ελάχιστα μέσα στην τουρκική εισβολή και κυριολεκτικά οχύρωσαν όλα τα σημαντικά σημεία των νησιών με δύο ή τρεις σειρές τειχών και σωρείες προπυργίων.

Τη δεύτερη βδομάδα πήγαμε στο σχετικά πράσινο νησί Γκότσο και στο λιμανάκι του Μπιτζάρ. Δεμένοι πλάι στις γραφικές πολύχρωμες μαλτέζικες βάρκες, χαρήκαμε την ησυχία που τόσο μας έλειπε. Όσο παράδοξο κι αν ακούγεται, η αναχώρησή μας από την Ελλάδα ήταν η κορύφωση ενός ολόκληρου χρόνου υπ' ατμόν. Το ταξίδι ως τη Μάλτα όπως και η παραμονή στην πολυπληθή και κοσμική Βαλέτα δε μας άφησαν να ηρεμήσουμε. Επιτέλους, βρήκαμε το ρυθμό μας. Αρχίσαμε αμέσως να εξοικειωνόμαστε με το περιβάλλον. Όσο στη Μάλτα τα πάντα φαινονταν επίπεδα, ξερά, σκονισμένα, με κυρίαρχο χρώμα αυτό των οικισμών, των βράχων και της μαλτεζόπετρας, τόσο η μικρή νήσος Γκότσο έδειχνε ορεινή, πράσινη και περιποιημένη με τα χωράφια και τους μπαξέδες της.

Μας δόθηκε η εντύπωση ότι οι άνθρωποι ήταν ντροπαλοί και εσωστρεφείς, η νυχτερινή ζωή

ελάχιστη, οι ταβέρνες ανύπαρκτες. Τελικά, συναντήσαμε κάποιους συμπαθητικούς ντόπιους και χάρη στο περιεχόμενο μερικών μπουκαλιών άρχισαν να μας μιλάνε για τους ίδιους, τον κόσμο, το νησί τους. Παράξενος λαός οι Μαλτέζοι όπως και η γλώσσα τους: σικελοαραβικό μείγμα με αγγλικές εκφράσεις...

Μόλις ο καιρός έδωσε δείγματα αλλαγής και φάνηκε να γυρίζει προς τον ευνοϊκό νοτιά, ετοιμαστήκαμε για αναχώρηση: τα τελευταία ψώνια, χαιρετισμούς στη διεθνή παρέα των κότερων και, τέλος, η επίσημη, ολιγόλεπτη αυτή τη φορά, επίσκεψη στις Αρχές για τον απόπλου. Στις 23 Απριλίου το πρωί βάλαμε πλώρη για τη δυτική Σικελία. Ο ούριος άνεμος κράτησε έως αργά τη νύχτα και μετά έκοψε τελειώς. Με τη μηχανή πλέον φτάσαμε την άλλη μέρα στη Μαρσάλα.

Δυτική Σικελία

Την πρώτη μέρα μείναμε δίπλα στο λιμεναρχείο για να πλύνουμε το σκάφος και να γεμίσουμε νερό τις δεξαμενές. Λόγω ΕΟΚ όλες οι διατυπώσεις είναι να συμπληρώσεις μια μικρή σελίδα-έντυπο. Ενώ καθαρίζαμε το κατάστρωμα, παρατηρήσαμε χαραμάδες στο ατσάλινο κεφάλι του πηδαλίου. Αμέσως λύσαμε το τιμόνι και το πήγαμε στο παραπλήσιο μηχανουργείο για επισκευή και ενίσχυση. Την επομένη μεθορμίσσαμε στο μικρό ψαρολίμανο, όπου παραμείναμε συνολικά 12 μέρες.

Σ' αυτό το διάστημα εμποτιστήκαμε στην κυριολεξία με τη μακρά ιστορία του τόπου και το περιβόητο ντόπιο κρασί. Όπως η Μάλτα έτσι και το δυτικό άκρο της Σικελίας αποτελεί κόμβο στις θαλάσσιες συγκοινωνίες και φυσικά πέρασαν από δω όλοι οι ιμπεριαλιστές της Μεσογείου: από τους Φοίνικες μέχρι τους Άγγλους. Το όνομα προέρχεται από το αραβικό «Μαρσά-Αλλάχ» (θείο λιμάνι).

Η Μαρσάλα μου θυμίζει κάπως τη Σύρο με τα περασμένα της μεγαλεία, οι κάτοικοί της είναι οι τζέντλεμεν της Σικελίας. Δεν έχουν καμία σχέση με τους χωριάτες των βουνών, τους ψαράδες του Νότου, τους βιομηχάνους και τους μαφιόζους του Βορρά.

Στις 5 Μαΐου ο καιρός άρχισε να δείχνει ευνοϊκός* φυσάει σορόκος (νοτιοανατολικός) και αποφασίζουμε να φύγουμε την επομένη.

6 Μαΐου: Σαλπάρουμε με συννεφιά από τη Μαρσάλα. Ο άνεμος και το δελτίο καιρού μας είναι αντίθετα. Φυσικά, όσο περνάει η μέρα ο άνεμος φρεσκάρει και αποφασίζουμε να σταματήσουμε 20 μιλιά μετά, στη νήσο Λεβάντζο. Ίσα ίσα που χωράμε στο λιμανάκι με τα ψαροκάικα. Γύρω μας απόκρημνοι βράχοι, θάμνοι, αγριολούλουδα και κάκτοι. Μια εικοσαριά σπίτια περικλείουν τον όρμο. Αν εξαιρέσουμε τα σφυρίγματα του ανέμου, πλήρης ησυχία.

7 Μαΐου: Ίδιος καιρός, Περιμένουμε κάνοντας κάποιες εργασίες συντήρησης στην αρματωσιά και στη μηχανή.

8 Μαΐου: Ο άνεμος γύρισε λίγο πιο βόρειος. Αποφασίζουμε να πάμε μέχρι το νησάκι Μαρέττιμο, 15 μίλια πιο δυτικά. Μερικές ώρες και κάμποσα κοντοβόλτια αργότερα, φτάσαμε στο δυτικότερο νησί του «αρχιπελάγους» των Έγκαντι. Το όνομά του προέρχεται από το αρχαίο Αιγούσαι και αποτελείται από τα νησιά Λεβάντζο, Φαβινιάνα, Φορμικά και Μαρέττιμο. Η περιοχή έχει δυνατά θαλάσσια ρεύματα, πολλά αβαθή και οι κάτοικοι των ξερών αυτών νησιών ασχολούνται κυρίως με τη ναυτιλία και την αλιεία. Όμως, όπως παντού στη Μεσόγειο, ο πληθυσμός των ψαριών συνεχώς μειώνεται και είναι ο τουρισμός πλέον που συντηρεί τους λιγοστούς μόνιμους κατοίκους. Αυτά κι άλλα μας είπε ο Πιέτρο, ένας ηλικιωμένος ντόπιος ψαράς που μιλούσε άπταιστα ελληνικά χάρη στην παραμονή του στη... Λέρο από το 1938 έως το 1943. Ένα βράδυ με την κιθάρα του μας τραγούδησε το «Ακόμα ένα ποτηράκι...».

Κατά κάποιον τρόπο η ακριτική νησιώτικη ατμόσφαιρα, η ντροπαλή φιλοξενία, τα κατακόρυφα ξερά βουνά, οι ρεματιές κατάμεστες από σκίνα και τα πολύχρωμα αγριολούλουδα όπως και το περιποιημένο χωριό με τα σκιερά στενά σοκάκια μας θύμιζαν έντονα αιγαιοπελαγίτικες στιγμές.

Η γάτα μας, η «Αυτάκια», χάρηκε τη νησιώτικη ζωή καθώς παρακολουθούσε καθημερινά, στο μόλο, τους ψαράδες να ξεψαρίζουν τα δίχτυα τους και να τις ρίχνουν που και που κανένα γύλο.

Κατά την παραμονή μας στη Μαρέττιμο, εκτός από τις εβδομαδιαίες επαφές με τους φίλους ραδιοερασιτέχνες στην Ελλάδα, άρχισα να κουβεντιάζω μ' ένα Γερμανό μετεωρολόγο, που έδινε σε ομοεθνείς του ιστιοπλόους αναλύσεις επιφάνειας για τον καιρό της Μεσογείου. Στις 11 Μαΐου μου είπε ότι από την επομένη θα είχαμε σταθερά καλές συνθήκες για την περαντζάδα μας των 700 μιλίων μέχρι την Ισπανία.

Σαλπάρουμε για την Ισπανία

11 Μαΐου: Η γάτα είναι προνοητική. Όταν το μέρος της αρέσει, προαισθάνεται την αναχώρηση και... αυτομολεί. Σήμερα δεν έκανε εξαίρεση στον κανόνα, την κυνηγάμε γύρω από το μόλο και την κλείνουμε στην καμπίνα.

Προς το παρόν επικρατεί άπνοια. Μάταια προσπάθησε ο Πιέτρο να μας κρατήσει μερικές μέρες ακόμα στο νησί, ισχυριζόμενος ότι θα... χαλάσει ο καιρός.

Με τη μηχανή φτάνουμε στον κάβο. Τρεις ώρες αργότερα εμφανίζεται ένα ελαφρύ βοριαδάκι, που ίσα ίσα ρυτιδώνει τη θάλασσα. Το μεσημέρι φρεσκάρει λίγο και ήδη ταξιδεύουμε με 4-5 κόμβους. Όλα είναι ήσυχα, το νερό κυλάει γουργουρίζοντας στην ίσαλο, ο αυτόματος πιλότος κρατάει την πορεία, η Άννα Μαρία παίζει με τη γάτα, εγώ μαγειρεύω φασολάκια κοκκινιστά για το

βράδυ. Τα μεσάνυχτα έκοψε ο αέρας. Η εξωλέμβια Γιαμάχα παίρνει τη «σκυτάλη».

13 Μαΐου: Πλήρης άπνοια μέχρι τις 11:00'. Τότε φαίνεται ότι ο Αίολος λυπήθηκε τα καύσιμα και μας στέλνει λίγο βοριαδάκι: βίρα το μπαλόκι. Μεσημεριανό στίγμα με τον εξάντα: 120 ν.μ. από τη Μαρέττιμο, 550 από την Καρθαγένη. Η παρατήρηση με τον εξάντα μας φανερώνει την ύπαρξη ενός αντίθετου ρεύματος. Πρέπει να «κρατηθούμε» λίγο πιο βόρεια για να το αποφύγουμε. Έρχονται η νύχτα και το φεγγάρι, φέρνοντας μαζί τους άπνοια.

Μηχανή.

14 Μαΐου: 01:00' πρωί. Ομίχλη: ορατότητα μισό μίλι. 02:00' — Φυσάει λεβαντίνι (ανατολικό: κατάπρυμα), βίρα το μπαλόκι.

Η πυκνή ομίχλη συνεχίζεται. Με ανακούφιση σβήσαμε τη μηχανή, μήπως και ακούσουμε κάποιο περαστικό πλοίο.

Σε λίγο η ορατότητα μειώνεται κι άλλο, 100 έως 200 μέτρα, ενώ τρέχουμε στα τυφλά με 6 κόμβους. Όλα στάζουν από την υγρασία, η ατμόσφαιρα φαίνεται γαλακτερή με το φως της σελήνης. Στις έξι, όταν πέφτω για ύπνο, η κατάσταση παραμένει η ίδια. Δεν κοιμάμαι καλά: βλέπω εφιαλτικές πλώρες βαποριών, με τις άγκυρες να κρέμονται σαν χαυλιόδοντες... Το μεσημέρι η Άννα Μαρία μου περιγράφει ότι πέρασε δίπλα μας ένα μικρό φορτηγό πλοίο, αφήνοντας πίσω του ένα βρομερό ίχνος σεντινόλαδων. Συμβολικά η ανάσα του θανάτου.

Το απόγευμα η ομίχλη διαλύεται, αλλά το ούριο λεβαντίνι παραμένει και φυσάει ελαφρά όλη τη νύχτα.

15 Μαΐου: Ελάχιστος αέρας, σερνόμαστε. Το απόγευμα προσγειώθηκε ένα πουλάκι στην πλώρη· δυστυχώς, πριν το πάρουμε είδηση, το έπιασε η γάτα και το έφαγε. Κάθε τρεις ώρες κάνουμε τσίμα στο μπαλόκι.

16 Μαΐου: Μπουνάτσα. Τα πανιά κρεμούν, έχουμε καύσιμα για 100 μίλια και βρισκόμαστε 160 ν.μ. από την Καρθαγένη. Περιμένουμε. Η Άννα Μαρία βγάζει τη ραπτομηχανή και αρχίζει να ράβει καλύμματα για τα βίντσια.

17 Μαΐου: Λίγο μετά τα μεσάνυχτα τα πανιά φουσκώνουν πάλι: νοτιάς. Επιτέλους, τρέχει ξανά το σκάφος.

Το πρωί ο καιρός φρεσκάρει και γυρίζει νοτιοδυτικός — αντίθετος. Παίρνουμε μούδες καθώς η ένταση του ανέμου φτάνει τα 6 μποφόρ. Το ταξίδεμα γίνεται λιγότερο άνετο καθώς τα κύματα είναι κόντρα και απότομα. Το σούρουπο διακρίνουμε τις ισπανικές ακτές. Ο άνεμος είναι τελείως αντίθετος για την Καρθαγένη. Αλλάζουμε πορεία προς το πλησιέστερο λιμάνι.

Ξημερώματα φτάνουμε στην Αλικάντε. Η χαρά της άφιξης μετριάζεται από τη θέα των πολυκατοικιών και της βρόμας του λιμανιού. Η Αλικάντε αποτελεί το κέντρο της οικονομικής ζωής της περιοχής. Από δω οργανώνονται επενδύσεις, εμπόρια, μεταφορές. Χάρη σε τεράστιες

χρηματοδοτήσεις, τόσο από την ΕΟΚ όσο και από ξένους επενδυτές, άλλαξε ριζικά η όψη των 600 χιλιομέτρων παράκτιας πεδιάδας.

Χαρακτηριστικό της παραλίας από τη Βαλένθια έως τη Μάλαγα είναι οι τεράστιες πολυκατοικίες και τα ξενοδοχεία, όπου διαμένουν περαστικοί τουρίστες ή συνταξιούχοι από τη Βόρεια Ευρώπη. Ένα χιλιόμετρο πιο μέσα, έως τους πρόποδες των βουνών, ο ορίζοντας καλύπτεται από θερμοκήπια. Φανταστείτε ότι η περιοχή εξαγει 30 χιλιάδες τόνους — κυρίως άνοστα— φρούτα κάθε χρόνο.

Η βεβήλωση όμως μιας από τις ομορφότερες ακτές της Μεσογείου είναι το τμήμα που πλήρωσαν οι Ισπανοί στο βωμό της οικονομικής ανάπτυξης. Η ραγδαία μεταμόρφωση της Ισπανίας από «φτωχή» μεσογειακή χώρα σ' ένα υπερεξελιγμένο ευρωπαϊκό κράτος είχε ευεργετικά αποτελέσματα σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας, αλλά δημιούργησε μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα. Γιατί, πέρα από την οπτική ρύπανση των απαίσιων κτιρίων, είδαμε τα λύματα οικισμών να καταλήγουν «ατόφια» στη θάλασσα, αλλά και τα παλιά καλύμματα των θερμοκηπίων να λερώνουν το άλλοτε εξοχικό τοπίο. Παράλληλα, εκατοντάδες τράτες, όλων των μεγεθών, οργώνουν μεθοδικά το βυθό, λες και ψάρια, γαρίδες και κοχύλια δεν έχουν τελειωμό.

Όλα τα λιμάνια που επισκεφτήκαμε στην Ισπανία ήταν οργανωμένα με πανάκριβες μαρίνες. Έτσι, για να μη χρεοκοπήσουμε, αναγκαστήκαμε να αγκυροβολούμε παντού ατελώς, έξω ή δίπλα από τους κυματοθραύστες. Αποφασίσαμε λοιπόν να συντομεύσουμε την παραμονή μας στις «αφιλόξενες» ακτές και να βγούμε γρήγορα στα «ελεύθερα» νερά του Ατλαντικού. Δυστυχώς, λογαριάζαμε χωρίς το... νοικοκύρη, δηλαδή τον Αίολο, που για ένα μήνα μας φιλοδώρησε με δυνατούς αντίθετους ανέμους, επιβραδύνοντας και δυσκολεύοντας την πρόοδο της «Καλλίπυγου» προς τα δυτικά. Χρησιμοποιώντας όλα τα «κόλπα» και τα ιστιοπλοϊκά τεχνάσματα, προσπαθήσαμε να εκμεταλλευτούμε κάθε ευκαιρία για να κερδίσουμε έστω και μερικά μίλια κόντρα στον αέρα, στο αντίθετο ρεύμα, στον αντίξοο κυματισμό.

Στις 3 Ιουνίου φτάσαμε στο Τόρε ντελ Μαρ, μόλις 70 μίλια από το Γιβραλτάρ. Το φαινόμενο του «μπουγαζιού» των στενών ήταν πλέον πολύ έντονο, με αντίθετο άνεμο 7 ως 8 μποφόρ και ανάποδο ρεύμα ενός κόμβου. Έτσι περάσαμε από το γοργό ρυθμό μιας υγιούς χελώνας στο τέμπο μιας ανάπηρης! Το λιμανάκι του Τόρε, πέρα από την καλή του γεωγραφική τοποθεσία, είχε για μας κι ένα άλλο σημαντικό πρωτόρημα: ήταν δωρεάν. Δείγμα του τουριστικού κορεσμού της περιοχής, η εταιρεία που διαχειριζόταν τη μαρίνα είχε χρεοκοπήσει πριν ακόμα προλάβει την αποπεράτωση των έργων. Το ίδιο φαινόμενο μαρτυρούσαν οι άδειοι, ημιτελείς ουρανοξύστες και τα φαλιρισμένα κτηματομεσιτικά γραφεία της μικρής πόλης Τόρε ντελ Μαρ. Αποφασίσαμε να παραμείνουμε εκεί έως ότου αλλάξει ο καιρός, παρέα με μια διεθνή ομάδα άλλων ιστιοφόρων που κι αυτά περίμεναν

τον πολυπόθητο λεβάντε στο μοναδικό αυτό φτηνό λιμάνι.

Σαν αποδημητικά πουλιά, αυτοί οι «κοτερατζήδες» προέρχονται απ' όλα τα σημεία της ηπείρου μας. Τα εύκολα νερά, το εύκρατο κλίμα της Νότιας Ισπανίας, οι πραγματικά ανύπαρκτες διατυπώσεις και η σχετικά μικρή απόσταση από τις πατρίδες τους ευνοούν την παρουσία πολλών Βορειοευρωπαίων συνταξιούχων που αντάλλαξαν σπίτι με σκάφος και κοιτούν να καλοπεράσουν στη ζέστη τα τελευταία ενεργά χρόνια της ζωής τους.

Μας φάνηκαν αμέσως συμπαθητικοί, όχι μόνο ως... συνάδελφοι, αλλά επειδή ήταν οι μόνοι που αναγνώρισαν την ελληνική σημαία στην πρύμη της «Καλλίπυγου». Μέχρι τότε είχα ακούσει τα πιο απίθανα πράγματα: φινλανδέζικη, βαυαρική κτλ. Έτσι συνειδητοποίησα πόσο τραγικά εγωκεντρικά ζούμε στην Ελλάδα, αφού στην πλειονότητα των λιμανιών που επισκεφθήκαμε στο εξωτερικό, ελάχιστοι ήταν εκείνοι που δε δήλωναν άγνοια μπροστά στη γαλανόλευκη... Προσπαθώντας να αξιοποιήσουμε το χρόνο στον αναγκαστικό σταθμό, κάναμε εργασίες συντήρησης στο σκάφος και τελειώσαμε την κατασκευή ενός πτυσσόμενου ανεμοφράκτη για την προστασία του πηδαλιούχου. Παράλληλα, κοιτάξαμε να επισκεφθούμε τα αξιοθέατα της περιοχής. Το σημαντικότερο ήταν η πόλη της Γρανάδας, το κορυφαίο κομμάτι του αραβικού και μουσουλμανικού πολιτισμού, με την περιβόητη Αλάμπρα, το επιβλητικό φρούριο πάνω από την πόλη, με το υπέροχο σύμπλεγμα παλατιών και κήπων που σήμερα προστατεύεται από την Ουνέσκο ως πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας.

13 Ιουνίου: Όλοι οι οιωνοί και τα μετεωρολογικά δελτία φαίνονται επιτέλους να συμφωνούν: έφτασε ο «λεβάντες». Ο καιρός είναι μουντός, καταχνιασμένος, ψιχαλίζει σποραδικά. Η Άννα Μαρία κάνει τα τελευταία ψώνια στη λαϊκή αγορά. Γύρω στις 10:00' αποπλέουμε παρέα με άλλα δύο ιστιοφόρα προς τη δύση.

Έξω από το λιμάνι παρατηρούμε κι άλλα σκάφη να κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση προφανώς δεν ήμασταν οι μόνοι αποκλεισμένοι από τον αντίθετο άνεμο της περασμένης εβδομάδας.

Το απόγευμα βιράρουμε το μπαλόκι και καθώς νυχτώνει, φρεσκάρει ο άνεμος. Μουδάρουμε και βάζουμε φλόκο, καθώς τρέχουμε ολοένα και πιο γρήγορα. Ο αέρας αντίθετα στο θαλάσσιο ρεύμα δημιουργεί ένα χαώδη, απότομο κυματισμό, με κατά τόπους δίνες και εντυπωσιακά αφρώδη βρασίματα που φωσφορίζουν μέσα στη μαύρη νύχτα.

Γιβραλτάρ

Δεξιά της πλώρης φάνηκε το φανάρι του Ακρωτηρίου Ευρώπη, ενώ αριστερά μας πληθαίνουν τα φώτα πορείας των πλοίων που διασχίζουν έναν από τους πιο πολυσύχναστους πορθμούς. Τα μεσάνυχτα περνάμε το απόκρημνο Ακρωτήριο Ευρώπη, που μοιάζει με την ογκώδη πλώρη του

αβύθιστου αγγλικού θωρηκτού Γιβραλτάρ, το οποίο για αιώνες επέβλεπε με τα τεράστια πυροβόλα του όλο το εύρος των στενών.

Μια ώρα αργότερα καταπλέαμε στο λιμάνι. Για να νιώσουμε ότι είχαμε πιάσει βρετανικό έδαφος, έβρεχε ασταμάτητα τις επόμενες δυο μέρες. Επιπλέον, ήταν τα γενέθλια της βασίλισσας Ελισάβετ και όλα τα καταστήματα παρέμεναν κλειστά.

Με μεγάλη έκπληξη ανακαλύπτουμε ότι ακριβώς δίπλα μας στο μόλο βρίσκονται άλλα δύο μικρά ελληνικά ιστιοφόρα. Οι ιδιοκτήτες τους, επίσης, δεν πιστεύουν στα μάτια τους. Ο ένας λέγεται Τάσος κι έχει ένα μπαρ στο παραπλήσιο ισπανικό λιμάνι, ενώ ο άλλος, ο Ελληνοκαναδός Βασίλης, μόλις έφτασε από τη Νότιο Αμερική με τη Βενεζουελανή γυναίκα του.

Τις επόμενες μέρες ψάξαμε στο Γιβραλτάρ για εφόδια: τα ναυτιλιακά είδη είναι αφορολόγητα και οι τιμές συμφέρουσες. Μεταξύ άλλων προμηθευτήκαμε μια ανεμογεννήτρια, για να ολοκληρώσουμε την αυτάρκειά μας σε ηλεκτρικό ρεύμα. Ένας από τους αυτόματους πιλότους μας δε λειτουργεί και μην μπορώντας να τον επισκευάσουμε επιτόπου, τον στέλνουμε στον κατασκευαστή του, στην Αγγλία. Κατόπιν, για λόγους οικονομίας, εγκαταλείπουμε το λιμάνι και αγκυροβολούμε στη «ράδα» που βρίσκεται ανάμεσα στο διάδρομο προσγείωσης του αεροδρομίου και στα ισπανικά σύνορα, περιμένοντας πάλι... τον ευνοϊκό άνεμο για να βγούμε στον Ατλαντικό. Ένα απόγευμα ο «γείτονας» μας, απόστρατος της RAF, θα μας καλέσει για... τσάι και θα μας διηγηθεί την ιστορία του Γιβραλτάρ: "Όταν το αγγλικό ναυτικό έκανε απόβαση στη βραχώδη αυτή χερσόνησο, επικρατούσε άνεμος λεβάντες και ομίχλη, με αποτέλεσμα να κανούν λάθος, νομίζοντας ότι καταλάμβαναν ένα ακρωτήριο των στενών στο... Μαρόκο, αντί το Τζαμπάλ αλ Τάιρ (Βράχος των πουλιών) που ήταν υπό αραβική κατοχή. Η λανθασμένη εντύπωση των Άγγλων διορθώθηκε μόνο όταν γύρισε ο άνεμος και σκόρπισε η ομίχλη! Για τους επόμενους αιώνες αυτός ο απόκρημνος και άνυδρος βράχος παρέμεινε πολιορκημένος και στην καλύτερη περίπτωση απομονωμένος από την Ισπανία. Επάνω στον ισθμό, στο μοναδικό επίπεδο σημείο της χερσονήσου, κατασκεύασαν με προσχώσεις το αεροδρόμιο μόλις μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο. Κύριο πρόβλημα ήταν και είναι ακόμη οι... γλάροι που προσγειώνονται κατά εκατοντάδες. Λόγω του αεροδρομίου τσακώνονται σε διπλωματικό πλέον επίπεδο Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο, επειδή οι πτήσεις προς το Γιβραλτάρ είναι πάμφθηνες, ενώ ο «μύλος» στα σύνορα συνεχίζεται, καθώς οι Ισπανοί ψωνίζουν αφορολόγητα είδη στο ακρωτήριο και οι Βρετανοί τροφές στην Ισπανία, ενώ οι λαθρέμποροι με ταχύπλοα σκάφη οργιάζουν στο τρίγωνο Ισπανία-Μαρόκο-Γιβραλτάρ.

20 Ιουνίου: Για πέντε μέρες η Άννα Μαρία θα παραμείνει κατάκοιτη· αιτία μια γαστρεντερίτιδα. Ευτυχώς έχουμε στο σκάφος βιβλία για τη διάγνωση, την επιβεβαιώνουμε μέσω ραδιοτηλεφώνου και αρχίζει η θεραπεία με φάρμακα. Χάρη στην ειδική δίαιτα και την αγωγή, η αρρώστια

ξεπερνιέται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

26 Ιουνίου: Η Άννα Μαρία έχει συνέλθει πλήρως, ενώ ο καιρός δείχνει να σταθεροποιείται στο λεβάντε, αλλά —απ' ό,τι μας λένε τα δελτία - μόλις πιο νότια από τα στενά υπάρχει άπνοια. Την επομένη, λοιπόν, θα βάλουμε πλώρη για το λιμενίσκο του Μπαρμπάτε, δυτικά των στενών, λίγα μίλια από το Ακρωτήριο Τραφάλγκαρ και το μεγάλο λιμάνι του Καντίθ.

Αντίο Μεσόγειος

27 Ιουνίου: Το πρωί σαλπάρουμε από το Γιβραλτάρ. Με ούριο άνεμο και το χαώδη κυματισμό που προκαλείται από την αντίθεση αέρα-ρεύματος, διανύουμε τα 60 μίλια μέχρι το Μπαρμπάτε. Μόλις δέσαμε, στο μόλο μας περίμεναν δύο εκπλήξεις: ένα μεγάλο σιδερένιο γερμανικό κότερο ονόματι... «Καλλίπυγος»(!) κι ένας ερασιτέχνης ψαράς που μας καλωσόρισε σε άπταιστα ελληνικά. Ήταν ένας Χιλιανός ταβερνιάρης που είχε δουλέψει αρκετά χρόνια σε ελληνικά βαπόρια. Χάρηκε που μιλούσε πάλι τη γλώσσα μας και προσφέρθηκε να μας φιλοξενήσει και να μας ξεναγήσει στην πραγματικά όμορφη ατλαντική Ανδαλουσία.

Περιμένοντας να «συνέλθουν» το υψηλό των Αζορών και το θερμικό χαμηλό της Σαχάρας που εννέα μήνες το χρόνο δημιουργούν τους σταθερούς βορειοανατολικούς αληγείς ανέμους, ο Φερνάντο θα μας ταΐσει ποσότητες «παέλια» (ρύζι με θαλασσινά στο φούρνο) και θα μας οδηγήσει στα πανέμορφα Βεχέρ και Καντίθ.

Το Βεχέρ είναι ένα μικρό μεσαιωνικό οχυρωμένο αραβικό χωριό, χτισμένο στην κορυφή ενός απότομου λόφου που δεσπόζει στις εύφορες κοιλάδες γύρω από το Ακρωτήριο Τραφάλγκαρ. Όλα τα σπίτια είναι κάτασπρα, ασβεστωμένα, με μικρές εσωτερικές αυλές, στολισμένες με τα παραδοσιακά περίτεχνα γαλάζια πλακάκια και πάρα πολλά φυτά. Οι αυλές ή πάτιο είναι αραβικής αρχιτεκτονικής παράδοσης, παρέχουν φως και δροσιά στα γύρω δωμάτια, που για λόγους προστασίας, αλλά κυρίως κοινωνικούς, δεν έχουν παράθυρα προς το εξωτερικό.

Το Καντίθ έχει ένα μεγάλο σύγχρονο λιμάνι, παραδοσιακό κέντρο (διατηρητέο), μεγαλοπρεπή κτίρια 17ου και 18ου αιώνα, πλακόστρωτους πεζόδρομους. Στο ζενίθ της ισπανικής αποικιοκρατίας, από το Καντίθ οργανωνόταν το κερδοφόρο εμπόριο και το λαθρεμπόριο με το Νέο Κόσμο και την Ασία.

Για μερικές μέρες ο καιρός παραμένει άστατος και ο άνεμος πνέει δυτικός με μεγάλη ένταση. Περιμένουμε κάνοντας εργασίες στο σκάφος. Η γάτα χαίρεται την αναμονή, καθώς στην παραπλήσια ιχθυόσκαλα ανταγωνίζεται τις ντόπιες «συναδέλφους» της στο ποια θα καταβροχθίσει περισσότερα ψάρια!

Ατλαντικός

3 Ιουλίου: Από χθες κιόλας ο άνεμος γύρισε ανατολικός κι ετοιμαστήκαμε για το πρώτο ατλαντικό ταξίδι μας. 600 μίλια μέχρι τη Λανζαρότε, τη βορειότερη νήσο των Καναρίων. Υπολογίζουμε 5 έως 6 μέρες για την περαντζάδα και ψωνίζουμε ανάλογα φρέσκα τρόφιμα. Γεμίζουμε επίσης όλες τις δεξαμενές και τα δοχεία με 340 λίτρα πόσιμο νερό, γνωρίζοντας ότι στα ανατολικά νησιά υπάρχει πρόβλημα νερού. Αποπλέουμε και αρχίζει η μεγάλη «τσουλήθρα». Δευτερόπρυμα με 3 μούδες στη μαϊστρα και μικρό φλόκο, καθώς οι σπιλιάδες αγγίζουν τα 8 μποφόρ. Εξαιτίας του παραπλήσιου μπουγαζιού των στενών, ο κυματισμός είναι ιδιαίτερα απότομος, ενώ η ορατότητα, ως συνήθως με το λεβάντε, παραμένει άσχημη. Ταξιδεύουμε γρήγορα και το απόγευμα, αφού καβατζάρουμε το Ακρωτήριο Εσπαρτέλ, το κύμα στρώνει κάπως, υψώνουμε μεγαλύτερο φλόκο, κατεβάζουμε τελείως τη μαϊστρα και αφήνουμε το τιμόνι στον έμπιστο αυτόματο πιλότο. Αντίο, Ευρώπη...

4 Ιουλίου: Το δρομόμετρο δεν κατέβηκε κάτω από 6,5 κόμβους. Το ταξίδι συνεχίζεται γοργά παρά τις απότομες κινήσεις του σκάφους. Μακριά μας, στο κέντρο του Ατλαντικού, επικρατεί άσχημος καιρός που μας στέλνει έναν επιπλέον κυματισμό. Το απόγευμα συναντάμε ένα ελληνικό βαπόρι και έχουμε σύντομη κι εγκάρδια συζήτηση στο VHF.

5 Ιουλίου: Πάντα καλή ταχύτητα, αλλά με κάπως πιο ομαλή θάλασσα. Ο καιρός είναι συννεφιασμένος και ο άνεμος 5 με 6 μποφόρ. Αλλάζουμε το φλόκο με την τζένοα. Το μεσημεριανό στίγμα μας βάζει ήδη στα μισά της διαδρομής. Το απόγευμα πιάσαμε ένα τονόπουλο στη συρτή, έτσι η γάτα χάρεται ψάρι ωμό κι εμείς πλακί! Τη νύχτα, καθώς η «Καλλίπυγος» σκίζει τα νερά με ορμή, έχουμε την εβδομαδιαία επαφή με την Ελλάδα και τους φίλους του ΙΟΠ μέσω ραδιοτηλεφώνου SSB.

6 Ιουλίου: Άλλη μία συννεφιασμένη μέρα. Ο ήλιος εμφανίζεται κατά ελάχιστα διαστήματα, δυσκολεύοντας τις παρατηρήσεις με τον εξάντα. Απέμειναν μόλις 120 μίλια. Αύριο υπολογίζουμε να φτάσουμε. Ελπίζω το στίγμα να είναι σωστό και να μην περάσουμε δίπλα από τον προορισμό μας! Η ένταση του ανέμου έπεσε στα 4 μποφόρ. Για να κρατήσουμε την καλή ταχύτητα βιράρουμε και τη μαϊστρα. Διαβάζουμε διάφορα περί Καναρίων. Τα γνώριζαν ήδη οι αρχαίοι Έλληνες, αφού αναφέρονται σαν «Εύτυχοι νήσοι» από τον Πλούταρχο. Το δε σημερινό όνομά τους δεν έχει καμιά σχέση με τα συμπαθητικά πουλάκια, αλλά προέρχεται από το λατινικό «canis», λόγω της ντόπιας ράτσας μεγαλόσωμων σκύλων που βρήκαν οι πρώτοι Ευρωπαίοι άποικοι.

7 Ιουλίου: Μεσ στη μαύρη νύχτα άρχισε να φαίνεται η ανταύγεια των φώτων του νησιού. Παρ' όλο το ψιχάλισμα και τη βαριά συννεφιά, με το ξημέρωμα εμφανίζονται στην πλώρη μας οι μαύροι, γυμνοί όγκοι των ηφαιστειών της Λανζαρότε. Βρισκόμαστε πλέον 2.500 μίλια από τον Πειραιά. Στις 11:00' το πρωί

δένουμε στο λιμάνι της πρωτεύουσας Αρεσίφε. Το όνομα αυτό στα ισπανικά σημαίνει ξέρα και πραγματικά όλη η περιοχή, απ' έξω και από μέσα, στο λιμάνι είναι σπαρμένη με αβαθή.

Κανάριοι νήσοι

Έχουμε 15 μέρες μέχρι να παραλάβουμε τον αυτόματο πιλότο στη Λας Πάλμας και γνωρίζοντας ήδη, από προηγούμενα ταξίδια, τη θορυβώδη πρωτεύουσα των Καναρίων, προτιμάμε να αφιερώσουμε τις δυο εβδομάδες στη μικρότερη και λιγότερη τουριστική Λανζαρότε. Εάν τα υπόλοιπα Κανάρια μπορούν να αναγνωριστούν σαν τους Κήπους των Εσπερίδων της μυθολογίας, η Λανζαρότε σίγουρα δεν περιλαμβάνεται στον άθλο του Ηρακλή, γιατί εδώ ευδοκούν μόνο τα... φραγκόσσυκα! Σ' αυτό συμβάλλουν τόσο το κλίμα της παραπλήσιας Σαχάρας όσο και η ακραία ηφαιστειακή δραστηριότητα που έχει παραμορφώσει το μισό τουλάχιστον νησί σε σεληνιακό τοπίο. Παρ' όλο που βρέχει ελάχιστα, οι αληγείς άνεμοι είναι τόσο φορτωμένοι με υγρασία, ώστε επιτρέπουν μια υποτυπώδη γεωργία, με τη χρήση της μαύρης ηφαιστειακής σκόνης που χρησιμεύει σαν λίπασμα. Τα χωριά είναι πολύ γραφικά, με τα κάτασπρα σπίτια-κύβους, τα καθαρά σοκάκια και τις μικρές αυστηρές εκκλησίες, θυμίζοντας αιγαιοπελαγίτικο αρχιτεκτονικό ρυθμό. Παραδόξως, πουθενά πολυκατοικίες ή έστω διαφημιστικές ταμπέλες να χαλούν την παραδοσιακή αισθητική. Οι τουριστικές εγκαταστάσεις —ξενοδοχεία και χωριά διακοπών— είναι καλόγουστα καμουφλαρισμένα, ακολουθώντας τους ντόπιους αισθητικούς κανόνες.

Το ότι η Λανζαρότε αποτελεί εξαίρεση στην περιβαλλοντική βεβήλωση της υπόλοιπης παράκτιας Ισπανίας οφείλεται στον ίσως πιο διάσημο πολίτη της, το γλύπτη-αρχιτέκτονα Cezar Manrique. Για να σώσει πολιτιστικά το νησί του κατάφερε, χάρη στο όνομά του, να πιέσει τις Αρχές και να χαρακτηριστεί η γενέτειρά του εξ ολοκλήρου διατηρητέα. Στόλισε όλες τις πλατείες με δικά του γλυπτά, καθιέρωσε σαν Εθνικό Πάρκο τα 200 χμ.², γνωστά σαν θάλασσα λάβας, όπου υπάρχουν τα ηφαίστεια και ίδρυσε ένα επίσημο «καλλιτεχνικό» συμβούλιο με σκοπό να μην αλλοιωθεί η μορφή του νησιού.

Κατά βάθος όμως όλα γίνονται για τον τουρισμό, που είναι η κύρια πηγή εισοδήματος. Τα νησιά αυτά έχουν συνολικά 1,5 εκατομμύριο μόνιμους κατοίκους, φιλοξενούν πάνω από 4 εκατομμύρια ξένους ανά έτος, που αναζητούν το ευχάριστο κλίμα και το αφορολόγητο καθεστώς. Έτσι κι εμείς επωφεληθήκαμε από τον τουρισμό, καθώς γρήγορα μαθεύτηκε στην «πιάτσα» ότι επισκευάζαμε πανιά, με αποτέλεσμα τις τελευταίες μέρες της παραμονής μας στη Λανζαρότε να μετατρέπουμε την «Καλλιπυγο» σε ιστοριοφείο!

Λας Πάλμας

25 Ιουλίου: Αφήνουμε τη Λανζαρότε και με μια γρήγορη περαντζάδα 15 ωρών καλύπτουμε τα 90 μίλια ως το Πουέρτο λα Λουζ, το λιμάνι της Λας Πάλμας.

Η πρωτεύουσα των Καναρίων θυμίζει πιο πολύ τον Πειραιά παρά κάποια «τροπική» μητρόπολη. Πολυκατοικίες, ουρανοξύστες, αυτοκινητόδρομοι και σωρείες βαποριών μαρτυρούν το γοργό ρυθμό της ζωής στη Λας Πάλμας. Εδώ δεν πρωταγωνιστεί ο τουρισμός, αλλά το εμπόριο, οι τράπεζες, η ναυτιλία και η βιομηχανία. Παράλληλα, δεκάδες αλιευτικά θηρία από τη Ρωσία, την Ιαπωνία και την Κορέα, που φαρεύουν στα πλούσια διεθνή ύδατα της Δυτικής Αφρικής, δένουν συστηματικά στο λιμάνι για καύσιμα, τροφοδοσία και συντήρηση. Τι πιο φυσικό για μια πλούσια πόλη, στραμμένη προς τη θάλασσα, να επενδύει τον ελεύθερό της χρόνο στην ιστιοπλοΐα. Οι μισοί «Ισπανοί» ολυμπιονίκες στο άθλημα αυτό προέρχονται από τα Κανάρια. Σχεδόν κάθε απόγευμα η «ράδα» γεμίζει σκαφάκια που βγαίνουν για βόλτα, εκπαίδευση ή προπόνηση. Το αστέρι όμως της ιστιοπλοΐας, που καλύπτεται συστηματικά από τα ντόπια τηλεοπτικά κανάλια, δεν είναι καμιά ολυμπιακή κατηγορία, αλλά μια γηγενής, τα «Λατίνια» των Καναρίων. Κουβεντιάζοντας μ' έναν αρμόδιο της οργάνωσης, μου εξήγησε ότι η παράδοση των αγώνων είναι πολύ παλιά. Μέχρι τον περασμένο αιώνα δεν επιτρεπόταν η εισαγωγή προϊόντων από άλλη χώρα, εκτός από την Ισπανία. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να οργιάζει το λαθρεμπόριο με τα παραπλέοντα εγγλέζικα και γαλλικά πλοία, χάρη στα ταχύτατα μικρά ιστιοφόρα. Όταν το 1904 καταργήθηκαν οι αποικιακοί νόμοι, η μόνη χρήση που έμεινε για τα ακραία μπαρκίλος «barquillos» ήταν οι αγώνες, που καθιερώθηκαν με την πάροδο του χρόνου προς μεγάλη χαρά των τζογαδόρων. Σήμερα οι, Κανάριοι είναι περήφανοι για τα νησιά τους και τα μικρά τους παραδοσιακά ιστιοφόρα που με ταχύτητα και ναυτοσύνη αφηφούσαν το πέλαγος και την ισχύ της Ισπανικής Βασιλικής Ακτοφυλακής. Πέρα λοιπόν από το αθλητικό περιεχόμενο, αυτοί οι αγώνες έχουν κι ένα βαρυσήμαντο πολιτιστικό συμβολισμό.

Κάθε μεσημέρι πηγαίναμε στο ταχυδρομείο μήπως είχε φτάσει —από την επισκευή στην Αγγλία— ο αυτόματος πιλότος, αλλά τίποτα. Το μόνο που μας απόμενε ήταν να πνίξουμε στο κρασί και στα «τάπας» (μεζέδες) την απογοήτευσή μας στα ταβερνάκια του λιμανιού. Κάποια μέρα επισκεφθήκαμε το σπίτι του Κολόμβου στην παλιά γραφική συνοικία της Λας Πάλμας, όπου γιόρταζαν τα 500 χρόνια της «ανακάλυψης» του Νέου Κόσμου από το Γενοβέζο θαλασσοπόρο. Τότε, σε κάθε του ταξίδι ο Κολόμβος περνούσε από τα Κανάρια για τροφοδότηση και λέγεται ότι είχε φιλενάδες σε τουλάχιστον 3 νησιά!!!

Επ' ευκαιρία, ελέγξαμε το κέντρο διανομής του ταχυδρομείου μήπως είχε εμφανιστεί εκεί το πολυπόθητο δέμα μας. Ανατρέχοντας στα κιτάπια, ανακαλύψαμε ότι όντως είχε φτάσει πριν από μερικές μέρες και βρισκόταν εκεί όπου κάθε μέρα το αναζητούσαμε και απ' όπου, λίγο αργότερα, εξαγριωμένοι το επανακτήσαμε. Τι είχε γίνει; Κάποιος υπάλληλος αντί να το ταξινομήσει στο «Γ» (Γκρίτσης), το είχε βάλει στο «Μ» (μίστερ)! Φυσικά, έπειτα από αυτή την εξήγηση δεν ξέραμε αν έπρεπε να γελάσουμε ή να κλάψουμε...

11 Αυγούστου: Έχει αρχίσει η αντίστροφη μέτρηση. Σκεφτόμαστε πλέον την περαντζάδα του Ατλαντικού προς τη Βραζιλία. Στις 14:00' αποπλεύουμε από το Πουέρτο λα Λουζ για το Λος Κριστιάνος της

παραπλήσιας νήσου Τενερίφης. Εκεί ολοκληρώνουμε την τροφοδοσία πριν αναχωρήσουμε για τη Νότια Αμερική, αφού ελέγξαμε για τελευταία φορά σκάφος και αρματωσιά. Από τις 11 Αυγούστου, για μια βδομάδα, βρεθήκαμε στο μικρό λιμάνι του Λος Κριστιάνος, στη νότια πλευρά της νήσου Τενερίφης. Τα νοτιοδυτικά Κανάρια αποτελούν το φυσικό πλατύσκαλο που οδηγεί στον Ατλαντικό, παρέχοντας όλες τις ευκολίες ανεφοδιασμού. Ο ίδιος ο Χριστόφορος Κολόμβος αναχωρούσε για τα υπερπόντια ταξίδια του από την Γκομέρα, μόλις 40 μίλια από το Λος Κριστιάνος. Εκεί συναντήσαμε αρκετούς σύγχρονους Κολόμβους, «κολλημένους» στην περιοχή εδώ και ένα ή δυο χρόνια, που περίμεναν «ευνοϊκές» συνθήκες για να διασχίσουν τον ωκεανό. Απολαμβάνοντας τη διεθνή αυτή παρέα, προετοιμάσαμε, παράλληλα, το σκάφος και συμπληρώσαμε την τροφοδοσία, τα καύσιμα και το νερό. Μην έχοντας ψυγείο, κοιτάμε πάντα τα «φρέσκα» να είναι ευκολοσυντήρητα και χρησιμοποιούμε παραδοσιακές μεθόδους, όπως παστά κρέατα και λουκάνικα στο λάδι ή σιφνέικα τυριά στη μούργα του κρασιού κτλ. Διατυπώσεις εισόδου-εξόδου δεν υπάρχουν στην Ισπανία λόγω ΕΟΚ, έτσι η «γειτονιά» δεν πίστεψε στα μάτια της όταν η πανέτοιμη μικρή «Καλλίπυγος» ύψωσε τα πανιά της, βάζοντας πλώρη για το Νότο.

Αγκυροβόλιο Τενερίφη

Αποσπάσματα από το Ημερολόγιο

19 Αυγούστου: Στο υπήνεμο της Τενερίφης, ελαφρύς Β.Α. άνεμος, προχωρούμε αργά με το μπαλόνι. Το απόγευμα βλάβη του αυτόματου πιλότου, επισκευή, αντικατάσταση του μοτέρ. Το βράδυ η εβδομαδιαία επαφή μέσω ραδιοτηλεφώνου με την Ελλάδα.

20/8: Συνέχεια με το μπαλόκι. Η θάλασσα είναι γεμάτη σκουπίδια. Η γάτα έπιασε ένα χελιδονόψαρο. Το βράδυ φρεσκάρει ο γρέγος και ταξιδεύουμε με δύο σταυρωμένους φλόκους. Το σύστημα λειτουργεί περίφημα. Το σκάφος τρέχει ισορροπημένο, χωρίς υπερκόπωση του αυτόματου πιλότου. Στίγμα 26°8'Β., 17°29'Δ.

21/8: Στίγμα 24°44'Β., 18°48'Δ. Διατηρούμε μέση ταχύτητα 6 κόμβων. Ύπνος, διάβασμα, ναυσιπλοΐα και φυσικά τάβλι με το καφεδάκι. Το βράδυ μαγειρεύουμε «κουνουπίδι ογκρατέν» και η Άννα έφτιαξε ψωμί. Ήσυχη τροπική νύχτα. Ξαστεριά.

22/8: 22°52'Β., 20°Δ. Μπήκαμε στη ρουτίνα. Ίδιος άνεμος και ιστιοφορία. Το απόγευμα εμφανίζεται μια φάλαινα. Η γάτα είχε ξαπλώσει στην πλώρη περιμένοντας τα χελιδονόψαρα.

23/8: 21°13'Β., 22°01'Δ. Η γάτα είχε δίκιο. Μετρήσαμε 32 ψάρια στο κατάστρωμα. Χαμός.

Πέμπτη μέρα εν πλω, έχουμε διανύσει 500 μίλια. Απολαμβάνουμε την εύκολη ιστιοπλοΐα.

24/8: 18°49'Β., 23°40'Δ. Πέρασαμε τον Τροπικό του Καρκίνου. Ο άνεμος φρεσκάρισε, βάζουμε μικρότερα μπροστινά πανιά. Ανακαλύπτουμε δυο ρωγμές στο τιμόνι, ακριβώς στο ίδιο σημείο που είχαμε επισκευάσει στη Μαρσάλα. Αύριο θα περάσουμε δίπλα στο Σάο Βισέντε, το μεγάλο λιμάνι των νησιών του Πράσινου Ακρωτηρίου. Έτσι θα αναγκαστούμε να σταματήσουμε για επισκευή και σοβαρή ενίσχυση του ευαίσθητου σημείου.

25/8: Το πρωί φάνηκαν οι γυμνές βουνοκορφές του Σάντο Αντάο και λίγο αργότερα το Σάο Βισέντε. Στη συρτή πιάνουμε έναν πεντάκιλο «κυνηγό». Ο άνεμος φρεσκάρει στα 7 έως 8 μποφόρ ανάμεσα από τα ψηλά, ξερά νησιά. Διανύσαμε 827 ν.μ. σε 6 μέρες και 5 ώρες.

Μίντελο - Σάο Βισέντε

Καυτός άνεμος, σκόνη, ξεραΐλα, μυρωδιές βόθρου και θέα ενός φτωχού χωριού μας ανταμώνουν στο αγκυροβόλιο, όπου για σιγουριά φουντάρουμε 2 άγκυρες. Από τα διπλανά καΐκια οι ψαράδες αναγνώρισαν τη σημαία μας και μας χαιρετούν στα ελληνικά.

Είναι 14:00' τοπική ώρα και τρέχω να προλάβω τις Αρχές, ενώ η Άννα Μαρία ετοιμάζει το ψάρι που πιάσαμε το πρωί, πριν χαλάσει από τη ζέστη.

Τα νησιά του Πράσινου Ακρωτηρίου (Cabo Verde), όπως ονομάζονται, έχουν ελάχιστο πράσινο. Η κατάσταση επιδεινώθηκε εδώ και 15 χρόνια με τη συνεχή ανομβρία. Παρ' όλη την απελπισία που φαίνεται να εκρέει από τούτο το άτυχο κομμάτι της Γης, τα γυμνά, βραχώδη και ανεμοδαρμένα νησιά έχουν το χαρακτήρα, τη μαγεία της ερήμου. Έμμονα οι ντόπιοι παραμένουν δεμένοι με την άνυδρη γη τους. Όταν οι Πορτογάλοι αποφάσισαν να αποικίσουν τα στρατηγικά αλλά έρημα νησιά, μετέφεραν εκατοντάδες σκλάβους από τη γειτονική Αφρική. Η έλλειψη λευκών γυναικών, το μεσογειακό ταμπεραμέντο, αλλά

ιδίως η πολιτική ανάγκη να αυξηθεί γρήγορα ο πληθυσμός οδήγησαν στην επικράτηση των μιγάδων. Τα νησιά ήταν σημαντικός σταθμός ανεφοδιασμού πλοίων ως τις αρχές του 20ού αιώνα, αλλά με το τέλος της χρήσης του κάρβουνου στα πλοία έπεσε οικονομικός μαρασμός που ανάγκασε ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού να αποδημήσει κυρίως προς τις ΗΠΑ. Η Πορτογαλία παραχώρησε με ανακούφιση την ανεξαρτησία στα νησιά το 1972... Με εξαίρεση την αλιεία, ο πληθυσμός κυρίως επιζεί χάρη στη διεθνή βοήθεια. Χαρακτηριστικό της τριτοκοσμικής κατάστασης οι απελπιστικά μακρόχρονες διαδικασίες που προκαλούνται από τις δεκάδες υπαλλήλων της αστυνομίας, του λιμεναρχείου και του τελωνείου. Τουλάχιστον, σκέφτομαι, αυτοί δεν πεινάνε. Παραδόξως, όμως, οι μόνοι που «γυρεύουν μπαξίσι» είναι οι πιο βολεμένοι. Βράδιασε όταν τελείωσα με το «χαρτοπόλεμο» και γύρισα στο σκάφος με το βαρκάκι. Η Άννα Μαρία είχε ανησυχήσει, αλλά το ψάρι το 'χε έτοιμο!

Όλη η επόμενη μέρα αφιερώθηκε στην επισκευή και στην ενδυνάμωση του τιμονιού. Η εργασία γίνεται στο μόλο, στο μηχανουργείο του αλιευτικού συνεταιρισμού. Πλαγιοδεμένο εκεί, περιμένοντας να φορτώσει κατεψυγμένα ψάρια, βρίσκεται ένα ελληνικό πλοίο, οι μηχανικοί του οποίου ήρθαν να με συμβουλευθούν για την ενίσχυση του πηδαλιού. Μόλις νύχτωσε, περάσαμε τη βραδιά στην πρύμνη του βαποριού ακούγοντας ελληνικά τραγούδια. Γλέντι Ρωμιών στην Αφρική.

Το πρωί μια βόλτα στην αγορά μας έπεισε για τη σπανιότητα και το κόστος των ειδών διατροφής του ελεύθερου εμπορίου. Στον πληθυσμό διανέμονται τα βασικά τρόφιμα με κουπόνια και βιβλιάρια. Όσο για το νερό, υπάρχει μεν μια μεγάλη αφαλάτωση (κι αυτή «δώρο» του ΟΗΕ), αλλά παράγει με το σταγονόμετρο. Οπότε, για να μη μειωθούν τα αποθέματά μας, αποφασίζουμε να φύγουμε σε 3 μέρες, την 1η Σεπτεμβρίου.

Στο παζάρι συναντήσαμε έναν Καμποβερντιάνο, μετανάστη στην Αμερική, με τον οποίο είχαμε ενδιαφέρουσες συζητήσεις γύρω από τα νησιά και το βράδυ μας οδήγησε σ' ένα μπαράκι με τοπική παραδοσιακή (αφροπορτογέζικη) μουσική, με κιθάρες και βιολιά.

Τις επόμενες μέρες ελέγχουμε εξονυχιστικά όλη την αρματωσιά, τα κινητά πτερύγια (καρένες) και τη μηχανή, ενώ τα βράδια βγαίνουμε παρέα μ' ένα μοναχικό Έλληνα, καπετάνιο ενός αραβικού φορτηγού πλοίου. Την προηγούμενη της αναχώρησης, ημέρα Δευτέρα, διεκπεραιώνουμε το γνωστό «δρόμο αντοχής μετ' εμποδίων» —λιμεναρχείο, τελωνείο, αστυνομία— και είμαστε πλέον έτοιμοι. Στο τραπέζι χαρτών του σκάφους μελετάμε τους ανέμους και τα θαλάσσια ρεύματα, προγραμματίζοντας τις πορείες των επόμενων ημερών. Η εποχή που διαλέξαμε για να ταξιδέψουμε προς τη Βραζιλία κρύβει αρκετές δυσκολίες. Στο βόρειο ημισφαίριο έως 10° βόρεια επικρατούν οι Β.Α. αληγείς, ενώ στο νότιο ημισφαίριο οι Ν.Α. άνεμοι στρέφονται, νότιοι, δηλαδή αντίθετοι στην πορεία μας, από 5° νότια έως το σημείο όπου συναντιούνται με τους Β.Α. αληγείς, σχηματίζοντας το λεγόμενο Διατροφικό Μέτωπο (I.T.C.Z.), υπάρχει μια ζώνη χαμηλής πίεσης με ασθενείς ανέμους, καταιγίδες και μπουρίνια. Αυτή η περιοχή ήταν πάντα

πονοκέφαλος για τους καπετάνιους των ιστιοφόρων πλοίων των περασμένων αιώνων. Η «Καλλιπυγος» έχει φυσικά το πλεονέκτημα της μηχανής, με αυτονομία περίπου 300 ν.μ. Παρ' όλα αυτά, γνωρίζοντας ότι μετά τις μπουνάτσες θα συναντήσουμε αντίθετους ανέμους και ισχυρά πλάγια ρεύματα, θα πρέπει να κρατηθούμε παράλληλα στις αφρικανικές ακτές τουλάχιστον έως 5° βόρεια, πριν βάλουμε πλώρη για τον προορισμό μας στη Βραζιλία. Αυτό το «μπράτσο» διπλασιάζει τη διαδρομή από 1.300 ν.μ. σε 2.500 ν.μ. (περίπου 4.500 χμ.).

1η Σεπτεμβρίου: Ξημερώματα βιράrouμε τις άγκυρές μας και αναχωρούμε. Την ώρα που βγαίνουμε, από το λιμάνι, μας χαιρετούν οι Έλληνες φίλοι μας από τα αντίστοιχα βαπόρια τους. Σε λίγο μας αγκαλιάζει ο γρέγος και γρήγορα αρχίζει το ταξίδι προς το νότο, ενώ πίσω μας τα νησιά εξαφανίζονται στην καταχνιά της ζέστης. Μπαίνουμε στη ρουτίνα της βάρδιας.

Αποσπάσματα από το Ημερολόγιο

2/9: Το πρωί παραπλέουμε τα νοτιότερα νησιά του Πράσινου Ακρωτηρίου. Ο ουρανός είναι μουντός και ο αέρας λίγος. Γερμανοί ραδιοερασιπτέχνες επιβεβαιώνουν τους φόβους μας. Πλησιάζουμε το τροπικό μέτωπο.

3/9: Στίγμα 13°05'Β., 24°50'Δ. Συννεφιά, βροχή και καταιγίδες. Ο γρέγος όλο λιγοστεύει. Το μεσημέρι γυρίζει στο γαρμπή (Ν.Δ.). Εκμεταλλευόμαστε τα μπουρίνια για περισυλλογή πόσιμου νερού και επιτόπιο ντους. Στις 11:00' το βράδυ ένα βροχερό και θυελλώδες μπουρίνι μας αναγκάζει σε αναμονή. Μαύρη νύχτα, άπνη...

4/9: Στίγμα 11°31'Β., 24°23'Δ. Ο άνεμος στράφηκε απροσδόκητα δυτικός. Προχωράμε με όλη την ιστιοφορία. Τα σύννεφα εξαφανίστηκαν. Η μέρα περνάει ευχάριστα. Το απόγευμα εμφανίζεται ένα κοπάδι φαλαινών με πορεία καταπάνω μας, και μόλις την τελευταία στιγμή βουτάνε, περνώντας κάτω από το σκάφος.

5/9: 9°07'Β., 24°25'Δ. Παραδόξως συνεχίζει να φυσάει ο ευνοϊκός δυτικός. Η ταχύτητά μας είναι σταθερά 4,5 κόμβοι. Ανεβαίνω στο κατάρτι και αρματώνω πρόχειρα βαρδάρια με 2 σκοινιά κέβλαρ, ενώ στην άλλη άκρη βάζουμε ένα παλάγκο. Η «Καλλιπυγος» μοιάζει τώρα με αγωνιστικό σκάφος! Το απόγευμα τα σύννεφα, σαν πελώρια «κουνουπίδια», μεταβάλλονται σε μικρές καταιγίδες, χωρίς όμως υπερβολικό άνεμο. Το δρομόμετρο σταμάτησε.

6/9: 8°09'Β., 23°26'Δ. Πληθαίνουν οι όμβροι και οι καταιγίδες. Ο άνεμος παίζει «κρυφτούλι» μαζί μας. Συνεχώς προσαρμόζουμε την ιστιοφορία στη διαρκώς μεταβαλλόμενη ένταση του αέρα. Το απόγευμα μπουνατσάει. Βουτάω να καθαρίσω το προπελάκι του δρομόμετρου, στη συνέχεια βάζουμε τη μηχανή.

7/9: 6°57'Β., 21°56'Δ. Το καψόνι του τροπικού μετώπου συνεχίζεται. Μαύρος ο ουρανός και ψιχαλίζει. Όλη μέρα προχωράμε με τη μηχανή.

8/9: 5°39'Β., 20°0'Δ. Διανύσαμε 800 ν.μ. σε μια βδομάδα. Ύστερα από μια έντονη βροχή έρχεται επιτέλους ο άνεμος. Σβήνουμε τη μηχανή και υψώνουμε τα πανιά. Μας έμειναν καύσιμα για 32 ώρες. Η γάτα έπεσε σε λήθαργο (η έλλειψη χελιδονόψαρων;) και δεν το κουνάει από ένα ντουλάπι.

9/9: 04°34'Β., 18°34'Δ. Ο καιρός φρεσκάρει στα 6 μποφόρ και στράφηκε στο νοτιά. Τα σύννεφα λιγοστεύουν. Λες να πιάσουμε τους Ν.Α. αληγείς; Το μεσημέρι, αφού επιβεβαιώσαμε το στίγμα, γυρίζουμε βάζοντας πλώρη προς τη Βραζιλία. Παρ' όλη την πίεση να μη χάσουμε ούτε μισή μοίρα στα όρτσα, είναι ευχάριστο ότι επιτέλους πήραμε την κατεύθυνση για τον προορισμό μας. Το βραδάκι προσγειώνονται 2 χελιδονόψαρα στο κατάστρωμα, προς μεγάλη χαρά της τετράποδης φίλης μας!

10/9: 03°10'Β., 19°48'Δ. Ο άνεμος γύρισε Ν.Δ. και μας αναγκάζει πάλι να βάλουμε πλώρη προς το νότο. Πού να 'ναι άραγε οι αληγείς;

11/9: 02°24'Β., 19°38'Δ. Άλλη στροφή σήμερα, καθώς ο άνεμος γύρισε στο νοτιά. Τα κλειστά όρτσα δεν είναι αναπαυτική πλεύση, καθώς το σκάφος σκαμπανεβάζει.

Προσαρμοζόμαστε στη μόνιμη κλίση 20° και η μεγαλύτερη δυσκολία είναι να καταφέρουμε να παίξουμε το καθημερινό μας τάβλι(!).

12/9: 01°30'Β., 21°09'Δ. Παρατηρούμε δύο θαλασσοπούλια. Ο αέρας φαίνεται να σταθεροποιείται Ν.Ν.Α. στα 4 μποφόρ. Αύριο υπολογίζουμε να περάσουμε τον Ισημερινό και μαγειρεύουμε μια γιορταστική μακαρονάδα

13/9: 0°05'Β., 22°39'Δ. Νωρίς το απόγευμα περνάμε τη «γραμμή» του Ισημερινού, το νότιο ημισφαίριο μας καλωσορίζει μ' ένα γεμάτο εξάρι και δυσανάλογα ψηλό κυματισμό από τρεις κατευθύνσεις. Οι συνθήκες αυτές δε μας εμποδίζουν να πιούμε το τελευταίο μας «ουζάκι» και προληπτικά να κεράσουμε τον Ποσειδώνα. Έμειναν 1.300 ν.μ. έως το Σαλβαδόρ, βάζουμε στοιχήματα. Οκτώ ή εννιά μέρες ακόμη;

14/9: 01°08'Ν., 24°03'Δ. Μαγικοί αληγείς, συνεχώς ο ίδιος αέρας, λασκάρουμε τις σκότες. Το ταξίδι γίνεται πιο άνετο και ευχαριστιόμαστε ύπνο.

15/9: 02°41'Ν., 25°53'Δ. Συντήρηση σήμερα, αλλαγές σκοινιών στο ανεμοτίμονο και κοπίλιες στη βελόνα. Οι φθορές του ταξιδιού. Καθημερινά πλέον μας επισκέπτονται τα δυο θαλασσοπούλια, αποδεικνύοντας ότι δεν είμαστε μόνοι μεσοπέλαγα.

16/9: 04°07'Ν., 27°44'Δ. Οι αληγείς δείχνουν κάποια αστάθεια. Κάθε δυο ή τρεις ώρες μουδάρουμε ή ξεμουδάρουμε, ενώ μεταβάλλεται και η κατεύθυνση του ανέμου. Κλειστή πλαγιοδρομία και σταθερή μέση ταχύτητα 5,7 κόμβων. Το βράδυ, στην εβδομαδιαία επαφή με τους ραδιοερασιτέχνες στην Ελλάδα, μαθαίνουμε τη θλιβερή είδηση για το θάνατο ενός πολύ καλού φίλου, του καπετάν Πάνου Σγουρού.

17/9: 06°10'Ν., 29°52'Δ. Μουδαρισμένοι όλη μέρα. Σκαστά κύματα και χοντρή ρεστιά στο «μενού» σήμερα. Το SATNAV που εδώ και μέρες έκανε «νούμερα» σταμάτησε τελείως να λειτουργεί. Ελπίζω να μην έχει πούσι ή συννεφιά όταν ζυγώσουμε τις στεριές σε μερικές μέρες, γιατί τότε θα μας είναι άχρηστος και ο εξάντας. Μελετάω τ' άστρα του νότιου ημισφαιρίου.

18/9: 07°54'N., 31°19'Δ. Όλη νύχτα «παίζουν» δελφίνια γύρω μας. Το πρωί ο αέρας κόβει, γυρίζει ανατολικός και δευτερόπρυμα. Ένα μεγάλο «γκαζάδικο» φαίνεται στον ορίζοντα. Η πρώτη ανθρώπινη επαφή έπειτα από 15 μέρες. Κουβεντιάζουμε για λίγο στα υπερβραχεία (VHF). Αργότερα βλέπουμε ένα μεγάλο καρχαρία.

19/9: 09°35'N., 32°57'Δ. Μετά τα μεσάνυχτα έκαναν πάλι την εμφάνισή τους όμβροι και καταιγίδες, τεράστια «μπαμπακερά» σύννεφα που ολοένα μεταβάλλουν τον άνεμο. Γνωστή ρουτίνα, μουδάρισμα, ξεμουδάρισμα και αλλαγές φλόκων. Ωφελούμαστε από τη βροχή για να κάνουμε ντους.

20/9.11°01'N., 34°31'Δ. Πέρασαμε την καραβογραμμή των βαποριών που παραπλέουν τη βραζιλιάνικη ακτή. Ευτυχώς δε βρέχει και έχουμε καλή ορατότητα. Φτάνουμε αύριο. Καθαρίζουμε και συγυρίζουμε το σκάφος. Το απόγευμα, για δυο ώρες, μας κάνει παρέα ένα κοπάδι μαυρόασπρων φαλαιών. Είναι απίστευτο με τι χάρη και ευκολία κινήσεων «σερφάρουν» στη ρεστιά αυτά τα τεράστια κήτη. Το μέγεθος τους ξεπερνά το μήκος του σκάφους και πάντα ανησυχούμε, όταν βουτάνε από κάτω μας. Διαβάζουμε, σχολιάζοντας, έναν τουριστικό οδηγό της Βραζιλίας.

21/9: Στις 03:00' τα ξημερώματα φαίνονται τα πρώτα φώτα της ακτής. Πριν ξημερώσει, καταφέρνουμε να διοπτεύσουμε το φάρο της εισόδου στην Μπαΐα Ντε Τόντος Λος Σάντος [BAHIA DE TODOS LOS SANTOS (Κόλπος των Αγίων Πάντων)] όπου βρίσκεται το Σαλβαδór. Η ακτή είναι χαμηλή, δεν υπάρχουν ευδιάκριτα σημεία ή βουνά. Η ανατολή του ήλιου μας φέρνει μια σειρά καταιγίδων, χάνουμε την οπτική επαφή με τη στεριά. Ζυγώνουμε παρακολουθώντας τις ισοβαθείς με το βυθόμετρο. Άνεμος και βροχή αυξάνονται. Με φλοκάκι και 3 μούδες επιτέλους μπαίνουμε στο μεγάλο κόλπο. Είναι ίσως η πιο έντονη στιγμή του ταξιδιού, καθώς η αύπνία, η κακή ορατότητα, τα μπουρίνια, οι ξέρες και τα αβαθή συντελούν στη δυσκολία της τελικής προσέγγισης.

Αφιξη στην Μπαΐα Βραζιλίας

Τελικά, στα ήρεμα νερά της ράδας εμφανίζεται μπροστά μας η πρωτεύουσα της Μπαΐας, με τους ουρανοξύστες, τα αποικιακά μέγαρα και τα ψηλά μπαρόκ καμπαναριά των εκκλησιών. Η Άννα Μαρία υψώνει τη βραζιλάνικη σημαία, έπειτα από λίγο καταπλέουμε στο λιμάνι και στις 12:30' έχουμε φουντάρει. Φτάσαμε!

Βραζιλία

Βρισκόμαστε 6.000 ν.μ. από την Ελλάδα, στο σίγουρο λιμάνι της παλιάς πρωτεύουσας Σαλβαδόρ. Φυσικά, ύστερα από 22 ημέρες στο πέλαγος αρχίσαμε το γνωστό «δρόμο αντοχής μετ' εμποδίων» για την επίσημη είσοδο στη χώρα. Στην αστυνομία διαβατηρίων δε μας επετράπη η είσοδος στο κτίριο, γιατί δε φορούσαμε μακριά παντελόνια, ενώ στο τελωνείο μας παρακάλεσαν να ξαναπάμε την άλλη εβδομάδα λόγω... απεργίας! Τελικά, βρήκαμε ένα γραφείο με λιγότερες ενδυματικές απαιτήσεις για τη σφράγιση των διαβατηρίων. Έτσι, νόμιμοι πλέον, πήγαμε να συναντήσουμε έναν Έλληνα φίλο, τροφοδότη πλοίων στο επάγγελμα, που μας περίμενε για να μας φιλοξενήσει τουριστικά και γαστρονομικά στην καινούρια του πατρίδα.

Κυριολεκτικά αφρικανική σφραγίδα έχει το Σαλβαδόρ. Μολονότι πριν από μερικά χρόνια ακόμα απαγορεύονταν τα ήθη και τα έθιμα της «Μαύρης Ηπείρου», στο σημερινό ομόσπονδο κρατίδιο της Μπαΐας η μουσική, οι χοροί, τα φαγητά, η ανέμελη ζωή στους δρόμους μέχρι και η θρησκεία φανερώνουν

παντού την Αφρική κάτω από το «εξευρωπαϊσμένο» βερνίκι.

Οι πελώριες αντιφάσεις που μαστίζουν τη βραζιλιάνικη κοινωνία αποτέλεσαν το πρώτο θέμα της συζήτησής μας. Η τεράστια αυτή χώρα, παρ' όλες τις απεριόριστες δυνατότητες, έχει το μισό της πληθυσμό στο περιθώριο. 70 εκατομμύρια, κατά πλειονότητα αναλφάβητοι και χωρίς σταθερή εργασία, πάσχουν από υποσιτισμό και πληθώρα λοιμών. Οι έννοιες κοινωνικής δικαιοσύνης και πρόνοιας, όπως παιδεία και υγεία για όλους, είναι απλώς ανύπαρκτες. Σαν γάγγραινα γύρω από τις πόλεις πληθαίνουν οι μαχαλάδες (favellas), οι κάτοικοι μαστίζονται από χολέρα και AIDS και είναι παγιδευμένοι στο φαύλο κύκλο της φτώχειας, ανίκανοι να ξεφύγουν από τη μοίρα τους.

Αυτή η τραγική κατάσταση έχει σαν άμεσο αποτέλεσμα μια εκρηκτική εγκληματικότητα. Έτσι ελάχιστοι τολμούν πλέον να γλεντήσουν στους δρόμους των πόλεων, καθώς πιστολέρος, όπως στις σκηνές γουέστερν, δε διστάζουν να ληστέψουν μέχρι και λεωφορεία!

Η αστυνομία μας συνέστησε να αποφεύγουμε τις φτωχές αλλά γραφικές γειτονιές, τα έρημα στενά και γενικά να μη φοράμε διάφορα τιμαλφή όταν κυκλοφορούμε στους δρόμους!

Θορυβημένοι, αποφύγαμε να επισκεφτούμε τις παλιές συνοικίες του Σαλβαδόρ με τα στενά σοκάκια, τα καλντερίμια, τα γραφικά σπίτια και τα μέγαρα του 17ου αιώνα, όπως και τις λαμπρές μπαρόκ εκκλησίες — αναμφισβήτητα σύμβολα ενός πολιτιστικά και ιστορικά πλούσιου παρελθόντος. Για αποζημίωσή μας αποφασίσαμε να εξερευνήσουμε με την «Καλλίπυγο» τον κόλπο των Αγίων Πάντων με τα δεκάδες τροπικά νησιά, τα βαθιά ποτάμια και τα παραδείσια αγκυροβόλια. Αφού εφοδιαστήκαμε με φτηνά ντόπια προϊόντα, σαλπάρουμε για τον πρώτο μας σταθμό, την παραπλήσια νήσο Ιταπαρίκα. Εκεί φτάσαμε τρεις ώρες αργότερα χάρη στο ελαφρό αλλά ούριο αεράκι. Την εποχή που Ολλανδοί και Γάλλοι αμφισβητούσαν την πορτογέζικη κυριαρχία στη Βόρεια Βραζιλία, το νησάκι με το σίγουρο αγκυροβόλιο στο κέντρο του κόλπου είχε αποκτήσει στρατηγική σημασία. Αυτό μαρτυρούν ακόμη οι μουχλιασμένοι τοίχοι των φρουρίων και τα ερείπια της μεγάλης εκκλησίας. Σήμερα αποτελεί θέρετρο των Σαλβαδοριανών, που με τα φεριμπότ πηγαίνουν τα Σαββατοκύριακα να χαρούν τις αμμουδερές παραλίες, τους δασώδεις λόφους και την πληθώρα των πηγών.

Τα ζεστά τροπικά νερά είχαν πρασινίσει με φύκια την ίσαλο γραμμή της «Καλλίπυγου», έτσι η πρώτη μας δουλειά ήταν να βρούμε μια «απαλή» ξέρα για να «κάτσουμε» το σκάφος με την άμπωτη. Τις δύο επόμενες μέρες βάψαμε τρία χέρια αντιρρυπαντικό χρώμα τα «βρεχάμενα» του υπερωκεανίου μας. Όταν τελειώσαμε τις εργασίες συντήρησης, βιράραμε τις άγκυρες και σηκώσαμε τα πανιά, βάζοντας πλώρη για τη βόρεια πλευρά του νησιού, πλέοντας μέσα σ' ένα στενό κανάλι περιστοιχισμένο από ζούγκλα και πολλά αμμώδη νησόπουλα. Γύρω μας ψαράδες με μονόξυλα έριχναν δίχτυα, ενώ απίστευτα γρήγορες ιστοφόρες μαούνες πηγαινοέρχονταν μεταφέροντας εμπορεύματα. Έτσι ξαφνικά βρεθήκαμε εκτός 20ου αιώνα, λες και τίποτε δεν είχε αλλάξει σ' αυτό τον τόπο. Ψάχνοντας ένα αγκυροβόλιο για τη νύχτα, μας συνέστησε ένας ψαράς μια τοποθεσία κοντά σε μια πηγή. Την άλλη μέρα, αφού είδαμε κυράδες —από

ένα παραπλήσιο χωριό— να έρχονται με μονόξυλα για μπουγάδα στην πηγή, αποφασίσαμε να κάνουμε κι εμείς το ίδιο. Στη σκιά των ψηλών δέντρων, σε μια φυσική πέτρινη λεκάνη όπου έπεφταν τα παγωμένα, κρυστάλλινα νερά της πηγής, πλύνουμε και ξεβγάλαμε ρούχα και σεντόνια.

Όταν στέγνωσε η μπουγάδα μας, βάλουμε πλώρη για την εκβολή του Παραγουασού, αποφεύγοντας τις πολλές ξέρες που ήταν σπαρμένες στην πορεία μας. Ενώ έως εδώ αντικρίζαμε πυκνά δασωμένους, χαμηλούς λόφους, ξαφνικά εμφανίστηκε το ποτάμι σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια. Οι σκαμμένες πλαγιές αποκάλυπταν το γυμνό κόκκινο βράχο, ενώ οι όχθες του ήταν στολισμένες με στενές λωρίδες φοινικοδάσους και άσπρες αμμουδιές. Το ρεύμα της στενής μπούκας ήταν ισχυρό. Έτσι αποφασίσαμε να περιμένουμε την πλήμμη το επόμενο πρωινό, «ακουμπώντας» το σκάφος στην άμμο, δίπλα σ' ένα ρυάκι. Η γάτα ήταν η πρώτη που βγήκε στη στεριά, πηδώντας από την πλώρη και αρχίζοντας την εξερεύνηση του φοινικοδάσους. Λίγο αργότερα ακολουθήσαμε κι εμείς, απολαμβάνοντας το ειδυλλιακό τοπίο στη σκιά της πυκνής βλάστησης.

Ο στόχος της επόμενης μέρας ήταν η Κασοείρα, πάλαι ποτέ πλούσια πρωτεύουσα του Ρεκόνκαβο, 36 χιλιόμετρα προς τα ανάντη.

Όταν δρόσισε, προετοίμασα τη μηχανή για το αυριανό ταξίδι, καθαρίζοντας καρμπιρατέρ, φίλτρα και μπουζί, λόγω της κακής ποιότητας της βραζιλιάνικης βενζίνης. Η δύση του ήλιου μάς βρήκε να απολαμβάνουμε ένα ποτηράκι αλκοόλ ζαχαροκάλαμου —περισσότερο γνωστό ως ρούμι— με ψιλοκομμένα λεμονάκια.

Ύστερα από μια ήρεμη νύχτα, ξυπνάμε πριν φέξει και σαλπάρουμε αμέσως για να προλάβουμε το ευνοϊκό ρεύμα της παλίρροιας. Οι μαιάνδροι του ποταμού μας αποκαλύπτουν συναρπαστικά τοπία. Στα μάτια μας εναλλάσσονται πότε στενά, βαθιά φαράγγια με απόκρημνους βράχους, πότε φαρδιές, ρηχές λεκάνες σαν λίμνες, διάσπαρτες με δασώδη νησόπουλα. Οι όχθες κοσμούνται με εγκαταλειμμένες εκκλησίες και ερειπωμένα αριστοκρατικά μέγαρα τσιφλικάδων, με πεσμένες οροφές και μουχλιασμένους τοίχους. Δυόμισι ώρες αργότερα, στη μεγαλύτερη λίμνη, συναντάμε την κωμόπολη Μαραγκουζίπε, την οποία θα επισκεφτούμε στην επιστροφή. Προς το παρόν, μας «καίει» το θέμα του ύψους της παλίρροιας, καθώς με σηκωμένη καρίνα ταξιδεύουμε σε μόλις 80 εκατοστά βάθους! Διανύοντας αργά τα τελευταία 20 χιλιόμετρα, το ποτάμι στένεψε. Έτσι ρωτάμε κάθε τόσο τους φιλικούς μαύρους ψαράδες ποια όχθη έχει τα μεγαλύτερα βάθη. Η άγρια πυκνή βλάστηση και τα πολύχρωμα μονόξυλα μας δίνουν περισσότερο μια εικόνα Αφρικής παρά Βραζιλίας. Κρατάμε σημειώσεις, χαρτογραφώντας το ποτάμι, για να μη δυσκολευτούμε στο γυρισμό. Περνάμε διάφορα χαλασμένα εργοστάσια με φοινικόφυλλα για οροφή και τους τοίχους σκεπασμένους από άγριους κισσούς. Πριν μεσημεριάσει, εμφανίζονται τα καμπαναριά της Κασοείρα, παλιό όνομα των καταρρακτών που έκλεισαν με το φράγμα, και η γέφυρα που τη συνδέει με τη δίδυμη πόλη Σάο Φελίζ.

Έπειτα από λίγο αγκυροβολούμε παράλληλα στην παλιά αποβάθρα, δίπλα σε μια δεντρόφυτη σκιερή

πλατεία, περιστοιχισμένη με καφενεία και αρχαία κτίρια.

Θα μείνουμε τρεις μέρες, απολαμβάνοντας τα πλακόστρωτα σοκάκια και τα αναστηλωμένα μέγαρα. Ιδιαίτερα ξεχωρίζουν οι δροσερές εκκλησίες 16ου και 17ου αιώνα, στολισμένες με τετράμετρες αιογραφίες σε γαλάζια πλακάκια και πολύχρωμες ιερές παραστάσεις ζωγραφισμένες στις υψηλές, ξύλινες οροφές.

Η πόλη είναι κλινικά νεκρή από την εποχή των ναπολεόντειων πολέμων, όταν στην πολιορκημένη Ευρώπη το αυτόχθονο γογγύλι αντικατέστησε το εισαγόμενο ζαχαροκάλαμο. Στα τέλη του 18ου αιώνα οι τσιφλικάδες «μετακόμισαν» στο κοσμοπολίτικο Σαλβαδόρ και στη συνέχεια στην πρωτεύουσα Ρίο, αφήνοντας τον έλεγχο των φυτειών σε επιστάτες. Σήμερα οι κάτοικοι αποτελούνται από μικροεμπόρους και βιοτέχνες. Επίσης, ζουν αρκετοί καλλιτέχνες ξυλογλύπτες και μουσικοί που στεγάζονται σε ανακαινισμένα κτίρια, συντελώντας έτσι στη γραφικότητα της διατηρητέας αυτής πόλης.

Το απόγευμα του Σαββάτου, στην πλατεία του αγκυροβολίου, γίναμε μάρτυρες μιας ενδιαφέρουσας εκδήλωσης, οργανωμένης από τον τοπικό σύλλογο «Καποέρας». Η «καποέρα» είναι μια μορφή πάλης με ρευστές, αέρινες κινήσεις των χεριών και των ποδιών, χωρίς όμως επαφή ή χτυπήματα μεταξύ των «αντιπάλων». Η νίκη δίνεται με πόντους για τις πιο θεαματικές λαβές. Υπάρχει συνεχής μουσική υπόκρουση με αφρικάνικα όργανα, όμοια μ' εκείνα που προειδοποιούσαν κάποτε τους παλαιστές ότι πλησίαζαν οι αφέντες. Μετά το πέρας της παράστασης, κάτσαμε σ' ένα παραπλήσιο ταβερνάκι όπου γευτήκαμε πικάντικες λιχουδιές από γαρίδες, γλυκοπατάτα, μαύρα φασόλια και μπάμιες, μαγειρεμένα με συνταγές αφρικάνικης κληρονομιάς. Παντού στους δρόμους ο κόσμος ήταν χαρούμενος και δυνατή μουσική ακουγόταν σε κάθε γωνιά. Στην απογευματινή ζέστη οι παγωμένες μπίρες πάνε και έρχονται.

Πάνουμε κουβέντα μ' εκείνους που κάθονται στο διπλανό τραπέζι, επειδή συζητάνε για τις δημοτικές εκλογές που θα γίνονταν την επομένη. Μας είχαν σοκάρει τα πολύχρωμα σλόγκαν αμφιβόλου πολιτικής αξίας με τα οποία διαφημιζόνταν οι υποψήφιοι, όπως: «Ψηφίστε τον τάδε γιατί είναι ο πιο ωραίος!». Απ' ό,τι μας επεσήμαναν οι συνομιλητές μας, παραμένει αποδοτική και δοκιμασμένη η αγορά ψήφων και η υπόσχεση παροχής εργασίας στο δήμο! Έτσι λοιπόν εξηγείται και η καθαριότητα των δημοσίων χώρων, χάρη στο μεγάλο αριθμό χαμηλόμισθων υπαλλήλων.

7/10: Με το «ωράριο» της παλίρροιας αφήνουμε το ζωντανό μουσείο της Κασοείρα. Χάρη στη χαρτογράφησή μας των αβαθών, η κάθοδος του ποταμού μέχρι το Μαραγκουζίπε επιτυγχάνεται χωρίς καρδιοχτύπια. Με την κατασκευή του φράγματος, τον περασμένο αιώνα, το ποτάμι έγινε ρηχό, με αποτέλεσμα μόνο μικρά πλοία να μπορούν να πλεύσουν έως το Μαραγκουζίπε. Ιστορικά, όταν αγόραζαν σκλάβους στην Αφρική, οι Πορτογάλοι πλήρωναν τους δουλεμπόρους με ταμπάκο και έως το 19ο αιώνα τα πούρα της Μπαϊας ήταν παγκοσμίου φήμης. Στον απογευματινό μας περίπατο στη μικρή και ήσυχη πόλη μας δόθηκε η ευκαιρία να επισκεφθούμε μια εκατοντάχρονη «φάμπρικα» πούρων, όπου όλη η εργασία γίνεται ακόμα με το χέρι. Σχεδόν όλο το εργατικό δυναμικό αποτελείται από γυναίκες και τα μόνα

μηχανήματα είναι τα ψυγεία που συντηρούν τα αποθέματα. Εν συγκρίσει με άλλα μέρη, μας φάνηκε ότι οι κάτοικοι του Μαραγκουζίπε ζούσαν κάποτε καλύτερα, χάρη στα σταθερά εισοδήματα από την καπνοβιομηχανία.

Τις επόμενες μέρες, αφού φυσικά βγήκαμε από το ποτάμι, φέραμε βόλτα ορμίσκους και νησόπουλα του βόρειου τμήματος του κόλπου της Μπαΐας, μεθορμίζοντας κάθε βράδυ. Στις 12 Οκτωβρίου, 500ή επέτειος της «ανακάλυψης» των... Ινδιών από το Χριστόφορο Κολόμβο, επιστρέφουμε στο Σαλβαδόρ, όπου κι ετοιμαστήκαμε για τη συνέχεια του ταξιδιού μας προς το Ρίο. Αφού κάναμε την απαιτούμενη τροφοδοσία, σε πολύ καλή τιμή, από το φίλο μας τον κ. Λεβεντάκο, κάναμε μια ημερήσια «παλινδρόμηση» στην Ιταπαρίκα για να γεμίσουμε τα ντεπόζιτα με νερό από καλή πηγή. Στη συνέχεια χαιρετήσαμε φίλους και γνωστούς και στις 16 Οκτωβρίου τα ξημερώματα σαλπάρουμε.

Νότια Βραζιλία

15 Οκτωβρίου. Έπειτα από τρεις συναρπαστικές εβδομάδες στα ήρεμα νερά του κόλπου της Μπαΐας, συνεχίζουμε το ταξίδι μας προς το νότο, κάνοντας μια πρώτη εύκολη και κοντινή περαντζάδα 30 ν.μ. έως το ποτάμι της Βαλένσα. Με το γρήγο δευτερόπριμα φτάσαμε σε μόλις 5 ώρες.

Μπροστά στις εκβολές απλώνεται ένα μεγάλο νησί με κατάλευκες αμμουδιές και φοινικόδασος. Παραλλάσσουμε τα ερείπια του πορτογέζικου κάστρου, φρουρός-φάντασμα του ποταμιού, και υστέρα από λίγο αγκυροβλούμε στα ήσυχα, θολά νερά του χωριού Γκαμπόα. Οι γαρίδες ευδοκιμούν στις βαλτώδεις όχθες και καθώς βραδιάζει, θα βγούμε στο μοναδικό ταβερνάκι να γευτούμε τη νόστιμη και φτηνή ντόπια «σπεσιαλιτέ» : γαρίδες γιουβέτσι, σερβιρισμένες με πιλάφι και παγωμένο ρούμι...

Την επομένη μεθορμίζουμε για να επισκεφθούμε το ήσυχο Καϊρού, κοιμισμένο χωριό στις όχθες του ποταμού, με στενά, πλακόστρωτα σοκάκια, πορτογέζικα σπίτια, τη μεγάλη μπαρόκ εκκλησία στην έρημη πλατεία κι ένα μοναστήρι στην κορυφή του μοναδικού λόφου. Εμπορικό και ιεραποστολικό κέντρο του 17ου αιώνα, στην περιοχή των βάλτων και των αφιλόξενων ιθαγενών, έχασε τη σημασία του με την εξαφάνιση —δια του πυρός— των «Ινδιάνων» και με την ίδρυση μιας πιο καίρια τοποθετημένης πόλης: η Βαλένσα, ο επόμενος σταθμός μας, 10 χμ. στα ανάντη. Η πόλη αυτή φημίζεται σε όλη τη Βραζιλία για τις ξύλινες σκούνες που ναυπηγούνται στα παραδοσιακά καρνάγια. Αναχωρήσαμε ξημερώματα από το Καϊρού για να επωφεληθούμε από το ευνοϊκό παλιρροϊκό ρεύμα. Καθώς προχωρούμε, οι μαιάνδροι μας αποκάλυπταν συνεχώς

εναλλασσόμενα τοπία. Παντού ακούγονταν σφυριές, σκεπαριές και τα σφυρίγματα των κορδελοπρίονων. Έχοντας ζήσει την κατασκευή της ξύλινης «Καλλιπυγού», νιώσαμε τη γνώριμη ατμόσφαιρα των ξυλουργείων, τη μυρωδιά της πίσσας, του πριονιδιού και της κάνναβης, τα χαρούμενα τραγούδια των ελαιοχρωματιστών και των καλαφάτηδων.

Ίσως η πόλη να μην είχε να επιδείξει ιστορικά κτίρια και την πτωχευμένη νοσταλγία ενός αποικιακού παρελθόντος, πάντως έσφυζε από ζωή. Οι δραστήριοι κάτοικοί της έχουν ξεφύγει από τη μιζέρια και την ανεργία που μαστίζουν την πλειονότητα των πόλεων της Βόρειας Βραζιλίας.

Μείναμε δυο μέρες, περνώντας πολλές ώρες στα ξυλουργεία όπου ναυπηγούνται από περίτεχνες εικοσιπεντάμετρες σκούνες μέχρι απλούστατα μονόξυλα. Παραδόξως, ορισμένα εργοτάξια δεν είχαν καν ηλεκτρικά εργαλεία: μέχρι και τα τρυπάνια ήταν χειροκίνητα!

Έπειτα από αυτό το διάλειμμα του «γλυκού νερού» χρειαστήκαμε μερικές ώρες να συμμαζεύουμε το σκάφος και να ολοκληρώσουμε τις προετοιμασίες για την εβδομάδα πελάγους έως το Ρίο Ντε Τζανέιρο. Περνάμε μια τελευταία ευχάριστη βραδιά στην Γκαμπόα, πίνοντας παγωμένο ρούμι με λεμόνι, τρώγοντας γαρίδες και χαζεύοντας το σύντομο αλλά πολύχρωμο τροπικό ηλιοβασίλεμα.

21η Οκτωβρίου: Πριν ξημερώσει, σαλπάρουμε με την άμπωτη. Επιπλέον, επωφελούμαστε από το στεριανό μπάτη για ν' ανοιχτούμε προς το πέλαγος. Η γάτα παρατηρεί έκπληκτη τις ακτές που χάνονται στον ορίζοντα, ρίχνει μια ματιά προς τον απέραντο ωκεανό και αδιαμαρτύρητα πέφτει για ύπνο σ' ένα ντουλάπι. Δυστυχώς δε συμβαίνει το ίδιο μ' εμάς, καθόσον πρέπει να συνηθίσουμε πάλι στις βάρδιες και στις απότομες κινήσεις που προκαλούν οι φρέσκοι αληγείς άνεμοι με την πελαγίσια ρεστιά.

22/10: Στίγμα 16°21'N., 37°56'D. Απομακρυνθήκαμε καλά από τα αβαθή και ησύχασε κάπως το κύμα. Δύσκολη η αστροναυτιλία σήμερα καθώς έχουμε συννεφιά. Το απόγευμα περνάει ένα «ασθενές» μέτωπο με βροχή, έντονες καταιγίδες και φυσικά αντίθετο αέρα. Αργότερα μας ακολουθεί ένας μαύρος καρχαρίας με γαλάζια πτερύγια. Θα «κουτουλήσει» δύο ή τρεις φορές το φτερό του τιμονιού, μέχρι να καταλάβει ότι δεν είναι φαγώσιμο.

23/10: Στίγμα 17°38'N., 38°40'D. Ταξιδεύουμε όρτσα και η πυκνή συννεφιά μας επιτρέπει μόνο ένα στίγμα. Παρακολουθούμε συνεχώς το βυθόμετρο. Πριν βραδιάσει, συναντάμε μια τεράστια φάλαινα φουσητήρα και για άλλη μια φορά μας γοητεύει η ευκινησία και η χάρη αυτών των κητών.

24/10: Στίγμα 20°31'N., 39°17'D. Επιτέλους, καθάρισε ο ουρανός και ελέγχουμε καλύτερα την πορεία μας. Ο άνεμος γύρισε πλάγιος, δίνοντας την ευκαιρία στην «Καλλιπυγο» ν' αυξήσει την ταχύτητά της. Πριν μεσημεριάσει, περάσαμε τον Τροπικό του Αιγόκερου. Ο καιρός δρόσισε και για πρώτη φορά εδώ και τρεις μήνες φορέσαμε ζεστά ρούχα για τις νυχτερινές βάρδιες.

25/10: Στίγμα 22°11N., 40°45'Δ. Ούριος άνεμος, καθαρός ουρανός. Τι ωραία μέρα! Πλησιάσαμε μια περιοχή εξόρυξης πετρελαίου. Νιώθουμε σαν ποντίκια που θέλουν να διασχίσουν αυτοκινητόδρομο ανάμεσα στις πετρελαιοπηγές και στα δεξαμενόπλοια! Τη νύχτα παραλλάσσουμε τον Κάβο Φρίο. Όντως παρατηρούμε κάθετη πτώση της θερμοκρασίας του νερού από 22° βαθμούς σε μόλις 15°, η οποία προέρχεται από ένα παρακλάδι του θαλασσίου ρεύματος των Φόκλαντ.

25/10: Με το μπαλόκι και ελαφρύ ούριο άνεμο πλησιάζουμε το Ρίο Ντε Τζανέιρο. Πριν μεσημεριάσει, μας εμφανίζονται οι χαρακτηριστικές παράξενες βουνοκορφές της διάσημης πόλης. Παραπλεύουμε την παγκοσμίως γνωστή Κοπακαμπάνα. Με την απογευματινή λιακάδα όλα φαίνονται πανέμορφα, οι συνοικίες με τους ουρανοξύστες, οι κάτασπρες αμμουδιές, τα πάρκα και οι φαλακρές οροσειρές που κοσμούν την πόλη. Παντού επικρατεί το πράσινο και η οργιώδης τροπική βλάστηση.

Το θέαμα μας προκαλεί ευφορία. Στις 14:00' τοπική ώρα δένουμε στο λιμενίσκο Γκλόρια, κοντά στο κέντρο. Δικαίως φημίζεται το Ρίο σαν η πιο όμορφη πόλη του κόσμου, αλλά η λαμπρότητα σκιάζεται από τη μάστιγα των μαχαλάδων και της απόλυτης φτώχειας. Άμεσο αποτέλεσμα της συνύπαρξης του πλούτου και της αθλιότητας η εκρηκτική εγκληματικότητα που καθήλωσε στα σπίτια τους και τους πιο γλεντζέδες «καριόκας».

Η πρώτη μας «δουλειά», φτάνοντας στη μεγαλούπολη των 10 εκατομμυρίων, ήταν να τρέξουμε στις διάφορες Αρχές για τον κατάπλου, διασχίζοντας τη λαοθάλασσα στις λεωφόρους του πολυσύχναστου κέντρου. Σε όλες τις χώρες που επισκεφθήκαμε έως τώρα μόνο κατά την πρώτη είσοδο στο κράτος χρειαζόταν η επίσκεψη σε όλες τις υπηρεσίες. Στη Βραζιλία όμως, σε κάθε λιμάνι, γίνονται όλες οι διατυπώσεις από την αρχή. Η εμπειρία είχε ενδιαφέρον, δίνοντας μας την ευκαιρία να συναντήσουμε ντόπιους, να ζήσουμε τον παλμό των υπουργείων και για άλλη μια φορά να επιβεβαιώσουμε την ύπαρξη της υδροκέφαλης γραφειοκρατίας. Λαμπρό στίγμα δεκάδων ετών ημιδικτατορίας, οι «βουλευμένοι» συνεχίζουν να αποδεικνύουν καταφρονητικά ότι το κοινό είναι στην υπηρεσία των Αρχών και όχι το αντίθετο!

Αρχικά, το 16ο αιώνα, το Ρίο δεν ήταν τίποτ' άλλο παρά μια μικρή οχυρωμένη αποικία στην είσοδο του κόλπου της Γουαναμπάρα, στρατηγικό φυσικό λιμάνι. Όταν κατασκευάστηκε ο δρόμος για τα ορυχεία χρυσού στα βορειοανατολικά, το 17ο αιώνα, ακολούθησε μια έκρηξη πλούτου και πληθυσμού, κερδίζοντας την ονομασία της πρωτεύουσας της Βραζιλίας. Παρ' όλο που αργότερα έχασε την πολιτική και οικονομική πρωτοκαθεδρία, η λαμπρότητα της μεγαλούπολης δεν έπαψε να προσελκύει ιδίως φτωχούς και δυστυχισμένους, που κατά εκατοντάδες χιλιάδες κατοικούν σε παράγκες στοιβαγμένες στους λόφους. Οι πιο όμορφες συνοικίες φέρουν αυτό το τυπικά βραζιλιάνικο στίγμα, ένα μείγμα των άκρων: πλούτου και φτώχειας, τσιμέντου και πράσινου,

κομψότητας και κακομοιριάς.

Πάντως, ο δήμος προσπαθεί να «σπάσει» το φαύλο κύκλο της δυστυχίας, παρέχοντας δωρεάν τροφή στα σχολεία για τα άστεγα παιδιά, ελπίζοντας έτσι να τα απομακρύνει από τους μαχαλάδες και να ανοίξει άλλες προοπτικές από μια επισφαλή ζωή στο περιθώριο. Η παρουσία ενός υποψηφίου των μαχαλάδων στις δημοτικές εκλογές είναι ένα παραπάνω στοιχείο που επιδεικνύει την ιδιαιτερότητα του Ρίο σε σχέση με μια τόσο εγωιστική χώρα όπως η Βραζιλία.

Είχαμε αφήσει την τροπική ζώνη και αρχίσαμε να νιώθουμε πάλι τις εποχές· η άνοιξη φέρνει μια σειρά κρύων μετώπων και συνεχή βροχή. Έτσι, τέσσερις μέρες μετά την άφιξή μας, άρχισε να ρίχνει «καρεκλοπόδαρα». Μαύρα, χαμηλά σύννεφα σκέπασαν την πόλη, εξαφανίζοντας τα βουνά και τα σημεία προσανατολισμού. Ο καιρός εμπόδισε κάθε περαιτέρω περιήγηση, καθηλώνοντάς μας στα καφενεία. Εκεί συναντήσαμε καλοδιάθετους καριόκας μ' ένα ποτήρι μπίρα ή ρούμι στο χέρι. Οι μέρες περνούσαν, η ασταμάτητη βροχή μούλιαζε και μούχλιαζε τα πάντα, υπονομεύοντας τη διάθεσή μας. Έπειτα από δέκα μέρες όμως, όταν η νεροποντή έδειξε σημάδια αστάθειας, βιαστήκαμε να σαλπάρουμε προς τα νοτιοδυτικά, με προορισμό την Ίλια Γκράντε.

7/11: Ξημερώματα και λιακάδα μας βρίσκουν στην μπούκα του όρμου Σιτιοφόρτε. Το τοπίο μπορεί να χαρακτηριστεί παραδεισένιο. Καθαρά, σμαραγδένια νερά, κατάλευκη άμμος, κοκκοφοίνικες και τεράστιοι στρογγυλοί μεγάλιθοι στολίζουν τις παραλίες που κυκλώνονται από λόφους, βουνά κι ένα παραλήρημα πυκνής ζούγκλας, ενώ στον ήρεμο αέρα δεκάδες είδη πουλιών και αμέτρητες πολύχρωμες πεταλούδες συμπληρώνουν τη μαγεία. Ο κόλπος της Ίλια Γκράντε περιέχει πάνω από 500 νησιά και νησίδες. Οι εκατοντάδες όρμοι, όπου κάποτε οι πειρατές караδοκούσαν τα γαλιόνια του χρυσού, σήμερα μας παρέχουν μια καταπληκτική εναλλαγή αγκυροβολιών για δεκαπέντε μέρες.

Κορύφωμα της επίσκεψής μας ήταν η μικρή αποικιακή πόλη του Παρατί. Από δω το 17ο αιώνα αναχωρούσαν οι νηοπομπές φορτωμένες με χρυσό. Η τελειότητα των σπιτιών και των εκκλησιών διαδήλωναν τον πλούτο των κατοίκων. Η γραφικότητα αυξάνεται με την πλημμυρίδα. Καθώς η παλίρροια γεμίζει τα πλακόστρωτα σοκάκια, η πόλη μεταμορφώνεται για λίγες ώρες σε μικρή Βενετία.

Επόμενος σταθμός μας το μεγάλο λιμάνι του Σάντος, όπου μας περίμενε ένας Έλληνας ραδιοερασιτέχνης, ο Στέλιος Χατζηδάκης. Προσφέρθηκε ευγενέστατα να μας φιλοξενήσει και να μας «βολτάρει» στην περιοχή. Δυστυχώς, πάλι οι καταρακτώδεις βροχές μας χάλασαν τα σχέδια. Το κρατίδιο του Σάο Πάολο είναι το βιομηχανικό κέντρο της Νότιας Αμερικής, εδώ κατασκευάζονται τα πάντα, από αεροπλάνα και αυτοκίνητα έως πολύπλοκα χημικά. Αναμφισβήτητα, όπως μας είπε κάποιος, εάν το κρατίδιο «ξεφορτωνόταν» την υπόλοιπη Βραζιλία, θα γινόταν ένα από τα πλουσιότερα κράτη του κόσμου. Δείγμα του πλούτου ο πολυτελέστατος

ναυτικός όμιλος που φιλοξένησε την «Καλλίπυγο» δωρεάν για δέκα μέρες, ανάμεσα σε μεγαθήρια θαλαμηγούς.

Το μόνο που μας ενδιέφερε πλέον να δούμε στη Βραζιλία ήταν οι μεγαλύτεροι καταρράκτες του κόσμου, το θεαματικό Ιγκουασού. Το πλησιέστερο λιμάνι για ν' αφήσουμε την «Καλλίπυγο» βρισκόταν στην Παρανάγουα. Αντί όμως ν' ακολουθήσουμε τη συντομότερη «ρότα» της ανοιχτής θάλασσας, διαλέξαμε να περάσουμε από ένα σύμπλεγμα μικρών φυσικών καναλιών στους πρόποδες των παράκτιων λόφων. Περάσαμε τρεις μέρες στα κανάλια και στις λιμνοθάλασσες, απολαμβάνοντας την άγρια φύση, την οργιώδη βλάστηση και τ' αμέτρητα άγρια ζώα. Συναντήσαμε μέχρι τολμηρά δελφίνια, δελεασμένα από τα αμέτρητα ψάρια των θολών νερών. Μοναδικοί κάτοικοι της περιοχής Ινδιάνοι μιγάδες και —τα Σαββατοκύριακα— ερασιτέχνες ψαράδες από τις γύρω πόλεις, που έρχονται με ρηχές, ταχύπλοες βάρκες. Εκτός από τα σμήνη αλογόμυγων την ημέρα και νέφη σκνιπών τη νύχτα, δε συναντήσαμε ιδιαίτερες δυσκολίες. Έτσι, στις 6 Δεκεμβρίου, αγκυροβολήσαμε στο λιμάνι της Παρανάγουα, απ' όπου γίνονται οι μεγαλύτερες εξαγωγές σόγιας στον κόσμο.

Αφού τακτοποιηθήκαμε με την τοπική γραφειοκρατία και σιγουρέψαμε τα ρεμέτζα της «Καλλίπυγου» στο ναυτικό όμιλο, αναχωρήσαμε με το νυχτερινό λεωφορείο για το Ιγκουασού, όπου φτάσαμε την επόμενη μέρα το πρωί, έχοντας διανύσει 900 χμ.

Στο σημείο συνάντησης των ποταμών Ιγκουασού και Παρανά βρίσκονται τα σύνορα Αργεντινής, Βραζιλίας και Παραγουάης. Χάρη στους καταρράκτες η περιοχή είναι άκρως τουριστική, με καζίνα και μαγαζιά αφορολόγητων ειδών. Εξαιτίας όμως των συνόρων με την Παραγουάη, λαθρεμπόριο και εγκληματικότητα οργιάζουν. Στο σημείο αυτό βρίσκεται και το μεγαλύτερο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο του κόσμου, πνεύμονας ενέργειας για τη βιομηχανική Νότια Βραζιλία. Η λίμνη που δημιούργησε το μεγαλειώδες αυτό φράγμα πλημμύρισε τους καταρράκτες του Παρανά, αφήνοντας την πρωτιά στους «μικρότερους» του Ιγκουασού. Σαν αντικρίσει κανείς τα νερά που πέφτουν κατακλυσμιαία, κατά μήκος 3 χμ., σηκώνοντας ένα νέφος καταχνιάς, το μόνο συναίσθημα που νιώθει είναι το δέος. Σαν αστραφτερά διαμάντια στην πολύτιμη κασετίνα τους, τα ορμητικά νερά περιβάλλονται από πυκνό τροπικό δάσος, στολισμένο με άγριες μπιγκόνιες και ορχιδέες, ενώ σμήνη παπαγάλων και μυριάδες πεταλούδες φτερουγίζουν στον υγρό αέρα. Έπειτα από δύο μέρες πεζοπορίας στα μονοπάτια της ζούγκλας, χαζεύοντας τη μεγαλοπρέπεια της φύσης, παίρνουμε πάλι το νυχτερινό λεωφορείο της επιστροφής στην Παρανάγουα, όπου μας περιμένουν η «Καλλίπυγος» και η ανυπόμονη γάτα μας.

13 Δεκεμβρίου: Με την άμπωτη σαλπάρουμε για τη Φλοριανόπολη, στη νήσο Σάντα Καταρίνα, ο τελευταίος μας σταθμός στη Βραζιλία. Φτάνουμε δέκα μέρες αργότερα, έχοντας σταβεντώσει στην Ουμπατούμπα και στο Πορτομπέλλο για ν' αποφύγουμε τρία κρύα μέτωπα και τη συνοδεία

τους, που την αποτελούσαν οι σφοδροί νοτιάδες.

Αρχές του 19ου αιώνα, Γερμανοί μετανάστες εγκαταστάθηκαν στα νότια κρατίδια της Βραζιλίας, μοιράστηκαν την εύφορη γη σε μικρά αγροκτήματα και την καλλιεργούσαν οικογενειακώς. Αυτή η αρχική ίση μοιρασιά του πλούτου, χωρίς μεγάλες κοινωνικές διαφορές, αποτέλεσε την οικονομική βάση για την ανάπτυξη και την άνθηση μικρών επιχειρήσεων και βιομηχανιών.

Καθώς το βραζιλιάνικο κράτος δεν ενδιαφερόταν για την παιδεία αυτών των απομονωμένων μικρών αγροτικών κοινοτήτων, οι μετανάστες οργάνωσαν γερμανικά σχολεία, κρατώντας γλώσσα και παραδόσεις έως τη δεκαετία του '60. Οπότε φανταστείτε την έκπληξή μας όταν συναντήσαμε έναν ηλικιωμένο μαύρο που μιλούσε άπταιστα τη γλώσσα του Γκαίτε! Μεγάλη εντύπωση όμως μας προκάλεσε και η έλλειψη μεγάλων κοινωνικών διαφορών σ' ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο. Εδώ δεν είδαμε ούτε μαχαλάδες, αλλά ούτε και Κροίσους.

Παραμονές Χριστουγέννων ψωνίζουμε τα γιορτινά στη Φλοριανόπολη και μεθορμίζουμε σε μια μικρή, αμμουδερή παραλία για να περάσουμε ευχάριστα και ήσυχα αυτές τις καλοκαιρινές — λόγω νοτίου ημισφαιρίου— μέρες.

Έχουμε πλέον καθημερινή επαφή μ' ένα ραδιοερασιτεχνικό δίκτυο που μας αναλύει τις καιρικές συνθήκες, δίνοντάς μας μάλιστα αξιόπιστες προβλέψεις. Η θαλάσσια περιοχή μεταξύ Σάντα Καταρίνα και Ουρουγουάης είναι επικίνδυνα ρηχή, με δυνατά ρεύματα και δυστυχώς αλίμενη. Οπότε χρειαζόμαστε ένα τετραήμερο «παραθυράκι», ανάμεσα σε δύο κρύα μέτωπα, για να διανύσουμε τα 650 ν.μ. έως το Ρίο ντε Λα Πλάτα χωρίς ταλαιπωρίες. Προς το παρόν ο άνεμος φυσάει αντίθετος, κι εμείς κάνουμε υπομονή.

Από τη Βραζιλία έως το Ρίο ντε Λα Πλάτα

25 Δεκεμβρίου 1992: Καλοκαίρι νοτίου ημισφαιρίου. Περνάμε ήσυχα Χριστούγεννα, αγκυροβολημένοι σταβέντο του νησιού Σάντα Καταρίνα. Περιμένουμε την επιστροφή των ούριων αληγών για να συνεχίσουμε το ταξίδι μας προς τα νότια. Επόμενος σταθμός μας η Παλόμα ή η Πούντα ντελ Έστε, στο στόμιο των εκβολών του Ρίο ντε Λα Πλάτα. Εκτός από τους ευνοϊκούς βορειοανατολικούς αληγείς, οι άλλοι επικρατούντες άνεμοι είναι οι σφοδροί και απότομοι νοτιάδες «παμπέρο» και «σουντεστάδα», που προκαλούν δυνατά κι επικίνδυνα θαλάσσια ρεύματα. Υπομονή λοιπόν.

Χθες συναντήσαμε ένα γαλλικό ιστιοφόρο με ίδιο προορισμό, την Ουσουαία, τη νοτιότερη πόλη του κόσμου, κοντά στο Ακρωτήριο Χορν. Κι αυτοί περιμένουν την αλλαγή του καιρού για να συνεχίσουν. Αποφασίζουμε από κοινού να ταξιδέψουμε παρέα έως την Ουρουγουάη.

Ακρωτήριο Χορν

28 Δεκεμβρίου: Κάναμε τα χαρτιά εξόδου από τη Βραζιλία και ξοδέψαμε τα τελευταία κρουζέιρος συμπληρώνοντας την τροφοδοσία για το πενήνήμερο ταξίδι. Μεθορμίζουμε στο νότιο άκρο της Σάντα Καταρίνα, περιμένοντας το πρωί για να περάσουμε τα στενά της εξόδου προς το πέλαγος, σπαρμένα με ξέρες και δίχτυα ψαράδων.

29 Δεκεμβρίου: Σαλπάρουμε ξημερώματα. Καθαρός ουρανός και γρέγος 6 μποφόρ. Η «Καλλίπυγος» πετάει και κρατάει επαφή με το μεγαλύτερο «Μποέμ». Τη νύχτα ο καιρός φρεσκάρει κι άλλο. Πλεύουμε ολοταχώς προς το Σταυρό του Νότου.

30 Δεκεμβρίου: Στίγμα $31^{\circ}03'N.$, $50^{\circ}06'D.$ Χάρη στο ευνοϊκό ρεύμα και στον ούριο άνεμο διανύσαμε 190 ν.μ. σε 24 ώρες! Παρ' όλα αυτά, οι Γάλλοι μας ξέφυγαν λίγο και βρίσκονται πλέον 15 μίλια μπροστά. Καθώς ο αέρας κόβει, τους πλησιάζουμε αργά με το μπαλόνη.

Πέρασμα κρύου μετώπου, ο άνεμος γύρισε N.A. Ας ελπίσουμε ότι η «σουντεστάδα» θα είναι ήπια...

31/12: Στίγμα $30^{\circ}59'N.$, $51^{\circ}22'D.$ Η τελευταία μέρα του χρόνου μας «ζορίζει» κάπως. Όρτσα με γεμάτο εξάρι, βροχή και χοντρή θάλασσα. Πιάνουμε όμως ένα τονόπουλο στη συρτή, προκαλώντας μεγάλο ενδιαφέρον στη γάτα μας!

1/1/93: Στίγμα $34^{\circ}32'N.$, $53^{\circ}17'D.$ Χρόνια μας πολλά. Ο άνεμος σιγοντάρισε, έτσι υπολογίζουμε να φτάσουμε απόψε. Η θερμοκρασία του νερού έπεσε αισθητά. Πλησιάζουμε το κρύο ρεύμα των Φόκλαντ. Παρατηρούμε φώκιες στον αφρό κι ένα μεγάλο άλμπατρος. Μας τελείωσαν οι τροπικοί! Η Πρωτοχρονιά χαμογέλασε τ' απόγευμα με λιακάδα και με την επιστροφή του γρέγου, ενώ πλησιάζουμε τις εκβολές του Ρίο ντε Λα Πλάτα.

Μεσάνυχτα αγκυροβολούμε στη «ράδα» της Πούντα ντελ Έστε με τις κατάλευκες αμμουδιές, κοσμικό θέρετρο της Ν. Αμερικής. Το λιμάνι είναι γεμάτο από μεγάλα αργεντίνικα κότερα. Το αγκυροβόλιο είναι τζάμπα, ενώ η θέση στη μαρίνα κοστίζει 50 δολάρια ημερησίως. Με άλλα λόγια, προτιμούμε τη ράδα! Μετά τις νύχτες παρέα με το γαλαξία και το φωσφορίζοντα αφρό των κυμάτων, μας τυφλώνουν τα λαμπερά φώτα της πόλης, τα εορταστικά βεγγαλικά και τα πολύχρωμα νέον των τεράστιων διαφημίσεων, ενώ από τους πελαγίσιους ήχους περάσαμε στην κακοφωνία των αυτοκινήτων και των κλάξον.

Διανύσαμε 550 ν.μ. σε 3 μέρες και 19 ώρες. Το μεγαλύτερο γαλλικό σκάφος βρίσκεται μόλις δύο ώρες μπροστά μας. Ήταν η γρηγορότερη περαντζάδα της «Καλλιπυγού». Αποφασίζουμε με τους Γάλλους να γιορτάσουμε παρέα —έστω και αργά— το νέο έτος. Με το βαρκάκι βγαίνουμε για πρακτάρισμα και ψώνια στη στεριά. Οι αντιθέσεις με τη Βραζιλία είναι οφθαλμοφανείς. Άτυπα και σε χρόνο μηδέν γίνεται η «είσοδος» στην Ουρουγουάη, ενώ στους δρόμους τα ωραία σπίτια και τα μαγαζιά φαίνονται απροστάτευτα χωρίς φύλακες και κιγκλιδώματα. Επιστροφή στα σκάφη και προετοιμασία του γιορταστικού δείπνου: φουά γκρα, ατομικά ρολά κρέατος με γέμιση μπέικον και ροκφόρ, πατάτες ογκρατέν, λαχανοσαλάτα με ανανά και καρύδια, επιδόρπιο κέικ σοκολάτα... Πίνουμε, φυσικά, ωραία αργεντίνικα άσπρα και κόκκινα κρασιά!

Αφού συνήλθαμε από το φαγοπότι, τις δύο επόμενες μέρες κάναμε βόλτες στο «Σαιν Τροπέ» του νότιου Ατλαντικού με «καβούρια στις τσέπες», γιατί οι τιμές ήταν τσουχτερές. Δίκαια φέρει η Ουρουγουάη το παρατσούκλι «Ελβετία της Νοτίου Αμερικής». Μικρό κράτος και μήλο της έριδος ανάμεσα στους γίγαντες Βραζιλία και Αργεντινή, επέζησε μόνο σαν διαχωριστικό σώμα. Χάρη στους ευκολοπρόσπτους, άριστους βοσκότοπους δημιούργησε μια ανθηρή οικονομία βασισμένη σε προϊόντα κτηνοτροφίας, εκμεταλλευόμενη τις ψηλές τιμές στην Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική σε εποχές πολέμων και κρίσεων. Παράλληλα, εδραιώθηκε μια μοναδική και αξιοζήλευτη κοινωνική πολιτική.

Τη δεκαετία του '60, όταν άρχισαν να «στρώνουν» τα πράγματα στην Ευρώπη και να πέφτουν οι τιμές, όλη η περιοχή βρέθηκε μπροστά σε μια σοβαρότατη κρίση. Οι ουρουγουάνικες τράπεζες άνοιξαν διάπλατα τις φιλόξενες θυρίδες τους στα «φυγαδευμένα» κεφάλαια από Αργεντινή και Βραζιλία, κερδίζοντας μεν την ελβετική ονομασία, αλλά χωρίς θετικές επιπτώσεις για τους χιλιάδες άνεργους. Ακολούθησαν χρόνια χάους, με τους αριστερούς Τουπαμάρους και μια ακροδεξιά δικτατορία στο προσκήνιο. Η επιστροφή στη δημοκρατία και η οικονομική ανάκαμψη στη μεγάλη γειτονική Αργεντινή εξομάλυναν την κατάσταση, αναπτύσσοντας συγχρόνως ένα σημαντικό τομέα χάρη στα ζεστά, καθαρά νερά βόρεια των εκβολών του Ρίο ντε Λα Πλάτα, τις ωραίες αμμουδιές, την ασφάλεια, το αφορολόγητο και φυσικά το τραπεζικό απόρρητο! Σημειωτέον ότι η Ουρουγουάη βρίσκεται στην καρδιά του Μερκοσούρ, της οικονομικής κοινότητας της Νότιας Αμερικής, μαζί με την Αργεντινή και τη Βραζιλία.

4 Ιανουαρίου: Ξημερώματα, αφήνουμε την Πούντα ντελ Έστε και με τη μηχανή βάζουμε πλώρη για την πρωτεύουσα Μοντεβιδέο.

Ο Ρίο ντε Λα Πλάτα, που σημαίνει ποτάμι ασημιού, κέρδισε την ονομασία αυτή το 16ο αιώνα. Τότε που οι Ισπανοί ήλπιζαν να φτάσουν έως τα πλούτη του Περού χάρη σ' αυτό το ποτάμι. Μεγαλύτερο σε μέγεθος από το Σαρωνικό, αποτελεί τις εκβολές των τεράστιων Ρίο Παρανά και Ρίο Ουρουγουάη.

Καθώς προχωράμε η θάλασσα θολώνει σταδιακά, κι όταν το απόγευμα, με μπουκαδούρα και μπαλόνι, φτάνουμε στο λιμενίσκο Μπουσέο, το νερό έχει πάρει πλέον το καφετί χρώμα της λάσπης. Το βράδυ συναντάμε τον Ζαν, το Βέλγο ραδιοερασιτέχνη που τόσο μας βοήθησε με τις μετεωρολογικές του προβλέψεις και που προτίθεται να συνεχίσει να μας παρακολουθεί, μέσω των ερτζιανών, έως τη Γη του Πυρός.

Ανατολικό άκρο της γης του πυρός Μπαΐα θέτις

Η επίσκεψή μας στο Μοντεβιδέο συνδυάζεται με μια γερή δόση από ντόπιες λιχουδιές. Η παλιά πόλη με τα πανέμορφα αλλά κακοσυντηρημένα κτίρια και τα αναρίθμητα μνημεία στους γκάουτσος, τους Νοτιοαμερικάνους καουμπόηδες, είναι τα εντυπωσιακότερα σημεία αυτής της πόλης, που προφανώς έχει δει καλύτερες εποχές.

Η εντύπωση της φθοράς του χρόνου επαυξάνεται με την παρουσία μεγάλου αριθμού παλαιών αυτοκινήτων. Αρχικά νομίσσαμε ότι πρόκειται για κάποιο «ράλι αντικα». Μετά όμως μάθαμε ότι τις περασμένες δεκαετίες απαγορεύονταν οι εισαγωγές αυτοκινήτων, δημιουργώντας έτσι αυτή τη μουσειακή συλλογή στην άσφαλτο!

Χαρακτηριστικό θέαμα αποτελεί επίσης η κατανάλωση του εθνικού ποτού, το λεγόμενο «μάτε»: πρόκειται για ένα είδος τσαγιού που πίνεται με μεταλλικό καλαμάκι. Σε κάθε γωνιά συναντούσαμε

ντόπιους με το ποτήρι στο χέρι κι ένα θερμός παραμάσχαλα να γεύονται το πικρό αυτό ρόφημα.

Μάταια πήγαμε στο κεντρικό ταχυδρομείο για την αλληλογραφία μας, αφού εκεί μάθαμε ότι η διανομή μπορούσε να διαρκέσει μέχρι δύο μήνες! Επίσης, τα καινούρια πανιά που περιμέναμε από την Ελλάδα βρίσκονταν μπλοκαρισμένα στο αεροδρόμιο από απεργία των τελωνειακών... Τι αποτελεσματικό που μας φάνηκε το ελληνικό δημόσιο μπροστά σ' αυτά τα χάλια!!! Σαλπάρουμε άπρακτοι στις 14 Ιανουαρίου για το Μπουένος Άιρες, στα ανάντη των λασπόνερων του Ρίο ντε Λα Πλάτα. Ενδιάμεσος σταθμός η μικρή πόλη Κολόνια, απ' όπου βγήκαμε από την Ουρουγουάη. Οι μέρες αυτές ήταν πολύ ζεστές, το θερμομέτρο έφτανε τους 38°C και με την ποταμίσια υγρασία το κλίμα γινόταν πραγματικά αφόρητο. Σχεδόν κάθε απόγευμα έντονες καταιγίδες με βροντές, βροχή και αέρα σάρωναν τις εκβολές, δροσίζοντας κάπως την ατμόσφαιρα, αλλά δυσχεραίνοντας τη ναυσιπλοΐα στις ρηχοτοπιές. Μια θύελλα από την πάμπα —κρύο μέτωπο με νοτιάδες—, γνωστή σαν «παμπέρο», μας καθήλωσε για τρεις μέρες στη γραφική Κολόνια ντελ Σακραμέντο. Με δύο άγκυρες γερά «καρφωμένες» στη λάσπη και όλο το μήκος της καδένας για ν' αντισταθούν στην πίεση των 9 μποφόρ, ήμασταν ήσυχοι για να γευτούμε τη γοητεία των μικρών αποικιακών κτιρίων και τα σκιερά πλακόστρωτα σοκάκια. Το κέντρο του παλαιού χωριού είναι διατηρητέο και πολλά παραδοσιακά σπίτια έχουν αγοραστεί από Αργεντίνους του Μπουένος Άιρες, που τα χρησιμοποιούν τα Σαββατοκύριακα.

Όταν ο καιρός ησύχασε, σαλπάρουμε για την πρωτεύουσα της Αργεντινής, διανύοντας τα 30 μίλια σ' ένα πρωινό. Ο ναυτικός όμιλος μας παραχώρησε δωρεάν ρεμέτζα για μία εβδομάδα και χάρη στη στρατηγική του τοποθεσία, κοντά στο κέντρο της πόλης, επωφεληθήκαμε από τη μοναδική ευκαιρία να ζήσουμε τη μεγαλούπολη των 14 εκατομμυρίων κατοίκων. Δυστυχώς λογαριάζαμε χωρίς τον ξενοδόχο, καθώς ο Ιανουάριος είναι ο καλοκαιρινός μήνας διακοπών. Έτσι αντιμετωπίσαμε κλειστές πόρτες στα πιο πολλά μουσεία και σβηστά φώτα στο βασιλείο του ταγκό, τα περιβόητα νυχτερινά κέντρα. Σαν παρηγοριά, ντόπιοι φίλοι μας ξενάγησαν στις τεράστιες λεωφόρους, στα νεοκλασικά κτίρια και στις γραφικές παλιές συνοικίες των Ιταλών μεταναστών.

Ένα πρωί πήγαμε στη Χιλιανή Πρεσβεία όπου μας υπέδειξαν σε ποια υπηρεσία του Βαλπαραΐσο θα στείλουμε φαξ, ζητώντας την ειδική άδεια για πλεύσεις στους συνοριακούς διαύλους της Γης του Πυρός. Από την τοπική υδρογραφική υπηρεσία προμηθευτήκαμε σε καλές τιμές χάρτες, πίνακες παλιρροιών και αστρονομικές εφημερίδες του '93. Εδώ μας επισκέφθηκε μια φίλη μας από την Ελλάδα. Μας έφερε νέα από την Αθήνα, γράμματα και καινούριες σημαίες. Σκόπευε να μείνει μαζί μας έως το Μοντεβιδέο, πριν συνεχίσει το χειρσαίο ταξίδι της. Έτσι της παραχωρήσαμε την πρυμναία κουκέτα και της δείξαμε τις διάφορες λειτουργίες του σκάφους. Ένα πρωί μας είπε ότι το νερό των ντεπόζιτων είχε παράξενη γεύση. Μετά τον έλεγχο ανακαλύψαμε ότι η φίλη μας χρησιμοποιούσε λάθος βρύση, πίνοντας από το ποτάμι αντί από τις δεξαμενές!

25 Ιανουαρίου: Η εβδομάδα χάριτος του ναυτικού ομίλου φτάνει στο τέλος της και ετοιμαζόμαστε

για την αναχώρηση. Με τα νέα μας πανιά στο τελωνείο του Μοντεβιδέο για ακόμα δέκα μέρες, δεν υπάρχει λόγος να βιαστούμε για την επιστροφή στην Ουρουγουάη.

Έτσι αποφασίζουμε να εισχωρήσουμε στο εσωτερικό των εκβολών. Το Δέλτα του Ρίο Παρανά και το σύμπλεγμα των δεκάδων παραποτάμων σχηματίζουν ένα δαίδαλο φυσικών καναλιών και καταπράσινων νήσων. Σε τρεις μέρες διασχίσαμε το Δέλτα, πότε στα παραγμένα «ρευματικά» νερά των κύριων καναλιών, πότε στις ήρεμες —σχεδόν βαλτώδεις— εκτάσεις ορισμένων παραποτάμων. Τα πλησιέστερα στο Μπουένος Άιρες νησιά χρησιμοποιούνται κυρίως σαν τόποι διακοπών για τους πολυάσχολους της μεγαλούπολης. Τα υπόλοιπα καλλιεργούνται με κηπευτικά ή δέντρα για ξυλεία. Όλες οι συγκοινωνίες γίνονται με πλοία και βάρκες. Πανέμορφες βερνικωμένες ξύλινες λάντζες εκτελούν δρομολόγια λεωφορείων στην περιοχή του Δέλτα, ενώ μαούνες-παντοπωλεία, πραγματικά πλωτά σούπερ μάρκετ, φορτωμένες ως το παραπέτο, εφοδιάζουν τους κατοίκους των νησιών με όλα τα είδη που χρειάζεται ένα νοικοκυριό. Υπάρχουν ακόμη και πλοία τράπεζες ή ταχυδρομεία! Σε ορισμένες διακλαδώσεις συναντήσαμε σχολεία και βενζινάδικα. Κάθε απόγευμα διαλέγαμε κάποιο συμπαθητικό ποταμάκι για τη διανυκτέρευση, με μοναδική έγνοια μην μπλεχτούν στην αρματωσιά τα δέντρα της όχθης. Προς μεγάλη της χαρά, η γάτα μας ανακάλυψε ότι μπορούσε να μπαινοβγαίνει στη στεριά χρησιμοποιώντας τα κλαδιά. Μια μέρα όμως εμπιστεύθηκε κάποιο «ύπουλο» φύλλωμα, βρέθηκε στο νερό και αναγκάστηκε να επιστρέψει κολυμπώντας!

27 Ιανουαρίου: Ξημερώματα αφήνουμε έναν ήσυχο παραπόταμο για να βγούμε στα παραγμένα νερά του Ρίο Ουρουγουάη. Ο δίαυλος έχει καλή σήμανση, διότι μεγάλα βαπόρια «ανεβαίνουν» στα ανάντη να φορτώσουν δημητριακά. Στην άλλη όχθη βρίσκεται ένας τουριστικός λιμενίσκος όπου κάνουμε την είσοδο στην Ουρουγουάη. Αφού τελειώσαμε με τις διατυπώσεις και ξανασαλπάρουμε, συναντήσαμε καθ' οδόν ένα μικρό αλλά βαθύ παραπόταμο, όπου προσορμίσαμε για τη νύχτα.

Το επόμενο πρωινό φτάνουμε στην Κολόνια. Η μετεωρολογική υπηρεσία μάς δίνει καλό καιρό για να διανύσουμε τα ενενήντα μίλια έως το Μοντεβιδέο. Έκανε κάποιο σφάλμα. Τρεις μόλις ώρες μετά την αναχώρησή μας συναντάμε έναν έντονο «παμπέρο» με 9 μποφόρ και πολλή βροχή. Αναγκαζόμαστε να σταβεντώσουμε πίσω από τον κυματοθραύστη μιας χαρτοβιομηχανίας. Η αφόρητη δυσσομία και ο συνεχής θόρυβος των μηχανημάτων του εργοστασίου μας έδωξαν μόλις έστρωσε ο καιρός, δυο μέρες αργότερα.

Το απόγευμα της 2 Φεβρουαρίου φουντάρουμε στον πλέον γνώριμο λιμενίσκο Μπουσέο του Μοντεβιδέο. Τις επόμενες μέρες προετοιμαζόμαστε για τη δύσκολη συνέχεια του ταξιδιού ως το Ακρωτήριο Χορν. Μπαρκάρουμε τα καινούρια πανιά και συμπληρώνουμε την τροφοδοσία. Μεσοκαλόκαιρο, τα κηπευτικά είναι πάμφθηνα και φτιάχνουμε κονσέρβες λαχανικών και κρεάτων, γεμίζοντας καμιά δεκαριά «γυαλιά». Οι Γάλλοι φίλοι μας του ιστιοφόρου «Μποέμ» επέστρεψαν από το Μπουένος Άιρες και όλοι ετοιμαζόμαστε πυρετωδώς. Τα εμβόλια της γάτας, τα καύσιμα για τη μηχανή

και τη σόμπα είναι οι τελευταίες δουλειές που απομένουν, όταν απροσδόκητα αρχίζει να χαλάει ο καιρός.

Φυσάει φρέσκος σορόκος, αλλά κάποιες έντονες ριπές μας προειδοποιούν να διπλασιάσουμε τους κάβους στα ρεμέτζα. Καθώς ο αέρας δυναμώνει και τα κύματα αρχίζουν να «καβαλούν» τους μόλους, βουτάω στο νερό και περνάω μια αλυσίδα στο χαλκά του ρεμέτζου.

Αυτή η πρόνοια μας έσωσε. Στη συνέχεια η σοροκάδα εξελίχθηκε σε λαίλαπα, προκαλώντας μεγάλες καταστροφές και ανθρώπινα θύματα σε όλη την περιοχή του Ρίο ντε Λα Πλάτα. Μπροστά στη «σουντεστάδα του αιώνα» δεν ήμασταν τίποτα, αλλά όταν ηρέμησε ο καιρός, συνήλθαμε, τελειώσαμε τις προετοιμασίες και με σφιγμένη την καρδιά σαλπάρουμε για το νότο.

Από το Μοντεβιδέο έως τη Γη του Πυρός

10 Φεβρουάριου: Νιώθουμε ακόμη έντονα μέσα μας τις ισχυρές θύελλες των τελευταίων εβδομάδων, αλλά δεν το «βάζουμε κάτω». Ψημένοι πλέον έτσι νομίζουμε— στις απάνθρωπες καιρικές συνθήκες, είμαστε και παραμένουμε αποφασισμένοι να καβατζάρουμε το ακρωτήριο των θυελλών. Να περάσουμε τον Κάβο Χορν.

Ενδιάμεσος σταθμός και μοναδικό σίγουρο λιμάνι όλης της αργεντινικής ακτής προσφέρεται το Μαρ ντελ Πλάτα, 180 μίλια νότια του Μοντεβιδέο, στην άλλη όχθη του Ρίο ντε Λα Πλάτα.

Σιγά σιγά χάνονται τα φώτα του Μοντεβιδέο στην πρύμνη μας, ενώ πάνω από το μπαλόني αστράφτει ο Σταυρός του Νότου. Σαν πυγολαμπίδες γύρω μας τα αμέτρητα φανάρια των βαποριών και των σημαντήρων.

Παρ' όλο τον ελαφρύ άνεμο διατηρούμε καλή ταχύτητα, έτσι επισπεύδουμε το διάπλου της πάντα επικίνδυνης караβογραμμής. Ύστερα από αυτό το κροσάρισμα, ο καθένας με τη σειρά του προσπαθεί να κοιμηθεί λίγο. Έως το μεσημέρι διανύσαμε 75 ν.μ., ενώ με τη θερμική μπουκαδούρα ο άνεμος γυρίζει ανατολικός και πλάγιος. Μάινα το μπαλόني, βίρα ο φλόκος, πάρσιμο μιας μούδας.

Η «Καλλίπυγος» τρέχει με 6 κόμβους στην ατλαντική ρεστιά. Καταχινιάζει και σταδιακά μας περιβάλλει ομίχλη. Μια ματιά στο θερμόμετρο επιβεβαιώνει ότι πιάσαμε το παγωμένο θαλάσσιο ρεύμα των Φόκλαντ. Απ' ό,τι λένε τα δελτία, μόλις 100 μίλια ανατολικά μας πλέουν παγόβουνα! Σε μια στιγμή εμφανίζονται σκούρες, μακρόστενες σκιές στον ορίζοντα. Επιβραδύνουμε μπας και πρόκειται για χαμένη ξυλεία από την κουβέρτα κάποιου φορτηγού. Αλλά ευτυχώς συνειδητοποιούμε ότι στην επιφάνεια παίζουν μια παρέα θαλάσσιων λιονταριών: οι πρόξενoi των παγωμένων ωκεανών!

Η νύχτα φέρνει στεριανό κρύο αέρα που διαλύει την ομίχλη, επιτρέποντάς μας να... χαλαρώσουμε τις βάρδιες. Με το μπαλόني, το μεσημέρι της 11 Φεβρουάριου, ζυγώνουμε τους πελώριους κυματοθραύστες του Μαρ ντελ Πλάτα. Επικρατεί «λατινικό» κομφούζιο ανάμεσα στα

μεγάλα και μικρά αλιευτικά, φορτηγά γεμάτα με σιτάρι, γκαζάδικα, εκατοντάδες σκαφάκια αναψυχής. Εκτός από ναυτιλιακό κέντρο, η περιοχή φημίζεται για τις αμμουδερές παραλίες και το δροσερό της κλίμα, προσελκύοντας τα εκατομμύρια ιδρωμένων «πορτένιος» κατοίκων του Μπουένος Άιρες.

Ο δραστήριοι ναυτικοί όμιλοι μας προσφέρουν τη γνωστή νοτιοαμερικανική φιλοξενία με μια βδομάδα ελλιμενισμό δωρεάν. Έτσι επωφελούμαστε για να τελειώσουμε τις προετοιμασίες μας.

Εάν η πρωτεύουσα Μπουένος Άιρες αρέσκεται να χαρακτηρίζεται Παρίσι για την αρχιτεκτονική, Ρώμη για το ύψος και Μόσχα για το πολιτικό κλίμα, το Μαρ ντελ Πλάτα επιδεικνύει άσεμνα ένα απρόσωπο «καλαμπαλίκι» κι ένα ανούσιο μείγμα εθνοτήτων. Τα βράδια συναντάμε τους «ιστιοπλόους του νότου», όπως τους αποκαλούμε, που έχοντας τελειώσει τη «σεζόν» ναυλώσεων στην Ανταρκτική και στη Γη του Πυρός, επιστρέφουν προς τη φτηνή Βραζιλία για συντήρηση και επισκευές. Με ανοιχτό το στόμα τους ακούμε να περιγράφουν τις συνθήκες του νότου, όπου χιονοθύελλες και λαίλαπες αποτελούν καθημερινές έγνοιες. Κάθε καλοκαίρι εκτελούν «τσάρτερ» με τα μεγάλα εξειδικευμένα και υπερεξοπλισμένα ατσάλινα ιστιοφόρα τους στις εντυπωσιακότερες περιοχές των παγωμένων γεωγραφικών πλατών. Μας συμβουλεύουν ως προς τους σίγουρους όρμους και τις ιδιάζουσες τεχνικές αγκυροβολίας. Επίσης, μας προειδοποιούν για τις δυσκολίες που θα συναντήσουμε με τις κατά τόπους Αρχές και τους παρανοϊκά καχύποπτους στρατιωτικούς της Χιλής και της Αργεντινής.

Το 1974, παραλίγο να κηρυχθεί πόλεμος μεταξύ των χουντικών κυβερνήσεων των δύο κρατών, με αφορμή την κυριαρχία τριών ξερώνησων όχι μόνο για το πλούσιο σε πετρέλαιο υπέδαφος τους, αλλά και για το ποσοστό επικρατείας στη μεγάλη «τούρτα» Ανταρκτική, που βρίσκεται μόλις 500 ν.μ. νοτιότερα! Επενέβη ο πάπας, προσφέροντας διαιτησία. Έτσι οι Αργεντινοί δικτάτορες έστρεψαν το ενδιαφέρον τους προς τα βρετανικά νησιά Φόκλαντ, με τα γνωστά γι' αυτούς τραγικά επακόλουθα. Οι Χιλιανοί χουντικοί γελούν ακόμα... Πάντως, οι φανατικοί εθνικιστές συντηρούν τεχνητά την ένταση μεταξύ των δύο κρατών του «Νότιου Κώνου», ούτως ώστε οι στρατιωτικοί να διατηρούν το πάνω χέρι και να ελέγχουν τα πάντα... Δείγμα των ανθρώπινων δυσκολιών είχαμε στο λιμεναρχείο όπου ζητήσαμε απόπλου. Εν πλω πρέπει να δίνουμε αναφορά ανά τρεις ώρες! Τελικά, καταφέραμε να τους... παζαρέψουμε το ραδιοφωνικό παρόν δύο φορές ημερησίως, εάν το επιτρέπουν οι μπαταρίες... Εν τω μεταξύ, έχει φτάσει το ζεύγος των Γάλλων του «Μποέμ» και έχοντας τον ίδιο προορισμό, ετοιμαστήκαμε παρέα να σαλπάρουμε.

Ο Βέλγος ραδιοερασιτέχνης φίλος μας προβλέπει ασθενείς ευνοϊκούς ανέμους για τις επόμενες μέρες.

17/2: Στις 8:00' το πρωί λύνουμε τους κάβους και αναχωρούμε. Αρχικά επικρατεί άπνοια, έτσι προχωρούμε με τη μηχανή έως ότου στρώσει το γρεγαλάκι (B.A.) και βιράρουμε το μπαλόνι.

Αθόρυβα πλέον η «Καλλίπυγος» σκίζει την ήρεμη επιφάνεια. Στην πρύμνη μας χάνεται με την πάχνη η ακτή και μόνο ενθύμιο της στεριάς παραμένουν οι μύγες!

Ένα μίλι πιο πίσω βρίσκεται το «Μποέμ», που δυσκολεύεται να κρατήσει το ρυθμό στην μπουνάτσα. Η υπόλοιπη μέρα κυλάει ήσυχα: διάβασμα, μαγείρεμα, τάβλι και κάθε τόσο κουτσομπολιό στο ραδιοτηλέφωνο με το «Μποέμ».

18/2: Συνεχίζουμε με το μπαλόνη, πότε πότε τρέχουμε με 7 κόμβους. Το μεσημεριανό στίγμα: 39°54'N., 59°31'D. μας φέρνει κοντά στα «βρυχώμενα σαραντάρια» (roaring forties), όπως αποκαλούνται από τους ναυτικούς τα νότια πλάτη πάνω από 40°. Εδώ επικρατούν θυελλώδεις άνεμοι που περιστρέφονται ασταμάτητα γύρω από τη Γη, μη βρίσκοντας στεριές να τους ανακόψουν. Προς το παρόν, «τσουλάμε» ήσυχα με πορεία προς το νότο, τραβηγμένοι από το τεράστιο μπαλόνη. Από το Μοντεβιδέο όμως ο φίλος Ζαν μας προειδοποιεί ότι αυτή η καλοκαιρία είναι πρόσκαιρη: έως το βράδυ ο καιρός θα χαλάσει. Η πρόβλεψη επιβεβαιώνεται από την ακτοφυλακή μ' ένα δελτίο θυελλωδών αντίθετων νοτιάδων. Σε λίγο ο γρέγος κοπάζει τελείως. Η μηχανή πρόσω. Προετοιμαζόμαστε κοτσάροντας ένα φλοκάκι στο δεύτερο πρότονο και μαγειρεύοντας μια κατσαρόλα γιουβέτσι, συν μια «γαβάθα» ρυζόγαλο για να μην έχουμε αργότερα ακροβασίες με ζεματιστά σκεύη. Η νύχτα φέρνει συννεφιά και τον, δυστυχώς, αναμενόμενο νοτιά. Αρματώνουμε το ανεμοτίμονο και αρχίζουμε το ταξίδεμα στα όρτσα.

19/2: Ο αέρας ολοένα δυναμώνει. Πήραμε την τρίτη μούδα, ενώ το μεσημβρινό στίγμα είναι 40°46'N., 60°33'D. Επωφελούμενο από τη μακρύτερη ίσαλό του, το «Μποέμ» μας ξέφυγε κάπου 10 μίλια. Στο ραδιοτηλέφωνο μας δηλώνουν ναυτία και ότι διαβάζουν 45 κόμβους στο ανεμόμετρο. Ο απότομος τετράμετρος κυματισμός αναγκάζει όμως τους φίλους μας να ποδίσουν και να κόψουν ταχύτητα, με αποτέλεσμα να τους πλησιάσουμε πάλι. Το ανάβαθο πέλαγος προκαλεί «σκαστά» κύματα, με μια τεράστια ανισόρροπη πρασινόλευκη μάζα στην κορυφή τους, κουκουλώνοντας την «Καλλίπυγο», που στη συνέχεια τινάζεται στην επιφάνεια σαν φελλός. Στο εσωτερικό της καμπίνας, παρ' όλες τις άτσαλες κινήσεις, επικρατεί ησυχία. Η γάτα έχει γαντζωθεί μέσα σ' ένα ντουλάπι, ενώ εμείς προσπαθούμε, ο καθένας με τη σειρά, να ξεκουραστούμε σφηνωμένοι στη μικρή κουκέτα.

Η πορεία είναι αργή καθώς ταξιδεύουμε ζικ ζακ κόντρα στον άνεμο, κάνοντας τακ περίπου κάθε τέσσερις ώρες. Το βράδυ, αναλύοντας το δελτίο με τον Ζαν, ποντάρουμε ότι ο άνεμος θα στραφεί ανατολικός, οπότε κρατάμε N.A. πορεία. Η κακοκαιρία μας απαγορεύει το τάβλι κι έτσι εφαρμόζουμε τη στρατηγική της στην τακτική ναυσιπλοΐας, περιμένοντας τι ζαριά θα ρίξει ο καιρός!

20/2: Η πρόβλεψη βγήκε σωστή. Η ένταση του αέρα μειώνεται σταδιακά, ενώ αρχίζει να στρέφεται ανατολικά. Μεσημεριανό στίγμα 41°38'N., 61°59'D. Το απόγευμα επιστρέφει η λιακάδα

και σηκώνουμε όλη την ιστιοφορία. Κακά μαντάτα πάλι από το μετεωρολογικό δελτίο. Πλησιάζει νέα κακοκαιρία. Αποφασίζουμε να πάμε να κρυφτούμε στο Πουέρτο Μάδρυν, 80 ν.μ. νοτιοδυτικά, όπου ελπίζουμε, να φτάσουμε πριν χαλάσει ο καιρός.

21/2: Ξημερώματα αντικρίζουμε τις άνυδρες ακτές της Παταγονίας. Ο αέρας δυναμώνει για τα καλά. Μουδαρισμένοι πλαγιοδρομούμε, πλησιάζοντας τους 7 κόμβους. Ισχυρές σπιλιάδες σηκώνουν σύννεφα σκόνης και άμμου στα ξερά πετροβούνια. Γύρω μας επιπλέουν τα καστανόχρωμα γιγάντια φύκια «κελπ», που αναρριχώνται 20 μέτρα από το βυθό σαν υποβρύχιο δάσος. Με τρεις μούδες και φλοκάκι αναπλέουμε με αλλεπάλληλες βόλτες ανάμεσα στα φύκια και τις ξέρες για να μπούμε στον κόλπο Νουέβο. Είναι η ώρα της άμπωτης, τα νερά βγαίνουν από τον κόλπο με ρεύμα πέντε κόμβων. Έτσι αναγκαζόμαστε να πλεύουμε σύρριζα στα βράχια για να επωφεληθούμε από τα αναρρεύματα. Το απόγευμα φουντάρουμε σταβέντο του μεγάλου μόλου στο Πουέρτο Μάδρυν. Παρ' όλα αυτά, μας «δέρνει» η δυνατή ρεστία και χρειαζόμαστε όλο το έκταμα για να κρατηθούμε.

22/2: Όλη μέρα μεθορμίζουμε ανάμεσα στους δύο μόλους που αποτελούν το «λιμάνι», ψάχνοντας μάταια για ένα ήσυχο μέρος... Κάθε φορά πρέπει να βιράrouμε με το χέρι όλο το έκταμα.

Είμαστε πτώματα από την κούραση και το τρελό μπότζι δε λέει να κόψει. Η επιτυχής επαφή με την Ελλάδα στα βραχέα μας τονώνει το ηθικό.

23/2: Τα στοιχεία της φύσης σήμερα ηρεμούν. Με το «Μποέμ» πλευρίζουμε το γοφό του πλοίου της ακτοφυλακής στο μικρό μόλο. Παίρνουμε καύσιμα, νερό και λίγα φρέσκα τρόφιμα, όλα στα γρήγορα μη χαλάσει ο καιρός. Κατόπιν όμως χασομεράμε τρεις ολόκληρες ώρες στο λιμεναρχείο, μέχρι να μας εκδοθεί νέος «απόπλους»... Έτσι τουλάχιστον μας δίνεται η ευκαιρία να παρατηρήσουμε πόσο διαφέρει το τοπίο με την οργιώδη βλάστηση στην οποία είχαμε συνηθίσει έως το Μαρ ντελ Πλάτα.

Εδώ συνδυάζονται πέτρες, άμμος, χαμηλά, γυμνά οροπέδια, ελάχιστο ξερό χόρτο, που και που ένας ανεμοδαρμένος μοναχικός θάμνος. Ελάχιστα βρέχει στην Παταγονία, καθώς οι πανύψηλες Άνδεις ανακόπτουν τις υγρές μάζες αέρα του Ειρηνικού. Με δυσκολία επιστρέφουμε στο σκάφος, καθώς χρειάζεται να κατεβούμε τα έξι μέτρα μόλου λόγω της ρηχίας! Υπό την απειλή σοροκάδας εγκαταλείπουμε το πλοίο της ακτοφυλακής. Περνάμε άλλη μία νύχτα στο αγκυροβόλιο —όπως το στραγάλι στη σφυρίχτρα— με το ανυπόμονο μπότζι.

24/2: Το δελτίο καιρού προβλέπει συνέχιση των νοτιάδων για άλλο ένα εικοσιτετράωρο. Μην έχοντας άλλη επιλογή, παραμένουμε στο Πουέρτο Μάδρυν. Σαν από μηχανής θεός, εμφανίζεται ένας ντόπιος με μια φουσκωτή βάρκα και πιάνουμε κουβέντα. Είναι κτηνοτρόφος και με παρέα φίλων του θα ψήσουν αρνιά, το βράδυ, στην παραλία. Δελεασμένοι από τον οβελία,

αποδεχόμαστε ευγνώμονες την πρόσκληση. Στις τεράστιες ημιήμες εκτάσεις του Νότου, οι μικρές κοινότητες ζουν απομονωμένες σαν νησιά σπαρμένα σε μια πετρωμένη θάλασσα και διακρίνονται από «νησιώτικη» φιλοξενία. Η πλειονότητα των κτηνοτρόφων κατάγεται από την Ουαλία. Συνηθισμένοι στις άσχημες συνθήκες, εφαρμόζουν την «αραιά» βοσκή των προβάτων: ένα ζώο ανά εκατό στρέμματα!

Περνάμε μια ευχάριστη βραδιά, που δυστυχώς διακόπτεται γρήγορα από την άφιξη ενός μπουρινιού.

25/2: Σαλπάρουμε νωρίς με λιακάδα και πουνέντη. Περιμένοντας να σκαντζάρει το παλιρροϊκό ρεύμα, φουντάρουμε για 2 ώρες στην μπούκα του κόλπου. Προσεχής μας σταθμός, 130 μίλια νοτιότερα, ο κολπίσκος Σάντα Έλενα. Εκεί φτάνουμε το απόγευμα της επομένης, μετά τη γρήγορη περαντζάδα. Για πρώτη φορά μας δόθηκε η ευκαιρία να πλησιάσουμε τους βασιλείς των πελαγίσιων αιθέρων, τα τεράστια άλμπατρος και τα γιγάντια φαιά πετρέλ, χάρη στην αδυναμία τους να πετάξουν με λιγοστό αέρα. Στην είσοδο του όρμου λιάζονται στα βράχια δεκάδες πιγκουίνοι, κορμοράνοι και θαλάσσια λιοντάρια. Επικρατεί πλήρης ησυχία σ' αυτό το νεκρό πέτρινο τοπίο. Για να φτάσουμε στο αγκυροβόλιο, διασχίζουμε ένα λαβύρινθο από «κελπ». Το λαμπάδιασμα της δύσης του ήλιου χρωματίζει απίθανα τα νεφελώδη εξογκώματα του βουρκωμένου ορίζοντα και προμηνύεται κακοκαιρία. Περνάμε τη νύχτα στο πόδι καθώς αγριεύει ο νοτιάς.

27/2: Πριν νυχτώσει, αφήνουμε τη Σάντα Έλενα και ξημερώματα παραλλάσσουμε το Ακρωτήριο Ντος Μπαϊας. Οι νότιες ακτές της Παταγονίας επιδεικνύουν υψομετρική διαφορά 13 μέτρων μεταξύ πλήμμης και ρηχίας. Έτσι, στην κορυφή του μεγάλου κόλπου Σαν Χόρχε, συναντούμε ισχυρότατα παλιρροϊκά ρεύματα. Καρκινοβατώντας, αποφεύγουμε μια στιχάδα αιχμηρών υφάλων όπου σκάει με μανία το κύμα και εισπλέουμε στο στενό, δαιδαλώδη ορμίσκο Χόρνος.

Περιοιχισμένοι από κάθετες πλαγιές αμμόπετρας, νιώθουμε απόλυτα ασφαλείς. Με το βαρκάκι και παρέα τη γάτα αποβιβαζόμαστε για βόλτα στο χαμηλό, ξερό οροπέδιο. Απίστευτο, αλλά η έρημος σφύζει από ζωή. Συναντούμε μέσα στους θάμνους τεράστιους λαγούς, μια μακρύποδη αλεπού και λίγο πιο πέρα —πάντα κρατώντας ντροπαλή (απόσταση— βόσκει ένα κοπάδι γουανάκος. Τα μεγάλα αυτά καμηλοειδή ζώα με το καστανοκόκκινο μαλλί, τη φουντωτή ουρά και το υπεροπτικό ύφος κινούνται με αφάνταστη χάρη και ταχύτητα στο δύσκολο έδαφος. Αντίθετα από τα «ξαδέρφια» τους των Άνδεων λάμα και αλπακά, τα γουανάκο δεν εξημερώθηκαν ποτέ. Τα άλλα μεγάλα άγρια ζώα της ισχνής περιοχής, το πούμα και η στρουθοκάμηλος, σπανίζουν. Όσο για τους αυτόχθονες κατοίκους: οι Ινδιάνοι Τεχουέλσε οδηγήθηκαν στον αφανισμό, όταν ο νομαδικός και πρωτόγονος τρόπος ζωής τους συγκρούστηκε, στις αρχές του

περασμένου αιώνα, με το «δυτικό πολιτισμό» των νεοαφιχθέντων αποίκων. Το νοτιότερο άκρο της αμερικάνικης ηπείρου γνώρισε όμοια ιστορία με το εξιδανικευμένο «Φαρ Ουέστ». Η νεογέννητη Αργεντινή μοίραζε τις τεράστιες ημιάγονες εκτάσεις του Νότου σε κτηνοτρόφους, χωρίς φυσικά να ρωτηθούν ποτέ οι ιθαγενείς κάτοικοι. «Ντεσπεράδος» και «πιστολέρος» περιπλανιόντουσαν στις άγονες εκτάσεις, προσφέροντας την «τέχνη» τους στο κυνήγι των Ινδιάνων ή των αναρχικών ταραχοποιών, όταν δε λήστευαν κτηνοτρόφους! Ψιθυρίζεται ότι ο περίφημος Μπατς Κάσσιντυ ήρθε στην Παταγονία να τελειώσει τη σταδιοδρομία του.

Παταγονία

Όλες αυτές οι σκέψεις έρχονται στο νου καθώς χαζεύουμε την απεραντοσύνη της ερήμου, αλλά τα σύννεφα σκόνης που στροβιλίζονται από τις δυνατές σπιλιάδες μας ξαναφέρουν στη ναυτική πραγματικότητα. Ο καιρός αλλάζει συνεχώς σ' αυτά τα πλάτη και πρέπει να είμαστε έτοιμοι να επωφεληθούμε από κάθε σκάντζα του ανέμου για να προχωρήσουμε.

2/3: Ξημερώματα, αποπλέουμε με ευνοϊκό μαϊστράλι. Η «Καλλίπυγος» πετάει στον αφρό των κυμάτων. Ο άνεμος κοπάζει όμως το απόγευμα και σε λίγο επικρατεί μπουνάτσα. Στο ράδιο μας επιβεβαιώνει ο φίλος Ζαν ότι η άπνοια θα διαρκέσει τουλάχιστον για τριάντα ώρες. Βάζουμε μπρος τη μηχανή. Θα χρειαστεί να καταπλεύσουμε στο Πουέρτο Ντεσεάντο την επόμενη για να συμπληρώσουμε καύσιμα, ενώ το «Μποέμ» συνεχίζει μόνο του.

Το μικρό αυτό λιμάνι, στις εκβολές ενός ξεροπόταμου, οφείλει το όνομά του (Ντεσεάντο=πόθος) στο Μαγγελάνο, που νόμισε ότι είχε επιτέλους βρει ένα σίγουρο απάγκιο να

ξεχειμωνιάσει σ' αυτή την επικίνδυνα αλιμένη ακτή. Εδώ πρωτοσυνάντησε τους ψηλόσωμους και ατρόμητους Τεχουέλσε, εξαιτίας των οποίων ονόμασε αυτή την άγονη περιοχή Παταγονία. «Πάτας» σημαίνει μεγάλα πόδια στα ισπανικά. Υπάρχει όμως και μια άλλη, πιο σοβαρή, εκδοχή: ότι το όνομα προέρχεται από το ελληνικό «πάταγος». Κατά τους «επιστήμονες» του 16ου αιώνα, οι τότε άγνωστοι αντίποδες ήταν σε όλα αντίθετοι του γνωστού κόσμου, γεμάτοι χίμαιρες, δράκους, υπερφυσικά φαινόμενα και... παράξενους θορύβους!

Αντί... για Ινδιάνους και... δράκους συναντήσαμε τους φιλόξενους ντόπιους που πραγματικά έκαναν ό,τι μπορούσαν να μας βοηθήσουν στον ανεφοδιασμό. Για πρώτη φορά φέτος ανάβουμε τη σόμπα μετά τη δύση του ήλιου. Η θερμοκρασία έχει πέσει κάτω από τους 12°C, κρύο που δε φαίνεται να ενοχλεί τους συμπαθητικούς πιγκουίνους στα γύρω βραχάκια!

4/3: Στις εκβολές του ποταμού τα παλιρροϊκά ρεύματα πλησιάζουν τους 7 κόμβους· περιμένουμε το μεσημέρι να αποπλεύσουμε. Ο καιρός είναι πολύ ευνοϊκός, λιακάδα, μαΐστρος 6 μποφόρ, ψηλό βαρόμετρο. Γρήγορα τα ρεύματα μας ρουφάνε στο πέλαγος, ποδίζουμε και βάζουμε πλώρη για το νότο. Απ' ό,τι λένε τα δελτία, σε τρεις μέρες θα έχουμε ένα χαμηλό βαρομετρικό στην περιοχή μας, έτσι κρατάμε πιο δυτική πορεία, καλύπτοντας την περίπτωση που οι άνεμοι γυρίσουν νότιοι. Βρισκόμαστε, πλέον, στη ζώνη των επικρατούντων θελλωδών πουνέντηδων, οπότε καλό είναι να βρεθούμε σταβέντο της κόστας, ώστε να αποφύγουμε τους συνήθεις τεράστιους κυματισμούς. Μπήκαμε πάλι στη ρουτίνα της βάρδιας.

5/3: Ο αέρας μειώθηκε κάπως, γύρισε ανατολικός και μας τύλιξε πυκνή ομίχλη. Η ταχύτητα παραμένει καλή. Διανύουμε 135 μίλια το 24ωρο, αλλά το βαρόμετρο και το θερμόμετρο βρίσκονται σε πτώση. Μεσημβρινό στίγμα: 49°22'N., 67°10'Δ.

6/3: Το αγριοβόρι επέστρεψε. Η «Καλλίπυγος» προελαύνει με 2 μούδες και σταυρωμένο φλόκο. Το βαρόμετρο συνεχίζει να πέφτει ανησυχητικά: 27 HPA σε μια μέρα. Επικρατεί πολύ συγκρατημένη αισιοδοξία! Την ώρα του μεσημβρινού στίγματος (51°26'N., 67°17'Δ.) περνάει ένα κρύο μέτωπο, ο άνεμος στρέφεται γαρμπής, η πίεση έφτασε τα 987 HP. Το δελτίο προβλέπει αέρηδες 9 έως 10 μποφόρ, οπότε αποφασίζουμε να ζυγώσουμε το σταβέντο του Κάβου Βιρχένες, την ανατολική μπούκα των Στενών του Μαγγελάνου. Προετοιμαζόμαστε για το χειρότερο.

7/3: Παραδόξως έκοψε ο άνεμος, σταθεροποιήθηκε το βαρόμετρο και φάνηκε η σπίθα του Ακρωτηρίου των Παρθένων (Βιρχένες) με την ενθαρρυντική του αναλαμπή. Βάζουμε πλώρη νοτιοανατολικά, προς το Στενό Λεμέρ. Κάτι έπαθε το πηνίο φόρτισης της μηχανής, οπότε αναγκαζόμαστε να τιμονεύουμε με το χέρι για να εξοικονομήσουμε ρεύμα. Ο πουνέντης επέστρεψε δριμύτερος. Το βαρόμετρο έφτασε το απίστευτο 977 HP. Ένας σταθμός, 150 μίλια πιο νότια, μας αναφέρει στο ραδιόφωνο δέκα μποφόρ. Σταβέντο των οροσειρών της Γης του Πυρός έχουμε μόνο ένα «οχτάρι»!

Όταν ο Μαγγελάνος πρωταντίκρισε αυτές τις ακτές, εντυπωσιάστηκε από τις άφθονες στήλες καπνού —προφανώς των ινδιάνικων καταυλισμών—, ονομάζοντας την ακτή Γη του Καπνού, Τιέρρα ντελ Χούμο. Με την επιστροφή του Ημερολογίου του Μαγγελάνου στην Ισπανία, ο βασιλιάς Κάρολος αποφάσισε σοφά ότι δεν υπήρχε καπνός χωρίς φωτιά, μετονομάζοντας το μεγάλο αυτό νησί σε Γη του Πυρός! Με τρεις μούδες και φλοκάκι σερφάρουμε στα μεγάλα κύματα, ενώ στην παγερή νύχτα οι μόνες φωτιές που βλέπουμε ανήκουν στις πετρελαιοπηγές του Ρίο Γκράντε.

8/5: Χαράματα ξυρίζει ο απόσπερος. Γύρω μας ζυγιάζουν τα τεράστια άλμπατρος με τις ατελείωτες φτερούγες. Κάθε φορά που βρισκόμαστε στην κορυφή των κυμάτων, αντικρίζουμε στον ορίζοντα δασώδη όρη και την απόκρημνη, αφιλόξενη ακτή. Ελέγχουμε την απόστασή μας από τη στεριά, συγκρίνοντας ενδείξεις βυθόμετρου και ισοβαθείς του χάρτη. Με τέτοιο παλιόκαιρο αποκλείεται να διαπλεύσουμε το επικίνδυνο Στενό Λεμέρ. Το 18ο και 19ο αιώνα, οκτώ πλοία το χρόνο ναυαγούσαν, κατά μέσο όρο, γύρω από τα στενά. Ακόμη και με μπουνάτσα συναντιούνται αντίθετα και ισχυρότατα ρεύματα πάνω στις ρηχοτοπιές, προκαλώντας δίνες και πελώρια, άτσαλα στροβιλίζοντα κύματα, που μπορούν να προκαλέσουν ζημιές στα μεγαλύτερα πλοία. Με το σημερινό ραγάνι θα ήταν αυτοκτονία να προσπαθήσουμε να περάσουμε. Στον όρμο Θέτις, μόλις 4 μίλια πριν από τον Κάβο Σαν Ντιέγκο, μας περιμένουν οι Γάλλοι φίλοι μας του «Μποέμ». Αποφασίζουμε να προσορμίσουμε αναμένοντας καλύτερες συνθήκες. Μας δυσκολεύει η αναγνώριση της μπούκας του όρμου: με το ευνοϊκό ρεύμα των 4 κόμβων, το παραμικρό σφάλμα θα μας ρίξει στα βράχια ή θα μας παρασύρει, ανήμπορους, προς τα θανάσιμα στενά. Παρ' όλο το κρύο, η σκέψη αυτή μας φέρνει ιδρώτα.

Ευτυχώς, τσιμάρουμε έγκαιρα προς τον Κάβο Βικέντιο και ορμούμε στο απάγκιο του ακρωτηρίου. Αντί να χαρούμε όμως αναθεματίζουμε, γιατί μπλεκόμαστε σε μια συστάδα φυκιών κελπ. Σε ορισμένα σημεία είναι τόσο πυκνά, που τα θαλασσοπούλια στέκονται στα φύκια! Με σηκωμένες καρένες και τιμόνι, χάρη στο δυνατό αέρα «τσουλάμε» πάνω στο παχύ στρώμα και επιτέλους μπαίνουμε στο πολυπόθητο αγκυροβόλιο. Έχοντας φουντάρει σε 3 μέτρα βάθος, λίγο αργότερα, με την άμπωτη, καθόμαστε μαλακά στον πάτο και μπορούμε επιτέλους να χαλαρώσουμε.

Ο όρμος, σε σχήμα αμμοδείκτη, παρέχει προστασία απ' όλους τους καιρούς. Βιγλάροντας τη δύση, οι χιονισμένες οροσειρές του νησιού μεταμορφώνονται σε χαμηλούς λόφους όπου εναλλάσσονται πυκνά δάση οξιάς και τελατωδών πεδία τύρφης ή βρυώνης. Μπροστά μας, στην ακρογιαλιά, διακρίνουμε τα χαλάσματα ξύλινων οικημάτων, μάρτυρες της ανθρώπινης παρουσίας στις αρχές του αιώνα. Εδώ έσφαζαν 30.000 θαλάσσια λιοντάρια ετησίως για τη γούνα και το λίπος τους έως το 1940, όταν εξέλειψε το είδος και βολικά απαγορεύτηκε το κυνήγι του. Σήμερα δε

φαίνεται ούτε μια φώκια!

Στην ανατολή εξέχουν το Ακρωτήριο Σαν Ντιέγκο και τα απόκρημνα βουνά της νήσου Εστάδος, μαύροι κυνόδοντες στον ατλαντικό ορίζοντα. «Εκεί αναλάμπει μοναχός ένας φάρος που σημαδεύει την άκρη του κόσμου» (Ιούλιος Βερν). Περνάμε μια ήσυχη βραδιά στο «Μποέμ», πίνοντας κρασί και ανταλλάσσοντας απόψεις γύρω από τις εμπειρίες των τελευταίων ημερών. Η γάτα μας ευχαριστείται τη φυρονεριά, καθώς βγαίνει για βόλτα στην παραλία χωρίς να κολυμπήσει!

Πραγματοποιήσαμε ένα μεγάλο μέρος των ονειρευμένων μας σχεδίων, φτάνοντας στη Γη του Πυρός, στα σύνορα των παγωμένων ωκεανών. Εκεί που δεν κυριαρχούν άνθρωποι, αλλά μαινόμενοι αέρηδες και το παντοδύναμο πέλαγος. Αλλά μας μένει ακόμα το δυσκολότερο...

Γη του Πυρός και Ακρωτήριο Χορν

Μισό αιώνα μετά το Μαγγελάνο, οι Ολλανδοί Λεμέρ και Σάουτεν ανακάλυψαν ένα νοτιότερο ακόμη πέραςμα από τον Ατλαντικό στον Ειρηνικό, οριοθετώντας έτσι τις —έως τότε *terrae incognitae*— νότιες ακτές της Γης του Πυρός. Με τα μικρά βραδύπλοια ιστιοφόρα πλοία τους άνοιξαν έναν από τους σημαντικότερους ναυτιλιακούς δρόμους.

Έως τις αρχές του 20ού αιώνα, από τα περίπου 60 φορτηγά ιστιοφόρα που κάθε χρόνο τραβερσάρανε αυτές τις παραγμένες θάλασσες 8 ή 9 ναυαγούσαν στην περιοχή γύρω από το Ακρωτήριο Χορν ή τη νήσο Εστάδος. Η μια σφοδρή θύελλα ακολουθεί την άλλη, καμιά στεριά δεν ανακόπτει τις γιγάντιες ρεστίες και τα ρεύματα που ασταμάτητα περιστρέφονται γύρω από τη Γη. Η ηλιοφάνεια σπανίζει, με τα αλληπάλληλα μέτωπα να φέρνουν χαλάζι, βροχή ή χιόνι. Στο κρηπίδωμα του Χορν ο βυθός ρηχάινει, δίνοντας κι άλλο ύψος στα υπερμεγέθη κύματα. Παράλληλα, τα ρεύματα επιταχύνονται, δημιουργώντας δίνες και ακμάζουσες συνθήκες.

«...Με τη θύελλα που μας βρήκε στ' ανοιχτά του Λεμέρ, συναντήσαμε μια στέλειωτη σειρά λαιλάπων που ξάφνιασαν και τους πιο πεπειραμένους ναυτικούς. Ομολογημένα, οτιδήποτε είχαμε γνωρίσει πρωύτερα δεν ήταν παρά αύρες μπροστά σ' αυτούς τους βίαιους ανέμους, προκαλώντας σ' ελάχιστο χρόνο τρομακτικούς κυματισμούς. Καθένα από αυτά τα υγρά όρη, εάν μας "καβάλαγε", αναμφισβήτητα θα μας έστελνε στο βυθό...» έγραφε το 1741 ο ναύαρχος Άνσον στο Ημερολόγιό του, βλέποντας την κατάσταση από την κουβέρτα ενός πλοίου 1.000 τόνων... Τι να πούμε εμείς με την «Καλλίπυγο» των 4 τόνων;

Καθημερινά περιπλανόμαστε στην άγρια αλλά όμορφη φύση του όρμου Θέτις, συλλέγοντας καρπούς ή μανιτάρια. Με καρδιοχτύπι περιμένουμε την ώρα της ερτζανής επαφής με τον Ζάν, που μας αναμεταδίδει από το μακρινό Μοντεβιδέο μετεωρολογικά δελτία. Αλλά ο καιρός επιμένει ισχυρός γαρμπινός, αποκλείοντας τον απόπλου. Τα βράδια περνούν ευχάριστα, με μαγειρέματα και κρασάκι,

ακούγοντας ραδιόφωνο, το γουργούρισμα της σόμπας και το μούγκρισμα του χιονιά.

Το περιβάλλον έχει κάτι το απάνθρωπο με το συνεχή αγέρα, την παγωνιά, τα απάτητα δάση οξιάς και τα τελματώδη πεδία τύρφης ή βρυώνης. Οι δύσκολες συνθήκες τονίζουν την ντροπαλή παρουσία μικρών, πολύχρωμων λουλουδιών ή καρπών.

15/3: Βαριά συννεφιά σήμερα, αλλά ο πουνέντης μειώθηκε στα 5 μποφόρ. Αποφασίζουμε να σαλπάρουμε. Περιμένοντας την ώρα της παλίρροιας, βιράρουμε τις τρεις άγκυρες και με επιμέλεια βάζουμε τάξη στο σκάφος. Καθώς το ευνοϊκό ρεύμα αρχίζει το μεσημέρι και νυχτώνει στις 17:00', αντί να περιπλεύσουμε τη ζώνη των δινών —περνώντας στη μέση του στρέτου—, θα δοκιμάσουμε να «κόψουμε» σύρριζα στις ακτές, στα όρια του κελπ. Ο καιρός φυσάει στεριανός, στο απάγκιο της ξηράς η θάλασσα ηρεμεί. Με την ψυχή στο στόμα αφήνουμε το φιλόξενο όρμο και βάζουμε πλώρη για τα στενά. Μπροστά μας βλέπουμε την επιφάνεια να βράζει με μανία, σαν να έσκαγαν κύματα σε φανταστικούς υφάλους. Στις δύο το μεσημέρι καβατζάρουμε το Ακρωτήριο Σαν Ντιέγκο, ορτσάροντας για το νότο. Δύο ώρες αργότερα φουντάρουμε στον όρμο Μπουέν Σουξέσο, μπροστά στο σταθμό ελέγχου των στενών. Η πρώτη μας επαφή με τον «πολιτισμό» έπειτα από 11 μέρες μοναξιάς. Το αργεντίνικο πολεμικό ναυτικό, με αυστηρό ύφος, μας καλεί στο ραδιοτηλέφωνο να αποβιβαστούμε, φέρνοντας χαρτιά και έγγραφα! Ευτυχώς, με ανακούφιση ανακαλύπτουμε ότι δεν πέσαμε σε παρανοϊκούς γραφειοκράτες, αλλά σε απομονωμένους μοναχικούς φαντάρους που σ' αυτή την ερημιά έχουν άλλον ένα μήνα να περάσουν, πριν από τη «σκάντζα». Μια καλή παρέα, ένα νοστιμότατο γεύμα και μπόλικο κρασί θα μας «αποζημιώσουν» για τον μπελά της βαρκάδας στα σκαστά κύματα της ακρογιαλιάς.

16/3: Χαράματα αφήνουμε το αγκυροβόλιο. Ο παγωμένος νοτιάς μας καλημερίζει. Παρ' όλο το «καλοκαίρι», φοράμε γάντια και σκούφους όπως το Γενάρη στο Αιγαίο. Με χίλια ζόρια, κόντρα σε 2 κόμβους ρεύμα, φτάνουμε το βράδυ στον όρμο Αγκίρε. Εδώ πέθαναν από αστία και κρύο οι πρώτοι ιεραπόστολοι στη Γη του Πυρός, το 1851, ο Άλαν Γκάρντινερ και οι βοηθοί του.

17/3: Εισερχόμαστε σήμερα στο κανάλι Μπιγκλ με ούριο άνεμο αλλά συνεχή βροχή. Η ελάχιστη ορατότητα μας εμποδίζει να χαρούμε τη θέα του φιδωτού πορθμού, χωμένου μέσα στα πανύψηλα και δρυμώδη βουνά, αμφίγειο μεταξύ της Γης του Πυρός και της νήσου Ναβαρίνο. Ο διάυλος φέρει το όνομα του πλοίου με το οποίο ταξίδεψε ο Δαρβίνος στον περίπλου όπου θεμελιώθηκε η πασίγνωστη θεωρία του. Το βράδυ φουντάρουμε στον όρμο Χάρμπερτον, μπροστά στην αρχαιότερη φάρμα της περιοχής. Ο Δαρβίνος αποκάλεσε «χαμένο κρικό» μεταξύ ανθρώπου και πιθήκου τους Ινδιάνους Γιαμανά, επειδή ζούσαν γυμνοί —παρ' όλο το κρύο—, χωρίς αρχηγούς ή θρησκεία. Οι ιθαγενείς περιφέρονταν οικογενειακώς σε μικρές βάρκες από φλοιό οξιάς, αλλάζοντας καταυλισμούς ανάλογα με την εποχή και το ψάρεμα. Πρωταρχικός στόχος των ιεραποστόλων Μπρίτζες του Χάρμπερτον αποτέλεσε η μάθηση της γλώσσας των Γιαμανά, ώστε να τους φέρουν εύκολα στο χριστιανισμό.

Εντυπωσιάστηκαν αφάνταστα καταγράφοντας ένα λεξιλόγιο άνω των 35.000 λέξεων και εννοιών, με πολύπλοκη γραμματική, χωρίς την παραμικρή αναφορά όμως σε θεούς ή πίστη.

Κανάλι Μπιγκλ

Το λεξικό αυτό βρίσκεται σήμερα στο Βρετανικό Μουσείο· ένα μνημείο του «πρωτόγονου» λαού που για τουλάχιστον τέσσερις χιλιετίες αφήφησε τις χειρότερες θάλασσες του κόσμου, για να σβήσει ολοκληρωτικά, σε εξήντα μόλις χρόνια, από ξενόφερτες επιδημίες όπως η ιλαρά.

Η άλλη σημαντική φυλή της Γης του Πυρός ήταν οι Όνας. Δασόβιοι, νομάδες, ψηλόσωμοι κυνηγοί, γνώρισαν έναν, ίσως, τραγικότερο αφανισμό από τους γειτονικούς Γιαμανά. Εξαιρετικοί σκοπευτές με τα τόξα και ταχύτατοι δρομείς στα δύσβατα εδάφη ζούσαν αποκλειστικά από το κυνήγι, ενώ, ως νομάδες, αναγνώριζαν την έννοια της ιδιοκτησίας μόνο για ό,τι μπορούσε να κουβαλήσει στις περιπλανήσεις της μια οικογένεια. Η δημιουργία μεγάλων περιφραγμένων «ενστάνσιες» (αγροκτημάτων) με δεκάδες χιλιάδες πρόβατα, στα τέλη του 19ου αιώνα, έφερε γρήγορα σε σύγκρουση τους «πρωτόγονους» κατοίκους με τους νέους αφέντες. Για μερικά φαγωμένα πρόβατα άρχισε ένας αμείλικτος πόλεμος που ολοένα χειροτέρευε, καθώς οι Όνας ήταν ιδιαίτερα εκδικητικοί και καβγατζήδες. Οι κυβερνήσεις της Χιλής και της Αργεντινής έβαλαν τέρμα στη σφαγή των Ινδιάνων με μια θλιβερή τακτική. Εγκλώβιζαν τους Όνας σε ιεραποστολές με τον «ευγενή» σκοπό του ευαγγελισμού. Σαν τα χελιδόνια στο κλουβί, οι αδάμαστοι Ινδιάνοι αποδεκατίστηκαν από την ανία και την πλήρη έλλειψη ελευθερίας. Οι υπόλοιποι, καθώς βρίσκονταν βολικά συναθροισμένοι, υπέκυψαν στις επιδημίες. Το 1925 δεν είχαν απομείνει παρά μερικές δεκάδες Όνας, στην πλειονότητα μιγάδες,

Βγήκαμε για μια βόλτα στο αγρόκτημα όπου οι απόγονοι των Μπρίτζες είχαν φτιάξει ένα καφενείο για

επισκέπτες και τουρίστες. Όπως μάθαμε, με τις πολύ χαμηλές διεθνείς τιμές αρνιού και μαλλιού, παραμένουν βιώσιμες μόνο οι ενστάσεις που έχουν πάνω από 20.00 ζώα. Έτσι το «μικρό» Χάρμπερτον, των 8.000 προβάτων, τη «βγάξει» με τις αποδοχές του τουρισμού. Το μέρος μαγεύει με την ηρεμία του τοπίου. Λες και πλανώνται οι ψυχές των χαμένων φυλών.

18/03: Βρισκόμαστε 35 μίλια από την Ουσουαία. Η λιακάδα μας δίνει τη δυνατότητα να πλεύσουμε βόρεια της νήσου Γκαμπλ μέσα σ' ένα δαίδαλο βράχων, αντί για την κύρια ναυτιλιακή οδό στα νότια του νησιού. Αργά πρόσω με τη μηχανή, ελέγχοντας μονίμως το βυθόμετρο, ακολουθούμε τον υγρό λαβύρινθο. Πραγματικά, απολαμβάνουμε το θέαμα των χιονισμένων οροσειρών και της πυκνής βλάστησης που καθρεφτίζονται στα ήρεμα νερά, ενώ φώκιες και κορμοράνοι λιάζονται στα γύρω βράχια. Η γαλήνη είναι πλήρης, άριστη η ποιότητα του φωτός. Δυστυχώς όμως δε θα διαρκέσει.

Επινοήσαμε ένα «ρητό» για την αλλαξοκαιριά της περιοχής αυτής: «Εάν τον ήλιο δεις, σε λίγο θα βραχεί!». Όντως, πριν ακόμα βγούμε στον κύριο δίαυλο, συσσωρεύεται μια απειλητική συννεφιά και συναντάμε ένα φρέσκο μαϊστροπουνέντη. Για λίγο σκεφτόμαστε αν θα συνεχίσουμε, αλλά με το δυνατό αντίθετο αέρα δε θα φτάσουμε στην Ουσουαία πριν από τα μεσάνυχτα, οπότε αποφασίζουμε, τελικά, να φουντάρουμε σ' έναν παραπλήσιο ορμίσκο.

Όπως κάθε φορά που αλλάζουμε δρομολόγιο, ειδοποιούμε υποχρεωτικά την ακτοφυλακή με το VHF. Σαν να μην έφταναν οι, Αργεντινοί, έχουμε συνάμα τον πονοκέφαλο των Χιλιανών που ελέγχουν τις νότιες και δυτικές πλευρές των στενών. Η επιστροφή στη δημοκρατία χαλάρωσε την ένταση ανάμεσα στις δύο χώρες, αλλά οι στρατιωτικοί παραμένουν αντιμέτωποι και ανταγωνίζονται ζηλιάρικα σ' αυτές τις παραμεθόριες περιοχές. Οι συνεχείς «αναφορές» με το ράδιο μας σπάνε τα νεύρα. Δυσανασχετούμε για την επιβαλλόμενη παρεμβολή της γραφειοκρατίας.

Ξεμπαρκάρουμε παρέα με τη γάτα για μια βόλτα στη στεριά — με τη φουσκονερίά αποδεικνύεται νησόπουλο! Λόγχοι τόσο πυκνοί σκεπάζουν τη γη, ώστε σε ορισμένα σημεία καλύπτονται με βρυώνη και πατιούνται σαν μεγάλα στρογγυλεμένα, βελούδινα βράχια. Στη δυτική ακτή συναντάμε τα τεράστια ασπρισμένα κόκαλα μιας προ ετών προσαραγμένης φάλαινας. Τα παλιότερα χρόνια, πριν σπανίσουν τα κήτη, συνήθιζαν να κρύβονται στα ρηχά στενά όταν τα κυνηγούσαν οι αθηφάγες όρκες, με αποτέλεσμα συχνά να εξοκέλλουν. Σαν... σκυλί η γάτα μας ακολούθησε παντού και πρώτη σαλτάρισε στο βαρκάκι, σημαίνοντας την επιστροφή στην «Καλλίπυγο». Κουρασμένοι και πεινασμένοι από το περπάτημα, ανοίγουμε ένα «γυαλί» βοδινό κρασάτο, το συνοδεύουμε μ' ένα «γρήγορο» πιλάφι και πέφτουμε για ύπνο.

19/3: Οι παγωμένες μάζες του γαρμπινού έφεραν χιόνι και οι γύρω λόφοι θυμίζουν... κουραμπιέδες. Βιράρουμε τις άγκυρες και αναπλέουμε. Με αμέτρητες βόλτες προχωράμε κόντρα στο φρέσκο αέρα και στον απότομο κυματισμό. Με σβηστή τη σόμπα, στο εσωτερικό της καμπίνας η θερμοκρασία έπεσε στους 6°C, ενώ έξω τουρτουρίζουμε, οι μύτες έχουν παγώσει, τρέχουν τα μάτια μας. Περιπτώ να πω ότι

είμαστε ντυμένοι σαν «αρκούδες»! Απογευματάκι, με κάποια δυσκολία λόγω του ισχυρού πλάγιου ανέμου, δένουμε στην προβλήτα της Ουσουάια. Η πόλη απλώνεται στις όχθες ενός κολπίσκου, καθώς αναρριχάται στους ομαλούς πρόποδες των γύρω οξύκορφων και χιονοστεφών βουνών. Στα βαθιά δερβένια φέγγουν οι γαλάζες ανταύγειες των αιώνιων πάγων. Η παραλία βρίσκεται σταβέντο μιας χαμηλής χερσονήσου, έτσι δεν ανησυχούμε για το άραγμα. Άλλωστε, η τοπωνυμία στα γιαμανά σημαίνει: «καλό λιμάνι του πουνέντη».

Πρώτη μας δουλειά να τρέξουμε —ως συνήθως— στο ταχυδρομείο, όπου δυστυχώς δε μας περιμένει τίποτα, έτσι γυρνάμε άπρακτοι χαζεύοντας την πόλη. Αυτό που πριν από 130 χρόνια δεν ήταν παρά ένας πρόχειρος καταυλισμός ιθαγενών με λίγες τσαρδάκες, σήμερα, χάρη στην οικονομική άνθηση, ξεπερνά τους 32.000 κατοίκους. Τα πετρέλαια της Γης του Πυρός, μαζί με το «αφορολόγητο», βοήθησαν στην ίδρυση μεταποιητικών βιομηχανιών και δομών υποστήριξης ωκεάνιας αλιείας ή Ανταρκτικής έρευνας.

Παράλληλα, αναπτύχθηκε γοργά ο τουρισμός χάρη στη θεαματική φύση, με αποτέλεσμα ο κεντρικός δρόμος να θυμίζει περισσότερο ελβετικό θέρετρο χειμερινών σπορ, με ακριβά εστιατόρια και πολυτελείς μπουτίκ, παρά την πολίχνη σκαπανέων με τις τρώγλες από αυλακωτά πάμφυλλα όπως ήταν πριν από μερικά χρόνια. Τέτοια κτίσματα συναντιούνται σήμερα μόνο στην περιφέρεια κι εκεί μένουν φτωχοί Χιλιανοί μετανάστες.

Αφιξη στην Ουσουάια

Μένουμε δέκα μέρες στην Ουσουάια για επισκευές και ανεφοδιασμό.

29/3: Μαζί με τους Γάλλους του «Μποέμ» τρέχουμε στο λιμεναρχείο για τον απόπλου και την έξοδο

από τη χώρα. Αυτές οι απλές διαδικασίες μάς «τρώνε» όλο το πρωινό. Τελικά, σαλπάρουμε το μεσημέρι, με μισό αρνί κρεμασμένο στον επίτονο, που παίζει το ρόλο ψυγείου σ' αυτές τις θερμοκρασίες. Ο μαΐστρος επιτρέπει καλή ταχύτητα φτάνουμε το σουρούπο στο Πουέρτο Γουίλλιαμς, προπύργιο της χιλιανής στρατιωτικής μηχανής. Ο ντόκος όπου πλευρίζουμε αποτελείται από ένα μισοβουλιαγμένο πολεμικό πλοίο. Βρισκόμαστε στο νοτιότερο οικισμό του κόσμου (54°56'N. ακριβώς). Παρ' όλη τη χαλάρωση της έντασης μεταξύ Χιλής και Αργεντινής, που θυμίζει τις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας, όλη η επικράτεια νοτιώς των μαγγελανικών στενών παρέμεινε υπό τον έλεγχο του ναυτικού και όλες οι κινήσεις πλοίων σ' αυτή την περιοχή χρειάζονται έγκριση από το επιτελείο. Στα δαιδαλώδη κανάλια, ανάμεσα στα εκατοντάδες νησιά, επιτρέπεται μόνο ένα δεδομένο δρομολόγιο και περιορισμένος αριθμός αγκυροβολιών. Απαγορεύεται η εισχώρηση στο εσωτερικό των νησιών, όπως και η παρεκτροπή του δρομολογίου. Αποτέλεσμα για μας ; Θα αναγκαστούμε να περιμένουμε καμιά δεκαριά μέρες την «άδεια»... Κι εγώ νόμιζα ότι είχα ξεμπλέξει με τις στρατιωτικές άδειες όταν απολύθηκα από το ναυτικό! Κουβενιάζοντας με τον —κατά τ' άλλα— συμπαθητικό λιμενάρχη, ανακαλύπτουμε ότι αυτός μπορεί να μας εγκρίνει έναν περίπλου του Ακρωτηρίου Χορν, αλλά θα πρέπει να επιστρέψουμε στο Πουέρτο Γουίλλιαμς να εφοδιαστούμε με την «ευλογία» του ναυαρχείου για να συνεχίσουμε το ταξίδι μας προς το βορρά. Αποφασίζουμε να ακολουθήσουμε τη συμβουλή του και προετοιμαζόμαστε για την «επίσκεψη» σ' αυτό το μνημείο της φύσης, τον Κάβο Χορν, ελπίζοντας ότι στην επιστροφή τα χαρτιά μας θα είναι έτοιμα.

31/3: Περνάμε μια ήσυχη μέρα σεριανίζοντας στο χωριό και στον ινδιάνικο οικισμό Ουκίκα όπου μένουν λίγοι ηλικιωμένοι μιγάδες, οι τελευταίοι επιζώντες της φυλής Γιαμανά.

1/4: Επικρατεί λιακάδα όταν σαλπάρουμε. Ο δυνατός πουνέντης, σαν θυμωμένος τσέλιγκας, σπρώχνει τα αφρογενή προβατάκια στο Μπιγκλ. Ομοπλέουμε πρύμα με το «Μποέμ» προς το Πουέρτο Τόρο: ο επόμενος σταθμός μας στο νοτιοανατολικό άκρο της νήσου Ναβαρίνο. Καταμεσής στο πέλαγος συννεφιάζει απότομα, ο άνεμος δυναμώνει σταδιακά και αρχίζει το χιόνι— οι νιφάδες πετούν οριζοντίως, παρασυρμένες από τις σπιλιάδες, και όταν κοτσάρουμε την τρίτη μούδα, όλη η προσήνεμη πλευρά του σκάφους και της αρματωσιάς καλύφθηκαν από μια σκληρή κρούστα χιονιού. Η ορατότητα μειώθηκε στο ελάχιστο. Ανησυχούμε, γιατί ενώ ο αέρας μαίνεται, πλέουμε ταχύτατα χωρίς να βλέπουμε πού πάμε! Ελαττώνουμε το δρόμο μαϊνάροντας τη μαΐστρα και ποδίζοντας, έως ότου «πιάσουμε» ισοβαθή με το «ηχοσκαντάγιο». Καθώς ερχόμαστε σταβέντο των βουνών της Ναβαρίνου, συναντάμε καλύτερες συνθήκες. Δύο ώρες αργότερα φτάνουμε στον προορισμό μας, διασκεδάζοντας το νιφετό. Πλησιάζουμε το σαραβαλιασμένο μόλο, όπου χτυπιέται ένα τσακισμένο αλιευτικό και με δυσκολία βρίσκουμε ένα στέρεο μέρος να δέσουμε. Γύρω μας επικρατεί «χριστουγεννιάτικη» ατμόσφαιρα. Το ριζοχώρι και το υπερκείμενο δάσος σκεπάστηκαν μ' ένα παχύ άσπρο στρώμα, ενώ ισχυρές ριπές στροβιλίζουν τις

κατάλευκες τολύπες. Εξωτερική θερμοκρασία 2°C πάνω από το μηδέν, ενώ στην καμπίνα μόλις 6°C. Περιπτώ να πω ότι ανάβουμε τη σόμπα και φτιάχνουμε ένα ρόφημα από ζεματιστό κακάο με πολύ ρούμι!

2/4: Ο καιρός παραμένει ο ίδιος χιονιάς, θυελλώδης γαρμπινός. Παρ' όλη τη μόνωση και την ξύλινη γάστρα, η διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ της εξωτερικής ατμόσφαιρας και της καμπίνας δημιουργεί απόσταγμα. Όλες οι εσωτερικές επιφάνειες του πετσώματος ρετζελούν νερό, βρέχοντας τα πάντα. Ο αγέρας ξυρίζει, μόλος και κατάστρωμα καλύφθηκαν από ολισθηρό πάγο, κάβοι και σκότες κοκάλωσαν. Σήμερα γιορτάζουμε: πριν από ένα χρόνο ακριβώς ανοιγόμασταν στο Ιόνιο, αφήνοντας τις ακτές της Πελοποννήσου στην πρύμνη μας. Δέκα χιλιάδες μίλια, ογδόντα μέρες εν πλω κι ένα σωρό συναρπαστικές εμπειρίες αποτελούν το μερικό απολογισμό ενός έτους ταξιδιού. Το γλεντάμε αναλόγως. Αρνίσια παιδάκια στη σκάρα κι ένα καλό μπουκάλι κρασί που μοιραζόμαστε με τους φίλους του «Μποέμ».

3/4: Με ευνοϊκή πρόβλεψη και μαϊστράλι αποπλέουμε. Ρότα του νότου. Σε λίγο εγκαταλείπουμε το σταβέντο της Ναβαρίνου, βγαίνοντας στον κόλπο Νάσσαου. Στην πλώρη μας διακρίνουμε το Αρχιπέλαγος των Γουόλαστον, τελευταία βράχια της Νότιας Αμερικής: η άκρη του κόσμου. Αισθανόμαστε ήδη τα ρεύματα των παγωμένων ωκεανών, πλαγιολισθαίνοντας προς ανατολάς με δυόμισι κόμβους. Σοφρανίζουμε ανάλογα και για ν' αυξήσουμε την ταχύτητά μας, βιράρουμε το μπαλόκι. Η «Καλλίπυγος» προελαύνει, το κοράκι αφρισμένο μοιάζει σαν θηρίο με άσπρο κόκαλο στα δόντια. Ζυγώνοντας τα πρώτα νησιά, οι απόκρημνες, γυμνές και ανεμοδαρμένες πλαγιές μας προμηνύουν «καπελωτές» σπιλιάδες. Μαϊνάρουμε το μπαλόκι συνεχίζοντας με μειωμένη ιστιοφορία, εισερχόμαστε στην πολύνησο. Το σεληνιακό τοπίο μας εντυπωσιάζει. Φανταστείτε μια αυστηρή, παγωμένη Αμοργό, με το χιόνι να έχει παραμείνει σε κλεισούρες και χαράδρες. Έχοντας διαπλεύσει ένα λαβύρινθο διακοφτών, φουντάρουμε διπλά σίδερα στον όρμο Μαρσιάλ, 12 μίλια από τον Κάβο Χορν, στην ανατολική πλευρά της νήσου Χέρσελ. Η σημερινή βραδιά αφιερώνεται σε συλλογισμούς, έχοντας πλέον φτάσει σ' ένα σημαδιακό σκέλος του ταξιδιού, έμβλημα της ναυτιλίας των ηρωικών χρόνων.

4/4: Σαλπάρουμε χαράματα, περνώντας βορείως της νήσου Χέρσελ. Υψηλή συννεφιά και μαϊστρος 5-6 μποφόρ· θα μπορούσε να 'ταν χειρότερα. Με φλόκο και δύο μούδες πλαγιοδρομούμε προς τη νήσο Χορν, η εσχάτη των Γουόλαστον. Μπροστά μας και σοφράνο το στέλειωτο πέλαγος με την απέραντη ρεστιά. Στα διάραχα χάνουμε τον άνεμο, καθώς τα κύματα ορθώνονται κάπου τρία μέτρα. Παντού επικρατεί το γκριζο χρώμα· βράχια, θάλασσα κι ουρανός φόρεσαν μια μουντή, πένθιμη απόχρωση. Βούρκωσε ο ορίζοντας, φάνηκε το μαύρο τείχος των σύννεφων, προμηνύοντας ένα μέτωπο· πρέπει να βιαστούμε. Στις 11:00' το πρωί παραλλάσσουμε τον κάβο, αποφεύγοντας τα μυτερά, αφρισμένα χτένια. Διοπτεύουμε το φάρο του Χορν, δίπλα του η τεράστια ατσάλινη δομή σε σχήμα άλμπατρος, τοποθετημένη από τη διεθνή ένωση «Καρχορνιέρηδων», μνημείο στον Άγνωστο Ναυτικό. Ορτσάρουμε πάλι προς τ' απάγκιο των Γουόλαστον. Με πολλαπλές βόλτες καρκινοβατούμε λόγω ρεύματος προς το

σίγουρο αγκυροβόλιο. Επαναπλέουμε στον κόρφο, έχοντας ετοιμάσει τα σίδερα: η καδένα της πρώτης άγκυρας συνδεμένη στον αγκώνα της δεύτερης. Φούντο η πρώτη, καλουμάρισμα, παρασύρεται και ακολουθεί η επικρεμής δεύτερη, με όλο το έκταμα καδένας και κάβου. Μ' αυτό το σύστημα «δουλεύουν» τα δύο σίδερα μαζί, αγαντάροντας σαν μια σπεράντζα. Τα καταφέραμε, περάσαμε το Χορν! Χαρούμενος αναγγέλλω το γεγονός στους ραδιοερασιπένχες φίλους μας, που δυσκολεύονται να μ' ακούσουν από τη μακρινή Ελλάδα. Εν τω μεταξύ, εκδικείται ο ωκεανός. Σαν αγρίμι πέφτει πάνω μας ο γαρμπινός του μετώπου, φέρνοντας χιονόνερο και κουπαστάροντας απότομα την «Καλλίπυγο». Γύρω μας η θάλασσα αχνίζει. Το «Μποέμ», που φουντάρισε μόνο ένα μεγάλο σίδερο, ξεσέρνει, παίρνοντας κατεύθυνση προς τη... Νότιο Αφρική. Τους ειδοποιούμε στο ραδιοηλέφωνο και με δυσκολία βιράρουν και ξαναποντίζουν. Το βραδάκι κόπασε η θύελλα, μας επιτρέπει να χαρούμε το εορταστικό λεμονάτο αρνάκι και τη μηλόπιτα που μόλις ξεφούρνισε η Άννα Μαρία.

5/4 και 6/4: Χάλια ο καιρός, παραμένουμε αποκλεισμένοι.

7/4: Μαύρα χαράματα αποπλέουμε. Μια γρήγορη και ήσυχη πλαγιοδρομία θα μας φέρει έως το Πουέρτο Τόρο, όπου η επόμενη κακοκαιρία θα μας «δέσει» πέντε μέρες.

12/4: Επιστροφή στο Πουέρτο Γουίλιαμς με ατέλειωτες βόλτες κόντρα στον «εξάρι» μαϊστρο, το κοντό κύμα και το ρεύμα. Έφτασε το φθινόπωρο, οι μέρες μικρυναν, το ηλιόφως απόκτησε μια ψυχρή ποιότηταˆ παρατηρούμε το σταδιακό ξεθώριασμα των απέραντων δασών με το ξάνθισμα και το πορφύρισμα στις φυλλωσιές. Ήρθε ο καιρός να εγκαταλείψουμε τα κρύα, ακολουθώντας τα αποδημητικά πουλιά. Οι άδειές μας υπογράφτηκαν, δε μας μένει παρά να ανεφοδιαστούμε για να σαλπάρουμε προς το βορρά.

22/4: Πανέτοιμοι πια, αποχαιρετούμε συγκινημένοι τους Γάλλους φίλους με τους οποίους συμπλεύσαμε σχεδόν τέσσερις μήνες. Μας λύνουν τους κάβους και αποπλέουμε. Δεν πήγαμε όμως μακριά. Ένα κρύο μέτωπο έστρεψε το βοριά σε γαρμπή. Ανάπλωρα ο καιρός με «εφτάρι» και κοντόκυμα μείωσε την ταχύτητά μας στους 2 κόμβους. Η παλίρροια δε μας έκανε τη χάρη να αντιστραφεί και έτσι η πορεία μας μηδενίζεται! Αφού παίρνουμε τη σχετική άδεια με το VHF για την αλλαγή ρότας, κρυβόμαστε σ' ένα βολικό ορμίσκο.

Πριν νυχτώσει, αποβιβαζόμαστε για να επισκεφθούμε το νεκροταφείο Γιαγκάν, το μοναδικό μάρτυρα της αφανισμένης αυτόχθονης φυλής. Οι συμπίπτουσες ημερομηνίες στους απλούς οικογενειακούς τάφους πληροφορούν ότι πιθανότατα επρόκειτο για θύματα μιας από τις ξενόφερτες επιδημίες που αποδεκάτισαν μέσα σ' έναν αιώνα τους «πρωτόγονους» κατοίκους της περιοχής.

23/4: Μας ξυπνάει ο ελαφρύς λεβάντες. Υπό το αστρικό φως βιαζόμαστε να επωφεληθούμε από τον ευνοϊκό μπάτη. Εκτός από τα επιπλέοντα φύκια, μας δυσκολεύει η ολισθηρότητα της πανόστρωτης κουβέρτας. Το μεσημέρι, με μια θεαματική λιακάδα και πρυμιά αέρα, εγκαταλείπουμε τον κύριο κορμό του Μπιγκλ, εισχωρώντας στο Β.Δ. βραχίονα που οδηγεί στα Στενά του Μαγγελάνου. Όταν ο ήλιος

χάθηκε πίσω από τις χιονισμένες οροσειρές, ψάχνουμε το αγκυροβόλιο για τη νύχτα. Μόνιμα κριτήρια στην περιοχή αυτή είναι η προστασία από τους επικρατούντες Ν.Δ.-Β.Δ. ανέμους, ο αμμουδερός βυθός για τις άγκυρες και η παρουσία μεγάλων δέντρων που αποκλείει τις «καπελωτές» σπιλιάδες και διευκολύνει το δέσιμο κάβων στη στεριά. Όπως μας το είχε επισημάνει ένας «πράτικός» της περιοχής: «Εδώ πέρα, όταν πέφτουν τα “γουιλιγού” (οι καπελωτές) από τα βουνά, δεν υπάρχει άγκυρα που μπορεί να αγαντάρει την ξαφνική βία των 60 κόμβων, μόνη λύση αποτελεί το δέσιμο στα δέντρα...». Συναντάμε το κελεπούρι πριν νυχτώσει, σταβέντο μιας δρεπανόμορφης, δεντρόφυτης χερσονήσου. Απέναντι διακρίνουμε τη γαλάζια ανταύγεια του παγετώνα Ολλάνδα, στο δασώδες διάραχο. Η επιφάνεια του όρμου όμως καλύπτεται από μια λεπτή κρούστα πάγου, προκαλώντας έναν απαίσιο κρότο όταν τη θρυμματίζει η πλώρη της «Καλλίπυγος». Φουντάρουμε την πρυμιά άγκυρα με σηκωμένα πτερύγια και τιμόνι, ακουμπάμε στην παραλία όσο χρειάζεται για να σαλτάρω και να δέσω στον πλησιέστερο κορμό και μετά οπισθοχωρούμε, ώστε να αποφύγουμε την παγίδα της φυρονεριάς... Τελειώσαμε για σήμερα!

24/4: Αποπλέοντας, παρατηρούμε έναν τεράστιο όμβρο που φράζει, σαν μελανή αυλαία, τον πορθμό. Άρον άρον επαναπλέουμε στο αγκυροβόλιο για να προλάβουμε το ραγάνι. Μόλις δέσαμε, έπεσε πάνω μας η λαιλαπα σαν άγριο θηρίο, δέρνοντας το δάσος, κονιορτοποιώντας τον αφρό της θάλασσας, στροβιλίζοντας τα χιόνια. Η «Καλλίπυγος» κλυδωνίζεται πέρα δώθε από τις ισχυρότατες ριπές.

25 έως 27/4: Είμαστε ακόμη αποκλεισμένοι από τη χιονοθύελλα. Μας κουφαίνουν τα ουρλιαχτά του ανέμου, ενώ οι κύριες ασχολίες μας είναι το σφουγγάρισμα της μόνιμης υγρασίας στο εσωτερικό του πετώματος και φυσικά το τάβλι!

28/4: Ο πουνέντης κόπασε επιτέλους. Ανακαλύπτουμε ένα ήσυχο τοπίο, αλευρωμένο από τα χιόνια και με τα χλωμά χαμόκλαδα να καθρεφτίζονται στα ήρεμα πλέον νερά της αγκάλης. Με αλληπάλληλα κοντοβόλτια αναπλέουμε το στρέτο. Δεξιά μας ορθώνεται η πανύψηλη οροσειρά Ντάρβιν, που προφυλάσσει από τις κακοκαιρίες την ανατολική πλευρά της Γης του Πυρός. Αφήνοντας το σταβέντο των βουνών, βρισκόμαστε τώρα στην μπούκα των αγρίων ανέμων του νοτίου Ειρηνικού. Συναντάμε πολλά φιόρδ που αποβάλλουν αιχμηρούς ογκόπαγους διαφόρων διαστάσεων. Καμιά δεκαριά παγετώνες βρίσκουν διέξοδο σ' αυτό το κανάλι και μας αναγκάζουν σε συχνές μανούβρες αποφυγής. Η θερμοκρασία του νερού έφτασε τον 1°C. Φουντάρουμε το σούρουπο σ' έναν ορμίσκο δίπλα σ' ένα χείμαρρο, μακριά από τους πάγους. Τη νύχτα έχουμε επιτυχή επικοινωνία με τους φίλους μας της Αθήνας. Λίγα τα λόγια, αλλά μας ζεσταίνουν την καρδιά.

29/4: Έχουμε μακρύ δρόμο σήμερα μέχρι το επόμενο αγκυροβόλιο. Ευτυχώς ο καιρός βοηθάει, εγκαταλείπουμε τη χερσόνησο των παγετώνων και ύστερα από μια σειρά στενωπών, βγαίνουμε στην Μπαϊά Ντεσολάδα (Παντέρημος Κόλπος) με την τελευταία στιχάδα νήσων, πριν από το φουρτουνιασμένο ωκεανό. Ο βολικός καιρός δεν κράτησε πολύ, οι όμβροι караδοκούν και προσορμίζουμε υπό βροχή σε μια αγκάλη της νήσου Λοντοντέρυ.

3/4: Ο ανάπλωρος μαϊστρος μάς αναγκάζει να διασχίσουμε με κοντοβόλτια τον κόλπο. Όταν κόβει η βροχή και διακρίνουμε την ακτή, συγκρίνουμε τα απόκρημνα, ανεμοδαρμένα ξερονήσια με την Κάλυμνο! Η νύχτα, μας βρίσκει να πολεμάμε ένα πεδίο φυκιών για να ζυγώσουμε την προστατευμένη ακρογιαλιά. Αφού δέσαμε, μας νανουρίζουν οι αντιλαλίες των τρεχούμενων νερών στα φαράγγια.

1/5: Άσχημα αρχίζει ο μήνας. Αφού ανοιχτήκαμε για δύο ώρες, ο μαινόμενος μαϊστρος μας αναγκάζει να σταβεντώσουμε σ' ένα μακρύ φιόρδ. Οι πανίσχυρες καπελωτές όμως δε μας αφήνουν να σταθούμε πουθενά. Σε μια γωνιά ανακαλύπτουμε τη σωτηρία με τη μορφή μιας δασοπερίβλητης αγκάλης. Πάνω στην ώρα που εισπλέουμε, μας σταματούν τα φύκια. Κόβεται η ντίζα κινήσεων της μηχανής κι ένα γερό φυσομάνημα μας ξεσέρνει προς τα βράχια. Φουντάρουμε επιτόπου. Τουλάχιστον δεν εξοκείλαμε, αλλά έπρεπε οπωσδήποτε να βρούμε ένα ασφαλές απάγκιο για να επισκευάσουμε τη μηχανή και να περιμένουμε να περάσει η κακοκαιρία. Με ανοιχτό καπάκι κι ένα κλειδί αντί μανέλας, χωνόμαστε σε μια σχισμή του γκρεμού. Σιγουρέψαμε τη θέση μας δένοντας τριγύρω ένα πλεμάτι κάβων.

2/5: Το φιόρδ αποδεικνύεται αληθινός εφιάλτης. Τριγύρω μας πέφτουν σαν βόμβες οι σπιλιάδες, σφυρίζοντας, σκάζοντας, κονιορτοποιώντας και στροβιλίζοντας τους αφρούς. Πού να πάμε; Δε θέλουμε να γυρίσουμε πίσω, η επόμενη σίγουρη ράδα βρίσκεται 30 μίλια σ' ανάντη του μαϊστρου. Τα νεύρα μας κοντεύουν να σπάσουν. Δεν έχουμε όμως εναλλακτικές λύσεις. Αν μπουνατσάρει τη νύχτα, είναι αδύνατον να ταξιδέψουμε σ' αυτό τον υφαλοσπαρμένο δαίδαλο νησιών με ελλιπή σήμανση. Σκεφτήκαμε επίσης ν' ανοιχτούμε στο πέλαγος, αλλά για τα επόμενα 400 μίλια τα ρεύματα έρχονται αντίθετα και θα έχουμε σταβέντο μια αλίμενη, απόκρημνη ακτή. Δε μας μένει παρά να σφίξουμε τα δόντια και να βιαστούμε, πριν πλησιάσει ο πραγματικός «μπαμπούλας», ο χειμώνας.

3/5: Ησύχασε κάπως ο καιρός, κουλουριάζουμε τους κάβους κι αναχωρούμε. Μερικές ώρες αργότερα συννεφιάζει για τα καλά, ο ορίζοντας βουρκώνει απειλητικά. Βροχή ή μπουρίνι; Φυσικά μπουρίνι, με ριπές που ξεπερνούν τα δέκα μποφόρ. Παρ' όλο το προληπτικό μουδάρισμα, κουπαστάρουμε ως τα μπούνια. Μεσ στο χαλασμό η Άννα Μαρία διακρίνει ένα νησόπουλο με, ίσως, κάποιο απάγκιο. Αποφεύγουμε μια παχιά λωρίδα φυκιών, σταβεντώνοντας πίσω από το νησάκι, η πλώρη στην αμμουδιά.... Τη γλιτώσαμε πάλι, ενώ ο μαϊστρος κάνει επίδειξη ισχύος, συνοδευόμενος από χαλάζι. Εδώ που βρισκόμαστε πλέον, δεμένοι προς όλες τις κατευθύνσεις, δε φοβόμαστε τίποτα! Σε αναγνώριση της συντρόφου που το «ανακάλυψε», βαφτίζουμε το μέρος «καλέτα Άννα Μαρία», ενώ επειδή πάτησε πρώτη στη στεριά η γάτα μας, ονομάζουμε το νησάκι «Γατονήσι»! Είναι, βλέπετε, οι μικρές ικανοποιήσεις που έχουμε σε τούτες τις απομονωμένες, ακατοίκητες και ελάχιστα χαρτογραφημένες περιοχές.

4/5: Παραμένουμε αποκλεισμένοι από την κακοκαιρία.

5/5: Το απόγευμα άρχισε να καλυτερεύει ο καιρός, αλλά είναι πολύ αργά για να φτάσουμε οπουδήποτε εγκαίρως. «Κουρεύω» μια διέξοδο στα φύκια, ενώ η Άννα Μαρία φουρνίζει τρία κιλά ψωμί. Απόψε τα παράσιτα καθιστούν αδύνατη την επικοινωνία με την Ελλάδα.

6/5: Τέσσερις το πρωί. Φυσάει λεβαντίνι και έχουμε πανσέληνο. Επωφελούμαστε από τις ιδανικές συνθήκες και μαζεύουμε τους κάβους για να καβατζάρουμε την κακόφημη χερσόνησο Μπρέκνοκ, που ούτε οι αυτόχθονες νομάδες δεν κατάφεραν να αποικήσουν. Το δυτικό κράσπεδο της Γης του Πυρός αποτέλεσε φυσικό σύνορο μεταξύ των κύριων θαλάσσιων νομάδων. Νότια οι Γιαμανά, βόρεια οι Αλακαλούφ. Εισερχόμαστε πλέον στο δίαυλο, τελευταία ευθεία, που οδηγεί στα Στενά του Μαγγελάνου. Με το γνωστό ρυθμό χαλάει ο καιρός. Σε λίγο πιάνουμε ταχύτητα 9 και 10 κόμβων και πλεύουμε δευτερόπριμα μόνο με το φλόκο θυέλλης! Νωρίς έρχεται το σούρουπο με την πυκνή συννεφιά και τους αλλεπάλληλους χιονοφόρους όμβρους. Κατευθυνόμενοι προς τον ασφαλή κόρφο, τσιμάρουμε σταβέντο ενός ισθμού, σύρριζα στην κρημνώδη ακτή, για να αποφύγουμε τις «καπελωτές». Το άγριο ραγάνι κάνει την επιφάνεια του νερού να αγνίζει. Τρελές σπιλιάδες ρουφάνε στροβιλίζοντας τον αφρό των κυμάτων. Η «Καλλίπυγος» μένει ακυβέρνητη και κινδυνεύουμε να τσακιστούμε στα βράχια. Με χίλια ζόρια βρίσκουμε τη σπιάτζα, απαγκιασμένη από μια δεντροστοιχία, στην μπούκα ενός χειμάρρου. Φούντο η πρυμιά άγκυρα, γρήγορα κάβους στα δέντρα, αγάντα πριν μας ξεφυσήσει η επόμενη ριπή... Πάλι τη γλιτώσαμε... Τα σκληραγωγημένα μας χέρια —έπειτα από ένα χρόνο συνεχούς ναυτικής «δουλειάς»— έχουν αιματώματα και κρουοπαγήματα ανάμεσα στους ρόζους. Είμαστε τόσο κουρασμένοι, που αφήνουμε το σκάφος να καθίσει, με την άμπωτη, στην άμμο.

7/5: Το φλοίσβισμα της φουσκονεριάς μας ξυπνάει. Ο άνεμος γύρισε βόρειος· μόλις επιπλέουμε πάλι, πρέπει να σκαντζάρουμε πριν φρεσκάρει. Μαύρα χαράματα μεθορμίζουμε, αναζητώντας νέο αγκυροβόλιο, στο παρακείμενο μικρό φιόρδ. Φτάνουμε σε μια καμπή του ταξιδιού, στην εσχατιά της σωματικής και ψυχικής μας αντοχής. Οι κακουχίες από τις συνεχείς μανούβρες με παγωνιά και φυσομάνημα, το απελπιστικό κλίμα και η μόνιμη ανασφάλεια των όρμων συντελούν να μας απογοητεύσουν. Το σκαφάκι μας έδειξε τα όριά του, η μηχανή του αποδείχτηκε υπερβολικά αδύναμη να μας ωθήσει κόντρα σε έστω και μέτριους καιρούς, η έλλειψη ραντάρ μάς απαγορεύει το ταξίδεμα τη νύχτα ή με κακή ορατότητα. Τι να κάνουμε όμως; Δεν έχουμε πού να πάμε. Διαλέγοντας αυτή τη ζωή, είμαστε υπεύθυνοι των εαυτών μας. Δεν μπορούμε να κατεβάσουμε τα χέρια και να κλάψουμε! Στο κάτω κάτω, δε φοβάται ο παστουρμάς τ' αλάτι! Προς στιγμινή διερωτηθήκαμε να επιστρέψουμε στο Πουέρτο Γουίλλιαμ, που σημαίνει ξεχειμώνιασμα με θερμοκρασία -20°C και επανάληψη του βασανιστικού διάπλου το επόμενο καλοκαίρι. Μια άλλη λύση αποτελεί το Πούντα Αρένας. Η πρωτεύουσα της Νότιας Χιλής δεν προσφέρει όμως σίγουρο λιμάνι, οπότε η παραμονή εκεί σημαίνει τοποθέτηση της «Καλλίπυγος» στη στεριά. Αυτές οι επιλογές έχουν μόνο μειονεκτήματα. Ο Μαγγελάνος έχασε δύο από τα πέντε πλοία του σε τούτη την καταραμένη περιοχή. Πρέπει ν' ανασυγκροτηθούμε, γιατί αλλιώς θα αφήσουμε εδώ τα κόκαλά μας! Έτσι αποφασίζουμε να πάμε για ανεφοδιασμό στο Ελ Χάμπρε.

Ο καιρός ευνοεί την απόφασή μας. Την επομένη αντικρίζουμε τον Κάβο Φράουαρντ, ακρογωνιαίο λίθο της αμερικανικής ηπείρου ανάμεσα στους βραχίονες του Ατλαντικού και του Ειρηνικού των

μαγγελανικών στενών. Το μεγαλειώδες αμφίγειο, πραγματική αβυσσαλέα χοάνη, περιβάλλεται από χιονισμένα κατάραχα και οροσειρές. Η μοναδική βλάστηση που επιβιώνει στους πρόποδες είναι λειχήνες και μούσκλια. Οι πρεσβευτές της Ανταρκτικής... Παραλλάσσουμε τη νήσο Ντόσον όπου εξορίστηκαν βίαια εκατοντάδες αυτόχθονες Ινδιάνοι και —πριν από μερικά χρόνια— οι αντίπαλοι του δικτατορικού καθεστώτος Πινοςέτ. Αφήνοντας τους φαιούς ορίζοντες της δύσης, ερχόμαστε γρήγορα στο απάγκιο της άνυδρης παταγονικής χερσονήσου. Αγκυροβολούμε νύχτα στη μικρή αγκάλη Ελ Χάμπρε (Λιμάνι της Πείνας).

Η πάλαι ποτέ ιβηρική υπερδύναμη, θέλοντας να εξασφαλίσει τον έλεγχο και την αποκλειστικότητα των στενών, δοκίμασε εδώ να «στησει» αποικία. Εκ των 3.000 που αποχαιρέτησαν την Ανδαλουσία σώθηκαν μόνο 200 από τα ναυάγια και τις κακουχίες του θυελλώδους Νότου. Οι επιζώντες αποβιβάστηκαν σ' αυτόν το μοναδικό όρμο των στενών, όπου, απροετοίμαστοι και ακατάλληλα εφοδιασμένοι, πέθαναν όλοι πλην ενός από ασπία... Στο κοντινό ακρωτήριο, σαν μνημείο, στέκεται το αναπαλαιωμένο Φουέρτε Μπούλνες.

12/5: Αφού ανεφοδιαστήκαμε οδικά από το Πούντα Αρένας, είμαστε έτοιμοι για τη συνέχεια του ταξιδιού. Αποπλέουμε παραλλάσσοντας με λεβάντε τον αυστηρό Κάβο Φράουαρντ. Επωφελούμενοι από τα σιγόντα και το σεληνόφως, συνεχίζουμε περνώντας το δαιδαλώδες κανάλι ανατολικά της νήσου Κάρλος, την ώρα της σκάντζας των παλιρροϊκών ρευμάτων. Δυο μεγάλα βαπόρια μας αντιπλέουν και αναγκαζόμαστε να ταξιδέψουμε σύρριζα στα βράχια. Τα μαύρα νερά είναι τόσο βαθιά, που ευτυχώς δεν υπάρχει κίνδυνος από τα φύκια. Νυχτιάτικα ο αέρας ξυρίζει, η κουβέρτα παγώνει και τιμονεύουμε χοροπηδώντας για να μην ξυλιάσουμε! Το βαρόμετρο δείχνει σταθερή πτώση. Υποψιαζόμαστε ότι πλησιάζει κάποιο ζεστό μέτωπο, παρέα με μαϊίστρο. Καιρός να βρούμε κάποιο αγκυροβόλιο πριν χαλάσουν οι συνθήκες. Με τις νησίδες Ευαγγελιστές και τον απέραντο Ειρηνικό στην πλώρη μας πάμε να φουντάρουμε στο βαθύ, διχαλωτό φιόρδ Γουέρντσγουερθ, στη νήσο Ντεσολασιόν. Πλάι μας ένας καταρράκτης πέφτει κάπου 150 μέτρα από τον υπερκείμενο παγετώνα, όλη η περιοχή αντιλαλεί το ρόχθο των ορμητικών νερών.

Δυο μέρες παραμένουμε αποκλεισμένοι από την κακοκαιρία. Ο μαϊίστρος ουρλιάζει, τραντάζοντας όλο το σκάφος. Ευτυχώς οι κάβοι στα βράχια και οι άγκυρες αγαντάρουν καλά.

15/5: Σαν μια ανάσα του αποκαλόκαιρου, ένας τεράστιος αντικυκλώνας θα μας επιτρέψει να αφήσουμε πίσω μας τα Στενά του Μαγγελάνου και να φτάσουμε ανέλπιστα γρήγορα στο μικρό ψαρολίμανο Πουέρτο Έδεν. Έξι μέρες μόνο μας χρειάστηκαν για τα 280 ν.μ. έως το μοναδικό καταυλισμό των τελευταίων επιζώντων ιθαγενών Αλακαλούφ. Στο φόρτε της χούντας, η μοναχική πολίχνη αποτέλεσε τόπο εξορίας για πολιτικούς αντιπάλους του δικτάτορα Πινοςέτ. Αυτό συνέπεσε με μια θανατηφόρα αρρώστια των μυδιών και άλλων θαλασσινών, απαγορεύοντας έτσι στους Ινδιάνους την παραδοσιακή τους ασχολία και ρίχνοντάς τους στον αλκοολισμό. Η θέα των αποβλακωμένων από το

ρακί φουκαράδων, συν η αγωνία μας να επωφεληθούμε από τις ευνοϊκές συνθήκες μας έδωξαν από το λιμανάκι, αφού βέβαια συμπληρώσαμε τον ανεφοδιασμό σε καύσιμα για μηχανή και σόμπα.

23/5: Με το «μαντεμένιο πανί» διαπλέουμε, υπό βροχή, το Στενό Αγκοστούρα Ιγκλέζα, όπου καταμεσής της θάλασσας, σ' ένα βράχο, ορθώνεται το τεράστιο άγαλμα μιας Παναγιάς. Ακολουθώντας το κανάλι Μεσσιέρ, φτάνουμε την επομένη στην —«καλονομαζόμενη»— νήσο Ζήλος, όπου ίσα ίσα προλαβαίνουμε να σταβεντώσουμε πριν ξεσπάσει μια ισχυρότατη θύελλα. Πάλι τη γλιτώσαμε. Βρισκόμαστε φουνταρισμένοι στην παρυφή του κακόφημου Γκόλφο ντε Πένιας, ένα από τα χειρότερα μπουγάζα της Νότιας Χιλής. Στο μονοπάτι των χαμηλών βαρομετρικών, αυτή η αβαθής περιοχή δέχεται συνήθως όλο το βάρος των κακοκαιριών που σβαρνίζουν το άκρο της ηπείρου. Στο ράδιο μαθαίνουμε ότι ο φάρος Σαν Πέδρο δηλώνει σπιλιάδες που ξεπερνούν τα 100 χμ./ώρα. Από τα «σκαμπίλια» που δεχόμαστε στο μικρό και σίγουρο ορμίσκο, καταλαβαίνουμε ότι έξω ο πουνέντης δεν αστειεύεται. Μόνιμη έγνοια μας η τυχόν φθορά των αγκυρόσκοινων στα όκια. Κάθε 2 ή 3 ώρες ελέγχουμε τους πλαστικούς σωλήνες που έχουμε βάλει για προφυλακτήρες των κάβων και διοπτεύουμε τα βράχια για τυχόν ξέσερμα. Τον υπόλοιπο καιρό σφουγγαρίζουμε την υγρασία στην καμπίνα ή παίζουμε ατέλειωτες παρτίδες τάβλι. Είπε κανείς τίποτα για κρουαζιέρα αναψυχής; Πρέπει να 'μαστε ζουρλοί! Ευτυχώς, ο Βέλγος φίλος μας έχει καλά μαντάτα στο ράδιο, καθώς μας πληροφορεί ότι η λαίλαπα θα κοπάσει σύντομα και προβλέπονται γαρμπινοί για τις επόμενες μέρες.

28/5: Αφήσαμε τον καιρό να μαλακώσει, να περάσει η μεταβατική περίοδος των συχνών όμβρων και να εγκατασταθεί ένας μέτριος γαρμπής. Ελπίζουμε ότι ημέρευσαν κάπως τα κύματα της τελευταίας κακοκαιρίας. Πριν ξημερώσει, βάζουμε επιμελώς τάξη στην κουβέρτα και σαλπάρουμε. Ο κόλπος Πένιας τιμάει τη φήμη του. Μας υποδέχεται με μια απίστευτα κατακόρυφη, τετράμετρη ρεστιά. Με το ανεμοτίμονο στη λαγουδέρα ταξιδεύουμε πλαγιοδρομία. Μεσημβρινό στίγμα: 47°21'N., 75°18'D. Νωρίς το απόγευμα ανάβουμε τη σόμπα. Στις 20:30' παραλλάσσουμε το φανάρι του Κάβο Ρέιπερ (Βιαστής!) και έχοντας πλέον βγει από τον κόλπο, ποδίζουμε παράλληλα στην ακτή. Έπειτα από δύο μήνες στα σχετικά ήσυχα κανάλια, δυσκολευόμαστε να συνηθίσουμε πάλι το απότομο μπότζι.

29/5: Ίδιος καιρός, ούριος αλλά παγωμένος. Η σόμπα δουλεύει συνεχώς! Μεσημβρινό στίγμα: 45°22'N., 75°11'D. Το βράδυ παραλλάσσουμε το ερημονήσι Γουαμπλίν. Στο αποψινό μενού έχουμε φασολάδα. Η μέρα πέρασε όμορφα, παρ' όλο το κρύο, χάρη στη θέα των παγωμένων οροσειρών που άστραφταν στη λιακάδα. Χαλαρώσαμε κάπως, γιατί από δω, εάν χαλάσει ο καιρός, έχουμε πάμπολλες δυνατότητες να κρυφτούμε στις ευλίμενες ακτές του Αρχιπελάγους των Χόνος.

30/5: Νωρίς παραλλάσσουμε τις νήσους Γουάφο και Γουαϊτέκα, ποδίζοντας προς τα ήσυχα νερά σταβέντο της μεγαλονήσου Τσιλοέ. Μεσημέρι φάνηκε στην πλώρη μας το χιονισμένο όρος Κορκοβάντο, που ορθώνεται κατάλευκο στις όχθες του ομώνυμου κόλπου. Ο άνεμος μειώθηκε αισθητά, προφανώς πλησιάζει το κέντρο του υψηλού βαρομετρικοί) που μας είχε νωρίτερα «τροφοδοτήσει» με το σωτήριο

γαρμπινό. Αποφασίζουμε να μη σταματήσουμε στην Τσιλοέ, αλλά επωφελούμενοι από την καλοσύνη να συνεχίσουμε έως το Πουέρτο Μοντ, όπου μας περιμένουν αλληλογραφία και ανταλλακτικά. Η νύχτα φέρνει, μπουνάτσα και βάζουμε τη μηχανή. Οι υψομετρικές διαφορές της παλίρροιας φτάνουν τα πέντε μέτρα ανατολικά της Τσιλοέ, προκαλώντας πανίσχυρα ρεύματα, ιδίως στα μπουγάζα απ' όπου μεταφέρονται οι παγιδευμένες υγρές μάζες.

Αρχικά τα ρεύματα μας ευνοούν, έτσι γρήγορα καβατζάρουμε το κανάλι Απιάο και μπαίνουμε στα ήρεμα νερά του κόλπου Αγκούδ.

1/6: Μια λαμπρή λιακάδα και θάλασσα λάδι στέφουν τις προσπάθειές μας, καθώς ζυγώνουμε επιτέλους το Πουέρτο Μοντ. Απογευματάκι φάνηκαν τα σπίτια της πόλης και στο βόρειο ορίζοντα οι τέλειοι κώνοι των χιονισμένων ηφαιστειών. Όσο πλησιάζουμε, συνειδητοποιούμε ότι η άφιξη σ' αυτό το πολυπόθητο λιμάνι σημαίνει κάτι το ιδιαίτερο. Αισίως έκλεισε για μας το κεφάλαιο του παγωμένου Χορν και των μαινόμενων ωκεανών. Από δω και πέρα επιστρέφουμε στην «εύκολη» ναυσιπλοΐα των εύκρατων περιοχών της Γης. Με ανακούφιση καταπλέουμε στο ψαρολίμανο, απαγκισσμένοι από τη νήσο Τέγκλο.

Μετά το κουραστικό ταξίδι από το άκρο της αμερικανικής ηπείρου, ξεκουραστήκαμε μια βδομάδα και προετοιμαστήκαμε για τη συνέχεια.

Η Νότια Χιλή δεν είχε ποτέ περιέλθει υπό την πλήρη κυριαρχία των Ισπανών. Όσον καιρό ελεγχόταν από την ατρόμητη και πολεμοχαρή φυλή των Μαπότσε, το δύσκολο έδαφος, τα απέραντα πυκνά δάση, οι πανύψηλες χιονισμένες οροσειρές και οι βάλτοι απαγόρευαν τις κινήσεις των ιβηρικών στρατευμάτων, ενώ διευκόλυναν τις «αντάρτικες» τακτικές των αεικίνητων ιθαγενών. Οι Μαπότσε κατέρρευσαν στα τέλη του 19ου αιώνα, που συνέπεσε με την ανακάλυψη της επαναληπτικής καραμπίνας και την άφιξη χιλιάδων εποίκων από τη Γερμανία.

Στη στρατηγική νήσο Τσιλοέ, που ήλεγχε το θαλάσσιο δρόμο ανάμεσα στα μαγγελανικά στενά και στα μυθώδη πλούτη του Περού, οι Ισπανοί «κονκισταδόρες» έγιναν ευπρόσδεκτοι από τη φυλή Χουέλσε, που είχε καταφύγει εκεί, διωγμένη από τους Μαπότσε του Βορρά. Το 17ο αιώνα η φρουρά της Τσιλοέ βρέθηκε πλήρως αποκομμένη από τις υπόλοιπες αποικίες και αφομοιώθηκε σταδιακά από τον αυτόχθονο πληθυσμό. Τότε δημιουργήθηκε μια νέα ράτσα Ισπανοχουέλσε, οι σημερινοί Τσιλότες. Η εμπειρία των ιθαγενών, οι δύσκολες συνθήκες επιβίωσης λόγω του τραχιού κλίματος και η πλήρης έλλειψη ευρωπαϊκών ευκολιών προκάλεσαν τη δημιουργία μια πλήρους αλλά ιδιόμορφης κοινότητας. Αν και όλοι ήταν πλέον χριστιανοί, το παγανιστικό υπόβαθρο παρέμεινε γερά ριζωμένο. Σήμερα ακόμα ψιθυρίζεται η τρομακτική ύπαρξη μιας «Εταιρείας μάγων» που χρησιμοποιεί ένα δαιμονισμένο πλοιάριο για το βασκανισμό ή την κατακρεούργηση ανύποπτων θυμάτων. Πέρα από τους τραγικούς μύθους, οι Τσιλότες δείχνουν ένα πολύ ενδιαφέρον πρόσωπο με τη συνεχιζόμενη αυτάρκειά τους. Ζουν σε πολύ μικρές κοινότητες στο κύριο νησί ή στο γύρω αρχιπέλαγος.

Οτιδήποτε χρειάζονται το φτιάχνουν μόνοι τους σχεδόν εξ ολοκλήρου από ξύλο, το μόνο υλικό που βρίσκουν σε αφθονία!

Μετακινούνται στη θάλασσα με κομπούς ιστιοκίνητους βαρκαλάδες και στη στεριά με βοϊδάμαξες μεσαιωνικού τύπου ή με αυτοσχέδια έλκηθρα, λόγω του βαλτώδους εδάφους. Κάθε οικογένεια εκτρέφει μερικά γουρούνια, πρόβατα, κότες και δύο τρεις αγελάδες προς πώληση, όταν μια φορά το χρόνο πάνε στην αγορά για να ψωνίσουν τα πιο δυσεύρετα είδη, όπως αλεύρι, ζάχαρη κτλ. Πέρα από κάθε «ροβινσονικό» ρομαντισμό, βρίσκω αξιόπαινη την επιμονή των Τσιλότες να παραμείνουν δεμένοι στον τρόπο ζωής τους, στη γη τους και στο περιβάλλον, με το οποίο έχουν μια τόσο αρμονική σχέση. Παρ' όλα αυτά, ο περιορισμένος χώρος και η δίψα για υλικό πλούτο οδήγησε τα τελευταία χρόνια πολλούς νέους στην ξενιτιά και στους μαχαλάδες των μεγάλων πόλεων της κεντρικής Χιλής.

Έχοντας διεκπεραιώσει αλληλογραφίες, ανεφοδιασμούς και τις αναπόφευκτες «χαρτούρες» του λιμεναρχείου, σαλπάρουμε το πρωί στις 6 Ιουνίου για το κοντινό Καλμπούκο. Τα 20 μίλια της ήσυχης διαδρομής μας οδηγούν μέσα από ένα σχεδόν ποταμίσιο τοπίο, όπου οι αγροί και τα δασύλλια των αμέτρητων νησιών αγγίζουν την επιφάνεια των φιδωτών διαύλων. Χάρη στη λιακάδα και στην τέλεια ορατότητα, αναγνωρίζουμε στον ανατολικό ορίζοντα τις χιονοστεφείς οροσειρές των Άνδεων. Σε κάθε ορμίσκο συναντάμε πλωτά διβάρια των ιχθυοκαλλιέργειών. Πλησιάζοντας το Καλμπούκο, παρατηρούμε αμέτρητες βάρκες δυτών, εξοπλισμένες με τα χαρακτηριστικά «κομπρεσέρ», που ξεφορτώνουν βουνά από αχιβάδες και γυαλιστερές στα τοπικά εργοστάσια κονσερβοποίησης. Οι ποσότητες των οστράκων είναι τόσο μεγάλες, ώστε τα σοκάκια του χωριού επιδεικνύουν φαιό οδόστρωμα από θρυμματισμένα κελύφη. Τα σπίτια, όλα ξύλινα, φέρουν την παραδοσιακή τσιλότικη εμφάνιση. Μικρές σανίδες από ερυθρό κυπαρίσσι καλύπτουν το εξωτερικό των οικισμάτων, που μοιάζουν να έχουν «λέπια». Παραμένουμε δύο μέρες στο ψαροχώρι, απορροφημένοι από τη νησιώτικη ατμόσφαιρα, χαζεύοντας τους «σκυλοπνίχτες» που παλινδρομούν ανάμεσα στο Καλμπούκο και στα γύρω νησιά, βαρυφορτωμένοι με ζώα, τσουβάλια και νταμιτζάνες.

8/6: Με ελαφρά σοροκάδα αναπλέουμε προς ένα λιμενίσκο στην ανατολική πλευρά της Τσιλοέ, το Κέμτσι. Μοιάζει σαν να ταξιδεύουμε σε λίμνη, καθώς ακούμε το φλοίσβισμα της πλώρης στη ρυτιδωμένη επιφάνεια και είμαστε περικυκλωμένοι από κατάλευκα, οξύκορφα βουνά. Το απογευματάκι αγκυροβολούμε σταβέντο μιας αγκιστρόμορφης «χηλής», πλάι σε πέντε μεγάλες σχεδίες ιχθυοκαλλιέργειας.

Κορμοράνοι και πιγκουίνοι στέκονται στην αμμουδερή πούντα, εποπτεύοντας τις κινήσεις των εργατών στους πάκτωνες με τις ψαροτροφές. Πάντα μας ενδιέφερε αυτή η έξυπνη «αλιεία» επειδή διαχειρίζεται τους φυσικούς πόρους χωρίς να καταστρέφει την —λιγοστή πλέον— άγρια πανίδα. Η Χιλή κατέχει τη δεύτερη θέση στον κόσμο, μετά τη Νορβηγία, σε εξαγωγές σολομού που προέρχεται από ιχθυοκαλλιέργειες. Στους ήσυχους όρμους εκτρέφονται επίσης όστρακα και μύδια. Η ασχολία αυτή

επιτρέπει στους Τσιλότες να αυξήσουν το βαλάντιό τους, αλλά και να διατηρήσουν τον πατροπαράδοτο τρόπο ζωής τους.

Την επόμενη μεθορμίσαμε στο λιμενίσκο Κέμτσι όπου ψωνίσαμε τεράστια καπνιστά μύδια, τα οποία ετοιμάζουν σε υπόγειους φούρνους, και εξάισιο σολομό, επίσης καπνιστό. Ας σημειωθεί ότι ιδιαίτερα τον τελευταίο τον λιγουρεύτηκε πολύ η γάτα μας, που είχε πρωτοδοκιμάσει σολομό στο Βανκούβερ το 1986, όταν γυρνούσαμε στην Ελλάδα από την Ιαπωνία.

9/6: Προορισμός μας η παλιά πρωτεύουσα Κάστρο. Αλλά πριν φτάσουμε ως εκεί, καταπλέουμε στο «μίνι αρχιπέλαγος» Μετσούκε, ένα πυκνό σύμπλεγμα νησιών και νησίδων. Το πανόραμα των στενότητας διαύλων με φόντο τα καταπράσινα μάγουλα και τα λευκά όρη μας συναρπάζει. Εκτός από τα μεμονωμένα οικήματα, το μικρό κεντρικό χωριό έχει κάτι το μοναδικό. Είναι χτισμένο στις όχθες ενός ξεροπόταμου και τα σπίτια του, ντυμένα με τα παραδοσιακά «λέπια», στέκονται σαν πελαργοί πάνω σε ψηλούς ξύλινους πασσάλους όταν πιάνει η άμπωτη. Το σκηνικό αλλάζει με τη φουσκονεριά, όταν οι σπιτονοικοκύρηδες δένουν τις βάρκες τους στα μπαλκόνια! Οι κάτοικοι εργάζονται στα χωράφια τους, ψαρεύουν ή απασχολούνται στα γύρω ιχθυοτροφεία.

10-11/6: Ξέσπασαν θυελλώδεις πουνεντομαϊστροι. Παραμένουμε στο Μετσούκε με υπόκρουση τις σπιλιάδες και τη συνεχή βροχή που χτυπάει στο κατάστρωμα. Η Άννα Μαρία φτιάχνει ένα γλύκισμα, ενώ επισκέπτομαι χωρίς αποτέλεσμα τα δύο «μαγαζιά» προς ανεύρεση κανέλας. Ψιλικά, κρασί και λίγες κονσέρβες αποτελούν τα κύρια προϊόντα στα ράφια τους. Στο πάτωμα στοιβάζονται τσουβάλια αλεύρι και βαρέλια πετρελαίου, θυμίζοντας τα καταστήματα «γενικού εμπορίου» της άγονης γραμμής των Κυκλάδων!

12/6: Μειώθηκε η ένταση του αέρα, δε βρέχει παρά σταδιακά. Σαλπάρουμε νωρίς και χωνόμαστε σε... πορθμούς μεταξύ Τσιλοέ και μια σιχιάδας νησιών. Ανάμεσα στους όμβρους εμφανίζονται ουράνια τόξα και ο ντροπαλός ήλιος φωτίζει τις καλλιεργημένες ακτές, όπου «κυματίζουν» οι διάφοροι μικροί τετράγωνοι αγροί σαν δειγματολόγιο υφασμάτων. Σε στενές απαγκισμμένες αγκάλες παρουσιάζονται χωριουδάκια με την παραδοσιακή τεράστια εκκλησία. Μόλις 13 μίλια από το Κάστρο, φουντάρουμε σε έναν ορμίσκο πλάι στις σχεδίες μιας οστρακοκαλλιέργειας. Κοντά στην παραλία έχει αγκυροβολήσει ένα μεγάλο καϊκι που ξεφορτώνει δαμάλια. Με μια χειροκίνητη μπίγα το πλήρωμα βιράρει τα ζώα από το αμπάρι έξω από την κουπαστή και τα ρίχνει στη θάλασσα! Τα ζώα στη συνέχεια φτάνουν κολυμπώντας στην αμμουδιά, όπου τα παραλαμβάνει ένας έφιππος γελαδάρης. Αν εξαιρέσουμε το μηχανοκίνητο βαρκαλά, αυτή η σκηνή μας φέρνει έναν αιώνα πίσω!

13/6: Νωρίς εισπλέουμε στο φιόρδ που οδηγεί στην πρωτεύουσα Κάστρο. Ο ευλίμενος και παλιότερος οικισμός του νησιού, παρ' όλο το όνομά του, αποδείχθηκε εύκολη λεία για τους Εγγλέζους και Ολλανδούς κουρσάρους το 18ο αιώνα, όταν η Τσιλοέ βρισκόταν απομονωμένη από τις υπόλοιπες ισπανικές αποικίες. Ύστερα από μια ιδιαίτερα καταστροφική σειρά επιδρομών, η πρωτεύουσα μεταφέρθηκε στον

ευκολοχέρωτο βόρειο κόλπο Αγκούδ. Εκεί παρέμεινε έως το μεγάλο καταστροφικό σεισμό του 1964. Μετά το σεισμό, ένα εξάμετρο τσουνάμι έπνιξε όσους επέζησαν από τον Εγκέλαδο, ξαναδίνοντας την πρωτιά στο Κάστρο.

Παραμένουμε πέντε μέρες στο Κάστρο, ανακαλύπτοντας την κωμόπολη που ανθεί οικονομικά χάρη στην καλλιέργεια των θαλασσών της πολύκολπης Τσιλοέ. Το μικρό μουσείο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς είναι αφιερωμένο κυρίως στο «σβησμένο» νομαδικό λαό των Χόνος. Όπως και οι υπόλοιποι υδρόβιοι θαλασσινοί νομάδες του Νότου, Γιαμανά και Αλακαλούφ, οι Χόνος ζούσαν περιπλανώμενοι με τα κανό τους. Είχαν την ατυχία να φιλοξενήσουν στην πατρίδα τους —το Αρχιπέλαγος Γουαϊτέκα— Ολλανδούς και Εγγλέζους κουρσάρους, με αποτέλεσμα να «πληρώσουν τη νύφη», πέφτοντας θύματα των ισπανικών αντεπιθέσεων. Σημειωτέον ότι μόλις πριν από λίγα χρόνια αναγνώρισε το χιλιανό κράτος ειδικά δικαιώματα στους εναπομείναντες αυτόχθονες λαούς της χώρας. Η επίσκεψή μας στην ενδοχώρα κατέληξε στο αλίμενο Αγκούδ, ο τόπος της τελευταίας ισπανικής αντίστασης στη Νότιο Αμερική μπρος στα «απελευθερωτικά» κινήματα του 19ου αιώνα.

Κάθε πρωί παρατηρούμε την κατοχική άφιξη του χειμώνα, όταν ο παγετός καλύπτει σαν σάβανο το ομαλό τοπίο. Έφτασε ο καιρός να σαλπάρουμε για το ποτάμι της Βαλντίβια, το μοναδικό μέρος της Νότιας Χιλής που είναι σίγουρο και συνάμα ευχάριστο για διαχείμαση. Τελευταία βραδιά στη μικρή πόλη πάμε να γευτούμε την τοπική σπεσιαλιτέ, το «κουράντο». Πρόκειται για μια σούπα από θαλασσινά, κότα, λουκάνικα, ψάρι και βραστές πίτες καλαμποκάλευρου.

22/6: Φτάνουμε επιτέλους, με αλλεπάλληλα κοντοβόλτια υπό συνεχή βροχή και παγωνιά, στο σίγουρο δρεπανόμορφο ορμίσκο Λινάο, στο βορειοανατολικό άκρο της Τσιλοέ. Ο καιρός δεν αφήνει περιθώρια να επιχειρήσουμε το διάπλου του πορθμού Τσακάο με τα ισχυρά ρεύματα των 8 και 9 κόμβων, πραγματική Χάρυβδη του Νέου Κόσμου. Θα χρειαστεί να περιμένουμε μερικές μέρες σ' αυτό το αγκυροβόλιο, μέχρι να «στρώσουν» οι μετεωρολογικές συνθήκες. Τριγύρω το σύνηθες σκηνικό, λίγα μικρά αγροκτήματα κι ένα οστρακοτροφείο. Βλέποντας τους ντόπιους να συλλέγουν μύδια και γυαλιστερές στην παραλία, δεν περιμένουμε πολύ να πάμε να τους μιμηθούμε! Καλόκαρδοι οι Τσιλότες μάς υποδεικνύουν πού θα μαζέψουμε τα καλύτερα θαλασσινά.

Παρατηρώντας τις κιόλας «φαφούτισσες» νεαρές γυναίκες, συλλογιζόμαστε ότι αυτοί οι άνθρωποι ζουν όπως ακριβώς οι πρόγονοί τους, χωρίς τρεχούμενο νερό, ηλεκτρικό ρεύμα ή τηλέφωνο. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η εισβολή της τηλεόρασης. Με δωδεκάβολτη συσκευή και μια μπαταρία αυτοκινήτου, παρακολουθούν καθημερινά τις ειδήσεις και φορτώνουν το συσσωρευτή με τη μηχανή του καϊκιού σε κάθε εβδομαδιαίο ταξίδι τους στο χωριό!

Έτσι εξηγούνται οι δεκάδες μπαταρίες σε ξύλινα κουτιά που είχαμε δει σε έναν ηλεκτρολόγο στο Κάστρο...

27/6: Βροχερό βοριαδάκι σήμερα που μας επιτρέπει να διαπλεύσουμε το περιβόητο κανάλι Τσακάο.

Το στενό αμφίγειο χωρίζει τις βόρειες ακτές της Τσιλοέ με την υπόλοιπη Χιλή. Μπουγάζι ανοιχτό στον απέραντο Ειρηνικό, λειτουργεί επιπλέον σαν ακροφύσιο αντλίας με τις τεράστιες παλίρροιας της περιοχής. Υπολογίσαμε να καβατζάρουμε το στενό με το ευνοϊκό ρεύμα της φυρονεριάς, που μας επιτρέπει να καλύψουμε τα 12 μίλια σε μόλις μια ώρα κι ένα τέταρτο. Σαν καζάνι αναβράζει η επιφάνεια της θάλασσας, λες και κάποιο θεριό ρουφάει τον αφρό, σηκώνοντας σκαστά, τρελά κύματα ενάμισι μέτρο ύψος. Η πρόβλεψη δίνει ενισχυμένους μαϊστρους για τις επόμενες δύο μέρες, έτσι ποδίζουμε προς τον όρμο του Αγκουό, φουντάροντας 3 μίλια δυτικά της ομώνυμης πόλης, απαγκισσμένοι πίσω από μια χαμηλή χερσόνησο.

Με τρεις(!) άγκυρες κρατιόμαστε γαντζωμένοι στο Ελ Τίκε τις επόμενες δύο μέρες. Ο μαϊστρος βγάζει «φίδια» και το μόνο ευχάριστο συμβάν είναι η πανίσχυρη φόρτιση των μπαταριών από την ανεμογεννήτρια, που μας επιτρέπει πάμπολλες επαφές με άλλους ραδιοερασιτέχνες. Ο Βέλγος φίλος μας από το Μοντεβιδέο, με τα καλά δελτία, επέστρεψε από τις διακοπές του και έτσι έχουμε πάλι αξιόπιστες προγνώσεις. Το δεύτερο βράδυ έκοψε ο μαϊστρος και βγήκαμε στην παραλία για να κουβεντιάσουμε με τους ψαράδες. Στην πλειονότητά τους ασχολούνται με την αλιεία και τη γεωργία, τα δε καλοκαίρια οι κάτοικοι της χερσονήσου καλλιεργούν φύκια για εξαγωγή στην Ιαπωνία. Ακούγοντας τις τιμές που πίνουν τα θαλάσσια φυτά στις αγορές της Άπω Ανατολής, συμπεραίνουμε ότι μερικές φορές τα φύκια αξίζουν πιο πολύ από τις μεταξωτές κορδέλες!

Ο χειμώνας ζύγωνε. Κάθε πρωί ο παγετός πουδράριζε τα τοπία. Έπρεπε να καταπλεύσουμε στο σίγουρο λιμάνι Βαλντίβια, όπου επιλέξαμε να διαχειμάσουμε.

Βαλντίβια

30 Ιουνίου: Πριν ξεμυτίσουμε στον ωκεανό, περιμένουμε τις κατάλληλες συνθήκες, όπως την άφιξη κάποιου αντικυκλώνα που θα μας χάριζε 2-3 μέρες σταθερό καιρό, αντί τα συνηθισμένα μέτωπα, τις τεράστιες θάλασσες και τα μαινόμενα ραγάνια. Υπομονή, λοιπόν, αλλά μέχρι πότε; Στο σίγουρο αγκυροβόλιο, στην ερημιά, μας τέλειωσε το κρασί και λιγόστεψαν τα τσιγάρα! Μόνη παρηγοριά όταν μας δέρνουν οι σπιλιάδες είναι ότι στροβιλίζουν την ανεμογεννήτρια, προσφέροντας αρκετό ρεύμα για κουβέντα στον πομποδέκτη.

Χθες το πρωί κόπασε ο μαϊστρος με μια βροχερή ανάπαυλα σηκώθηκε λεβαντίνι. Σαλπάραμε αμέσως. Δεν προλάβουμε όμως να παραλλάξουμε το βορειότερο φανάρι της Τσιλοέ. Σαν αγρίμι έπεσε πάνω μας ο μαϊστρος. Επιστροφή στην αφετηρία με φλόκο θυέλλης. Πάλι στο απάγκιο του Ελ Τίκε, φουνταρισμένοι με δυο σίδερα. Παρέα με ψαράδες, αποβιβαστήκαμε σε αναζήτηση ενός «οινοπαντοπωλείου», που τελικά βρήκαμε στη διασταύρωση δύο λασπωμένων μονοπατιών.

Τελικά, έφτασε ο αναμενόμενος αντικυκλώνας. Το βαρόμετρο ανεβαίνει σταθερά, μειώνονται οι

όμβροι και ο άνεμος στρέφεται γαρμπινός. Μεσημεράκι αποπλέουμε και δευτερόπριμα βάζουμε πλώρη προς βορρά. Η ρεστιά παρέμεινε τεράστια, τα γκριζα κύματα υψώνονται στα τέσσερα μέτρα. Πάνω στ' απόνερα εξαφανίζονται αργά οι γλυκές πλαγιές της Τσιλοέ. Αντίο, φιλόξενο και πολύκολπο νησί με τους αγαθούς κατοίκους.

Ουριοδρομούμε ολοταχώς παράλληλα στην απόκρημνη ακτή. Περιέργως, τα σημάδια που βάλουμε δε φαίνονται να ζυγώνουν όσο γρήγορα έπρεπε. Λίγη βασική ναυτιλία και ανακαλύπτουμε ότι μας αντιπύθεται ρεύμα δύο κόμβων. Ανοιγόμαστε κι άλλο, ελπίζοντας ότι πρόκειται για παλιρροϊκό ρεύμα που θα μπατάρει σύντομα. Η ξάστερη νύχτα φέρνει μια παγερή μπουνάτσα που μας αναγκάζει να συνεχίσουμε μηχανοκίνητοι. Στο εσωτερικό της καμπίνας καίει η αερόθερμη σόμπα. Βρισκόμαστε πλέον τριάντα μίλια από την κόστα, αλλά το αντίθετο ρεύμα συνεχίζει να μας αγκαλιάζει. Έχουμε προφανώς να κάνουμε με μια γιγάντια αντίθετη δίνη του Χάμπολτ. Ας ελπίσουμε ότι θα φτάσουν τα καύσιμα! Το Χάμπολτ παίρνει τη δύναμή του από τους παγωμένους, θυελλώδεις δυτικούς ανέμους του νοτίου Ειρηνικού, που παρασύρουν τα κρύα νερά κατά μήκος των χιλιανών ακτών. Διανύουμε μόλις 8 από τα 15 αναμενόμενα μίλια σε 3 ώρες!

Το βαρόμετρο έφτασε στα ύψη, που σημαίνει ότι το υπόλοιπο της περαντζάδας θα συνεχιστεί με τη μηχανή. Όντως φτάνουμε την επομένη —ώρα μία το πρωί— στις εκβολές του ποταμού Κάγιε Κάγιε, που οδηγεί στη Βαλντίβια, 12 μίλια στ' ανάντη. Μας έμειναν μόλις έξι λίτρα καύσιμα και, για να μην το ρισκοκινδυνεύσουμε, αποφασίζουμε να περιμένουμε την πλήμμη αγκυροβολώντας στο λιμάνι Κορράλ.

Ξημερώνει λιακάδα. Χάρη στην πρωινή διαύγεια τα πάντα λάμπουν από το χειμωνιάτικο ήλιο. Με την αρχή της φουσκοκεριάς παρατηρούμε την ελαχιστοποίηση της ροής του ποταμού. Λίγο αργότερα σαλπάρουμε και εισχωρούμε στους βαθύρρους μαιάνδρους. Δρυμώδης λαγκαδότοπος απλώνεται στις όχθες, δασύλλια πιών σημαδεύουν εκροές παραποτάμων. Όσο πλησιάζουμε την πόλη, η ζούγκλα αντικαθίσταται από άλση, αγρούς και φάρμες, ενώ όταν εμφανίζονται βιοτεχνίες και καρνάγια, ξέρουμε ότι πλέον φτάσαμε. Πράγματι, σε μια στροφή παρουσιάστηκαν καμπαναριά και πολυκατοικίες, ενώ μπροστά μας μια τεράστια γέφυρα μας φράζει τον ορίζοντα.

Οι ηλιόλουστες μέρες σπανίζουν σε τέτοιο πλάτος το χειμώνα. Έτσι, παραβάλλοντας τον κύριο μόλο της πόλης, βλέπουμε εκατοντάδες άτομα να ευχαριστιούνται την κυριακάτικη τους βόλτα, χαμογελαστοί από τα χάδια της ηλιοβολής. Πιο πέρα, προς το γιοφύρι, σμήνη κορμοράνων και γκριζων πελεκάνων συνωστίζονται θορυβωδώς γύρω από τα πολύχρωμα περίπτερα της ψαραγοράς. Πλαγιοδετήσαμε για τρεις μέρες στη χτιστή όχθη και εξερευνήσαμε την καταπράσινη μικρή πόλη και τη γύρω περιοχή. Όταν επέστρεψαν οι βροχεροί βοριάδες, με την επιτάχυνση της ροής των υδάτων και το κοντόκυμα, εγκαταλείψαμε το δωρεάν κεντρικό μόλο για ν' απαγκιάσουμε στις εγκαταστάσεις του τοπικού ναυτικού ομίλου. Χειμερία νάρκη επικρατούσε εκεί. Όλα τα σκάφη ήταν κουκουλωμένα ή τραβηγμένα στην ξηρά μέσα σε υπόστεγα. Μοναδική ένδειξη ζωής δυο «ταξιδιάρικα» ιστιοφόρα από Ολλανδία και ΗΠΑ, που

περίμεναν την άνοιξη για να συνεχίσουν την πορεία τους.

Ανακαλύπτουμε σταδιακά τη Χιλή. Μια στενή λωρίδα 300 χμ. φάρδους στους δυτικούς πρόποδες των Άνδεων, άλλα 4.500 χμ. μήκους (όσο από τη Νορβηγία ως τη Μαυριτανία!) με αλλεπάλληλες εναλλαγές κλίματος. Η πρόσφατη εμπειρία των Χιλιανών με μια βάναυση, αλλά απροσδόκητα επιτυχή και απίστευτα λαοφιλή δικτατορία δεν έπαυε να μας θέτει ερωτηματικά. Τα συνήθη νοτιοαμερικανικά πρότυπα δεν έχουν εδώ πέραση.

Φανταστείτε ότι οι Ισπανοί κατακτητές, αφού ταχύτατα κατέστρεψαν τους μεγάλους πολιτισμούς των Αζτέκων και των Ίνκας, με χίλια ζόρια κατάφεραν να κρατηθούν σε λίγα στρατηγικά σημεία τούτης της χώρας. Οι ατρόμητες φυλές των ιθαγενών Μαπότσε δεν το έβαλαν ποτέ κάτω, καταστρέφοντας επανειλημμένα τις οχυρωμένες αποικίες. Ο ίδιος ο Βαλντίβια, γνωστός ως ιδρυτής του Σαντιάγο, της σημερινής πρωτεύουσας, πέθανε στα χέρια των Μαπότσε. Όταν τον αιχμαλώτισαν, είχαν φροντίσει να μάθουν ότι οι Ισπανοί διψούσαν για χρυσάφι, έτσι τον έδεσαν σ' ένα δέντρο και του έχωσαν το λιωμένο μέταλλο στο στόμα! Οι Μαπότσε δεν έδιναν σημασία στο χρυσό, αλλά μόνο στο ασήμι και αποδεδειγμένα τους άρεσε το μαύρο χιούμορ!

Μόνο στα τέλη του 19ου αιώνα κατάφερε το πλέον ανεξάρτητο κράτος να ελέγξει τον «άγριο» του Νότο και να τον αποικίσει με Γερμανούς μετανάστες. Κέντρο της «γερμανικής Χιλής» η Βαλντίβια, όπου το αρχιτεκτονικό ύφος των κτιρίων έως και οι φάτσες της πλειονότητας των κατοίκων προδίδουν κεντροευρωπαϊκή προέλευση. Σταδιακά, με την πάροδο του χρόνου, Γερμανοί και Μαπότσε αφομοιώθηκαν. Σήμερα θεωρείται ότι το 70% του συνολικού πληθυσμού έχει αίμα Μαπότσε, αποτελώντας τη χαμηλότερη κοινωνική βαθμίδα. Παραδόξως, ενώ δεν υπάρχουν φυλετικές διακρίσεις στη Χιλή μεταξύ των διαφόρων εθνοτήτων, οτιδήποτε έχει σχέση με τους πραγματικούς ιθαγενείς θεωρείται κατώτερο. Μόνο τα τελευταία χρόνια αναγνωρίστηκαν σαν εθνικώς σημαντικές οι παραδόσεις, τα έθιμα αλλά και τα δικαιώματα των «πρωτόγονων» κατοίκων. Όσους ρωτήσαμε πάντως φάνηκαν ν' απαρνιούνται τους ιθαγενείς προγόνους τους με τον ίδιο τρόπο που προσπαθούσαν να ξεχάσουν τις κτηνωδίες της χούντας, κοιτάζοντας με παρωπίδες προς το αβέβαιο μέλλον.

Τα τεράστια προβλήματα, οι απαρχαιωμένες αποικιακές δομές είχαν οδηγήσει τη χώρα στη χρεοκοπία και η συνταγματική απάντηση δεν είχε καμιά δυνατότητα να βρει λύση στο αδιέξοδο. Το αιματηρό πραξικόπημα που ακολούθησε έφερε στο προσκήνιο τον Πινοσέτ, ο οποίος δοκίμασε για αρκετά χρόνια να ανορθώσει με «πατέντες» την οικονομία, μέσα σε μια καταπιεστική και παρανοϊκή ατμόσφαιρα. Η ανάκαμψη ήρθε ύστερα από δεκαπέντε χρόνια και με την ντροπαλή επιστροφή στη δημοκρατία. Η Χιλή έγινε πλέον μοναδικό παράδειγμα επιτυχίας και οικονομικής άνθησης ανάμεσα στα άλλα νοτιοαμερικανικά κράτη με δικτατορικά καθεστώτα. Οι χαρακτηριστικοί τομείς, εξαγωγές και οικοδομή, γνωρίζουν αλματώδη ανάπτυξη, οι δημόσιες υπηρεσίες λειτουργούν υποδειγματικά, με ανύπαρκτη διαφθορά. Φυσικά το κόστος είναι μεγάλο, η στρατιωτική μηχανή στοιχίζει 30% του προϋπολογισμού, αφήνοντας

ψίχουλα για παιδεία και υγεία. Πάντως, για του «στραβού το δίκιο», είναι αλήθεια ότι η μεγάλη πλειονότητα των Χιλιανών ζει καλύτερα και με καλύτερες προοπτικές από τους κατοίκους των γειτονικών χωρών.

Για να αντιμετωπίσουμε τη χειμωνιάτικη ανία —λόγω κρύου και συνεχούς βροχής— ο καθένας μας βρήκε μικροασχολίες. Η Άννα Μαρία κατασκεύασε ράφια για δύο ντουλάπες της καμπίνας και βερνίκωσε —στο υπόστεγο—το βαρκάκι, ενώ εγώ έγραφα ή δούλευα στο μηχανουργείο όπου κατασκευάζονταν τα καινούρια διπλά τιμόνια που θα αντικαθιστούσαν το σημερινό πτερύγιο. Είχαμε προγραμματίσει να μεταβάλουμε την πρύμη, προσθέτοντας μια «σέσουλα» στον καθρέφτη και εγκαθιστώντας στο κέντρο την εξωλέμβια μηχανή. Με την υπερφόρτωση του σκάφους, είχαμε παρατηρήσει πως «έβραζαν» τ' απόνερα στην παπαδιά και η εύκολη λύση της σέσουλας μας ήρθε στο νου, με κύριο ερώτημα τι θα βάζαμε στη θέση του εξωτερικού —πτυσσόμενου— πηδαλίου. Η λύση των μόνιμων διπλών φτερών, αν κόστιζε λίγο περισσότερη βρεχόμενη επιφάνεια, μας εγγυούταν τουλάχιστον καλύτερο έλεγχο και λιγότερη δουλειά για τον αυτόματο πιλότο. Εξαιτίας του μεταβλητού βυθίσματος της «Καλλίπυγου», δεν έπρεπε το συνολικό βάθος του τιμονιού να ξεπερνάει τα εξήντα εκατοστά. Με το σκεπτικό αυτό προέκυψαν τα διπλά πτερύγια, η επιφάνεια των οποίων υπολογίστηκε από το παράρτημα ναυπηγικής του τοπικού πολυτεχνείου.

Οι άξονες των δύο φτερών συνδέονται, μέσω πολύσπαστων, με μια κεντρική λαγουδέρα. Παρ' όλο που τα εξαρτήματα ήταν ανοξείδωτα, το συνολικό κόστος παρέμεινε πολύ χαμηλό και αυτός ήταν ο κύριος λόγος που μας ώθησε να πραγματοποιήσουμε τη μετασκευή της πρύμης.

Κάθε βράδυ κουβεντιάζαμε στα βραχέα με τον Παναγιώτη, ένα ραδιοερασιτέχνη ελληνικής καταγωγής, ο οποίος μετέφερε —χάρη στα πανίσχυρα μηχανήματά του— προς την Ελλάδα μηνύματα σε φίλους και γνωστούς. Από την πλευρά του, ο Παναγιώτης —επιφανές μέλος της μικρής ελληνοχιλιανής παροικίας του Σαντιάγκο— περίμενε πώς και πώς να μας γνωρίσει από κοντά, όταν θα πλησιάζαμε τα λιμάνια της Κεντρικής Χιλής. Εν τω μεταξύ, παραμέναμε σε επαφή με τον παγωμένο Νότο όπου βρίσκονταν οι Γάλλοι φίλοι μας, ο Πατρής και η Άννα, προετοιμάζοντας το μεγάλο τους αλουμινένιο σκάφος για ένα ταξίδι στην Ανταρκτική. Κάθε φορά μας ρωτούσαν εάν θέλαμε να πάμε μαζί τους, καθώς χρειαζόνταν πλήρωμα. Όλα όμως εξαρτιόνταν από την τοποθεσία όπου θα εκτελούσαν τη μετασκευή της πρύμης και, αν γινόταν, να αφήσουμε την «Καλλίπυγο» ασφαλή στην ξηρά. Η περίοδος των κυκλώνων του νοτίου Ειρηνικού λήγει το Μάρτιο, οπότε έχουμε, θεωρητικά, αρκετό χρόνο να βρούμε ένα μέρος με φτηνή ναυπήγηση και ξηρό κλίμα — για τις ρητίνες και τις μπογιές.

15/9: Εμφανίστηκαν τα πρώτα άνθη, ζυγώνει η άνοιξη. Έχασαν την ανάσα τους οι θεαλλώδεις βοριάδες, έφτασε επιτέλους ο καιρός να ξανασαλπάρουμε. Κοντεύουμε έξι μήνες στη Χιλή και θα πρέπει να κάνουμε μια εκδρομή —περνώντας τις Άνδεις— στη γειτονική Αργεντινή για να ανανεώσουμε τις βίζες μας.

Κάναμε ένα ωραίο εξάωρο ταξίδι, με υπεραστικό λεωφορείο, από τη Βαλντίβια έως το Μπαριλότσε, θέρετρο χειμερινών διακοπών των πλουσίων της Αργεντινής. Όλα θύμιζαν... Ελβετία: τα ξύλινα σπίτια, οι λίμνες όπου καθρεφτίζονται τα χιονοστεφή όρη. Η παραμεθόρια πόλη βρίσκεται σε υψόμετρο 2.000 μέτρων, τα γύρω βουνά ξεπερνούν τις 4.000! Δυστυχώς οι τιμές ακολουθούν ελβετικά πρότυπα και, ζηλεύοντας τα όρη, έφταναν κι αυτές στα ύψη. Έτσι τη βγάλαμε «τσολιάδικα» με ψωμοτύρι από το σουπερμάρκετ! Επιστροφή την άλλη μέρα πάλι οι εκατοντάδες μαϊανδροί του παγωμένου χωματόδρομου στις πλαγιές των Άνδεων και η κάθοδος προς τα απέραντα δάση στα βουνοκάμπια της Χιλής. Χάρη στην καλή ορατότητα ξεμύτισαν οι τέλειοι κώνοι των ηφαιστείων που κοσμούν τις παράκτιες οροσειρές.

Ετοιμάζουμε την «Καλλίπυγο» για τη συνέχεια του ταξιδιού. Ρουτίνα ελέγχων στο τιμόνι, στη μηχανή, στα πανιά και, φυσικά, στην αρματωσιά. Εφοδιαστήκαμε με τα απαραίτητα τρόφιμα και καύσιμα. Τα καινούρια τιμόνια και τα εξαρτήματά τους επιτέλους ετοιμάστηκαν, δε μας μένει παρά να κάνουμε υπομονή για τα έγγραφα του απόπλου!

25/9: Κατεβαίνουμε νωρίς το ποτάμι για να προλάβουμε την ευνοϊκή φυρονεριά στις εκβολές. Βιράρουμε τα πανιά, βάζοντας πλώρη για το Αλγκαρρόμπο, 450 μίλια μακριά. Ο μουντός γαρμπινός μετατρέπεται σε βροχερό μαϊστρο καθώς ζυγώνει ένα αδρανές κρύο μέτωπο. Ο αντίθετος αέρας δεν ξεπερνάει τα 4 μποφόρ. Με πολλαπλές «βόλτες» παραπλέουμε την αμμώδη αλίμενη ακτή. Μες στη νύχτα εμφανίστηκε η ανταύγεια μιας πόλης, εκεί που κατά το χάρτη βρίσκεται το ανοιχτό πέλαγος. Πλησιάζοντας, ανακαλύπτουμε έναν τεράστιο στόλο ανεμότρατων να σαρώνει το βυθό. Η επόμενη μέρα φέρνει μπουνάτσα και προσορμίζουμε για λίγη ώρα στο πολύ βρόμικο λιμάνι Σαν Βισέντε, συμπληρώνοντας καύσιμα για την περίπτωση που θα συνέχιζε η άπνοια. Άσκοπη τελικά η κίνηση, γιατί μόλις ξεμυτίσαμε από τους κατραμισμένους κυματοθραύστες, συναντούμε τις πρώτες σπιλιάδες από το νοτιά. Έως να μεσημεριάσει, το ούριο αεράκι έστρωσε γύρω στα πέντε μποφόρ. Δύο σταυρωμένοι φλόκοι αντικατέστησαν το μπαλόκι και η «Καλλίπυγος» τρέχει με έξι κόμβους, υπό την επιτήρηση του αυτόματου πιλότου. Ευχαριστιόμαστε τη λιακάδα. Με τον ίδιο ρυθμό συνεχίζουμε τη νύχτα, μοναδική απασχόληση της βάρδιας να φυλαγόμαστε από τυχόν βαπόρια. Υπολογίζοντας την ώρα άφιξης στο Αλγκαρρόμπο, αποφασίζουμε να κόψουμε ταχύτητα μειώνοντας την ιστιοφορία, ώστε να φτάσουμε ξημερώματα της επομένης. Η σταθερότητα των αληγών επιτρέπει προγραμματισμό απίστευτο σε μεσογειακούς ιστιοπλόους, συνηθισμένοι στις συνεχείς εναλλαγές των κεφιών του Αιόλου. Μουδαρισμένοι οι φλόκοι, «τσουλάμε» ανέμελα προς το βορρά χαζεύοντας, χάρη στην πλήρη αιθρία, το θέαμα των χιονισμένων Άνδεων που αστράφτουν στο μακρινό ορίζοντα. Με το ραδιόφωνο ανακοινώνουμε στο φίλο Παναγιώτη ότι φτάνουμε την επομένη και μας απαντά ενθουσιασμένος ότι θα έρθει από το Σαντιάγκο ως το λιμανάκι για να μας προϋπαντήσει.

Το ευνοϊκό ρεύμα του Χάμπολτ άρχισε λογικά να γίνεται αισθητό από τη στιγμή που το χρειαζόμαστε

λιγότερο (ο νόμος του Μέρφου!), με αποτέλεσμα να υπολογίζουμε πλέον την άφιξή μας γύρω στις τρεις το πρωί. Επικίνδυνο να πλησιάσει κανείς νυχτιάτικα αυτή την υφαλοσπαρμένη κόστα, οπότε, μόλις σιγουρέψαμε το στίγμα μας, κάνουμε αντιμονή. Η πλεύση αυτή, μάλλον στάση θα ήταν πιο ακριβές — αντήνεμος ο φλόκος, τελείως λάσκα η μαϊστρα και άλα μπάντα σταβέντο η λαγουδέρα—, επιτρέπει αργές, απαλές κινήσεις, καθώς ξεσέρνοντας το σκάφος, «σιδερώνει» τη θάλασσα, αφήνοντας μια προσήνεμη λαδιά όπου ξεθυμαίνουν τα κύματα. Δέκα μίλια από την ακτή διακρίνουμε τα φώτα της πόλης Σαν Αντόνιο. Καραβοφάναρο, η νύχτα περνάει ήσυχα. Η χαρά της βάρδιας όταν φωσφορίζουν τα κύματα και λάμπουν τ' άστρα σαν μαργαριτάρια πάνω σε μαύρο βελούδο.

Πριν καλά ροδίσει η ανατολή, παίρνουμε νέο στίγμα και βάζουμε πλώρη για τον όρμο. Η πελώρια ωκεανική ρεστιά σκάει στην ακτή, σηκώνοντας σύννεφα ομίχλης όπου χορεύουν οι πρωινές ηλιαχτίδες.

Σκαρφαλώνω στο κατάρτι για την αναγνώριση των υφάλων και κατευθύνω την Άννα Μαρία που τιμονεύει την «Καλλίπυγο» στο δαίδαλο των ξερών. Με ανακούφιση καβατζάρουμε την τελευταία πούντα, πλέοντας επιτέλους σε ήρεμα νερά.

Το Αλγκαρόμπο, καλοκαιρινό θέρετρο διασημοτήτων όπως ο Πάμπλο Νερούδα, έχει να επιδείξει δύο ναυτικούς ομίλους: ο πρώτος φιλοξενεί τους περαστικούς ιστιοπλόους σε μια φυσική και ασφαλή λεκάνη περιστοιχισμένη από ξέρες, ο δεύτερος εδρεύει σε μια ολοκαίνουργια και πολυτελή μαρίνα (με τιμές Κυανής Ακτής). Άσκοπο να πούμε γιατί προτιμήσαμε τον πρώτο όμιλο, όπου γίναμε αμέσως ευπρόσδεκτοι! Το απόγευμα μας επισκέφθηκε ο Παναγιώτης με τη γυναίκα του Κατίνα και κουβεντιάσαμε παρέα ως το βράδυ. Κανονίσαμε για την επομένη να πάμε με λεωφορείο στην πρωτεύουσα, όπου θα μας φιλοξενούσε για δυο μέρες και θα μας ξεναγούσε στα αξιοθέατα.

Σαντιάγκο

Κεντρική Κοιλιάδα, όπως λέγεται εδώ. Πραγματική Γη της Επαγγελίας, όπου τεράστιοι μπαξέδες γειτονεύουν με φυτείες και αμπελώνες, με φόντο, στον ανατολικό ορίζοντα, τις μεγαλοπρεπείς Άνδεις, που επέπλεαν σε μια θάλασσα νέφους. Όπως στην Ελλάδα, ο μισός πληθυσμός της χώρας ζει γύρω από την πρωτεύουσα για τους γνωστούς λόγους και με τα γνωστά επακόλουθα, ιδίως όταν η «συνταγή» συμπεριλαμβάνει τις μεσογειακές τάσεις για χάος και άναρχη ανάπτυξη. Ευτυχώς δεν υπάρχει μεγάλο συγκοινωνιακό πρόβλημα χάρη στο υπερσύγχρονο μετρό. Εκτός από την πανοραμική άποψη της μεγαλούπολης και του νέφους της, από την κορυφή του λόφου Κριστόμπαλ, το Σαντιάγκο δεν έχει να επιδείξει θεαματικές ιδιαιτερότητες, καθώς ελάχιστα είχαν επενδύσει οι Ισπανοί σ' αυτή τη φτωχή τους αποικία. Λίγα κτίρια επέζησαν από τις επιθέσεις των ιθαγενών και του Εγκέλαδου! Όσο για τα μουσεία, λίγα πράγματα, εκτός από το μικρό αλλά πλούσιο Ίδρυμα Προκολομβιανής Τέχνης. Η βασιλική φιλοξενία του Παναγιώτη μας αποζημίωσε για το άκαρπο —αν και ενδιαφέρον— διήμερο. Επιστρέφοντας στο

Αλγκαρρόμπο, επισκεφθήκαμε την κατοικία του Πάμπλο Νερούδα, σήμερα ένα αξιοπρόσεκτο μουσείο γύρω από την προσωπικότητα και το έργο του μεγάλου ποιητή.

Οκτώβριος. Το ταξίδι συνεχίζεται, αποχαιρετούμε τους φιλικότατους υπαλλήλους του ναυτικού ομίλου και βάζουμε πλώρη για το γειτονικό Βαλπαράϊσο, το επώνυμο και υμνημένο λιμάνι της Χιλής από την εποποιία των ιστιοφόρων φορτηγών πλοίων. Η πόλη απλώνεται στη βόρεια πλευρά μιας χερσονήσου περιστοιχισμένης από κατσάβραχα, όπου κυριολεκτικά κρεμιούνται σαν πολύχρωμα τσαμπιά οι φτωχότερες συνοικίες. Σύντομοι, μικροί οδοντωτοί σιδηρόδρομοι συνδέουν την άνω πόλη με το κέντρο. Τεράστιοι κυματοθραύστες απαγκιάζουν τους ντόκους από το μαΐστρο, ενώ πιο βόρεια εκτείνεται πάνω από μια αστραφτερή αμμουδιά η αριστοκρατική δίδυμη αδερφή πόλη, η Βίνια ντελ Μαρ. Δεν υπήρχε μέρος για να δέσουμε την «Καλλίπυγο» μέσα στο εμπορικό λιμάνι, ενώ είχαμε αποκλείσει την ιδέα να φουντάρουμε στη ράδα. Τα συντρίμμια δύο ναυαγίων, καρφωμένα στην παραλία, αποδείκνυαν πως ο μαΐστρος ρημάζει την περιοχή. Λίγο πιο βόρεια υπάρχουν τα ρεμέτζα του τοπικού ναυτικού ομίλου που προσφέρονται όσο επικρατεί γαλήνη. Ο πολυτελέστατος σύλλογος παρέχει στα εξήντα μέλη του κυρίως κοινωνικές δραστηριότητες, με πισίνες, τένις κ.ά. Όπως παρατηρήσαμε, η ράδα δεν είναι ασφαλής, έτσι τα είκοσι κότερα —ανεξαρτήτως μεγέθους— στέκονται στη στεριά και καθελκύονται μ' έναν τεράστιο γερανό κάθε φορά που τα χρειάζονται οι ιδιοκτήτες τους! Όταν επισκεφθήκαμε με λεωφορείο το Βαλπαράϊσο, συναντήσαμε έναν πολύ καλό και φιλικό Χιλιανό ελληνικής καταγωγής, ο οποίος μας συνέστησε να πάμε στο παραπλήσιο λιμάνι του Κιντέρο. Εκεί υπήρχε ένας όχι ιδιαίτερα εξοπλισμένος αλλά συμπαθητικός όμιλος με απλές εγκαταστάσεις και φτηνές υπηρεσίες, αν θέλαμε ν' ανελκύσουμε την «Καλλίπυγο». Με ανακούφιση εγκαταλείψαμε τη ράδα του Βαλπαράϊσο, όπου όχι μόνο η ρεστιά αλλά και ο συνεχής θόρυβος στον παράκτιο αυτοκινητόδρομο δε μας άφηναν να ησυχάσουμε. Πάλι πορεία προς το βορρά, δεκαπέντε μίλια μόνο ως το Κιντέρο.

Το πάλοι ποτέ αριστοκρατικό θέρετρο του μεσοπολέμου, με την ατελείωτη λευκή αμμουδιά και τα καθαρά νερά, είχε εξευτελιστεί από τα φουγάρα της βαριάς βιομηχανίας και τους μινεραλάδικους ντόκους. Το Κιντέρο είχε μεταμορφωθεί σ' ένα ευχάριστο ψαρολίμανο με παράγκες, χωματόδρομους και ξερούς, σκονισμένους κήπους. Ξεχώριζε το κτίριο του ναυτικού ομίλου, αφού επρόκειτο για τη σαραβαλιασμένη υπερκατασκευή ενός πριτσινωτού ατμόπλοιου! Αυτό έδινε τον τόνο και το ύφος του συλλόγου που τελικά μας φιλοξένησε τους επόμενους μήνες, θυμίζοντας μας κάπως τον εγκάρδιο ΝΟΤΚ των ερασιπεχνών ναυπηγών και των μεγαλοφυών πατενταδόρων με τα ιδιόμορφα πλεούμενά τους!

Αρχικά αναζητήσαμε κάποιον μάστορα για να μας βοηθήσει στα πιο δύσκολα στάδια της μετασκευής. Όταν όμως είδαμε τις πρόχειρες μαραγκοδουλειές και τις τσαπατσουλικές πλαστικοποιήσεις στα γύρω σκάφη, αποφασίσαμε να κάνουμε μόνοι μας την εργασία.

Μεγάλη εντύπωση έκανε η αναζήτηση του τέλειου και η λεπτομέρεια με την οποία εργαζόταν η Άννα Μαρία. Πότε με σκαρπέλα, πότε με πλάνες ή σιγάτσες η γερμανική ακρίβεια αναδύοταν σε όλη της τη μεγαλοπρέπεια. Στον όμιλο πρώτη φορά έβλεπαν «γιότμεν» να δουλεύουν με τα χέρια τους! Σχεδόν κάθε βράδυ οι υπάλληλοι του ομίλου και η παρέα τους συγκεντρώνονταν γύρω από μια τεράστια καζανιά «κουράντο» που σιγόβραζε σε άσπρο κρασί, κρατώντας ένα ποτήρι κοκκινέλι στο χέρι. Αξέχαστες θα παραμείνουν αυτές οι νύχτες κουβέντας, καλαμπουριών, σχολίων και καντάδων στη ζέστα της θράκας, υπό την υψηλή επίβλεψη του Σταυρού του Νότου. Τα Σαββατοκύριακα έκαναν την εμφάνισή τους τα μέλη και, για να κρατάμε τους «τύπους», δεν είχαμε φαγοπότια. Επίσης, αποφεύγαμε εργασίες με εποχικές ρητίνες. Όλο και κάποιος έξυπνος άγγιζε τη φρέσκια κόλλα ή μας απασχολούσε με κουβέντες σε κάποια κρίσιμη στιγμή! Έτσι πολλές φορές κάναμε αγώνες τριγώνου με κάποια σεβαστή αντίκα «ανοιχτής θάλασσας», λαμβάνοντας κατόπιν μέρος στις επακόλουθες σπονδές κι απονομές... Χάρη στα ηλεκτρικά εργαλεία που μας δάνεισαν διάφορα μέλη, η δουλειά προχωρούσε γοργά. «Χτίσαμε» τα ύφαλα της σέσουλας, την τρυπήσαμε να περάσουν τα πλαστικά χιτώνια των αξόνων και οι ευθυγραμμισμένες ενισχύσεις τους, μετά γεμίστηκε η κοιλότητα της σέσουλας με αφρό πολυουρεθάνης, πριν τελικά κουβερτωθεί. Βαθύναμε το κεντρικό μόνιμο πτερύγιο ανάλογα με το μήκος των πηδαλίων και χτίσαμε τη νέα βάση της εξωλέμβιας.

Το καλοκαίρι πλησίαζε. Οι νοτιάδες δυνάμωσαν, σηκώνοντας τεράστια σύννεφα σκόνης στα γύρω ξερά χωράφια και στους χωματόδρομους του Κιντέρο. Ανέμου και σκόνης επιτρέποντος, σφραγίσαμε όλες τις επιφάνειες με εποχικό, πριν τις χρωματίσει η Άννα Μαρία με τη μοναδική της τεχνική στο ρολό και στο πινέλο. Ελέγχοντας τα πτερύγια των καρενών, ανακαλύψαμε ένα ράγισμα κατά μήκος της δεξιάς, μάλλον αποτέλεσμα της βίαιης προσάραξης στον κόλπο Έντουαρτς της Γης του Πυρός. Ευτυχώς ο πλαστικός άξονας είχε παίξει σωστά το ρόλο του ελαστικού συνδέσμου, αποφεύγοντας ζημιές στη γάστρα. Η επισκευή της καρίνας μας στοίχισε μια βδομάδα εργασίας.

Που και που κάναμε ημερήσιες επισκέψεις στο Σαντιάγκο ή στο Βαλπαράϊσο για υλικά, συναντώντας τους κατά τόπους Ελληνοχιλιανούς μας φίλους. Στην πρωτεύουσα έδρευε ο μέγας ραδιοερασιτέχνης Παναγιώτης, που καθημερινά αναμετάδιδε μηνύματά μας από και προς την Ελλάδα χάρη στα πανίσχυρα μηχανήματα και την πελώρια κεραία του. Με τη σύζυγό του όλο και κάποια λιχουδιά ετοιμάζαν για να μας τρατάρουν και μια φορά μάλιστα μας εξέπληξαν με μια στοίβα σπιτικό φύλλο για να φτιάξουμε μπακλαβά και σπανακόπιτα! Στο λιμάνι, από την πλευρά του, ο Νίκος ίδρωνε για να στήσει μια επιχείρηση τροφοδοσίας πλοίων και αρκετές φορές βοηθούσα στη σύνταξη της ελληνικής αλληλογραφίας. Καημένη Νίκο, μαθημένος στη χιλιανή ευθύτητα και επαγγελματική ηθική ζοριζόσουν με τα χίλια κόλπα και τις κομπίνες ορισμένων πολυμήχανων Ελλήνων αετονύχηδων. Χιλιανός δεύτερης γενεάς, ιδανικοποιούσε την Ελλάδα και δυσκολευόταν να την αντιμετωπίσει σαν χώρο ασυδοσίας!

Ο καιρός περνούσε, κάθε μέρα η ζέστη γινόταν πιο έντονη, κιτρινισμένα χόρτα αντικαθιστούσαν πλέον τον πολύχρωμο τάπητα των ανοιξιότικων λουλουδιών. Από το παγωμένο άκρο της ηπείρου, ο Πατρίς μας περιέγραφε καθημερινά από το ραδιόφωνο την άφιξη της ντροπαλής φουσκοδεντριάς και ρωτούσε αν τελικά αποφασίσαμε να πάμε στην Ουσουάια για να ταξιδέψουμε παρέα προς την Ανταρκτική. Η προσφορά ήταν δελεαστική, γνωρίζαμε καλά το γαλλικό ζευγάρι και το «Μποέμ», το γερό και γρήγορο αλουμινένιο τους σκαρί. Για κάθε ιστιοπλόο ανοιχτής θάλασσας μια άγνωστη ήπειρος αποτελεί πειρασμό και όταν πρόκειται για την απρόσιτη κι ανέπαφη Ανταρκτική, τότε το θέμα σηκώνει συζήτηση. Με τη μικρή και ξύλινη «Καλλίπυγο» δε θα μπορούσαμε ποτέ να πλησιάσουμε τους Πολικούς Κύκλους με τις ύπουλες ομίχλες, τους πάγους και τις θύελλες. Το κλειδί για έναν τέτοιο πλου είναι σκάφος με μεγάλη μηχανή, τέσσερις μήνες αυτονομία, ραντάρ, μεταλλική γάστρα για να επιζήσει από τράκους με τυχόν κομμάτια πάγου και φυσικά κινητή καρένα για να μπορεί να χώνεται σε ρηχούς ορμίσκους όπου δεν κινδυνεύει από παγόβουνα. Με άλλα λόγια η περιγραφή του «Μποέμ», σχεδιασμένο από το θρυλικό Χαρλέ. Ο κύριος ανασταλτικός παράγοντας παραμένει όμως το κακόφημο Πέρασμα Ντρέικ, πραγματικό μπουγάζι μεταξύ του Ακρωτηρίου Χορν και της Ανταρκτικής χερσονήσου. Ένα πέρασμα 600 ν.μ. πλάτους, σαρωμένο από μια σειρά χαμηλών βαρομετρικών, όπου επικρατούν θυελλώδεις συνθήκες το λιγότερο είκοσι μέρες το μήνα. Ατέλειωτος ο κατάλογος των πλοίων που χάθηκαν στα παγωμένα νερά του Ντρέικ... Απ' ό,τι λένε οι πλοηγοί, οι καιροί αναμένονται πιο ήπιοι στην Ανταρκτική χερσόνησο, που στέκεται στη νότια πλευρά των χαμηλών βαρομετρικών, σε μια ζώνη με μικρότερες διαφορές πίεσεως, εξ ου η μεγάλη ανάγκη για μηχανή και μπόλικο καύσιμα! Από το Αρχιπέλαγος των Νοτίων Σέτλαντ και πέρα αρχίζει η έκτη παγωμένη ήπειρος, μοναδική μέχρι πρότινος που παρέμενε άγνωστη στον άνθρωπο και ανέπαφη από κάθε δραστική επέμβαση του πολιτισμού μας. Πετρέλαιο, ουράνιο, γαιάνθρακες, χρυσός, φάλαινες και ψάρια έγιναν στόχοι λεηλασίας με τη φιλοσοφία του Καραγκιόζη: «τα δικά μου δικά μου και τα δικά σου δικά μου!». Ευτυχώς επενέβη ο ΟΗΕ, χαρακτηρίζοντας την Ανταρκτική «κληρονομιά της ανθρωπότητας», με σκοπό να παραμείνει παρθένα η ήπειρος.

Από τη μια πλευρά υπήρχε αυτή η τεράστια έλξη προς το άγνωστο, το καινούριο, το ανέπαφο, ενώ από την άλλη ορθώνονταν τα φυσικά σύνορα του «Ντρέικ», μαζί με τις τεράστιες λογιστικές δυσκολίες ενός τέτοιου ταξιδιού. Άλλο πράγμα αποτέλεσε το δικό μας «γρήγορο» πέρασμα του Χορν και άλλη ιστορία ν' αφηγήσει κανείς για μέρες τις θηριώδεις και παγωμένες λαίλαπες του Μεγάλου Νότου. Η Άννα Μαρία χάρη στο —γερμανικό ή θηλυκό της— ρομαντισμό οραματίζεται μόνο τη μαγεία της αποκάλυψης. Εγώ δίσταζα —σαν μεσογειακός επικούρειος— προ των δυσχερειών.

Τελικά, επικράτησε η Άννα Μαρία, αφού μου εμφύσησε τον ερεθισμό της πρόκλησης. Έτσι ανακοινώσαμε τελικά στον Πατρίς την απόφασή μας να πάμε οδικώς να τον συναντήσουμε στην Ουσουάια γύρω στις 15 Δεκεμβρίου. Ως τότε είχαμε αρκετές δουλειές να ολοκληρώσουμε. Έπρεπε η

«Καλλίπυγος» να βρίσκεται έτοιμη για καθέλκυση, ώστε να μας απομένει μόνο ο χρωματισμός των υφάλλων στην επιστροφή μας από την Παταγονία. Τελευταία σπαζοκεφαλιά, η επιβίωση της γάτας κατά τη δίμηνο απουσία μας, πρόβλημα που λύθηκε χάρη στην μπεκροπαρέα, αφού υποσχέθηκαν να της δίνουν όσο θα λείπαμε το «μεριδίό» μας σε θαλασσινά από την καθημερινή καζανιά! Η τετράποδη φίλη μας είχε ξανασυνηθίσει στη στεριανή ζωή, έκανε τις νυχτερινές της τσάρκες, κυνηγώντας ποντίκια και κάνοντας «κόντρες» με τα σκυλιά-φύλακες!

1/12: Μπήκαμε στην τελική ευθεία των προετοιμασιών, μέχρι πόρτες και καμάρια δέχτηκαν είκοσι τέσσερα χέρια βερνικιού, οπότε, τελειώνοντας, αποφασίσαμε να κάνουμε μια βδομάδα «διακοπών» έπειτα από αυτό το δίμηνο πυρετώδους εργασίας. Ένα στεριανό ταξίδι βόρεια, στα σύνορα Βολιβίας-Χιλής όπου απλώνεται η πιο «τέλεια» έρημος. Το βαλάντιό μας δεν επέτρεπε πολυτέλειες, αλλά τα υπεραστικά λεωφορεία ήταν πολύ φτηνά και με τη γνωστή συνταγή, φρούτα, ψωμί, ελιές και τυρί, θα τη «βγάζαμε» χωρίς εστιατόρια. Πολλές εταιρείες μεταφορών έδιναν μάχη στο καλοοργανωμένο οδικό σταθμό του Σαντιάγκο για να γεμίσουν τα λεωφορεία τους και επωφεληθήκαμε έτσι από τις απίθανες τιμές σε άνετο όχημα με τουαλέτες και βίντεο!

Χαζεύοντας από το παράθυρο τα «στεριανά τοπία», γρήγορα ξετυλίγονταν εικόνες μιας συνεχούς ξηρότερης φύσης. Από τις απέραντες φυτείες οπωροκηπευτικών στην εύφορη κοιλάδα του Σαντιάγκο, ακολούθησαν ολόενα πιο άνυδρες εκτάσεις, όπου οι ελαιώνες έκαναν αργά τόπο σε στεπώδη πεδία κάκτων, αθάνατων και σκονισμένων δρόμων, χαραγμένα από πετρώδεις γκρεμούς. Πριν από τη δύση του ήλιου, προλάβαμε να δούμε τα πρώτα ερημικά υψίπεδα. Περιοχές σκισμένες βαθιά από χειμάρρους, στις όχθες των οποίων ευδοκίμουν αμπελώνες όπου παράγεται το περιβόητο πίσκο, η χιλιανή ρακί. Χάρη στο περίφημο αυτό ποτό κοιμηθήκαμε τέλεια, χωρίς να μας ενοχλήσει το πιστολιδί της καουμποίκης βιντεοταινίας!

Τα ξημερώματα μας βρήκαν στη μέση της ερήμου, ομαλές αμμώδεις επιφάνειες σπαρμένες με φυσικούς μεγάλιθους, αποτέλεσμα της αιολικής διάβρωσης. Ο αυτοκινητόδρομος, σαν μαύρος χάρακας, εκτεινόταν ολόισια και χανόταν στον ορίζοντα. Τρέχαμε πλέον στην έρημο της Ατακάμα, ένα από τα λίγα μέρη του κόσμου που δε γνώρισε ποτέ βροχή και όπου δεν έχουν βρεθεί οποιαδήποτε ίχνη φυτικής ή ζωτικής ύπαρξης: η τέλεια έρημος. Παρά το συναίσθημα του οπτικού κενού που μας προκαλούν τα αδειανά, φαλακρά τοπία, γνωρίζουμε τον πλούτο που έκρυβε στα σπλάχνα του αυτό το κομμάτι της Χιλής: χαλκός, νίτρο, θειάφι, σίδηρο, ασήμι και αλάτι εξορύσσονται εδώ και αποτελούν περίπου το 40% του Α.Ε.Π. Με τον ειρωνικά αποκαλούμενο «πόλεμο του Ειρηνικού»(!) το 1880, οι Χιλιανοί επωφεληθήκαν από το πολιτικοοικονομικό χάος στις γειτονικές χώρες Βολιβία και Περού για να αρπάξουν την Ατακάμα, μια ερημική παράκτια λωρίδα 300 χμ. πλάτους, μεταξύ Άνδεων και ωκεανού, αλλά μήκους 1.300 χμ.! Στα λιμάνια Αντοφαγκάστα και Ικίκε έρχονταν τον περασμένο αιώνα μεγάλα ιστιοφόρα να

φορτώσουν νίτρο — καβατζάροντας το Χορν. Οι περιορισμοί του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου προκάλεσαν την αφάνιση των μυθικών κλίπερ και την αντικατάσταση του νίτρου με τα φτηνότερα τεχνητά λιπάσματα. Τότε έφτασε η ώρα του χαλκού και των γιγάντιων υπαίθριων ορυχείων, που έκαναν τη Χιλή την υπ' αριθμόν ένα παραγωγό χαλκού στον κόσμο.

Μετά το ολιγόωρο διάλειμμα στην πολύχρωμη Αντοφαγκάστα, αφήσαμε τις παραλίες του Ειρηνικού για ν' αρχίσουμε τη μακρά ανάβαση της παράκτιας οροσειράς. Οι μαϊάνδροι του δρόμου αναρριχώνται στα γιγάντια σκαλιά, στα οροπέδια της ερήμου, παράλληλα με το μοναδικό υδραγωγό που τροφοδοτεί την Αντοφαγκάστα. Που και πού εμφανίζονται ερείπια, χωριά-φαντάσματα, εγκαταλειμμένα ορυχεία νίτρου, σκονισμένα από τον τρελό αέρα που σταθερά σβήνει τα σημάδια της ανθρώπινης παρουσίας. Άλλος ένας αιώνας και όπως έπλασε τους γύρω λόφους, ο άνεμος θα επιστρέψει στη φύση τα καταπατημένα της εδάφη.

Στην Καλάμα (2.000 μ. υψόμετρο) αχνίζουν οι τσιμιγιέρες του μεγαλύτερου ορυχείου χαλκού στον κόσμο. Τέρμα των λεωφορείων. Η μικρή πόλη, άμεσα συνδεδεμένη με το γιγάντιο λατομείο, δεν έχει πολλά να δείξει: στρατιές ολοκαίνουριων, ομοιόμορφων σπιτιών, «ζόρικα» μπαρ όπου ξεδίνουν οι πιο σπάταλοι των μεταλλωρύχων και το τέρμα της μοναδικής σιδηροδρομικής γραμμής που συνδέει τη Χιλή με τη Λα Παζ της Βολιβίας, όλα ψημένα στον πύρινο ήλιο του τροπικού. Ο κονιορτός της ερήμου αλεύρωσε τις παράγκες του σταθμού και το ηρωικό τρενάκι, που κατά την εβδομαδιαία του διαδρομή δεινοπαθεί στις ορεινές διόδους των 4.500 μέτρων.

Από την Καλάμα, φτάνουμε μ' ένα τοπικό πούλμαν στον προορισμό μας —το Σαν Πέδρο Ατακάμα—, μικρή παρόχθια όαση μιας μεγάλης, αποστραγγισμένης αλμυρής λίμνης. Φτάσαμε πλέον σε υψόμετρο 2.500 μέτρων και με δέος αντικρίζουμε, στον ανατολικό ορίζοντα, τα μεγαλοπρεπή ηφαιστεια των Άνδεων. Το πλινθόχτιστο χωριό περιβάλλεται από κήπους και μποστάνια χάρη σ' ένα ανδικό ρυάκι. Σ' αυτό το ύψος η νυχτερινή υγρασία επαρκεί στην ανάπτυξη μεγάλων «κάκτων κηροπήγια» (*cactus candelabra*) και προφανώς όσο ανεβαίνει κανείς τις πετρώδεις πλαγιές τόσο θα συναντά μορφές χλωρίδας. Πράγμα που επιβεβαιώθηκε σε μια εκδρομή την επόμενη μέρα, όταν επισκεφθήκαμε τους θερμοπίδακες στα σύνορα της Βολιβίας. Παρ' όλο το θέαμα της διάθλασης των ηλιαχτίδων στις κολόνες ατμού, μεγαλύτερη εντύπωση μας έκανε η ντροπαλή ανάπτυξη ζωής στα 4.500 μέτρα: μικρές λειχήνες και μούσκλια, που επιβίωσαν χάρη στην υγρασία και στα υποτυπώδη χιονογενή ρυάκια, επαρκούσαν να στηρίζουν αγέλες βικούνια (μικρά καμηλοειδή, άγρια λάμα), αλεπούδες, ροζ φλαμίγκο, αγριόπαπιες και φυσικά το πτηνό σύμβολο της περιοχής και μεγαλύτερο όρνεο στον κόσμο, τον κόνδορα. Οι ίδιες συνθήκες που επέτρεψαν στο ζωικό βασίλειο να νικήσει το κενό της ερήμου ανέχτηκαν και την ανθρώπινη παρουσία: στο περιθώριο των μεγάλων νοτιοαμερικάνικων πολιτισμών, αναπτύχθηκαν μικρές κοινότητες κυνηγών-συλλεκτών τροφής, φτωχοί γείτονες και υποτελείς του βασιλείου (του Ήλιου) Τιβανάκου και αργότερα της αυτοκρατορίας

των Ίνκας. Λείψανα αυτών των λαμπρών εποχών τα καλοδιατηρημένα ερείπια της Πουκάρα (ακρόπολη) και οτιδήποτε διασώθηκε από τον ισπανικό «οδοστρωτήρα»: μικρά κοσμήματα, μπρούντζινα όπλα και περίτεχνα καλαμπαλίκια για το ρουθούνισμα ναρκωτικών, παρατεταγμένα σ' ένα ενδιαφέρον μουσείο.

Έπειτα από τρεις μέρες στην έρημο έφτασε πλέον ο καιρός να επιστρέψουμε στη βάση μας, το Κιντέρο. Μας περίμεναν οι τελευταίες προετοιμασίες για το επόμενο ταξίδι στη λευκή έρημο, την Ανταρκτική.

Στις 13 Δεκεμβρίου φτάσαμε με λεωφορείο στην Οουσουάια, η αργεντινική πρωτεύουσα της Γης του Πυρός. Ενώ η υπόλοιπη ήπειρος έλιωνε από τις καλοκαιρινές ζέστες, εδώ τουλάχιστον τα Χριστούγεννα πλησίαζαν την οικεία και για μας φυσιολογική χιονισμένη ατμόσφαιρα. Ο Πατρίς και η Άννα μας περίμεναν στο «Μποέμ» με αρκετές δουλίτσες της τελευταίας ώρας. Δέκα μέρες αργότερα ήμαστε πλέον πανέτοιμοι για την αναχώρηση. Είχαμε θυσιάσει μια από τις πρυμίες καμπίνες, γεμάτη με καφάσια «μαναβικής», στοιβαγμένα πάνω από δοχεία πετρελαίου, η μισή χαβούζα του «κόκ-πιτ» επίσης γεμάτη με μπιτόνια. Στους επιτόνους κρέμονταν δυο αρνάκια (με εξωτερική θερμοκρασία +5°C, βρίσκονταν στη «συντήρηση!»). Στο «Μποέμ», πλήρες σαν αυγό, δεν έπεφτε καρφίτσα. Ενώ δουλεύαμε πυρετωδώς, είχαμε τη σπάνια τύχη να πετύχουμε αίθριο καιρό την 21η Δεκεμβρίου (η μακρύτερη μέρα του έτους στο Νότο), παρατηρήσαμε τον ήλιο να δύει στις 23:00· η κρυμμένη πλέον πηγή φωτός να μετακινείται προς το νότο για να επανεμφανιστεί στην ανατολή γύρω στις 02:30! Ξενυχτήσαμε απολαμβάνοντας το θέαμα της συνεχούς μεταβολής των ροζ, μαβιών και πράσινων ανταυγείων στις παγωμένες πλαγιές του όρους Ολίβια. Ας σημειωθεί ότι για να αντιμετωπίσουμε το έντονο ψύχος, καταναλώσαμε μια ολόκληρη μπουκάλα τσικουδιά.

Είχαμε καταστρώσει την εξής τακτική για την περαντζάδα: να πάμε να κρυφτούμε στο Αρχιπέλαγος των Ουόλαστον, δίπλα στο Ακρωτήριο Χορν, περιμένοντας τις συνθήκες που θα μας επέτρεπαν να διαπλεύσουμε το Πέρασμα Ντρέικ ως την Ανταρκτική χερσόνησο. Χάρη στο δέκτη μετεωρολογικών χαρτών (μετέο φαξ), απεικονίσαμε διάφορα «καιρικά» σενάρια και ετοιμάσαμε τις ανάλογες στρατηγικές απαντήσεις μας. Λαμβάναμε χάρτες τρεις φορές την ημέρα από τη Χιλιανή Μετεωρολογική Υπηρεσία. Χωρίς να καυχηθώ, πετυχαίναμε τις προγνώσεις μας με την ίδια ευστοχία των επαγγελματιών του Σαντιάγκο, όχι φυσικά γιατί ήμασταν καλύτεροι, αλλά απλώς επειδή είναι σχεδόν αδύνατον να πραγματοποιήσει κανείς προβλέψεις σ' αυτά τα πλάτη (λόγω ανεπάρκειας στοιχείων). Πάντως, η βολική λύση των Ουόλαστον μας ανάγκαζε να πρατικάρουμε στη Χιλή, περνώντας από το Πουέρτο Γουίλλιαμς, όπου αποφασίσαμε να γιορτάσουμε τα Χριστούγεννα μαζί με άλλα πέντε επαγγελματικά ιστιοφόρα. Δε θα κουράσω τον αναγνώστη με περιγραφές του καναλιού Μπιγκλ, της Οουσουάια ή του Πουέρτο Ουίλλιαμς, μέρη που «φάγαμε με το κουτάλι» πριν από ένα χρόνο, όταν περάσαμε με την «Καλλίπυγο». Κρασί και κρέας ανήκουν στα πολύ φτηνά είδη στη Νότιο Αμερική, οπότε είναι εύκολο να συμπεράνει κανείς πώς γιόρτασαν τα Χριστούγεννα είκοσι πεινασμένοι και (χρόνια) διψασμένοι ιστιοπλόοι!

Εφοδιασμένοι με τις κατάλληλες άδειες και έγγραφα απόπλου, αφήνουμε το Πουέρτο Ουίλλιαμς στις 29 Δεκεμβρίου, με ενδιάμεσο προορισμό τα Ουόλαστον. Η πρόωρη άφιξη ενός μετώπου και το κατοπινό χαμηλό βαρομετρικό μας ανάγκασαν να κλειστούμε στον ορμίσκο Πουέρτο Τόρο. Για τρεις συνεχείς μέρες σπιλιάδες άνω των πενήντα κόμβων κλυδώνιζαν την αρματωσιά, ενώ τα βροχερά ραγάνια χτυπούσαν το κατάστρωμα. Πέρασαμε μια νησιώτικη Πρωτοχρονιά, παίζοντας χαρτιά! Νέα παρτέντζα με καλές προοπτικές: 24 ώρες μπουνάτσα, με ακολουθία βοριάδες μιας αντικυκλωνικής «ράχης». Μηχανοκίνητοι, πλησιάζουμε το Χορν και εισερχόμαστε στο Ντρέικ. Στο γκριζωπό σύμπαν μας προϋπαντούν τα γιγάντια πετρέλ και άλμπατρος, που σαν βαρκούλες ανεβοκατεβαίνουν στη μεγάλη ρευστία. Το απόγευμα φέρνει κακά μαντάτα ο μετεωρολογικός χάρτης: ένα θηριώδες χαμηλό γεννήθηκε νοτιοδυτικά μας, η δε διαφορά πίεσης ανέρχεται στα σαράντα μιλιμπάρ, δημιουργώντας ανέμους άνω των εξήντα κόμβων (12 μποφόρ). Επειδή σε τούτες τις περιοχές καμιά πρόβλεψη δεν είναι σίγουρη, αποφασίζουμε να συνεχίσουμε, αναβάλλοντας τυχόν αλλαγή τακτικής για αργότερα τη νύχτα, όταν λάβουμε τον επόμενο χάρτη επιφανείας.

Το μεγαλειώδες λυκόφως του Νότου ρίχνει την πρασινωπή του ακτινοβολία στη σπάνια παράσταση μιας παιχνιδιάρικης παρέας φαλαινών Σέι. Ένα άλλο θέαμα μας κρατάει επίσης με κομμένη την ανάσα: λίγο αργότερα μπροστά στην οθόνη του φαξ βλέπουμε το χαμηλό «μας» να βαθαίνει κατά άλλα είκοσι μιλιμπάρ και να επιταχύνει στην καταστρεπτική του πορεία. Χωρίς κουβέντες και παλικαρισμούς, αποφασίζουμε ομόφωνα να επιστρέψουμε, να κρυφτούμε στον ασφαλή όρμο Μαρσιάλ, δεκαπέντε μίλια βορειότερα του Χορν. Ρίχνοντας μια τελευταία ματιά προς το ημίφως της Ανταρκτικής που φαίνεται να μας ξεφεύγει άλλη μια φορά, βάζουμε πλώρη για τα Ουόλαστον. Φυσικά, από την έναρξη του ταξιδιού η σόμπα του «Μποέμ» λειτουργεί ασταμάτητα, όσο γι' αυτούς που έχουν βάρδια έξω είναι ντυμένοι σαν... αρκούδες!

Φτάνοντας στον όρμο Μαρσιάλ, πλησιάζουμε όσο το δυνατόν περισσότερο την παραλία και έχοντας φουντάρει δύο πρυμιές άγκυρες, δένουμε δυο κάβους στα βράχια. Είμαστε έτοιμοι για το χειρότερο.

Η ψυχολογική πίεση αρχίζει να ανεβαίνει λόγω της απραξίας και της συγκατοίκησης σε τόσο μικρό χώρο. Τα συναισθήματα της αναποτελεσματικότητας και της ανικανοποίησης γίνονται ολοένα πιο έντονα, καθώς οι μέρες περνούν και η αναμενόμενη λαίλαπα τελικά ξεφουσκώνει και χάνεται σ' ένα βαρομετρικό τέλμα. Κάνουμε συμβούλιο, αποφασίζοντας τον άμεσο απόπλου. Αρκετά χασομερήσαμε, πρέπει πάση θυσία να προσπαθήσουμε να περάσουμε το Ντρέικ. Καβατζάρουμε πάλι το Χορν, αυτή τη φορά με τρεις μούδες στη μαϊίστρα και ολόκληρο τουρκέτο. Το «Μποέμ» έχει τρεις προτόνους: στον πλωριό βρίσκεται τυλιγμένη η τζένοα, στο δεύτερο κοτσαρισμένος ο αράπης και στον τρίτο ο τσουβαλιασμένος φλόκος θυέλλης. Σε λίγο ο αέρας αγγίζει τα όρια των οκτώ μποφόρ και προνοητικά παίρνουμε μια μούδα στο τουρκέτο. Το υποβρύχιο αβαθές «πεζούλι» που προεκτείνει την ήπειρο, σε συνδυασμό με τα ισχυρά ρεύματα σηκώνουν έναν έντονο απότομο κυματισμό. Σ' αυτό το πλάτος δυτικά ή ανατολικά δεν

υπάρχουν στεριές να ανακόψουν τα «κύματα βουνά» που περιζώνουν τη Γη. Το σκάφος άλλες φορές χώνεται ολόκληρο στην υγρή μάζα και άλλες τινάζεται σαν δελφίни. Ξαφνικά, σ' ένα από τα σκαμπανεβάσματα κόβεται η ξαρτόριζα του αράπη.

Συγκρατημένο από τη σκότα και την τσουντα το βαρύ πανί κοπανάει σαν τρελό την αρματωσιά, κουρεύοντας τις κεραίες από το πρυμίο αλμπουρέτο. Μισή ώρα λυσοώδους μάχης θα χρειαστεί στους τέσσερις μας για το μάλια κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες, αφού σύρμα και καλώδια είχαν γίνει «κοκορέτσι»...

Αντίο, όνειρο Ανταρκτικής, αδύνατον να συνεχίσουμε μόνο με τζένοα σε «roller reefing». Επιστροφή στον όρμο Μαρσιάλ κάτω από το συνοφρυωμένο βλέμμα του Χορν, που μας φιλοδωρεί με μερικά από τα γνωστά φοβερά του μπουρίνια. Θα χρειαστούμε δύο μέρες για να βάλουμε τάξη στην αρματωσιά, επισκευάζοντας προσωρινά το στραβό πλέον πρότονο, το σκισμένο πανί και για να αντικαταστήσουμε τα καλώδια των κεραιών. Φυσικά, ο καιρός είναι χάλια το Χορν τιμάει τη φήμη του.

Συνειδητοποιούμε πλέον ότι δεν πρόκειται πια να αντικρίσουμε τη λευκή ήπειρο, αλλά δεν αποκαρδιωνόμαστε τελείως γιατί τη γλιτώσαμε: μόνο η Άννα τραυματίστηκε ελαφρά στο χέρι —πρησμένος και μελανιασμένος καρπός— σε μια αβαρία που μπορούσε να είχε πάρει τραγικές διαστάσεις, αν συνέβαινε στ' ανοιχτά ή αν έπεφτε ένας από μας στην παγωμένη θάλασσα... Ο ωκεανός ποτέ δε χάνει. Πρέπει ο καθένας να αναγνωρίζει τα όριά του, αυτό άλλωστε αποτελεί το σκοπό και συνάμα το νόμο του σεβαστού παιχνιδιού «στα νύχια της φύσης».

Λόγω του τραυματισμού της Άννας, προσφερόμαστε να συνεχίσουμε το ταξίδι με το «Μποέμ» έως το Πουέρτο Νατάλες, στη χιλιανή Παταγονία, αντί να ξεμπαρκάρουμε στην Ουσουαία. Έτσι θα διαπλεύσουμε για δεύτερη φορά τα κανάλια του Νότου, περιπλέοντας τη Γη του Πυρός με τις γνωστές συνθήκες ανέμου, κρύου και βροχής. Εκτός από ένα 24ωρο αιθρίας με ούριο λεβάντε (που μας επέτρεψε να γετούμε το μεγαλειώδες περιβάλλον και να διασχίσουμε μονομιάς τα δυτικά μαγγελανικά στενά), το ταξίδι ήταν σκληρό. Βεβαίως, χάρη στις ανέσεις (μεγάλη μηχανή, ραντάρ και υδραυλικό βίντσι) δεν ταλαιπωρηθήκαμε όσο με την «Καλλίπυγο!». Στις 6 Φεβρουάριου αφήνουμε τους φίλους μας στο μικρό λιμάνι του Νατάλες και αφού υποσχεθήκαμε να ξανασυναντηθούμε σε ηπιότερα πλάτη του Ειρηνικού, πήραμε το δρόμο της επιστροφής για το Κιντέρο. Βρήκαμε την «Καλλίπυγο» όπως την είχαμε αφήσει, μόνο αρκετά πιο σκονισμένη, και τη γάτα να μας κάνει «μούτρα» λόγω της δίμηνης απουσίας μας. Μέσα στην κάψα του καλοκαιριού, το Κιντέρο είχε μεταμορφωθεί σε λαϊκό θέρετρο και υπαίθριο λούνα παρκ, οι αμμουδιές μαύρες από κόσμο και μέγας συνωστισμός στα σοκάκια από τους πλανόδιους πωλητές. Ριχτήκαμε με μανία στη δουλειά, τοποθετώντας στην καινούρια του θέση το ανεμοτίμονο και χρωματίζοντας δύο φορές τα ύφαλα. Σημειωτέον ότι η μαύρη βαπορίσια μουράβια, που μας είχε δώσει στην Ελλάδα ο κ. Κατρούγκαλος, αποδείχτηκε πολύ τοξική ύστερα από δύο συνεχή χρόνια στη θάλασσα: ούτε ένα φύκι ούτε μια στρειδώνα!

Η καθέλκυση έγινε στις 20 Δεκεμβρίου και από εκείνη τη στιγμή άρχισαν οι δοκιμές του νέου συστήματος τιμονιών, που αποδείχτηκε πολύ αποτελεσματικό σε όλες τις συνθήκες και πλεύσεις. Παράλληλα, προετοιμαζόμασταν για το επόμενο μακρύ σκέλος από τη Χιλή έως την Πολυνησία. Χάρη στο φίλο μας τροφοδότη, Νίκο Μπεργάλια, εφοδιαστήκαμε πλήρως σε τροφές για την αναμενόμενη τετράμηνη «κουμπάνια». Συγχρόνως, κάναμε κονσέρβες έτοιμων φαγητών, σφραγίζοντας σε γυαλιά κρέας με σάλτσα, επίσης βάλουμε ελιές στην άλμη και σε ξεχωριστά πλαστικά βαρελάκια τοποθετήσαμε κρέας καπνιστό και κατσικίσιο κεφαλοτύρι στο λάδι. Πρέπει να θυμηθεί κανείς τις παραδοσιακές μεθόδους συντήρησης τροφών, εάν δε διαθέτει ψυγείο!

Η μπεκροπαρέα του Κιντέρο, φίλοι και υπάλληλοι του ομίλου μας, οργάνωσαν ένα μεγαλειώδες αποχαιρετιστήριο φαγοπότι και με δάκρυα στα μάτια αφήσαμε τις φιλόξενες ακτές για να συνεχίσουμε το ταξίδι μας!

Προς την Πολυνησία

Σαν μαύρη αυλαία το σκοτάδι κλείνει το θέαμα της δύσης στον όρμο Χερραδούρα. Ο ήλιος χάνεται, λαμπαδιάζοντας τον απέραντο Ειρηνικό. Είμαστε έτοιμοι να σαλπάρουμε. Η αστυνομία σφράγισε τα διαβατήριά μας το απόγευμα, κι επιστρέφοντας από τα γραφεία, συμπλήρωσα τα δοχεία νερού παλινδρομώντας με το βαρκάκι μεταξύ μόλου και σκάφους. Ίσα που εξέχει η μουράβια στην ίσαλο της «Καλλίπυγος», φορτωμένη με πλήρη τροφοδοσία για τρεις μήνες, 300 λίτρα νερό κι όλα τα απαραίτητα.

Τελευταία μαξέματα: διπλώνουμε τα καλύμματα των πανιών, αποσυναρμολογούμε το βαρκάκι που συμβόλιζε την τελευταία μας σύνδεση με την ξηρά. Παρ' όλο το τρίξιμο της καδένας στο όκι, ανήκουμε πλέον στο πέλαγος και στην απεραντοσύνη του. Κοινωνούμε με το σύμπαν, πίνοντας ένα ποτηράκι κρασί και χαλαρωμένοι, με το νου ελαφρύ, πέφτουμε για ύπνο.

3 Μαρτίου: Βρισκόμαστε ακόμα στον ίσκιο των Άνδεων, μαύρα χαράματα, όταν χτυπάει το ξυπνητήρι. Καφεδάκι στα σκοτεινά με υπόκρουση το σιγανό παλμό της μηχανής βιράρουμε την άγκυρα και τη μαϊστρα. Βιαζόμαστε να συναντήσουμε τον ωκεανό και την καθαρή πνοή του Αιόλου. Σκίζουμε την παράκτια μπουνάτσα με γρήγορες προπελιές, αφήνοντας τ' απόνερα να σβήσουν στην πρωινή στεριανή πάχνη και στους καπνούς των βιομηχανιών. Οραματιζόμαστε την αλαργινή Αυστραλία, στην άλλη όχθη του Ειρηνικού, και 4.000 μίλια μπροστά μας, σαν μακρινοί αστερισμοί, τα μικρά αρχιπελάγη της Πολυνησίας. Έχουμε τουλάχιστον ένα μήνα περαντζάδας, μοναδικός μας κρικός με τον κόσμο των ανθρώπων αποτελεί πλέον το ραδιόφωνο.

Μεσημεράκι ο ήλιος δεν κατάφερε να τρυπήσει τη συννεφιά, αλλά μας προϋπαντούν οι πρώτες σπιλιάδες του νοτιά, ρυτίδες στη ρεστιά τα «δαχτυλικά αποτυπώματα» του Αιόλου. Επιτέλους σβήνουμε τη μηχανή. Η «Καλλίπυγος» απλώνει τα μεγάλα κάτασπρα φτερά της. Αρμενίζουμε ίσα στην πορεία υπό την επιτήρηση του αυτόματου πιλότου. Βάλουμε πλώρη για τα αρχιπελάγη της Πολυνησίας. Η πρώτη νύχτα δεν είναι τόσο ήρεμη. Συναντάμε αρκετά βαπόρια και προσπαθούμε να συνηθίσουμε πάλι στο ρυθμό της βάρδιας.

4/3: Κουβεντιάζοντας νωρίς στα βραχέα με τον Πατρίς, μαθαίνουμε ότι το υψηλό βαρομετρικό του νοτίου Ειρηνικού έχασε κάπως την ισχύ του και άπλωσε τα πλοκάμια της μπουνάτσας προς βορειονατολικά. Αλλάζουμε ανάλογα την πορεία, παρακάμπτοντας βορειότερα τον αντικυκλώνα. Δεν ανησυχούμε πλέον για άσχημους καιρούς, αλλά προσπαθούμε ν' αποφύγουμε τις ζώνες άπνοιας που κινδυνεύουν να μας στοιχίσουν αρκετές μέρες ακινησίας. Μεσημβρινό στίγμα 29°01' Ν., 73°36' Δ. Καλύψαμε 127 ν.μ. από την ακτή της Χιλής. Άνεμος νοτιάς τρία μποφόρ, ταχύτητα τέσσερις έως πέντε κόμβους. Ταξιδεύουμε αναπαυτικά, προσπαθούμε να χαλαρώσουμε διαβάζοντας.

5/3: Τρίτη μέρα συννεφιάς και λιγοστού αέρα. Φωτοβολταϊκά κύτταρα και ανεμογεννήτρια

δεν επαρκούν για τη φόρτωση των μπαταριών. Βάζουμε τη μηχανή για ένα δίωρο. Η θερμοκρασία έφτασε ένα ευχάριστο 25°C, αλλά η θάλασσα παραμένει κρύα, μόλις 16° C. Αυτή η διαφορά θερμοκρασίας εξηγεί τη συννεφιά. Μεσημβρινό στίγμα 27°58'N., 75°16'D., απόσταση 235 ν.μ. Όλο το απόγευμα μας τραβάει το μεγάλο μπαλόνι. Ένα μεγάλο κοπάδι δελφινιών μάς προσπερνάει πριν βραδιάσει. Μέσα στη νύχτα φρεσκάρει καλά, αντικαθιστούμε μπαλόνι και μαϊστρα με τζένοα και φλόκο «πεταλούδα».

6/3: Έως το μεσημέρι αλλάξαμε τρεις φορές ιστιοφορία, λες και ο Αίολος θέλει να μας κάνει γυμνάσια. Μεσημβρινό στίγμα: 26°44'N., 77°18'D., απόσταση 363 ν.μ. Άνεμος πλέον σταθερά σορόκος, τρία μποφόρ. Θυμόμαστε ότι ακριβώς πριν από ένα χρόνο βρισκόμασταν ανοιχτά της Παταγονίας και προετοιμαζόμασταν για θεομηνία!

7/3: Μπουρινάκι πριν από τα χαράματα και ανάλογη μείωση της ιστιοφορίας. Λίγο αργότερα επανερχόμαστε στην πεταλούδα, με τα δυο μεγάλα μπροστινά πανιά τεντωμένα με τα δυο σπινακόξυλα. Αυτός ο τέλειος συνδυασμός, χάρη στους διπλούς προτόνους, μας επιτρέπει να έχουμε μπόλικη επιφάνεια ιστιοφορίας, που κυριολεκτικά έλκει το σκάφος από την πλώρη. Με ανεβασμένες τις καμένες, ζυγίζεται η γάστρα και σταθεροποιείται από τα διπλά τιμόνια. Ο αυτόματος πιλότος επεμβαίνει ελάχιστα. Μεσημβρινό στίγμα: 20°35'N, 79°08'D, απόσταση 481 ν.μ. Η όστρια φρεσκάρισε, σκίζοντας τη συννεφιά και αποκαλύπτοντας την ξαστεριά. Μουδάrouμε έναν από τους φλόκους και μαϊνάρουμε την τζένοα. Με το χοντρό κυματισμό το μπότζι γίνεται έντονο. Εγκαταλείπουμε την πρυμιά καμπίνα και κοιμόμαστε πλέον εγκάρσια στην πλωριά κουκέτα που, ευτυχώς, έχει πλάτος δύο μέτρα.

8/3: Αλλάζουμε την «ώρα πλοίου». Ήταν γελοίο να έχουμε ανατολή στις 10 μ.μ.! Αυτή η αλλαγή γίνεται πιο πολύ για να κρατάμε τους «τύπους» παρά για κάτι άλλο, καθώς ζούμε στο ρυθμό του ήλιου και τη ναυτιλία ενδιαφέρει μόνο η ώρα Γκρίνουιτς. Μεσημβρινό στίγμα: 24°58'N., 81°09'D., απόσταση 606 ν.μ. Λιγοστεύει ο αέρας, ενώ κοπάζει σταδιακά η ρεστιά. Κάνουμε κοντοβόλτια στα πρύμα με το μικρό μπαλόνι, τσιμάροντας κάθε τρεις ώρες. Στον ορίζοντα φάνηκε ένα μεγάλο ξεφόρτωτο μινεραλάδικο. Πιάνουμε κουβέντα στον ασύρματο. Είναι ελληνικής πλοιοκτησίας, ρουμάνικο το πλήρωμα, πάει στη Χιλή να φορτώσει μετάλλευμα χαλκού. Χάλασε πριν από μέρες το δορυφορικό βοήθημα ναυτιλίας τους και δεινοπαθούν για στίγμα λόγω συννεφιάς. Ευτυχώς το δικό μας λειτουργεί και τους μεταδίδω τη θέση μου.

9/3: Σερνόμαστε με τον ασθενή πρυμνήτη. Για πρώτη όμως φορά από την έναρξη της περαντζάδας έχουμε ηλιοφάνεια. Μεσημβρινό στίγμα: 24° 16'N., 83°24'D., απόσταση 729 ν.μ. Απ' ό,τι μας λέει στο ραδιόφωνο ο Πατρίς, ο αντικυκλώνας αδράνησε τελείως, δεν είναι παρά μια κουκκίδα στο χάρτη του. Λόγω της μικρής διαφοράς πίεσης, οι άνεμοι παραμένουν ασθενείς. Υπομονή λοιπόν για μερικές μέρες, μέχρι να πλησιάσει το επόμενο υψηλό βαρομετρικό που βρίσκεται ακόμα 1.800 ν.μ. δυτικότερα! Μετά το απογευματινό μας τάβλι, ανακαλύπτουμε ξαφνικά ότι μας περικύκλωσε ένα μεγάλο κοπάδι τόνων. Πριν ξετυλιχθεί όλο το έκταμα της σύρτης, δάγκωσε κιόλας ο πρώτος «πελάτης» το αγκίστρι με το λαστιχένιο καλαμάρι. Φρέσκο ψάρι στο αποψινό μενού και στη γάτα αναλογούν δικαιωματικά «βασιλικά» κοψίδια. Η Άννα Μαρία γεμίζει με ωμό ψάρι πέντε «γυαλιά» με στεγανό πώμα και τα τοποθετεί 45 λεπτά υπό πίεση στη χύτρα. Έτσι φτιάχνουμε κονσέρβες για τις άκαρπες μέρες.

10/3: Μπουνάτσα! Η μαϊστρα καρπαζώνει την αρματωσιά στο ρυθμό της ρεστίας, ενώ το μπαλόνι κρεμάει σαν τσουβάλι, ξεφυσώντας πού και πού σε ένδειξη διαμαρτυρίας. Δε φτάνει που είμαστε καραντιασμένοι, το μπότζι μάς σπάει τα νεύρα. Παρ' όλο το... χελωνίσιο ρυθμό, οι τόννοι παρέμειναν κοντά μας. Για να περάσει η ώρα, κάνουμε γενική καθαριότητα και χάρη στη ζεστότερη θάλασσα πλενόμαστε με πουυέλα. Ας σημειωθεί ότι όλα τα σαμπουάν «λειτουργούν» αφρίζοντας στο αλμυρό νερό, έτσι γίνεται μεγάλη οικονομία, χρησιμοποιώντας μόνο μισό λίτρο πόσιμο νερό ανά άτομο για το ξαλμύρισμα.

11/3: Βρισκόμαστε ανάμεσα στους δύο αντικυκλώνες, συνεπώς έχουμε την ατυχία να συναντήσουμε το σπανιότατο, κατά τους στατιστικούς χάρτες, αντίθετο πουνέντη. Τουλάχιστον προχωράμε. Μεσημβρινό στίγμα: 22°28'N., 85°37'D., απόσταση 899 ν.μ. Τρίτη συνεχή μέρα παρέα με τους τόνους. Μέσα σε δύο λεπτά βγάλαμε ένα πεντάκιλο ψάρι. Έχοντας ζεστάνει το

φούρνο φτιάχνοντας ψωμί και μηλόπιτα, ετοιμάζουμε μια πίτσα με τόνο, ντομάτες και ελιές. Φουσκωμένη σαν φίδι από το πολύ ψάρι, η γάτα κοιμάται συνεχώς!

12/3: Με την καθαρή ανατολή του ήλιου, γυρίζει ευνοϊκός ο άνεμος. Επανέρχεται το κέφι μαζί με τη λιακάδα, τις αρμονικές κινήσεις του σκάφους· ιστιοφορία κουρδισμένη να τρέχει ακούραστα, πλήρη αφρισμένη. Διανύσαμε 1.000 ν.μ., αλλά μας απομένουν 3.000 ν.μ.

Μεσημβρινό στίγμα: 21°20'N., 87°00'Δ. Φτάσαμε στους τροπικούς όπου σύννεφα και κύματα χορεύουν στο ρυθμό των αληγών· η ατέλειωτη αιόλια ανάσα. Με τα πανιά «βιδωμένα» στον άνεμο, η «Καλλιπυγος» ολισθαίνει ανέμελα στη γαλάζια επιφάνεια, γευόμαστε την απέραντη χαρά της επικοινωνίας με τη φύση.

13/3: Έχω τη δεύτερη βάρδια, από τη 1:00' έως τα ξημερώματα, χαζεύω το θέαμα των άστρων και των φωτεινών λοφίων στα κύματα, σαν άπειρα διαμάντια, σπαρμένα στην ατελείωτη σφαίρα του νυχτερινού μαύρου βελούδου. Η μέρα περνάει ήσυχα με τη ρουτίνα στα πανιά, μαγείρεμα, ναυτιλία και φυσικά τάβλι. Μεσημβρινό στίγμα: 20°57'N., 89°13'Δ., απόσταση 1.125 ν.μ. Βαρεθήκαμε τα ψάρια, αλλά αυτά δεν το βάζουν κάτω. Εκατοντάδες τόνοι κολυμπούν πλέον γύρω μας.

14/3: Είμαστε θεατές του κύκλου της ζωής, ο γνωστός νόμος της ζούγκλας. Τα χελιδονόψαρα δημιουργούν σμήνη ασημένιων βελών στα τόξα των κυμάτων για να ξεφύγουν το σίγουρο θάνατο από τα σαγόνια των τόνων. Δυστυχώς, στον αέρα караδοκούν θαλασσοπούλια και η γάτα μας στο πλωριό κατάστρωμα, ενθουσιασμένη από τις σπαρταριστές λιχουδιές. Μεσημβρινό στίγμα: 20°22'N., 91°10'Δ., απόσταση 1.243 ν.μ. Το μεγάλο μπαλόني αποδίδει μέση ταχύτητα 5,5 κόμβους. Η πλατιά γάστρα τρέχει σταθερά, χωρίς να δημιουργηθεί κανένα πρόβλημα στον αυτόματο πιλότο, που δουλεύει ακάθεκτα δεκατρείς μέρες σερί.

15/3: Όλη η νύχτα πέρασε με το μπαλόني, χωρίς να χρειαστεί επέμβαση. Το πρωί όμως μειώθηκε αισθητά ο άνεμος, έτσι παίρνουμε το τιμόνι στο χέρι, ορτσάροντας πού και πού για να «παραγάγουμε» δυνατότερο φαινόμενο αέρα. Μεσημβρινό στίγμα: 19°50'N., 93°26'Δ., απόσταση 1.387 ν.μ. Η ταχύτητά μας πέφτει στους τρεις κόμβους καθώς μπουνατσάρει. Ένας τόνος άνω των δέκα κιλών έρχεται και κουτουλάει επανειλημμένα το δεξί τιμόνι. Καταφέρνουμε στιγμιαία να τον διώξουμε, χτυπώντας τον με το γάντζο της αβάρας. Τα φωτοβολταϊκά κύτταρα δουλεύουν στην εντέλεια με την τροπική λιακάδα, φορτίζοντας τους συσσωρευτές και επιτρέποντας μακρές συνομιλίες με τον Παναγιώτη και τον Πατρίς.

Κατά τον τελευταίο θα έχουμε άστατους, ασθενείς ανέμους για ακόμα είκοσι τέσσερις ώρες. Ο αντικυκλώνας βρίσκεται κάπου 600 μίλια νοτιοδυτικά. Η υπομονή αποτελεί μια από τις ιδιότητες του καλού ναυτικού!

16/3: Την ξαστεριά, με το γιγάντιο τόξο του γαλαξία, ακολούθησε αιθρία με λιγοστό πρυμίο αέρα. Παρ' όλο το μπαλόني, «τσουλάμε» μόλις με τρεις κόμβους. Μεσημβρινό στίγμα: 19°14'N., 94°45'Δ., απόσταση 1.476 ν.μ. από τη Χιλή.

17/3: Δυο ώρες πριν από την ανατολή πλησιάζει ένα μπουρίνι κι ο αέρας φρεσκάρει. Η ταχύτητά μας φτάνει τους επτά κόμβους, ευτυχώς όμως χωρίς παρατράγουδα, καθώς ο άνεμος δεν ξεπερνά τα τέσσερα μποφόρ. Για κάθε ενδεχόμενο, μέχρι ν' απομακρυνθεί το σύννεφο, παίρνω στο χέρι τη λαγουδέρα. Ξαφνικά, το τιμόνι νεκρώνει, δεν αντιδράει, η «Καλλιπυγος» κουπαστάρει και δείχνει ακυβέρνητη. Το μπαλόني τραντάζει τρελά την αρματωσιά, το σπινακόξυλο δέρνει αλύπητα τον πρότονο. Η Άννα Μαρία πετάχτηκε από την κουκέτα και φώτισε την παπαδιά, αποκαλύπτοντας το τραγικό θέαμα. Έχει σπάσει η μεγάλη ηλεκτροκόλληση της κεντρικής μπιέλας που συνδέει τα δύο τιμόνια. Είμαστε ακυβέρνητοι στη μέση του ωκεανού! Με χίλια ζόρια καταφέρνουμε να ποδίσουμε για το μάνινα του μπαλονιού. Έπειτα από λίγο επινοούμε και αρματώνουμε μια «πατέντα» με ράουλα και σκοινιά κέβλαρ. Διατηρούμε την ταχύτητα κάτω από έξι κόμβους με φλόκους «πεταλούδα» για ευστάθεια, έτσι ώστε ο αυτόματος πιλότος να κρατάει την πορεία. Εξετάζοντας το χάρτη μάς πιάνει δέος. Βρισκόμαστε 2.500 ν.μ. από τα πρώτα αρχιπελάγη της γαλλικής Πολυνησίας, τις Μαρκέζες, ενώ το επικίνδυνο, αλίμενο Νησί του Πάσχα απέχει 800 ν.μ. και το Περού 1.600 ν.μ.! Η πατέντα φαίνεται να λειτουργεί, οπότε, λογικά, πρέπει να συνεχίσουμε προς τις Μαρκέζες, αφού στην πορεία αυτή επικρατούν οι ευνοϊκοί ασθενείς έως μέτριοι ούριοι αληγείς. Μεσημβρινό στίγμα: 18°47'N., 96°45'Δ., απόσταση 1.591 ν.μ.

18/3: Η επισκευή στο τιμόνι αγαντάρισε το πρώτο της εικοσιτετράωρο. Προσθέτουμε μπότσους για να παραμείνουν υπό τάση τα σκοινιά και καλύτερεύουμε την κλίση των ράουλων. Παρ' όλη τη συντηρητικά μειωμένη ιστιοφορία, διατηρούμε μεσαία ταχύτητα πέντε κόμβων. Μεσημβρινό στίγμα: 18°26'N., 98°43'Δ., απόσταση 1.712 ν.μ. Εγκαταλείπουμε παντελώς κάθε σκέψη για αλλαγή προορισμού. Η Άννα Μαρία ζυμώνει τρία κιλά ψωμί, αρκετό για έξι μέρες. Έχουμε ξεχωριστές ευθύνες στην κουζίνα. Η Άννα Μαρία εκτελεί χρέη φούρναρη-ζαχαροπλάστη, ενώ εγώ ασχολούμαι με την καθημερινή μαγειρική. Άδειασε η πρώτη φιάλη υγραερίου, μας μένουν άλλες τρεις.

19/3: Μειώθηκε κάπως ο αέρας. Δοκιμάζουμε ντροπαλά το μπαλόني, ανακαλύπτουμε όμως ότι με τον τζόγο στο τιμόνι δεν καταφέρνει αρκετά γρήγορες επαναφορές ο αυτόματος πιλότος. Μεσημβρινό στίγμα: 17°58'N., 100°58'Δ., απόσταση 1.961 ν.μ.

20/3: Το ένα μπουρίνι μάς χτυπάει μετά το άλλο. Πριν από τα ξημερώματα μπουδάρουμε το φλόκο και αντικαθιστούμε την τζένοα με φλοκάκι. Η θάλασσα σφύζει από ζωή, παντού γύρω μας τόνοι και χελιδονόψαρα. Η γάτα δεν προλαβαίνει να τρώει όσα πέφτουν στο κατάστρωμα και τα ξαναρίχνουμε στο νερό κατά δεκάδες. Μεσημβρινό στίγμα: 17°32'N., 102°50'Δ., απόσταση 1.961 ν.μ.

21/3: Συνήθης ρουτίνα αλλαγής πανιών με τα μπουρίνια. Μεσημβρινό στίγμα: 17°05'N., 104°40'Δ. Διανύσαμε 2.063 ν.μ. και μας μένουν άλλα τόσα. Βρισκόμαστε λοιπόν στα μέσα της διαδρομής, γεγονός που εορτάζεται με κρασί!

22/3: Τα μπουρίνια γίνονται πολύ έντονα και παίρνουν πλέον μορφή καταιγίδων. Η θαλάσσια θερμοκρασία έφτασε στους 21°C, έτσι σε συνδυασμό με την ψυχρή νυχτερινή ατμόσφαιρα ευνοείται η εξάτμιση και ο κατακόρυφος σχηματισμός νεφών, των περιβόητων μαύρων αρμονιών των cumulonimbus. Ταξιδεύουμε ολοταχώς με δύο μπουδαρισμένους φλόκους. Μεσημβρινό στίγμα: 16°37'N., 107°12'Δ., απόσταση 2.213 ν.μ.

23/3: Η ατμόσφαιρα σταθεροποιήθηκε κάπως, έπαψαν οι καταιγίδες και χαλαρώνουμε διασκεδάζοντας την περαντζάδα. Μεσημβρινό στίγμα: 16°08'N., 109°07'Δ., απόσταση 2.330 ν.μ.

Περνάμε το απόγευμα καθισμένοι στην πλώρη υπό τον ίσκιο των φλόκων, χαζεύοντας τα ατελείωτα παιχνίδια του φωτός στον αφρό του κορακιού.

24/3: Ήσυχη μέρα, προχωράμε χωρίς κόπο. Χάσαμε πλέον την επαφή με τον Πατρίς, αλλά το καθημερινό «ραντεβού των ερτζιανών» με τον Παναγιώτη παραμένει. Του περνάμε το στίγμα μας κι αυτός το αναμεταδίδει στην Ελλάδα. Άδειασε το πρώτο ντεπόζιτο πόσιμου νερού. Καταναλώσαμε κατά μέσο όρο 3,4 λίτρα ημερησίως ανά άτομο, μας απομένει νερό για άλλες περίπου τριάντα μέρες.

25/3: Μεσημβρινό στίγμα: 15°19'N., 113°22'Δ., απόσταση 2.586 ν.μ. Μέρα ονειρική, με μπόλικο ύπνο, τεμπέλιασμα και διάβασμα. Ο αέρας, ακριβώς κατάπρυμα, είναι τόσο σταθερός, που δεν επεμβαίνουμε ούτε μία φορά στην ιστιοφορία!

26/3: Ενώ κοιμόμουν κάτω από το ανοιχτό πλωριό ταμπούκι, προσγειώθηκε στο κεφάλι μου ένα... σπαρταριστό χελιδονόψαρο, σκορπώντας λέπια και ψαρίλα! Πριν συνειδητοποιήσω τι συνέβαινε, μπήκε η γάτα στο χορό και έγινε «το σώσε» στο κρεβάτι! Αργότερα, για προπόνηση και έλεγχο, έκανα μια σειρά παρατηρήσεων με τον εξάντα. Πάνε οι μέρες του περιπλου με το «Ιάσων», όπου καθημερινά ασχολιόμουν με την αστροναυτιλία. Παρ' όλα αυτά, όσο απίθανα ακριβής κι αν είναι η ηλεκτρονική ναυτιλία με τους δορυφόρους, μόνο εν σχέσει με τα ουράνια σώματα καταφέρνω να «νιώθω» τη γεωγραφική μας θέση. Μεσημβρινό στίγμα: 14°53'N., 115°30'Δ., απόσταση 2.696 ν.μ.

27/3: Μεσημβρινό στίγμα: 14°26'N., 117°31'Δ., απόσταση 2.816 ν.μ. Άλλη μια τέλεια μέρα. Την πανσέληνο ακολούθησε αιθρία, ούτε ένα συννεφάκι στον ορίζοντα. Προχωράμε σταθερά με πέντε κόμβους. Έτσι θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε άλλον ένα μήνα, έως την Αυστραλία. Κρίμα που φτάνουμε σε μια βδομάδα...

28/3: Μεσημβρινό στίγμα: 13°58'N., 119°43'Δ., απόσταση 2.935 ν.μ. Μέρα νύχτα τρέχει ακούραστα η «Καλλίπυγος». Οι ώρες περνούν ανέμελα, παρακολουθώντας τον απέραντο ωκεανό, τα ψάρια και τα θαλασσοπούλια.

29/3: Μεσημβρινό στίγμα 13°32'N., 121°52'D., απόσταση 3.065ν.μ. Οργώσαμε σχεδόν το μισό Ειρηνικό, 5.000 χμ. ατελείωτης θάλασσας, αλλά ατελείωτη είναι και η ευτυχία μας. Κάπου χάσαμε το αίσθημα του χρόνου, παρέμεινε μόνο η αίσθηση της διάρκειας. Αρμονικά με το περιβάλλον μας ζούμε στο παρόν.

30/3: Μεσημβρινό στίγμα: 12°58'N., 123°55'D., απόσταση 3.192 ν.μ. Εκτός από την ελάχιστη ρουτίνα, γίναμε απλοί θεατές του ταξιδιού! Διαβάζουμε για τις Μαρκέζες και για την Πολυνησία γενικά. Απίστευτο πώς αυτοί οι πολιτισμοί που τεχνολογικά ανήκαν στη Λίθινη Εποχή κατάφεραν να αποικήσουν όλα τα νησιά του Ειρηνικού, από τη Νοτιοανατολική Ασία έως το Νησί του Πάσχα και τη Χαβάη. Η αποδημία άρχισε πριν από 6.000 χρόνια και οι «Πολυνήσιοι» είχαν ήδη καλύψει 5.000 χμ., αποικώντας το Αρχιπέλαγος των Μαρκέζας το 150 π.Χ., χάρη στ' απίστευτα εξελιγμένα μεγάλα τους καταμαράν με την πολύ αποτελεσματική ιστιοφορία και την εξίσου απίστευτη ακρίβεια με την παραδοσιακή τους αστροναυτιλία. Επιτεύγματα που θα περίμεναν να δουν οι Ευρωπαίοι τουλάχιστον δεκαπέντε αιώνες!

31/3: Μεσημβρινό στίγμα: 12°29'N., 126°03'D., απόσταση 3.317 ν.μ. Γεμίζουν τον ουρανό σμήνη από «φρεγάτες», τα παράξενα μαύρα θαλασσοπούλια με τα αγκυλωτά φτερά και τη διχαλωτή ουρά. Τα αρσενικά ξεχωρίζουν από τα κόκκινα πούπουλα, σαν περιδέραια, στο λαιμό. Τον καιρό των «μεγάλων εξερευνήσεων» ήταν σημάδι ότι πλησιάζουν σε μια στεριά. Μας απέμειναν 900 ν.μ. και το τιμόνι δε μας προκαλεί πλέον καμιά ανησυχία.

1/4: Μεσημβρινό στίγμα: 12°05'N., 128°17'D., απόσταση 3.442 ν.μ. Φάνηκε η... Κίνα, καλή Πρωταπριλιά!

2/4: Μεσημβρινό στίγμα: 11°36'N., 130°25'D., απόσταση 3.569 ν.μ. Σήμερα γιορτάζουμε το δεύτερο έτος απουσίας μας από την Ελλάδα. Γυμνοί στον ίσκιο των φουσκωμένων φλόκων, μαγεμένοι από το τραγούδι της πλώρης, αναπολούμε τις ωραίες στιγμές του ταξιδιού. Ο μάγειρας έχει κέφια, έτσι τους μεξέδες ακολουθεί κρασάκι. Πριν από ένα χρόνο γιορτάζαμε τη μέρα αυτή στη Γη του Πυρός, κάτω από συνθήκες χιονοθύελλας. Όσο παράξενο κι αν φαίνεται σε μερικούς, η ζωή σε μια ξύλινη «παράγκα» δέκα τετραγωνικών μέτρων χωρίς ψυγείο, τηλεόραση και τηλέφωνο μας φαίνεται παράδεισος.

3/4: Μεσημβρινό στίγμα: 11°10'N., 132°22'D., απόσταση 3.693 ν.μ. Ένα μικρό βραχυκύκλωμα και μια ελαττωματική θερμική ασφάλεια ευθύνονται για την πτώση τάσης στις μπαταρίες. Για να τις αφήσουμε να επαναφορτιστούν, τιμονάρουμε με το χέρι και περνάμε τη νύχτα με λάμπες πετρελαίου. Φυσικά, επιβάλλουμε σιγή στο ραδιόφωνο.

4/4: Μεσημβρινό στίγμα: 10°43'N., 134°37'D., απόσταση 3.818 ν.μ. Από τη χθεσινή μας ραδιοφωνική σιωπή τρόμαξε ο φίλος Παναγιώτης και ειδοποίησε τις... ακτοφυλακές! Εκτός ότι είμαστε άτρωτοι σαν... κατσαρίδες(!), δεν μπορεί να διανοηθεί πόσο μακριά βρισκόμαστε ακόμα από κάθε ανθρώπινη παρουσία. Σήμερα φτιάχνουμε κονσέρβες. Πιάνουμε δέκα κιλά τόνους και τους σφραγίζουμε σε γυαλιά. Για μια στιγμή διέκοψε το ψάρεμα κάποιος καρχαρίας ή ξιφίας που πετάχτηκε από τα βάθη, κόβοντας τη συρτή.

5/4: Μεσημβρινό στίγμα: 10°20'N., 136°41'D., απόσταση 3.946 ν.μ. Λογής θαλασσοπούλια γεμίζουν το συννεφιασμένο ουρανό. Ένα μεγάλο κοπάδι δελφινιών σαρώνει την περιοχή μας. Από κυνηγοί οι τόννοι έγιναν θήραμα. Σαν πύργοι υψώνονται οι τεράστιες μάζες των καταιγίδων, παραμορφώνοντας τη σταθερή ροή του σορόκου, καθώς τα καθοδικά ρεύματα ακολουθούν κυκλωνική κίνηση. Προσπαθούμε, όχι πάντα με επιτυχία, να περάσουμε από τη νότια πλευρά των καταιγίδων, ώστε να επωφεληθούμε από τα σιγόντα. Οι σπιλιάδες φτάνουν τα επτά μποφόρ, πλέουμε ολοταχώς με δύο «σπινακωμένα» φλοκάκια, μαϊνάροντας το σοφράνο πανί μόλις φατσάρει ο άνεμος. Η τελευταία νύχτα της περαντζάδας περνά ανήσυχα. Τα μπουρίνια γύρω μας βομβαρδίζουν τη θάλασσα με αστραπές. Αποσυνδέσαμε και γειώσαμε όλες τις κεραίες.

6/4: Τριακοστή τέταρτη μέρα εν πλω. Τα χθεσινά μπουρίνια αποτελούν μια κακή ανάμνηση. Στο λαμπερό φως της ανατολής αρχίζουμε να διακρίνουμε τις αιχμηρές οροσειρές της Φάτου Χίβα και της Χίβα Όα, που ολοένα μεγαλώνουν στον πεντακάθαρο ορίζοντα. Πλησιάζοντας ολοταχώς με το μπαλόνη, καλύπτουμε σε έξι ώρες τα τριάντα πέντε μίλια από την πρώτη οπτική επαφή έως την μπούκα του μικρού όρμου Ατουόνα.

Τα ψηλά αυτά ηφαιστειογενή νησιά αποτελούν εξαίρεση στο νότιο Ειρηνικό, καθώς λείπει το

κοραλλένιο περιδέραιο υφάλων, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση. Ο Ισπανός Μεντόζα ήταν ο πρώτος Ευρωπαίος που κατάφερε να τα «ανακαλύψει», ονομάζοντάς τα —προς τιμήν της αντιβασιλίσσας του Περού, μαρκησία ντε Μεντόσα— νησιά Μαρκέζες. Όπως οι Ισπανοί, δε δυσκολευτήκαμε να προσορμίσουμε. Φτάσαμε. Έτσι λήγει μια ωραία και εύκολη ωκεανική περαντζάδα, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα ή φθορές, εκτός από την «καμένη» κόλληση στην μπιέλα του τιμονιού! Διανύσαμε 4.100 ν.μ. σε 34 μέρες, με μέση ταχύτητα 4,94 κόμβων, παρ' όλους τους γενικά ασθενείς ανέμους και αργότερα την εσκεμμένα συντηρητική ιστιοφορία λόγω πηδαλιού.

Επιστροφή λοιπόν στον κόσμο των ανθρώπων και στα πολύπλοκά τους προβλήματα... Τι ωραία που ήμασταν στο πέλαγος!

Συγκίνηση! Έπειτα από 34 μέρες αγνής ωκεάνιας γλαυκότητας, βαφτιζόμαστε κυριολεκτικά στην ατελείωτη τροπική ποικιλοχρωμία. Μια πραγματική συμφωνία αποχρώσεων, με συντελεστές πέτρες, φυτά και ζώα. Ενώ τα μάτια μας δε χορταίνουν το φυσικό υπερθέαμα, έπρεπε ξαφνικά να καταπιαστούμε με μια άλλη πραγματικότητα, την πολυκοσμία.

Η Χίβα Όα αποτελεί το υπ' αριθμόν ένα σημείο άφιξης για τα βορειοαμερικανικά κότερα που σαλπάρουν από τις σχετικά παραπλήσιες καλιφορνέζικες ακτές. Βρεθήκαμε στο μέσον ενός θορυβώδους, αμερικανοκαναδέζικου στόλου, στην πλειονότητα αρχάριοι κρουαζιεράδες, μετά την πρώτη τους περαντζάδα. Το μεγαλύτερο νησί στο νότιο άκρο της ηφαιστειογενούς αλυσίδας των Μαρκέζων, με 2.000 κατοίκους αποτελεί τη δεύτερη πρωτεύουσα του αρχιπελάγους. Η πρώτη μας δουλειά μετά το αγκυροβόλιο ήταν η επίσκεψη στις Αρχές για την είσοδο στη Γαλλική Πολυνησία, μια ημιαυτόνομη αποικία. Με 90% υγρασία και 35°C υπό σκιά κατευθυνόμαστε προς το χωριό, όπου μας καλωσορίζουν οι καλόβολοι και καταϊδρωμένοι Γάλλοι χωροφύλακες. Αφού ολοκληρώσαμε τις διατυπώσεις, ερεθισμένοι από τις μυρωδιές της πλούσιας βλάστησης, προσπαθούμε να προμηθευτούμε φρούτα και λαχανικά. Δεν πιστεύουμε στα μάτια μας, ανακαλύπτοντας ότι τα δύο «κινέζικα» μπακάλικα του χωριού προσφέρουν μόνο ξηρά τροφή ή κονσέρβες. Πράγμα όμως λογικό, αν σκεφτεί κανείς ότι όλοι οι κάτοικοι έχουν δικά τους περιβόλια.

Φέρνοντας βόλτα τα σοκάκια, αναστενάζουμε μπροστά στους γιγάντιους ιβίσκους, τις μπουκαμβίλιες και τις μυρωδάτες, γαρδένιες. Τελικά, συναντάμε ένα πολυνησιακό νοικοκυριό πρόθυμο να μας εφοδιάσει με μάγκος, παπάγιες και γλυκά γκρέιπφρουτ από τον κήπο τους, χωρίς μάλιστα να συζητούν καν για πληρωμή!

Κουβεντιάζοντας στον ίσκιο των βαΐων, μαθαίνουμε ότι οι Μαρκέζες δε διαθέτουν τίποτα προς μεταπώληση, εκτός από μικρές ποσότητες ψαριών και καρύδων. Η πλειονότητα των κατοίκων εργάζεται στο δημόσιο, οι υπόλοιποι δέχονται επιδόματα ανεργίας, με άλλα λόγια οι 8.000 νησιώτες επιχορηγούνται πλήρως από το γαλλικό κράτος! Καλλιτέχνες της τεμπελιάς; Ασφαλώς όχι, αν θυμηθούμε την παρατήρηση του Βρετανού εξερευνητή Κουκ: «...Οι νησιώτες ζουν σαν απαλλαγμένοι από τη βιβλική υποχρέωση να ιδρώνουν για το ψωμί τους...».

Χάρη στην αγαθότητα της φύσης, στην εφευρετική και ολική χρήση των πόρων της από οργανωμένες κοινωνίες, τα νησιά συντηρούσαν 50.000 κατοίκους ως την άφιξη των αποικιακών υπερδυνάμεων, των ιεραποστόλων και άλλων καλοθελητών που επέβαλαν τη νέα τάξη με κανόνια και δωροδοκίες, αποδεκατίζοντας τον πληθυσμό με σύφιλη και ιλαρά.

Μέχρι την άφιξη των γαλλικών αποικιακών δυνάμεων το 19ο αιώνα, κάθε κοιλάδα κατοικούνταν και ελεγχόταν από μια «φυλή», υπό την αρχηγία ενός, εν ζωή, γενάρχη. Προφανώς, «βασιλείς» υπήρχαν μόνο όταν κάποια από τις φυλές κατάφερνε να ξεφύγει από τα στενά της γεωγραφικά όρια. Η λατρεία των προγόνων αποτελούσε τη θρησκεία. Οι καθολικοί ιεραπόστολοι κατάφεραν να απαγορεύσουν τις ανθρώπινες θυσίες και τον κανιβαλισμό, αλλά έσβησαν συνάμα ένα μεγάλο μέρος του ντόπιου πολιτισμού, καταστρέφοντας συστηματικά τεμένη και πανέμορφα γλυπτά.

Επέβαλαν ευρωπαϊκό ρουχισμό σε λαούς που χρησιμοποιούσαν τα υφάσματα μόνο για διακόσμηση και στόλιζαν την επιδερμίδα τους με περίτεχνα τατουάζ.

Ο ζωγράφος Γκογκέν, που μετανάστευσε στα νησιά στις αρχές του εικοστού αιώνα, αντιπαρατέθηκε στις Αρχές και στον κλήρο για τον κτηνώδη τρόπο που μεταχειρίζονταν τους

νησιώτες και τη μανία τους να επιβάλουν ευρωπαϊκά έθιμα. Ο Γκογκέν πέθανε στην φυλακή της Χίβα Όα και οι σημερινοί «Μαρκεσιανοί» ελάχιστα γνωρίζουν πλέον από τη μυθολογία, την ιστορία και τις παραδοσιακές τους τέχνες.

Καταλαβαίνουμε την πίκρα των ντόπιων, όταν περιγράφουν πως διδάχτηκαν ελληνική μυθολογία στα γαλλικά σχολεία και αγνοούν τα πάντα για το δικό τους πολιτισμό!

Ευτυχώς, υπό την προεδρία Μιτεράν σταμάτησαν συνάμα τα καψόνια και οι πυρηνικές δοκιμές της Μουρουρόα, ενώ τα διάφορα αρχιπελάγη απόκτησαν δικαίωμα αυτοδιαχείρισης. Την ώρα που η πλειονότητα των νησιών του Ειρηνικού γεύονται τη μετα-αποικιακή ανεξαρτησία, στο Παρίσι ψηφίζουν ακόμα διατάξεις που αφορούν τη Γαλλική Πολυνησία. Παρατηρήσαμε, πάντως, ορισμένες καλές πλευρές του συστήματος, όταν ψάξαμε να συγκολλήσουμε τη σπασμένη άρθρωση του τιμονιού. Πληροφορηθήκαμε ότι όλες τις τεχνικές υπηρεσίες αναλάμβανε ο γαλλικός στρατός, συνεπώς κατευθυνθήκαμε προς τη «βάση» και αντί για συρματοπλέγματα, φυλάκια και πεδία ασκήσεων ανακαλύψαμε έναν ανοιχτό χώρο εργαστηρίων όπου εκπαιδεύονταν νεαροί κληρωτοί Πολυνήσιοι στη λιθοδομή, στις τεχνικές μηχανουργείου, διαχείρισης, μέχρι και στη χρήση υπολογιστών! Όπως στον υπόλοιπο κόσμο οι φαντάροι γκρίνιαζαν, αλλά έκαναν την επισκευή! Κουβεντιάζοντας με έναν αξιωματικό, μας εξήγησε ότι σκοπός της μονάδας είναι η στήριξη του ντόπιου πληθυσμού. Με τον τρόπο αυτό σταμάτησαν τη διαρροή έμψυχου υλικού προς την πρωτεύουσα Ταϊτή, ενώ συγχρόνως σχηματίζονταν τεχνικά βιώσιμες κοινότητες στα μεμονωμένα νησιά. «Ζούμε στον 20ό αιώνα και πρέπει οι νέοι να μάθουν να οικοδομούν βάσει προδιαγραφών ή να επισκευάζουν τις μηχανές των καϊκιών τους» μας είπε χαρακτηριστικά! Στο μικρό αγκυροβόλιο της Ατουόνα ο συνωστισμός άρχιζε να παίρνει επικίνδυνες διαστάσεις.

Μαθαίνοντας ότι ο κοτερίσιος στόλος κατευθύνεται προς τη νοτιότερη Ταχουάτα, αποφασίζουμε να σαλπάρουμε προς τη βορειότερη Νούκου Χίβα. Υπολογίζοντας την ώρα άφιξης τα ξημερώματα, κάνουμε ενδιάμεσο σταθμό σε έναν όμορφο κολπίσκο στη βορινή πλευρά της Χίβα Όα, όπου φαίνονται στο χάρτη μια ειδυλλιακή αμμουδιά κι ένας καταρράκτης.

Δυστυχώς, τίποτε δεν ανακόπτει τη ρεστιά του γρέγου, καθιστώντας αδύνατη την αποβίβαση. Έτσι αναγκάζομαστε να στραφούμε με μειωμένη ιστιοφορία προς τα βόρεια και τη Νούκου Χίβα. Πλαγιοδρομία εμπιστευόμαστε πλήρως το ανεμοτίμονο και, χάρη σε «ελαστικές» βάρδιες, φτάνουμε ξεκούραστοι μπροστά στις απόκρυφες ακτές του προορισμού μας, μόλις ξεμυτίζει ο ήλιος στην ανατολή. Δύο βαθυκόκκινα αγγρίφια, σαν κυνόδοντες, φρουρούν το στόμιο του κόλπου Ταγιοχάε. Στο βάθος, πάνω από το λευκό περιδέραιο της αμμουδιάς, υψώνεται αμφιθεατρικά η ηφαιστειογενής ραχοκοκαλιά του νησιού. Παρ' όλο το ελαφρύ μπότζι, εισερχόμαστε εντυπωσιασμένοι στη μεγαλύτερη ράδα των Μαρκέζων.

Θα μείνουμε μια βδομάδα στο θεαματικό αγκυροβόλιο, χωρίς όμως πολλές επαφές με τη στεριά, καθώς οι σκνίπες και τα κουνούπια τσιμπούν με θράσος, ενώ οι κάτοικοι του χωριού μάς αντιμετωπίζουν αδιάφοροι σαν μουδιασμένοι από τη ζέστη. Μόλις έκοβε η ζέστη κάθε απόγευμα και κρυβόταν ο ήλιος πίσω από τις δασώδεις κρημνώρειες, έκαναν την εμφάνισή τους αγωνιστικές διπλές πιρόγες. Απομιμήσεις σε υαλοπολυεστέρα των πολυνησιακών πολεμικών λέμβων, επιδίδονταν καθημερινά σε λυσσαλέους αγώνες κωπηλασίας. Οι αντιπρόσωποι κάθε νησιού αναμετρώνται μια φορά το χρόνο στην Ταϊτή, απ' όπου οι καλύτεροι στέλνονται να συμμετάσχουν στο ετήσιο διεθνές πολυνησιακό τουρνουά. Όλοι οι αγώνες υποστηρίζονται οικονομικά από εταιρείες που αθλοθετούν σπουδαία χρηματικά έπαθλα.

Πολλές φορές χρησιμοποιούσαν την «Καλλίπυγο» σαν τσαμαδούρα στροφής και παρ' όλη τη σύγχρονη μας εποχή, δε χρειάζεται πολύς ρομαντισμός για να φανταστεί κανείς τι γινόταν τους περασμένους αιώνες, όταν έκαναν έφοδο οι Πολυνήσιοι πολεμιστές.

Το γράμμα που μας εμπιστεύτηκε ένας Ιταλός ιστιοπλόος στη Γη του Ιιυρός για ένα ζευγάρι Πολυνήσιων φίλων του μας αναγκάζει να πλεύσουμε στο Χάκα Χάο. Χάρη σε μια εύκολη κλειστή πλαγιοδρομία και με άνεμο μέτριο διασχίζουμε το μπουγάζι, φουντάροντας σταβέντο του κυματοθραύστη. Λίγος ο χώρος, αλλά κάνοντας χρήση του ελάχιστου βυθίσματος μας κατορθώνουμε να ρεμετζάρουμε στ' απάγκιο. Το Χάκα Χάο έχει κακή φήμη για τα ιστιοφόρα, διότι όσα έχουν βύθισμα πάνω από ενάμισι μέτρο είναι αναγκασμένα να παραμείνουν στον τομέα του λιμανιού που είναι εκτεθειμένος στο πελαγίσιο κύμα. Έτσι, προνομιακά, βρισκόμαστε μόνοι

και ήσυχοι σε μια όμορφη ράδα περιστοιχισμένη από βελονοειδή όρη, που διαπερνούν το παχύ πέπλο της τροπικής ζούγκλας.

Το χωριό δείχνει περιποιημένο, με καθαρούς δρόμους και κήπους περιφραγμένους από θάμνους ιβίσκων ή μπουκαμβίλιας. Στο σχολικό συγκρότημα συναντάμε την Τζούλια, Μαρκεσιανή δασκάλα στο τοπικό δημοτικό, προς την οποία απευθυνόταν η επιστολή. Χάρηκε που της φέρναμε νέα από τους Ιταλούς φίλους της και μας προσκάλεσε να πάμε στο σπίτι της. Ενώ επιστρέφαμε στην «Καλλίπυγο», εμφανίστηκε με το αυτοκίνητο, κορνάροντας, ο άντρας της Τζούλια, ο Κλοντ. Στην καρότσα ήταν φορτωμένα διάφορα δώρα, είκοσι τεράστια γκρέιπφρουτ, ένα «τσαμπί» μπανάνες, ένα κιβώτιο λεμόνια κι ένα τσουβάλι μάγκος!

Μείναμε έκπληκτοι από τη φιλοξενία και από την απάντηση του Κλοντ στα ευχαριστήριά μας: «Σκέφτηκα ότι ίσως χρειαζόσασταν λίγα φρέσκα...». Αφού ξεφορτώσαμε το αμάξι γεμίζοντας την καμπίνα, μας σεριάνισε ο ξεναγός μας στο χωριό και στα περίχωρα, όπου πήραμε μια ιδέα από τη ζούγκλα. Εκτός από τα ενδημικά είδη δέντρων, παρατηρήσαμε κι άλλες ποικιλίες, όπως τικ, μαόνι που, κατά το δασοπόνο Κλοντ, η φύτεψή του πραγματοποιήθηκε με κονδύλια της ΕΟΚ! Οι Μαρκεζέες ανήκουν στη Γαλλία, αποτελώντας έτσι πολιτικό μέρος της Ευρώπης και παραδόξως οι Μαρκεσιανοί αντιτίθενται στην Ταϊτή, που γυρεύει ανεξαρτησία. Η κουβέντα πήρε πολιτικό χαρακτήρα, ο Κλοντ άρχισε να μας περιγράφει τα προβλήματα του μικρού αρχιπελάγους με τους διεφθαρμένους πολιτικάντηδες της πρωτεύουσας Παπεέτε. Είναι σίγουρο ότι οι 8.000 κάτοικοι των Μαρκεζών καλοπερνούν υπό γαλλικό καθεστώς, με δωρεάν παιδεία, υγεία, δημόσια έργα και επιχορηγήσεις σε όλα τα επίπεδα για να σκεφτούν να αλλάξουν εθνικότητα! Άλλωστε, τα νησιά είναι απομονωμένα, με ελάχιστους πόρους, άρα δεν έχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις...

Πηγαίνοντας προς το σπίτι του, ο Κλοντ μάς διηγήθηκε ένα ενδιαφέρον περιστατικό που συνέβη τις πρώτες ημέρες της γαλλικής κυριαρχίας. Ο Γάλλος ναύαρχος πλησίασε ένα φύλαρχο και του πρότεινε να τον κάνει βασιλιά των νησιών, εάν δεχόταν να γίνουν τα νησιά γαλλικό προτεκτοράτο. Δελεασμένος ο Μαρκεσιανός δέχτηκε τη συμφωνία, οπότε ο ναύαρχος προσκάλεσε το... βασιλικό πλέον ζεύγος σε εορταστικό δείπνο για την υπογραφή της συνθήκης στη ναυαρχίδα του στόλου. Όπως ξέρουμε, οι Μαρκεσιανοί ζούσαν σχεδόν γυμνοί, όλο το σώμα αντρών και γυναικών (ιδίως των αρχηγών) ήταν χαραγμένο με περίτεχνα τατουάζ. Ο ναύαρχος έστειλε ράφτη και υφάσματα στους νέους ηγεμόνες, που στο πι και φι βρέθηκαν ντυμένοι ευρωπαϊκά. Με είκοσι έναν κανονιοβολισμούς τούς υποδέχτηκε η μοίρα, όταν ανέβηκαν τη σκάλα του πλοίου. Στο κατάστρωμα ένα άγημα παρουσίασε όπλα. Η νεαρή βασίλισσα παρατήρησε αμέσως ένα γερο-ναύτη με τατουάζ στα μπράτσα, τότε, προκαλώντας φρίκη στους παπάδες και γέλια στο επιτελείο, η ζωηρή μονάρχης έκανε μεταβολή και, σηκώνοντας το φουστάνι της, έδειξε περήφανα το τατουάζ των οπισθίων της!!!

Οι επόμενες μέρες θα κυλήσουν ήσυχα, παρέα με τους Πολυνήσιους φίλους μας. Έτυχε να παρευρεθούμε σε μια γιορτή, όταν συνέπεσαν γενέθλια παιδιών από τρεις διαφορετικές οικογένειες. Μαζεύτηκε το μισό χωριό και οργανώθηκε ένα μεγάλο τσιμπούσι με ολόκληρα χοιρινά ψημένα στα κάρβουνα και άλλες λιχουδιές, μεταξύ των οποίων και καρπούς αρτόδεντρου. Φανταστείτε ένα είδος πελώριου πράσινου πορτοκαλιού που το βάζουν ολόκληρο στη φωτιά. Μόλις μαυρίσει εξωτερικά, αποκτάει γεύση φραντζόλας, οπότε το ξεφλουδίζουν και το τρώνε σαν ψωμί. Για άλλη μια φορά εντυπωσιαστήκαμε από τον πολυνήσιο τρόπο ζωής, γιατί να «κερδίζεις το ψωμί σου» σημαίνει να κόβεις ένα φρούτο και να το πετάς στις φλόγες.

Τη βραδιά έκλεισαν παραδοσιακοί χοροί από ελαφροντυμένες κοπελιές, στους ήχους κιθάρας και ουκελέλε. Οι κινήσεις των γοφών και της κοιλιάς θύμιζαν... τσιφτετέλι, χωρίς όμως την παραμικρή χυδαιότητα, αλλά με τον απλό, σεμνό και αισθησιακό τρόπο που χαρακτηρίζει τους λαούς της Ωκεανίας.

Αυτή η βραδιά αποδείχθηκε τελικά σημαντική, διότι αποφασίσαμε να αλλάξουμε τα σχέδιά μας. Αντί να βάλουμε πλώρη προς την Αλάσκα και τη βορειοαμερικανική ήπειρο, περάσαμε το Ρουβίκωνα, προτιμώντας να παραμείνουμε στο νότιο Ειρηνικό, διαπλέοντας τα αρχιπελάγη της Ωκεανίας έως τις ακτές της Αυστραλίας. Πεπατημένη οδός ίσως, αλλά τόσο ενδιαφέρουσα όσο και ευχάριστη λόγω των πρυμιών ανέμων.

Μέσω ραδιοφώνου —στα βραχέα— και ταχυδρομείου, διαλαλήσαμε την απόφαση στους

φίλους μας και σιγά σιγά αρχίσαμε τις προετοιμασίες για το επόμενο σκέλος του ταξιδιού προς το Αρχιπέλαγος των Τουαμοτού. Μελετώντας χάρτες και πλοηγούς, ανακαλύψαμε ότι οι λιμνοθάλασσες που περικλείονται από τις κοραλλιογενείς ξέρες δημιουργούν με την παλίρροια ισχυρότατα ρεύματα στις στενές εισόδους των ατολών.

Συνήθως η ροή των υδάτων ξεπερνά τους έξι κόμβους, οπότε ψάξαμε τον πλοηγό για κάποιο νησί με ροή υδάτων μικρότερη από τέσσερις κόμβους, ώστε να μπορέσουμε να εισέλθουμε στον κοραλλένιο κλοιό με οποιεσδήποτε συνθήκες παλίρροιας. Τελικά, βρήκαμε το σχετικά ανέπαφο Απατάχι, κάπου 100 μίλια νοτιότερα από τη συνήθη ρότα. Ο σχηματισμός των ατολών έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς —κατά το Δαρβίνο— αρχικά επρόκειτο για ηφαίστεια, στις ακτές των οποίων σχηματίστηκαν κοραλλιογενή φράγματα. Τα κοράλλια ανήκουν στην οικογένεια των μαδρεπόρων, όπως οι θαλάσσιες ανεμώνες, και οι δομές που φτιάχνουν δεν είναι τίποτ' άλλο παρά ο ασβεστούχος σκελετός τους. Οι υψηλές κορυφές των ηφαιστείων, παγιδεύοντας νέφη, προκαλούν βροχές, που με τη σειρά τους διέβρωσαν τα όρη, με αποτέλεσμα, σ' ένα διάστημα έξι εκατομμυρίων χρόνων, να υποχωρήσουν πλήρως οι κρατήρες, αφήνοντας μόνο ένα περιδέραιο υφάλων στημένο σε βασάλτινο βάθρο. Οι επικρατούντες άνεμοι και οι μεγάλες ρεστίες συσσώρευσαν την άμμο από τη διάβρωση στις υπήνεμες πλευρές των ατολών. Έτσι δημιουργήθηκε μια αλυσίδα χαμηλών νήσων.

Σχεδόν όλα τα νησιά της Ωκεανίας βρίσκονται σε κάποιο ενδιάμεσο σκέλος της μεταμόρφωσης, ανάλογα με τη γεωλογική τους ηλικία και τα χαρακτηριστικά της θάλασσας.

Σε 600 μίλια θα ανταμώσουμε τα αρχαιότερα νησιά της Ωκεανίας, τα οποία όμως, απ' ό,τι διαβάσαμε, κατοικήθηκαν μόλις πριν 700 χρόνια από εξόριστους της ταιπιάνικης κοινωνίας, λόγω των δύσκολων συνθηκών επιβίωσης, της σπανιότητας του νερού και της έλλειψης καλλιεργήσιμης γης.

28/4: Αφού αποχαιρετήσαμε του Μαρκεσιανούς φίλους μας και συμπληρώσαμε την τροφοδοσία, βάζουμε πλήρη προς δυσμάς. Λιγοστός αέρας φουσκώνει το μπαλόκι. Επί σαράντα οκτώ ώρες ταξιδεύουμε τις πελαγίσσιες ρέφλες, μέχρι να επανέλθουν οι αληγείς με φρέσκια σοροκάδα. Τραβηγμένη από τους δύο σταυρωμένους φλόκους, η «Καλλίπυγος» τρέχει σταθερά με έξι κόμβους. Έχουμε αποκτήσει πλέον τόσο ομαλό και τακτικό ρυθμό πορείας, που μπορούμε να εκτιμήσουμε ακριβώς την ώρα άφιξης. Υπολογίζουμε να ζυγώσουμε στο Απατάχι γύρω στα μεσάνυχτα. Έτσι αναγκαζόμαστε την πέμπτη και τελευταία μέρα να ανακόψουμε ταχύτητα, μειώνοντας δραστικά την ιστιοφορία. Το πέρασμα που οδηγεί στο εσωτερικό της απόλης, μέσα από την αλυσίδα υφάλων, βρίσκεται σε ανατολικό άξονα, συνεπώς για να έχουμε ευνοϊκό φωτισμό και να φανερωθούν τα αβαθή με τον ήλιο στα νώτα πρέπει να εισέλθουμε νωρίτερα από το μεσημέρι. Οι παλιρροϊκοί υπολογισμοί για τη ροή και τη στάθμη των υδάτων μάς δίνουν την πλήμμη στις 08:00', με αποτέλεσμα αν θέλουμε να επωφεληθούμε από το ευνοϊκό ρεύμα να έχουμε τον ήλιο άβολα!

Εισχωρούμε πλέον στην καρδιά του αρχιπελάγους. Τριάντα μίλια προς βορρά και νότο στέκονται οι αιχμηρές παρυφές των ατολών Αχέ και Τοκεχάου. Σημειωτέον ότι οι κοκκοφοϊνικές αποτελούν τα υψηλότερα σημεία των Τουαμοτού, καθώς τα νησιά δεν ξεπερνούν το ενάμισι μέτρο ύψος. Έτσι στην καλύτερη περίπτωση οι απόλες γίνονται ορατές μόνο από απόσταση πέντε έως οκτώ μιλίων!

Οι δε προσήνεμες πλευρές (νότιες και ανατολικές) παρουσιάζουν διαβρωμένες και βυθισμένες ξέρες που εξέχουν μόνο κατά την άμπωτη, ενώ τον υπόλοιπο καιρό αναγνωρίζονται μόνο από το βαρύ σκάσιμο της ρεστίας. Με άλλα λόγια, η περιοχή θέλει μεγάλη προσοχή και επιβάλλεται αλάνθαστη ναυτιλία.

Βραδιάζει, ενώ πλέουμε σε αντιμονή με αργή ολίσθηση τριάντα μίλια από το Απατάχι. Απόψε θα χρειαστούμε συνεχώς στίγματα από το δορυφορικό ναυτίλο, ώστε να ελέγχουμε τυχόν άτσαλα ρεύματα. Ξαφνικά, το ηλεκτρονικό μηχάνημα παύει ν' αποτυπώνει τα καθησυχαστικά του μήκη και πλάτη, χάνοντας προφανώς την επαφή με τους δορυφόρους. Η μαύρη συννεφιασμένη νύχτα, χωρίς άστρα και ορίζοντα, εμποδίζει οποιαδήποτε αστρονομική παρατήρηση. Δε μας μένει παρά να διαγνώσουμε τη βλάβη του οργάνου και να τη διορθώσουμε.

Με εφιαλτικές εικόνες αιχμηρών υφάλων να σκίζουν την «Καλλίπυγο», ερευνάμε πυρετωδώς

την πιθανότερη αιτία της βλάβης: το καλώδιο της κεραίας. Πράγματι, ανακαλύπτουμε μια σχισμή σ' ένα απροστάτευτο σημείο που οδήγησε στη διάβρωση του χαλκού.

Κόβουμε τα καλώδια και εγκαθιστούμε την κεραία στο εσωτερικό της καμπίνας. Ύστερα από μια σειρά βασανιστικών μικροσυγκολλήσεων των ακροδεκτών, ως εκ θαύματος το μηχάνημα λειτούργησε. Ανασαινούμε. Χάρη στο αναζωογονημένο ηλεκτρονικό μηχάνημα προλαβαίνουμε την ανεπιθύμητη έκπτωση, βάζοντας πάλι πανιά προς το Απατάχι.

Τα παχιά σύννεφα μεταμορφώθηκαν σε μπουρινάτους όμβρους και μειώνουμε ανάλογα την ιστιοφορία, ώστε να βρεθούμε σε οπτική επαφή με τον προορισμό μας μόλις φέξει. Στο γκριζωπό φως της νέας μέρας αγναντεύουμε τα λοφία των δέντρων που σημαδεύουν το βορειοδυτικό άκρο της απόλης. Γιαλώνουμε αργά και γύρω στις δέκα είμαστε έτοιμοι να μπούμε στο στενό που διακόπτει το κοραλλένιο περιδέραιο, οδηγώντας στην πολυπόθητη σμαραγδένια λιμνοθάλασσα. Έχοντας τον ήλιο στα πλάγια, δεν πολυφαίνονται τα ρηχά στη βόρεια πλευρά, ενώ από τη νότια ελέγχουμε τα βάθη ξεχωρίζοντας τις αποχρώσεις: λουλακί=25μ., γαλάζιο=20μ., τirkουάζ=10μ., χλωμό σμαραγδί=5μ., ωχρό πράσινο=2μ. και καστανόχρωμες οι πιο ρηχές ξέρες.

Παρασυρμένοι από τη ροή της μπασιάς, περιβλέπουμε τα δασώδη νησάκια στις όχθες του διαύλου. Στην πλήρη μας ορθώνεται μια απότομη αφροστεφής σειρά κυμάτων, σημάδι της συνάντησης των δύο αντίθετων παλιρροϊκών ρευμάτων. Λίγο ανήσυχοι από το «ποταμίσιο» αυτό φαινόμενο, βάζουμε και τη μηχανή για να διαπλεύσουμε γρήγορα την παραγμένη ζώνη. Σε λίγα λεπτά εναντιοδρομούμε στα ελεύθερα και ήσυχα νερά της λιμνοθάλασσας, προς την υπήνεμη ακτή μιας χαμηλής, αμμώδους νήσου.

Για δεύτερη φορά σε δώδεκα ώρες παίρνουμε βαθιά ανάσα! Ήταν μια απαιτητική προσόρμιση, αλλά χάρη στην μπόλικη προσοχή τα καταφέραμε. Άλλωστε, καταλάβαμε γιατί παλιότερα το αρχιπέλαγος αυτό ονομαζόταν Επικίνδυνο. Μπορούμε πλέον να χαλαρώσουμε, απολαμβάνοντας τις αντιθέσεις των αγνών χρωμάτων, θάλασσας, ουρανού και γης, φωτισμένα από το λαμπερό ήλιο. Δύσκολο να περιγράψει κανείς τον ανέπαφο χαρακτήρα των ευαίσθητων κοραλλένιων οικοσυστημάτων όπου αναμειγνύονται ατόφια τα στοιχεία της φύσης, προσφέροντας μια μοναδική οντότητα. Ο άνεμος έρχεται κυριολεκτικά να εμφυσήσει ζωή στα άψυχα τοπία, κάμπτοντας τους λυγερούς φοίνικες, τυλίγοντας τα σύννεφα, αφρίζοντας τη θάλασσα.

Στα νότια του αρχιπελάγους όμως πλανώνται σήμερα και οι κίνδυνοι της ραδιενέργειας από το Κέντρο Πυρηνικών Δοκιμών της Μουρουρόα. Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην υγεία θεωρούνται πλέον κρατικά μυστικά. Φυσικά, η στρατιωτική μηχανή, λιπαίνεται με πολύ χρήμα που λαδώνει βολικά και τις τοπικές αρχές ή αποστομώνει τυχόν ταραξίες. Σε περίμετρο 500 ν.μ. γύρω από το Κέντρο Δοκιμών απαγορεύεται η διέλευση των πλοίων, κι αυτή η ζώνη είδε πάμπολλες αψιμαχίες ανάμεσα σε πλοiάρια οικολογικών οργανώσεων και στο γαλλικό πολεμικό ναυτικό. Ευτυχώς η διεθνής ύφεση οδήγησε στον τερματισμό της πυρηνικής παραφροσύνης και τα Τουαμοτού επιστράφηκαν ξανά στην κυριαρχία του ωκεανού. Πάντως, παραμένει δύσκολο να εκτιμηθούν οι μακροπρόθεσμες επιδράσεις των 180 εκρήξεων και προβληματική η απαλλαγή των 200.000 τόνων άκρως ραδιενεργών αποβλήτων.

Όλο το οικοσύστημα των ατολών περιστρέφεται γύρω από τη θάλασσα, συνεπώς η πανίδα αποτελείται κυρίως από ψάρια, αρχίζοντας με τα παρδαλά χορτοφάγα πατόψαρα έως τα μεγάλα αρπακτικά όπως καρχαρίες, μάντα ή λούτσους. Στην αλίκλυστο συναντάμε επίσης πληθώρα οστρακοειδών, αλλά και πάμπολλα είδη καβουριών που αρκετά μετοίκησαν και ζουν πλέον στη στεριά, τρώγοντας βλαστάρια ή καρύδες που θρυμματίζουν με τις ισχυρές δαγκάνες τους. Το υπόλοιπο ζωικό βασίλειο συμπληρώνουν τα συνηθισμένα θαλασσοπούλια και λίγα ενδημικά περιστέρια. Περάσαμε μια βδομάδα σ' αυτό τον επίγειο παράδεισο. Σ' αυτό τον αλλιώτικο τόπο η τεχνική αγκυροβολίας διαφέρει ριζικά από τα γνωστά πρότυπα, καθόσον ο αμμουδερός βυθός βρίσκεται κυριολεκτικά σπαρμένος με κοραλλιογενείς κεφαλές, παχιές κολόνες πολύπλοκου σχήματος, που παγιδεύουν την αλυσίδα. Πάμπολλα σκάφη χάθηκαν στις εσωτερικές ακτές των λιμνοθαλασσών από τις μαγκωμένες καδένες που κόπηκαν από τα τραντάγματα του κυματισμού. Η μόνη λύση, αφού βρεθεί κάποια ομαλή επιφάνεια για να απλωθεί ασφαλές έκταμα, αποτελεί η τοποθέτηση μιας τσαμαδούρας στο μέσον του αγκυροβολιού, σηκώνοντας σαν γιρλάντα την

αλυσίδα από το βυθό, όταν δεν είναι καργαρισμένη. Πάντως, εάν στρεφόταν ο αγέρας στο νοτιά, θα στεκόμασταν απροστάτευτοι, με τις προσήνεμες ξέρες δεκαπέντε μίλια σοφράνο. Όταν εμφανίστηκαν στον ουρανό και στο βαρόμετρο τα πρώτα σημάδια της αλλαγής, αποφασίσαμε να μεθορμίσουμε στα νότια της απόλης, όπου βρίσκεται το μοναδικό κατοικημένο *μοτού*. Αντί να διαπλεύσουμε το εσωτερικό του κοραλλένιου κλοιού, διαλέξαμε να διαβούμε το πέρασμα προς τον ωκεανό πλαγιοδρομώντας σταβέντο έξω από τις ξέρες, με τον ήλιο στα νώτα για να βλέπουμε τα αβαθή. Υπολογίσαμε την ώρα του απόπλου, ώστε να πετύχουμε ευνοϊκά ρεύματα. Με τέλειες συνθήκες διανύσαμε ταχύτατα τα δεκαοκτώ μίλια, καταπλέοντας νωρίς το απόγευμα στο πλατύ πέρασμα Πακάχα που οδηγούσε στο λιμενίσκο Νιουτάχι. Καθώς μας έσπρωχνε το ρεύμα, ο άβολος φωτισμός μάς δυσκόλεψε να βρούμε την είσοδο του αραξοβολιού, πραγματική φωλιά ζωσμένη με κοραλλένιους ογκόλιθους. Λίγα λεπτά αργότερα ξεφυσήσαμε από ανακούφιση, όταν φουντάραμε την πρυμιά άγκυρα και προσδέσαμε «αλά μεσογειακά» στο μικρό ντόκο, πλάι σε ντόπια ταχύπλοα.

Η άφιξη ενός μικρού ξένου ιστιοφόρου προξένησε έκπληξη στο απομονωμένο χωριό και αστραπιαία απλώθηκε η είδηση ανάμεσα στους τριακόσιους κατοίκους. Όταν κάναμε τη βόλτα μας στο μοναδικό σοκάκι που κύκλωνε το χαμηλό νησόπουλο, όλοι μάς καλωσόριζαν μέσα από τους περιπορημένους μπαξέδες τους, όπου γαρδένιες και μπουκαμβίλιες συναγωνίζονταν τις μπανανιές και τις παπάγιες.

Στα μέσα του περιπάτου συναντήσαμε το μοναδικό μαγαζάκι του νησιού, γενικού εμπορίου αλλά συγχρόνως σφαιριστήριο και μπιραρία.

Ως συνήθως στην Πολυνησία οι καταστηματαρχες ήταν Κινέζοι. Όταν, στα μέσα του 19ου αιώνα, πέρασε ο Ειρηνικός υπό τον έλεγχο των αποικιακών υπερδυνάμεων, οι Ευρωπαίοι συνάντησαν οργανωμένες κοινωνίες όπου οι δομές παραγωγής επέτρεπαν συγχρόνως επαρκή τροφή και καλοπέραση. Έτσι όταν ξεκίνησαν οι καλλιέργειες εξαγωγίμων προϊόντων, σκόνταψαν στη σοφή άρνηση των νησιωτών, που δεν έβλεπαν το λόγο να κουράζονται παράγοντας άχρηστους γι' αυτούς καρπούς.

Έτσι οι Ευρωπαίοι αναγκάστηκαν να προσλάβουν φτηνούς εργάτες από την Κίνα. Η άλλη ιδιαιτερότητα των Πολυνήσιων ήταν η πλήρης άγνοια του εμπορίου, παρ' όλο που διέπλεαν κατά μήκος και πλάτος τον Ειρηνικό. Ομοεθνείς χρησιμοποιούσαν παντού τις ίδιες τεχνολογίες, ενώ οι παρεμφερείς καιρικές και γεωλογικές συνθήκες δημιουργούσαν παντού την ίδια βλάστηση, με άλλα λόγια όλα τα νησιά παρήγαγαν τα ίδια προϊόντα σε επάρκεια! Οι μόνες ανταλλαγές γίνονταν στις επίσημες επισκέψεις μεταξύ φυλάρχων, όπου ανταλλάσσονταν τελετουργικά και επιδεικτικά διάφορα αντικείμενα. Παράδειγμα, οι σκέψεις του βασιλιά Τούχι Τόγκα όπως τις κατέγραψε το 1810 ο Άγγλος Μάρινερ: «Εάν [τα χρήματα] ήταν από σίδηρο, ώστε να μετατρέπονταν σε χρήσιμα εργαλεία, τότε θα είχε νόημα η αξία τους... Εάν κάποιος από μας παράγει περισσότερες πατάτες απ' ό,τι χρειάζεται, ανταλλάσσει το περίσσειμα με χοιρινό. Ασφαλώς το χρήμα βολεύει, αλλά όπως συσσωρεύεται και δε χαλάει, ο ισχυρός θα τείνει ν' αποθηκεύει αντί να μοιράζει, όπως θέλουν τα έθιμά μας, με αποτέλεσμα να ταμαχιάζει. Τώρα καταλαβαίνω τι κάνει εγωιστές τους Ευρωπαίους, το χρήμα».

Με την επιβολή των ευρωπαϊκών συστημάτων προέκυψε ανάγκη για εμπόρους, έτσι όταν οι εργατικοί Κινέζοι άρχισαν να αποκτούν κεφάλαια, εγκατέλειψαν τις φυτείες για να εγκατασταθούν ως επιχειρηματίες. Όσοι Πολυνήσιοι δοκίμασαν το επάγγελμα φαλίρισαν, όχι βέβαια από βλακεία, αλλά επειδή απαγόρευαν τα ήθη τους να αρνηθούν στην οικογένεια ή στη φυλή τη μοιρασιά των αγαθών...

Γύρω από το σαραβαλιασμένο μπιλιάρδο, με μια μπίρα στο ένα χέρι και τη στέκα στο άλλο, υπήρχε μια ομάδα μεσήλικων, μεταξύ των οποίων και ο δήμαρχος του νησιού. Χαιρετήσαμε τον τοπικό άρχοντα, έχοντας στο νου πως οι παλιότεροι ξένοι ναυτικοί χαιρετούσαν τους κατά τόπους φύλαρχους. Άλλωστε, όπως μάθαμε αργότερα, όλοι οι πρόγονοι του συμπαθούς Παουμοτού ήταν αρχηγοί, αλλά λόγω γαλλικής δημοκρατίας το αξίωμα απλώς έφερε άλλο όνομα! Για να παραμείνουμε στις συγκρίσεις μεταξύ της αρχαίας πολυνησιακής κοινωνίας και στη «νέα τάξη πραγμάτων», ας παρατηρήσουμε ότι όπως οι παλιοί αρχηγοί ήταν συγχρόνως ιερείς, ο «δικός μας» εκτελούσε χρέη και... παπά! /

Αφού κουβεντιάσαμε αρκετή ώρα και ικανοποιήσαμε την περιέργειά μας ως προς την ιστορία του νησιού, πληροφορηθήκαμε και για τα οικονομικά. Σήμερα όλοι οι κάτοικοι των νησιών επιδίδονται στην οστρακοκαλλιέργεια και στην εξαγωγή των περιβόητων και πανάκριβων μαύρων μαργαριταριών. Έτσι οι παραδοσιακές ασχολίες, όπως η συλλογή καρύδων και το ψάρεμα, παρέμειναν σαν πάρεργα. Όταν ο δήμαρχος μας προσκάλεσε να πάμε να περάσουμε την επόμενη μέρα στο οστρακοτροφείο του, δεχτήκαμε αμέσως.

Επιστρέφοντας στην «Καλλίφυγο», βρήκαμε στη γειτονική βάρκα ένα νεαρό ψαροντουφεκά να καθαρίζει ροφουδάκια. Είχε ήδη γεμίσει μια κασέλα, όταν μας είπε: «Θα τα στείλω στην Ταϊτή αύριο το βράδυ με το ποστάλι. Μπας και θέλετε μερικά;». Με το ζόρι δέχτηκε να του δώσουμε εσπεριδοειδή των Μαρκέζων σαν αντάλλαγμα για δύο ροφούς. Η γάτα μας έφαγε τον έναν ωμό κι εμείς φτιάξαμε τον άλλο «αλά σπετσιώτα».

Όταν λαμπάδιασε η ανατολή, εκτοξεύοντας χρυσές ράβδους ανάμεσα στους λυγερόκορμους φοίνικες, δραστηριοποιήθηκε το λιμανάκι με δεκάδες σιωπηλούς ψαράδες. Σε λίγα λεπτά αντιλαλούσαν οι γκαζές των μεγάλων εξωλέμβιων μηχανών και ο πρωινός αέρας γέμιζε γαλάζιες τολύπες καπνού από τα γρυλίζοντα θηρία. Δίπλα μας ήρθε το κοντραπλακεδένιο ταχύπλοο του δημάρχου και αφού μπαρκάραμε, σμίξαμε γρήγορα με το στολίσκο που ομόπλεε στα ήρεμα νερά της λιμνοθάλασσας. Τα πλοίαρια τράβηξαν γοργά προς τις διάφορες φάρμες, μικρά πρόχειρα οικίσματα στηριγμένα σε πιλοτή πάνω από κοραλλένιες ξέρες. Έπειτα από ένα εικοσάλεπτο φτάσαμε στον προορισμό μας κι αμέσως άρχισε η δουλειά. Σ' αυτού του τύπου τις οστρακοκαλλιέργειες υπάρχουν τρία στάδια επεξεργασίας. Πρώτα εκτρέφονται σε δίχτυα τα όστρακα, από γόνο μέχρι να ενηλικιωθούν. Κατόπιν συλλέγονται και τοποθετούνται, μέσα στα κελύφη μαργαριτάρια του «γλυκού νερού» με μικροχειρουργικό τρόπο. Στη συνέχεια επιστρέφονται στη θάλασσα μέσα σε διχτυωτούς φακέλους. Ο κύκλος συμπληρώνεται σε τέσσερα χρόνια, όταν πλέον σοδειάζονται τα όστρακα και γίνεται η συγκομιδή των μαργαριταριών. Κάθε Σεπτέμβριο έρχονται Ιάπωνες χοντρέμποροι που πληρώνουν από 200 έως 2.000 δολάρια το κομμάτι, ανάλογα με την ποιότητα και το μέγεθος! Μέχρι όμως να φτάσει αυτή η πολυπόθητη στιγμή, τα δέκα άτομα της φάρμας, χειριστές, δύτες ή απλοί κουβαλητές, εργάζονται καθημερινά με εντατικούς ρυθμούς. Για να μη δώσουμε κακή εντύπωση, ανασκουμπωθήκαμε κι εμείς. Η Άννα Μαρία με τις κοπέλες τοποθετούσαν τα μαργαριτοφόρα όστρακα σε θήκες, εγώ παρέα με τους δύτες στα ζεστά περουζένια νερά τρυγούσα σαν τσαμπιά τα όστρακα από τα δίχτυα. Το απόγευμα η κόρη του δημάρχου έφτιαξε ένα τεράστιο γεύμα: μια σκάφη ρύζι με γαρνίρισμα μακαρόνια, κρέας και... μπανάνες. Για τους Πολυνήσιους η παχυσαρκία αποτελεί δείκτη ισχύος, έτσι καταναλώνουν τεράστιες ποσότητες αμυλωδών. Από την πλευρά μας, δεν καταφέραμε να φάμε ούτε μισή μερίδα! Το φαγητό ακολούθησε χυμός άγουρης καρύδας, απίστευτα δροσιστικός και θρεπτικός.

Σ' αυτά τα ξερονήσια ο κοκκοφοίνικας αποτελεί το κύριο δέντρο, παράγοντας 300 έως 500 καρύδες το καθένα το χρόνο. Από τον πράσινο καρπό βγαίνει μισό λίτρο γαλακτερό ζουμί, πλούσιο σε βιταμίνες και λίπη. Χάρη στο στεγανό κέλυφος, το υγρό αυτό θεωρείται αποστειρωμένο, γι' αυτό και το μεταχειρίζονταν οι Αμερικάνοι σαν ορό τόσο στον πόλεμο του Ειρηνικού όσο και στο Βιετνάμ. Κατά το τελευταίο στάδιο της ωρίμανσης, όταν το κέλυφος γίνεται πλέον ινώδες και καφετί, τότε αποσπάται η σκληρή εσωτερική ψίχα, από την οποία παράγονται καρυκεύματα, κρέμα, λάδι., καλλυντικά. Οι αρχαίοι Πολυνήσιοι χρησιμοποιούσαν την καρύδα σαν εμφιαλωμένο ποτό, από το κέλυφος έφτιαχναν δοχεία, πιάτα ή κούπες και από τις εξωτερικές ίνες έπλεκαν σκοινιά.

Επιστρέφοντας στο χωριό, σκεφτόμαστε πόσο ριζικά άλλαξε τα τελευταία εκατό χρόνια η ζωή των νησιωτών, περνώντας από την προϊστορία στην εποχή των αεροπλάνων και της δορυφορικής τηλεόρασης. Πάντως, δεν ξεριζώθηκε το παρελθόν. Τα παλαιά ήθη και έθιμα ολοένα ξεμυτίζουν μέσα από το μοντερνισμό, στις καρδιές τους βουίζει ακόμα η ρεστιά του ωκεανού και η ανάσα των αληγών. Πέντε μέρες στο Νιουτάχι, έφτασε πλέον ο καιρός να εγκαταλείψουμε τα Τουαμοτού και να συνεχίσουμε το ταξίδι μας προς την πρωτεύουσα Παπεέτε, στην περιβόητη Ταϊτή. Τελειώσαμε τις προετοιμασίες, αντικαταστήσαμε το καλώδιο του δορυφορικού ναυτίλου, ελέγξαμε την αρματωσιά και τη μηχανή. Τέλος, αποχαιρετίσαμε τους γειτόνους του λιμενίσκου

και επισκεφτήκαμε για τελευταία φορά το δήμαρχο, που επ' ευκαιρία μετατράπηκε σε λιμενάρχη, αφού μας σφράγισε τα χαρτιά απόπλου!

Περιμένουμε τη μεσημεριανή φυρονεριά για να σαλπάρουμε. Ένας γρέγος 15 κόμβων μάς δυσκολεύει στις μανούβρες στα ρηχά των στενών, αλλά γρήγορα ανοιγόμαστε και με μπαλόνη πλεύουμε προς την ατόλη Καουκούρα. Μόλις χάθηκαν στον ορίζοντα οι κορυφές των βαιών του Νιουτάχι, εμφανίστηκε στην πλώρη μας το Καουκούρα, όπου τελικά καβατζάραμε πριν βραδιάσει. Η βελουδένια νύχτα μάς βρίσκει στο πέλαγος, μακριά από κάθε κίνδυνο. Αφού εμπιστευτήκαμε τη λαγουδέρα στο ανεμοτίμονο, φτιάχνουμε ένα γιουβέτσι στην κατσαρόλα και προσπαθούμε να ξαναβρούμε το ρυθμό της βάρδιας. Γύρω στα μεσάνυχτα κοπάζει το γεγαλάκι και η Παρασκευή και 13, τιμώντας τη φήμη της, μας φιλοδωρεί μ' ένα γερό μπουρίνι που ακολουθείται από αντίθετο πουνέντη. Αλλεπάλληλοι όμβροι, με σπιλιάδες που φτάνουν τους 35 κόμβους, δημιουργούν ένα απελπιστικό και χαώδες κοντόκυμα. Επιβραδύνοντας την πλεύση, αναγκαζόμαστε σε κοντοβόλτια. Σταδιακά ο αγέρας στρέφεται από γαρμπινό σε όστρια, επιτρέποντας πλέον να κόψουμε απευθείας πορεία στην εγγύτατη. Η βαριά συννεφιά διασπάστηκε σε μικρά μεμονωμένα «μπαμπάκια», οι προάγγελοι ήπιου καιρού. Το βαρόμετρο άρχισε ν' ανεβαίνει και μπορέσαμε να κλέψουμε λίγες ώρες ύπνου. Οι πρώτες ηλιαχτίδες έκαναν ορατές τις κορυφές της Ταϊτής, παρ' όλη την απόσταση των πενήντα μιλίων. Τι υποδοχή!

Τα υπερθετικά εκλείπουν για να περιγράψει κάποιος την καταπληκτική θέα. Ασφαλώς και μαγεύτηκαν οι Ευρωπαίοι εξερευνητές Ουάλις, Κουκ και Μπουγκαινβίλ, όταν πρωταντίκρισαν το νησί. Η φιλοσοφία του Ρουσσό περί «αγαθού αγρίου», η ανέμελη ζωή και η φιλοξενία από τις ντόπιες καλλονές γρήγορα δημιούργησαν το μύθο της ειδυλλιακής Πολυνησίας. Οι «αυτόχθονες» που συνάντησαν είχαν έρθει από τα νησιά (Μαρκέζες) Χίβα γύρω στο 500 μ.Χ. και ζούσαν σε κοινωνίες φεουδαρχικού τύπου, με κάστες βασιλέων, ευγενών, ιερέων, στρατιωτών, τεχνιτών, αγροτών και σκλάβων. Ας σημειωθεί ότι οι ιερείς έφεραν την ευθύνη της συλλογικής μνήμης, την ιστορία της φυλής που αποστήθιζαν μαζί με τις ωκεάνιες περιπλανήσεις και 1.500 χρόνια βασιλικής γενεαλογίας. Όπως είδαμε πριν, ο κύριος λόγος της πολυνησιακής εξαπλώσης στα ωκεανικά πελάγη ήταν ο υπερπληθυσμός. Όταν εγκαταστάθηκαν πλέον στο αρχιπέλαγος της Ταϊτής, δεν είχε απομείνει παρά η ψυχρή Νέα Ζηλανδία για εποίκηση. Η απουσία αιματηρών πολέμων ή λοιμών απέφερε σαν μοναδική λύση πληθυσμιακού ελέγχου τις ανθρώπινες θυσίες και τον ενταφιασμό θηλυκών βρεφών. Κύρια μελανά σημεία μιας κατά τα άλλα «ειδυλλιακής» κοινωνίας, που άρχισε να καταρρέει το 19ο αιώνα υπό ευρωπαϊκή επιρροή. Προάγγελος της νέας τάξης πραγμάτων υπήρξε η τραγική επιχείρηση του Μπάουντου. Έχοντας παρατηρήσει τη θρεπτικότητα και την εύκολη καλλιέργεια του ενδημικού αρτόδεντρου, το Βρετανικό Ναυαρχείο αποφάσισε να εξαγάγει δενδρύλλια του φυτού αυτού από την Ταϊτή στην Καραϊβική. Η γνωστή υπόθεση προκάλεσε φοβερό πάταγο από εκείνη την εποχή ως και τη σημερινή. Αλλά αν οι 40 στασιαστές του άτυχου πλοίου ξεμυαλίστηκαν από τον τροπικό παράδεισο, εδραιώνοντας το μύθο των ηδονιστικών αρχιπελάγων, ταυτόχρονα συνεισέφεραν στο γκρέμισμα της πολυνησιακής κοινωνίας, φέρνοντας αρρώστιες, οινόπνευμα και πυροβόλα όπλα.

Απόγευμα καβατζάραμε το Ακρωτήριο Βένους και τον ομώνυμο κόλπο, απ' όπου ο εξερευνητής Κουκ ολοκλήρωσε τις αστρονομικές παρατηρήσεις του για τον πλανήτη Αφροδίτη. Στην υπήνεμη ακτή απλώνονται εύφορες πεδιάδες ποτισμένες από ρυάκια, που εκτός από τον αρδευτικό τους χαρακτήρα εμποδίζουν με τις εκβολές τους την ανάπτυξη του κοραλλιού, προσφέροντας εισόδους στην παράκτια λιμνοθάλασσα. Πιο δυτικά ακόμη, χωρισμένη από ένα σύντομο μπουγάζι, ορθώνεται η πολύπλοκη οροσειρά της Μοορέα. Το φως από τη δύση του ήλιου είχε μετατρέψει τη θάλασσα σε γυαλιστερό δίσκο. Τα πιο όμορφα νησιά του Ειρηνικού έμοιαζαν με σπάνια πράσινα διαμάντια.

Αποφασίσαμε να αναβάλουμε για τη μεθεπόμενη την άφιξή μας στην κοσμοπολίτικη Παπεετέ. Επιλέξαμε ένα μικρό όρμο δέκα μίλια πριν από το λιμάνι. Μόλις απλώσαμε όλο το έκταμα στο βαθύ αγκυροβόλιο, συμμαζέψαμε την κουβέρτα και καθίσαμε στη χαβούζα να απολαύσουμε το φυσικό πυροτέχνημα του τροπικού ηλιογέρματος. Μετά το κουραστικό διήμερο ταξίδι, σωριαζόμαστε για ύπνο.

Την επόμενη, λόγω Κυριακής, ο όρμος γεμίζει βαρκάκια, ερασιτέχνες ψαράδες και ιστιοπλόους. Η μέρα περνάει ανέμελα. Το απογευματάκι σαλπάρουμε για να μπορέσουμε να τελειώσουμε όλες μας τις αγγαρείες νωρίς τη Δευτέρα. Χάρη στην άφθονη σήμανση με τσαμαδούρες και φανούς κατεύθυνσης δε μας ενοχλεί η άβολη γωνία του ήλιου για να μπουκάρουμε στο πέραςμα που οδηγεί στην Παπεετέ. Σε λίγο φουντάρουμε στη ράδα όπου γειτονεύουν κότερα όλων των μεγεθών και απ' όλες τις νατσιόνες. Ανταλλάσσουμε καλαμπούρια με κάτι Ιταλούς, που μας προσκαλούν να πάμε να μοιραστούμε (τι άλλο;) μια τεράστια μακαρονάδα! Αυτός ο συνωστισμός πηγάζει από την ξένοιαστη δεκαετία του '60, όταν σκάφη Αμερικανών και άλλων θαλάσσιων νομάδων συναθροίζονταν κατά εκατοντάδες στα μαγεμένα νησιά. Ενώ παράλληλα με την πυρηνική ανάπτυξη των Τουαμοτού, η Γαλλία αποφάσισε μια εκλεκτική τουριστική εκμετάλλευση των δυτικών νησιών. Έτσι πάρθηκε μια σειρά μέτρων με σκοπό την απομάκρυνση τζαμπατζήδων και μποέμηδων. Για κάθε επιβαίνοντα σε σκάφος ήταν πλέον απαραίτητο το εισιτήριο επιστροφής, χρησιμοποιώντας ένα νόμο που απευθυνόταν στους επαγγελματίες ναυτικούς. Φυσικά, αυτή η διάταξη δημιούργησε τεράστιο σάλο και αμφισβητήθηκε μάλιστα και από τα γαλλικά δικαστήρια. Το συνεχώς μεταβαλλόμενο καταστατικό της Γαλλικής Πολυνησίας προς την ημιαυτονομία οδήγησε σε ασάφειες και ο νόμος ισχύει πλέον κατά τρόπο «ελαστικό». Ορισμένοι παρέκαμπταν απλώς την Ταϊτή και σε περίπτωση ελέγχου υπόσχονταν παραπλανητικά να σπεύσουν στην πρωτεύουσα και να καταβάλουν εγγύηση. Άλλοι μηχανεύονταν εισιτήρια έως το πλησιέστερο αεροδρόμιο, έξω από την επικράτεια, και οι υπόλοιποι, νομοταγείς και δυστυχώς κοροίδα, καταθέτουν άτοκες εγγυήσεις χιλιάδων δολαρίων.

Ως μετριοπαθείς είχαμε καταλήξει στην ενδιάμεση λύση των δανεικών εισιτηρίων ως το Λος Άντζελες. Με καρδιοχτύπι στηθήκαμε τη Δευτέρα το πρωί στην ουρά έξω από το κτίριο της αστυνομίας, μαντεύοντας τις διαθέσεις των υπαλλήλων από τις αγανακτισμένες ή καθησυχασμένες φάτσες των εξερχομένων. Όταν έφτασε η σειρά μας, «κάναμε την πάπια» και η σκευωρία πέρασε απαρατήρητη. Κατόπιν σεριανίσαμε στην πόλη τις φιάλες υγραερίου, ψάχνοντας το πρατήριο αναγόμωσης. Έτσι πήραμε μια γεύση της πολυνησιακής πρωτεύουσας των 60.000 κατοίκων. Πολυτελή καταστήματα γειτόνευαν με μπιστρό, ακριβά εστιατόρια και κινέζικα μπακάλικα ή παντοπωλεία. Κοινός παρονομαστής τους οι απλησίαστες τιμές. Προφανώς, η τεχνητή ακρίβεια οφείλεται τόσο στους υπερβολικούς μισθούς των Γάλλων αποδήμων όσο και στην παράφρονα πολιτική εμπορικού προστατευτισμού.

Αναρωτηθήκαμε πώς άραγε να τη βγάζει ο κοσμάκης που εγκατέλειψε τα περιφερειακά νησιά, δελεασμένος από την αίγλη της πόλης και τους μισθούς του πυρηνικού προγράμματος. Μάθαμε ότι τα βασικά είδη διατροφής και ψαρικής επιχορηγούνται ως μέτρο εισοδηματικής ισορρόπησης αλλά και κοινωνικής νάρκωσης.

Στους μαχαλάδες των προαστίων, μακριά από τις παραθαλάσσιες επαύλεις, οι Πολυνήσιοι δυσφορούν, ξεχασμένοι από την εξέλιξη και παραμελημένοι από τους διεφθαρμένους πολιτικούς. Στην Παπεετέ η ειδυλλιακή τροπική ζωή ανήκει στο παρελθόν.

Αφού διεκπεραίώσαμε τα απαραίτητα σε δύο μέρες, επιλέξαμε να εγκαταλείψουμε τη θορυβώδη μικρή πόλη. Πληροφορηθήκαμε ότι για τον ανεφοδιασμό, το μεγαλύτερο και φτηνότερο σούπερ μάρκετ βρισκόταν στα νότια, πέρα από το αεροδρόμιο και δίπλα στην παραλία. Έτσι μεθορμίσαμε, φουντάροντας μόλις τριακόσια μέτρα από την υπεραγορά. Πράγματι, παρατηρήσαμε πόσο φτηνές ήταν ορισμένες κονσέρβες ή διάφορα είδη ξηράς τροφής και επωφεληθήκαμε για να αναπληρώσουμε ό,τι μας είχε σωθεί. Είχαμε τρεισήμισι μήνες να κάνουμε ψώνια!

Επιστρέφοντας στην «Καλλιπυγο», νιώσαμε τη μεταβολή του καιρού σε μουντό νοτιά, αλλά παρά την ελαφρά ρεστία δεν υποπτευθήκαμε τίποτα το άσχημο. Εμπιστευόμαστε την ασφάλειά μας στην άγκυρα και στην καδένα. Έχοντας ανοίξει ένα από τα τελευταία μπουκάλια χιλανού κρασιού, δεν προλάβαμε να χαρούμε, όταν άρχισε να τραντάζεται η αρματωσιά από τις σπιλιάδες και να σκαμπανεβάζει απότομα η πλώρη στα ζωντανά κύματα. Ο γαρμπής φρεσκάριζε σταθερά, πνέοντας παράλληλα στην ακτή και επιτρέποντας στα κύματα ν' αναπτυχθούν επί τέσσερα μίλια. Κρατιόμασταν με σαράντα πέντε μέτρα έκταμα σε δωδεκάμετρο βάθος, αλλά λόγω των αβαθών σταβέντο δεν μπορούσαμε να καλουμάρουμε κι άλλο. Για κάθε ενδεχόμενο βάλαμε μπρος τη

μηχανή. Όπως μάθαμε αργότερα, ο άνεμος ξεπέρασε τους σαράντα πέντε κόμβους. Η θέση μας ήταν επικίνδυνη για τη νύχτα, οπότε αφήσαμε το κύριο σιδερό-σκιο σε μπαλόκι και πήγαμε να χωθούμε στο πλησιέστερο απάνκιο. Ήταν το δεύτερο μέτωπο μέσα σε μια βδομάδα.

Αυτή την εποχή οι θυελλώδεις πουνέντηδες επικρατούν μόλις χίλια μίλια νοτιότερα, συμπιέζοντας τις ισοβαρείς στην τροπική ζώνη. Αντίθετα από τους υπόλοιπους ωκεανούς, η ζώνη αυτή δεν επηρεάζεται από ένα μόνιμο αντικυκλώνα, αλλά από μια σειρά ταχέως κινούμενων κυττάρων υψηλών πιέσεων. Από δω και στο εξής θα έπρεπε να είμαστε πολύ προσεκτικοί. Να παρακολουθούμε τον καιρό, προβλέποντας τ' απότομα κι επικίνδυνα μπαταρίσματα από γρέγο σε γαρμπί και αποφεύγοντας αγκυροβόλια απροστάτευτα από το νοτιά. Αφού συμπληρώσαμε καύσιμα, σαλπάρουμε για τη γειτονική Μοορέα.

Φρέσκος ο σορόκος στο μπουγάζι μάς επιτρέπει να καλύψουμε τα δεκατρία μίλια μόλις σε δύο ώρες. Φτάνουμε στο γεωλογικά αρχαίο νησί, νότιο ημικύκλιο ενός ηφαιστείου που υπολογίζεται ότι ξεπερνούσε τα τρεις χιλιάδες μέτρα ύψος. Τα υπολείμματα του χαλασμένου κρατήρα υψώνονται σαν χαυλιόδοντες προς τον ουρανό. Η βόρεια πλευρά, σκισμένη από αβυσσαλέους αυλώνες, προσφέρει αμέτρητα υπήνεμα αγκυροβόλια. Κατά την πολυνησιακή μυθολογία, εδώ στεκόταν ο θεός Μασούι, όταν ψάρεψε με την κάθετη του την Ταϊτή. Ο θεός Πάχι, θυμωμένος που τον ξύπνησε ο συνάδελφος, έριξε ένα δόρυ, διαπερνώντας το υψηλότερο βουνό της Μοορέα. Πράγματι, η οπή στο λογχοειδές όρος φαίνεται σαν τρυμαλιά βελόνας. Παραμείναμε ένα πενήντημερο στη λιμνοθάλασσα μεταξύ οροσειράς και πελάγους, μεθορμίζοντας καθημερινά και απολαμβάνοντας τα περουζένια χλιαρά νερά, τις αστραφτερές αμμουδιές και την πυκνή βλάστηση που «κουκούλωνε» τα ριζοβράχια.

Μετά τον άστατο σορόκο ακολούθησαν μπουνάτσες ενός μικρού αντικυκλώνα. Μόλις όμως επέστρεψαν οι αληγείς, σαλπάρουμε για την κατά ογδόντα μίλια βορειοδυτικότερη Ουαχίνε, στο συγκρότημα των Υπήνεμων Νήσων. Επίσημα όλο το Αρχιπέλαγος της Ταϊτής αποκαλείται «Νήσοι της Εταιρείας» όπως βαφτίστηκαν από τον Κουκ προς τιμήν της Βασιλικής Εταιρείας Επιστημών. Με ρέφλες να φουσκώνουν το μπαλόκι, η πλήρη να οργώνει τη ρεστιά, περάσαμε τη λαμπρή αστρόφεγγη νύχτα. Στο ξημέρωμα εμφανίστηκαν οι λοφοσειρές του προορισμού μας και στο δυτικό ορίζοντα οι κορυφές των Ταχαά και Ραγιατέα. Οι πρώτοι χαρακτηριστικοί σωρείτες των αληγών έκαναν την εμφάνισή τους σπαρμένοι στον πρωινό ουρανό, συσσωρευμένοι στις λοφοκορφές.

Την ώρα που ζυγώνουμε, ένας βροχερός όμβρος μηδενίζει την ορατότητα, εξαλείφοντας τους σημαντήρες και την αφροστεφή παρυφή των κοραλλιογενών ξερών. Ακολουθεί αντιμονή και υπομονή έως ότου ανοίξει ο καιρός. Τα δυνατά ρεύματα στις μπούκες των λιμνοθαλασσών, η απότομη κι ανώμαλη δομή που έχουν οι ξέρες καθιστούν θανάσιμο τον κατάπλου χωρίς ορατότητα. Μόλις καλοσύνεψε, περάσαμε τα στενά και κατευθυνθήκαμε προς τα νότια, μακριά από το θορυβώδες χωριό. Κατά την πολυνησιακή μυθολογία, ο θεός Χείρο εμβόλισε το νησί με το μονόξυλό του, σχηματίζοντας ένα βαθύ ισθμό στο κέντρο της οροσειράς. Δυστυχώς για μας, οι όρμοι και η λιμνοθάλασσα παρουσιάζουν βάθη άνω των είκοσι μέτρων. Τελικά, στο νότιο κράσπεδο συναντήσαμε ένα αμμώδες υψίπεδο που απλώνεται από τις ακτές έως τη μαδρεπορική λωρίδα. Φουντάρουμε σ' ένα μέτρο νερό, η άγκυρα καρφώνεται στην απαλή άμμο και βγαίνουμε με τα πόδια στη σκιερή παραλία. Η Ουαχίνε, παραδοσιακά αγροτική και τουριστικά ανεκμετάλλευτη, είχε απορρίψει στο δημοψήφισμα του 1956 την πολιτική ένωση με τη Γαλλία. Έτσι συνεχίστηκε μια μακρά παράδοση αντίστασης στον αποικισμό. Κάνοντας μια βόλτα για ανεφοδιασμό στο κοντινό χωριό, παρατηρήσαμε τον ανέπαφο χαρακτήρα του νησιού. Οι άντρες ασχολούνταν με τη συγκομιδή καρύδων ή το ψάρεμα, οι γυναίκες έπλεκαν ψάθες, οι γέροι σκάλιζαν ξύλα. Στο μοναδικό μαγαζάκι στοιβάζονταν σκονισμένες κονσέρβες και πακέτα καπνού. Επιστρέφοντας, τρυγήσαμε στο δρόμο παπάγιες και νεράντζια και συναντώντας έναν αγρότη, αγοράσαμε ένα τσαμπί μπανάνες και μια τεράστια γλυκοπατάτα.

Αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε μια περαντζάδα πενήντα μιλίων έως την περιβόητη Πόρα-Πόρα, παρακάμπτοντας τη Ραγιατέα και αφήνοντάς την για το τέλος της παραμονής μας στη Γαλλική Πολυνησία. Δεν έχουμε ζήσει αρκετά τα νησιά της Εταιρείας για να αισθανθούμε τη διαφορά μεταξύ τους. Παντού ξεπροβάλλουν μυτερές ηφαιστειογενείς οροσειρές με πυκνή

βλάστηση, μικρά χωριά με τεράστιες εκκλησίες, άσπρες αμμουδιές, τirkουάζ λιμνοθάλασσες περικυκλωμένες από μαδρεπορικό κλοιό. Βιαζόμασταν να συναντήσουμε την υμνημένη Πόρα-Πόρα, μπας κι ανοίξουν τα μάτια μας!

28/5: Με το αστρόφως και τις σπίθες των σημαντήρων δε δυσκολευτήκαμε να αποπλεύσουμε. Τα φανάρια και ο βουβός κρότος της ρεστίας στις ξέρες έφταναν για να περάσουμε την μπούκα και ν' ανοιχτούμε στο πέλαγος. Σε λίγο, με τον άνεμο δευτερόπρυμα, με μικρή τζένοα και μουδαρισμένη μαϊστρα, η «Καλλίπυγος» τρέχει προς δυσμάς. Περιπλέουμε το βόρειο άκρο της Ταχαά και βάζουμε πλώρη προς το κερατοειδές βουνό της Πόρα-Πόρα. Σαν τον κεκλιμένο πύργο της Πίζας, γαργαλάει τα συννεφάκια το μοναδικό υπόλειμμα ενός τεράστιου κρατήρα που περιβάλλεται από μια απέραντη λιμνοθάλασσα. Η σμαραγδένια επιφάνεια αντικαθρεφτίζει το φως, χρωματίζοντας τα σύννεφα με περουζένιες ανταύγειες. Αναγκαζόμαστε να κάνουμε ένα μεγάλο κύκλο για να αποφύγουμε τις ξέρες που περιφρουρούν το νησί. Το άνοιγμα βρίσκεται στη δυτική πλευρά, στολισμένο με δεντρόφυτα αμμουδερά νησάκια. Καβατζάροντας, αλλάζουμε οπτική γωνία και το τόσο χαρακτηριστικό όρος αλλάζει όψη. Μας εμφανίζεται πλέον ως υψίπεδο. Γρήγορα βρίσκουμε ένα ρηχό μέρος ν' αγκυροβολήσουμε, σταβέντο μιας ξέρας που μας εγγυάται γαλήνη αλλά και απόφλους αληγείς για δροσιά. Όπου το μάτι δε συναντά δασώδεις κρημνώρεις, έπαιζαν ηλιαχτίδες στα πράσινα νερά που απλώνονταν έως το ταραγμένο μαβί πέλαγος. Πράγματι, το μέρος είχε δικό του χαρακτήρα. Μια τέλεια πετυχημένη διασταύρωση ανάμεσα σε Μαρκέζες και Τουαμοτού, προσφέροντας το καλύτερο από τα δύο. Το απόγευμα μεγάλοι όμβροι υλοποιήθηκαν σταβέντο, δημιουργώντας νέα παιχνίδια φωτός και μεταβάλλοντας ξανά τη θέα. Νωρίς το πρωί σαλπάρουμε κάνοντας το γύρο της καλντέρας από το βορρά. Σε τούτη την πλευρά η λιμνοθάλασσα χωρίζεται από τον ωκεανό με φοινικόφυτες στιχάδες, ενώ το κύριο νησί ξαναβρίσκει την κερασφόρα του όψη. Στη σκιερή παραλία ενός μοτού, σαν φάλαινα που εξόκειλε, μια μεγάλη ροζ «τζούγκα» προκαλεί την περιέργεια μας. Αφού μαϊνάραμε τα πανιά, πλησιάσαμε μηχανοκίνητοι, με ανασηκωμένα πτερύγια, φουντάροντας σε ογδόντα εκατοστά βάθους. Αποβιβαστήκαμε για να ερευνήσουμε το ναυάγιο. Το νερό μάς έφτανε ως τους γοφούς. Το νησί σχηματιζόταν από μια λωρίδα κοραλλένιων θρυμμάτων, μόλις διακοσίων μέτρων πλάτους. Διαπερνώντας το δασύλλιο κοκκοφοινίκων, αντικρίσαμε τον ωκεανό και πιο απίστευτο ακόμη, συναντήσαμε λογής ανθρωπόμορφων γλυπτών, καλλίπυγες γυναίκες ή «πριαπισμένους» άντρες! Σε μια κρυμμένη πίσω από άγριες γαρδένιες καλύβα, έμενε ένας Γάλλος γλύπτης, απόμαχος υπερατλαντικών μοναχικών αγώνων. Δύο φορές ναυαγός, εγκατέλειψε την αθλητική καριέρα και σκάρωσε μια σιδερένια τζούγκα, φτάνοντας ως την Πόρα-Πόρα. Από τότε ζει «α-λά πολυνησιακά» σ' αυτό το περιθωριακό νησόπουλο με μια παρέα μποέμηδων φίλων, πουλώντας γλυπτά στους Αμερικανούς πελάτες των μεγάλων ξενοδοχείων.

Γίναμε αμέσως ευπρόσδεκτοι, προσφέροντας εύθυμη συντροφιά στους βαρεμένους, περνώντας ευχάριστες μέρες, εναλλάσσοντας θέα πότε προς το λαμπερό πέλαγος, πότε προς το απίθανο βουνό. Ενδιαφέρουσα πάντως η ζωή των «ροβινσόνων». Συγκροτούσαν με στέρνες το νερό της βροχής, μια σειρά από ηλιακές κυψέλες έδιναν δωρεάν ρεύμα, το κοραλλένιο φράγμα θαλασσινά, το δάσος καρύδες, τις οποίες μοιράζονταν με το κοτέτσι. Χάρη σε μικρά καταμαράν πετάγονταν κυριολεκτικά έως την Πόρα-Πόρα για ψώνια ή για να πουλήσουν «έργα τέχνης». Προθυμοποιηθήκαμε να επισκευάσουμε τα πανιά των σαραβαλιασμένων καταμαράν σε αντάλλαγμα ενός συμποσίου. Ο σπιτονοικοκύρης έσφαξε τρία πετεινάκια και αφού τελειώσαμε τη δουλειά, πέσαμε με τα μούτρα στο φαγοπότι. Το γλέντι και τα καλαμπούρια που ακολούθησαν κράτησαν έως την αυγή. Την άλλη μέρα πάλι τα ίδια!

Αποπλέοντας ξημερώματα, με μπόλικα κοντοβόλτια καταφέραμε να φτάσουμε νωρίς το απόγευμα στην κλεψυδρόμορφη λιμνοθάλασσα, όπου σαν δυο αυγά στο ίδιο τηγάνι στέκονται τα νησιά Ταχαά και Ραγιατέα. Η Ραγιατέα παλιά ονομαζόταν Χαβαϊκι Νούι (Μεγάλη γη των προγόνων) και είχε γνωρίσει δόξες ως κέντρο λατρείας του θεού Όρο. Το μεγαλύτερο «μαραέ» (ναός) της Πολυνησίας υπάρχει ακόμη στ' ανατολικά.

Αγκυροβολήσαμε έξω από τη μαρίνα των πολυτελών ιστιοφόρων «τσάρτερ». Λίγο πιο πέρα, στο καρνάγιο, είδαμε το σκάφος του θρυλικού Μπερνάρ Μουατεσιέ, σκαπανέα ωκεανοπόρου και γκου-ρού των θαλάσσιων νομάδων από τη δεκαετία του '60. Μόλις είχαμε πληροφορηθεί από το

ράδιο την είδηση του θανάτου του σε ηλικία εβδομήντα ετών, από καρκίνο. Το 1968, σ' έναν αγώνα χωρίς σταθμό γύρω από τη Γη, βρισκόταν καθαρά στην πρώτη θέση, καβατζάροντας τον Κάβο Χορν. Αντί όμως να πάει να τερματίσει στην Αγγλία, εισπράττοντας 20.000 στερλίνες, προτίμησε να συνεχίσει έως την Τάιτή (για άλλα 15.000 μίλια)! Αιώνια του η μνήμη.

Μας έκανε εντύπωση η περιποιημένη πρωτεύουσα Ουτουρόα, πραγματικά χωμένη μέσα στο πράσινο. Μοναδικά σημάδια που εξείχαν από τις φυλλωσιές τα πανύψηλα καμπαναριά των ναών. Το 19ο αιώνα οι προτεστάντες Άγγλοι ιεραπόστολοι αντικατέστησαν με το ζόρι τους αυταρχικούς ιερείς του Όρο, θέτοντας νέα ταμπού και απαγορεύοντας όλες τις πολυνησιακές εκδηλώσεις που δεν είχαν σχέση με τη δόξα του Κυρίου. Το γαλλικό αποικιακό καθεστώς πρόσθεσε και τον καθολικισμό, αλλά απέβαλε τον κλήρο από την πολιτική εξουσία, μειώνοντας έτσι την επιρροή των εκκλησιών. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και σήμερα οι νησιώτες θυσιάζουν ένα μεγάλο μέρος των εισοδημάτων τους για την κατασκευή τεράστιων ναών και για τους —εξίσου τεράστιους— μισθούς των παπάδων.

Συναντήσαμε έναν ντόπιο, τον Ερβέ, και γίναμε φίλοι. Ο Ερβέ έπασχε από «φιου» ή τεμπελίτιδα στα ταϊτινά, μια νόσο με πολλές υποτροπές. Κανείς δεν ντρέπεται για το φιου στα νησιά, δε χρειάζεται να μηχανευτούν λόγους όπως «αρρώστησε η πεθερά» ή «χάλασε το αυτοκίνητο» για ν' αποφύγουν τη δουλειά! Εδώ απλώς δηλώνεις «μ' έπιασε το φιου», κι αυτό ήταν! Η βαραιοστημάρα είναι δηλαδή όπως παντού σύνηθες φαινόμενο, αλλά κοινωνικώς αποδεκτή. Ύστερα από δυο μέρες, όταν πέρασε η «κρίση», πήγε στο νοσοκομείο όπου εργάζεται και μας περιέγραψε πολλά συμβαίνοντα της Πολυνησίας, ότι ο περήφανος λαός της έγινε πλέον εξαρτημένος άλλων πολιτισμών, με διαφορετικές αξίες και ήθη. Μας συνέστησε να παραμείνουμε ακόμη μερικές μέρες στα νησιά, ως τις αρχές του Ιουλίου, επειδή τότε αρχίζει ο μήνας χορών και εορτών, ο «Χείβα». Στην ερώτησή μας εάν επρόκειτο για αρχαία παράδοση, μας απάντησε ότι όταν πρωτοήρθαν οι ιεραπόστολοι απαγόρευσαν κάθε διασκέδαση ως αμαρτωλή. Κατόπιν, υπό γαλλική κυριαρχία, καθιερώθηκε η εθνική εορτή της 14ης Ιουλίου (ημέρα κατάληψης της Βαστίλλης), που σιγά σιγά επεκτάθηκε σε ολόκληρο μήνα γλεντιού. Έτσι τουλάχιστον οι χαροκόποι νησιώτες επανέκτησαν το δικαίωμα να ξεφαντώνουν. Οι καλύτερες χορευτικές ομάδες μαζεύονται στην Πόρα-Πόρα και ο φίλος Ερβέ είχε κανονίσει τη μετάθεσή του στο τοπικό κέντρο υγείας για να παρευρεθεί στις διασκεδάσεις!

Μας έμεναν ακόμα δέκα μέρες έως την πρώτη Ιουλίου, έτσι αποφασίσαμε να περιπλεύσουμε τα δύο νησιά χωρίς να βγούμε από τη λιμνοθάλασσα.

Ο γύρος της Ραγιατέα μάς πήρε τέσσερις μέρες, αγκυροβολώντας, νωρίς το απόγευμα, κοντά στον κοραλλένιο κυματοθραύστη, όπως στα Τουαμοτού, δίπλα σε μικρά διαβρωσιγενή νησάκια.

Επιδοθήκαμε σε υποβρύχιες εξερευνήσεις, χαζεύοντας τις μυριάδες παρδαλών ψαριών με φόντο τους πολύχρωμους, ντελικάτους μαδρεπορικούς κήπους. Έπειτα διανύσαμε το υφαλόσπαρτο αμφίγειο έως την Ταχαά. Η βαθύκολλη νήσος δε μας επέτρεπε πολλά αγκυροβόλια. Παντού οι ακτές έπεφταν κατακόρυφα, φτάνοντας αμέσως βάθη 25 έως 30 μέτρων. Τελικά, βρήκαμε ένα μουράγιο απέναντι σε μια φυτεία βανίλιας. Ο Γάλλος αγρότης που την καλλιεργούσε με την οικογένειά του μας καλωσόρισε και μας ξενάγησε στο κτήμα του. Η βανίλια είναι ξενόφερτη, από την Κεντρική Αμερική, και δεν υπάρχουν εδώ τα ανάλογα έντομα για την επικονίαση αυτής της ορχιδέας. Έτσι τη δουλειά αναλαμβάνει το ανθρώπινο χέρι. Ένα άτομο χειρίζεται τη γύρη δύο χιλιάδων ανθών ημερησίως, που μετά τη συγκομιδή, την ξήρανση και τη ζύμωση στον ήλιο αποδίδουν οκτακόσια δολάρια. Με άλλα λόγια, κοπιαστικό επάγγελμα αλλά συγχρόνως και επικερδές!

Ανάμεσα στο αγρόκτημα και στο ευώδες χωράφι μια ξένη μεθυστική μυρωδιά μάς έσπαγε τη μύτη. Θάμνοι ολόκληροι «υλάγκ- υλάγκ», η ορχιδέα που χρησιμοποιείται από τους Γάλλους αρωματοποιούς. Αν και μεθυσμένοι από τόση μοσχοβολιά, προσέξαμε το χάλασμα του καιρού. Θύμωσαν οι αληγείς και συσσωρεύτηκαν απειλητικά μαύροι σωρείτες. Χαιρετήσαμε βιαστικά τον αγρότη για να μεθορμίσουμε σ' ένα παραπλήσιο τεχνητό λιμανάκι. Πλαγιοδρομία με το φλόκο πιάναμε επτά κόμβους, ώσπου χωθήκαμε στο εσωτερικό του βαπορίσιου ντόκου.

Στην *αβάλη* γύρω μας απλωνόταν το χωριό Ταπουαμού. Σε λίγο βρέθηκαν γύρω μας λογής αλιευτικά και ορισμένα νοικιάρικα ιστιοφόρα, τεντώνοντας ένα πλεμάτι κάβων προς όλες τις

κατευθύνσεις. Οι σπιλιάδες έπεφταν καρφωτές, τινάζοντας τους κοκκοφοίνικες. Τη νύχτα ο αέρας έφτασε τους πενήντα κόμβους και συνέχισε να φυσάει με μανία για άλλες δύο μέρες. Το μεγαλύτερο κίνδυνο για μας αποτελούσαν οι τσίγκινες οροφές των παραπλήσιων σπιτιών, που τραντάζονταν απειλητικά σε κάθε ριπή. Από το ραδιόφωνο μάθαμε ότι ένας πανίσχυρος αντικυκλώνας διέσχισε τον Ειρηνικό, συμπιέζοντας τις ισοβαρείς και προξενώντας θυελλώδεις ανέμους. Στην άλλη άκρη της Πολυνησίας η κακοκαιρία συνδυάστηκε μ' ένα τροπικό χαμηλό, ξεσπώντας σ' αυτούς που συμμετείχαν στον αγώνα Νέα Ζηλανδία-Τόγκα (1.500 ν.μ.) και βυθίζοντας πέντε ιστιοφόρα. Για να περάσει η ώρα παρακολουθήσαμε στην τηλεόραση του καφενείου την αρχή του Παγκοσμίου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου και τα χάλια της ελληνικής εθνικής ομάδας. Τα βράδια βρισκόμασταν στις ξέφρενες χορευτικές πρόβες του τοπικού συλλόγου νεανίδων.

Όταν κόπασε η κακοκαιρία, σαλπάρουμε για την Πόρα-Πόρα όπου παραμείναμε λίγες μέρες θεατές των διαγωνισμών χορού. Υπό τον ήχο τυμπανοκρουσιών, εντυπωσιαστήκαμε όχι μόνο από την αναμενόμενη χάρη των καλλιγραμμων κοπελιών αλλά και από το ορεξάτο κέφι των «μαμάδων», όπως αποκαλούνται εδώ οι κυρίες σεβαστής ηλικίας και περιφέρειας! Όλα τα σπίτια του χωριού είχαν κυριολεκτικά σκεπαστεί με πολύχρωμα λουλούδια και πάμπολλα ανθοστολισμένα πρόχειρα μπαράκια πρόσφεραν παραδοσιακές λιχουδιές ή ποτά. Στην τουριστική Πόρα-Πόρα το λαϊκό πανηγύρι έπαιρνε διαστάσεις και ύφος Ντίσνεϋλαντ.

Η άδεια παραμονή μας έληξε, έτσι δεν είχαμε τη δυνατότητα να θαυμάσουμε όλα τα συγκροτήματα που έφτασαν από τα γύρω νησιά, αλλά τουλάχιστον πήραμε μια ιδέα, καμαρώνοντας το τελευταίο βράδυ τους εντυπωσιακούς περσινούς νικητές. Με ταχύρυθμη ορχήστρα και φανταχτερές φυτικές ενδυμασίες, αναπαράστησαν τη μυθολογική ιστορία του νησιού: πώς ο θεός Ταγκαλόα, ψάχνοντας τα παιδιά του στο βυθό, ψάρεψε φάλαινες και τις απολίθωσε. Σίγουρα ένα μάθημα σεμνότητας για τους πάντα υπερβολικούς ψαράδες!

Την επομένη ολοκληρώσαμε τον ανεφοδιασμό μας σε νερό, τρόφιμα και καύσιμα, συμπληρώσαμε τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και ετοιμαστήκαμε για τον απόπλου.

Στη Σαμόα, λίκνο των Πολυνησίων

Ήμασταν πανέτοιμοι να σαλπάρουμε. Ακόμα βούιζαν στ' αυτιά μας οι τρελές τυμπανοκρουσίες του χθεσινοβραδινού πανηγυριού. Οι αληγείς φυσούσαν θυμωμένα: τριάντα πέντε κόμβους· σίγουρα έξω από τη λιμνοθάλασσα είχε σχηματιστεί μεγάλος κυματισμός. Αποφασίσαμε να κάνουμε υπομονή ένα ακόμη εικοσιτετράωρο, μπας και ξεθύμαινε το μαραμού όπως αποκαλείται εδώ η φρέσκια σοροκάδα.

Έχοντας συμπληρώσει τρεις μήνες στη Γαλλική Πολυνησία, ετοιμαζόμαστε ν' αποπλεύσουμε, αφήνοντας τη σμαραγδόχρωμη λιμνοθάλασσα της περιβόητης Πόρα-Πόρα και διασχίζοντας χίλια μίλια στο νότιο Ειρηνικό για να φτάσουμε ως τη Σαμόα. Δεν αναμέναμε εύκολη πρυμιά περαντζάδα, καθώς γνωρίζαμε ότι επί δεκαπέντε αιώνες οι Πολυνήσιοι πηγαينوέρχονταν ανάμεσα σ' αυτά τα αρχιπελάγη με καταμαράν, αφού οι καιροί δε φυσούσαν πάντα από την ίδια κατεύθυνση. Μελετώντας τους στατιστικούς μετεωρολογικούς χάρτες, παρατηρήσαμε ότι ανάμεσα στα μόνιμα υψηλά βαρομετρικά Χιλής και Αυστραλίας, ο κεντρικός Ειρηνικός χαρακτηριζόταν από μια σειρά ασθενών μετώπων και μικρών αντικυκλώνων. Αυτοί προκαλούν άστατες συνθήκες και αλλεπάλληλα μπαταρίσματα των αληγών εντός του ανατολικού ημικυκλίου.

Τα ξημερώματα της 7ης Ιουλίου ο καιρός φάνηκε να σπάει. Οι σπιλιάδες έφταναν μόνο τους τριάντα κόμβους και επιτέλους βιράραμε την άγκυρα. Σαν θαλασσοπούλι με απλωμένα φτερά, η «Καλλιπυγος» άφρισε τα κύματα και, αφού διέπλευσε το στενό, ξανοίχτηκε στο πέλαγος. Γρήγορα χάθηκε στ' απόνερα της πρύμης το σουβλερό όρος της Πόρα-Πόρα, ενώ προσπαθούσαμε να ξανασυνηθίσουμε τις απότομες κινήσεις της πλεύσης με χοντρό κυματισμό.

Σαν βράδιασε, ο αέρας μετριάστηκε και ξεμουδάραμε, προσθέτοντας και την τζένοα. Προφανώς, μας λυπήθηκε ο Αίολος, αφήνοντάς μας να κοιμηθούμε ήσυχα!

8/7: Μέτριος λεβάντες· διανύσαμε 125 μίλια σ' ένα εικοσιτετράωρο. Μεσημεριανό στίγμα: 16°05'N., 154°01' Δ. Η μέρα περνάει ομαλά, παίζουμε τάβλι και ευχαριστιόμαστε την περαντζάδα ακούγοντας ειδήσεις ή κουβεντιάζοντας στα βραχέα με Ελληνοαυστραλούς ραδιοερασιτέχνες. Μετά τη βραδινή μακαρονάδα, συσσωρεύονται οι μελανοσωρείτες και σε λίγο σκάνε σαν βόμβες γύρω μας απανωτά μπουρίνια. Ενώ αλλάζαμε φλόκους, για μια στιγμή βρεθήκαμε ξυλάρμενοι, ταξιδεύοντας με πέντε κόμβους! Οι όμβροι διήρκεσαν επτά ώρες και συνεχώς προσαρμόζαμε την ιστιοφορία. Σαν ρόδισε η ανατολή, ο ουρανός καθάρισε και μπορέσαμε να κλέψουμε λίγες ώρες ύπνου.

9/7: Συνήλθαν οι αληγείς· πλέουμε ευχάριστα με δύο σταυρωμένες τζένες. Μεσημβρινό στίγμα: 15°55'N., 145°07'Δ. Ο αυτόματος πιλότος άρχισε να δείχνει σημάδια κόπωσης. Η Άννα Μαρία αναλαμβάνει τη λαγουδέρα, εγώ λύνω το μηχανικό βραχίονα. Τα γρανάζια λειτουργούν κανονικά, αλλά το μοτέρ τραβάει ζόρι. Το αντικαθιστώ. Σε μισή ώρα συναρμολόγησα τον «Αλφόνσο», όπως τον αποκαλούμε χαϊδευτικά, και τον επανατοποθέτησα. Γιορτάζουμε την πετυχημένη επέμβαση μ' ένα ποτήρι κρασί.

10/7: Τρίτη μέρα εν πλω διανύσαμε 370 μίλια. Μεσημβρινό στίγμα 15°43'N., 158°06'Δ. Μας πλησιάζει ένα ασθενές μέτωπο, ο άνεμος στρέφεται αρχικά βόρειος και στη συνέχεια πουνέντης βροχερός, αναγκάζοντάς μας να εναντιοδρομήσουμε κάνοντας κοντοβόλτια. Σταδιακά επανέρχεται ελαφριά όστρια και βιράρουμε το μπαλόνι.

11/7: Όλο το πρωινό τρέχουμε «μπαλονάτοι», με λιακάδα και ήρεμη θάλασσα. Μεσημβρινό στίγμα: 15°31'N., 159°34'Δ. Προφανώς θα έχουμε νέο μέτωπο, αφού ο αέρας σιγοντάρισε. Η νύχτα περνάει ευχάριστα, πλέοντας με δυο σταυρωμένες τζένες.

12/7: Πληροφορούμαστε από το ράδιο ότι στα δυτικά των νήσων Σαμόα σχηματίστηκε ένα τροπικό χαμηλό. Δεν υπάρχουν φυσικά οι συνθήκες για να εξελιχθεί σε κυκλώνα, αφού έχουμε καταχείμωνο, αλλά δεν παύει να μας ανησυχεί. Παίρνουμε πλέον δελτία καιρού κάθε έξι ώρες. Μεσημβρινό στίγμα: 15°20'N., 161°42'Δ. Ο άνεμος συνέχισε να φατσάρει, τελικά βρισκόμαστε στην εγγυτάτη με πεντάρι μαϊστρο. Βρέχει καρεκλοπόδαρα.

13/7: Το χαμηλό κυκλοβατεί, αντί να πάρει δρόμο ή να διαλυθεί. Τι θα γίνει άραγε; Η βροχή ακάθεκτη κι εμείς συνεχίζουμε όρτσα. Μεσημβρινό στίγμα: 15°10'N., 163°04'Δ. Το βράδυ μπουνατσάρει τελειώς και βάζουμε μπρος τη μηχανή.

14/7: Οι πρώτες σπιλιάδες της όστριας έφτασαν από τα μεσάνυχτα. Σταματάμε επιτέλους τη μηχανή και πλαγιοδρομούμε. Η βροχή δε λέει να κόψει, ο αέρας φρεσκάρει συνεχώς. Όταν η σοροκάδα έπιασε τους τριάντα πέντε κόμβους, βρισκόμαστε μόνο με το φλόκο. Το χαμηλό αποφάσισε να κινηθεί A-NA, δηλαδή καταπάνω μας. Όσο έχουμε καλή ταχύτητα στο ανοιχτό πέλαγος, η κατάσταση ελέγχεται. Μεσημβρινό στίγμα: 14°52'N., 164°44'Δ. Αντικαθιστούμε τον αυτόματο πιλότο με το ανεμοτίμονο και μένουμε ευχαριστημένοι από τη δοκιμή χάρη στο μικρό συντελεστή φαινομένου ανέμου. Λόγω βροχής κλείνουμε τα πάντα, κάθε δέκα λεπτά ρίχνουμε μια κυκλική ματιά στον ορίζοντα, πλησιάζουμε «καραβογραμμή».

15/7: Γινόμαστε μάρτυρες ενός παράξενου συμβάντος. Ηλιόλουστο μπουρίνι. Παρατηρούμε μπροστά μας μια τεράστια κυκλική οπή στην παχιά συννεφιά. Το βαρόμετρο ανεβαίνει απότομα κατά δύο εκτοπασκάλ, ενώ φυσάει άνεμος, για μία ώρα τουλάχιστον, με σαράντα πέντε κόμβους. Μεσημβρινό στίγμα: 15°05'N., 167°04'Δ. Το απόγευμα κοπάζει ο καιρός και στρέφεται γρέγος. Θα έχουμε σύντομα νέο μέτωπο. Βρισκόμαστε μόλις εξήντα πέντε μίλια από την απόλη Ροζ, το ανατολικότερο νησί των Σαμόα.

16/7: Ένατη μέρα της περαντζάδας και τρίτο μέτωπο που μας φέρνει τα γνωστά γυμνάσια, με συνεχείς αλλαγές ιστιοφορίας και μπουρινάτους όμβρους. Φυσικά, αντίθετος ο αέρας. Θα μας συνέφερε ένα κοντοβόλι προς το νότο, γιατί από κει θα φυσήξει αύριο αλλά πλησιάζει το τροπικό χαμηλό, προξενώντας θυελλώδεις ανέμους και προτιμούμε ν' απομακρυνθούμε λίγο. Μεσημβρινό στίγμα: 14°32'N., 168°20'Δ. Πληροφορούμαστε από το ράδιο ότι ξέσπασε κακοκαιρία μεταξύ Σαμόας και Τόγκα, όπου προβλέπονται άνεμοι έως εξήντα κόμβους. Αφού σιγουρευθήκαμε ότι το σύστημα δε θα μας αγγίξει, κάνουμε τακ προς τα νοτιοδυτικά.

17/7: Νέες φάτσες, νέο κοντοβόλι. Οι συνεχείς εναλλαγές και τα μπουρίνια παράγουν χαώδη κι απότομο κυμάτισμό, επιβεβαιώνοντας ότι τα όρτσα δεν ανήκουν στις άνετες πλεύσεις!

Μεσημέρι παραπλέουμε τα ογκώδη νησιά Μανούα όπου, ως αναμενόμενο, δεχόμαστε ισχυρές καπελωτές σπυλιάδες από τα βουνά και τα μπουγάζια. Η Τουτουίλα, πρωτεύουσα της Αμερικανικής Σαμόα, βρίσκεται πενήντα μίλια δυτικότερα και το απόγευμα θα φανούν στην πλώρη μας τα απόκρημνά της όρη. Υπολογίζουμε τον κατάπλου στο λιμάνι Πάγκο-Πάγκο για λίγο μετά τα μεσάνυχτα. Διστάζουμε να περάσουμε νυχτιάτικα την υφαλόσπαρτη μπούκα και κόβουμε ταχύτητα. Αντιμονούμε στις τρεις το πρωί, σοφράνο του λιμανιού. Κλέβουμε δύο ώρες ύπνου και, με τη φέξη, ποδίζουμε προς το άνοιγμα, στην κατακόρυφη ακτή.

Το Πάγκο-Πάγκο δημιουργήθηκε όταν κατέρρευσε η μια πλευρά της μεγάλης καλντέρας που σχημάτιζε το νησί. Πραγματικά φιδωτό κι αβυσσαλέο φιορδ, με απόκρημνες ακρογιαλιές και στριφογυριστές ριπές, ο κόλπος δεν προσέλκυσε ποτέ ούτε τους Πολυνήσιους αλλά ούτε και τις αποικιακές υπερδυνάμεις όσο οι στόλοι τους ήταν ιστιοκίνητοι. Το 1900, με την καθιέρωση του ατμού, οι ΗΠΑ, νέα κραταιά δύναμη στον Ειρηνικό, άρπαξαν το νησί για να ιδρύσουν ναύσταθμο (είχαν μόλις καταλάβει και τις Φιλιππίνες). Οι ντόπιοι, ως τότε υποτελείς των ηγεμόνων της γειτονικής Ουπολού, έδειχναν μάλλον ευχαριστημένοι που γλίτωσαν από τους Γερμανούς, τα νέα αφεντικά της Δυτικής Σαμόα. Πάντα στη μέση των αψιμαχιών μεταξύ Σαμόα-Τόγκα, οι κάτοικοι της μικρής Τουτουίλα, λόγω των δύσκολων ακτών της, είχαν εξελιχθεί σε άριστους ναυτικούς. Το Γάλλο εξερευνητή Μπουγκαινβίλ (γνωστός για το ομώνυμο φυτό που έφερε από την Πολυνησία) εντυπώσιασαν οι εξαιρετικές ικανότητες των Σαμοάνων να υπερπηδούν τις ξέρες με τα καταμαράν και, βάπτισε τη στιχάδα «Νησιά των θαλασσοπόρων». Οι ντόπιοι όμως αποδείχθηκαν και ικανότατοι πολεμιστές, όταν πετσόκοψαν το πλήρωμα μιας φαλαινίδας του Λα Περούζ, που είχε το θράσος ν' αποβιβαστεί χωρίς να παρουσιαστεί στον τοπικό φύλαρχο. Οι Γάλλοι ανταπέδωσαν με κανονιοβολισμούς. Το ότι τελικά πέθαναν πενήντα Πολυνήσιοι για δώδεκα Ευρωπαίους γρήγορα ξεχάστηκε, αφού η τοποθεσία έμεινε στην ιστορία σαν «Όρμος της σφαγής», ενώ οι Σαμοάνοι δυσφημίστηκαν ως αφιλόξενοι βάρβαροι!

Εισχωρούμε αργά στη βαθιά αυλώνα, ζωσμένη με αφροστεφείς ξέρες όπου μαργαρίζουν σκουριασμένα ναυάγια από ανεμότρατες. Ο κόλπος, πραγματικό μπουγάζι περιστηλωμένο από γκρεμούς, πρέπει να μετατρέπεται σε «τουρμπίνα» όταν φυσάει δυνατός αέρας. Με την ουρά δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να παραβάλουμε τον ντόκο του τελωνείου και να διεκπεραιώσουμε τις γραφειοκρατικές διαδικασίες εισόδου. «Καλώς ήρθατε στην Αμερικανική Σαμόα» μας λέει ο λιμενάρχης, υποδεικνύοντάς μας ένα μουράγιο στην άλλη άκρη του όρμου, μακριά από την αποβάθρα. Τελικά, πετυχαίνουμε να τον καταφέρουμε για μια πιο βολική τοποθεσία και μεθορμίζουμε, φουντάροντας δύο άγκυρες πάνω σε μια ομαλή ξέρα.

Κοντά μας, στη νότια πλευρά, βρίσκεται το χωριό, ενώ στην απέναντι βορινή βουίζουν γεννήτριες και τα κονσερβοποιεία, όπου συνωστιάζονται μεγάλα αλιευτικά. Στην πλώρη μας, ανατολικά, ορθώνεται το όρος Πιαόα που υμνήθηκε με τόσο πειστικό τρόπο από τον Σόμερσετ Μομ στο κλασικό του έργο... «Η βροχή». Η κορυφή συσσωρεύει τα σύννεφα και σε λίγο αρχίζει το ψιχάλισμα! Από τις δώδεκα μέρες παραμονής μας στο Πάγκο-Πάγκο δεν πέρασε καμία χωρίς νεροποντή, με πάντα μπόλικο αέρα. Κύριος σκοπός μας εδώ να επωφεληθούμε από τις πολύ φτηνές τιμές τροφοδοσίας. Εκμεταλλευτήκαμε επίσης τις αφορολόγητες αμερικάνικες τιμές στα ηλεκτρονικά για να προμηθευτούμε ένα GPS, η τελευταία λέξη της ηλεκτρονικής δορυφορικής ναυτιλίας. Επόμενος σταθμός μας ήταν το μικρό ανεξάρτητο κρατίδιο της Δυτικής Σαμόα. Ενώ όμως είχαμε ήδη συμπληρώσει τις αγορές μας, ο αέρας άρχισε να φυσάει με τόση ορμή, που δεν μπορούσαμε να αποβιβαστούμε στην κοντινή ακτή. Μαθεύτηκε στη γυρα ότι επισκευάζαμε πανιά και μετατρέποντας την «Καλλίπυγο» σε ιστιοραφείο, βγάλαμε κάποια χρήματα.

Καιρού επιτρέποντος, με άλλους τρεις ιστιοπλόους νοικιάσαμε συνεταιρικά για μια μέρα ένα αυτοκίνητο, με σκοπό να κάνουμε το γύρο του νησιού. Ο μοναδικός δρόμος ανέβαινε σαν φίδι την κεντρική οροσειρά, πότε από τη μία, πότε από την άλλη πλευρά της αιχμηρής ράχης, επιτρέποντας τη θέαση χαραδρών και δασωδών κοιλάδων. Εντύπωση μας έκαναν τα περιποιημένα χωριά, όπου γειτόνευαν τα παραδοσιακά «φαλέ» (νευραλγικά κέντρα των οικογενειακών κοινοβίων) και οι μεγάλες εκκλησίες.

Όπως μας είχαν προειδοποιήσει και μας το υπενθύμιζαν μεγάλες ταμπέλες πριν από κάθε χωριό,

απαγορευόταν η διέλευση εν ώρα προσευχής και γενικά χρειαζόμασταν άδεια για να αποβιβαστούμε. Αφού πήραμε το προφορικό πασαβάντι από ένα χωριανό, καταλάβαμε το νόημα αυτών των παράξενων διατάξεων. Τα φαλέ ήταν χωρίς μόνιμους τοίχους και όπου κι αν στεκόμασταν, διαταράσσαμε την αποκλειστικότητα των ιδιωτικών χώρων. Πραγματικά παράξενη έννοια για μας τους Ευρωπαίους η έλλειψη ιδιωτικότητας. Εδώ η «άιγκα» (μεγάλη οικογένεια ή σόι 100 ατόμων) αποτελεί τη μικρότερη αδιαχώριστη κοινωνική ομάδα, όπου όλα, ακόμη και τα εισοδήματα, είναι κοινά, υπό την αρχηγία ενός «ματάι» που οργανώνει, διατάζει και διαχειρίζεται την κοινή περιουσία. Σ' ένα μικρό και κομψό φαλέ, το «φονό», συνεδριάζουν οι ματάι υπό την προεδρία ενός αλιί. Αντίθετα με την ομοεθνή Δυτική Σαμόα, στην Τουτουίλα, ματάι και αλιί δεν εξασκούν έμμεση πολιτική εξουσία. Επιστρέφοντας στο λιμάνι, πήγαμε σε ταβέρνα όπου πιάσαμε κουβέντα με μια παρέα ντόπιων. Το κύριο θέμα συζήτησης αυτή την εποχή στην Αμερικάνικη Σαμόα ήταν η αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου με επιχορηγήσεις από την Ουάσιγκτον. Ήδη όλοι εδώ είχαν «δέσει το γαίδαρο τους», απασχολούμενοι στο δημόσιο. Όσο για τις αγγαρείες ή τις βαριές εργασίες τις είχαν αναλάβει οι μετανάστες από φτωχές γειτονικές χώρες, όπως η Δυτική Σαμόα και η Τόγκα. Η πλημμύρα των δολαρίων όμως δεν επέφερε μόνο καλά αποτελέσματα, καθώς οι νέοι εγκατέλειπαν τον παραδοσιακό κοινοβιακό τρόπο ζωής, ξεφεύγοντας από τον έλεγχο των άιγκα και των ματάι με τα γνωστά παρατρόγουδα: εγκληματικότητα, ναρκωτικά κτλ. Υπαρξιακό θέμα αυτό της προσαρμογής αρχαίων δομών στις σύγχρονες συνθήκες, αλλά ασφαλώς κανείς τους δεν επιθυμούσε την επιστροφή στη Λίθινη Εποχή. Ούτε ν' ακολουθήσει το παράδειγμα της Δυτικής Σαμόα. Στην ερώτησή μας στο τι γινόταν στην αδερφή χώρα, σύσσωμοι απάντησαν: «Να πάτε να δείτε τα χάλια τους!». Υπομονή λοιπόν μερικές μέρες ακόμη.

8/8: Έκοψαν κάπως οι αληγείς, το πεντάρι από το λεβάντε είναι ό,τι πρέπει για να διασχίσουμε γρήγορα τα εξήντα μίλια έως την Άπια, πρωτεύουσα της Δυτικής Σαμόα. Είχαμε συμπληρώσει τις «χαρτούρες» απόπλου πριν από τέσσερις μέρες και περιμέναμε στη ράδα. Σαλπάρουμε το απόγευμα. Ανοιχτήκαμε με δύο κοντοβόλτια και ποδίσσαμε προς τη νήσο Ουπολού.

Για να φτάσουμε ξημερώματα, κανονίζουμε μειωμένη ιστιοφορία· δύο σταυρωμένα φλοκάκια αρκούν. Στη νυχτερινή μου βάρδια χαζεύω τον πολύχρωμο καταιγισμό μετεωριτών. Για λίγο νόμισα ότι επρόκειτο για βεγγαλικά. Ένας μεγάλος βροχερός όμβρος αποκρύπτει τις ακτές της Ουπολού για μιάμιση ώρα, αναγκάζοντάς μας σε αντιμονή. Πολλές ξέρες, δυνατός αέρας και πλάγιο ρεύμα ζητούν προσοχή με παραδοσιακές μεθόδους, γιατί οι χάρτες βασίζονται σε γερμανικά τοπογραφικά του 1912, καθιστώντας ανακριβή τα στίγματα του GPS. Μια σβέλτη, κλειστή πλαγιοδρομία οδηγεί την «Καλλίπυγο» στην καρδιά του λιμανιού. Ύστερα από τόσες συνοφρυωμένες μέρες στο Πάγκο-Πάγκο, μας λυτρώνει η λιακάδα στη λαμπερά υπήνεμο Άπια.

Εάν εξαιρέσουμε τις πάντα βαρετές γραφειοκρατικές διαδικασίες, αράζουμε συγκινημένοι στην πρώτη μας ανεξάρτητη πολυνησιακή χώρα. Μαθαίνουμε ότι σε λίγες μέρες αρχίζει το διεθνές πρωτάθλημα ταχύτητας με κωπηλάτες πιρόγες.

Στα νησιά Ουπολού και Σαβαΐι, που αποτελούν τη Δυτική Σαμόα, οι κάτοικοι δεν πεινούν, σίγουρα όμως αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα λόγω της έλλειψης εξαγωγίμων πόρων. Συνήθως αντεπεξέρχονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής χάρη στη διεθνή ελεημοσύνη και στα εμβάσματα των ξενιτεμένων.

Από τη μεγάλη και πολύχρωμη κεντρική αγορά επιβιβαστήκαμε σ' ένα από τα παλιά λεωφορεία που οδηγούν στο δυτικό άκρο του νησιού, όπου βρίσκονται οι πιο παραδοσιακές κοινότητες. Ο δρόμος ακολούθησε την παράκτια πεδιάδα, διασχίζοντας φυτείες, χωράφια και λεπτομερώς προσεγμένα χωριά με τις χαρακτηριστικές θολοειδείς σκεπές των «φόνου» και τα μικρά γήπεδα, όπου γυναίκες εξασκούνται στο κρίκετ. Ο νότιος ορίζοντας φραζόταν από την πυκνή ζούγκλα που αναρριχόταν σε απόκρημνες πλαγιές. Βόρεια, στην παρυφή μιας αιγιαλίτιδας λωρίδας υφάλων, απλωνόταν ο απέραντος Ειρηνικός. Η πλησιέστερη ήπειρος απέχει τέσσερις χιλιάδες μίλια! Στις γεωλογικά νέες Ουπολού και Σαβαΐι η φύση δεν πρόλαβε να διαβρώσει τα όρη, ενώ οι μαδρεπορικές αποικίες περιζώνουν τις ακτές μόλις σε απόσταση μερικών δεκάδων μέτρων. Μοναδική εξαίρεση τα ρηχά στενά της Απολίμα, ανάμεσα στα δύο νησιά, όπου τα κοράλλια εκτείνονται στ' ανοιχτά, εσωκλείοντας μεγάλες περουζένιες λιμνοθάλασσες και μερικά δασώδη νησόπουλα. Ένα από αυτά, η Μανόνο, αποτελούσε το σημερινό μας προορισμό.

Αφήνοντας το «ελαιοφθορείο», μπαρκάραμε σ' έναν εξίσου σαραβαλιασμένο σκυλοπνίχτη για να διασχίσουμε το ευτυχώς πολύ ρηχό αμφίγειο. Εκτός από τα άφθονα παρδαλά ψάρια, αντιληφθήκαμε σωρείες «τρεπάγκ» (θαλάσσια αγγούρια), που παλιότερα εξαγονταν σαν αφροδισιακά στη μακρινή Κίνα. Σαν σμαράγδι, στη βελουδένια καλαίνη κασετίνα του, στεκόταν μπροστά μας ένας από τους τελευταίους τροπικούς παραδείσους. Χωρίς ηλεκτρισμό ή αυτοκίνητα, ο χρόνος είχε σταματήσει για τα τέσσερα χωριά. Αλιεία και λίγες καλλιέργειες αρκούν για να στηρίξουν τις μικρές κοινότητες, ενώ μερικοί μισθοί από τις φυτείες κοκκοφοινίκων και κακάο στις γειτονικές ακτές της Ουπολού επαρκούν να εξασφαλίζουν υλικά και καύσιμα για λάμπες ή εξωλέμβιες. Στο δυτικό αλίπεδο, φαγωμένο από τη βλάστηση και την πολυκαιρία, διακρίναμε το αρχαίο μαραέ, ιερό της πολυθεϊκής θρησκείας, ενώ στην άλλη πλευρά, επισκιάζοντας το μόλο, υψώνεται το αιχμηρό καμπαναριό της προτεσταντικής εκκλησίας. Ας σημειωθεί ότι οι Πολυνήσιοι δε χρησιμοποιούν καμπάνες, αλλά παραδοσιακά κυλινδρικά σήμαντρα. Ο λόγος που εξαπλώθηκε τόσο γρήγορα ο χριστιανισμός το 19ο αιώνα στα αρχιπελάγη της Ωκεανίας οφειλόταν στη μεγάλη ομοιότητα ανάμεσα στην Πολυνησιακή Κοσμογονία και στη Γένεση της Παλαιάς Διαθήκης, όπως και σε μια αρχαία μαντεία που προέβλεπε την αντικατάσταση των μυθικών θεών από μια νέα ουρανοκατέβατη θρησκεία. Οι ιεραπόστολοι πράγματι έφεραν το μήνυμα «εκ τοις ουρανοίς» και οι Ευρωπαίοι ναυτικοί, που ήταν γνωστοί ως «παλάγκι», έμοιαζαν να έρχονται από τον ουρανό χάρη στις πανύψηλες αρματωσιές των πλοίων τους!

Στην Άπια όλοι ετοιμάζονταν για το γεγονός της χρονιάς, την έναρξη των αγώνων. Δεν ήταν όμως οι μυώδεις Μαορί κωπηλάτες που έκλεψαν την παράσταση, αλλά οι Σαμοάνοι τραβεστί, γνωστοί εδώ ως «φαφαφίνε»! Με φανταχτερά φορέματα, ψηλά τακούνια και μαστούς από καρύδες, επευφημούσαν τους αθλητές, δίνοντας ιδιαίτερο χρώμα στις κερκίδες της παραλίας. Αντίθετα με τα εβραιοχριστιανικά έθιμα, οι ομοφυλόφιλοι βρίσκονται πλήρως ενταγμένοι στην πολυνησιακή κοινωνία. Όπως είπαμε πρωτύτερα, οι νησιώτες κατέφευγαν στο παρελθόν στον ενταφιασμό θηλυκών βρεφών ως μέθοδο ελέγχου του υπερπληθυσμού, με αποτέλεσμα οι μανάδες, μην έχοντας αρκετά κορίτσια για τις δουλειές του σπιτιού, να αφιερώνουν ορισμένα αγόρια τους. Η παράδοση συνεχίζεται και σήμερα, χωρίς όμως βρεφοκτονίες, αφού είδαμε μπόμπιρες με ποδιές στην αυλή δημοτικού θηλέων! Ορισμένοι, μετά την εφηβεία, επιστρέφουν σε αντρικούς ρόλους, ενώ άλλοι διαλέγουν να παρατείνουν επ' αόριστο τη γυναικεία τους εμφάνιση. Ορθά παρατήρησε η Άννα Μαρία: Γιατί άραγε να χρειάζονται μεταμφίεση για να κάνουν οι άντρες δουλειές του σπιτιού; Αυτό μας επιτρέπει να σταθμίσουμε το ρόλο της γυναίκας στη σύγχρονη σαμοάνικη κοινωνία. Οι τελικοί, τις δυο τελευταίες μέρες των αγώνων, είδαν την υπεροχή των ημιεπαγγελματιών αθλητών Ταϊτής και Χαβάης που σάρωσαν όλα τα μετάλλια, πετυχαίνοντας τεράστιες διαφορές από τους υπόλοιπους διαγωνιζόμενους. Το βράδυ της απονομής οι διοργανωτές κέρναγαν μπίρα και τέσσερα μοσχάρια, που ψήνονταν στη σούβλα. Περιττό να πω ότι τόσο τα σαράντα βαρέλια όσο και τα δαμάλια καταναλώθηκαν σε χρόνο ρεκόρ! Εδώ πραγματικά παρατηρήσαμε τη διάσταση μεταξύ των διαφόρων ομάδων που αναγκάζονταν να χρησιμοποιούν την αγγλική για να συνεννοηθούν μεταξύ τους. Έτσι το όνειρο ορισμένων εθνικιστών πολιτικών να επανενώσουν μεταξύ τους τα ωκεανικά κρατίδια έρχεται να σκοντάψει και στο γλωσσικό πρόβλημα, αφού κατά την αποικιακή περίοδο τα διάφορα νησιά αποκλείστηκαν πολιτιστικά και σβήστηκε η συλλογική τους μνήμη.

Η «Καλλίπυγος» στο βασίλειο της Τόγκα

Ετοιμαζόμασταν να σαλπάρουμε προς τα νότια, αφού οι αληγείς είχαν μετριάσει και μας σιγοντάριζαν. Εκτελώντας το γνωστό δρόμο αντοχής μετ' εμποδίων από υπηρεσία σε υπηρεσία, αποπλεύσαμε εφοδιασμένοι με τα απαραίτητα έγγραφα. Προορισμός μας οι (στιχάδες Τόγκα, μια αλυσίδα νήσων μήκους πεντακοσίων μιλίων επί του 175 Δυτικού Μεσημβρινού.

Στα βόρεια, το Βαβάου προσφέρει δεκάδες όρμους υπό την προστασία αμέτρητων υφάλων και βραχονησίδων, αποτελώντας ένα από τα αναπόφευκτα τουριστικά κέντρα του νοτίου

Ειρηνικού. Για μας που προτιμούμε την ησυχία, ίσως το κοσμοπολίτικο Βαβάου να μην παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, αλλά κανένα δρομολόγιο σε τούτο τον ωκεανό δεν μπορεί να παραλείπει το φημισμένο αρχιπέλαγος. Εάν βαριόμασταν τα κοντοβόλτια, υπήρχε η εναλλακτική λύση να καταπλεύσουμε στο ενδιάμεσο μικρό νησί με το απίθανο όνομα Νιουετοπουτάπου (έτσι ονομάζεται, δεν είναι γλωσσοδέτης!).

24/8: Από την πρωτεύουσα Άπια κατευθυνθήκαμε γρήγορα προς τα Στενά της Απολίμα, μεταξύ Σαβαΐι και Ουπολού. Χαζεύαμε προσήνεμα τα ελκυστικά αγκυροβόλια, τις κατάλευκες αμμουδιές στη σκιά του θρασομανητού. Ήμασταν κουρδισμένοι για το ταξίδι και σαν τον Οδυσσέα που αντιστάθηκε στις Σειρήνες, θωρακιστήκαμε κατά της ειδυλλιακής θέας. Καβατζάραμε το αμφίγειο και ανοιχτήκαμε στο πέλαγος. Κλειστή πλαγιοδρομία με φρέσκο λεβάντε· η «Καλλίπυγος» σκαμπανεβάζει κουπασταρισμένη, τινάζοντας ουράνια τόξα από την αφρισμένη πλώρη. Έχοντας ρυθμίσει τα πανιά κι εμπιστευτεί τη λαγουδέρα στο ανεμοτίμονο, προσπαθούμε να σφηνωθούμε, κατά το δυνατόν αναπαυτικά, στο εσωτερικό της καμπίνας. Τουλάχιστον προχωρούμε ταχύρρυθμα. Είκοσι μέρες αταξίδευτη, η γάτα μας πάσχει από ναυτία. Αργά τη νύχτα το σκάφος ξαφνικά δείχνει ακυβέρνητο. Πεταχτήκαμε στη χαβούζα για να προλάβουμε τυχόν ζημιές, αλλά το κακό είχε γίνει. Ερευνώντας με το φακό, ανακαλύπτουμε ότι στο ανεμοτίμονο ξεκόλλησε από τη βάση της η πλαστική ανεμοδούρα. Το αντικαθιστούμε με τον ηλεκτρικό αυτόματο πιλότο και επισκευάζουμε τη ζημιά με κόλλα στιγμής. Έπειτα από λίγο όλα τα συστήματα λειτουργούν και επιστρέφουμε στη ρουτίνα της βάρδιας.

25/8: Ο ουρανός συννέφιασε, ο αέρας μειώθηκε σταδιακά, σηκώσαμε όλη την ιστιοφορία. Το δελτίο καιρού προβλέπει ένα κρύο μέτωπο και θ' ακολουθήσουν δυνατοί νοτιάδες. Αυτό μας έλειπε. Μεσημβρινό στίγμα: 15°95'N., 172°38'D. Ύστερα από μια γερή μπόρα ο άνεμος στρέφεται αντίθετος κι ολοένα φρεσκάρει. Σε ελάχιστο χρόνο όργωσε ο Αίολος την επιφάνεια της θάλασσας, σχηματίζοντας ψηλά κι απότομα κύματα. Πλέουμε στην εγγυτάτη. Υπομονή, λογικά πρέπει να έρθουν σιγόντα με την απομάκρυνση του μετώπου, αλλιώς... Οι φόβοι μας επιβεβαιώνονται από το επόμενο δελτίο, που προβλέπει τους ανέμους να παραμένουν ανάπλωροι για τις επόμενες τρεις μέρες, καθώς ο αντικυκλώνας συνεχίζει να βρίσκεται στα ανατολικά μας. Αποφασίζουμε να κάνουμε τακ προς το κοντινό Νιουετοπουτάπου, υπολογίζοντας να φτάσουμε νωρίς το πρωί. Δεν έχει νόημα να επιμείνουμε κόντρα στον αντίθετο άνεμο, εάν έτσι κι αλλιώς έρθουν σιγόντα σε λίγες μέρες.

26/8: Χαράματα, στο φουρτουνιασμένο πέλαγος, διοπτρεύσαμε τον τέλειο κώνο του ηφαιστείου Ταφαΐι, στους πρόποδες του οποίου μόλις ξεχωρίζουμε την τσαγαλιά συστοιχία κοκκοφοινίκων του προορισμού μας. Σε λίγο γλιστράμε στα ήρεμα νερά της υπήνεμης πλευράς, όπου έκλειναν οι μαδρέπορες τη μοναδική λιμνοθάλασσα. Η ρεοτία «δουλεύει» γύρω από το μικρό νησί και με κάποιους ενδοιασμούς μπουκάρουμε στο στενό που οδηγεί στο αγκυροβόλιο. Σαν χτυπημένο θεριό συσπάται το βουβό κύμα στα πολύχρωμα κοράλλια. Οι πάμπολλες ξέρες διαταράζουν την επιφάνεια, προκαλώντας στροβιλισμούς και δυνατά πλάγια ρεύματα. Χωρίς πρόβλημα ερχόμαστε να φουντάρουμε μπροστά στο κοιμισμένο χωριό.

Θα παραμείνουμε μια βδομάδα, κάθε μέρα πιο μαγεμένοι από την ιδιαίτερη νησιώτικη απομόνωση, ένα παράξενο «καραβίσιο» συναίσθημα το να βρίσκεσαι κομμένος από την υπόλοιπη ανθρωπότητα, σ' έναν τόπο όπου οι μοναδικές επαφές με τον έξω κόσμο αποτελούν το ραδιόφωνο στα βραχέα κι ένα μηνιαίο ποστάλι. Χωρίς τηλεόραση, τηλέφωνο, ρεύμα η αυτοκίνητα, θα υποτιμούσαμε τους δύο χιλιάδες κατοίκους λέγοντας απλώς ότι ζουν αυτάρκειες! Όταν πέρασε το βαποράκι, ξεφόρτωσε μόνο ένα τσουβάλι κι ένα χαρτοκιβώτιο, όσο για τα δύο μαγαζάκια του νησιού θα τα χαρακτηρίζαμε απλώς περίπτερα! Πολλά τα παράξενα στ' αλλιώτικο αρχιπέλαγος, ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

Ενώ δεν είχαμε διασχίσει ακόμα τον 180° Μεσημβρινό, αλλάξαμε ημερομηνία, γιατί ο ηγεμόνας των Τόγκα αποφάσισε ότι ο ήλιος θ' ανέτελλε πρώτα στη μικρή του χώρα. Το βασίλειο ίσως να 'χει μόνο 100.000 κατοίκους, αλλά ο μεγαλομανής μονάρχης κάνει ό,τι του καπνίσει! Δεύτερη τοπική ιδιαιτερότητα που αντιμετωπίσαμε —επιτυχώς αυτή τη φορά— ήταν η απληστία των Αρχών. Οι ξενιτεμένοι υπάλληλοι τελωνείου και υγειονομικής υπηρεσίας δεν έχουν μπαξέδες όπως οι υπόλοιποι κάτοικοι και μη βρίσκοντας τίποτα στα «μαγαζιά», κατάσχουν ό,τι τρόφιμα βρουν

ως «επικίνδυνα για τη δημόσια υγεία»! Τους αφήσαμε συμβολικά δύο τρία λαχανικά και αποκρύψαμε τα φρέσκα μας στην τυλιγμένη μαϊστρα... Κατά τον ίδιο τρόπο, ό,τι ποτά μάς είχαν μείνει καταχωνιάστηκαν μακριά από το εξεταστικό βλέμμα του διψομανή τελώνη: ο Καραγκιόζης θα ήταν περήφανος!

Τα σκονισμένα σοκάκια του χωριού μάς ετοίμαζαν επίσης μια έκπληξη. Ναι μεν τα γουρούνια σφάζονται μόνο για εορταστικά συμπόσια όπως παντού στην Πολυνησία, αλλά εδώ έχουν το δικαίωμα να περιφέρονται κατά βούληση, σκάβοντας το φτωχό έδαφος, καταβροχθίζοντας τα πάντα, με αποτέλεσμα φυτείες, μπαξέδες και αυλές να μαντρώνονται για να αποφύγουν τη βουλιμία των στρουμπουλών τετράποδων! Άλλωστε, δεν ήταν ο Όργουελ που υποστήριζε ότι όλα τα ζώα είναι ίσα, εκτός από τους πιο ίσους χοίρους; Ας σοβαρευτούμε και ας ασχοληθούμε με τα ενδιαφέροντα του μοναχικού νησιού.

Ο πεισματάρης νοτιάς μάς κρατούσε έγκλειστους, αλλά είχε καθαρίσει τον ουρανό, τονίζοντας τις χρωματικές αντιθέσεις στεριάς-λιμνοθάλασσας-πελάγους. Ένα κοπάδι φάλαινες έπαιζε κάθε πρωί έξω από την κοραλλένια αλυσίδα, χτυπώντας με τα μακριά τους πτερύγια την αφροστεφή επιφάνεια, ενώ κοντά μας ολίσθαιναν μεγάλες θαλάσσιες χελώνες στα ήρεμα πράσινα νερά. Τα δυνατά ρεύματα και η ρεστιά στην παρυφή των υφάλων θόλωναν κάπως τη ράδα και για να χαρώ τα πολύχρωμα παπαγαλόψαρα, έπρεπε να τα πλησιάσω με μάσκα και βατραχοπέδιλα.

Σε τόσο μικρές κοινότητες μυστικά δεν υπάρχουν. Έτσι τη δεύτερη μόλις μέρα της παραμονής μας είχε μαθευτεί ότι ως ραδιοερασιτέχνης επικοινωνούσα καθημερινά με Ελληνοαυστραλούς του Σίδνεϋ. Εμφανίστηκαν ξαφνικά, ένα απόγευμα, μάνα και κόρη με διπλό μονόξυλο, ρωτώντας εάν μπορούσα να μάθω νέα του οικογενειάρχη που νοσηλευόταν σε αυστραλέζικο νοσοκομείο. Χάρη στην αλληλεγγύη των ερτζιανών εκπληρώθηκε ο πόθος της χωρισμένης φαμίλιας και μεταβιβάστηκαν πληροφορίες από τη μια άκρη του Ειρηνικού στην άλλη. Η συμπάρασταση μας βγήκε σε καλό, γιατί εκτός από τα πανέρια φρούτων που μας προσφέρθηκαν, μας επιτράπηκε και μια διεισδυτική ματιά στο εσωτερικό της τογκάνικης οικογένειας. Αντίθετα από τις Σαμόες, οι πατριοί δεν ασκούν πολιτική εξουσία, γιατί το βασίλειο της Τόγκα είναι μια απόλυτη μοναρχία. Στο φεουδαρχικό καθεστώς όλη η γη ανήκει στην κορόνα, που την εκμισθώνει στους κατοίκους. Κάθε ενήλικος άντρας δικαιούται, αντί μιας λίρας ετησίως, έξι στρέμματα κι ένα δωρεάν οικόπεδο στο χωριό. Οι πολύ χαμηλές τιμές και η δυσχερής μεταφορά από το Νιουετοπούταπου οδήγησαν στην εγκατάλειψη της σοδειάς των καρύδων και στην εντατική παραγωγή ψάθας. Παρατηρήσαμε όλες σχεδόν τις γυναίκες να ασχολούνται με τη μακρόχρονη επεξεργασία και πλέξη των φύλλων πανδάνου.

Τα σύγχρονα υλικά αντικατέστησαν πολλές χρήσεις των λεπτών ψαθιών, χωρίς όμως να καταργήσουν την παραδοσιακή και τελετουργική τους αξία. Δε διανοείται προίκα ή νοικοκυριό χωρίς μια στοίβα φυτικών υφαντών. Απ' ό,τι μας είπαν οι ξεναγοί μας, ενώ οι αρσενικοί καλλιεργούν ή ψαρεύουν παρέχοντας την καθημερινή τροφή, οι γυναίκες πλέκουν πυρετωδώς, αναμένοντας την άφιξη των χοντρεμπόρων από την πρωτεύουσα Τογκατάπου, εξασφαλίζονται, έτσι το χρηματικό εισόδημα των οικογενειών. Κατά τα άλλα, η κοινωνική οργάνωση μοιάζει μ' αυτή της υπόλοιπης Πολυνησίας, όπου τα πάντα περιστρέφονται γύρω από το ευρύ σόι και τη μεγάλη επιρροή της εκκλησίας. Σίγουρα, σημαντική είναι η συμβολή των ιεραποστόλων στην εξάλειψη του κανιβαλισμού και της δουλοπαροικίας, αλλά βρίσκουμε αναιδείς τις πολυτελείς επαύλεις των παπάδων ή τους ναούς-μεγαθήρια που εξαντλούν τα βαλάντια του κοσμάκη. Όπως το ζήσαμε στο τέλος μιας βραδινής λειτουργίας, είδαμε το διάκο να περνάει ανάμεσα στους πιστούς εισπράττοντας τη συνδρομή, διαλαλώντας το όνομα κάθε δωρητή και το ποσό. Περιπτώ να πούμε ότι ο παπάς κοίταζε συνοφρυωμένος, όταν ο οβολός ήταν πενιχρός! Η αντιφατικότητα μεταξύ αισθησιακού βίου και εμφανούς θρησκομανίας που χαρακτηρίζει τους Πολυνήσιους ίσως εξηγείται μόνο ότι από την αρχαιότητα αυτοί οι λαοί ήταν θεοφοβούμενοι και υπό τη σιδηρά κυριαρχία των ιερέων. Δίπλα στις τσιμεντένιες εκκλησίες, οι παραδοσιακές νησιώτικες κατοικίες φαίνονται τρώγλες. Κατασκευασμένες αποκλειστικά με γηγενή φυτικά υλικά, στέκονται υπερυψωμένες σε ξύλινες κολόνες, χρησιμοποιώντας οροφή από πλεγμένα βάγια. Ανάλογα με τον καιρό, οι εξωτερικοί τοίχοι από πλεκτά φύλλα πανδάνου τυλίγονται σαν ρολά. Άντρες και γυναίκες κοιμούνται ξεχωριστά, ενώ μοναδική επίπλωση και διακόσμηση των μικρών δωματίων

αποτελούν λεπτά φυτικά υφαντά και «τάπα», το πολυνησιακό πύλημα, προϊόν κοπιαστικής επεξεργασίας και επίστρωσης φλοιών μουριάς. Είχαμε ξανασυναντήσει δείγματα τάπα σ' όλα τ' άλλα νησιά, όπου παράγεται σε πολύ μικρές ποσότητες. Στο Νιουετοπουτάπου τα ακριβά εισαγόμενα *κολικό* δεν κατάφεραν να αντικαταστήσουν πλήρως τον παραδοσιακό κετσέ, συντελώντας στον ιστορικό χαρακτήρα του νησιού, καθώς βλέπαμε κάθε πρωί τις νοικοκυρές να αερίζουν τα πολύχρωμα τάπα, απλώνοντάς τα στην περιφραγμένη αυλή μεταξύ υπαίθριου μαγειρείου και εξωτερικού χαλέ.

Την Παρασκευή το απόγευμα, δίπλα στο μόλο, συναντήσαμε μια παρέα νεαρών που κοπανούσαν ενθουσιασμένοι ένα μεγάλο αστάλινο γουδί. Σε μια ανάπαυλα μας εξήγησαν ότι κονιορτοποιούσαν ρίζες κάβα, ετοιμάζοντας το παραδοσιακό ποτό για το βράδυ και μας προσκάλεσαν να συμμετάσχουμε στο συμπόσιο. Η αποξηραμένη ρίζα του «*macroripet methisticum*», γνωστή ως κάβα σε όλη την Πολυνησία, περιέχει ένα μείγμα ελαφρών αλκαλοειδών, ενώ χρησιμοποιείται από αρχαιοτάτους χρόνους για την παρασκευή ιεροτελεστικών και καταπραυντικών ποτών. Ανάλογοι με τα νησιά, η πόση του κάβα ακολουθείται από επίσημες ή απλές κοινωνικές συναντήσεις όχι πολύ διαφορετικές από το φιλικό τσακίρισμα που γνωρίζουμε στην Ευρώπη. Έως εδώ δεν είχαμε ποτέ την ευκαιρία να δοκιμάσουμε το παραδοσιακό ρόφημα και φυσικά δεν αφήσαμε την ευκαιρία να πάει χαμένη.

Οι ρίζες ευδοκιμούν στις πλαγιές του γειτονικού ηφαιστείου και οι άντρες του νησιού καταναλώνουν το ποτό όποτε τους δοθεί η ευκαιρία, κι όταν πρόκειται να εκβακχεύσουν δύο «παλάγκι», τότε το ευχαριστιούνται ακόμα περισσότερο! Στο κέντρο μιας καλύβας, σε μια μεγάλη και περιτέχνα σκαλισμένη γαβάθα, η σκόνη αναμειγνύεται με νερό και αφού «τραβήξει» για λίγη ώρα, αναδεύεται μ' ένα φυτικό δίκτυ που σουρώνει το κατακάθι. Κατόπιν ο άρχοντας κερνάει τους παρακαθήμενους, χρησιμοποιώντας μια καρυδένια κούπα. Το βορβορώδες υγρό έμοιαζε με αλισίβα και αφού το δοκιμάσαμε, λυπηθήκαμε που δεν ήταν! Γρήγορα αισθανθήκαμε ένα μούδιασμα στη γλώσσα και στα χείλη, που δυστυχώς δεν μπόρεσε να σβήσει την απαίσια γεύση. Ανεξοικείωτοι στο δύσληπτο ρόφημα και μη θέλοντας να στεναχωρήσουμε την παρέα, είπαμε ότι είχαμε κάποια επείγουσα δουλειά και φύγαμε βιαστικά για την «Καλλίπυγο»!

Οι μέρες περνούσαν ευχάριστα, αλλά ο καιρός επέμενε νοτιάς. Πήραμε την απόφαση να σαλπάρουμε έστω κι αν αναγκαζόμασταν να διανύσουμε τα διακόσια μίλια ως το Βαβάου με κοντοβόλτια. Φαίνεται ότι ο Αίολος μας λυπήθηκε, γιατί τα ξημερώματα της 3ης Σεπτεμβρίου ο άνεμος γύρισε σε βροχερό γρεγολεβάντη. Χωρίς χρονοτριβή βάλαμε τάξη, βιράραμε την άγκυρα και αποπλεύσαμε. Σε λίγο το μικρό Νιουετοπουτάπου είχε χαθεί στο μουντό πρωινό ορίζοντα. Η πλαγιοδρομία, γρήγορη κι ευχάριστη, μας επέτρεπε να ελπίζουμε σε μια σβέλτη περαντζάδα, πριν πλησιάσει το επόμενο μέτωπο. Δυστυχώς, με τη νύχτα άρχισε η πτώση του βαρομέτρου, ενώ κόπαζε η ευνοϊκή πνοή.

4/9: Στη δύση συσσωρεύονταν ολοένα και περισσότερα σύννεφα και οι αλλεπάλληλοι όμβροι μάς επέβαλαν έναν αντίθετο στρογάρμπη. Κάνουμε το πρώτο κοντοβόλτι νοτιοανατολικά και ταξιδεύουμε το εξάρι κλειστά, όρτσα με φλόκο και δύο μούδες στη μαϊστρα. Το ανεμοτίμονο μας κρατάει σε σταθερή γωνία, παρακολουθώντας φάτσες και σιγόντα. Μεσημβρινό στίγμα: 17°32'N., 172°58'D. Η θάλασσα φούσκωσε αισθητά, ενώ τη νύχτα τουρτουρίζουμε. Στα μέρη αυτά ο νοτιάς αντλεί παγωμένες μάζες αέρα από την υπανταρτική περιοχή. Η ζωή εν πλω, με είκοσι μοίρες κλίση, χρειάζεται προσοχή, ιδίως για μαγείρεμα και τάβλι!

6/9: Η όστρια έσπασε, φέρνοντας σιγόντα. Ξεμουδάρουμε κάνοντας και καλύτερα όρτσα. Μεσημβρινό στίγμα: 18 ° 11'N., 173 ° 37'D. Το απόγευμα φάνηκαν οι βόρειες απόκρημνες ακτές του Βαβάου.

Ανατολικά του αρχιπελάγους λήγει η γεωτεκτονική πλάκα του δυτικού Ειρηνικού, δημιουργώντας ένα αβυσσαλέο ρήγμα βάθους έξι χιλιάδων μέτρων. Οι αργές κινήσεις προκάλεσαν την τοπική ανύψωση του πυθμένα κατά πενήντα μέτρα, υπερυψώνοντας τις υπάρχουσες κοραλλιογενείς δομές καθαρά πάνω από την επιφάνεια. Με τον τρόπο αυτό αναδύθηκαν τα θεμέλια της μεγάλης απόλης, δημιουργώντας έτσι ένα πολύπλοκο σύμπλεγμα νήσων.

Σχετικά εύκολα θα καταπλεύσουμε νυχτιάτικα με αστρόφως, βυθόμετρο και τα ακριβή

δορυφορικά στίγματα στο βαθύκολπο αρχιπέλαγος, που ορθώς ονομάζεται «Φιόρντ της Ωκεανίας». Για τουλάχιστον μιάμιση ώρα η Άννα Μαρία τιμονεύει στο δαίδαλο, ανιχνεύοντας το σκοτάδι, ενώ εγώ ιδρώνω στο τραπέζι με τους χάρτες, ελέγχοντας την πορεία μας. Όσο βολική κι αν είναι η πλοήγηση με όργανα, νιώθουμε ανακούφιση όταν επιτέλους φουντάρουμε μπροστά σε μια αμμουδερή παραλία.

Έχουμε πλέον φτάσει στο λίκνο των ναυτικών της Πολυνησίας, απ' όπου οι απολυταρχικοί Τογκάνοι ηγεμόνες υπέταξαν τα γειτονικά αρχιπελάγη με τους πολεμικούς τους στόλους, Κατά την επίσκεψη του εξερευνητή Κουκ στη νότια πρωτεύουσα Τογκατάπου, ο πανούργος βασιλιάς των νησιών κατάλαβε τα σχέδια της βρετανικής υπερδύναμης και «απόκρυψε» το Βαβάου, ισχυριζόμενος ότι τα βόρεια νησιά δεν πρόσφεραν σίγουρα αγκυροβόλια. Οι Άγγλοι δεν είχαν άλλη επιλογή παρά να εμπιστευθούν τους ντόπιους πλοηγούς τους και σε μερικά χρόνια εγκατέστησαν ναύσταθμους σε όλο τον Ειρηνικό, παραλείποντας το Βαβάου, την πιο ευπρόσιτη, ευρύχωρη και ίσως ασφαλέστερη ράδα της περιοχής! Οι επόμενοι Ευρωπαίοι που την «έπαθαν» στα Τόγκα ήταν το πλήρωμα του «Μπάουντυ». Στο αγκυροβόλιο Χαπάι διαδραματίστηκε η ξακουστή ανταρσία, που οδήγησε τον ύπαρχο Κρίστιαν να καταλάβει το πλοίο για να επιστρέψει στην ειδυλλιακή Ταιτή. Λιγότερη γνωστή είναι η συνέχεια του ταξιδιού για τον τέως καπετάνιο Μπλάι, ο οποίος παρέα με δέκα έμπιστους κατόρθωσε να διασχίσει τον υφαλόσπαρτο ωκεανό έως την Ινδονησία, διανύοντας 6.600 μίλια με μια ακούβερτη φαλαινίδα, πραγματοποιώντας μοναδικό άθλο χωρίς όργανα και χάρτες, σε ανεξερεύνητες εκτάσεις κατοικημένες από άγριες φυλές. Γιατί αν οι Πολυνήσιοι εφάρμοζαν σποραδικά την ιεροτελεστική ανθρωποφαγία, οι Μελανήσιοι των δυτικών νησιών συνήθιζαν να τρώνε τους... καλεσμένους και όποιος άκουγε: «Θα σου κάνω το τραπέζι» το έβαζε στα πόδια! Λίγα χρόνια αργότερα οι Τογκάνοι κατάφεραν να κουρσέψουν ένα... πειρατικό(!) πλοίο και αποτέλεσαν έτσι τους πρώτους Πολυνήσιους με πυροβολικό. Όταν άρχισαν να καταφθάνουν οι ιεραπόστολοι, προάγγελοι των αποικιακών υπερδυνάμεων που προσαρτούσαν το ένα μετά το άλλο τα νησιά της Ωκεανίας, ο βασιλιάς Ταόφα Αχάου Τόπου κατάλαβε ότι άρχιζε μια νέα εποχή για την Πολυνησία. Προλαβαίνοντας το κακό που κατέστρεψε πολιτικοκοινωνικά τις Σαμόες και την Ταιτή, αγκάλιασε μεν το χριστιανισμό, αλλά έδιωξε όλους τους ξένους μισιονάριους. Παράλληλα, προκήρυξε γραπτό σύνταγμα όπου, μεταξύ άλλων, απαγόρευε σε αλλοδαπούς να αγοράζουν γη, προμηνύοντας τη λεηλασία της Χαβάης και της Νέας Ζηλανδίας. Η βρετανική αυτοκρατορία, που βρέθηκε προ τετελεσμένων γεγονότων, δεν είχε παρά να συνάψει συνθήκη «προτεκτοράτου» με το μικρό αλλά ενεργό βασίλειο. Η παράδοση πολιτικού αλωπεκισμού συνεχίζεται με το σημερινό τετράπαχο ηγεμόνα Τόπου τον Τέταρτο, που καταφέρνει παρ' όλες τις δικαιολογημένες γκρίνιες να διαφυλάττει το απολυταρχικό καθεστώς του. Στο εξωτερικό, Αμερικάνοι κι Αυστραλοί έτρεχαν και δεν πρόφταναν, λούζοντας το αρχιπέλαγος με οικονομική βοήθεια, όταν, εν μέσω Ψυχρού Πολέμου, υπέγραψε ξαφνικά συνθήκη φιλίας με την τότε ΕΣΣΔ!

Τα αμέτρητα μουράγια, ο σταθερός αέρας και οι ήρεμες φιδωτές πλωτές δίοδοι καθιστούν το αρχιπέλαγος πολυπόθητο προορισμό θαλάσσιων ταξιδιωτών. Το Βαβάου και η Ραγιατέα της Γαλλικής Πολυνησίας αποτελούν τα μοναδικά μέρη όπου οι τουρίστες μπορούν να νοικιάσουν σκάφη για ιστιοπλοΐα, ψάρεμα ή για να παρακολουθήσουν την ετήσια αποδημία των φαλαινών. Με άλλα λόγια, επικρατεί πολυκοσμία στο θαλάσσιο χώρο! Τις δύο εβδομάδες της παραμονής μας, η κύρια δυσκολία δεν ήταν να επιλέξουμε αγκυροβόλιο, αλλά να βρούμε κάποιο με ησυχία. Τουλάχιστον μας δόθηκε η ευκαιρία να ξανανταμώσουμε άλλους φίλους κρουαζιεράδες. Όσο για τους κατοίκους είχαν ψυχικά θωρακιστεί, αμυνόμενοι κατά της ξενόφερτης βαβούρας ή πέφτοντας με τα μούτρα στο κυνήγι του δολαρίου με το να οργανώνουν «παραδοσιακά» συμπόσια και να πωλούν είδη χειροτεχνίας. Μάταια προσπάθησε η Άννα Μαρία να διεισδύσει σε απομονωμένα χωριά, κάνοντας «ότο στόπ». Όπου πήγε, βρήκε τους ντόπιους κουμπωμένους ή φευγάτους, καθώς, εν αγνοία της, εμφανίστηκε με το αμάξι των φοροεισπρακτόρων!

Εάν ευχαριστηθήκαμε την ιστιοπλοΐα και τις καταπληκτικές τογκάνικες παραλίες σε σύγκριση με την υπόλοιπη Πολυνησία, βρήκαμε το αρχιπέλαγος απογοητευτικό. Χωρίς μεγάλο ενδιαφέρον η κωμόπολη Βαβάου, άχαρη η λαϊκή της αγορά, μονάχα οι πανταχού παρόντες χοίροι έδιναν κάποια γραφικότητα στους απρόσωπους, σκονισμένους δρόμους.

Επόμενο σταθμό αποτελούσαν τα νησιά Φίτζι. Αφήσαμε την Πολυνησία για να μπούμε στη Μελανησία. Θα συναντήσουμε αλλιώτικους λαούς, με διαφορετική ιστορία και πολιτισμό. Μεταξύ Τόγκα και Φίτζι βρίσκεται το Αρχιπέλαγος των Λάου, μια στιχάδα κοραλλένιων νήσων και ατολών που κατοικείται από τους νεγροειδείς Μελανήσιους, υποτελείς ως τον περασμένο αιώνα των βασιλέων της Τόγκα. Δυστυχώς για μας και ευτυχώς γι' αυτούς η περιοχή θεωρείται κλειστή σε αλλοδαπούς, αφού χρειάζεται πρώτα κανείς μια «κατ' εξαίρεση άδεια» από το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης της Σούβα, πριν επισκεφθεί τα νησιά. Κρίμα, καθώς το αρχιπέλαγος βρίσκεται σε βολική θέση για ενδιάμεσο σταθμό και για να εκτιμηθούν οι πολιτιστικές διαφορές ανάμεσα σ' αυτούς τους γειτονικούς λαούς.

Μελανησία

22/9: Σαλπάρουμε νωρίς το πρωί, μόλις τελειώσαμε τις διατυπώσεις. Για τα 400 μίλια έως τη Λεβούκα, λιμάνι εισόδου στα Φίτζι, ο καιρός προβλέπεται καλός. Με πρυμίο λεβάντε πετάει η «Καλλίπυγος», ενώ εμείς ευχαριστιόμαστε τις ωραίες συνθήκες θωρώντας τους λόφους του Βαβάου να χάνονται στην πρύμνη. Το βραδινό δελτίο καιρού αναφέρει τον ερχομό ενός πολύ έντονου κρύου μετώπου, βρίσκεται όμως μακριά και θα 'χουμε ήδη φτάσει στον προορισμό μας πριν ζυγώσει, ή έτσι νομίζαμε.

Την επόμενη μέρα, 23 Σεπτέμβρη, ο άνεμος γρεγάρησε. Τα πράγματα σοβάρησαν, αφού το πρωινό δελτίο μάς πληροφόρησε ότι το μέτωπο επιτάχυνε βαθαίνοντας. Κινείται πλέον με 50 κόμβους. Μια ματιά στο χάρτη μάς προβληματίζει, αφού υπολογίζουμε τη συνάντηση με το σύστημα για την επομένη το μεσημέρι, όταν θα βρισκόμαστε καταμεσής του υφαλόσπαρτου Αρχιπελάγους Λάου. Ενώ προσπαθούμε να εκπονήσουμε την ασφαλέστερη τακτική, λαμβάνουμε από άλλη πηγή δεύτερο δελτίο που επιβεβαιώνει τη συνεχή επίσπευση της κακοκαιρίας. Λίγες οι εναλλακτικές λύσεις: να καταπλεύσουμε παράνομα σε μια από τις προκείμενες βραχονησίδες, να κάνουμε αντιμονή ή να επιστρέφουμε στο Βαβάου 70 μίλια πίσω. Χωρίς χρονοτριβή, κάνοντας τακ, κατευθυνόμαστε προς τα νησιά Τόγκα.

Λογαριάζουμε την άφιξη γύρω στα μεσάνυχτα. Το ψυχολογικό βαρόμετρο πέφτει ραγδαία όπως και το μετεωρολογικό! Τελικά, πριν βραδιάσει, και ενώ επανεμφανίστηκαν οι μεμονωμένοι κώνοι των ηφαιστειών, μας προλαβαίνει η κακοκαιρία. Με το ένα ραγάνι πίσω από το άλλο μαινεται ο γαρμπής, αναγκάζοντάς μας να ταξιδέψουμε αμπάσο μούδα. Αποδεδειγμένα το σύστημα επιταχύνθηκε, αφού συμπεραίνουμε ότι κινείται με 60 κόμβους! Πλέοντας στ' ανοιχτά δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος και σκεφτόμαστε σοβαρά να ξαναπάρουμε κατεύθυνση για τον αρχικό μας προορισμό. Έχοντας όμως ένα καλό μουράγιο μόλις λίγα μίλια μπροστά μας, διαλέγουμε να ξαποστάσουμε στο αγκυροβόλιο και να σαλπάρουμε νωρίς την επομένη.

24/9: Παίρνουμε πάλι πορεία προς τη δύση. Αυτή τη φορά δεν αντιμετωπίζουμε κανένα πρόβλημα, αφού με όλη την ιστιοφορία και ελαφρύ σορόκο καβατζάρουμε μέσα σε δύο μέρες τις αμπασαδούρες και τους κοραλλένιους υφάλους της στιχάδας των Λάου, λίγα μίλια μόνο από τη μια ξέρα στην άλλη και ολοένα ελέγχουμε την έκπτωση λόγω των δυνατών ρευμάτων στα στενά. Στην παρυφή του αντικυκλώνα ο άνεμος παραμένει ελαφρύς αλλά ούριος. Έτσι συνεχίζουμε μπαλονάτοι μες στη νύχτα, σκίζοντας την ακύμαντη επιφάνεια. Κατά τις δύο το πρωί κάνουμε τσίμα. Επιστρέφοντας στη χαβούζα, παρατηρούμε ένα μόνιμο κι ανεξήγητο αφροστεφές κύμα που μας ακολουθεί φωσφορίζοντας στο γαλατένιο αστρόφως. Με αμηχανία και αναστάτωση συνειδητοποιούμε ότι ρυμουσκούμε ένα μεγάλο ψάρι στην άκρη του τεζαρισμένου παρκετόσκονου της συρτής. Με δυσκολία ανελκύσαμε στην πρύμνη έναν εικοσάκιλο «κιτρινόπτερο» τόνο, ενάμισι μέτρο μήκος! Με τη γάτα να χοροπηδάει ενθουσιασμένη μες στα

πόδια μας, άρχισε η αιματηρή διαδικασία του γδαρσίματος και του φιλεταρίσματος. Γεμίσαμε έντεκα γυάλες συνολικά, τις οποίες η Άννα Μαρία πρώτα αποστέρωσε στις χύτρες πίεσης και τον υπόλοιπο τον κόψαμε λεπτές λωρίδες για λιαστό.

Με την ταχύτητά μας υπολογίσαμε τον κατάπλου την επομένη στις δύο το πρωί. Έτσι «κόψαμε δρόμο», αντικαθιστώντας μπαλόνη με τζένοα. Χωρίς δυσκολίες, χάρη στο σταθερό λεβάντε και στην καλή σήμανση, περιπλεύσαμε κοραλλένιες λωρίδες και νησόπουλα, ανατολικά εμπόδια που προστατεύουν τη νήσο Οβαλάου, και ξημερώματα της 28ης μπουκάραμε στο κοραλλένιο στενό της ράδας. Μέρα Κυριακή, ο λιμενάρχης μάς υπέδειξε από το ραδιοτηλέφωνο ένα αγκυροβόλιο, τονίζοντας ότι έπρεπε να περιμένουμε την επομένη, εργάσιμη, για να βγούμε στη στεριά και να πρατικάρουμε. Τόσο το καλύτερο, αφού γλιτώναμε τις υπερωρίες των Αρχών και μπορούσαμε να ρίξουμε ένα σοβαρό ύπνο. Το απογευματάκι με τον καφέ χαζέψαμε την καταπράσινη κι απότομη ακτή, με τα πολλά νεοκλασικά κτίρια στην παραλία. Νότια διακρίναμε τους λιμενίσσιους ντόκους και το μεγάλο κονσερβοποιείο, ενώ στ' ανατολικά οι αφρόεσσες ξέρες διέκοπταν την πελαγίσια ρεστιά. Με τα κιάλια παρατηρήσαμε, από τις επιγραφές, ότι σχεδόν όλοι οι μαγαζάτορες ήταν Ινδοί. Εξετάζοντας τους περαστικούς, αντιληφθήκαμε πως τα φανταχτερά σάρια ξεχώριζαν από τις λιτές αμφιέσεις των Μελανησιών. Ήταν πλέον φανερό, απομακρυνόμεσταν από την καρδιά του Ειρηνικού, ζυγώνοντας σταδιακά προς την Ασία. Άλλοεθνείς μέτοικοι, οι Ινδοί υποχρεώθηκαν σε μετανάστευση, με σύμβαση, από τους Εγγλέζους αποικιοκράτες για να δουλέψουν σαν γεωργοί στους μεγάλους ζαχαροκαλαμώνες. Όχι ότι από τα νησιά έλειπε το εργατικό δυναμικό, αλλά απλώς γιατί οι φιλοτάραχοι Φιτζιανοί αρέσκονταν στην ίδια αμεριμνησία και φυγοπονία όπως οι υπόλοιποι λαοί της τροπικής Ωκεανίας! Οι Βρετανοί βρήκαν την απλή λύση να μισθώσουν τη γη από τους Μελανήσιους για να παραμείνουν οι ντόπιοι χορτάτοι και ήσυχοι στα χωριά τους, ενώ οι μετανάστες Ινδοί καλλιεργούσαν τις φυτείες. Με την πάροδο του χρόνου και την αποαποίκηση οι Φιτζιανοί αποδείχθηκαν ικανότατοι πολιτικοί και τα μελανησιακά στρατεύματα έγιναν αναντικατάστατα κατά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο και στις ζούγκλες της Μαλαισίας το 1960. Από την πλευρά τους, οι Ινδοί έπαιζαν ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στην οικονομία, ελέγχοντας πλέον βιομηχανία, εμπόριο και τράπεζες. Οι δύο εθνότητες παρέμειναν αναφομοίωτες και σε συνεχή διάσταση λόγω των κοινωνικών, θρησκευτικών και οικονομικών διαφορών. Με όμοια ποσοστά πληθυσμού ήταν επόμενο οι Ινδοί να αναδειχθούν και νικητές στις εκλογές το 1987, αφού δέλεασαν αρκετούς Μελανήσιους χάρη στα σοβαρά και βιώσιμα οικονομικά προγράμματα. Την επομένη κιόλας των εκλογών έγινε πραξικόπημα, ο συνταγματάρχης Ραμπούκα επανέφερε τους Φιτζιανούς στον πολιτικό έλεγχο, αφήνοντας στους Ινδούς την εναλλακτική λύση ή να παραμείνουν στα νησιά για «άρμεγμα» ή να σηκωθούν να φύγουν. Τα χρόνια πέρασαν, αδιέξοδο κι εκβιασμός παρέμειναν στη νωχελική τροπική καθημερινότητα. Η χώρα σκισμένη στα δύο από την ασάφεια των σχέσεων μεταξύ κοινοτήτων, ταλαντεύεται ανάμεσα στην αδιαφορία και στην ανοιχτή αντιπαράθεση. Τα υπάρχοντα προβλήματα οξύνθηκαν και από την αναμενόμενη διαφθορά που μαστίζει όλες τις εύκρατες περιοχές.

Με κάποια ανησυχία ατενίσαμε την πρώτη μας μέρα στη Λεβούκα. Είχαμε ακουστά για το ζήλο των Φιτζιανών επισήμων και για την αυστηρότητα, λόγω χούντας, με την οποία λειτουργούσαν. Γρήγορα όμως αντιληφθήκαμε ότι στην κωμόπολη η τροπική ρουτίνα είχε πάλι πάρει το πάνω χέρι. Πόσο άκαμπτος μπορεί να παραμείνει κανείς όταν τον χαϊδεύουν οι αληγείς και τον υπονομεύει η γλυκιά νησιώτικη απραξία; Ναι μεν αντιμετωπίσαμε έναν καταγισμό εντύπων και εγγράφων προς συμπλήρωση εις τριπλούν και τετραπλούν, αλλά χωρίς φασαρίες και παρατράγουδα. Ύστερα από λίγες ώρες ήμασταν ελεύθεροι να κινηθούμε κατά βούληση στην παλιά πρωτεύουσα των Φίτζι.

Ο τόπος έχει μια ιδιαίτερη προσωπικότητα. Είναι ανοιχτός προς το πέλαγος και ταυτόχρονα απλωμένος στους πρόποδες της δρυμώδους βουνοπλαγιάς. Οι άνθρωποι είναι χαμογελαστοί· ένα μείγμα Μελανησιών, Ινδών, Πολυνησίων και Ευρωπαίων τονίζει την ιστορικότητα. Οι πρόγονοι των σημερινών Φιτζιανών αποδήμησαν γύρω στο 1000 μ.Χ. από τη Νέα Γουινέα. Οι ψηλόσωμοι νεγροειδείς Μελανήσιοι δεν ήταν τόσο επιδέξιοι ναυτικοί όσο οι Πολυνήσιοι και παρέμειναν ορεσίβιοι, αφοσιωμένοι στη γη, αναπτύσσοντας εξελιγμένες μορφές γεωργίας και κτηνοτροφίας. Επίσης, επιδείκνυαν μοναδικές στρατιωτικές ικανότητες σε χερσαίους πολέμους. Οι διαστάσεις

μεταξύ των φεουδαρχών και οι συνεχείς προσπάθειές τους να επιβληθούν ο ένας επί του άλλου οδήγησαν σε μόνιμη εμπόλεμη κατάσταση, ενώ οι ανατολικές περιοχές, ελεγχόμενες από τις πολυνησιακές ναυτικές δυνάμεις, παρέμεναν υποτελείς των βασιλέων της Τόγκα. Η βαναυσότητα των εχθροπραξιών έφτανε σε απίστευτα όρια, αφού οι αντίπαλοι κατακρεουργούσαν αιχμαλώτους, έσφαζαν γυναικόπαιδα, διαμέλιζαν νεκρούς και στη συνέχεια τους έψηναν σε φούρνους. Τα δε κρανία των επωνύμων εχθρών τα διατηρούσαν ως λάφυρα και τα μεταχειρίζονταν σαν ιεροτελεστικές κούπες. Η θηριωδία δεν περιοριζόταν στις εκστρατείες. Στις ειδικές τελετές, όπως η βάφτιση ενός νέου πλοίου, χρησιμοποιούσαν αιχμαλώτους σαν κατρακύλια για την καθέλκυση.

Εκτός από την ανθρωποφαγία οι Φιτζιανοί έκαναν επίσης αρκετή χρήση χιούμορ, αφού — όπως καταγράφηκε— έκοψαν το χέρι ενός εν ζωή αιχμαλώτου, τον τάισαν ένα κομμάτι και τον ρώτησαν αν του άρεσε... το κοψίδι! Εύκολα συμπεραίνει κανείς τι έγινε όταν αποβιβάστηκαν οι πρώτοι ιεραπόστολοι και οφείλουμε την καλύτερη περιγραφή στον Όσκαρ Ουάιλντ, που δίκαια επέμενε ότι οι μισιονάριοι αποτελούσαν θεία παροχή τροφής για απόρους κι υποσιτισμένους κανίβαλους! Την ίδια εποχή, αρχές του 19ου αιώνα, ενώ γίνονταν γνωστά τα διάφορα περάσματα μέσα από τα υφαλόσπαρτα πελάγη των Φίτζι, άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους Ευρωπαίοι και Αμερικάνοι έμποροι που αντάλλασσαν το πολύτιμο -και ενδημικό- σανταλόξυλο με πυροβόλα όπλα. Οι εχθροπραξίες τότε έφτασαν στην αποκορύφωση, με την επικράτηση του αρχηγού των ανατολικών περιοχών, φύλαρχου Θακαμπάου. Η συνεχής πίεση των αποικιακών υπερδυνάμεων για παραχωρήσεις και προνόμια οδήγησε τον Θακαμπάου να ενδώσει στις απαιτήσεις των εμπόρων, παρέχοντας την ευπρόσπιτη Λεβούκα ως ελεύθερο λιμάνι. Οι κομπίνες και οι εκβιασμοί δε σταμάτησαν όμως, κι έτσι σε λίγα χρόνια τα Φίτζι έγιναν αποικία της βρετανικής αυτοκρατορίας.

Στις αρχές του 20ού αιώνα, μια σειρά καταστρεπτικών κυκλώνων οδήγησαν τους Άγγλους να εγκαταλείψουν τη Λεβούκα, ιδρύοντας τη νέα πρωτεύουσα στον ευρύχωρο όρμο της Σούβα. Από τότε το Οβαλάου έπεσε σταθερά σε λήθαργο. Τα νεοκλασικά μέγαρα και κτίρια μούχλιασαν ή σάπισαν και μόνο χάρη στο κονσερβοποιείο παρέμειναν αρκετοί κάτοικοι για να χαρακτηριζείται ακόμα η Λεβούκα «πόλη».

2/10: Έπειτα από μερικές ήσυχες ημέρες στο κοιμισμένο Οβαλάου, σαλπάρουμε για τη μητρόπολη του νότιου Ειρηνικού, τη σφύζουσα από ζωή και κοσμοπολίτικη Σούβα. Αναχωρώντας ξημερώματα, περιπλεύσαμε τις εσχατιές των υφάλων νότια κι ανατολικά των ακτών της Φιτζιλέβου. Την ώρα που η δύση κοκκίνιζε τις δασερές παραλίες, ζυγώσαμε την πυκνοκατειλημμένη ράδα. Μεσ στο σκοτάδι βρήκαμε αγκυροβόλιο κοντά στο ναυτικό όμιλο, ανάμεσα σε εξήντα άλλα ιστιοφόρα! Την επομένη αποβιβάστηκαμε στον όμιλο όπου συνωστίζονταν οι Αγγλοσάξονες της Σουβά, πίνοντας παγωμένες μπίρες γύρω από το μεγάλο μαονένιο μπαρ με τα λάβαρα και τις ναυτικές γκραβούρες.

Νότια και παράλληλα στους ντόκους της λιμενικής ζώνης απλώνονταν τα αποικιακά κτίρια της πρωτεύουσας. Μια πραγματική Βαβυλωνία κινέζικων, ινδικών και ευρωπαϊκών μαγαζιών, με λαβυρινθώδη σοκάκια και στριμωγμένα πλήθη. Με τις αισθήσεις μας αμβλυμένες τόσο τον καιρό στις γαστρονομικές αγεσιές του Ειρηνικού, λιγουρευτήκαμε τα μπαχαρικά και, «ρινηλατώντας», μπουκάρουμε σ' ένα ινδικό καπηλειό όπου περιδρομιάσαμε καυτερές αμβροσίες! Εκτός από εξαίρετοι μάγειροι οι Ινδοί αποδεικνύονται και επιχειρηματικοί δαίμονες. Έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να ξεσκουριάσουμε τη ρωμαϊκή τέχνη του παζαριού για να προμηθευτούμε σε πολύ συμφέρουσες τιμές από χρώματα έως παπούτσια.

Γρήγορα όμως βαρεθήκαμε τη διεθνή πολυκοσμία του αγκυροβολιού και την έλλειψη ντόπιου ρυθμού στη μεγαλούπολη και μεθορμίσαμε λίγα μίλια παράμερα, στη μικρή αβάλη Λάμι. Εκεί πραγματοποιήσαμε αρκετές τσάρκες, απολαμβάνοντας τη νησιώτικη φιλοξενία. Ένα ξαφνικό κρύο μέτωπο μας χάλασε κάποια σχέδια εκδρομών, φέρνοντας καταρρακτώδεις βροχές, αλλά μας επέτρεψε να γεμίσουμε τις δεξαμενές και τα δοχεία νερού χωρητικότητας 340 λίτρων σε τριάντα ώρες, χάρη στην ειδική πλαστική τέντα τριών τετραγωνικών μέτρων. Ας σημειωθεί πόσο

επίκαιρη παραμένει αυτή η παλιά ναυτική τέχνη περισυλλογής βρόχινου νερού, ιδίως όταν βρίσκεται κανείς σε μέρη όπου το πόσιμο νερό είναι αμφιβόλου ποιότητας. Αφού προμηθευτήκαμε τις απαραίτητες άδειες, εγκαταλείψαμε τη Σουβά και φτάσαμε στη Λαουτόκα μετά τέσσερις ημερήσιους πλόες. Ο φρέσκος λεβάντες μάς έσπρωχνε ταχύτατα από το ένα μουράγιο στο άλλο, προσορμίζοντας νωρίς τα απογεύματα στο κάθε κοραλλένιο απάγκιο. Φουντάροντας πάντα μακριά από τα διάφορα χωριά, πετυχαίναμε τη διαφύλαξη της «κοινής ησυχίας» και συνάμα αποφεύγαμε γελοίες τελετές «κάβα» με τους κατά τόπους φυλάρχους.

Με μπουκαδουρίτσα καταπλεύσαμε στη Λαουτόκα. Στην οικονομική πρωτεύουσα της νήσου όλα κινούνται με τους Ινδούς. Οι αεικίνητοι Ασιάτες είναι παντού. Το ενδιαφέρον μας όμως βρισκόταν μακριά από τις βρομερές τσιμινιέρες των χημικών εταιρειών, τους καμένους ζαχαροκαλαμώνες ή τις αστικές χαρές του κέντρου. Σταβέντο των υψηλών βουνών της Φιτζιλέβου επικρατούν αιθρία και θερμικοί άνεμοι έξι μήνες το χρόνο. Τέλειες συνθήκες για κρουαζιέρα ανάμεσα στα πάμπολλα νησόπουλα της σμαραγδένιας κοραλλιογενούς λιμνοθάλασσας. Απεριόριστες δυνατότητες βόλτας ή αγκυροβολήματος στα 1.000 τετραγωνικά μίλια της ρηχής περουζένιας λεκάνης, που αποτελούν ασφαλώς ένα από τα καλύτερα «ιστιοπλοϊκά» πεδία στον κόσμο. Δυστυχώς, πληρώσαμε ακριβά τη λόρδα που μας έσπρωχνε από τη μία λοκάντα στην άλλη, αφού αρπάξαμε μια βαρβάτη ίωση που μας καθήλωσε στις κουκέτες. Έτσι αντί να περάσουμε σε ναυτικό παράδεισο την τελευταία μας βδομάδα στα Φίτζι, τη βγάλαμε κλινήρεις με αντιβίωση και φιδέ!

Όταν συνήλθαμε κάπως, έληγε η άδεια παραμονής μας και ετοιμαστήκαμε για το επόμενο σκέλος του ταξιδιού, την περαντζάδα των 1.600 ν.μ. ως την Αυστραλία. Η ρότα περνούσε σύρριζα από το κακόφημο νότιο άκρο της Νέας Καληδονίας, που μας πρόσφερε στην ανάγκη τη δυνατότητα να ξαποστάσουμε. Χάρη στις καθημερινές επαφές στα βραχεία, οι Ελληνοαυστραλοί φίλοι ραδιοερασιτέχνες παρακολουθούσαν τον αργό αλλά σταθερό ερχομό μας προς τη νέα τους πατρίδα.

2/11: Με την πρωινή φυρονεριά επωφεληθήκαμε από τον μπάτη και το ευνοϊκό ρεύμα για να βγούμε γρήγορα από τη λιμνοθάλασσα. Σε μόλις δυο ώρες ανοιχτήκαμε αρκετά για να δεχτούμε τους αληγείς και το σοροκολεβάντε. Δευτερόπριμα με μικρή τζένοα και μουδαρισμένη μαϊστρα πλέουμε γοργά προς τα νοτιοδυτικά. Με την πάχνη της ζέστης σβήνουν στην πρύμνη μας τα τελευταία στεριανά σημάδια. Αρματώνουμε μια τεντούλα στη χαβούζα για να χαρούμε τη σταθερή πορεία στο δροσερό ίσκιο. Σε λίγες ώρες βρισκόμαστε μονάχοι στο πέλαγος κι αναπολούμε τις μέρες που περάσαμε στο τελευταίο ωκεάνιο αρχιπέλαγος, αναλύοντας τις αναμνήσεις μας. Όσο φιλικό κι αν ήταν οι κάτοικοι, νιώθαμε έντονα τη βεβήλωση του «πρωτόγονου» πολιτισμού από τη διαφθείρουσα αποικιακή επιρροή. Με τα τόσα συμφέροντα στη μέση, πώς να επιζήσουν οι αρχαϊκές δομές; Το βράδυ μάς ξαναπιάνει πυρετός.

Τις τρεις επόμενες μέρες συνεχίζουμε με τον ίδιο ταχύ ρυθμό και την πελαγίσια ρουτίνα. Εκτός από τις βάρδιες και τυχόν εναλλαγές πανιών, ο πυρετός με κρατάει στην κουκέτα, η Άννα Μαρία ανέλαβε όλες τις υπόλοιπες ευθύνες. Καθώς η ξεκούραση δε φέρνει καμία εμφανή βελτίωση στην υγεία μου, αποφασίζουμε να σταματήσουμε στη Νέα Καληδονία για έναν ιατρικό έλεγχο.

Ο αέρας στράφηκε ελαφρύς λεβάντες και μας αναγκάζει να ταξιδέψουμε μπαλονάτοι τις δύο τελευταίες μέρες: τέλειες συνθήκες αν δεν ήμουν ασθενής. Πρώτη φορά που αρρωσταίνει εν πλω ένας από μας και στην αγωνία προστίθεται η δαμόκλειος σπάθη ενός τροπικού χαμηλού, κυκλώνας σε ανάπτυξη που σιγοβράζει 800 ν.μ. βόρειό μας, κοντά στα νησιά Βανουάτου.

7/11: Η μπουνάτσα άπλωσε το πέπλο της και με τη μηχανή ζυγώνουμε την κοκκινωπή οροσειρά της Νέας Καληδονίας. Επειδή δεν προλαβαίνουμε την παλίρροια για να μπούμε στη δυτική λιμνοθάλασσα όπου βρίσκεται η πρωτεύουσα Νούμεα, ειδοποιούμε ραδιοφωνικά το τελωνείο και καταπλέουμε στο μικρό όρμο Γιάτε. Ύστερα από λίγες ώρες ύπνου επισκεπτόμαστε το τοπικό κέντρο υγείας, όπου ο νεαρός Γάλλος γιατρός δε βρίσκει τίποτα το ύποπτο και με παραπέμπει για αναλύσεις στην πρωτεύουσα. Στο μικρό χωριό συνειδητοποιούμε την ένταση που επικρατεί μεταξύ λευκών και Μελανησίων. Μόλις δέκα χρόνια έχουν περάσει από τις αιματηρές συγκρούσεις, όταν οι νησιώτες επαναστάτησαν εναντίον των Γάλλων εποίκων, οι, οποίοι, είναι αλήθεια, φέρονταν άθλια στον ντόπιο πληθυσμό. Γαλλική αποικία από τα μέσα του 19ου αιώνα,

το μεγάλο νησί προσφέρει στους λευκούς τεράστια κέρδη χάρη στα μυθώδη αποθέματα νικελίου, ενώ μέχρι πρότινος οι Μελανήσιοι δεν είχαν την παραμικρή πρόσβαση ούτε δικαιώματα στον ορυκτό πλούτο της ίδιας τους της χώρας. Τα πράγματα άλλαξαν. Δυστυχώς οι νησιώτες δεν αποτελούν πλέον την πλειονότητα και ο απλός νόμος των αριθμών παρεμποδίζει τη λειτουργία της δημοκρατίας. Με άλλα λόγια, συναντάμε μια παρόμοια κατάσταση με τα Φίτζι. Φυλετική πόλωση και επικράτηση μιας μικρής πλειοψηφίας χάρη στη στρατιωτική βία...

Στα Βανουάτου ξέσπασε κακοκαιρία, αφού προβιβάστηκε σε κυκλώνα με το όνομα Βάνα· 600 ν.μ. πιο πέρα, μεθορμίζουμε στη Νουμέα, διαπλέοντας την πανέμορφη λιμνοθάλασσα με αιθρία και μπουκαδούρα. Κύρια χαρακτηριστικά των ακτών οι πορφυρές κρημνώρεις και οι συστοιχίες πανύψηλων ελάτων, ένα είδος μοναδικό στον κόσμο. Πανάκριβη η ζωή στην πρωτεύουσα, όλα εισάγονται από την Ευρώπη και φυσικά οι μαρίνες είναι απλησίαστες. Βρίσκουμε ένα ασφαλές αγκυροβόλιο και αφού εκτελούμε τον επίσημο κατάπλου στη Γαλλία, σέρνομαι για πλήρες «τσεκάπ» στο κρατικό νοσοκομείο. Χάρη στη μεγάλη ιστιοπλοϊκή αδελφότητα συναντώ έναν ειδικό σε τροπικές ασθένειες, που προσφέρεται να μελετήσει τα αποτελέσματα των αναλύσεων. Καθώς πλησιάζει σταδιακά ο κυκλώνας, μου συνιστά ξάπλα στο σκάφος και συχνή επαφή μέσω VHF. Σαράντα οκτώ ώρες αργότερα ο καιρός άρχισε να χαλάει: βαριά συννεφιά, όμβροι και σοροκάδα οχτώ μποφόρ, ενώ οι προβλέψεις δήλωναν ότι την επομένη ο άνεμος θα έπιανε τους ογδόντα κόμβους και θα γύριζε μαϊστρος. Όλη η ράδα αρχίζει πυρετώδεις προετοιμασίες. Τα μεγάλα σκάφη και τα πλοία ανοίγονται άρον άρον στο πέλαγος (η ασφαλέστερη τακτική), ενώ τα μικρά κρύβονται όπου το δυνατόν καλύτερα. Επωφελούμενοι από το μηδαμινό μας βύθισμα, χωνόμαστε σε έναν κοντινό βάλτο, αρματώνοντας κάβους κι αλυσίδες σ' ένα πυκνό δάσος μαγκρόβιων. Τα αειθαλή δέντρα του γένους ριζοφόρα αγκυροβολούν τις ατελείωτες εναέριες ρίζες τους βαθιά στην παλιρροϊκή λάσπη, προσφέροντας πολλαπλά σημεία πρόσδεσης, ενώ οι πυκνές φυλλωσιές καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της αρματωσιάς από τους δυνατούς αγέρηδες. Κατάκοποι από την εξαντλητική προσπάθεια μέσα στο βούρκο και φαγομένοι από τα κουνούπια, ακούμε τα άγρια σφυρίγματα των σπιλιάδων στα δέντρα και στην κορυφή του άλμπουρου. Ανά τέσσερις ώρες αναμεταδίδονται μετεωρολογικά δελτία και νέες προβλέψεις για τις επόμενες κινήσεις του συστήματος, που φαίνεται να σταθεροποιείται μόλις 100 ν.μ. βορειοανατολικά. Προφανώς, στο πλάι των 20° η ακόμα χαμηλή θερμοκρασία της θάλασσας εμποδίζει την περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος. Η επόμενη καλή είδηση προέρχεται από το VHF, όπου ο γιατρός φίλος μας μου ανακοινώνει ότι όλες οι εξετάσεις είναι αρνητικές και επομένως δεν έχω... τίποτα. Μου συνιστά ξάπλα και κανένα... κλύσμα όπως στον «κατά φαντασία ασθενή» του Μολιέρου!

Θα περάσουμε μια μέρα παραπάνω στο βάλτο παρέα με άλλα τρία ιστιοφόρα μικρού βυθίσματος, έως ότου κοπάσει η θύελλα και σιγουρευτούμε ότι πράγματι ξεφούσκωσε ο κυκλώνας. Με την επιστροφή μας στη Νουμέα, ετοιμαζόμαστε εκ νέου για απόπλου. Από τις πολλές... ξάπλες (πρέπει να είναι θέμα χαρακτήρα!) νιώθω καλύτερα και ο πυρετός μειώθηκε στο ελάχιστο.

22/11: Έχοντας αποχαιρετήσει το γιατρό και την ιστιοπλοϊκή παρέα, ξεμπουκάρουμε από τη λιμνοθάλασσα με πορεία για το Μπρίσμπακ. Τις δύο πρώτες μέρες επικρατεί καλοσύνη, κυνηγάμε τις ρέφλες με το μπαλόκι. Κατόπιν μας βρίσκει ένα κρύο μέτωπο, φέρνοντας φάτσες και φρέσκια όστρια. Κλειστή πλαγιοδρομία με δύο μούδες και φλοκάκι απολαμβάνουμε την ξέφρενη ολίσθηση από το ένα κύμα στο άλλο, διαβάζοντας, μαγειρεύοντας και ακολουθώντας αυστηρώς την ιατρική συνταγή ως προς τις ξάπλες! Μεθαύριο φτάνουμε στην Αυστραλία. Μας περιμένουν μια νέα ήπειρος, νέες φιλίες, νέες εμπειρίες.

Παραθερισμός στην Αυστραλία

Η μέρα αρχίζει «συνοφρυωμένη». Σκόρπια μπαμπακάκια πυκνώνουν, σχηματίζοντας τεράστια βροχερά «κουνουπίδια»: τα νέφη των όμβρων. Ο αέρας παραμένει λεβάντες, επιτρέποντας καλή ταχύτητα για τον προορισμό μας, που έχει άλλωστε ιδιαίτερο συμβολισμό. Δε ζυγώνουμε απλώς

μια νέα χώρα, αλλά και μια νέα ήπειρο. Αργά, κάτω από το ολοένα εντονότερο ηλιόφως, ζοφά η σκούρα γραμμή του πλωριού ορίζοντα και διακρίνουμε τις ομαλές οροσειρές του Κουίνσλαντ. Πιο νότια υψώνονται οι παράξενοι αιχμηροί σχηματισμοί των «Υάλινων Ορέων», σαν να σκίζουν το θαμπό ουρανοθέμελο.

Υπολογίζοντας για τα μεσάνυχτα την ώρα άφιξής μας στο λιμάνι Ε.Τ.Α. του Μπρίσμπαν, ειδοποιούμε ραδιοφωνικά το τελωνείο, δηλώνοντας ότι θα φτάσουμε στις οχτώ το πρωί της επομένης. Αναρωτιόμαστε όμως πού και πώς θα περάσουμε τη νύχτα! Συναντώντας τον ωκεανό, το ποτάμι του Μπρίσμπαν έφτιαξε ανοικτά των εκβολών ένα από τα μεγαλύτερα αμμώδη νησιά του κόσμου, μήκους 80 μιλίων! Σταβέντο απαγκιάζει το μακρόστενο κόλπο Μόρετον, παρέχοντας προφυλαγμένα ρηχά νερά. Δε μας ερέθιζε η ιδέα της ολονύχτιας αναμονής στη λιμνοθάλασσα, έτσι όταν συναντήσαμε ένα φιλόξενο ορμίσκο κατά το σούρουπο δεν το πολυσκεφτήκαμε και φουντάραμε. Άκρως παράνομη ενέργεια, αλλά ήμασταν ψόφιοι από την κούραση!

Έχοντας κλέψει λίγες ώρες ύπνου, σαλπάρουμε στα σκοτεινά κι αργοπορώντας διανύσαμε τα δεκαπέντε μίλια έως τον ντόκο του τελωνείου, όπου αποτελεσματικά και φιλικά μας πρατίκαραν οι Αρχές. Η χώρα, πραγματικό νησί-ήπειρος, έχει παραμείνει ανέπαφη από λογής ασθένειες, επομένως τον κύριο έλεγχο εισόδου εκτελεί η υγειονομική υπηρεσία. Αφού μας πήραν τα λίγα εναπομείναντα φρέσκα λαχανικά και φρούτα, μας επέβαλαν λόγω της.. γάτας περιορισμούς κινήσεων και απαγόρευση παραβολής σε ντόκο ή μαρίνα. Το τελευταίο δε μας στεναχώρησε πολύ, καθώς προτιμούμε τα αγκυροβόλια από τις μαρίνες για ευνόητους οικονομικούς λόγους! Έχοντας ολοκληρώσει τις διατυπώσεις σε λιγότερο από μια ώρα, τραβήξαμε προς την καρδιά του Μπρίσμπαν, δέκα μίλια στ' ανάντη των μαιάνδρων του μεγάλου ποταμού.

Προάστια ακολουθούν τη βιομηχανική ζώνη και στη συνέχεια, μετά μια απότομη καμπύλη, ξεπετάγονται οι γυάλινοι ουρανοξύστες του κέντρου, που μαζί με τους βοτανικούς κήπους δίνουν ιδιαίτερο τόνο στο αγκυροβόλιο. Εδώ θα «παραθερίζουμε», περνώντας ασφαλισμένοι την τετράμηνη περίοδο των κυκλώνων της τροπικής ζώνης. Είχαμε σκεφτεί να επωφεληθούμε από το καλοκαίρι για να εξερευνήσουμε τις ανατολικές ακτές έως την Τασμανία, αλλά τόσο η αστάθεια των μετεωρολογικών συνθηκών και η έλλειψη λιμένων όσο και το χασομέρημα της παλινδρόμησης έγειραν την πλάστιγγα προς την παραμονή μας στην πρωτεύουσα του Κουίνσλαντ. Το Μπρίσμπαν βόλευε πραγματικά, προσφέροντας τζάμπα αγκυροβόλιο, την ησυχία των σκιερών πάρκων της ακροποταμιάς, μόλις δέκα λεπτά από το κέντρο, ενώ εκατό μέτρα στα κατάντη βρίσκονται δημόσια λουτρά για ντους και μπουγάδα. Τουλάχιστον άλλα εκατό σκάφη γειτόνευαν στην ποταμίσια ράδα, στην πλειονότητα Αυστραλοί που έβγαιναν κουστουμαρισμένοι κάθε πρωί με τα βαρκάκια για δουλειά!

Στην υπερσύγχρονη πρωτεύουσα και στα άψογα προάστια τίποτα δεν πρόδιδε την ιστορία των καταναγκαστικών έργων και των εξόριστων Βρετανών καταδίκων που στην ουσία ίδρυσαν τη χώρα. Μοναδικά μνημεία της μαύρης αυτής εποχής τα λίγα εναπομείναντα νεοκλασικά κτίρια από πέτρες κομμένες στα νταμάρια-φυλακές. Λες και η τωρινή τέλεια καθαριότητα θέλει να αποστειρώσει τα μιάσματα του παρελθόντος.

Χάρη στον ασύρματο είχαμε προ πολλού επαφές με Έλληνες ραδιοερασιτέχνες της Αυστραλίας. Ένας από αυτούς, ο Γιάννης, έμενε στο Μπρίσμπαν, ενώ οι υπόλοιποι βρίσκονταν γύρω από το Σίδνεϋ, έτσι, χωρίς χρονοτριβή, συστηθήκαμε στην πολυπληθή ελληνική παροικία. Ο Γιάννης, που εργάζεται στο κέντρο, ήρθε αμέσως να μας συναντήσει, ενώ από το Σίδνεϋ ο Χάρης και ο Γιώργος έκαναν τον κόπο να διανύσουν 900 χμ. με αυτοκίνητο για να μας γνωρίσουν από κοντά. Άναυδους μας άφησε αυτή η αυθόρμητη προθυμία. Ιδίως όταν ο Χάρης μάς πληροφόρησε ότι ήρθαν να μας πάρουν για να μας ξεναγήσουν στο Σίδνεϋ! Δύσκολο να παρατήσουμε την «Καλλίπυγο» ανεπιτήρητη στην καρδιά μιας μεγαλούπολης. Μην μπορώντας όμως ν' αρνηθούμε την πρόσκληση, αποφασίσαμε ότι η Άννα Μαρία θα παρέμενε «βασιμάνης», ενώ εγώ θ' ακολουθούσα τους ξεναγούς μας. Ήδη προγραμματίζαμε μια χριστουγεννιάτικη εκδρομή, παρέα πλέον, αφού θα είχαμε σιγουρευτεί για την ασφάλεια της πλωτής μας κατοικίας.

Ξημερώματα αναχωρήσαμε για το νότο. Ο δρόμος ακολουθούσε τις ανατολικές ακτές των κρατιδίων Κουίνσλαντ και Νιου Σάουθ Γουέλς. Δεν μπορώ να πω ότι το θέαμα ήταν συγκλονιστικό, αφού παρουσιάζονταν μόνο επίπεδα βοσκοτόπια ή ανιαρά δάση ευκαλύπτων, τα

γηγενή αυστραλέζικα δέντρα. Ό,τι ενδιαφέρον όμως έλειπε από το δρόμο, αναπληρώθηκε από τις συζητήσεις με τους φίλους μου. Πρώτη φορά συναντούσα μια τόσο πολυπληθή και συμπαγή ελληνική κοινότητα στο εξωτερικό. Απ' ό,τι μου είπαν, εκτός των λίγων Ελλήνων κατάδικων που εξορίστηκαν από τους Άγγλους ως λαθρέμποροι την εποχή των ναπολεόντειων πολέμων, οι Ρωμιοί άρχισαν να φτάνουν το Μεσοπόλεμο, πρόσφυγες της Μικρασιατικής Καταστροφής. Δύσκολη περίοδος, αφού επικρατούσε παγκόσμια οικονομική κρίση, ενώ οι αυστραλέζικες αρχές ακολουθούσαν πολιτική μετανάστευσης «για λευκούς μόνο», θεωρώντας τους μεσογειακούς... έγχρωμους!

Η κατάσταση άλλαξε με την πάροδο του χρόνου, καθώς οι Αυστραλοί συνειδητοποίησαν ότι για να επιζήσουν έπρεπε να εποικηθεί η αχανής τους χώρα, ανοίγοντας πλέον διάπλατα τις πύλες του αγγλοσαξονικού κάστρου, επιχορηγώντας μάλιστα τη μετανάστευση όχι μόνο από τη Βόρεια Ευρώπη, αλλά και από το μεσογειακό χώρο. Έτσι μαζί με Ιταλούς και Ισπανούς κατέφθασαν κάπου δύο εκατομμύρια Έλληνες, οικονομικοί πρόσφυγες του ρημαδιού του παγκοσμίου και εμφυλίου πολέμου. Πέρα από τα γλωσσικά εμπόδια αντιμετώπισαν όμως και τα τείχη του ρατσισμού και τουλάχιστον για δύο δεκαετίες τούς στρίμωξαν σε γκέτο. Όπως μου είπε χαρακτηριστικά ο Γιώργος: «Πολλοί σκέφτηκαν να επιστρέφουν στα χωριά τους, όταν όμως συνειδητοποίησαν ότι το αμπέλι που θυσίασαν για να πληρώσουν το ταξίδι είχε τόσο ακριβύνει και δεν μπορούσαν να το ξαναποκτήσουν, εγκατέλειψαν κάθε ιδέα παλιννόστησης. Αποφασισμένοι πλέον να επωφεληθούν από το ανώτερο βιοτικό επίπεδο της νέας τους πατρίδας, ρίζωσαν στη νέα γι' αυτούς ήπειρο».

Επί πέντε μέρες με παρέλαβε η παρέα των ραδιοερασιτεχνών, σεριανίζοντάς με στ' αξιοθέατα του πανέμορφου Σίδνεϋ, ενώ τα βράδια με τρατάριζαν με ξεχασμένες —για μένα— λιχουδιές. Πέρα από τα πάρκα, τις λεωφόρους και τις καλαισθητες συνοικίες, πολύ μ' εντυπώσισε το Πορτ Τζάκσον, όπου δεντρόφυτες όχθες περικλείουν την τεράστια βαθιά ράδα. Τα δυνατά παλιρροϊκά ρεύματα εγγυώνται πάντα καθαρά νερά. Φανταστείτε τον κόλπο της Ελευσίνας με κήπους αντί βιομηχανίες, με γαρίδες αντί αποπατήματα! Για να πούμε όμως και του στραβού το δίκιο, η αυστραλέζικη βιομηχανία εδρεύει και ρυπαίνει το Μπότανυ Μπέι, έναν άλλο κόλπο, μόλις τριάντα χιλιόμετρα πιο νότια. Έξω από τη στενή μπούκα απλώνεται ο πολυκύμαντος νότιος Ειρηνικός, προσφέροντας ατελείωτες δυνατότητες εργασίας και αναψυχής: σερφ στα κύματα, ιστιοσανίδες, υπερυψωμένα «18άρια», μάξι ΙΟΡ και αμέτρητα σκαφάκια γειτονεύουν με λογής αλιευτικά, φορτηγίδες και εμπορικά πλοία, σε σημείο που τα Σαββατοκύριακα λέγεται ότι μπορεί κανείς να διανύσει τα πέντε μίλια ως την άλλη όχθη πατώντας από σκάφος σε σκάφος! Ντόπιο χιούμορ... Έπειτα από ένα τετραήμερο, σκεπτόμενος την Άννα Μαρία μονάχη στο Μπρίσμπακ, πήρα υπεραστικό λεωφορείο και σε δεκαοχτώ ώρες επέστρεψα στο σκάφος.

Καταπιαστήκαμε με εργασίες καθαρισμού των δεξαμενών νερού, βάψαμε το βαρκάκι, ελέγξαμε τα πανιά και χίλιες άλλες αναγκαίες δουλειές για να συντηρηθεί σωστά ένα ιστιοφόρο ανοιχτής θαλάσσης. Τα βράδια αποβιβαζόμασταν στο γειτονικό πάρκο, επωφελούμενοι από τις ηλεκτρικές ψησταριές που είχε τοποθετήσει ο δήμος. Τυπικά αυστραλέζικη η παράδοση του καλοκαιρινού «μπάρμπεκιου» και της ζυθοποσίας. Αποτέλεσμα όμως μιας παράξενης φορολογίας, η μπίρα είναι πιο ακριβή από το κρασί, έτσι για λόγους γούστου και τιμών προτιμούσαμε τις νταμιτζάνες ντόπιων κρασιών! Μια ωραία πρωία απελευθερώθηκε ένα ρεμέτσο και μπορέσαμε να δέσουμε την «Καλλιπυγο» πλώρα-πρύμα, αποφεύγοντας τη φασαρία των παλινδρομικών ρευμάτων και τα σκαμπρόζικα γυμνάσια όταν αυτά αντιτίθενται στον άνεμο. Γείτονές μας στο μουράγιο ένα ζεύγος Πολωνών μουσικών και φιλόζων, που θα αναλάμβαναν τη φροντίδα της τετράποδης φίλης μας όσο θα απουσιάζαμε στο Σίδνεϋ για τις γιορτές. Παράλληλα, γνωριστήκαμε καλά με το ραδιοερασιτέχνη Γιάννη από τη Σάμο και τη γυναίκα του Στέλλα. Πάμπολλες φορές μάς φιλοξένησαν σπίτι τους, προσφέροντας ωραία παρέα και βοήθεια να καταλάβουμε την Αυστραλία, μια παράξενη χώρα με ιστορία μόλις 200 ετών. Ενδιαφέρον θέμα το πόσο γρήγορα απαγκιστρώθηκε από τις αγγλικές παραδόσεις αυτή η τέως βρετανική αποικία, σε σημείο να χαρακτηριστεί ως «μπανανοδημοκρατία» λόγω εκφυλισμού των δημοσίων ηθών! Π.χ., όσες φορές πολιτικοί κατηγορούμενοι δεν κατάφεραν να λαδώσουν τους ενόρκους, άκουσον άκουσον,

κατέληξαν στις φυλακές! Χαριτολογώντας, οι φίλοι μας υποστήριξαν ότι αυτή η κατάσταση βοήθησε τους νεοαφιχθέντες Έλληνες και Ιταλούς, συνηθισμένους από χιλιετίες στις κομπίνες της διαφθοράς!

Χριστούγεννα. Πέρσι στα χιόνια της Παταγονίας, φέτος τρέχει ο ιδρώτας μας στο κατακαλόκαιρο του Μπρίσμπακ. Θερμοκρασία 38°C υπό σκιάν και δεν κουνιέται φύλλο. Βγάζουμε τη μέρα ξαπλωμένοι στις ρίζες των σκιερών δέντρων του βοτανικού κήπου, τσιμπολογώντας εορταστικούς μεζέδες με μια διεθνή ιστιοπλοϊκή παρέα. Σαν βράδιασε, τα ήρεμα ποταμίσια νερά άναψαν από τις πομπές των αμέτρητων φωτοστολισμένον πλοιαρίων, ενώ αντανακλούσαν τα περίτεχνα βεγγαλικά που έσκιζαν τον ουρανό. Τουλάχιστον ο μισός πληθυσμός της πόλης μαζεύτηκε στα παρόχθια πάρκα, απολαμβάνοντας τα θεαματικά πυροτεχνήματα. Στην Αυστραλία τα Χριστούγεννα συμπίπτουν με το μεσοκαλόκαιρο, εποχή διακοπών και γενικά υπαίθριων διασκεδάσεων. Την επόμενη μέρα διαδραματίζονται λογής εκδηλώσεις στις διάφορες συνοικίες. Σε κοντινή απόσταση από το μουράγιο, μια παμπ είχε στήσει στο δρόμο αυτοσχέδιες κερκίδες και στον ήχο μιας ορχήστρας ροκ διοργανώνονταν αγώνες ταχύτητας κατσαριδών με χρηματικά στοιχήματα, πραγματική παρωδία λαϊκού ιπποδρόμου. Οι κριτές αναποδογυρίζουν έναν κουβά με τεράστιες, αριθμημένες κατσαρίδες στο κέντρο του στίβου και υπό τις επευφημίες των «φιλάθλων» βράβευαν νικητές και ηττημένους με θανατηφόρους ψεκασμούς! Παράξενο για μας το χιούμορ της κατάστασης.

Δuo μέρες αργότερα ετοιμαστήκαμε να επισκεφθούμε το Σίδνεϋ. Ο Χάρης μάς περιέλαβε κατάκοπους ύστερα από 18 ώρες λεωφορείου. Από κει και πέρα, μουσαφιρέοι της φιλόξενης ελληνικής ραδιοερασιτεχνικής παροικίας, θαυμάσαμε παρέα τ' αξιοθέατα της πόλης, αλλά και των περιχώρων με ένα δανεικό αυτοκίνητο. Κορύφωμα των πρώτων ημερών η επίσκεψη στο Ναυτικό Μουσείο, που εκτός από εντυπωσιακά εκθέματα στις αίθουσες έχει στο λιμάνι του έναν ολόκληρο στόλο: ένα ακριβές ομοίωμα του σκάφους με το οποίο ο Κουκ «ανακάλυψε» τις ανατολικές ακτές της Αυστραλίας, ένα αντιτορπιλικό, λογής παλαιά ιστιοκίνητα αλιευτικά και αγωνιστικά σκάφη. Όλα, δε, τα πλωτά εκθέματα βρίσκονταν σε λειτουργική κατάσταση, αποπλέοντας τακτικά με επισκέπτες για επιδεικτικές ή παιδαγωγικές βόλτες. Αναστέναξα σκεφτόμενος πόσο θα χρειαζόταν η Ελλάδα ένα παρόμοιο ίδρυμα, όταν κάθε μέρα που περνάει η ναυτική μας παράδοση ανήκει περισσότερο στο ξεχασμένο παρελθόν.

Όταν ο φίλος Γιώργος μάς ανακοίνωσε ότι μας παραχωρούσε το αυτοκίνητο για άλλους δυο μήνες, αποφασίσαμε να εξερευνήσουμε τις περιοχές μεταξύ Σίδνεϋ και Μπρίσμπακ. Αλλά πριν επιστρέψουμε στην «Καλλίπυγο», ήμασταν προσκεκλημένοι από τον ίδιο το Γιώργο να περάσουμε τη νύχτα της Πρωτοχρονιάς στο σκάφος του. Όχι βέβαια σε καμιά μαρίνα, αλλά στη μέση του κόλπου του Σίδνεϋ μαζί με άλλες δέκα χιλιάδες σκάφη, για να παρακολουθήσουμε τα εορταστικά πυροτεχνήματα. Με περίπου μισό εκατομμύριο κόσμο γύρω μας θαυμάσαμε πώς καλωσόρισαν τα καλλιτεχνικά παιχνίδια φωτιάς και καπνού το νέο έτος, λαμπαδιάζοντας ένα δάσος άλμπουρων.

Την επομένη συναντήσαμε τους μοναχικούς ιστιοπλόους του αγωνιστικού περιήλου της Γης (BOC) και σταθήκαμε μπροστά στα δεκαοχτάμετρα σκάφη με τις υπέρμετρες αρματωσιές, τα αξιόπιστα και λειτουργικά καταστρώματα. Όταν δει κανείς τέτοια σκάφη, δεν μπορεί παρά να ονειρευτεί ιλιγγιώδη σερφ στα πελώρια γκριζα κύματα των νότιων ωκεανών. Δεν ξέρω εάν ήμασταν ακόμα ζαλισμένοι από τις πρωτοχρονιάτικες σπονδές, πάντως σίγουρα αντραλισμένοι από θαυμασμό και ζήλια στραφήκαμε προς... τα βουνά!

Χωρίς υπερβολή, η Αυστραλία μπορεί να παρομοιαστεί με επίπεδη πίτα, γι' αυτό και οι ντόπιοι καμαρώνουν οποιαδήποτε λοφοσειρά. Αντίθετα, μας εντυπωσιάζουν οι απέραντες πεδιάδες με τη μοναδική ορατότητα των ηπειρωτικών κλιμάτων, όταν οι μικροί σωρείτες συναντούν στον ορίζοντα τη μαύρη κορδέλα του δρόμου. Δεξιά κι αριστερά ατέλειωτες σιτοκαλλιέργειες ή βοσκοτόπια εναλλάσσονται με δάση ευκαλύπτων και μονότονους λόγκους. Σαν τοτεμικά σύμβολα στέκονται τα ποικιλόμορφα γραμματοκιβώτια των αλαργινών αγροκατοικιών. Ο αχανής κάμπος προκαλείτο ίδιο δέος όπως η έρημος ή ο ωκεανός. Εκτός από τα γελάδια, η πανίδα κινούσε την προσοχή μας, αφού ολοένα αντικρίζαμε παράξενα ζώα:

καγκουρό, στρουθοκαμήλους, σμήνη πολύχρωμων παπαγάλων, λευκών παπαφίγκων (με τα κίτρινα τους λοφία) και πιο σπάνια την παράξενη κουκαμπάρα (ένα είδος αλκυόνης) με τη χλευαστική κραυγή. Στις αραιοκατοικημένες πεδιάδες, χωριά και κωμοπόλεις δίνουν εικόνα «Άγριας Δύσης» με τις κοντραπλακεδένιες κατασκευές, τις τσίγκινες οροφές, τη σκόνη και το συναίσθημα απομόνωσης. Παλιές φωτογραφίες κι αρχαϊκές διαφημίσεις στολίζουν τους τοίχους στις μαγκούφικες ταβέρνες και τα ανέκφραστα πρόσωπα των λιγοστών θαμώνων είχε σίγουρα να κάνει τόσο με το ύφος μοναχικών αγροτών ή το κόστος της μπίρας όσο και με την καταστροφική πενταετή ξηρασία. Ένας απ' αυτούς μας ψιθύρισε ότι κάποτε η χώρα έκανε μεγάλες εξαγωγές σιτηρών, ενώ τώρα πλέον η λειψυδρία ανάγκαζε σε εισαγωγές. Ο ίδιος, τρίτης γενιάς ρωσικής καταγωγής, γνώριζε από τους μύθους των ιθαγενών ότι τέτοιες ανομβρίες δε σπάνιζαν και διαρκούσαν ολόκληρες επταετίες.

Ο φιλόσοφος «φαρμαδόρος» (όπως τους αποκαλούν οι Έλληνες των αντιπόδων) συνέχισε ψιθυρίζοντας ότι θεωρούσε μεγάλο σφάλμα τη διοίκηση μιας τέτοιας ηπείρου από νησιώτικο λαό — εννοώντας προφανώς τους... Εγγλέζους! Τον αφήσαμε με την μπίρα στο χέρι και τσουλήσαμε έως το γειτονικό κάμπιγκ, όπου θα διανυκτερεύαμε για λίγα δολάρια σ' ένα νοικιάρικο τροχόσπιτο.

Χάρη στα πρόχειρα «ξενοδοχεία», το ψωμοτύρι των μπακάλικων και την πολύ φτηνή βενζίνη παίξαμε το ρόλο του «Καραγκιόζη τουρίστα» σ' αυτό το ολιγοδάπανο στεριανό ταξίδι. Επιστρέφοντας στο Μπρίσμπαρ, πέρασε με τα μούτρα στις εργασίες συντήρησης της μηχανής, της αρματωσιάς και του βαψίματος, ενώ μεταφέραμε τα τιμόνια σε μηχανουργείο για να ενισχυθεί το σύστημα σύνδεσης και οι αρθρώσεις. Φυσικά, για να μην παραπονεθούν οι αναγνώστες και πεθάνουμε από αστία στρώθηκα στο γράψιμο!

Ξαφνικά, σαν δροσερή μπουκαδούρα στην μπουνάτσα της ρουτίνας εμφανίστηκε ο Θωμάς με τον «Κατακτητή», το υπερωκεάνιο του.

Ο Παξινός Θωμάς Γραμματικός, ανέμελος νησιώτης πολυτεχνίτης, το φθινόπωρο του 1985 βαρέθηκε τα καλούπια και τις παγίδες της ζωής αλλά ελληνικά, σαλπάροντας μονάχος μ' ένα πλαστικό σκαφάκι επτάμισι μέτρων. Κι από τότε ταξιδεύει πάντα με το μαγικό δύνοντα ήλιο στην πλώρη, αναζητώντας την απλή ωκεάνια ζωή και πότε πότε καμιά δουλειά του ποδαριού για επιβίωση. Ενώ θεωρούσαμε τον «Ιάσονα» ως το άκρον άωτον του μινιμαλισμού, ο «Κατακτητής» έσπαγε όλα τα ρεκόρ με την εξωτερική κουζίνα και την τουαλέτα, γιατί στην καμπίνα χωράει μόνο ένα άτομο και με τη βοήθεια καλαποδιού!

Η γάστρα (ένα είδος J24), αναγκαστικά υπέρβαρη, έφερε ίσαλο κάπου πενήντα εκατοστά από την κουβέρτα, ενώ τα βρεχάμενα έδειχναν ανησυχητικά σημάδια όσμωσης... Περιττό να πω ότι ως «ομοειδείς» γίναμε αμέσως αχώριστοι, περνώντας τακτικά παρέα τις βραδιές μας τζαμπατζήδες στους παρόχθιους θερινούς κινηματογράφους ή ψωνίζοντας οπωροκηπευτικά στο μανάβικο ενός συμπονετικού Κερκυραίου. Τα Σαββατοκύριακα παζαρεύαμε μεταχειρισμένα είδη στις λαϊκές αγορές ή επισκεπτόμασταν το Γιάννη, που του άρεσε με την παρουσία μας να ξαναβρίσκει το ρωμαϊκό κομφούζιο, ενώ η συμπαθέστατη Στέλλα μάς τάζε μουσακάδες και ντομάτες γεμιστές.

Το Μάρτιο ολοκληρώσαμε τον ανεφοδιασμό μας από τις φτηνότερες υπεραγορές, προβλέποντας όχι μόνο τις ερημικές βόρειες ακτές της Αυστραλίας, αλλά και την τριτοκοσμική Ινδονησία. Γεμίσαμε σεντίνες κι αποθήκες με 300 κιλά τυποποιημένη και ξηρά τροφή, που θα μας επαρκούσαν για ένα εξάμηνο. Ήταν εντυπωσιακό να βλέπει κανείς σηκωμένα τα πανιόλα και σαν καλντερίμι στρωμένες τις κονσέρβες στη σεντίνα. Νομίζαμε ότι είχαμε σχεδόν τελειώσει τις προετοιμασίες, αφού δε μας απέμενε παρά το ετήσιο μπουράβιασμα, έτσι με φρίκη ανακαλύψαμε ότι η μηχανή έχανε λάδια. Μελετήσαμε το εγχειρίδιο και αφού σιγουρευτήκαμε ότι επρόκειτο για σοβαρή βλάβη, πήγαμε στην αντιπροσωπεία, όπου μάθαμε ότι το πρόβλημα εντοπιζόταν συνήθως στους κινητήρες αυτής της ηλικίας και ότι η επισκευή θα κυμαινόταν γύρω στις 2.000 δολάρια με τα εργατικά. Περιττό να πω ότι δε διαθέταμε ένα τέτοιο ποσό, οπότε μηχανευτήκαμε ένα οδύσσειο σχέδιο, παζαρεύοντας «διαφημιστικές» φωτογραφίες της «Καλλιπυγού» έναντι των ανταλλακτικών! Φυσικά, αναλάβαμε μόνοι μας την επισκευή, που τελείωσε σε τρεις μέρες με τη βοήθεια του Θωμά, στο υπόστεγο του φίλου Γιάννη. Χάρη στο επαγγελματικό εγχειρίδιο λύσαμε και ξανασυναρμολογήσαμε τη μηχανή, αποκτώντας εμπειρία και την ικανοποίηση της επιτυχίας.

Με την ανισταμένη εξωλέμβια να ρονρονίζει σ' ένα βαρέλι νερό, γιορτάσαμε την παλιγγενεσία με μια νταμιτζάνα κρασί. Ο Γιάννης έβαλε, μια κασέτα του Χάρυ Κλυνν, ενώ η Στέλλα ξεφούρνισε «μελιτζάνες ιμάμ». Τι απεριγραπτή βραδιά γέλιου και ανακούφισης. Το συμπέρασμα όμως της μίνι-περιπέτειας το συνόπισε ορθότατα ο Λάρρυ Πάρντι: «Ό,τι δεν μπορείς να το επισκευάσεις εσύ ο ίδιος μην το βάζεις στο σκάφος!». Φιλοσοφία της αυτάρκειας που ισχύει τόσο για τη γάστρα όσο και για οποιοδήποτε εξάρτημα, όχι μόνο για τους ευνόητους οικονομικούς λόγους, αλλά γιατί η ζημιά μπορεί να συμβεί μακριά από κάθε συνεργείο.

Την επομένη, σ' έναν τηλεφωνικό θάλαμο, οπλισμένος με το «Χρυσό Οδηγό» έκανα σύγκριση τιμών και υπηρεσιών όλων των καρνάγιων της περιοχής. Έπειτα από κάμποση ώρα βρέθηκε το «διαμάντι»: ένας σύλλογος ερασιτεχνών ναυπηγών τριάντα μίλια νοτιότερα. Λίγο σκουριασμένοι από δυόμισι μήνες ακινησίας, βιράραμε πάλι τα πανιά και δε χορταίναμε τη θέα της αιχμηρής πλώρης να σκίζει τα ήρεμα γκρίζα νερά της λιμνοθάλασσας.

Στ' ανάντη ενός ρυακιού που στέγνωσε με την άμπωτη, φανερώνοντας το βούρκο στις ρίζες των μαγκρόβιων, συναντήσαμε το μικρό καρνάγιο. Το μέρος έσφυζε από κουνούπια, σκνίπες και αλογόμυγες, γι' αυτό άλλωστε ήταν και φτηνό! Οι ερασιτέχνες ναυπηγοί δούλευαν ανενόχλητοι στα πιο απίθανα κατασκευάσματα, ενώ γύρω τους στα δέντρα φώλιαζαν δεκάδες πουλιά κι ασημότριχα κοάλα. Στρωθήκαμε κι εμείς πυρετωδώς, τελειώνοντας το μουράβιασμα σε 48 ώρες και επιστρέφοντας χωρίς χρονοτριβή στα ρεμέτζα του Μπρίσμπαν. Πριν από τη μεγάλη αναχώρηση έπρεπε να παραδώσουμε το αυτοκίνητο στο Σίδνεϋ, όπου θα αποχαιρετούσαμε όλους τους Ελληνοαυστραλούς φίλους μας.

Αφού εμπιστευθήκαμε τη γάτα στους Πολωνούς γείτονες για το τελευταίο οδικό ταξίδι, διαλέξαμε τον πιο απόκεντρο δρόμο, στις παρυφές της ερήμου. Το κοκκινόχωμα απλωνόταν στις αχανείς εκτάσεις, λες και ο ήλιος να είχε πυρώσει τη γη. Εκτός από αραιούς βοσκότοπους, τα πεδία παρέμεναν χέρσα. Εκατό χιλιόμετρα ξεροκαμπιάς χώριζαν τη μια πολίχνη από την άλλη και πιο σπάνια ακόμη αντικρίζαμε καταυλισμούς ιθαγενών. Στα σαραβαλιασμένα ταβερνάκια οι λίγες κουβέντες αφορούσαν την ξηρασία και οι υπόλοιπες τα βάσανα των κτηνοτροφών. Το θέμα των αυτοχθόνων παρέμενε ταμπού, λες και οι ντόπιες κοκκινόφατσες δεν μπορούσαν να διανοηθούν ότι οι «μαύροι» θεωρούνταν πλέον άνθρωποι. Στα ντουβάρια ο άνεμος ξεφύλλιζε ρατσιστικές φυλλάδες.

Αφήνοντας πίσω μας τις στέπες, την τρίτη μέρα πλησιάσαμε το Σίδνεϋ από δυσμάς. Ξαναβρήκαμε τις εύφορες κυματιστές πεδιάδες στους πρόποδες των Γαλάζιων Ορέων και αφού προσπέρασα με αυτό το τελευταίο φυσικό εμπόδιο, βιγλάραμε τη μεγαλούπολη. Περάσαμε μαζί με τους φίλους μας μια βδομάδα εγκάρδιων αποχαιρετισμών, αξέχαστων σπονδών και προπόσεων. Γεια σου, φιλόξενη παρέα, ποιος ξέρει πότε θα ξανασμίξουμε! Με σφιγμένη την καρδιά ανεβήκαμε στο λεωφορείο για μια τελευταία πολύωρη και ανιαρή επιστροφή στο Μπρίσμπαν. Γρήγορα όμως πήξαμε στις γνώριμες σκηνές και στη ρουτίνα. Ήρθε ο καιρός να φύγουμε!

Ταξιδεύοντας στο μεγάλο κοραλλένιο φράγμα

Καθώς είχαμε περάσει ένα τετράμηνο καθηλωμένοι στο ίδιο μέρος, μας έπιασε πραγματική φούρια. Κουρδισμένοι απ' όλες τις προετοιμασίες, ήμασταν πλέον πανέτοιμοι να σαλπάρουμε προς τα βόρεια. Εκτός από δυο ανούσια βροχερά χαμηλά βαρομετρικά, ο τελευταίος μήνας της κυκλωνικής περιόδου πέρασε ανώδυνα, σημαίνοντας ταυτόχρονα την έναρξη του νοτίου φθινοπώρου.

Για τις έσχατες λεπτομέρειες μεθορμίσαμε στο παράκτιο Μάνλεϊ. Αγκυροβολημένοι έξω από τη μεγάλη μαρίνα, προμηθευτήκαμε ό,τι έλειπε σ' ατελείωτα τσεκ λιστ. Η Άννα Μαρία «ξέθαψε» σε μαγαζί μεταχειρισμένων ηλεκτρικών ειδών ένα φορητό ψυγιάκι αυτοκινήτου, μαζί μ' ένα φορητό εκτυπωτή. Αναπάντεχα και πολύ φτηνά προστέθηκαν έτσι στις ανέσεις μας κρύο νερό και η ικανότητα να λαμβάνουμε τυπωμένους μετεωρολογικούς χάρτες.

Σε λίγες μέρες προβλεπόταν το πρώτο ψυχρό μέτωπο του φθινοπώρου, με την ακολουθία

ούριων γαρμπήδων. Δεν έπρεπε ν' αφήσουμε να χαθεί η ευκαιρία για την πραγματοποίηση του πρώτου μας μπράτσου των 150 ν.μ. έως το νησί Φρέιζερ. Από κει αρχίζει το «μεγάλο κοραλλένιο φράγμα» όπως αποκαλείται η σπονδυλωτή σειρά κοραλλένιων υφάλων και νησίδων. Απλώνεται επί δυόμισι χιλιάδες χιλιόμετρα παράλληλα στις τροπικές ακτές, παρέχοντας απεριόριστες δυνατότητες αγκυροβολίου και τελειώνει στα υφαλόσπαρτα Στενά του Τόρες. Με άλλα λόγια, εάν το επιθυμούσαμε, θα καλύπταμε αυτή την τεράστια απόσταση με ημερήσιους πλόες και χάρη στους ούριους Ν.Α. αληγείς προβλέπαμε μια πραγματικά μοναδική κρουαζιέρα.

Τελευταίες μέρες λοιπόν κάνουμε μια ύστατη μπουγάδα και συμπληρώνουμε νερά και καύσιμα. Την Κυριακή έρχονται να μας αποχαιρετήσουν οι Ελληνοαυστραλοί φίλοι μας με τις οικογένειες τους. Μόλις είκοσι μέτρα πιο πέρα ο Παξινός θαλασσοπόρος Θωμάς Γραμματικός οργανώνεται κι αυτός για απόπλου, με τη διαφορά ότι δε βιάζεται, αφού επιθυμεί να παραμείνει άλλον ένα χρόνο στην Αυστραλία, ενώ ενδέχεται να επιστρέψει στο Ιόνιο σε πέντε ή έξι χρόνια. Μικρό το σκάφος, αλλά μεγάλη καρδιά και μπόλικη όρεξη για περιπέτειες! Ο κιτρινοβαμμένος «Κατακτητής», λόγω υπέρβαρου, αποκαλείται «κίτρινο υποβρύχιο», παρ' όλο που ο Θωμάς τον αλάφρυνε, αποστέλλοντας ταχυδρομικώς στην Ελλάδα μια τεράστια κούτα με βιβλία και ενθύμια.

Στις 10 Απριλίου, τελικά, σαλπάρουμε με ευνοϊκή παλίρροια κι ανάπλωρο γρέγο. Αλλεπάλληλα τακ ανάμεσα στους σημαντήρες των αβαθών μάς οδηγούν τ' απόγευμα στην μπούκα του κόλπου Μόρετον. Για να μη μας βρει η νύχτα στη στενή караβογραμμή, λοξοδρομούμε κόβοντας ανάμεσα στις αμμώδεις ρηχοτοπιές. Τα πελαγίσια κύματα σκάνε γύρω μας, ενώ οι ξέρες αποκαλύπτουν τα αφρισμένα τους δόντια. Ο φωτισμός ευνοεί για να διακρίνουμε τις καφετιές προσχώσεις και σε λιγότερο από μία ώρα αναπλέουμε ελεύθερα στο πέλαγος. «Ο πουνέντης κι ο Γαρμπής σαν βραδιάσει θα τον δεις», πράγματι μόλις μάβιασε το πορφύρισμα της δύσης, ο άνεμος άρχισε να σιγοντάρει, μπατάροντας απόσπερος σπιλιαδωτός. Με το στεριανό αγέρα κοπάζει η θάλασσα και πλαγιοδρομούμε ολοταχώς. Τόσον καιρό αταξίδευτοι, δεν κάνουμε χουζούρι την πρώτη νύχτα, αλλά τουλάχιστον προχωρούμε ενθαρρυντικά, γνωρίζοντας ότι ο πουνέντης θα βοηθήσει το δύσκολο κατάπλου στα ρηγά στενά, νότια του νησιού Φρέιζερ. Ξημερώματα συνεννοούμαστε ραδιοφωνικά με την ακτοφυλακή, που μας μεταδίδει οδηγίες για το διάπλου του ύπουλου αμφίγειου. Τα δυνατά παλιρροϊκά ρεύματα μετακινούν ολόένα τους αμμώδεις υφάλους, ενώ όταν φυσάει έστω μπουκαδούρα, δημιουργούνται τεράστια σκαστά κύματα στο ρηχό πέραςμα, αποκλείοντας την είσοδο. Μουδάροντας, ελαττώνουμε την ταχύτητα για να συμπέσει η άφιξη με τη μέση της φουσκοκεριάς. Παρ' όλες τις τέλειες συνθήκες, καταπλέουμε σερφάροντας τη ρεστιά και με την τελευταία γερή τσουλήθρα εισχοπούμε στ' απάγκιο της αμμουδεράς πούντας.

Μεγαλύτερο αμμώδες νησί στον κόσμο, το Φρέιζερ, μήκους 90 ν.μ., αποτελεί εθνικό πάρκο με μοναδικά είδη ελόβιων πουλιών και ζώων. Στους ομαλούς λοφίσκους φυτρώνει το περιβόητο δέντρο «σατίνα», το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή της Διώρυγας του Σουέζ. Στην απέναντι όχθη της ομώνυμης λιμνοθάλασσας η περιοχή φημίζεται για το ζαχαροκάλαμο και το απαίσιο ρούμι της! Τις επόμενες πέντε μέρες θα διαπλεύσουμε αργά το μακρόστενο και πολύνησο κανάλι, περιμένοντας πάντα το ευνοϊκό ρεύμα και διασκεδάζοντας με τους αμέτρητους γερανοί, τους ερωδιούς, τα ίβις και τις νερόκοτες στα πυκνά παρόχθια δάση. Όπου φουντάραμε, συναντούσαμε μικρά ερασιτεχνικά αλιευτικά, καθώς οι Αυστραλοί επιδεικνύουν, αδιανόητα για μας, ένα ασυλλόγιστο πάθος με τα λασπόψαρα!

Η πολυομβρία ενός θερμού μετώπου ήρθε να μας χαλάσει τα σχέδια, ελαχιστοποιώντας την ορατότητα και εξαλείφοντας τους σημαντήρες, ενώ ο δυνατός αντίθετος άνεμος μας ανάγκαζε σε αμέτρητα κοντοβόλτια έως τις παρυφές του πλωτού διαύλου. Με το μόνιμο λυκόφως, κοπανήσαμε δύο τρεις φορές τα αβαθή με τη δεξιά καρένα, προκαλώντας μια ρωγμή κοντά στον άξονα. Ας ελπίσουμε ότι το πτερύγιο θ' αντέξει ως την επόμενη ανέλκυση σε επτά μήνες, στη Μαλαισία. Σαν δεν έφταναν οι μεπελάδες, η μηχανή άρχισε να χάνει λάδια και καυσαέρια από τη φλάντζα. Ευτυχώς πλησιάζουμε το βόρειο άκρο των στενών, κοντά σ' ένα ψαρολίμανο. Έβρεχε κρουνηδόν όταν αγκυροβολήσαμε σταβέντο του κυματοθραύστη και η νεροποντή συνέχιζε, όταν οπλισμένος μ' ένα δανεικό δυναμόκλειδο έσφιξα τα μπουλόνια του κινητήρα, ενώ η Άννα Μαρία μάς προστάτευε με μια μεγάλη ομπρέλα. Μερικές φορές νιώθει κανείς γελοίος! Επιστρέφοντας το εργαλείο στη γειτονική ανεμότρατα, ψώνισα μισό κιλό γαρίδες μπας και μας έρθει λίγο το κέφι.

Την επομένη παραμείναμε στο λιμάνι, περιμένοντας τη βελτίωση των καιρικών συνθηκών. Έχω γενέθλια και για τα χρόνια μου πολλά προμηθεύομαι λίγο μπακαλιάρο από ένα παραγαδάδικο.

Ο άνεμος σιγοντάρισε, οι όμβροι εξαφανίστηκαν, συνεχίζουμε το ταξίδι. Έπειτα από μια ήρεμη νύχτα στις εκβολές του ποταμού Μπάρνετ, κάνουμε ένα μπράτσο 250 ν.μ. Οι ακτές δεν έχουν μεγάλο ενδιαφέρον. Παντού εξαγωγές μεταλλευμάτων και κάρβουνου, σιδηρουργεία με τεράστιους ντόκους και τσιμινιέρες, ενώ τα προκείμενα νησιά αποτελούνται κυρίως από βάλτους. Φίνα ιστιοπλοία όμως. Κατάπρυμα με δύο σταυρωμένες τζένες, η «Καλλίπυγος» τρέχει 5,5 κόμβους με σιδηροδρομική σταθερότητα. Η πανσέληνος ασημώνει τ' απόνερα, ενώ στο δυτικό ορίζοντα διακρίνουμε το ωχρό φωτοστέφανο της βαριάς βιομηχανίας. Ο μετεωρολογικός χάρτης μάς φέρνει κακά μαντάτα. Μόλις 1.200 ν.μ. απόσταση, νότια της Νέα Γουινέας, δημιουργείται ένα τεράστιο τροπικό χαμηλό. Στα ραδιοφωνικά δελτία όμως δεν αναφέρεται, διότι, όπως μας εξήγησαν οι ψαράδες, όσο τα συστήματα δεν υπάγονται στην κατηγορία κυκλώνα παραλείπονται συστηματικά από τις αναγγελίες για να μην τρομάζουν οι πελάτες των παράκτιων επιχειρήσεων, ακυρώνοντας ναύλους και κρατήσεις.

Ξημερώματα καβατζάρουμε το Ακρωτήριο Κάπρικον (Αιγόκερος) που βρίσκεται σχεδόν επί του ομώνυμου τροπικού. Γεωγραφικό πλάτος 23°30'N. Καλώς ήρθαμε στη θαλπωρή της ζώνης του κυκλώνα «Αγνή» (των 970 mbs και 80 κόμβων ανέμου), που αιωρείται ως δαμόκλειος σπάθη!

Οι οδηγίες μάς πληροφορούν ότι 80 ν.μ. πιο βόρεια, ο κολπίσκος Άιλαντ Χεντ θεωρείται ένα από τα ασφαλέστερα κυκλωνικά καταφύγια της περιοχής. Καταπλέουμε όμως πρώτα στο λιμανάκι Γιεπούν, συμπληρώνοντας τροφοδοσία, νερό και καύσιμα. Για το σημαντικότερο ηθικό μας εφοδιαζόμαστε και με τέσσερις νταμιτζάνες κοκκινέλι. Ποιος ξέρει πόσες μέρες θα μας πολιορκήσει ο τυφώνας;

Προς το παρόν ο καιρός δείχνει καλοσύνη. Με λεβαντίνι και ξαστεριά πλησιάζουμε το μακρόστενο όρμο, φουντάροντας κοντά στην μπούκα. Δεν υπάρχει ακόμα λόγος να πάμε να οχυρωθούμε στα βαλτώδη έγκατα και να μας φάνε τα κουνούπια, αν χρειαστεί, έχουμε τη δυνατότητα σε λιγότερο από μια ώρα ν' αρματώσουμε ένα πλεμάτι κάβων στη γειτονική αυλώνα. Υπομονή λοιπόν, παρακολουθώντας ανελλιπώς δελτία και βαρόμετρο.

Η υψομετρική διαφορά της παλίρροιας ανέρχεται στα τέσσερα μέτρα, περιορίζοντας τις βόλτες, αφού με τη φυρονεριά αποκαλύπτονται μεγάλες τελματώδεις εκτάσεις. Η αναμονή θα διαρκέσει τρεις μέρες, έως ότου η «Αγνή» αποφασίσει να ξεθυμάνει πάνω στη Νέα Γουινέα. Επόμενος σταθμός τα νησιά Πέρσου. Καλύπτουμε τα 55 ν.μ. σε 9 ώρες χάρη στο δυνατό πρυμίο αέρα. Το αντίθετο ρεύμα δημιουργεί όμως έναν απότομο και δυσάρεστο κυμάτισμά. Τα νησιά δεν παρουσιάζουν τίποτε το ιδιαίτερο, λόγκοι και κατσάβραχα, ενώ το αγκυροβόλιο πάσχει από καπελωτές σπιλιάδες και μπότζι. Ύστερα από μια ταραγμένη νύχτα σαλπάρουμε μόλις φέξει.

Χριστός Ανέστη, καλό Πάσχα. Μας πλήττουν συνεχώς όμβροι και μόνο με τα κόκκινα αυγά ακολουθούμε την παράδοση. Πάντως, γιορτάζουμε αξιοπρεπώς μόλις καταπλέουμε τ' απογευματάκι στο νοτιότερο νησί του Αρχιπελάγους των Γουίτσαντεϊ. Η στιχάδα νήσων με τις κατάλευκες αμμουδιές, τα πολύχρωμα κοράλλια και τις πευκόφυτες λοφοσειρές δικαιολογημένα φημίζεται ως ναυτικός παράδεισος. Ανακαλύφθηκαν από τον Κουκ την Κυριακή της Πεντηκοστής του 1770. Ο μέγας εξερευνητής έπλεε προς δυσμάς και επιστρέφοντας στην Αγγλία, συνειδητοποίησε ότι υπήρχε μια μέρα διαφορά με το ημερολόγιό του, διότι κανείς δε γνώριζε τότε τη θεωρία της αλλαγής ημερομηνίας στο Μεσημβρινό 180°. Έτσι τα νησιά της Πεντηκοστής βρέθηκαν ανήμερα της γιορτής! Εξήντα από αυτά αποκαταστάθηκαν ως εθνικά πάρκα, επιστρέφοντας στην άγρια φύση. Τα υπόλοιπα δέκα νοικιάστηκαν, καταλήγοντας σε τουριστικά συγκροτήματα, μαρίνες και θέρετρα με τσουχτερές τιμές.

Περνάμε ένα δεκαήμερο στο αρχιπέλαγος, καλύπτοντας δεκαπέντε μίλια καθημερινά από το ένα αγκυροβόλιο στο άλλο. Ο άστατος καιρός, με δυνατούς αγέρηδες και σποραδικές βροχές, έκλεινε στα κεντρικά λιμάνια τις μάζες των ενοικιαζόμενων σκαφών, επιτρέποντας να χαρούμε εγωιστικά τον ανέπαφο χαρακτήρα του εθνικού πάρκου, τις θαλάσσιες χελώνες, τους ψαραετούς, τους παπαγάλους και τις πολύχρωμες δίμετρες σαύρες. Παντού αντικρίζαμε τη δροσερή ζούγκλα στις παρυφές της ακρογιαλιάς και τους τεράστιους ροζ ογκόλιθους με τη χνουδερή βρυώνη.

Τα φρέσκα τρόφιμα άρχισαν να μας λείπουν, ενώ όσο πλησιάζαμε τα τουριστικά νησιά τόσο

πλήθαινε ο κόσμος. Εγκαταλείψαμε τον ειδυλλιακό μας σπονδυλωτό περίπατο για να πάμε πενήντα μίλια βορειότερα, στο Μπόγουεν, ένα ήσυχο κεφαλοχώρι μακριά από την τουριστική αναμπουμπούλα των Γουίτσαντεϊ. Παραλείποντας το Χάμιλτον, αποχαιρέτησαμε το συμπαθέστατο αρχιπέλαγος, καταπλέοντας στο μικρό ψαρολίμανο έπειτα από ολόημερη μπαλονάδα. Η περιοχή φημίζεται για την εντατική καλλιέργεια κηπευτικών και τροπικών φρούτων. Η κωμόπολη παρουσιάζει κοιμισμένο ύφος με τα μαγαζιά σκαπτικών κι αρδευτικών μηχανημάτων. Οι αγρότες με τα καλά τους πηγαινοέρχονται μπροστά στην τράπεζα ή στα γραφεία των συνεταιρισμών, ζωγραφίζοντας την εικόνα της καθημερινής πραγματικής Αυστραλίας. Στο τοπικό σούπερ μάρκετ πετύχαμε τη μέρα των εκπώσεων στα κρασιά και επωφεληθήκαμε από την ευκαιρία να εφοδιαστούμε για τους επόμενους μήνες. Σημειωτέον ότι τα ντόπια κρασιά θέλουν προσοχή, διότι πολλοί παραγωγοί προσθέτουν νερό και συντηρητικά. Αλλά σαν πεπειραμένοι καταναλωτές διαλέξαμε το είδος με το υψηλότερο ποσοστό οινόπνεύματος! Επιστρέφοντας στο λιμάνι, παρατηρήσαμε τα υποβρύχια προστατευτικά δίχτυα γύρω από την παραλία. Για τους καρχαρίες; ρωτήσαμε έναν υπάλληλο του δήμου. «Όχι μόνο, μας απάντησε. Τα καλοκαιρινά θαλάσσια ρεύματα συσσωρεύουν στις ακτές τις θανατηφόρες τσουχτρες, απαγορεύοντας στους ζεστούς μήνες το δροσιστικό μπάνιο. Με το δίχτυ βουλευόμαστε, παρ' όλο που κάθε χρόνο έχουμε ατυχήματα σε άλλες παραλίες. Οι καταραμένες τσουχτρες ευθύνονται για περισσότερους θανάτους από καρχαρίες και κροκόδειλους!». Ευτυχώς φθινοπώριασε και απομακρύνθηκε ο κίνδυνος των τσουχτρών, αλλά από δω και στο εξής θα πρέπει να αγναντεύουμε την επιφάνεια των όρμων για τυχόν κροκόδειλους. Από τότε που απαγορεύτηκε το κυνήγι αυτών των σαρκοβόρων ερπετών, πολλαπλασιάστηκαν και αψηφούν πλέον την ανθρώπινη παρουσία. Το χειρότερο είδος, οι θαλάσσιοι κροκόδειλοι, φτάνουν τα έξι μέτρα μήκος και τους συναντάς έως 30 ν.μ. στο πέλαγος.

Ύστερα από την ολιγοήμερη ανάπαυλα, ξαναπαίρνουμε με φρέσκους αληγείς πορεία προς τα βόρεια, με επόμενο σταθμό την πρωτεύουσα του τροπικού Κουίνσλαντ, το Τάουνσβιλ. Ο δυνατός σορόκος μάς βοηθούσε να διανύσουμε ταχύτατα τις ημερήσιες διαδρομές, αλλά μας έφερνε ένα ανυπόφορο μπότζι στα αγκυροβόλια, καθώς η ρεστία μπουκάριζε απόφια στους λίγους όρμους της ευθύγραμμης ακτής. Υπό συνεχή βροχή φτάνουμε τελικά στο μεγάλο λιμάνι, που αποτέλεσε υπηρεσιακό κέντρο κατά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Σήμερα εκτελεί χρέη κόμβου μεταφορών και κέντρο συντήρησης για τις βιομηχανίες εξόρυξης. Οι δυο μεγάλες μαρίνες παρείχαν όλες τις ανέσεις αλλά με τσουχτερές τιμές, έτσι αναγκαστήκαμε άλλη μια φορά να τη βγάλουμε αρόδο στ' αβαθή του προλιμένα!

Εκτός από τις συνθήκες αγγαρείες ανεφοδιασμού και κυνηγητού δυσέυρετων ανταλλακτικών, είχαμε να κάνουμε μια πολύ σοβαρή δουλειά: να αποκτήσουμε ναυτικούς χάρτες για τη συνέχεια του ταξιδιού ως τη Σιγκαπούρη. Κάπου εξήντα χάρτες κάλυπταν τα υφαλόσπαρτα 4.000 ν.μ. που μας ενδιέφεραν φυσικά δεν επρόκειτο να πληρώσουμε τριάντα δολάρια το χάρτη!

Παρ' όλο που θεωρητικά απαγορεύεται —λόγω πνευματικής ιδιοκτησίας—, οι περισσότεροι θαλάσσιοι ταξιδιώτες καταφεύγουν στη φωτοτυπία. Κατόπιν συνεννόησης με άλλους, γίνεται μια κοινοπραξία χαρτών και ο καθένας φωτοτυπεί ό,τι του χρειάζεται.

Ένα μήνα σχεδόν πλέουμε σταβέντο του Φράγματος, χωρίς καν να παρατηρήσουμε την ύπαρξή του. Έως εδώ οι κοραλλένιοι ύφαλοι και οι απόλες πρόσφεραν μηδαμινές δυνατότητες αγκυροβολιάς, καθώς σκεπάζονται από τη φουσκονεριά. Όσο για τις γηγενείς φυλές τις εξολόθρευαν ξενόφερτες αρρώστιες και τα όπλα των λευκών εποίκων. Βόρεια του Τάουνσβιλ το σκηνικό αλλάζει, οι κοραλλένιες στιχάδες πυκνώνουν ζυγώνοντας τις ακτές και παρέχουν προστατευτικές νησίδες. Οι επιζώντες αιγιαλίτες ιθαγενείς ζουν παράμερα και από τότε που τους αναγνωρίστηκαν ανθρώπινα δικαιώματα, χρειάζεσαι πλέον ειδική άδεια για να επισκεφθείς τους καταυλισμούς τους. Τουλάχιστον χάρη στα μουσεία συμπληρώσαμε κάπως τις γνώσεις μας γύρω από τα παραλειπόμενα του ταξιδιού.

Παρεμφερείς συνθήκες μάς περίμεναν στη συνέχεια, καθώς πλέαμε από το ένα νησάκι στο άλλο· παντού η ίδια τροπική βλάστηση, άσπρες αμμουδιές και φυσικά πρυμνός αέρας. Με άλλα λόγια, ανιαρή τελειότητα! Ευτυχώς γύρω από το Χίτσιμπρουκ ήρθε η ευχάριστη οπτική αλλαγή με τις απόκρημνες οροσειρές, βαθιά χαραγμένες από τους αμέτρητους καταρράκτες. Ξαν πράσινα

λειριά ορθώνονται τα παράκτια οξυκόρυφα βουνά και μας θύμιζαν τα εντυπωσιακότερα πολυνησιακά τοπία. Προτιμήσαμε να περάσουμε σοφράνο του μεγάλου νησιού, αποφεύγοντας το ελώδες αμφίγειο με τα δυνατά παλιρροϊκά ρεύματα. Όσο κράτησε η αιθρία, περάσαμε φίνα. Σύντομα όμως οι αληγείς συσώρευσαν πυκνές νεφώσεις στις παραλιακές κρημνώρεις κι άρχισε αδιάκοπη βροχή, που μας συνόδευσε μια ολόκληρη βδομάδα. Μοναδική ηλιαχτίδα όταν συναντήσαμε τον παπα-Νικόλα, τον Ελληνοαυστραλό ιερέα της κωμόπολης Ινισφέιλ. Αν και πολυάσχολος, βρήκε το χρόνο, ανάμεσα στα πρωινά εγκαινία και στα απογευματινά βαφτίσια, να μας σεριανίσει στην περιοχή. Εδώ όλη η οικονομία περιστρέφεται γύρω από το ζαχαροκάλαμο και την επεξεργασία του. Απέραντες οι φυτίες, τεράστιες οι αποθήκες και τα εργοστάσια. Μόνο και μόνο η θέα σου προκαλεί διαβήτη! Πολύ σημαντικό σκέλος της καλλιέργειας αποτελεί το σόδειασμα και η μεταφορά, χωρίς χρονοτριβή, στις φάμπρικες; Τον περασμένο αιώνα εκτελούσαν τη δουλειά Μελανήσιοι σκλάβοι, ενώ αργότερα βρέθηκαν φτηνά χέρια από την Ελλάδα και κυρίως την Ιταλία. Η πλήρης αυτοματοποίηση της διαδικασίας παραγωγής ζάχαρης, από τη φύτευση έως την τελική φόρτωση στο λιμάνι, είδε σημαντική μείωση του πληθυσμού, σε σημείο που απέμειναν μόνο δέκα χιλιάδες κάτοικοι στην κοιμισμένη αλλά περιποιημένη κωμόπολη. Η περιήγηση μας οδήγησε φυσικά στους καλαμώνες και σε μια στροφή ξεπετάχτηκε ένα «κασοβέρι», ο κοντοστούπης στρουθοκάμηλος του βορείου Κουίνσλαντ με το παράξενο ράμφος. Ο παπα-Νικόλας γνώριζε το συμπαθητικά δρομέα και μας εξήγησε ότι το ιδιόμορφο ρύγχος προερχόταν από κτηνιατρική επέμβαση — επισκευή με υαλοπολυεστέρα ύστερα από οδικό ατύχημα. Πάντως, το κασοβέρι δεν είχε μάθει, αφού επέμενε να συχνάζει στους δρόμους!

Λίγες μέρες αργότερα, υπό συνεχή βροχή, πλησιάζουμε το Καιρνος, βορειότερη πόλη και τουριστική πρωτεύουσα του Κουίνσλαντ. Ευτυχώς για τους επισκέπτες, το Καιρνος στέκεται σταβέντο μιας ορεινής χερσονήσου όπου, ως δια μαγείας, σταματάει επιτέλους η νεροποντή. Εκτός από την ανανέωση στις βίξες και την παραλαβή αλληλογραφίας δεν έχουμε τίποτα το ιδιαίτερο να κάνουμε. Ναι μεν τζάμπα το αγκυροβόλιο, αλλά για να φτάσουμε ως τον ντόκο απ' όπου πηγαινοέρχονται καθημερινά τεράστια ταχύπλοα καταμαράν, πρέπει να διασχίσουμε το γοργό ποτάμι με το κωπήλατο βαρκάκι... Έχοντας ολοκληρώσει τους ανεφοδιασμούς, σαλπάρουμε πάλι προς τα βόρεια.

Πρώτος σταθμός τα νησιά Λόου. Καλύπτουμε μπαλονάτοι 45 ν.μ. σε 7 ώρες και φτάνουμε όταν αποχωρούν οι τελευταίοι ημερήσιοι εκδρομείς και ερασιτέχνες δύτες. Μας προϋπαντούν με φουσκωτά οι φύλακες, που μας υποδεικνύουν φιλικά σε ποιο σημείο ν' αγκυροβολήσουμε, χωρίς να κάνουμε ζημιά στα κοράλλια. Κατόπιν μας μοιράζουν ειδικές φυλλάδες με οδηγίες πλεύσης και συμπεριφοράς στο τεράστιο εθνικό πάρκο του «Barrier Reef», ως τα Στενά του Τόρες, 600 ν.μ. βορειότερα. Ενώ επιτρέπεται ο κατάπλους στην πλειονότητα των μαδρεπορικών νησίδων και ατολών, απαγορεύεται το ψαροντούφεκο, η περισυλλογή οστρακοειδών και κάθε άλλη αντισυμβαλλόμενη δραστηριότητα. Ευτυχώς η συρτή παραμένει ελεύθερη! Στο εξής όμως θα πετάνε από πάνω μας καθημερινά οι εναέριοι χωροφύλακες, φωτογραφίζοντας και ρωτώντας τα ίδια και τα ίδια στο VHF. Ξημερώματα σαλπάρουμε για το επόμενο σκέλος, 50 ν.μ. έως τα νησιά Χόουπ. Χάρη στον εξάρι σορόκο φτάνουμε νωρίς το απόγευμα, με τον ήλιο να στέκεται ψηλά, βοηθώντας την αναγνώριση των υφάλων. Καθισμένος στους σταυρούς, καθοδηγώ την Άννα Μαρία σ' ένα αμμουδερό κράσπεδο σταβέντο της νησίδας. Θα παραμείνουμε τρεις μέρες, κλεισμένοι από τον πολύ δυνατό αέρα και τους συνεχείς όμβρους, υπό την προστασία του κοραλλένιου μισοφέγγαρου.

Μοναδικοί κάτοικοι της νησίδας τα χιλιάδες θαλασσοπούλια, που ολημερίς πραγματοποιούν αερομαχίες στο ατέλειωτο κυνήγι της τροφής.

Σ' αυτή την περιοχή, το 1770, ο εξερευνητής Κουκ συνειδητοποίησε ότι έπλεε μεταξύ ακτής και υφάλων. Το κακό δεν άργησε κι ένα βράδυ το «Εντέβορ» προσέκρουσε σε μια ξέρα, όπου παρέμεινε καρφωμένο για μια βδομάδα. Ο συνδυασμός υψηλής μαρέας και συστηματικού ξεσαβουρώματος επέτρεψε την απελευθέρωση του προχειρομπαλωμένου πλοίου. Με χίλια ζόρια κατάφερε να επιπλεύσει έως τις παραπλήσιες εκβολές ενός μικρού ποταμού. Η ξέρα και το ποτάμι ονομάζονται σήμερα Εντέβορ, ενώ το παράκτιο χωριό Κούκταουν.

Σ' αυτό το σημείο εγκαταστάθηκε ο Κουκ, επισκευάζοντας το μπρίκι για τρεις μήνες.

Ταυτόχρονα επέτρεψε στους έμπαικτους επιστήμονες να μελετήσουν συστηματικά την αυστραλέζικη χλωρίδα και πανίδα. Για πρώτη φορά Ευρωπαίοι παρατήρησαν καγκουρό και ήρθαν σε επαφή με αυτόχθονες. Όταν μάλιστα ρωτήθηκαν οι τελευταίοι πώς ονόμαζαν τα μαρσιποφόρα, πήραν ως απάντηση: «κα- γκαρού», που σημαίνει «δεν καταλαβαίνω τι λες». Έτσι το όνομα παρέμεινε!

Με σύγχρονους χάρτες και καλό καιρό καταπλέουμε στις 2 Ιουνίου στο Κούκταουν. Η σημερινή πολίχνη, με τα λίγα αποικιακά κτίρια, είναι ό,τι επέζησε από μια σειρά καταστροφικών κυκλώνων που σάρωσαν στα τέλη του 19ου αιώνα την πόλη των 30.000 κατοίκων. Ερημιά, βάλτοι, κουνούπια και κροκόδειλοι κυριαρχούν από δω και πέρα. Έχοντας σεριανίσει στις λασπωμένες όχθες, βιαζόμαστε να ξαναβρούμε τις αισθησιακές κοραλλένιες νησίδες.

Στην έρημο της Βόρειας Αυστραλίας

Άνω μεριά, «top end», ονομάζουν οι Αυστραλοί τις αραιοκατοικημένες βόρειες περιοχές της χώρας τους. Μολυβένιος ήλιος, λόγχοι και ζουζούνια επικρατούν στην ερημική ενδοχώρα, ενώ κροκόδειλοι, κουνούπια και περαστικοί κυκλώνες μαστίζουν τις ελώδεις παραλίες. Ευτυχώς, οι στιχάδες των υπέροχων κοραλλένιων νησίδων προστατεύουν από τους δυνατούς αληγείς και υπόσχονται απεριόριστη ποικιλία αγκυροβολιών.

Κούκταουν, 5 Ιουνίου '95. Η πόλη που παλλόταν από τον πυρετό του χρυσού στα μέσα του 19ου αιώνα, με 30.000 κατοίκους, 100 μπαρ και άλλα τόσα πορνεία, δεν έχει τίποτα άλλο να επιδείξει παρά λίγα μνημεία και ανακαινισμένα αποικιακά κτίρια. Χωρίς δεύτερη σκέψη εγκαταλείπουμε την πόλη-φάντασμα, ρημαγμένη από τους κυκλώνες, για να συνεχίσουμε την πορεία μας προς τα Στενά του Τόρες. Στο σημείο όπου η θάλασσα συναντά τις εκβολές, μας προϋπαντούν απότομα σκαστά κύματα και αφού κάναμε δύο τρεις γερές βουτιές, ανοιγόμαστε στα βαθιά, ποδίζοντας προς τα οξύκορφα νησιά Λίζαρντ. Ως γνωστό, με φρέσκο αέρα η πλαγιοδρομία αποτελεί υγρή και γοργή πλεύση! Χαιρόμαστε το γερό λεβάντε, το μπόλικο πιτσίλισμα, τις αυξομειώσεις ιστιοφορίας στον παλμό των όμβρων.

Όσο ζυγώνουμε τα Στενά Τόρες τόσο πυκνώνουν οι ατόλες και οι κοραλλένιες ξέρες. Με την αιγαιοπελαγίτικη πείρα περνούμε άλλες δύο μούδες, όταν καβατζάρουμε το νησί σταβέντο των απότομων γκρεμών. Πλησιάζοντας το αγκυροβόλιο, οι καπελωτές σπιλιάδες ξετινάζουν τον αφρό. Με σηκωμένη την καρένα γιαλώνουμε σε μισή οργιά βάθος, φουντάροντας μόλις 20 μέτρα από την ήσυχη αμμουδιά.

Γύρω από τον ευρύχωρο κόρφο ορθώνεται αμφιθεατρικά το απόκρημνο βουνό. Οι δυνατοί άνεμοι εμποδίζουν τη βλάστηση, επιτρέποντας μόνο ακανθώδεις τούφες τσαλιών και μεμονωμένα, βασανισμένα ξερά δέντρα. Τις επόμενες τρεις μέρες θα φέρουμε γύρα τις κορφές, χαζεύοντας από ψηλά τις περουζένιες σοφράνο λιμνοθάλασσες. Θα κολυμπήσουμε στις κοντινές κοραλλιογενείς ξέρες, αιωρούμενοι στα ζεστά νερά, μαγεμένοι από τα υποβρύχια ανθολογήματα και την ποικιλία πολύχρωμων ψαριών. Για πρώτη φορά ξαναβρίσκουμε στην Αυστραλία τη χαρακτηριστική διαύγεια των υδάτων του Ειρηνικού. Ο παντοδύναμος αέρας μάς εγγυάται δροσιά και μπόλικα αμπερώρια από την ανεμογεννήτρια, για πολύωρες κουβέντες στα βραχέα με φίλους ραδιοερασιτέχνες ανά τον κόσμο, ενώ τα απογεύματα επισκεπτόμαστε ένα μαγκανοπήγαδο απ' όπου αντλούμε άφθονες κουβαδιές γλυκού νερού για ντους και μπουγάδα. Ωραία «ροβινσόνικη ζωή».

Στις 8 Ιουνίου, χαράματα, σαλπάρουμε για τα νησιά Φλίντερς, ελπίζοντας ότι θα διαρκέσει ο ισχυρός λεβάντες για να διανύσουμε 86 ν.μ. πριν από τη δύση του ήλιου. Η «Καλλίπυγος» πετάει από το ένα κύμα στο άλλο, καθώς την τραβούν οι δύο μουδαρισμένοι και σταυρωμένοι φλόκοι. Ελισσόμαστε ολοταχώς ανάμεσα σε υφάλους και βραχονησίδες, ακολουθώντας ναυσιπλοΐα ακρίβειας. Για να προλάβουμε τη νύχτα, αντί να παρακάμψουμε μια αλυσίδα ριζόβραχων, ευθυπλέουμε ανάμεσα σ' αυτά και στον παρακείμενο κάβο. Μόλις 5 μέτρα δείχνει το βυθόμετρο,

ενώ η ταχύτητά μας ξεπερνάει τους 8 κόμβους μόνο με φλοκάκι. Ανασαινουμε βαθιά όταν τελικά εισχωρούμε στο δαίδαλο των νήσων Φλίντερς, όπου θα διανυκτερεύσουμε. Το μίνι αρχιπέλαγος φέρει το όνομα του νεαρού αξιωματικού και υδρογράφου που στα μέσα του 19ου αιώνα περιέπλευσε την Αυστραλία με ανοιχτή φαλαινίδα, χαρτογραφώντας τις ακτές.

Την άλλη μέρα, επιτέλους, πιάνουμε ένα μεγάλο ψάρι στη σύρτη. Όλοι χαιρόμαστε και ιδιαίτερα η γάτα! Παρ' όλα τα μπουρίνια, ταξιδεύουμε ευχάριστα με ήρεμη θάλασσα, σταβέντο της μακράς αλυσίδας υφάλων, φτάνοντας νωρίς στο νησάκι Μόρις. Στη σοφράνο πλευρά, αποκαλύπτεται με τη ρηχία το κοραλλένιο κράσπεδο δυο τετραγωνικών χιλιομέτρων. Βρίσκουμε άλλα τρία ιστιοφόρα στο αγκυροβόλιο, διεθνή παρέα γνωστών από προηγούμενη, συναντήσεις, και με την ψαρούκλα γινόμαστε αμέσως ευπρόσδεκτοι! Μας μαγεύει το θελκτικό τοπίο και αποφασίζουμε να παραμείνουμε άλλο ένα 24ωρο.

Ομοπλέοντας με το στολίσκο, προσθέτουμε τον αγωνιστικό ερεθισμό στις υπόλοιπες απολαύσεις της κρουαζιέρας. Δεν πρόκειται φυσικά για σοβαρή άμιλλα. Τα μήκη διαφέρουν, είμαστε όλοι βα-ρυφορτωμένοι και ρυμουλκούμε συρτές. Η «νηοπομπή» φτάνει έπειτα από δύο ήσυχους ημερήσιους πλόες στο Ακρωτήριο Ίντιαν Χεντ και φουντάρουμε ομαδικά σταβέντο της χερσονήσου Μάργκαρετ. Πάλι είμαστε οι μόνοι που πιάσαμε ψάρι, για τον απλούστατο λόγο ότι δε σέρνουμε μια συρτή αλλά έξι, δημιουργώντας κατ' αυτό τον τρόπο ένα κοπάδι δολωμάτων ικανό να κινήσει την πεινασμένη περιέργεια και του πιο υπερόπτη γαλέου!

Στις παραλίες ανακαλύψαμε άλλον ένα φαγώσιμο θησαυρό! Μόλις μας το επέτρεψε η παλίρροια, αποβιβαστήκαμε οργανωμένοι με κοπίδια, σφυριά, μαχαίρια και τ' απαραίτητα λεμόνια. Αφούτσιμολογήσαμε κάμποσες ντουζίνες οστρακοειδών, επόμενο ήταν να διψάσουμε. Μεταφερθήκαμε ως τη φοινικοστοιχία, όπου εύκολα τρυγήσαμε δροσερές καρύδες. Σίγουρα θ' αναρωπιέται ο αναγνώστης γιατί επιμένω στα πρόχειρό μας γεύματα. Τίποτα πιο ερεθιστικό από τη φρέσκια τροφή, ιδίως όταν σου επιτρέπει να ξεφύγεις από τη ρουτίνα των μακαρονάδων, του πιλαφιού ή της φακής.

Απέμεναν 100 ν.μ. έως τα Στενά Τόρες. Έπρεπε να επωφεληθούμε από τις καλές συνθήκες για να περάσουμε το δύσκολο αμφίγειο. Στο εξής έπρεπε να ταξιδεύουμε με το ρολόι στο χέρι, υπολογίζοντας ακριβώς την τοπική στάθμη και τη ροή των υδάτων, κάτι όχι τόσο φυσικό για μεσογειακό ναυτικό, άσχετα εάν η αριθμητική είναι απλή. Εντούτοις τα καταφέρνουμε, διανυκτερεύοντας σε μια αυλώνα στα πρόθυρα των στενών κι αποπλέοντας την ώρα που μπατάρει η μαρέα.

15 Ιουνίου, ώρα έντεκα, καβατζάρουμε το Ακρωτήριο Γιορκ, τη βορειότερη πούντα της Αυστραλίας. Με λεβαντίνι δύο μποφόρ σηκώνουμε μπαλόνη και το δρομόμετρο δείχνει τρεις κόμβους. Χάρη στην καλή σήμανση και στις ενδείξεις του GPS ευθυδρομήσαμε εύκολα, φτάνοντας νωρίς στη δυτική πλευρά των στενών. Καλώς ήλθαμε στη Θάλασσα της Αραφούρα. Τα στενά φέρουν το όνομα του Ισπανού ναυτικού κι εξερευνητή Τόρες.

Φουντάρουμε σ' ένα καλοπροστατευμένο караβοστάσι, το Μπάμαγκα. Μετά το αναγκαίο σενιάρισμα της κουβέρτας, έριξα μια δροσιστική βουτιά. Αμέσως ακούστηκαν προειδοποιητικές κραυγές από τα γειτονικά αλιευτικά: «Βγες αμέσως από το νερό! Εδώ φωλιάζουν δύο κροκόδειλοι! Τον περασμένο μήνα έφαγαν το δάσκαλο!». Δε χρειαζόταν πολύ για να ανέβω στην πρύμνη. Νομίζω ότι σ' αυτή την περιοχή ενδείκνυνται τα μπουγέλα!

Το κοκκινόχωμα, πλούσιο σε βωξίτη, καλύπτει εδώ τα πάντα, πουδράροντας ανθρώπους και αντικείμενα με πορφυρό κονιορτό. Ρόδισαν μέχρι και οι λευκοί παπαφίγκοι! Σαν ογκόλιθοι υψώνονται στους λόγκους τεράστιες μυρμηγκοφωλιές, ενώ οι κάτοικοι, στην πλειονότητα σωματώδεις Μελανήσιοι, πηγαινοέρχονται με σαραβαλιασμένα αγροτικά. Μας δίνεται η εντύπωση ότι εγκαταλείψαμε κιόλας την Αυστραλία. Συγγενείς των λαών του δυτικού Ειρηνικού και της Νέας Γουινέας, οι ντόπιοι ήταν οι πρώτοι Αυστραλοί ιθαγενείς που απέκτησαν δικαιώματα, πολιτιστική αναγνώριση κι ενα σχετικό βαθμό αυτοδιαχείρισης. Σίγουρα συνετέλεσε η οργανωμένη ζωή τους σε περιοχές χωρίς μεγάλη οικονομική σημασία. Μοναδικοί λευκοί οι παραθεριστές και ερασιτέχνες ψαράδες από τον παγερό Νότο, που κάλυψαν 4.000 χμ. για να δοκιμάσουν την τύχη τους στη ζεστή ιχθυόεσσα.

Μια βόλτα στο «μίνι μάρκετ» του χωριού μάς απέδειξε άλλη μια φορά πόσο απόκεντρα

βρισκόμαστε. Οι τιμές ήταν διπλάσιες σε σύγκριση με το Μπρίσμπαν. Πέρασαμε τρεις ευχάριστες μέρες σ' αυτή τη διαφορετική Αυστραλία. Επόμενός μας σταθμός το Γκοβ, 100 ν.μ. ως την άλλη πλευρά του κόλπου της Καρπεντάρια. Τα δελτία καιρού αναγγέλλουν ισχυρό σορόκο, ιδανικό για μια γρήγορη πλαγιοδρομία.

18 Ιουνίου: Λόγω παλίρροιας αποπλέουμε μεσημεράκι και ταχύτατα βουλιάζουν οι ακτές στ' απόνερα της πρύμνης μας. Με δύο μούδες στη μαϊστρα και μία στο φλόκο απολαμβάνουμε την πλεύση, ενώ το ανεμοτίμονο κρατάει σταθερή πορεία. Οι τελευταίες ώρες της νύχτας βλέπουν τον αέρα να φρεσκάρει.

Τα βάθη στον κόλπο Καρπεντάρια δεν ξεπερνούν τα 40 μέτρα, έτσι ο κυματισμός γίνεται πολύ απότομος. Στις προγνώσεις, άλλωστε, αναφέρουν ύψος κυμάτων έως και τρία μέτρα. Όλη τη δεύτερη μέρα, η μέση μας ταχύτητα παραμένει στους έξι κόμβους. Όλα θα ήταν τέλεια, αν οι κινήσεις δεν ήταν τόσο χαώδεις και τα κοπανήματα τόσο βίαια. Από το ράδιο πληροφορούμαστε τα βάσανα των άλλων κότερων γύρω μας: ναυτία, εγκαύματα από τουμπαρισμένη κατσαρόλα, θάλασσα στις δεξαμενές καυσίμων από τις εξαερώσεις... Η νέα νύχτα φέρνει τους δικούς μας μπελάδες, γιατί κάτι συνέβη με τη δεξιά καρένα. Είμαστε αναγκασμένοι να ορτσάρουμε δέκα μοίρες, προσαρμόζοντας την πορεία στον εκπεσμό του σκάφους. Υποπτευόμαστε ζημιά στο πτερύγιο που είχαμε ήδη μπαλώσει μετά το κοπάνημα στη Γη του Πυρός και που ξανακοπανήσαμε βάνουσα κοντά στο νησί Φρέιζερ πριν από δύο μήνες. Το σκάφος όμως παραμένει ολάκερο, έτσι συνεχίζουμε ολοταχώς για τον προορισμό μας. Ξημερώματα της τέταρτης μέρας καταπλέουμε στο εξαιρετικό απάγκιο του Γκοβ, φουντάροντας μπροστά στον τοπικό ναυτικό όμιλο.

Μαζί με το υπαίθριο ορυχείο βωξίτη και το υπερσύγχρονο εργοστάσιο αλουμίνιας ιδρύθηκε η μικρή πόλη, μόλις πριν από 25 χρόνια. Τοποθετημένο σε μια από τις πιο δύσβατες και παράμερες περιοχές της Αυστραλίας, το Γκοβ συνδέεται μόνο από αέρα ή διά θαλάσσης με τον υπόλοιπο κόσμο. Όλα είναι πανάκριβα και ελάχιστες οι διασκεδάσεις για τους ξενιτεμένους εργαζόμενους που μετοίκησαν με τριετή συμβόλαια. Ο ναυτικός όμιλος σφύζει από ζωή, καλωσορίζοντας και τους περαστικούς ιστιοπλόους, αφού η θάλασσα αποτελεί μοναδικό τόπο αναψυχής και διασκέδασης για την πλειονότητα των δεκαπέντε χιλιάδων κατοίκων. Πολλοί απ' αυτούς, με άπλετο ελεύθερο χρόνο, κατασκευάζουν ερασιτεχνικά διάφορα πλεούμενα.

Την επομένη της άφιξής μας προμηθευτήκαμε ένα φύλλο κοντραπλακέ κι ένα πλανισμένο καδρόνι ελατιού. Έπειτα κάτσαμε την «Καλλίπυγο», με την άμπωτη, στην κεκλιμένη αμμουδιά για να αφαιρέσουμε τα υπολείμματα της παλιάς καρένας και καταμετρήσαμε το εσωτερικό τη θήκης. Ευτυχώς είχαμε μαζί μας υαλοϋφάσματα, ξυλεία, εργαλεία και την απαραίτητη εποχική ρητίνη, έτσι μέσα σε τέσσερις μόλις μέρες κατασκευάσαμε ένα ολοκαίνουριο φτερό. Οι ικανότητες της Άννας Μαρίας στο ροκάνι και στην πλάνη προκάλεσαν ενθουσιασμό, που υλοποιήθηκε με άφθονα κεράσματα παγωμένης μπίρας. Η έλλειψη λεωφορείων μεταξύ πόλης και παραλίας θεσμοθετεί το οτοστόπ, χάρη στο οποίο είχαμε πάμπολλες ευκαιρίες να γνωρίσουμε τους κατοίκους της περιοχής και ιδιαίτερα τους ιθαγενείς. Όλη η γη του Άρνεμ, η Β.Α. γωνιά της Αυστραλίας, θεωρείται επίσημα πλέον κυριότητα των αυτόχθονων από τα τέλη της δεκαετίας του '60. Έχοντας μόλις αποκτήσει πολιτικά και εδαφικά δικαιώματα, οι φυλές μάταια αντιστάθηκαν στα κρατικά σχέδια εξόρυξης βωξίτη, αλλά τουλάχιστον κατάφεραν να αποσπάσουν σεβαστές αποζημιώσεις. Οι αυτόχθονες που συναντούσαμε στο Γκοβ αντιπροσώπευαν όλο το φάσμα της φυλής τους, από τους αποβλακωμένους μπεκρήδες έως τους επιχειρηματίες, περνώντας από καλλιτέχνες ή δασκάλους, όλοι με κοινό χαρακτηριστικό την πίκρα και την υπεροψία προς το «δυτικό» πολιτισμό και τα υλικά του αγαθά.

Έχοντας αφήσει τα εποχικά της καρένας να ξεραθούν πλήρως για ένα 48ωρο, καθίσαμε πάλι την «Καλλίπυγο» στην αμμουδιά και με τη ρηχία τοποθετήσαμε το καινούριο πτερύγιο.

Τέλος καλό, όλα καλά· ετοιμαζόμαστε για νέο απόπλου. Τούτο το σκέλος θα μας οδηγήσει στο Ντάρβιν, πρωτεύουσα της Βόρειας Αυστραλίας, αφού πρώτα παραπλεύσουμε 500 ν.μ. άγριων και ερημικών ακτών. Στη θάλασσα της Αραφούρα επικρατούν μουσωνικές συνθήκες, δυνατοί αέριδες και εξάμετρες παλίρροιας που προκαλούν πανίσχυρα ρεύματα. Καθώς σκοπεύουμε να διαπλεύσουμε δύο αμφίγεια παρόμοια με τα Στενά του Τόρες, θα πρέπει να προσαρμόσουμε την πορεία μας στα ωράρια της μαρέας. Αφού ικανοποιηθήκαμε για την καλή λειτουργία του

καινούριου πτερυγίου, αποχαιριτήσαμε τα φιλόξενα μέλη του ναυτικού ομίλου και βιράραμε την άγκυρα. Ένα πρώτο στενό ανοιγόταν μόλις 20 ν.μ. μπροστά μας· κακώς το θεωρούν έλασσον, γιατί γρήγορα βρεθήκαμε με πρυμίο εξάρι, αντιμετωπίζοντας δυόμισι κόμβους αντίθετου ρεύματος. Λες κι ενα τεράστιο άροτρο να 'χε οργώσει τη θάλασσα, σκάβοντας ένα ιλιγγιώδες χαράκωμα. Η επαρκής πλευστότητα της πλώρης απέτρεψε τυχόν καρφώματα και με συγκρατημένη αισιοδοξία προχωρήσαμε έως το επόμενο στενό, για το οποίο είχαμε κάνει τους υπολογισμούς. Ήταν αναμενόμενο να μη συναντήσουμε κανένα πρόβλημα, αφού συμφωνούσαν ρεύμα και αέρας, «σιδερώνοντας» την επιφάνεια. Ορτσάροντας σταβέντο του νησιού, φουντάραμε μπροστά σε μια κατάλευκη αμμουδιά. Αν εξαιρέσουμε τα σφυρίγματα των σπιλιάδων και τις κραυγές των γυπαετών, επικρατούσε πλήρης ηρεμία και μοναξιά.

Σαλπάραμε γύρω στις δέκα, λογαριάζοντας να περάσουμε, ακριβώς την ώρα της ανώτατης στάθμης, τον πιο κακόφημο δίαυλο της Αυστραλίας, γνωστό σαν «Χολ ιν δε γουόλ», κυριολεκτικά «τρύπα στον τοίχο». Πρόκειται για ένα στενό πέραςμα πλάτους μόλις 80 μέτρων και μήκους ενός μιλίου, μοναδικό άνοιγμα στη μακρόστενη και κρημνώδη χερσόνησο Παραγκάλα. Κατά το βρετανικό πλοηγό, η πλήμμη συμβαίνει μιάμιση ώρα αργότερα από το Γκοβ, ενώ οι πράτικοι του ναυτικού ομίλου ισχυρίζονται ότι η διαφορά είναι μόνο 45 λεπτά. Πάντως, όλοι συμφωνούν ότι η ροή των υδάτων μια ώρα πριν και μετά την πλήμμη φτάνει την εξωφρενική ταχύτητα των δώδεκα κόμβων! Ακολουθώντας το σοφό... Σολομώντα, διαλέξαμε τη μέση οδό. Προφανώς δεν είμαστε οι μόνοι με την ίδια άποψη, μας ακολουθεί ένα μεγάλο αυστραλέζικο ιστιοφόρο και για ν' αφήσουμε σε άλλους τα πειράματα, τους χαρίζουμε την πρωτοπορία. Σαν μακρά τείχη ορθώνονται στην πλώρη μας οι βραχώδεις ακτές της Παραγκάλα και με δυσπιστία κιαλάρουμε το στενό, αναρωτώμενοι πώς θα χωρέσουμε σ' αυτή την τρυμαλιά. Φτάνοντας στην μπούκα, έχουμε την εντύπωση ότι βρισκόμαστε σε πλυντήριο ρούχων. Τα κύματα σκάνε τρελά, το σκάφος τσιτάρει με χαώδεις κινήσεις. Έχουμε να καταπολεμήσουμε δύο κόμβους ρεύμα και ατίθασους στροβίλους. Όσο προχωρούμε βελτιώνεται η κατάσταση, ενώ μειώνεται ολοένα το ρεύμα. Η λαγουδέρα αλαφρώνει και με ανακούφιση μπορούμε να θαυμάσουμε το φυσικό δίαυλο και τα παράξενα σχήματα των στρωμάτων σχιστόλιθου. Φτάνοντας στην έξοδο, η ροή μηδενίστηκε, άρα διαπλεύσαμε 20 λεπτά νωρίτερα απ' ό,τι έπρεπε. Ήταν φανερό ότι οι πράτικοι είχαν δίκιο ως συνήθως!

Αριστερά μας εμφανίζεται ένας ευλίμενος όρμος, με το κατάλευκο αμμουδερό σιρίτι. Ιδεώδες μέρος να ξαποστάσουμε. Όταν ελαττώθηκε η κάψα του ήλιου, αποβιβαζόμαστε με το βαρκάκι, εξετάζοντας το παράξενο τοπίο της χερσονήσου. Με ενδιαφέρον κατασκοπεύουμε μια ντροπαλή οικογένεια νάνων καγκουρό. Όπου φύγει φύγει μόλις μας αντιλήφθηκαν. Με μεγάλους σάλτους πήδησαν από βράχο σε βράχο κι εξαφανίστηκαν στον πέτρινο λαβύρινθο. Σειρά μας, λίγο αργότερα, να υποχωρήσουμε βιαστικά, ανακαλύπτοντας ξαφνικά μπροστά μας ένα τεράστιο λογκικέφαλο φίδι. Έτσι επιστρέψαμε στο σκάφος όπου μαγειρεύουμε μια ωραία... μακαρονάδα!

2 Ιουλίου: Αποπλέουμε προς το Ντάρβιν. Με την αναγγελία ισχυρών ανέμων, μουδάρουμε τους δυο σταυρωμένους φλόκους και προχωράμε ολοταχώς. Ευχαριστιόμαστε τη γρήγορη περαντζάδα, η πρύμη ανεβοκατεβαίνει στο ρυθμό του μεγάλου κυματισμού, που τον οργώνει η αφρισμένη πλώρη. Τη νύχτα ανακατατάσσουμε την ιστιοφορία. Ο άνεμος στρέφεται στεριανός και δυναμώνει, ενώ τα κύματα μικραίνουν. Το ίδιο σενάριο ακριβώς και τη δεύτερη μέρα. Δοκιμάζουμε μια παλιά συνταγή λαχανοντολμάδων με κορνμπίφ αντί για κιμά. Με μπόλικά μπαχαρικά και πετυχημένο αυγολέμονο, μας ικανοποιεί το αποτέλεσμα. Η γάτα όμως προτιμάει τη σίγουρη γεύση των σπαρταριστών χελιδονόψαρων που προσγειώνονται στην κουβέρτα. Με φεγγαράδα πλαγιοδρομούμε παράλληλα στις ακτές, υπολογίζοντας να καβατζάρουμε το Ακρωτήριο Ντον πριν από τα ξημερώματα. Αυτή τη φορά δεν υπάρχουν αμφιβολίες, καθώς οι παλιρροϊκοί πίνακες δίνουν την ακριβή ώρα της μαρέας για το συγκεκριμένο κάβο. Σαν πύραυλος μπαίνουμε στον κόλπο Βαν Ντίμεν, με 5 κόμβους ευνοϊκό ρεύμα, δεχόμενοι τόνους νερού όταν διατρπούμε τα υδάτινα τείχη που σήκωσε η πανίσχυρη παλίρροια. Φτάνουμε βράδυ στην απέναντι ακτή και δυτική πλευρά του κόλπου. Τυφλωμένοι από τα φώτα της πόλης, ζυγώνουμε ψάχνοντας αγκυροβόλιο στην ευρύχωρη ράδα, ανάμεσα στα διακόσια φουνταρισμένα σκάφη. Κύριο πρόβλημα εδώ η δεκάμετρη υψομετρική διαφορά μεταξύ πλήμμης και ρηχίας. Ανασύροντας

τα πτερύγια γιαλώνουμε, ποντίζοντας παρέα με τις βάρκες και τα μικρά καταμαράν μπροστά στο ναυτικό όμιλο.

Συστημένοι από ένα ζευγάρι φίλων του Μπρίσμπαν, μας περίμεναν ο Τζακ και η Ελένη, Ελληνοαυστραλοί δεύτερης γενιάς και εξήντα χρόνια Νταρβινίτες. Ανεκτίμητη πηγή πληροφοριών για το πού βρίσκουμε τι, μας υποδέχτηκαν στο σπίτι τους και μας σεριάνισαν σε αγορές και αξιοθέατα. Η κοσμοπολίτικη πρωτεύουσα της Βόρειας Αυστραλίας, στριμωγμένη μεταξύ ερήμου και ωκεανού, αποτελείσική δίοδο ανάμεσα στον αγγλοσαξονικό κόσμο και στη Νοτιοανατολική Ασία. Πού αλλού συναντά κανείς στον ίδιο δρόμο κινέζικο τέμενος, σχολή περουβιάνικης μουσικής και προκηρύξεις στα σερβοκροάτικα ότι απαγορεύεται η απόσταση σλιβοβίτσας;

Στα νησιά των μπαχαρικών

21/7/95: Το φυσάμε και δεν κρυώνει. Μπουνάτσα, ρεστία και μολυβένιος ήλιος μάς πολιορκούν. Εάν εξαιρέσουμε την μπουκαδουρίτσα που μας ρούφηξε εχθές από τον κόλπο του Ντάρβιν, παιδεύομαστε με τις ρέφλες στη γιαουρτένια θάλασσα. Η Αυστραλέζικη Μετεωρολογική Υπηρεσία αισιόδοξα προβλέπει ασθενείς ανέμους και τα απομένοντα 400 ν.μ. έως τη νήσο Τιμόρ μάς βασανίζουν σαν μυθική απόσταση. Φυσικά, δεν έχουμε καύσιμα για να διανύσουμε με μηχανή όλη τη διαδρομή, έτσι με μπαλόνη και υπομονή παγιδεύουμε τις τεμπέλικες πνοές του Αιόλου.

Όρτσα-πόδιζε, φέρμα-λάσκα τις σκότες, παράγουμε αρκετό φαινόμενο αέρα για να κινούμαστε με 2-3 κόμβους! Όπου να 'ναι όμως πρέπει να επανεμφανιστούν οι αληγείς, καθώς «ανεβαίνει» το βαρόμετρο. Με το σούρουπο καλωσορίζουμε την ηδύπνου όστρια, προάγγελος του απέραντου υψηλού που απλώνεται στο νότιο Ινδικό. Με πέντε κόμβους αεράκι στην μπάντα, ελαφρώς κουπασταρισμένοι από το μπαλόνη, εμπιστευόμαστε τη λαγουδέρα στον αυτόματο πιλότο και αναπολούμε τις τελευταίες μέρες στο Ντάρβιν, τις πυρετώδεις προετοιμασίες, τα νταλαβέρια και τις ινδονησιακές προξενικές αρχές... Μοναδική περίπτωση στον κόσμο, η Ινδονησία γυρεύει εκ των προτέρων ειδική άδεια εισόδου (σφραγισμένη από τέσσερα υπουργεία!) για να επιτραπεί ο κατάπλους σε οποιοδήποτε αλλοδαπό πλεούμενο. Τα πάντα φτηνά, αλλά οι Αρχές χρειάζονται ασήμωμα για το παραμικρό, αυτή τουλάχιστον είναι η θεωρία.

Με την επιστροφή των αληγών χαλαρώνουμε, απολαμβάνοντας τις χαρές της πλεύσης, μανούβρες, ναυσιπλοΐα, ψάρεμα, μαγείρεμα ή απλώς χαζεύουμε τις συνεχείς εναλλαγές φωτός και θαλάσσης. Την επομένη διασχίζουμε τα υγρά σύνορα: αεροπλάνα της αυστραλέζικης ακτοφυλακής παρακολουθούν πρωτόγονα ινδονησιακά ψαροκάικα, ενώ στον ορίζοντα υψώνονται αστάλινες δομές πετρελαιοπηγών, μάρτυρες των ανωμάλων σχέσεων μεταξύ των δύο γειτονικών χωρών. Η Αυστραλία δεν αντέδρασε ποτέ στη βίαιη προσάρτηση του Ανατολικού Τιμόρ από το γιαβανέζικο στρατό και ως «δώρο» επετράπη η εξόρυξη μαύρου χρυσού στην περιοχή, με το αζημίωτο βεβαίως, που πάει κατευθείαν στις τσέπες των χουντικών της Τζακάρτα. Βρόμικη υπόθεση η πολιτική, ιδίως εάν σκεφτεί κανείς τον κοσμάκη που υποφέρει από ασίτια και αρρώστιες.

Την τέταρτη μέρα κιαλάρουμε στη δύση τις κορυφές του Τιμόρ, ενώ ο σορόκος ρεσκάρει, αναγκάζοντάς μας να αντικαταστήσουμε το μπαλόνη τα μεσάνυχτα. Το αντίθετο παλιρροϊκό ρεύμα μάς επιβραδύνει κάπως στα στενά και τελικά φουντάρουμε στην ευρύχωρη ράδα του Κουπάγκ γύρω στις τρεις το πρωί. Έπειτα από ολιγόωρο ύπνο, μας περιμένει πολιτιστικό σοκ, όταν καταφθάνουν οι Αρχές με μπαλωμένες στολές και πεινασμένο βλέμμα. Ούτε στο Σουδάν δεν είχαμε δει τέτοια χάλια! Παζαρέψαμε τις υπηρεσίες τους έναντι πέντε δολαρίων στον καθένα και μέσα σε λίγα λεπτά πρατικάραμε, αποκτώντας το δικαίωμα να αποβιβαστούμε.

Στην παραλία ένα μπαράκι ενδείκνυται για την προσάραξη της λέμβου και ξαφνικά συνειδητοποιούμε ότι είμαστε στην Ασία. Πλήθη με παράξενες φορεσιές, αεικίνητοι στόλοι πολύχρωμων μίνι λεωφορείων, σμήνη μοτοποδηλάτων, σκόνη, δυνατές μυρωδιές μπαχαρικών κι

ανοιχτών οχετών, επιγραφές σε ακαταλαβίστικη γλώσσα, ενώ σε κάθε βήμα μάς ακολουθούν τα «χαλό μίστερ!» των ντόπιων...

Πατρίδα του πανάκριβου και μυρωδάτου σανταλόξυλου, το Τιμόρ αποτέλεσε το νοτιότερο στέλεχος του μυθικού αρχιπελάγους των μπαχαρικών. Γνωστό στους Ευρωπαίους από την πτολεμαϊκή εποχή, όταν Κινέζοι έμποροι διοχέτευαν με τα караβάνια τους φάρμακα, μοσχοκάρυδο, πιπέρι και γαρίφαλο μέχρι και τα μεσογειακά παράλια. Από το 2ο μ.Χ. αιώνα, άρχισαν οι επαφές με τις Ινδίες και μέσα σε τρεις αιώνες επικράτησαν οι ινδικές δυναστείες του βασιλείου της Γιάβα. Τότε ήταν η πρώτη φορά που γνώρισε το αρχιπέλαγος κεντρική ηγεμονία, παράγοντας συνάμα έναν εντυπωσιακό λαμπρό πολιτισμό, με σύνορα από το Βιετνάμ έως την Αυστραλία. Τον ένατο αιώνα, τα γοργά ντάου του Περσικού Κόλπου επεσκίασαν με τα λατίνια τους τα караβάνια της Ασίας, προσθέτοντας την ισλαμική επιρροή στο αρχιπέλαγος, που διασπάστηκε σε πλήθος ανεξάρτητων σουλτανάτων. Ενώ ο Κολόμβος έψαχνε τις Ινδίες στην... Καραϊβική, οι Πορτογάλοι λαδώνοντας Άραβες ναυτίλους συνειδητοποιούσαν τα κατατόπια και τη μετεωρολογία του Ινδικού ωκεανού. Έτσι από το 1512 μονοπόλησαν το εμπόριο των μπαχαρικών προς την Ευρώπη.

Παρόμοιο κελεπούρι δεν μπορούσε παρά να ερεθίσει την όρεξη των ανερχόμενων ναυτικών δυνάμεων της Δύσης και μέσα σε εκατό χρόνια, Ολλανδοί, Εγγλέζοι, Ισπανοί και Γάλλοι ξεκοίλιασαν την κότα με τα χρυσά αυγά. Το 17ο αιώνα ήταν τέτοια η υπερπροσφορά, που «πάτωσαν» στις ευρωπαϊκές αγορές οι τιμές των καρυκευμάτων. Μόνο η θηριώδης επιμονή και το μπόλικο μπαρούτι, επέτρεψαν στους Ολλανδούς να κυριαρχήσουν, ελέγχοντας τις ποσότητες παραγωγής και επιβάλλοντας μονοπώλια. Όσο για τους Πορτογάλους, παρέμειναν με τις φτωχότερες κατοχές τους, το αλίμενο Ανατολικό Τιμόρ και πέντε παρακείμενα ξερονήσια.

Το απίθανο σύμπλεγμα των χιλίων κατοικημένων νησιών —με 360 φυλές και 250 γλώσσες— δέχτηκε κι απορρόφησε σε δεκαπέντε αιώνες επιρροές από τους κυριότερους πολιτισμούς και θρησκείες. Σε κέντρα όπως το Κουπάγκ, η θάλασσα έφερε κι ανακάτωσε όλες τις νατσιόνες και τις κουλτούρες: τζαμιά, καθολικοί ναοί, τσαϊστικά τεμένη γειτονεύουν όπως οι έντονες μυρουδιές και μπόχες. Τα ενωτικά στοιχεία προέρχονται σήμερα από τη Γιάβα.

Φανταστείτε όμως ότι αυτή η πόλη των 20.000 κατοίκων δε έχει τρεχούμενο νερό παρά μόνο πηγάδια, ενώ βυτιοφόρα και τρίκυκλα διανέμουν ένα κιτρινωπό υγρό αμφιβόλου ποιότητας.

Την επομένη εκδράμαμε στα περίχωρα μ' ένα από τα τοπικά υπεραστικά λεωφορεία. Φορτηγό με ξύλινη καρότσα, οροφή και πάγκους, αλλά με ωραία ατμόσφαιρα από τα ντόπια τσιγάρα καπνού και μοσχοκάρφου. Ενώ το όχημα γρυλίζει ανηφορίζοντας τις απότομες στροφές, χαζεύουμε την τροπική βλάστηση στην περίοδο της ξηρασίας. Όσο πλησιάζουμε το υψίπεδο τόσο επικρατούν ξερά χόρτα, λόγκοι κι ευκάλυπτοι, ενώ στον ορίζοντα αστράφτουν οι σμαραγδένιες αναλαμπές του ωκεανού.

Ο καρδόδρομος θα μας περάσει από μικρά χωριά, σποράδες από μικρά σπίτια, ασβεστωμένα πλεκτά καλάμια στημένα σε πιλοτές και ζωσμένα από καλλιέργειες. Το λεωφορείο κλείνει τον κύκλο του δρομολογίου καθώς επανεμφανίζεται η ράδα του Κουπάγκ στους πρόποδες της παράκτιας οροσειράς. Κατά την κάθοδο παρατηρούμε το στόλο των εικοσάμετρων αλιευτικών τριμαράν, μάρτυρες της πάλαι ποτέ ναυτικής δύναμης του Σουλαβέσι.

Εκτός από τον ευρύχωρο κόλπο και την τριτοκοσμική του πρωτεύουσα δε μας προσφέρει πολλά το Τιμόρ και στις 28 Ιουλίου σαλπάρουμε προς τα βόρεια, με προορισμό το σύμπλεγμα μικρών νησιών στ' ανατολικά του Φλόρες.

Με τα πολύκορφα όρη σοφράνο ν' ανακόπτουν τους αληγείς και τα δυνατά αντίθετα ρεύματα δυσχεραίνεται κάπως η πλεύση, αλλά με αλληπάλληλες τσίμες, τακ και αλλαγές πανιών εμφανίζονται τα ξημερώματα της επομένης οι συμμετρικοί κώνοι των πάμπολλων ηφαιστείων της στιχάδας. Πλαγιοδρομώντας μπαλονάτοι, μπουκάρουμε στα στενά. Θαυμάζουμε τα ήρεμα

αμφίγεια που ανοίγονται γύρω μας, ενώ σαν πολύχρωμες πεταλούδες αρμενίζουν πέρα δώθε τα λατίνια των ντόπιων πολυσκάφων. Δεξιά μας και σοφράνο διακρίνουμε ένα ρυάκι που διακόπτει τη συστοιχία των κοκκοφοινίκων. Ασφαλώς το γλυκό νερό θα παρεμπόδιζε την ανάπτυξη των κοραλλιών, προσφέροντας ένα τέλειο αγκυροβόλιο στην κατάλευκη παραλία.

Μετά την άπνη νύχτα ξαποστάζουμε στη σκιά της τέντας. Η ησυχία διήρκεσε πολύ, καθώς δυο νεαροί καθέλευσαν ένα μονόξυλο στην αμμουδιά και κωπηλατώντας μανιωδώς ήρθαν να μας επισκεφθούν. Παρ' όλο το λεξικό τσέπης, η συνεννόηση αποδείχθηκε δύσκολη όχι μόνο γλωσσικά αλλά και ηθικά. Τέλος πάντων, τους κέρασαμε τσάι και τσιγάρα, η επικοινωνία παρέμεινε περιορισμένη και ύστερα από λίγο καταφέραμε να τους αποχαιρετήσουμε. Η νύχτα μάς βρήκε ρεμβάζοντας το ηλιοβασίλεμα και αφού έπεσε η βελουδένια αυλαία, παρατηρήσαμε μια βουνοπλαγιά όπου συνέχιζε να ροδίζει η πυρακτωμένη λάβα! Από τα 400 ηφαιστειά του αρχιπελάγους πετύχαμε ένα από τα 80 εν ενεργεία. Λέγεται ότι το σύνολο των 180 εκατομμυρίων κατοίκων της Ινδονησίας ζει στη σκιά κάποιου ηφαιστείου. Κοιτάξαμε την αδυσώπητη κάθοδο της πύρινης γλώσσας ως αργά.

Νωρίς την επομένη σαλπάρουμε για το κύριο χωριό της Λεμπάτα, το Λεβολέμπα. Οι διακλαδώσεις των στενών και η ήσυχη επιφάνεια μας δίνουν την εντύπωση ότι πλέουμε σε κάποια ορεινή λίμνη. Παρά το δυνατό αντίθετο ρεύμα, τα καταφέρνουμε πλέοντας σύρριζα στις ξέρες και φουντάρουμε μπροστά στο «ξυλοπόδαρο» χωριό. Εδώ οι πελάδες σε πιλοτές υποστεγάζουν τα μονόξυλα. Οι φιλικοί κάτοικοι, μελανήσιας καταγωγής, μας προσκαλούν να δέσουμε το βαρκάκι μας στο «γκαραζ» τους.

Στην πλατεία της αγοράς πάμπολλες γυναίκες γνέθουν μπαμπάκι, επιβλέποντας την πραμάτεια τους από λαχανικά και λιαστά ψάρια. Στη σκιά της χαραμαδιασμένης εκκλησίας ένας γυρολόγος μάζεψε τα πλήθη χάρη σ' ένα μεγάλο καφετί χαυλιόδοντα και μια δεκαριά βραχιόλια ελεφαντοστούν. Εάν το μικρό αρχιπέλαγος δεν προσέφερε εμπορεύσιμα αγαθά στους θαλασσινούς επιχειρηματίες των περασμένων αιώνων, τουλάχιστον παρείχε εξαιρετα αγκυροβόλια και ναυτίλους.

Την επομένη διαπλέουμε το κανάλι προς δυσμάς, έχοντας τριγύρω δεκάδες διαφορετικών ιστοφόρων. Σαν ζωντανό ναυτικό μουσείο ελίσσονται λατίνια, ψάθες, σακολέβες και ράντες, ενώ οι γάστρες τους αποτελούν όνειρο για κάθε φανατικό ναυτικής ιστορίας και τέχνης. Εάν προορίζονται για την ίδια χρήση, αλιεία και μεταφορές, τα ντόπια σκάφη αντιπροσωπεύουν όλες τις τεχνολογικές επιρροές που δέχτηκε το αρχιπέλαγος τα τελευταία 2.000 χρόνια. Μοναδική άγνωστη προσωπικότητα στο σημερινό παραλήρημα ένα πρωτόγονο αλλά ταχύτατο είδος υδροπτέρυγου τριμαράν, όπου οι πλωτήρες έχουν αντικατασταθεί με ξύλινα πέδιλα.

Καταπλέουμε στο δίαυλο μεταξύ Αδουνάρα και Σόλορ, βιράροντας το μπαλόνη. Προορισμός μας σήμερα ο όρμος Λαβαγιόν, τοποθεσία ενός πορτογέζικου φρουρίου του 16ου αιώνα και ασφαλώς ένα καλό αγκυροβόλιο. Ο βυθός είναι απότομος, γύρω από ηφαιστειογενή νησιά. Με το ηχοσκαντάγιο ανιχνεύουμε τελικά ομαλό βυθό οχτώ μέτρων στις εκβολές ενός στεγνού χειμάρρου. Σε λίγα λεπτά μάς περικύκλωσαν όλα τα πιτσιρίκια του χωριού μ' ένα στολίσκο μονόξυλων. Ευτυχώς ένας νεαρός μιλάει άπταιστα αγγλικά και πιάνουμε κουβέντα. Αφού ικανοποιήσαμε την περιέργεια του τσούρμου και το ξεφορτωθήκαμε, υποστηρίζοντας ότι ο Αϊ-Βασίλης με τα δώρα επιβαίνει στο επόμενο σκάφος, ο έφηβος μας εξηγεί ότι παρακολουθεί μαθήματα στο γυμνάσιο του γειτονικού Φλόρες και προτίθεται να μας κάνει το διερμηνέα. Το απόγευμα επισκεπτόμαστε το πορτογέζικο φρούριο, που δυστυχώς καταστράφηκε από το μεγάλο σεισμό του 1981. Η πλειονότητα των τειχών σωριάστηκε, τα σκουριασμένα κανόνια κείτονται σκόρπια στο χώμα σαν ψόφια ψάρια στον αφρό. Πιο ενδιαφέρουσα μας φάνηκε η — αναγκαστική— βίζιτα στο μουσουλμάνο δήμαρχο που έμενε δίπλα στα ερείπια. Στο προαύλιό του μας έκαναν εντύπωση δυο μικρές υποστεγασμένες ξύλινες εξέδρες, με τα εξωρράχια στολισμένα με τεράστια κέρατα. Σύμφωνα με το διερμηνέα μας, οι εξέδρες ήταν ιερές, συμβολίζοντας αρσενικά και θηλυκά πνεύματα προγόνων. Τα χρησιμοποιούσαν για βωμούς εξιλαστήριων προσφορών πριν από κάποια σημαντικά κοινοτικά συμβάντα, όπως σοδειές, καθελκύσεις

πλεούμενων και τον ερχομό των φαλαινών!

Περνάμε την επόμενη μέρα κουβεντιάζοντας στη σκιά των χαρουπιών, μαγεμένοι από την ησυχία των διαύλων και τη θέα των γύρω ηφαιστειών. Μεταξύ άλλων οι ψαράδες μάς πληροφορούν για την καταλληλότερη χρήση των θαλασσιών ρευμάτων και αέρηδων της περιοχής, ώστε να οργανώσουμε το επόμενο σκέλος του ταξιδιού. Οι ανατολικοί αληγείς πιέζουν την επιφάνεια του Ειρηνικού ωκεανού προς δυομάς, διοχετεύοντας τεράστιες υδάτινες μάζες από τ' αμφίγεια μεταξύ Νέας Γουινέας και Σουμάτρας.

Έτσι δημιουργείται μια μόνιμη ροή στα μπουγάζια που ανακόπτει για λίγες μόνο ώρες η παλίρροια. Η νοτιοανατολική κατεύθυνση των επικρατούντων ανέμων ευνοεί τις νότιες πλευρές των μεγάλων νησιών έως την Ιάβα, περιορίζοντας έτσι την πλεύση μας στις μεσημβρινές ακτές του αρχιπελάγους.

2/8: Μεθορμίζουμε λίγα μίλια έως τα ανατολικά παράλια της νήσου Φλόρες, φουντάροντας μπροστά σ' ένα απρόσωπο καθολικό χωριό. Εδώ πρωτοπάτησαν οι Πορτογάλοι στις αρχές του 16ου αιώνα, κι επειδή τους έκαναν εντύπωση τ' ανοιξιάτικα λουλούδια της περιοχής, βάφτισαν όλο το νησί «Ανθισμένο» (Φλόρες)!

Οι τελευταίοι Λουζιτανόι εκδιώχθηκαν το 1860 από τον ολλανδικό στρατό, στην ακμή της κυριαρχίας της Μπατάβια. Μια άλλη κοντινή παλινδρόμηση μας φέρνει πάλι στο Σόλορ, σε μια από τις λίγες ακατοίκητες ακρογιαλιές του. Όλη την περασμένη βδομάδα, όπου πηγαίναμε μας πολιορκούσαν περίεργοι «σαν πράσινα ανθρωπάκια» στην πλατεία Συντάγματος(!). Έτσι απολαμβάνουμε τη μοναξιά του όρμου.

Με ευνοϊκή παλίρροια αποπλέουμε το μεσημέρι, αφήνοντας γρήγορα στ' απόνερα το τελευταίο στρέτο. Προορισμός μας, 80 ν.μ. ανατολικά, η πρωτεύουσα Έντε. Αρχικά όρτσα με την μπουκαδούρα, παραπλέουμε σύρριζα στις απότομες ακτές. Μας φανερώνεται η έντονη αντίθεση ανάμεσα στα λευκά αφροστεφή κύματα και στο μαύρο σιρίτι των αμμουδιών. Η νύχτα φέρνει σιγόντα κι ανοιγόμαστε. Οι σκοτεινές ώρες περνούν στρωτά και με το λυκόφως ανακαλύπτουμε τους τέλειους κώνους των ηφαιστειών που περιβάλλουν τη ράδα. Ψιλοβρέχει. Αναρωτιόμαστε πού άραγε να φουντάρουμε, αγναντεύοντας τις δεκάδες αλιευτικών που χορεύουν κοιμισμένα πάνω στην τεράστια ρεστιά.

Η πόλη των 70.000 κατοίκων ξεχύνεται από τις κοιλάδες έως τη θάλασσα που μαρτυρά την έλλειψη κάθε βασικής υγιεινής. Η σπιάτσα έχει ένα παχύ στρώμα απορριμμάτων κι αποπατημάτων. Η μπόχα που κυριαρχεί είναι απεριγράπτη!

Ψάχνουμε πολλή ώρα ένα αβαθές αγκυροβόλιο Παράμερα του λιμανιού η παραλία φαίνεται καθαρή, γεμάτη αλμυρίκια, περιποημένες βάρκες τραβηγμένες στην άμμο και νοικοκυραίου ψαράδες που μπαλώνουν δίχτυα. Η πρωτεύουσα του Φλόρες δεν έχει τίποτα ιδιαίτερο να επιδείξει, εκτός από το παζάρι με τα μπαχαρικά, τα γιατροσόφια και τα περιποημένα υφαντά.

Έχοντας εξαντλήσει τα ενδιαφέροντα, κάνουμε μια εκδρομή την επομένη για να θαυμάσουμε το όρος Κελιμούτου, ένα από τα εντυπωσιακότερα ηφαιστεια του αρχιπελάγους. Στριμωγμένοι στους πάγκους της τρικλίζουσας ξύλινης καρότσας, υπομένουμε τα παραλειπόμενα των οδικών ταξιδιών. Η μουσική ντίσκο στη διαπασιόν, ίσα που καλύπτει τα βρουχητά της ταλαιπωρης μηχανής και τα τσιρίγματα του ετοιμοθάνατου διαφορικού, ενώ με επιμονή ανηφορίζει το «ελαιοφθορείο» (φθείρει μπόλικο λάδι!). Γύρω μας καταπράσινα λαγκάδια και ρεματιές σκίζουν τις πένθιμες κρημνωρείες. Ο τρίωρος βασανισμός των οπισθίων μας άξιζε τον κόπο, όταν αντικρίσαμε τελικά τη θάλασσα από το καλλιεργημένο υψίπεδο, κι άλλα πεντακόσια μέτρα αναρρίχησης εκπλήρωσαν τους πόθους μας, όταν θωρήσαμε τα τρία έγχρωμα στόμια του ηφαιστείου. Οι κρατήρες εσώκλειαν αβυσσαλέες λίμνες, η καθεμιά βαμμένη από διαφορετικά ορυκτά, που μας μπάνιζαν σαν τεράστια στρογγυλά μάτια. Το ένα φουντουκί, το άλλο περουζένιο, το τελευταίο πορφυρό. Οι ηλιαχτίδες έπαιζαν κρυφτό ανάμεσα στην πολύκορφη οροσειρά και στους σωρείτες των αληγών, μεταβάλλοντας ολοένα τις αποχρώσεις των υδάτων. Επιστρέφοντας στο ριζοχώρι, έως ότου εμφανιστεί το λεοφορείο, επισκεφθήκαμε τα τοπικά υφαντουργεία όπου παράγονται παραδοσιακά *ικάτ* με αρχαίες προχριστιανικές αναπαραστάσεις δέντρων και

επικρεμάμενα κρανία. Γυρίζουμε στο Έντε κατάκοποι από το τουλούμισμα του σκολιού καρόδρομου.

Καλές οι επίγειες απολαύσεις, αλλά τελικά νιώθουμε τόσο άνετα στο μικρό καρέ της «Καλλίπυγου»!

Στα νησιά των δράκων και των μύθων

Από το πεζούλι του ταβερνείου παρακολουθούμε το συνωστισμό της λεωφόρου, την ποικιλία φορεσιών, τη βαβυλωνία των εθνοτήτων που απαρτίζουν τον πληθυσμό της Φλόρες. Βουνίσιοι κυνηγοί κεφαλών, μάγοι ανθρωποθύτες και δουλέμποροι πειρατές του Σουλαβέσι κυριαρχούσαν στην κρημνώδη μεγαλόνησο ως τις αρχές του 20ού αιώνα, και μόνο το 1911 μεταβίβασε ο ολλανδέζικος στρατός την εξουσία σε πολίτες κυβερνήτες.

Το απολιθωμένο παρελθόν ολοένα αναδύεται: όχι μόνο ανθρωπολογικά αλλά και ζωολογικά, καθώς παρέμεινε σχετικά ανέπαφη αυτή η ξερή, δύσβατη περιοχή, φτωχή σε εκμεταλλεύσιμα ορυκτά ή μπαχαρικά. Ανατολικά της «Γραμμής Ουάλλας» το ζωικό βασίλειο δε γνώρισε ποτέ την εξέλιξη. Επιζώντες «ξάδερφοι» των σαρκοφάγων δεινοσαύρων, τα varanus monodensis συναντιούνται μόνο στο απόμερο δυτικό άκρο της Φλόρες και στα γύρω ξερονήσια. Υπολογίζεται ότι τα τρίμετρα ερπετά πρωτοεμφανίστηκαν πριν από 130 εκατομμύρια χρόνια και το λαϊκό παρασούκλι «δράκος» ασφαλώς τα συσχετίζει με τα κινέζικα μυθολογικά τέρατα! Παρ' όλα αυτά, η ύπαρξη δράκων αμφισβητούνταν επιστημονικά έως το 1910, όταν ένας Ολλανδός αεροπόρος συνάντησε αυτές τις σαύρες εκτελώντας αναγκαστική προσγείωση στο Κομόντο. Οι αποικιακές αρχές υποπτεύτηκαν... ελονοσία και νευρικό κλονισμό ακούγοντας περιγραφές λεπιδωτών θηρίων με πύρινη γλώσσα και ικανότητα να καταβροχθίζουν ολόκληρους βουβάλους! Καλού κακού, έστειλαν όμως μια στρατιωτική περίπολο για να διερευνήσει τους φανταστικούς ισχυρισμούς του πιλότου, επιβεβαιώνοντας φυσικά την ανακάλυψη. Η ανεύρεση, στον 20ό αιώνα, ενός αγνώστου ζώου άφησε άναυδη την παγκόσμια επιστημονική κοινότητα.

Με μουντό ξημέρωμα αφήνουμε το βρομερό Έντε, με τα μαύρα του ηφαιστεια να σαλεύουν στην πρύμνη μας. Ο μπάτης μας αντλεί από το μπαλόνη, γοργά αρχίζουμε τον παράπλου της Φλόρες. Σοφράνο της κρημνώδους ακτής αντιτίθενται μπουκαδούρα κι αλη- γείς, έτσι όσο μεσημεριάζει τόσο μπουνατσάρει. Κυνηγάμε πλέον τις ρέφλες, η ωκεανική ρεστιά τραντάζει την αρματωσιά ξετινάζοντας το μπαλόνη. Συνειδητοποιούμε ότι βρισκόμαστε πολύ γυαλωμένοι και μάλλον θα πρέπει να κάνουμε υπομονή έως τη νύχτα. Χάρη στη «μαντεμένα Τζένοβα» κόβουμε πάλι δρόμο.

Με τη χρυσή αυλαία της, η αυγή φανερώνει τον προορισμό μας. Λίγα μίλια απέμειναν, ετοιμαζόμαστε να διαπλεύσουμε το στενό μεταξύ Φλόρες και Σουμπάβα. Το μπουγάζι βγάζει φίδια, το φυσσομάνημα ανατίθεται με δύο κόμβους ρεύμα, σηκώνοντας έναν απαίσιο κυματισμό. Με δύο μούδες και φλόκο ζυγώνουμε το μικρό αρχιπέλαγος που μας θυμίζει... Αιγαίο με τα ερυθρόλευκα ριζοβράχια και τις ωχρές, λαγκαδοστεφείς βουνοπλαγιές. Ο όρμος Τζίγκα ανοίγει διάπλατα τη φιλόξενη αγκαλιά του, χωρίς χρονοτριβή βρίσκουμε ένα βολικό φουντάγιο.

Κραυγές πουλιών αντιλαλούν στη μοναξιά, σπιλιάδες χτενίζουν τρέλα τα ξερά χόρτα. Πού να κρύβονται άραγε οι δράκοι; Απ' ό,τι διαβάσαμε, τα μεγάλα ερπετά χρειάζονται τη μεσημεριάτικη θερμότητα για να βγούνε παγανιά. Έτσι κλέβουμε λίγες ώρες ύπνου πριν συναρμολογήσουμε το βαρκάκι και αποβιβαστούμε. Ο μολυβένιος ήλιος πυράκτωνε τις πέτρες όταν αρχίσαμε το «σαφάρι». Η Άννα Μαρία οπλίστηκε με τα συνήθη φωτογραφικά καλαμπαλίκια, ενώ εγώ κουβαλώ το τρίποδο και τη «δρακοαπωθητική» αβάρα (έχει καλά ο Αϊ-Γιώργης!): το μακρύ γάντζο του σκάφους. Προσοχή, λοιπόν, και μένοντας μακριά από θάμνους ερευνούμε την ακταιά λοφοσειρά. Η Άννα Μαρία στήνει το τρίποδο παραμονεύοντας με τον τηλεφακό, ενώ εγώ επιβλέπω τα νώτα μας. Το στωικό καρτέρι επιφέρει τελικά καρπούς: ένας νεαρός δράκος ξεμπουκάρει από τη φωλιά του. Κάπως έκπληκτος και μάλλον φοβισμένος μάς αντικρίζει: το στόμα ανοιχτό, η διχαλωτή,

πορτοκαλιά γλώσσα να μαστιγώνει δεξιά κι αριστερά. Θα πρέπει να του φανήκαμε καμπόσοι γιατί αστραπιαία υποχώρησε, αφήνοντας τη φευγαλέα εικόνα της γκριζοπράσινης, λεπιδωτής ουράς του να χάνεται στο χώμα. Σαν άρχισε να βραδιάζει, εγκαταλείψαμε το καραούλι επιστρέφοντας άπρακτοι στην «Καλλίπυγο». Την επομένη μεθορμίσαμε στη βόρεια πλευρά του νησιού, κοντά στο αρχηγείο της υπηρεσίας του Εθνικού Πάρκου Ρίντζα. Με τα πληρώματα τριών αυστραλέζικων κότερων απαρτίσαμε μια ομάδα για τη μίσθωση ενός «Ρέιντζερ» (δασοφύλακα) πράκτικου της ντόπιας πανίδας, που θα μας οδηγούσε στα λημέρια των δράκων. Έτσι μας δόθηκε, επιτέλους, η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε τις πελώριες σαύρες.

Το αμφίγειο μεταξύ Φλόρες και Σουμπάβα πρόσφερε κι άλλα ενδιαφέροντα νησιά εκτός από τη Ρίντζα και την τουριστική Κομόντο, επιπλέον, όπως κάθε ευπρεπές μπουγάζι, παρουσίαζε και τα απαιτούμενα ιστιοπλοϊκά «καρυκεύματα»: μπόλικο αγέρα και δυνατά ρεύματα. Με σύντομες κι ευχάριστες ημερήσιες διαδρομές φτάσαμε έως την Ανατολική Σουμπάβα, που φημίζεται για το ριζοσπαστικό μουσουλμανισμό των κατοίκων της. Αποφύγαμε τις... φασαρίες παραπλέοντας νύχτα τις βόρειες ακτές χάρη στον ενισχυμένο μπάτη. Το απότομο φυλλάρισμα ενός πλαστικού πανιού και η έντονη μυρουδιά καμένου μοσχόκαρφου των ινδονησιακών τσιγάρων μάς υπενθύμισαν ότι τα ντόπια αλιευτικά ταξιδεύουν χωρίς φώτα!

Η έκρηξη του ηφαιστείου, τον περασμένο αιώνα, κυριολεκτικά αφάνισε κάθε ανθρώπινη παρουσία, σκοτώνοντας 60 χιλιάδες άτομα και καταστρέφοντας ολοσχερώς τη βλάστηση. Οι σημερινοί λιγοστοί κάτοικοι του χωριού, θύματα της ολλανδικής μετα-αποίκησης, προέρχονται από τη Γιάβα και το Σουλαβέσι. Αυτά καταφέραμε νά βγάλουμε από τα σπασμένα αγγλικά του δασκάλου, που έτρεξε να μας προϋπαντήσει, υπό τη σκιά των βαΐων, στη μαύρη αμμουδιά. Το ψάρεμα, η καλλιέργεια καφέ και μπανανών απασχολούν τους χωριανούς, ενώ εμάς προς το παρόν ενδιαφέρει το γοργό ποτάμι που μας υπόσχεται μια μεγαλειώδη μπουγάδα: έχουμε να πλύνουμε ρούχα από το Ντάρβιν! Φυσικά δεν τολμάμε να πιούμε το γλυκό νερό, αλλά το χρησιμοποιώ για το ξαλμύρωμα του εξαρτισμού: σκότες, βίντζια, ράουλα κι εντατήρες.

Το πρωί σεριανίζουμε στο χωριό. Τέσσερα στενά σοκάκια, ανάμεσα στις «καμπάνες» από πλεκτά καλάμια, οδηγούν στην πλατεία. Μια κυρά τηγανίζει μπανάνες (δύο δραχμές η μία!) και τρεις ψαράδες παρουσιάζουν τα προϊόντα του νυχτερινού τους μόχθου. Βλέπω αμέσως μια πεντάκιλη συναγρίδα. Θα χώραγε ίσα ίσα στο ταψί μας κι αρχίζω αμέσως τα παζάρια. Έπειτα από λίγο συμφωνούμε στην τιμή των πεντακοσίων δραχμών όλοι μένουν ικανοποιημένοι εκτός από την Άννα Μαρία, γκρινιάζοντας (όχι εντελώς άδικα) ότι θεωρεί ανήθικο να διαπραγματευόμαστε το μόχθο βιοπαλαιστών, ενώ ασημώνουμε διεφθαρμένους γραφειοκράτες...

Δυτικά της Κανάγκα η Σουμπάβα στενεύει δραματικά, κόβοντας σχεδόν το νησί στα δύο και επιτρέποντας στην πνοή των αληγών να σαρώνει τις βόρειες ακτές. Με μια σβέλτη πλαγιδρομία, χάρη στο φρέσκο κι ακύμαντο στεριανό, πλεύουμε προς το Παζάρ, τη δυτική πρωτεύουσα του νησιού. Αγκυροβολώντας μπροστά σ' ένα ψαροχώρι-προάστιο, χρησιμοποιώ τις αγοραίες αλογάμαξες για να επισκεφθώ την τοπική λαϊκή αγορά, που είναι μια έκπληξη αφθονίας και ποιότητας. Δυστυχώς, όπως στις υπόλοιπες ινδονησιακές πόλεις δεν υπήρχε τρεχούμενο νερό και τα σκουπίδια δεν τα αναλάμβανε ο δήμος, αλλά οι ανοιχτοί οχετοί. Μεταξύ άλλων ανακάλυψα σε μπακάλικο εικοσάλιτρα δοχεία μεταλλικού νερού για να συμπληρώσουμε τις δεξαμενές μας. Είκοσι μέρες πέρασαν από την τελευταία τροφοδοσία και βαρυφορτωμένος αναγκάζομαι να ναυλώσω ένα... αλογάκι για την επιστροφή στην παραλία.

Τις επόμενες μέρες στο πρόγραμμα έχουμε άνετη κρουαζιέρα, σκατζάροντας καθημερινώς αγκυροβόλια και ακολουθώντας τις βόρειες ακτές της Σουμπάβα και της Λόμποκ. Όσο προχωρούμε προς δυσμάς τόσο μειώνονται οι λαγκαδότοποι και αυξάνεται η αειθαλής τροπική βλάστηση. Οι υπήνεμες κόστες εγγυούνται μπαχαρίες και ήρεμη θάλασσα, μοναδικά προβλήματα παρουσιάζονται την ώρα του φουντάγιου, όταν συναντούμε υπερβολικά βάθη ή επικίνδυνους ανώμαλους κοραλλένιους βυθούς. Το σκηνικό αλλάζει ριζικά όταν ξεμυτίζουμε στο κακόφημο μπουγάζι μεταξύ Λόμποκ και Μπαλί, όπου οροσειρές 3.000 μέτρων «σουρώνουν» τους αληγείς

που αντιτίθενται σε ωκεάνιο ρεύμα 2 έως 4 κόμβων. Χαμός...

Αναπλέουμε σύρριζα στις ακτές με αλληπάλληλες στροφές, ψάχνοντας σιγόντα και ευνοϊκές δίνες. Η στιχάδα των νησιδών «Αήρ» μάς προσφέρει προσωρινό απάγκιο, αρκετά για να συνειδητοποιήσουμε τα μπαράκια και τις γυμνές Ευρωπαϊές στις παραλίες, αλλά (δυστυχώς) και τον πέτρινο πυθμένα όπου οι άγκυρές μας δεν καταφέρνουν να σταθούν. Το ηλιοβασίλεμα πλησιάζει και δεν έχουμε πολλές εναλλακτικές επιλογές: Με επανειλημμένες καταδύσεις σφηνώνω τις άγκυρες ανάμεσα στα βράχια, τοποθετώντας σκοινάκια με τσαμαδούρες για να τις ξεμαγκώσουμε το πρωί. Νωρίς, με την πρωινή μπουνάτσα, μεθορμίζουμε λίγα μίλια νοτιότερα σ' ένα ασφαλέστερο κολπίσκο. Τα βάθη, άνω των 20 μέτρων, μας αναγκάζουν να φουντάρουμε την πρυμιά άγκυρα, φέρνοντας την πλήρη στη μαύρη άμμο, μ' ένα μπεντένι στον πλησιέστερο φοίνικα.

Δασερές βουνοπλαγιές, χαραγμένες από φαράγγια και καταρράκτες, προσεγμένους ορυζώνες, διάσπαρτα ινδουιστικά τεμένη: ανακαλύπτουμε ένα πανέμορφο νησί, που επί 4 αιώνες διετέλεσε αποικία της γειτονικής πανίσχυρης Μπαλί. Μολονότι οι τουρίστες συναθρίζονται στις πολυτελείς παραλίες, αντίθετα η ενδοχώρα παρέμεινε σχετικά ανέπαφη, αφού οι Ολλανδοί που δεν πολυενδιαφέρθηκαν για τις εύφορες κοιλάδες και τους παράξενους κατοίκους τους αρκέστηκαν να τους χαρατσώσουν!

Ύστερα από πέντε μέρες στη Λόμποκ καιρός ήταν να προχωρήσουμε, διαπλέοντας τα σαράντα μίλια του αμφιγείου έως το Μπαλί. Οι άνεμοι αυτή τη φορά πνέουν ασθενείς, αλλά στα μέσα των στενών το ρεύμα φτάνει τους 4 κόμβους, αναγκάζοντάς μας να κρατάμε έως πενήντα μοίρες (!) από την πορεία. Μόλις μισό μίλι πριν από το λιμάνι Μπενόα μειώθηκε η τρελή πλαγιολίσθηση και σκαρφαλωμένος στους σταυρούς κατευθύνω την Άννα Μαρία ανάμεσα στις πάμπολλες κοραλλένιες ξέρες που περιφρουρούν την μπούκα της μεγάλης φυσικής λεκάνης.

Οι πάμπολλες ινδικές επιρροές -θρησκεία, μύθοι και τεχνολογίες- απορροφήθηκαν όπως στη γειτονική Γιάβα από τον 5ο αιώνα. Φανταστείτε ότι χάρη στην τεχνική της εντατικής καλλιέργειας των υγρών ορυζώνων ταίζονται επαρκώς τα τρία εκατομμύρια κατοίκων του μικρού νησιού! Λόγω του ορεινού χαρακτήρα των καλλιεργημένων εκτάσεων, η άρδευση αποτελεί το κυριότερο στοιχείο της γεωργίας, με αποτέλεσμα οι υπεύθυνοι, των κοινοτήτων να επιλέγονται μεταξύ αυτών που τα χωράφια τους βρίσκονται στο χαμηλότερο σημείο, ώστε να τους «καίει» η σωστή ροή του νερού προς όφελος όλων.

Με υπερεπαρκή σίτιση και άφθονο ελεύθερο χρόνο, οι Μπαλινέζοι επενδύουν την ενεργητικότητά τους στον ευρύ θρησκευτικό χώρο, όπου 40.000 ινδουιστικές εορτές δίνουν την ευκαιρία για κάθε είδους καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, παιχνίδια και φαγοπότια.

Σε οτιδήποτε φτιάχνουν έχουν καλό γούστο: οι αγρότες δε στήνουν απλά σκιάχτρα για να τρομάξουν τα πουλιά, αλλά συναρμολογούν τεράστιους χαρταετούς, ομοιώματα γερακιών, που ίπτανται μέρα νύχτα πάνω από τους ορυζώνες, ενώ τοποθετούν στις γωνιές των χωραφιών, πλάι σε ξωκλήσια, μικρούς πολύπλοκους ανεμόμυλους που ασταμάτητα κινούν φιγούρες και κύμβαλα!

Ο μπαλινέζικος πολιτισμός δέχτηκε δυναμωτική ένεση, όταν με την εξάπλωση του Ισλάμ, στο δυτικό αρχιπέλαγος το 17ο αιώνα, κατέφυγαν από τη γειτονική Γιάβα χιλιάδες ινδουιστές πρόσφυγες, στην πλειονότητα ευγενείς, ιερείς και καλλιτέχνες, συνεισφέροντας το άκρως τελειοποιημένο ύφος των τεχνών της ινδο-γιαβανέζικης κουλτούρας. Καθώς ο επεκτατισμός των Κάτω Χωρών ακολουθούσε κατά πόδας την πρόοδο του μουσουλμανισμού και το Μπαλί δεν πρόσφερε μπαχαρικά ή μεταλλεύματα, το νησί παρέμεινε ανέπαφο από τις πολιτιστικές αναταραχές που έσειαν την υπόλοιπη Νοτιοανατολική Ασία, επιζώντας σαν κρυφός θύλακας παράδοσης.

Δεν είναι όμως οι καλές τέχνες υπαίτιες για το σημερινό τουριστικό καταίγισμό, όπως δεν ήταν, τους περασμένους αιώνες, ο λόγος που ανελλιπώς αυτομολούσαν ευρωπαϊκά πληρώματα. Αιθρία και αεράκι οχτώ μήνες το χρόνο, ατελείωτες κατάλευκες αμμουδιές, περίτεχνη μαγειρική, ευγενικοί και φιλόξενοι κάτοικοι-τι περισσότερο μπορεί ν' αναζητήσει ένας ταλαίπωρος; Δε μας ενδιέφερε να συγκρίνουμε την τυποποιημένη πλέον ντόπια αποχαύνωση με της Μυκόνου και της

Ταϊτής, αντίθετα επιθυμούσαμε να κυνηγήσουμε την πνευματική μοναδικότητα του νησιού.

Αφού κατά την μπαλινέζικη μυθολογία τα όρη συμβολίζουν το καλό, ενώ η θάλασσα αντιμετωπίζεται ως θεϊκή μάστιγα, τότε έπρεπε να πάρουμε τα βουνά! Συναντήσαμε ένα ζευγάρι Γάλλων, γείτονες στο μουράγιο με εφάμιλλες ευαισθησίες, και συνεταιρικά μισθώσαμε ένα αμάξι με οδηγό.

Την επομένη πληροφορηθήκαμε νωρίς για την ετήσια ιεροτελεστία της παγόδας του χωριού Μπεσακί, σε υψόμετρο 800 μ., κάπου δύο ώρες δρόμο από το λιμάνι. Ζυγώνοντας την παρώρεια, τα μάτια μας ανακάλυπταν μια πανέμορφη περιοχή με δάση, αγρόκηπους, ανθώνες και οπωρώνες. Ξαφνικά, σε μια στροφή, εμφανίστηκαν τα πρώτα σπίτια και μια πολύχρωμη φάλαγγα γυναικών. Μετέφεραν χαριτόβρυτα στα κεφάλια τους περίτεχνες πυραμίδες από πιλάφι, φρούτα, γλυκίσματα, ψητά χοιρομέρια ή πάπιες καπνιστές! Αμέσως μου άνοιξε η όρεξη, αλλά οι λιχουδιές προορίζονταν για τις θεότητες, εμείς οι θνητοί είχαμε στη διάθεσή μας τα μαγειρευτά των μικρών ταβερνείων.

Ίσα ίσα μας αποκαλύπτονταν τα εμφανή και εντυπωσιακότερα σημεία του μοναδικού πολιτισμού και μόνο διαισθανόμασταν τα σημαντικά παραλειπόμενα...

Δε μας έμενε παρά να αποχαιρετήσουμε τη γενναιοδωρη κοινότητα που καταδέχτηκε ειλικρινά την περιέργειά μας. Αναρωτιόμαστε για πόσον καιρό ακόμη θ' αντέξουν αυτοί οι άνθρωποι τον ασφυκτικό κλοιό ξενόφερτων αξιών και το αδιάκριτο τουριστικό κεχαγιαλίκι. Ρίξαμε μια αρπακτική ματιά σ' ένα λαμπρό αλλά καταδικασμένο κόσμο: δε μας μένει παρά να κλείσουμε αθόρυβα την πύλη και ν' απομακρυνθούμε ακροποδητί...

Από το Μπαλί στη Σιγκαπούρη

Τελευταίες μέρες στο Μπαλί, πολυκοσμία και ατέλειωτα τρεξίματα. Αγορές, παζάρια, τροφές, υφάσματα και ρούχα: όλα στις απίθανες τιμές της Ν.Α. Ασίας. Πλάι στο τερπνό έχουμε και το βασανιστικό μαραθώνιο που επιβάλλει η χαρτοβόρα Λερναία Ύδρα της τριτοκοσμικής γραφειοκρατίας. Μαθημένοι στους πλαδαρούς Αγγλοσάξονες, δεν περίμεναν καταμέτωπο σύγκρουση με τη ρωμαϊκή πονηριά, πάντως μας έφαγαν μια ολόκληρη μέρα...

6/9: Συνεννοηθήκαμε μ' ένα ζευγάρι Γάλλων ιστιοπλόων να ομοπλεύσουμε έως την Ιάβα, παρέχοντας ο ένας στον άλλο βατσιμάνη για να επισκεφθούμε εναλλάξ την ενδοχώρα του μεγάλου νησιού. Τα σκάφη ήταν παρεμφερή, άρα δεν υπήρχε πρόβλημα διαφοράς ταχύτητας, ίσα ίσα παρουσιαζόταν επιπρόσθετα το δέλεαρ της άμιλλας! Συμπληρώσαμε τροφοδοσία, καύσιμα και γκάζι, ενώ από τη μαρίνα προμηθευτήκαμε διακόσια λίτρα αποστειρωμένου νερού.

Επικρατεί μπουνάτσα όταν ξεμυτίζουμε από το λιμάνι της Μπενόα και αρχίζουμε τη βραδιά με πλεύση με τη μηχανή στ' ανάντη των δυνατών ρευμάτων. Σύρριζα στους κοραλλιογενείς υφάλους πετυχαίνουμε ταχύτητα... 4 κόμβων πάλι καλά! Πότε με την μπουκαδούρα, πότε με τον μπάτη φέραμε βόλτα τις ξερές βορινές ακτές του Μπαλί. Λίγα τα αγκυροβόλια στα κρημνώδη κι αλίμενα παράλια, ενώ δυτικά μάς σαγήνευαν τα πελώρια ενεργά ηφαιστεια της Ιάβας. Με την επιστροφή των αληγών αρχίσαμε να παραπλεύουμε ολοταχώς το πιο πυκνοκατοικημένο νησί στον κόσμο. Ενενήντα εκατομμύρια άνθρωποι στριμώχνονται σε μια επιφάνεια όσο η μισή Ιταλία, κι άγνωστο πώς τα καταφέρνουν να επιζούν. Η πρώτη ένδειξη απάντησης στο ερώτημά μας ήρθε από τα παράκτια, όπου χιλιάδες πολύχρωμα ιστιοκίνητα αλιευτικά εργάζονται μέρα νύχτα όχι μόνο με συμβατικά μέσα, αλλά χρησιμοποιώντας και FAD. Τα αρχικά αυτά προέρχονται από τις λέξεις Fish Aggregating Device, που σημαίνει συσκευή συγκέντρωσης ψαριών και δεν είναι τίποτ' άλλο από πρόχειρους πάκτωνες αγκυροβολημένους στ' ανοικτά, στους οποίους με την πάροδο του χρόνου δημιουργούνται συνθήκες ξέρας. Έτσι αναπτύσσονται φύκια, στρειδώνες, μικροοργανισμοί κ.ά., διευκολύνοντας τη συγκέντρωση και την αλίευση, αλλά δυσχεραίνοντας τη νυχτερινή ναυσιπλοΐα για τους μη πράτικους, αφού τα ρημάδια δεν έχουν φώτα!

Τα πρώτα αγκυροβόλια θα μας προσφέρουν συγκλονιστικές και πρωτόγνωρες εικόνες

πολυκοσμίας, βρόμας και αθλιότητας. Τρίτη μέρα στο μεγάλο κόλπο που σχηματίζουν η νήσος Μαντούρα και η βορειοανατολική Ιάβα· με φρέσκια σοροκάδα πλησιάζουμε το στρέτο και τη μεγαλούπολη Σουραμπάγια. Όσοι θυμούνται τα ρομαντικά στιγμιότυπα από το περιβόητο «Σουραμπάγια Τζώνη» θα τους έπιανε ρίγος αντικρίζοντας την τριτοκοσμική συγγενή της... Ελευσίνας. Με φόντο αμέτρητες τσιμινιέρες, ψάχνουμε στα τελματώδη ρηχά νερά τον πλωτό δίαυλο, ανιχνεύοντας τα σκόρπια, σκουριασμένα άλμπουρα των πάμπολλων ναυαγίων. Σαν να μην έφταναν οι δυσκολίες της ελλιπούς σήμανσης, ατέλειωτες ψαροπαγίδες φράζουν το δρόμο, αφήνοντας ελάχιστες «πύλες» για τη διέλευσή των πλοίων. Ευτυχώς τα δύο σκάφη έχουν ανασυρόμενες καρένες και χωρίς παρατράγουδα φτάνουμε στη ράδα, γυρεύοντας κάποιο χώρο να δέσουμε. Είχαμε ονειρευτεί κάποιο ήρεμο αραξοβόλι απ' όπου θα επισκεπτόμασταν τα αξιοθέατα της κεντρικής Ιάβας, αλλά προς το παρόν βλέπαμε έναν τεράστιο βόθρο, μοτορσίπ αρόδο και ακτές κατειλημμένες από βιομηχανίες ή βάλτους. Πέντε μίλια μετά το κύριο λιμάνι συναντήσαμε το παραδοσιακό караβοστάσι Γκρέζικ.

Λίγα έχουν αλλάξει από τότε που οι σουλτάνοι του Ματαράμ κυριαρχούσαν στο αρχιπέλαγος. Τα πλοία παραμένουν ιστιοκίνητα, οι αμπάριζες κωπήλατες, οι στοιβαδόροι δουλεύουν με καλάθια και χειράμαξες. Πολύ γραφικό, αλλά ο συνωστισμός και η συνεχής κίνηση δεν προμηνύουν ησυχία. Τελικά, ποντίζουμε τις άγκυρες λίγο παράμερα, ανάμεσα σε καμιά δεκαριά ανεμότρατες. Όσο το προάστιο του Γκρέζικ αποδεικνύεται συμπαθητικό με το παζάρι, το αρχαίο λιμάνι και τα ταβερνεία, τόσο η κατάσταση στη ράδα αποκαλύπτεται τραγική. Οι σπιάτζες μπαζωμένες με σκουπίδια και απόβλητα, ενώ ξεσέρνουν αμέριμνα τα μεγάλα αλιευτικά σε κάθε μπατάρισμα της παλίρροιας. Δυο ξάγρυπνα μερόνυχτα στον κοχλάζοντα οχετό, προσπαθώντας ν' αποφύγουμε τις τράτες, μας ψύχραναν κάπως και μας έπεισαν ν' αναβάλουμε τα τουριστικά μας σχέδια. Μελετώντας χάρτες, πλοηγούς κι ένα εγχειρίδιο τοπικής ιστορίας, ανακαλύπτουμε έναν κολπίσκο, τέως μεγάλο εμπορικό κέντρο. Εκεί, έως τα τέλη του 17ου αιώνα, οι Εγγλέζοι συναλλάσσονταν με τον ντόπιο πασά, μέχρι που θύμωσαν οι Ολλανδοί, έδιωξαν τους Βρετανούς και κονιορτοποίησαν το χαλιφάτο. Με την πάροδο του χρόνου το λιμάνι έχασε τη ναυτιλιακή του αξία, ενώ η μικρή πόλη επανέκτησε κάποια φήμη ως κέντρο επιπλοποιίας.

Αυτή τη φορά δεν πέσαμε έξω στις προβλέψεις μας. Το άψογο και ρηχό απάγκιο που αντικρίσαμε, έπειτα από δύο μέρες παράκτιας πλεύσης, μας γέμισε χαρά. Επιπλέον, η ντόπια ιχθυόσκαλα που βρισκόταν στις εκβολές του ποταμού, αφήνοντάς μας την «επικαρπία» της ράδας, κι ένα απόμερο ταβερνάκι στην καθαρή αμμουδιά ήταν ό,τι έπρεπε για την ασφαλή στάθμευση της λέμβου. Αφού ελέγξαμε την κατάσταση, προγραμματίσαμε τις εκδρομές μας. Θα μου πείτε τι είναι αυτό που μας μαγνητίζει στην καρδιά ενός τόσο κακόμοιρου και διεφθαρμένου κράτους; Μα ακριβώς εδώ βρίσκεται το ενδιαφέρον: ότι ένας λαμπρός πολιτισμός κατάντησε στα σημερινά χάλια και να θαυμάσουμε τα λείψανα των μυθικών βασιλείων της Ιάβας!

Παρ' όλη την πανδαισία της τροπικής βλάστησης, βλέπαμε το πέρας του μουσωνικού καλοκαιριού με την ξηρασία, τη θερμική πάχνη και το μαρασμό των φυλλωσιών. Τα θαλερά μάγκος υπόσχονταν άλλη μια μυροβόλα σοδειά, ενώ κάθε βράδυ στο νότιο ορίζοντα πύκνωναν οι καταιγίδες, κάνοντας τις μεγαλοπρεπείς ηφαιστειοσειρές να αναλάμπουν.

Η οικονομία της Τζεπάρα βασίζεται σε εξαγωγές επίπλων, στην πλειονότητα ξυλόγλυπτα αριστουργήματα. Φέρνοντας βόλτα τους δρόμους, παρατηρήσαμε παντού εργαστήρια όπου νόμιζαν ότι δεν ήμασταν απλοί περαστικοί αλλά χοντρέμποροι και εξαιτίας αυτής της παρεξήγησης μας δόθηκε η ευκαιρία να νιώσουμε τον παλμό της πόλης και να θαυμάσουμε τα επιτεύγματα των Ιαβανέζων βιοτεχνών. Η ζήτηση υλικών βοήθησε την ανάπτυξη τεχνιτών, βαφέων και υφαντουργών και την παραγωγή υψηλής ποιότητας παραδοσιακών υφασμάτων. Στην ουσία μάς αποκαλύφθηκαν όχι μόνο τα ίχνη παλαιών τεχνικών κατορθωμάτων αλλά και μια ανθηρή και σύγχρονη οικονομική κατάσταση.

Κάπου 125 χμ. από τη θάλασσα, στο κεντρικό υψίπεδο, διατηρούνται οι καλές τέχνες της Γιάβας και το επίκεντρο του ενδιαφέροντος μας. Το σύγχρονο υπεραστικό λεωφορείο μάς

μετέφερε ταχέως στην παράκτια λοφοσειρά. Δάση με οπωροφόρα εναλλάσσονταν με φυτείες καφέ, κι όταν αρχίσαμε την κάθοδο προς τους κάμπους, αγναντεύσαμε τον απέραντο τάπητα των ορυζώνων. Πολύς καιρός πέρασε από τότε που οι πρώτοι homo soleinsis (ευθυτενείς πιθηκάνθρωποι) περιπλανιούνταν στο υψίπεδο, πριν 500.000 χρόνια. Όταν η Κεντρική Ιάβα περιήλθε στον έλεγχο των ινδουιστικών δυναστειών της Σουμάτρας, τον 5ο αιώνα, εισήχθη η αρδευτική καλλιέργεια του ρυζιού σαν αναγκαία τεχνική για τη σίτιση του συνεχώς αυξανόμενου πληθυσμού. Αυτός ο τύπος εντατικής (και πολύ αποδοτικής) γεωργίας απαιτεί απόλυτο έλεγχο κι άκαμπτη οργάνωση, εξηγώντας τη μακρά παράδοση δεσποτικής εξουσίας στην Ασία. Τότε που οι μοναρχίες επέβαλαν το δεσμείν και το λύειν επί σοδειών, γης, υδάτων και φυσικά ζωής και θανάτου των υποτελών. Οι εξωτερικές πιέσεις, η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για μπαχαρικά και πρώτες ύλες έφεραν στο αρχιπέλαγος επιρροές απ' όλες τις κραταιές δυνάμεις του κόσμου. Τους τελευταίους 15 αιώνες, Ινδοί, Κινέζοι, Άραβες κι Ευρωπαίοι, εν σειρά, αφέντευσαν στην Ιάβα, υπερθέτοντας πολιτισμούς, θρησκείες και τεχνολογίες στα προϋπάρχοντα.

Μαθημένος στην απολυταρχικότητα, ο τεράστιος αγροτικός πληθυσμός υπομένει μαχαραιάδες, σουλτάνους, αποικιακούς κυβερνήτες και τη σημερινή στρατοκρατούμενη «δημοκρατία». Οι λαμπρές εξάρσεις πνευματικής καλλιέργειας αφορούσαν μόνο το αυλικό περιβάλλον των ηγεμόνων, με ιδιαίτερη έμφαση την εποχή των σουλτάνων του Ματαράμ· ήταν η πρώτη φορά που το αρχιπέλαγος στο σύνολό του πέρασε υπό τον έλεγχο ενός ντόπιου σατράπη. Μουσική, ποίηση, ζωγραφική, θέατρο, γλυπτική και όλες οι άλλες τέχνες ινδικής κληρονομιάς άνθησαν με το εξισλαμισμένο ύφος της περιόδου. Αυτή η εποχή ακμής μπορεί να συγκριθεί πολιτιστικά με τη βασιλεία του Λουδοβίκου 14ου (το κράτος είμαι εγώ!) στη Γαλλία. Φυσικά, η άφιξη των τεχνολογικά ανωτέρων Ολλανδών σμπαράλιασε το υπάρχον καθεστώς. Παρ' όλο το χαράτσωμα που επέβαλαν οι Κάτω Χώρες, οι δυνάστες της Γιογκιακάρτα αφέθηκαν ελεύθεροι να κρατήσουν την αυλική τους αίγλη και να εξουσιάζουν το παλάτι τους, έτσι μέχρι σήμερα στην τεράστια ημιοχυρωμένη περίβολο συντηρούνται οι παραδοσιακές καλές τέχνες. Υπό την εποπτεία της ένοπλης φρουράς, εκατοντάδες επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα ν' ακούσουν κλασική ιαβανέζικη μουσική από τις βασιλικές ορχήστρες κρουστών, τα γκαμελάν, ή να θαυμάσουν παραστάσεις μυθολογικού θεάτρου στα μεγάλα ανοιχτά περίπτερα από σκαλιστό κι επιχρυσωμένο τήκ.

Η κυκλική τάφρος, εκτός των μουσειακών ή αυλικών συγκροτημάτων, εσωκλείει κατοικίες κι εργαστήρια όπου υπηρέτες πρωτομάστορες μεταδίδουν σε χιλιάδες καλφάδες την ιαβανέζικη καλλιτεχνική κληρονομιά, από κατασκευή μουσικών οργάνων ως τις τεχνικές του μπατίκ ή την κατασκευή του θεάτρου σκιών. Το τελευταίο μ' ενδιέφερε ειδικά λόγω... Καραγκιόζη. Φανταστείτε ότι σ' ένα μουσείο συναντήσαμε την «αφεντομουτσουνάρα» παρέα με το Χατζηαβάτη κι αμέτρητες άλλες φιγούρες, διεθνείς εκπροσώπους τους είδους, απ' όλες τις χώρες όπου έφτασε αυτή η αρχαία ασιατική παράδοση. Πιστεύεται ότι το λαϊκό θέατρο υπήρχε ήδη στην Ιάβα πριν από 4.000 χρόνια, συνδεδεμένο με την ανιμιστική πίστη. Οι μαριονέτες συμβολίζουν πνεύματα που επικοινωνούν με τον υπαρκτό κόσμο μέσω του παίκτη-ιερέα. Από τον 5ο αιώνα εισάχθηκαν ινδικά μοτίβα και το θέατρο χρησιμοποιήθηκε από τους βραχμάνους για προσηλυτισμό. Παράλληλα, εμφανίστηκαν μυθολογικές παραστάσεις βασισμένες σε αρχαϊκά επικά ποιήματα των Ινδών, οι οποίες παίζονται ακόμη και σήμερα. Παρακολουθήσαμε για ένα διάστημα δύο ωρών (το έργο διαρκεί δώδεκα ώρες!) μια τέτοια επική όπερα. Τα μουσικιστικά στοιχεία αναμειγνύονται με τη σύγχρονη πολιτικοοικονομική σάτιρα, κάτω από τη μουσική υπόκρουση του γκαμελάν και του ακούραστου παίκτη του που ψέλνει έμμετρους διαλόγους, πότε χλευαστικά, πότε διθυραμβικά, έχοντας στη διάθεσή του διακόσιες διαφορετικές, πανέμορφα σμιλευμένες φιγούρες.

Τα αξιοθέατα της περιοχής δεν περιορίζονται φυσικά μόνο στην έδρα του σουλτάνου. Η κεντρική Ιάβα καυχείται για μια σειρά αρχαίων τόπων λατρείας, εκ των οποίων ο πιο γνωστός είναι το Μπορομπουντούρ, το μεγαλύτερο βουδιστικό μνημείο στον κόσμο. Λίγο μετά το πέρας της κατασκευής του, τον 8ο αιώνα, το μεγαλειώδες οικοδόμημα θάφτηκε από ηφαιστειογενή σκόνη, για ν' αναδυθεί στα μάτια της ανθρωπότητας πριν από εκατό μόλις χρόνια. Χτισμένη επί

πέντε γενεές ως μια συμβολική ρεπλίκα του σύμπαντος, δύο εκατομμύρια βασάλτινοι λίθοι αποτελούν τον κύριο όγκο της γιγάντιας πυραμίδας, που είναι στολισμένη με 500 διαφορετικά αγάλματα του Βούδα και 1.460 ανάγλυφες παραστάσεις συνολικού μήκους 5 χμ. Περισσότερο εντυπωσιακό ίσως από το τεχνικό κατόρθωμα αποτελεί το ονειρικό πανόραμα του υψιπέδου, με τους ατελείωτους οριζώνες και τις επιβλητικές ηφαιστειοσειρές που αγναντεύουν οι γαλήνιοι, χαμογελαστοί πέτρινοι Βούδες. Μαζί με το βουδιστικό μνημείο η σκόνη έθαψε και τους χορηγούς του, που στη συνέχεια αντικαταστάθηκαν από μια αντίπαλη ινδουιστική δυναστεία. Χάρη στον τεράστιο πλούτο, μαζεμένο από τους αμέτρητους φορολογούμενους αγρότες, οι νέοι τύραννοι ανέγειραν, μόλις 60 χμ. του Μπορομπουντούρ, μια σειρά από επιβλητικούς ναούς αφιερωμένους στο ινδικό πάνθεον. Από τα τετρακόσια και πλέον χτίσματα, τεμένη και μαισουλεία ελάχιστα παραμένουν σήμερα όρθια, μετά τον καταστροφικό σεισμό του 17ου αιώνα, που σήμανε το επίσημο τέλος του ινδουισμού στη Γιάβα και την άρση της αυλαίας για τα μουσουλμανικά σουλτανάτα. Ακόμα και σήμερα οι ισχυροί θυσιάζουν θησαυρούς στον Εγκέλαδο, γνωρίζοντας ότι κάθε έκρηξη συνδέεται και με το πέρας της τρέχουσας εξουσίας. Παραδόξως, ενώ αφανίστηκαν τόσες ηγεμονικές δυναστείες μαζί με τ' ανάκτορα και τις αυλές τους, οι διάφορες θρησκείες συνέχισαν να συνυπάρχουν. Η επίσημη γραφή του Σουλτανάτου της Γιογκιακάρτα παραμένει η σανσκριτική. Τα χρώματα που χρησιμοποιούνται για τη διακόσμηση του παλατιού συμβολίζουν ανιμισμό, βουδισμό, ινδουισμό και μουσουλμανισμό, καθώς σκαλιστοί δαίμονες και δράκοι караδοκούν στις εισόδους των τζαμιών, ενώ ο Γκαρούντα, μυθικός βασιλιάς των πτηνών του θεού Σίβα, αποτελεί το επίσημο σύμβολο του ισλαμικού κράτους! Όπως επεσήμανε ένας ντόπιος φιλόσοφος: «ο καθένας ξέρει πότε ανατέλλει μια νέα θρησκεία στην Ινδονησία, αλλά ουδείς γνωρίζει πότε σβήνει...».

Έπειτα από ένα διήμερο άφησα την Άννα Μαρία να συνεχίσει μόνη της την περιήγηση στο αρχαίο Σουλτανάτο της Σουρακάρτα και των φημισμένων βιοτεχνιών μπατίκ για να επιστρέψω στην Τζεπάρα, σκαντζάροντας τους αναμφίβολα ανυπόμονους Γάλλους «βατισμάνηδες» μας. Θαμπωμένος από τα τόσα αξιοπαρατήρητα, έπιασα κουβέντα με τον οδηγό του μισοάδειου λεωφορείου, που ροβολούσε προς τις βόρειες ακτές της μεγαλήσου. Έχοντας εργαστεί στην Αραβία, ο σοφέρ μιλούσε αγγλικά και με ξύπνησε βίαια από το ονειροπόλημά μου, υποστηρίζοντας πόσο φτωχή παραμένει η πατρίδα του. Έχοντας στο νου ότι εδώ οι αντιρρησίες σαπίζουν συνήθως στα μπουντρούμια, δυσκολεύτηκα να τον πληροφορήσω πως η Ινδονησία υπάγεται στις πλουσιότερες χώρες της Ασίας και αυτονόητα η τραγική οικονομική κατάσταση του λαού οφείλεται στις αισχροφυγίες της στρατιωτικής ολιγαρχίας. Άλλωστε, η ιστορία επαναλαμβάνεται, οι σημερινοί ηγέτες ακολουθούν τις συνταγές των σουλτάνων και των Ολλανδών αποικιοκρατών, δηλαδή τη συστηματική λεηλασία των επαρχιών προς όφελος της κεντρικής κυβέρνησης. Πριν από μερικά χρόνια, οι στρατηγοί με τους υπερτραφείς ελβετικούς λογαριασμούς κατάφεραν να χρεοκοπήσουν την εθνική εταιρεία καυσίμων, παγκοσμίως πρώτη παραγωγό φυσικού αερίου και όγδοη πετρελαίου! Οι ξένοι επενδυτές αναγκάζονται να πάρουν, συντάιρο κάποιο μέλος της φαυλοκρατίας και κάθε συγγενής της Αυτού Υψηλότητος κάθεται στη διαχείριση των μεγάλων εταιρειών. Το έχει η εποχή μας, αν ο Τζέγκις Χαν ζούσε σήμερα, κι αυτός θ' ανακηρυσσόταν «πρόεδρος» τα ίδια κι εδώ, όπου αναπαλαιώθηκε η ιαβανέζικη αυτοκρατορία του 17ου αιώνα με «δημοκρατικό» βερνίκι.

Η άφιξη στην Τζεπάρα μού ανεβάζει κάπως το ηθικό, επιτρέποντας τον οραματισμό μιας ισορροπημένης ανάπτυξης. Ναι μεν η εμπορική κίνηση βρίσκεται σε κινέζικα χέρια, το χρήμα όμως ρέει χάρη στις εξαγωγές, οι μισθοί φαίνονται, υψηλοί και η ανεργία ελάχιστη. Η μικρή πόλη καυχιέται για τις τεχνικές σχολές της, ενώ η απουσία των συνήθων ορδών δημοσίων υπαλλήλων επιβεβαιώνει ότι εδώ τουλάχιστον υπάρχει αποδοτική δουλειά για όλους. Έχοντας κατατοπίσει τους φίλους μας Γάλλους, τους αποχαιρετώ και, αναμένοντας την επιστροφή της Άννας Μαρίας, καταπιάνομαι, «ένδον μέχρι νεοτέρας», με τη ρουτίνα συντήρησης, γραψίματος και διαβάσματος που χαρακτηρίζουν την ήρεμη ζωή εν όρμω.

26/9: Καιρός να συνεχίσουμε τη ρότα μας προς τη Σιγκαπούρη, προλαβαίνοντας τις τελευταίες ανέσεις του Ν.Α. μουσώνα. Απομένουν 600 ν.μ. έως το νότιο άκρο της Μαλαϊκής χερσονήσου και δεν έχουμε σκοπό να τα διανύσουμε μηχανοκίνητοι! Παρ' όλ' αυτά, χρειαζόμαστε το «μαντεμένιο πανί» επί πέντε ώρες για ν' ανοιχτούμε στο πέλαγος και να συναντήσουμε το λεβαντίνι που μας υποσχόταν ο μετεωρολογικός χάρτης. Στην ήρεμη κι αβαθή θάλασσα της Ιάβας, σταβέντο των μεγάλων νησιών του αρχιπελάγους, ξαναβρήκαμε το ρυθμό της βάρδιας κι όλες τις λοιπές δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων οι καθημερινές επαφές στα βραχεία με τον κόσμο των ραδιοερασιτεχνών. Τραβηγμένοι από το μεγάλο μπαλόνι, κρατάμε σταθερά 4 κόμβους μέση ταχύτητα, συναγωνιζόμενοι το γαλλικό σκάφος. Όσο ζυγώναμε τον Ισημερινό τόσο μας καπάκωνε ο καύσωνας και τόσο πυκνωναν στο νοτιοδυτικό ορίζοντα οι καταιγίδες που σφυροκοπούσαν με αλληπάλληλες αστραπές τα ηφαίστεια της Ιάβας και της Σουμάτρας. Τη δροσερή νυχτερινή ανακούφιση μας τη χάλαγαν τα αμέτρητα αλιευτικά που μας ανάγκαζαν σε τσίμες κι ελιγμούς για ν' αποφύγουμε αφρόδιχτα και παραγάδια. Τουλάχιστον όλα τα τσαμαδουράκια έφεραν τρεμοσβήνοντες φανούς, κι έτσι προλαβαίναμε πάντα να τα παρακάπτουμε εγκαίρως.

Στα μέσα της διαδρομής στέκεται η νήσος Μπελιτούγκ, μεταξύ Βόρνεο και Σουμάτρας, βολικός σταθμός για να προμηθευτούμε λίγα φρέσκα τρόφιμα και να συμπληρώσουμε καύσιμα, καθώς, πλησιάζοντας τη Διατροφική Ζώνη Σύγκλησης (ITCZ), μειωνόταν σταθερά ο άνεμος. Με ανασηκωμένα πτερύγια υπερπηδήσαμε τα αβαθή της εκβολής του ποταμού στο Ταντζούγκ Παντάγκ και εισχωρήσαμε μισό μίλι στ' ανάντη, όπου βρίσκεται η ομώνυμη πρωτεύουσα του νησιού.

Τα ορυχεία τσίγκου απασχολούν κυρίως Κινέζους εργαζόμενους· η μικρή πόλη αποτέλεσε την πρώτη μας επαφή με τη μαζική παρουσία των Χόκιεν και Χάκα στην Ινδονησία. Κινέζοι εμπορεύονταν και εργάζονταν στο αρχιπέλαγος από αμνημονεύτων χρόνων. Οι άκρως εθνικιστικές πολιτικές όμως και οι σφαγές του 1965 —μαζί με τη θρησκευτική και γλωσσική απαγόρευση— οδήγησε μεγάλο αριθμό κατοίκων να διαφύγουν στο εξωτερικό, αφού κατά την επίσημη ιδεολογία χαρακτηρίζονται ως καπιταλοκομμουνιστές(!). Εάν σήμερα ο κλοιός των φυλετικών διακρίσεων φαίνεται να έχει χαλαρώσει, ασφαλώς πρέπει να οφείλεται στα υπέρογκα χρέη του καθεστώτος της Τζακάρτα σε Κινέζους τραπεζίτες!

Οι Απω-ανατολίτες μάς αντίκριζαν φιλικά, αντίθετα από τη συνήθη περιέργεια των κατοίκων των υπόλοιπων νησιών. Πάντως, η καθιερωμένη έλλειψη υποδομών και πόσιμου νερού, η κατάληξη των σκουπιδιών και των οχετών στο ποτάμι καθιστούν αφόρητη την περαιτέρω διαμονή.

1/10: 01°3'N, 106°30'A. Καλό μήνα. Πλέουμε κατάπρυμα στην ακύμαντη θάλασσα και ο αυτόματος πιλότος μας λειτουργεί τέλεια, έτσι ώστε μπορούμε να περάσουμε στον ίσκιο της καμπίνας τις θερμότερες ώρες της ημέρας. Η γειτονική Σουμάτρα, το βραδάκι, μας φιλοδωρεί με μια σειρά δροσιστικών όμβρων αναστάτωση στην ομαλή ροή του ανέμου και συνεχείς αλλαγές πανιών. Όλη νύχτα παρακολουθούμε αγωνιωδώς τα πυροτεχνήματα των καταιγίδων στις παραπλήσιες στεριές. Έχουμε φτάσει στην περιοχή όπου λυσομανούν τα περιβόητα ραγάνια της Σουμάτρας, με κεραυνούς, θυελλώδεις ανέμους και καταρρακτώδεις βροχές. Την επομένη το πρωί ζούμε ένα έντονο μπουρίνι, με μια εντυπωσιακή, στροβιλίζουσα «ρουφήχτρα» που σάλευε επικίνδυνα ανάμεσα στη θάλασσα και στα σύννεφα. Αμέσως συμμαζέψαμε την κουβέρτα και ασφαλίσαμε τα πάντα. Η καταιγίδα ευτυχώς κατευθυνόταν εγκάρσια της πορείας μας, ενώ δεχόμασταν ισχυρό πρυμίο αέρα, κι έτσι αποφύγαμε μια δυσάρεστη «συνάντηση κορυφής»! Στη συνέχεια μπουνάτσωσε τελείως και διαπλεύσαμε «υπ' ατμόν» τη νοητή γραμμή του Ισημερινού στις 3 το απόγευμα. Εκτός από ένα ποτηράκι άρακ (ντόπιο τσίπουρο), λόγω της μηχανοκίνητης απάτης και της ζέστης, δε γιορτάσαμε ιδιαίτερος την τρίτη μας αλλαγή ημισφαιρίου.

3/10: Ξημερώματα. Με βαριά συννεφιά εισερχόμαστε στο αμπάσο και βαλτώδες σύμπλεγμα νήσων Ριάου, μόλις 20 ν.μ. της Σιγκαπούρης. Θα πρέπει όμως να κάνουμε την επίσημη έξοδο από την Ινδονησία στη νήσο Μπιντάγκ, πριν συνεχίσουμε.

Λίγα μίλια απόμειναν ως το λιμάνι, όταν συνειδητοποιούμε ξαφνικά μια χαμηλή μαύρη λωρίδα νεφών που καλύπτει όλο το δυτικό ορίζοντα. Το σύστημα πλησιάζει ολοταχώς και ίσα ίσα καταφέρνουμε να κρυφτούμε σταβέντο μιας κοραλλένιας ξέρας: ελάχιστη η προστασία από το θυελλώδη άνεμο, αλλά τουλάχιστον δε δεχόμαστε κύματα. Βρέχει κρουνηδόν, πραγματική υδροβολή και η ορατότητα μηδενίζεται. Πέντε ώρες αργότερα κόπασε η λαιλαπα και με... πεντακάθαρο σκάφος καταπλέουμε στη μαργαρισμένη αυλώνα του Ταν Ζουγκ Πινάγκ, τελευταίου μας σταθμού στην Ινδονησία.

Σιγκαπούρη – Μαλαισία

Στα Στενά της Μελάκα

Στο βαθύ, λασπερό φιόρδ του Μπιντάγκ περάσαμε τις ύστατες μέρες της παραμονής μας στην Ινδονησία. Ύστερα από τρεις μήνες στην τριτοκοσμική χώρα είχαμε εμποτιστεί από το χάος και τη ρύπανση. Μόλις 15 ν.μ. χώριζαν την ελεεινή κατοικία του νοτίου Αρχιπελάγους Ριάου με την αστραφτερή και ανεξάρτητη μικρή τους αδερφή Σιγκαπούρη. Κάποτε όλο το σύμπλεγμα νήσων αποτελούσε ένα πανίσχυρο σουλτανάτο που έλεγχε τα στρατηγικά μπουγάζια μεταξύ Σουμάτρας και Βόρνεο. Χάρη στις μουσωνικές εναλλαγές εδώ και 2.500 χρόνια, τα ήσυχα ρηχά νερά του τεράστιου αμφιγείου σχημάτισαν έναν κόμβο των θαλασσιών συναλλαγών ανάμεσα στα προηγμένα κράτη του Βορρά και τις πηγές των απαραίτητων πρώτων υλών της γιγάντιας πολυνήσου στο Νότο. Τότε, όπως και σήμερα, στόλοι ολόκληροι με γεμάτα αμπάρια πηγαينوέρχονταν στα στενά, διακομίζοντας κάπου 60% του παγκοσμίου εμπορίου, αφηφώντας μπουρίνια, ξέρες και πειρατές που караδοκούν ακόμη στις ελώδεις αμπασαδούρες. Αναφερόμενη ως Χρυσή Χερσόνησος στους πτολεμαϊκούς χάρτες, η περιοχή αφεντεύτηκε από τους πιο δυναμικούς επιχειρηματίες της Γης. Αρχίζοντας με τις ινδικές δυναστείες Σεριβιντγάγια στα χρυσά παλάτια της Σουμάτρας και τους Ολλανδούς κυβερνήτες της Ιάβας, μέχρι τους Κινέζους τραπεζίτες που εδρεύουν στους γυάλινους ουρανοξύστες της υπερσύγχρονης Σιγκαπούρης.

Τελευταία τρεξίματα στο Τανζούγκ Πινάγκ, τελευταία «στόρια» με τριτοκοσμικές τιμές, αλωνίζοντας την αγορά για κονσέρβες, καφέ, ποτά, τσιγάρα και καύσιμα. Τα βράδια επισκεφτόμαστε το Παζάρ Μαλάμ (Βραδινό παζάρι), ψωνίζοντας λιχουδιές και διαλέγοντας έτοιμα φαγητά από τις δεκάδες πλανόδιες κουζίνες.

12/10: Ξημερώματα βιράρουμε την άγκυρα και αρχίζουμε το διάπλου των στενών με ελαφρό πουνεντίνι. Κάνουμε βάρδια και οι δυο μας στη χαβούζα σήμερα, αφού τέμνουμε την πορεία εκατοντάδων πλοίων. Όπως στο Γιβραλτάρ, αντιμετωπίζουμε την ανατριχιαστικά επικίνδυνη συμφόρηση με αλληπάλληλες διοπτεύσεις και υπολογίζοντας τις σχετικές ταχύτητες των επερχόμενων πλοίων. Μεταξύ των βαποριών εν κινήσει και των αμέτρητων αγκυροβολημένων παράγεται τόσο «νέφος», που μονάχα στα έξι μίλια απόσταση μας φανερώνονται οι αστραφτεροί ουρανοξύστες της πόλης-κράτους. Ζούμε μια συγκινητική στιγμή. Για πρώτη φορά εκτός Μεσογείου η «Καλλίπυγος» συναντά τα χνάρια του «Ιάσονα» και θυμόμαστε πως το 1986 είχαμε βάλει πλώρη για τη Βόρνεο. Όπως τότε το αγκυροβόλιό μας θα είναι στο Σεμπαβάγκ, στη σκιά των μεγάλων ναυπηγείων, μπροστά σ' ένα πάρκο με το βολικό τέρμα λεωφορείων που θα μας επιτρέψει, χωρίς ταλαιπωρίες, επισκέψεις στο κέντρο της πόλης.

Σκοπεύαμε να μείνουμε ένα μήνα, αναμένοντας τη μουσωνική αλλαγή, και να επωφεληθούμε από το υπερσύγχρονο περιβάλλον για οτιδήποτε χρειαζόμασταν. Η αργή μετακίνηση προς το νότο της Διατροφικής Ζώνης Σύγκλησης (ITCZ) μάς υποσχόταν πολλές βροχές, ραγάνια και καταιγίδες που δέρνουν αλύπητα αυτές τις περιοχές του Ισημερινού. Έτσι αφήναμε την «Καλλίπυγο», πάντα δεμένη με μια αλυσίδα σαν «γυρλάντα» από την αρματωσιά ως τη θάλασσα, κι οπλισμένοι με ομπρέλες σεργιανίζουμε την πόλη· η Άννα Μαρία για φωτογραφικές

δουλειές κι εγώ για κυνήγι δυσεύρετων ανταλλακτικών. Χάρη σε μπόλικο ψάξιμο μπόρεσα να βρω καινούριες μπαταρίες ηλεκτρικών οχημάτων, σαφώς καλύτερες για τη δική μας χρήση από τους κοινούς συσσωρευτές αυτοκινήτων.

Ζούσαμε ένα πραγματικό πολιτιστικό σοκ ύστερα από τόσες μέρες στη μοναξιά εν πλω ή αγκυροβολημένοι σε τριτοκοσμικά χωριά, περιορισμένοι από ζούγκλα και βάλτους· ξαφνικά δοκιμάσαμε ένα άλλο περιβάλλον: μια ζούγκλα ασφάλτου και τσιμέντου και πειθαρχημένες στρατιές κουστουμαρισμένων εργαζόμενων. Στη γιγάντια μερμηγκοφωλιά η τοπική κυβέρνηση επιβάλλει την τάξη με καμπάνιες καλών τρόπων και χαλιναγωγεί την παραδοσιακή ασιατική (κι όχι μόνο!) τσαπατσουλιά με φοβερά πρόστιμα: η ρίψη μιας γόπας και το μάσημα της τσίχλας χαρατσώνονται με 500 δολάρια πρόστιμο, ενώ αν διασχίσετε δρόμο εκτός σημασμένων διελεύσεων ή ξεχάσετε να τραβήξετε το καζανάκι σε δημόσια τουαλέτα θα σας κοστίσει μόνο 100 δολάρια. Υπερβολική ίσως μέθοδος σωφρονισμού, αλλά αναμφισβήτητα αποτελεσματική, αφού η πόλη θεωρείται ως η καθαρότερη και ασφαλέστερη στον κόσμο.

Ένα από τα άλλα ντόπια χαρακτηριστικά αποτελούν τα χιλιάδες μίνι-μαγειρεία, συναθροισμένα σε «κέντρα τροφής» (Food Centers), που προσφέρουν απεριόριστη ποικιλία σε απίθανα συμφέρουσες τιμές. Κινέζοι, Μαλαισιοί και Ινδοί παρουσιάζουν όλων των ειδών τα προϊόντα, για όλα τα γούστα, σε υγιέστατες συνθήκες και σε τιμές που σπάνια ξεπερνούν τα πέντε κατοστάρικα τη μερίδα. Η ποικιλία στις κουζίνες αντανakλά την ετεροφυλία του πληθυσμού της μίνι-χώρας. Όπως στα γειτονικά κράτη έτσι κι εδώ, στους Μαλαισιους πρώτους κατοίκους προστέθηκαν από τον 4ο χιόλας αιώνα Ινδοί και Κινέζοι. Αργότερα μεγάλος αριθμός αυτών των εθνοτήτων μεταφέρθηκαν στις φυτείες καουτσούκ και στα ορυχεία κασσίτερου από τους Βρετανούς αποικιοκράτες. Παρά τους κάποιους τριγμούς, η πολυεθνική αρμονία φαίνεται εφικτή και πάντα εντυπωσιακή, όταν θωρεί κανείς στην ίδια γειτονιά κινέζικες παγόδες, τζαμιά και ινδουιστικά τεμένη. Πάντως, η Σιγκαπούρη φημίζεται για τη σβελτάδα των Κινέζων κυβερνώντων και την ικανότητά τους να πετυχαίνουν τους στόχους τους. Δημοκρατία με δυο πόδια στο γύψο, η χώρα αυτή των τριών εκατομμυρίων, χωρίς κανένα φυσικό πόρο παρά μόνο τη στρατηγική της τοποθεσία, με μπόλικο αυταρχισμό κι ακούραστη εργατικότητα κατάφερε ν' αναρριχηθεί στο βάθρο των δέκα πλουσιότερων κρατών της Γης.

Αν και ξαναβρήκαμε το κρατίδιο όπως το θυμόμασταν —να σφύζει από ζωή, καθαριότητα, τάξη κι αποτελεσματικότητα—, παρατηρήσαμε ότι τα πράγματα είχαν σφίξει. "Ίσα που μας ανέχονταν οι Αρχές στο τσάμπα αγκυροβόλιο και, μόλις παραπονέθηκε κάποιος ιδιοκτήτης μαρίνας, την επομένη μάς έγινε «έξωση» από την ακτοφυλακή. Έτσι αναγκαστήκαμε να εγκαταλείψουμε τη χώρα, αφού δεν ήμασταν σε θέση να πληρώσουμε για μια θέση σε επίσημο <<πάρκιγκ>>. Δε στεναχωρηθήκαμε όμως ιδιαίτερα για την αποβολή, αφού απλώς μεθορμίσαμε στη γειτονική Μαλαισία, πρακτικάροντας ταχύτατα σ' έναν από τους ντόκους που εξυπηρετούν τα πάμπολλα πορθμεία προς Ινδονησία και Σιγκαπούρη.

Οι γαρμπινοί εναλλάσσονταν πλέον με γρέγους, αλλά, όπως μας υπενθύμιζαν τα κατακλυσμικά δρολάπια, η μετεωρολογική κατάσταση παρέμενε άστατη και έπρεπε να προσέχουμε έως ότου έρθει ο καιρός για να συνεχίσουμε το ταξίδι προς τα βόρεια.

Η Μαλαισία μάς είχε αφήσει εξαιρετικές αναμνήσεις από τον πρώτο μας περίπλου, κι ομολογουμένως η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη της τελευταίας δεκαετίας δεν υπονόμεισε τη φιλοξενία, το χιούμορ και την καλοσύνη των κατοίκων της. Παντού παρατηρούσαμε γιασιά ν' αντικαθιστούν στα όρια της ζούγκλας τα παραδοσιακά ξύλινα ή νεοκλασικά κτίρια. Ο πυρετώδης βιομηχανικός αναβρασμός, οι τόνοι σκουπιδιών και τα αμέτρητα καινούρια αυτοκίνητα μας θύμιζαν εικόνες της μεταπολεμικής Ευρώπης. Μυθώδεις ξένες επενδύσεις και καταναλωτική βουλμία χαρακτηρίζουν πλέον μια χώρα όπου οι πιο πολλοί παίζουν στο χρηματιστήριο παρά σε τυχερά παιχνίδια, αλλά στα παράμερα χωριά η αγροτική ζωή συνεχίζει να κυλάει με το γνωστό

αργό ρυθμό.

Βόρεια των Στενών του Τζοχόρ, καταπλεύσαμε σε μια ήσυχη ποταμίσια ράδα, περιστοιχισμένη από αχανείς φυτείες λαδοφοϊνικών, ανταμώνοντας κι άλλους «εκδιωχθέντες» από τη Σιγκαπούρη. Πέσαμε δίπλα σε δύο εικοσάμετρες ινδονησιακές σκούνες, πιάνοντας αμέσως φιλία με τα νεαρά ζευγάρια των Γάλλων που επέβαιναν και τις προετοίμαζαν για ναύλους.

Είχαμε κι εμείς ανοιχτές δουλειές στην «Καλλιπυγο», καθώς μας περίμεναν 400 ν.μ. όρτσα έως την Ταϊλάνδη. Αρματωσιά, πανιά και μηχανή πέρασαν από εξονυχιστικό έλεγχο, ενώ η γάτα μας επωφελήθηκε από την παράκτια ησυχία για να ανιχνεύσει το δάσος. Τα βράδια ψωνίζαμε φαγητά σε πακέτο από το γειτονικό χωριό και κουβεντιάζοντας με τους Γάλλους, ενημερωνόμαστε ως προς τ' αγκυροβόλια στα πάμπολλα ποτάμια της Μαλαιϊκής χερσονήσου. Λόγω του απαγορευτικού βυθίσματος του «Ιάσονα», πριν από δέκα χρόνια, είχαμε διαπλεύσει χωρίς σταθμούς τα Στενά της Μελάκα, ενώ τώρα σκοπεύαμε να εκμεταλλευτούμε τις ανασυρόμενες καρένες για να σουλατσάρουμε την κόστα και ν' απολαύσουμε τη Μαλαισία. Επίσης, μας ενδιέφερε ν' ανακαλύψουμε κάποιο φτηνό κερνάγιο για το φρεσκάρισμα του υφαλοχρώματος, πριν σαλπάρουμε σ' ένα χρόνο προς τον Ινδικό ωκεανό.

Στις χαρές της κρουαζιέρας τα όνειρα παίζουν σημαντικό ρόλο, ενώ συχνά ο σχεδιασμός ανήκει στις ωραιότερες στιγμές!

Τα στενά ανησυχούν πολλούς, όχι μόνο λόγω των ναυτικών δυσκολιών, αλλά κυρίως λόγω των μύθων της πειρατείας. Όπως παλιά στη Γραμβούσα ή στους Φούρνους Ικαρίας, ο συνδυασμός ανομίας, φτωχών πληθυσμών και πλούσιας εμπορικής κίνησης σε στενούς θαλάσσιους διαύλους δημιουργούν συνθήκες άνθησης του φαινομένου της πειρατείας. Σήμερα, εκτός από ορισμένες ράδες τριτοκοσμικών πόλεων (π.χ. στο Λάγος), οι ληστές έχουν πλέον εξειδικευτεί. Στον κόλπο της Ταϊλάνδης κουρσεύουν Βιετναμέζους πρόσφυγες για χρυσάφι, στη Θάλασσα Ζουλού (μεταξύ Βόρνεο και Φιλιππινών) μουσουλμάνοι αντάρτες λαφυραγωγούν πορθμεία, στην Καραϊβική αρπάζουν ταχύπλοες θαλαμηγούς για το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και στα Στενά της Μελάκα λεηλατούνται τακτικά τα χρηματοκιβώτια εμπορικών πλοίων! Συνοψίζοντας, συμπεραίνουμε ότι με εξαίρεση την Καραϊβική και τις ακτές της Δυτικής Αφρικής δεν κινδυνεύουμε, αφού οι πλιατσικολόγοι στοχεύουν πάντα μεγάλες ποσότητες ρευστών ή τιμαλφών εκεί ακριβώς που (δυστυχώς!) υστερούμε.

15/11: Εφοδιασμένοι με τους παλιρροϊκούς πίνακες, αναχωρούμε περιπλέοντας τη Σιγκαπούρη και διασχίζοντας την τεράστια ράδα. Ο φρέσκος γρέγος μάς επιτρέπει καλή ταχύτητα για να ελιχθούμε καταμεσής της βαπορίσιας πανδαισίας, πραγματικό πλωτό ναυτικό μουσείο. Ινδονησιακά και κινέζικα παραδοσιακά ιστιοφόρα, μινεραλάδικα, γιγάντια γκαζάδικα, κορεάτικα αλιευτικά, μότορσιπ παντός τύπου, έως και μια ρυμουλκούμενη δομή εξόρυξης πετρελαίου βλέπεις αραδιασμένα σ' αυτά τα νερά και φυσικά δε λείπουν τα πολεμικά πλοία και τα ντόπια περιπολικά... Νιώθουμε σαν τον Οδυσσέα στη χώρα των γιγάντων, αλλά με προσοχή και οξυδέρκεια επανερχόμαστε στις ασφαλείς ρηχοτοπιές των ακτών του Τζοχόρ, καβατζάροντας χωρίς τη σπίθα που σημαδεύει τη νότια είσοδο των Στενών της Μελάκα.

Ξαφνικά, εμφανίζεται το μεγαλειώδες αμφίγειο σαν σκηνικά ορθώνονται τα κωνικά όρη της Σουμάτρας και του Αρχιπελάγους Καριμούν, ενώ πηγαινοέρχονται σε πρώτο πλάνο πλήθη βαποριών υπό το χρυσαφένιο φως του δειλινού. Η σαγηνευτική θέα μάς κάνει σχεδόν να ξεχάσουμε ένα προελαύνον μπουρίνι, αλλά με τρία κοντοβόλτια απαγκιάζουμε εγκαίρως στο Κουκούπ.

Τη σταβέντο κι αβαθή πλευρά του δρυμώδους νησιού έχουν καταλάβει άφθονες σχεδίες ιχθυοτροφείων, απ' όπου προμηθευόμαστε δυο μικρές τσιπούρες για το δείπνο. Χαρά η γάτα!

16/11: Ανηφορικός ο δρόμος προς τα βόρεια και με πολλές «λακκούβες». Υπό συνεχή βροχή και με αλλεπάλληλες βόλτες αναπλέουμε τα στενά. Το ευνοϊκό παλιρροϊκό ρεύμα ανατίθεται στο γρέγο, προκαλώντας έναν απαίσιο κυματισμό. Έτσι αποφασίζουμε να κρυφτούμε υπήνεμα της καταπράσινης νησίδας Πισάγκ.

Τις επόμενες δυο μέρες παραπλέουμε τις απρόσβατες αμπασαδούρες της βαλτώδους ακτής

και παίζοντας με τις ώρες της φυρονεριάς τρυπώνουμε σε αβαθή ποτάμια για διανυκτέρευση. Επιτέλους, φτάσαμε στις εκβολές του Μουάρ όπου στέκονται εντυπωσιακά τζαμιά, σεράγια, ανάκτορα και παλαιά μέλαθρα πολυεθνικών εταιρειών. Η συμπρωτεύουσα του Τζοχόρ προσφέρει κι ένα άψογο αγκυροβόλιο. Η ρήχευση των εκβολών (μόλις 90 εκ. βάθους) όσο και η κατασκευή μιας μεγάλης γέφυρας κατέληξαν στην επιστόμωση της τέλειας ποταμίσιας ράδας, καταργώντας έτσι το παλιότερο λιμάνι εξαγωγής καουτσούκ. Ό,τι το καλύτερο λοιπόν, αφού σκοπεύουμε να παραμείνουμε μια βδομάδα, εξερευνώντας την περιοχή και το πλούσιο παρελθόν της.

Τον 9ο αιώνα η τεχνολογική υπεροχή των Αράβων επέτρεψε στους εφοπλιστές τους να χαράξουν νέες ωκεάνιες οδούς προς την Ασία. Μέσα σε έξι αιώνες η περιοχή διασπάστηκε σε πολλαπλά σουλτανάτα με πυρήνα τη Μελάκα, κέντρο διαμετακομιστικών συναλλαγών, στο στενότερο σημείο του ομώνυμου πορθμού. Στο ζενίθ του μουσουλμάνικου πολιτισμού, τέχνες, επιστήμες κι εμπόριο δεν άνθιζαν μόνο στη Γρανάδα ή στη Βαγδάτη, αλλά και στην άλλη άκρη του κόσμου, στην Ιάβα και στη Μελάκα. Η Αναγέννηση της Δύσης και ο τουρκικός έλεγχος στη Μικρά Ασία έφεραν μια νέα ράτσα αρπακτικών στην πηγή των μπαχαρικών, τους Πορτογάλους. Έχοντας ελευθερωθεί από τους Άραβες στην Ευρώπη, οι Λουζιτανοί, κεντρισμένοι από τα μυθώδη κέρδη των ανατολίτικων καρυκευμάτων, βάλθηκαν με σταυροφορικό ζήλο ν' αφεντεύσουν εγωιστικά μια αρχαία πλουραλιστική πολιτεία. Η βάρβαρη πυγμή του ευρωπαϊκού ναυτικού πυροβολικού σκόρπισε τους εμπόρους, οι Μαλαισιοί πρίγκιπες διέφυγαν στα γειτονικά κρατίδια του Τζοχόρ και της Σουμάτρας, μεταφέροντας τις επιχειρηματικές τους διασυνδέσεις. Η φράγκικη ανωριμότητα και η ανικανότητα ν' αναγνωρίσει τα πλεονεκτήματα του ελεύθερου διεθνούς εμπορίου συνέχισε έως τη βικτοριανή εποχή. Μεσολάβησαν 300 χρόνια τσαπατσούλικης και μονοπωλιακής διαχείρισης από Ολλανδούς κι Εγγλέζους, μέχρι που η Βρετανική Αυτοκρατορία ίδρυσε πραξικοπηματικά ελεύθερο λιμάνι στη Σιγκαπούρη. Έτσι δόθηκε η χαριστική βολή στην αγκομαχούσα Μελάκα.

Λείψανο της χρυσής εποχής, η μικρή γραφική πόλη επιδεικνύει μέσα στο σημερινό κυκλώνα το πιο απίστευτο μείγμα πολιτισμών κι εθνοτήτων. Πήγαμε τρεις φορές από το Μουάρ στη Μελάκα, κάνοντας επισκέψεις σε μουσεία, αναστηλωμένα μέγαρα, αλλά και στις σφύζουσες πορτογέζικες ή κινέζικες συνοικίες.

Η περιοχή των αχρηστευμένων ντόκων στην ξεροποταμιά κίνησε την περιέργειά μας και θωρώντας τα μικρά ινδονησιακά *περάχου* να ξεφορτώνουν κάρβουνο, φανταστήκαμε για μια στιγμή την εποχή εκείνη όπου οι αμπάριζες αποβίβαζαν ερίτιμεςπραμάτειες υπό τα βλέμματα των χοντρεμπόρων, που άθροιζαν τα ποσοστά τους με γρήγορες κινήσεις αβάκων. Το Μουάρ είχε τις απλές χαρές του, χαρμάνι γνώριμου κι εξωτικού, οι καφενέδες και τα γύρω καπηλειά με τη φανταστική ποικιλία μεζέδων: με άλλα λόγια, η απλή φτηνή ζωή και η επαφή με τους ντόπιους που τόσο μας άρεσαν στη Μαλαισία.

Ήρθε ο καιρός όμως να συνεχίσουμε το ταξίδι μας, έτσι αφήσαμε τις φιλόξενες εκβολές, διανυκτερεύοντας σταβέντο δυο νησίδων, και την επόμενη νύχτα υπήνεμοι του επιβλητικού Ακρωτηρίου Ρακάντο RACHADO (Σπιλιαδωτός!), που είδε το 17ο αιώνα το θρίαμβο του ολλανδέζικου στόλου επί των Πορτογάλων.

Πάντα όρτσα, αλλά με ευνοϊκό ρεύμα, άλλος ένας ημερήσιος πλους μάς έφερε στο Κελάγκ, το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας. Τα λασπόνερα του Δέλτα ζούσαν κι αυτά έναν οικονομικό οργανισμό. Παντού υπήρχαν υπερσύγχρονες αποβάθρες κι αποθήκες, ενώ τον ορίζοντα οριοθετούσαν γερανοί και νεότευκτοι ουρανοξύστες. Προ δεκαετίας είχαμε ενθουσιαστεί με τον πρωτόγονο αλλά τόσο φιλόξενο ναυτικό όμιλο, έτσι φανταστείτε την απογοήτευσή μας όταν αντικρίσαμε τις δεκάδες θαλαμηγούς-μεγαθήρια, σωστές πλωτές γαμήλιες τούρτες, και το μαρμάρينو ανάκτορο που αντικατέστησε τη γνώριμη ξύλινη παράγκα! Ο μικρός θαλασσοχαρής σύλλογος των ξενιτεμένων Αγγλοσαξόνων είχε μεταμορφωθεί σε σινάφι Φαρισαίων, επικυρωμένο μάλιστα από το σουλτάνο, αφού έφερε πλέον τον τίτλο του «Βασιλικού Ομίλου». Για Τσιγγάνους σαν εμάς η υποδοχή ήταν μάλλον παγερή και οι τιμές τσουχτερές, έτσι τους κάναμε τη χάρη να μην επιμηκύνουμε την παραμονή μας, αφού περιοριστήκαμε σε μια σύντομη

ημερήσια εκδρομή στην πρωτεύουσα Κουάλα Λουμπούρ.

Η «Κ.Λ.» όπως αποκαλείται συντομευμένα η μητρόπολη, ιδρύθηκε το 19ο αιώνα από Κινέζους μεταλλωρύχους. Με τον ταχύ αστικό σιδηρόδρομο, ανακαλύψαμε την ξέφρενη κυψέλη με τη σινική σφραγίδα. Σήμερα, το 40% του πληθυσμού της Μαλαισίας κατάγεται από την Κίνα. Αυτοί αποτελούν την κινητήρια δύναμη της οικονομίας, αφού ελέγχουν το 90% των επιχειρήσεων και εξασφαλίζουν τη μερίδα του λέοντος των εισοδημάτων. Από την άλλη μεριά, οι ιθαγενείς Μαλαισιοί, με την εθιμοτυπική και απαρχαιωμένη τους κοινωνία, την αγροτιά, το στρατό και τη γραφειοκρατία ζούνε μέσα στη φτώχεια. Το 1966 η εμφανής ανισότητα οδήγησε σε σοβαρότατες φυλετικές ταραχές, αναγκάζοντας την τότε κυβέρνηση να επέμβει με νόμους διάκρισης, στοχεύοντας στη δημιουργία ιθαγενών στελεχών και μεσοπρόθεσμα στην ίδρυση μιας μαλαισίας αστικής μέσης τάξης. Η παράδοση πολιτική «θετικής διάκρισης» επέφερε καρπούς χάρη στο φυσικό πλούτο της χώρας και την ευνόητη υποχωρητικότητα των Κινέζων, ώστε να εξασφαλιστεί η κοινωνική ευστάθεια. Αντίθετα δηλαδή με ό,τι συνέβη στη γειτονική Ινδονησία, όπου η βάνουση αποπομπή της πλειονότητας των δαιμόνιων Κινέζων την καταδίκασε στην τριτοκοσμική κακομοιριά. Έτσι η μαλαισιακή διαλλακτικότητα —αποτέλεσμα αυλικής διπλωματίας χιλιετιών— έφερε τη χώρα, παρ' όλο το κόστος, στον εκλεκτό όμιλο των «τίγρεων της Ασίας».

Παρ' όλη τη σχιζοφρένεια της κατάστασης και την αθηναϊκού τύπου κυκλοφορία, ευχαριστηθήκαμε τα ενδιαφέροντα μουσεία, τα σκεπαστά παζάρια και την ποικιλία των βιβλιοπωλείων.

Επιστρέφοντας αυθημερόν, ετοιμαστήκαμε για τον απόπλου την επομένη στις 3 το πρωί (λόγω άμπωτης). Μόλις ξεμυτίσαμε στις βόρειες εκβολές, μας πρόλαβε ένα κατάμαυρο μπουρίνι, συσκοτίζοντας σημαντήρες και φώτα κι αναγκάζοντάς μας να ποδίσουμε προς το κοντινότερο απάγκιο.

Εκτελώντας ενόργανη πλοήγηση με GPS και βυθόμετρο, εισχωρήσαμε στ' ανάντη του ποταμού Σελάγκορ, καρκινοβατώντας με τις ριπές και το δυνατό ρεύμα. Ανάπλωρο το σημερινό ανεμοβρόχι και διαλέξαμε ν' αράξουμε, περιμένοντας βελτίωση των συνθηκών, σταβέντο ενός ερειπωμένου ολλανδέζικου φρουρίου.

Η ενημερωτική φυλλάδα του Συνδέσμου Τρανσόσεαν μας είχε πληροφορήσει για τις πολύ φτηνές υπηρεσίες ενός μικρού ταρσανά στο ποτάμι Μπέρναμ· έτσι, επωφελούμενοι από τη βελτίωση του καιρού κατά το επόμενο σκέλος, αφηφήσαμε τις ρηχοτοπιές για να ελέγξουμε το νεωλκείο.

Εκατοντάδες πολύχρωμες τράτες, παρατεταγμένες κατά μήκος της παρόχθιας ζούγκλας, έδιναν ιδιαίτερο ύφος στο χωριό Μελιγκτάν, που θα το χαρακτηρίζαμε γραφικό, αν αφαιρούσαμε τις καπνοδόχους ή την μπόχα των εργοστασίων ψαράλευρων και λιπασμάτων! Ανάμεσα σ' ένα δάσος άλμπουρων, φοινίκων και τσιμινιέρων διακρίναμε ένα μεμονωμένο πανύψηλο αλουμινένιο κατάρτι: Φτάσαμε! Πέσαμε αμέσως δίπλα και αποβιβαστήκαμε για να γνωρίσουμε τον Κινέζο καρναγέρη και τους Γερμανούς πελάτες του. Από τον πρώτο κατατοπιστήκαμε ως προς τις προϋποθέσεις και τις (πολύ συμφέρουσες) τιμές, ενώ οι δεύτεροι, στα μέσα της ανακαίνισης της πλωτής τους αντίκας, μας γνωστοποίησαν τις τοπικές ιδιαιτερότητες και συνθήκες. Ήταν επόμενο το ψαροχώρι να μην προσφέρει πολλές ανέσεις. Αν όμως φέρναμε την ασυναγώνιστη ταϊλανδέζικη μουράβια, θα βολευόμασταν με τα ντόπια μηχανουργεία και μαγαζιά που εξυπηρετούσαν τον αλιευτικό στόλο. Πάντως, μας άρεσε η απλή λειτουργικότητα, η κινέζικη ειλικρίνεια, η ναυτική αλληλεγγύη και κλείσαμε ραντεβού για το Φλεβάρη.

Μ' ένα σοβαρό μπελά λιγότερο βαλθήκαμε πλέον να περάσουμε ευχάριστα το επόμενο δίμηνο στο Αρχιπέλαγος της Αδαμάντινης Θάλασσας, διασκεδάζοντας με το καλοσύνεμα του μουσώνα και την απελευθέρωσή μας από το βούρκο και τις βαρκάδες των Στενών της Μελάκα.

Μαλαισία - Ταϊλάνδη: Στα νησιά της Αδαμάντινης Θάλασσας

Προ δεκαετίας το Πενάγκ μάς είχε εντυπωσιάσει και με χαρά ξαναβρήκαμε την ξέφρενη πόλη του Τζόρτζταουν (Georgetown). Κολημένο σαν τσιμπούρι στη στεριά, το μεγάλο νησί προσφέρει ασφαλές αν και βορβορώδες αγκυροβόλιο. Απρόσιτη στους κυκλώνες και στις λαίλαπες του Ινδικού, η μοναδική ράδα προσέλκυσε το 18ο αιώνα την εγγλέζικη «Εταιρεία των Ινδιών», μια πρόβα τζενεράλε πριν αρπάξουν, 50 χρόνια αργότερα, τη Σιγκαπούρη από τα ολλανδέζικα νύχια. Οι Βρετανοί άφησαν το όνομα, τη νομιμοφροσύνη, τα πομπώδη αποικιακά παλάτια και αράδες βλογιοκομμένων νεοκλασικών πλινθοδομών. Από κει και πέρα ανέλαβαν μισό εκατομμύριο δαιμόνιοι Κινέζοι και Ινδοί εμποτισμένοι στις αρχές του διαμετακομιστικού εμπορίου, χαρίζοντας συνάμα στο νησί το μοναδικό απωανατολίτικο εξωτισμό που σβήστηκε για πάντα, προς χάρη του μοντερνισμού, τόσο στο Χογκ Κογκ όσο και στη Σιγκαπούρη.

Μυστικές εταιρείες, «τριάδες» και σινάφια οικοδόμησαν απίθανες παγόδες και εντευκτήρια, άντρα φυλαγμένα από πέτρινα στραβομουτσουνιασμένα λιοντάρια και ιπτάμενους βουρλισμένους δράκους, αστραφτερές οροφές με πολύχρωμα σμάλτα και επικρεμή ακροκέραμα.

Συνδυάζοντας βόλτες και δουλειές, αλωνίσαμε την Τζόρτζταουν και τα περίχωρα για ανοξείδωτες μικροκατασκευές, ανεύρεση ρητίνης και ανίχνευση ανταλλακτικών. Αυτός είναι ένας καλός τρόπος να γνωρίσει κανείς μια πόλη, αφού σου δίνεται η ευκαιρία ν' ανακαλύψεις τις πιο απόκεντρες γειτονιές, ν' ακούσεις σχόλια στο λεωφορείο, να κουβεντιάσεις με τον κόσμο και να γευτείς εξωμερίτικες λιχουδιές στα πιο παράμερα καπηλειά. Τα τελευταία συμβάλλουν ιδιαίτερα στη φήμη του Πενάγκ ως τόπου καλοφαγάδων. Αμέτρητα μικρά, κινητά μαγειρεία, το καθένα με τις σπεσιαλιτέ του, συναντιούνται σε κάθε γωνιά, συναθροίζονται έξω από καφενεία και στις πλατείες, παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη και φτηνότερη ποικιλία εδεσμάτων! Με άλλα λόγια, εκτός από τον πρωινό καφέ, η κουζίνα της «Καλλίπυγου» παρέμενε σβηστή όσο ελλιμενιστήκαμε στο σινικό κρατίδιο.

Στις αρχές του αιώνα, τα διάφορα μαλαισιακά σουλτανάτα της χερσονήσου συνέστησαν συμπολιτεία υπό βρετανική επιρροή, που κατά τη μεταπολεμική και απο-αποικιακή περίοδο σχημάτισαν τον πυρήνα του σύγχρονου ομόσπονδου κράτους, με βουλή σε κάθε κρατίδιο και ομοσπονδιακή συνέλευση στην πρωτεύουσα. Οι διάφοροι σουλτάνοι εκλέγονται, εκ περιτροπής, μονάρχες της ομοσπονδίας, ενώ το Πενάγκ, κινέζικο κι αβασίλειτο κρατίδιο, αντιπροσωπεύεται από τον κυβερνήτη του, γλιτώνοντας σκάνδαλα και αίσχη που εξευτελίζουν τις μοναρχικές οικογένειες. Η συγκέντρωση του διεθνούς εμπορίου στην περιοχή οδήγησε τους αλώβητους Κινέζους και Ινδούς επιχειρηματίες να ιδρύσουν μια τεράστια βιομηχανική ζώνη υψηλής τεχνολογίας, χαρίζοντας μια αξιοζήλευτη πρωτοπορία και δυναμικότητα στη χώρα τους. Το κόστος της αλληλεγγύης προς τους υπανάπτυκτους Μαλαίσιους ιθαγενείς όμως ζημιώνει τα τελικά οικονομικά αποτελέσματα.

Αφήνοντας, μετά μία βδομάδα, την κοχλάζουσα νήσο στ' απόνερά μας, προελάσαμε πλαγιοδρομώντας με φρέσκο γρέγο προς το Αρχιπέλαγος Λαγκάβι, μαγνητισμένοι από τις εξαίρετες αναμνήσεις που μας είχε αφήσει το σύμπλεγμα με τα διακοφτά, την οργιώδη βλάστηση, τις κατάλευκες αμμουδιές και το πλήθος πανέμορφων αραξοβολιών. Αυτό που γνωρίσαμε ως ανέπαφο δαίδαλο αγγριφιών και νήσων είχε παραμορφωθεί από δεκάδες κακόγουστα, νεότευκτα ξενοδοχεία. Κορύφωμα του κιτς το παραδοσιακό ψαροχώρι της σκάλας που αντικαταστάθηκε από μια καρικατούρα ασιατικής Ντίσνεϋλαντ. Μέγαρα αραβικού ρυθμού, αψιδωτές αράδες προκάτ μαγαζιών, τζαμιά-μαμούθ και, το κερασάκι της τούρτας, ένα τσιμεντένιο όρνεο, το σύμβολο της νήσου, με 30 μέτρα άνοιγμα φτερών! Μόνη παρηγοριά σ' αυτή την επίδειξη νεόπλουτης βαναυσότητας το αφορολόγητο καθεστώς των νήσων. Έτσι για πρώτη φορά σ' ενάμιση μήνα μπορέσαμε ν' απολαύσουμε μια παγωμένη μπίρα σε δροσερή τιμή και να προμηθευτούμε ένα

κιβώτιο για ανταλλαγές με τους ψαράδες. Ευτυχώς, χάρη στον οικοδομικό κορεσμό και στην πεσμένη κίνηση οι πιο απόμερες σπιάτζες παρέμεναν ανέπαφες και αναλόγως εφοδιασμένοι μεθορμίσαμε σε μια κρυφή αυλώνα, γιορτάζοντας τα Χριστούγεννα με σχετική ησυχία.

Προ δεκαετίας είχαμε συναντήσει μόνο άλλο ένα κότερο στο Λαγκάβι, ενώ σήμερα μετρήσαμε 46! Εκρηκτική η ανάπτυξη του ωκεάνιου γιότιγκ, χάρη ασφαλώς στο GPS (δορυφορική αστροναυτική) και σε χίλιους άλλους εξοπλισμούς από τους οποίους εξαρτώνται οι σημερινοί «γιότιδες».

Η αιθρία, η ξερή και δροσερή πνοή του γρέγου έδιναν νέα οντότητα στην ατμόσφαιρα, μια ξεχασμένη αίσθηση μετά τόσους μήνες στις βαριές υγρασίες της ισημερινής ζώνης. Έτσι νιώσαμε ορεξάτοι για ανέμελη ιστιοπλοΐα προς τα βόρεια αρχιπελάγη.

Παλιά λημέρια πειρατών και θαλάσσιων Τσιγγάνων, η πλειονότητα των ακατοίκητων νησιών κηρύχθηκε εθνικό πάρκο, ενώ τα υπόλοιπα αφέθηκαν στην τουριστική εκμετάλλευση. Λογικά προτιμήσαμε τα πάρκα, όπου μοιραστήκαμε το χώρο αγκυροβολίας με ντόπιες τράτες. Τα πάρε δώσε (τρεις μπίρες για ένα κιλό γαρίδες) με τους ψαράδες, τα σμαραγδένια νερά και η απίθανη τροπική βλάστηση μας έκαναν να ξεχάσουμε το μπότζι των αλίμενων νησιών. Μερικές φορές βρίσκαμε κάποια εκβολή ρυακιού που, παρεμποδίζοντας την ανάπτυξη των μαδρεπόρων, μας επέτρεπε να τρυπώσουμε υπό την προστασία του κοραλλένιου κλοιού και να γευτούμε στην άμπωτη δροσερά λουτρά με γλυκό νερό στις τεράστιες φυσικές πέτρινες γούρνες.

Όσο προχωρούσαμε βόρεια, τόσο πλησιάζαμε τον ηπειρωτικό ασιατικό αντικυκλώνα που μας φιλοδωρούσε με ολοένα ψυχρότερο και δυνατότερο αέρα. Αντιπλέοντας με πολλαπλές βόλτες από το ένα νησί στο άλλο, προσορμίσαμε, παραμονή Πρωτοχρονιάς, στον κόλπο Άο Ναγκ. Σαν αιχμηροί κυνόδοντες σκίζαν τ'αγγρίφια το δυτικό ουρανοθέμελο, ενώ ανατολικά αμέτρητες, σπηλιές, καμάρες και αψίδες διατρυπούσαν τη λευκή, κρημνώδη ακτή. Πιο απίθανο ακόμα, μια τρελή βλάστηση στεφάνωνε σαν περούκα και τους πιο οξύκορφους σχηματισμούς ασβεστόλιθου. Φτάσαμε στον παράδεισο; Όχι ακριβώς, αφού η περιοχή ολόκληρη αποτελεί τουριστικό θέρετρο, με «καμπάνες», πελώρια ξενοδοχεία και, μυκονιάτικη ατμόσφαιρα στα εκατοντάδες μπανάκια που ήταν φίσκα λόγω των ευρωπαϊκών διακοπών.

Ίσως λάθος παράσταση για τα ονειρικά σκηνικά, αλλά τι να κάνουμε, δεν μπορούμε να τα θέλουμε όλα δικά μας. Η Ταϊλάνδη φημίζεται για τη φιληθονική της παράδοση, τα χαμόγελα των κατοίκων της και την εκρηκτική της οικονομία. Στο ελεύθερο εμπόριο σαρκός και ναρκωτικών έρχονται πρώτοι. Στο χορό στρατός και αστυνομία, διαφθορά που επιβεβαιώθηκε με τις μακροχρόνιες κι ακριβές (χωρίς αποδείξεις!) διαδικασίες εισόδου. Οι ένοπλες δυνάμεις αφεντεύουν πορνεία και ηρωίνη, κρατώντας υπό έλεγχο την εγκληματικότητα και επενδύοντας κολοσσιαίες περιουσίες στο βιομηχανικό και τουριστικό τομέα.

Αφού φέραμε βόλτα τ' αναπόφευκτα αξιοθέατα, πάρκα και μοναστήρια με τους αινιγματικά χαμογελαστούς Βούδες, αρχίσαμε τον περίπλου του κόλπου Φαγκ-Κα. Αλλαγή σκηνικών και ησυχία στα πάμπολλα νησάκια και ποτάμια που πρόσφεραν άπειρες δυνατότητες αγκυροβολίας κι εξερεύνησης. Τις περισσότερες μέρες γευτήκαμε σε πλήρη μοναξιά το περιβάλλον του υγρού βιότοπου. Τα πρωινά χαζεύαμε ερωδιούς, γερανούς, πολύχρωμες αλκυόνες και λευκοκέφαλους ψαραετούς να παρακολουθούν τη λεία τους στ' ακύμαντα νερά των βάλτων, ενώ τις ζεστές ώρες εισχωρούσαμε με το βαρκάκι στις φυσικές πλωτές σήραγγες που περνούσαν τους στρογγυλούς λόφους. Οι τεράστιοι όγκοι ασβεστόλιθου, διαβρωμένοι σαν σάπια δόντια, εσώκλειαν μεγάλους υπόγειους θαλάμους όπου φώλιαζαν αμέτρητες νυχτερίδες, χελιδόνια και κουκουβάγιες. Πολλές φορές, με την κατάρρευση της φυσικής οροφής, παρουσιαζόταν μια νησίδα ζούγκλας, κρυφός θύλακας στα σπλάχνα του βουνού· μαγεμένοι μετά τους σκοτεινούς δαιδάλους, παραμέναμε ώρες θωρώντας τα παιχνίδια των χρυσών ράβδων φωτός στις φυλλωσιές. Πραγματική κρουαζιέρα αναψυχής αυτές οι μεθορμίσεις, παίζοντας με τις παλίρροιες και τις μπουκαδούρες και επωφελούμενοι από το ελάχιστο βύθισμα για να εξερευνήσουμε τις πιο απομονωμένες γωνιές του πανέμορφου κόλπου. Μοναδικά μελανά σημεία τα κουνούπια, που μας ανάγκαζαν να κλεινόμαστε στην καμπίνα με τη δύση του ήλιου, και η θορυβώδης

μάστιγα των ντόπιων τουριστικών ταχύπλων με τις πατεντάδικες εξωλέμβιες ντίτζελ, που ούρλιαζαν χωρίς εξάτμιση γύρω από το περιβόητο «νησί του Τζέιμς Μποντ».

Ακρωτηρίο της Καλής Ελπίδας

Κρατώντας απόσταση ασφαλείας απ' αυτές τις ενοχλήσεις, καταφέραμε να περάσουμε μια ονειρεμένη βδομάδα, πριν επιστρέψουμε στον πολιτισμό του Πουκέτ για να κλείσουμε ημερομηνίες με το καρνάγιο και να προμηθευτούμε ό,τι δε θα βρίσκαμε στη μαλαισία αγορά.

Τα αποδημητικά κόττερα με προορισμό την Ευρώπη, μέσω Ερυθράς Θάλασσας, ανοίγονταν κιάλας στον κόλπο της Βεγγάλης· εμείς ανήκαμε στη μειονότητα που κατευθυνόταν προς τον Ατλαντικό μέσω του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας και που θα περίμενε τη μουσωνική αλλαγή στα νησιά Τσάγκος. Δε μας πολυενθουσίαζε όμως η πεπατημένη όπως και η ιδέα ότι θα κλεινόμασταν σε μια μικρή λιμνοθάλασσα με άλλους τριάντα παράξενους! Επίσης, μας προβλημάτιζε ο χρόνος απόπλου, αφού λόγω των αργιών στη Μαλαισία (Μπαϊράμι και κινέζικη Πρωτοχρονιά συνέπιπταν) προβλέπαμε να νετάρουμε από το καρνάγιο μόλις αρχές Μαρτίου, δεκαπέντε μέρες μόνο πριν από την παύση του Β.Α. μουσώνα, κάπως αργά για να προλάβουμε να διανύσουμε τα 1.800 ν.μ. έως το Τσάγκος. Ερευνώντας εναλλακτικές λύσεις στα βιβλία και στους μετεωρολογικούς χάρτες, ανακαλύψαμε την παραμελημένη οδό της Δυτικής Σουμάτρας. Η περιοχή εξερευνήθηκε από Ευρωπαίους μόνο μετά την έναρξη της ατμοπλοΐας, αφού δίκαια φημιζόταν για τις ατελείωτες μπουνάτσες και τις καταιγίδες της, δηλαδή απαγορευτικές συνθήκες για ιστιοκίνητα πλοία. Ελπίζαμε όμως να ξεπεράσουμε τις καιρικές αντιξοότητες χάρη στη μηχανή μας και στην αφθονία λιμανιών που πρόσφεραν φτηνό ανεφοδιασμό.

Έχοντας καταφέρει να προμηθευτούμε και να φωτοτυπήσουμε τους απαιτούμενους χάρτες, δε μας έμεναν παρά οι προετοιμασίες για την επιστροφή στη Μαλαισία. Αυτό το μικρό κομμάτι Ταϊλάνδης μάς άφηνε ανάμεικτα συναισθήματα κι εντυπώσεις, κυρίως λόγω της δυσκολίας στην επικοινωνία με τους κατοίκους, που με τον τουριστικό καταιγισμό είτε θωρακίζονταν μπροστά στις ορδές των ξένων είτε έτρεχαν και δεν πρόφταναν στο κυνήγι του παρά.

Σε μόλις είκοσι ώρες επιστρέψαμε στο Λαγκάβι, αφού διανύσαμε 125 ν.μ. κλειστής πλαγιόδρομίας με πολύ αέρα, κοντόκυμα και το γνωστό νυχτερινό πονοκέφαλο των ανεπαρκώς

φωτισμένων (αλιευτικών στόλων. Έχοντας πρακτικά και φορτώσει αφορολόγητα ποτά (μεγάλος κίνδυνος κι αυτός της αφυδάτωσης!), συνεχίσαμε έως το Πενάγκ όπου παραμείναμε τρεις μέρες για να τελειώσουμε με τα έγγραφα και τις απαραίτητες βίζες με τους καρεκλοκένταυρους του ινδονησιακού προξενείου. Μαθημένοι στη μαλαΐσια εντιμότητα και ευθύτητα, μας κακοφαινόταν ο χαρτοπόλεμος υπομονής των μανδρινών της Τζακάρτα! Με ανεβασμένη πίεση ξαναβρήκαμε τα ρηχά λασπόνερα των Στενών της Μελάκα και λόγω μπουνάσας διανύσαμε γρήγορα μηχανοκίνητοι τα τελευταία μίλια ως τον ποταμό Μπέρναμ. Απίστευτο μα αληθινό, κάνοντας ορθολογική χρήση των παλιρροϊκών ρευμάτων, καταφέραμε να φτάσουμε στην ώρα μας στο ναυπηγείο!

Ταχύτατα εκτελέστηκε η ανέλκυση της «Καλλίπυγου» από τους έμπειρους Κινέζους, που κατόπιν μας προσκάλεσαν σε μεγάλο φαγοπότι προς τιμήν του νέου έτους και των ετήσιων διακοπών τους, ενώ οι Μαλαΐσιοι (και μουσουλμάνοι) υπάλληλοι άφοβα κατέβαζαν... μπίρες, γιορτάζοντας το πέρας του Ραμαζανιού! Για τη διάρκεια της εορταστικής περιόδου όλες οι ανεμότρατες του χωριού είχαν πλαγιοδετησει στις όχθες, διακοσμημένες με γιορτινά στολίδια, λάβαρα και, μονίμως καπνίζοντα λιβανόραβδα. Ένα μετά το άλλο τα εργοστάσια ψαράλευρων και λιπασμάτων σταματούσαν τη μεφιτική τους λειτουργία όπως και οι εταιρείες συσκευασίας ψαριών. Σπάνια κατάσταση για τους δαιμόνιους Ασιάτες: όλοι ετοιμάζονταν για διακοπές, η οικονομική καρδιά του χωριού τέθηκε σε λήθαργο, με σπάνια εξαίρεση τους Ινδούς επιχειρηματίες που με τα λίγα μαγαζάκια και ταβερνεία συντηρούσαν μια υποτυπώδη κίνηση. Μοναδικές άλλες ψυχές στο καρνάγιο ένα συμπαθέστατο γερμανικό ζευγάρι, με το σιδερένιο τους σκάφος εν πλήρη ανακαίνιση. Χάρη στις εξαιρετικές μαλαΐσιες τιμές είχαν βάλει μπρος στην αναπαλαίωση της πανέμορφης αλλά σάπιας αντίκας τους. Επί δέκα μήνες ζούσαν σε μια καλύβα κάτω από ένα φοίνικα, ενώ εργάζονταν μανιωδώς δέκα ώρες την ημέρα, πολεμώντας τις σακάτικες λαμαρίνες. Ευτυχώς δεν είχαμε τέτοια προβλήματα, μονάχα έλεγχο-συντήρηση των πηδαλίων, καθαρισμό δεξαμενών και φυσικά το υφαλόχρωμα. Με την ευρωπαϊκή παρέα και άμιλλα δρομολογήσαμε τις εργασίες, ξεπετάγοντάς τες με γρήγορο ρυθμό. Μέσα σε μια βδομάδα είχε απομείνει μόνο το μουράβιασμα, κι έτσι αρχίσαμε να φέρνουμε βόλτα με τα υπεραστικά λεωφορεία τις δασερές εκτάσεις της περιοχής.

Παρ' όλες τις γιορτές, τα υπαίθρια τσιμπούσια και τα ολονύκτια πυροτεχνήματα, τα ταχυδρομεία συνέχιζαν να λειτουργούν: έστω καθυστερημένα, έφτασαν οι άδειες από την Τζακάρτα και δε μας έμενε παρά να καθελκύσουμε την «Καλλίπυγο», μόλις θα επέστρεφε ο καρναγέρης με το σινάφι του. Πανέτοιμοι για νέες περιπέτειες, ξαναβρήκαμε το υγρό στοιχείο στις αρχές Μαρτίου και πήγαμε στο γειτονικό Λουμούτ για τις τελευταίες προετοιμασίες, ανεφοδιασμό και τα εμβόλια της γάτας. Με τη Σουμάτρα στον πίνακα των πιο επικίνδυνων περιοχών λόγω ελονοσίας, εξοπλιστήκαμε με ό,τι καλύτερο βρήκαμε στην αγορά. Για μακροχρόνια ταξίδια στις βαλτώδεις τροπικές ζώνες, η μοναδική πρόληψη κατά της θανατηφόρας ελονοσίας είναι να μη δεχτείς τσιμπήματα του κώνωπα του «ανωφελούς», οπότε την καλύτερη άμυνα, πριν καταλήξει κανείς στις εξίσου ανθυγιεινές χημειοθεραπείες, αποτελούν τα εντομοαπωθητικά, δίχτυα, σπρέι, σπιράλ κτλ. Απλά μέτρα θα μου πείτε, αλλά παρ' όλα αυτά, ελάχιστοι είναι οι Ευρωπαίοι που κατάφεραν να επιζήσουν για μεγάλα διαστήματα στα <<πυρετικά>> κλίματα του Ισημερινού.

Θα μας έλειπε η Μαλαισία με τις σωστές αναλογίες στα μείγματα Ανατολής και Δύσης, παράδοσης και μοντερνισμού, τη φιλοσοφία της ανάπτυξης χωρίς ξεχασμένους και γενικά την τόσο ευχάριστη και φιλόξενη νοοτροπία. Τα παρατράγουδα φυσικά δε λείπουν, όπως η αναζωπύρωση του ριζοσπαστικού Ισλάμ στα ανατολικά κρατίδια ή το ασταμάτητο μαγάρισμα του περιβάλλοντος και η ολική ξύλευση των δασών.

15/3: Όπως σε όλες τις περιοχές με δυνατά παλιρροϊκά ρεύματα, δε σαλπάρουμε ό,τι ώρα θέλουμε, αλλά συγχρονισμένοι με την πλήμμη. Έτσι, στην προκειμένη περίπτωση, αποπλεύσαμε

πριν από τη φέξη, βάζοντας πλώρη δυτικά. Λόγω άπνοιας ανοιχτήκαμε μηχανοκίνητοι, αποφεύγοντας τις πάμπολες ανεμότρατες που ακούραστα όργωναν τις λάσπες των στενών. Οι λειψαερίες συνέχισαν επί δύο ακόμη μέρες, με συννεφιά κι ασφυκτική ζέστη, αγναντεύοντας τις σειρές βαποριών της караβογραμμής στην ακύμαντη, γκριζα θάλασσα ή κουβεντιάζοντας στα βραχέα με φίλους ραδιοερασιτέχνες ανά τον κόσμο. Στη μουσωνική αλλαγή συχνάζουν μπουνάτσες, επομένως είχαμε προβλέψει αφθονία καυσίμων (ευτυχώς πάμφθηνα στην Ασία).

Όταν ζυγώσαμε στην Ινδονησία, επωφεληθήκαμε από τους θερμούς ανέμους, την αύρα και τον μπάτη. Παραπλεύσαμε τις βόρειες ακτές της Σουμάτρας, περνώντας ένα συναρπαστικό τελευταίο μερόνυχτο, μένοντας ξάγρυπνοι μαζί με τον αγέρα, το ρεύμα και τη συρροή των πλεούμενων που μας ανάγκασαν να παραμείνουμε στη χαβούζα της «Καλλίπυγου». Έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να χαρούμε τη μαγεία της νύχτας, τους κομήτες και τις πορτοκαλιές αναλαμπές των αστραπών στο νότιο ορίζοντα. Γνωρίζαμε καλά αυτό το ανησυχητικό φαινόμενο, που θα μας απασχολούσε ιδιαίτερα στο κοντινό μέλλον, αφού ως το μεγαλύτερο νησί στον Ισημερινό, η Σουμάτρα δακτυλοδειχνεται παγκοσμίως για την ακραία αστραπόβροντη δραστηριότητά της. Για να αποφύγουμε τυχόν προβλήματα, στηρίξαμε τις ελπίδες μας στη γείωση των κεραιών και του ηλεκτρικού δικτύου, κρεμώντας επιπλέον μια μεγάλη αλυσίδα από την αρματωσιά έως τη θάλασσα.

Χαρήκαμε που φτάσαμε στο Σαμπάγκ και ξαναβρήκαμε την ευρύχωρη, καθαρή ράδα και τη συμπαθέστατη κοιμισμένη πόλη. Μαζί με τη γειτονική πρωτεύουσα Ατσέ είχαν διατελέσει στη στρατηγική βόρεια είσοδο των Στενών της Μελάκα προπύργια του Ισλάμ από τον ένατο κιόλας αιώνα. Παρ' όλη την εμπορική παρακμή που ακολούθησε την εξασθένιση της αραβικής επιρροής, το βόρειο άκρο της Σουμάτρας παρέμεινε ανυπότακτο στις αποικιακές υπερδυνάμεις, περνώντας στον ολλανδικό έλεγχο μονάχα πριν από το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο. Με την ανεξαρτησία της Ινδονησίας, οι δικτάτορες της Τζακάρτα μάταια προσπάθησαν να υποδουλώσουν τους περήφανους του Ατσέ και στα πρόθυρα ενός εμφυλίου πολέμου, προτίμησαν σοφά να χαρίσουν στο πάλαι ποτέ πανίσχυρο σουλτανάτο τον τίτλο της «ειδικής ημιαυτόνομης περιοχής». Πάντως, είναι αισθητή η παρουσία της κεντρικής εξουσίας, αφού, όπως πληροφορηθήκαμε, στους δέκα χιλιάδες κατοίκους αναλογούν πέντε χιλιάδες ξενόφερτοι φαντάροι και χωροφύλακες.

Με το που φουντάραμε, οι χαμηλόμισθες και διεφθαρμένες Αρχές θα έτριψαν τα χέρια τους, πεπεισμένοι ότι με την παρουσία μας είχαν πετύχει ένα καλό λαχείο, χωρίς όμως να υπολογίσουν το νοικοκύρη, δηλαδή την ικανοποιητική μας γνώση της ινδονησιακής γλώσσας και των απαιτούμενων διαδικασιών. Ανίκανοι να μας στριμώξουν για άρμεγμα, κατάφεραν να ανακαλύψουν την έλλειψη μιας σφραγίδας από κάποιο πασαβάντι. Χωρίς να το βάλουμε κάτω, στείλαμε φαξ στην αρμόδια υπηρεσία της Τζακάρτα και βαλθήκαμε να περιμένουμε με ανατολίτικη υπομονή και ξεροκεφαλιά, διασκεδάζοντας το χιούμορ της κατάστασης και τις ομορφιές του δασερού νησιού.

Δυτική Σουμάτρα – Ινδικός ωκεανός

Μια βδομάδα κιόλας στο ισλαμικό προπύργιο του Πουλάου Βε και διασκεδάζουμε με τις ινδονησιακές αντιθέσεις, αφού μετράμε λιγότερους φερετζέδες από τη γειτονική —φιλελεύθερη— Μαλαισία, ενώ νταραβερίζομαστε καθημερινά με τις διεφθαρμένες τοπικές αρχές σε γραφεία

διακοσμημένα με επιγραφές όπως «Όχι στην εμπορευματοποίηση του δημοσίου»! Δεν υπάρχει λόγος να θυμώσουμε με τους κακοπληρωμένους υπαλλήλους, ακολουθούν το παράδειγμα του δερβέναγα Σουχάρτο, εισπράττοντας τις μίζες και τις προμήθειες που φτάνουν στα χέρια τους.

Τελικά, έφτασε το πασαβάντι από την Τζακάρτα με τις πολυπόθητες σφραγίδες και χωρίς παρατράγουδα δρομολογήσαμε τον απόπλου.

24/3: Με ούριο λεβάντε αφήσαμε το λιμάνι του Σαμπάγκ, περιπλέοντας τα κρημνώδη νησιά που οριοθετούν τα βορειοδυτικά άκρα της Σουμάτρας και των Στενών της Μελάκα. Πανίσχυρα τα θαλάσσια ρεύματα στα πρόθυρα του Ινδικού ωκεανού· καβαντζάροντας τις δίνες των τελευταίων ριζόβραχων, κολλήσαμε στην ακτή, αρχίζοντας την κάθοδο προς τον Ισημερινό.

Η μπουκαδούρα ξεψύχησε με τη δύση του ήλιου και συνεχίζουμε μηχανοκίνητοι, προσέχοντας τις ασθενείς γκαζόλαμπες των μεμονωμένων αλιευτικών. Γύρω στα μεσάνυχτα ο μπάτης μάς φέρνει μια σειρά καταιγίδων, ανατριχιαστικές εκκενώσεις ενέργειας και στήλες πυρός να εμβολίζουν παταγωδώς τη θάλασσα, λαμπαδιάζοντας το μαύρο ορίζοντα. Λόγω της ιδιομορφίας της Σουμάτρας (υψηλά βουνά, χαμηλές πιέσεις και μόνιμες άπνοιες του διατροφικού μετώπου), γνωρίζαμε με βεβαιότητα ότι θα είχαμε εκνευριστικές συνθήκες σε όλη την περιοχή. Άλλωστε, οι μετεωρολογικές αντιξοότητες ήταν υπαίτιες για την απομόνωση των δυτικών ακτών του μεγάλου νησιού. Οι ατελείωτες νηνεμίες παρεμπόδισαν επί αιώνες τη ναυτιλία, ενώ οι ζούγκλες της υψηλόρουφης κεντρικής οροσειράς καθιστούσαν αδύνατες τις χερσαίες επικοινωνίες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την επιβίωση μικρών αυτόνομων και περιθωριακών πολιτισμών, ενώ η υπόλοιπη Νοτιοανατολική Ασία δεχόταν αλληπάλληλα αποδημητικά κύματα και επιρροές από την Κίνα και την Ευρώπη.

Νωρίς το πρωί, την ώρα που ανοίγονταν με τις τελευταίες πνοές του μπάτη τα μικρά ιστιοκίνητα αλιευτικά, καταπλεύσαμε στο Τσαλάγκ, το νοτιότερο λιμάνι της ισλαμικής επαρχίας του Ατσέ. Όπως μαρτυρούσε ο γκρεμισμένος μόλος, η κοιμισμένη πολίχνη με το μικροσκοπικό της όρμο είχαν χάσει οποιαδήποτε ναυτιλιακή σημασία, αλλά καταφέραμε να προμηθευτούμε τα απαραίτητα καύσιμα και φρούτα για το επόμενο δεκαπενθήμερο, που προβλέπαμε να περάσουμε στη μοναξιά των απόμερων νήσων. Νοτιότερα, βάλτοι και ύφαλοι αντικαθιστούσαν την αμμουδερή παράκτια πεδιάδα, ενώ στην ενδοχώρα οι σειρές των απόκρημνων ηφαιστειών συμπλήρωναν τα φυσικά σύνορα μεταξύ των μουσουλμάνων του Ατσέ και στους –τέως ελπίζουμε!- κυνηγούς κεφαλών Μπατάκ.

Ανίκανοι να ζυγώσουμε τις αφιλόξενες ακτές, βάλαμε πλώρη προς την αποτραβηγμένη νήσο Σιμπίγκο. Μετά ένα εικοσιτετράωρο, φανερώθηκε την αυγή το χαμηλό δεντρόφυτο νησί, αρχίζοντας τη βαριά υγρασία των νυχτερινών καταιγίδων. Κοντά στο βόρειο άκρο, προστατευμένος από σειρές κοραλλιογενών υφάλων, ανοιγόταν ένας μεγάλος φιλόξενος κόλπος. Προσπερνώντας το χωριουδάκι της μπούκας, φουντάραμε μακριά από τις βαλτώδεις όχθες. Πέραν του βουρκότοπου, απλώνονταν δάση κοκκοφοινίκων και μοσχόκαρφων, ενώ στα γκρίζα, ήσυχα νερά ψάρευαν ένα δύο μικρά μονόξυλα. Η εντύπωση της ερημιάς δε διήρκεσε πολύ, αφού έπειτα από λίγη ώρα εμφανίστηκε ένας λαχανιασμένος σκυλοπνίχτης, γεμάτος φιλοπερίεργους ντόπιους. Σε χρόνο μηδέν στριμώχτηκαν στο κατάστρωμα της «Καλλίπυγος», παρέα με τους πρόκριτους του χωριού και την ακολουθία τους. Μας έβλεπαν σαν εξωγήινους, καθώς για πρώτη φορά, όπως μας εξήγησαν, τα τελευταία πενήντα χρόνια δέχονταν ευρωπαϊκή επίσκεψη και μ' ένα πλοiάριο τόσο διαφορετικό από τα συνηθισμένα. Μοιάζαμε σαν τα όντα που γνώριζαν μόνο από τις τηλεοπτικές σαπουνόπερες και τα περιοδικά, αλλά δυσκολεύονταν να καταλάβουν γιατί έλειπαν οι υπηρέτες και τα υπόλοιπα επιδεικτικά σύμβολα του δυτικού πλούτου. Πολιτιστικό σοκ τόσο για τους ντόπιους όσο και για μας. Βρήκαμε μια ανθρώπινη παροικία, στα τέλη του 20ού αιώνα, χωρίς ρεύμα, δρόμους, τρεχούμενο πόσιμο νερό, ιατρική περίθαλψη. Η καλλιέργεια του μοσχόκαρφου, ο μοναδικός πόρος της κοινότητας, βρίσκεται στα χέρια του σατράπη Σουχάρτο, ο οποίος πληρώνει εξευτελιστικές τιμές στους παραγωγούς. Κατέφθασαν φυσικά και οι βαρυστημένοι χωροφύλακες για να ελέγξουν τα πολυσφραγισμένα μας πασαβάντια. Καίτοι άυπνοι από το νυχτερινό ταξίδι, καταφέραμε να ικανοποιήσουμε τους μουσαφιρέους, υποσχόμενοι να

ανταποδώσουμε το άλλο πρωί τη βίζιτα.

Με την αποχώρηση του κόσμου, προετοιμαστήκαμε για το βράδυ με δίχτυα, σπιράλ και απωθητικά κατά των ανωφελών κουνουπιών, φορέων της ελονοσίας. Με ψιλή βροχή αποβίβαστήκαμε την επομένη στον πρωτόγονο μόλο. Μας περίμενε η παρέα της προηγούμενης μέρας και ανηφορίζοντας το κεντρικό μονοπάτι, μας καθοδήγησε στο μοναδικό καπηλειό του χωριού, μια απλή ξύλινη παράγκα με τσίγκινη οροφή που αποτελούσε την καρδιά της μικρής κοινότητας μαζί με τα τέσσερα κουτσομάγαζα, το μικρό τζαμί και το σταθμό της χωροφυλακής. Μετά τον πατροπαράδοτα πικάντικο καφέ, σεριανίσαμε την περιοχή υπό την εποπτεία των αστυνομικών. Στα πρόθυρα της ζούγκλας και των βάλτων απλωνόταν το χωριό με τα μεμονωμένα ξύλινα κτίρια. Το μέρος μάς άφηνε ένα συναίσθημα θλίψης κι εγκατάλειψης, αν κι ο κοσμάκης επιζούσε αυτόνομα, μακριά από τις σκοτούρες της σύγχρονης Ινδονησίας. Δυο μέρες αργότερα μεθορμίσαμε 20 ν.μ. νοτιότερα, στη μέση του νησιού. Οι πάμπολλες ξέρες και τ' απαγορευτικά βάθη μας ανάγκασαν να αγκυροβολήσουμε σ' ένα υποβρύχιο κοραλλένιο πλάτωμα, σε σεβαστή απόσταση από τις ελώδης ακτές. Μαγκούφηδες στο μεγάλο όρμο, περάσαμε ένα διήμερο ψαρεύοντάς καλαμάρια, γράφοντας ή συντηρώντας το σκάφος, χωρίς να πατήσουμε πόδι στην αδιάβατη στεριά. Μέσα σ' αυτή την απομονωμένη απεραντοσύνη, μονάχα το έβρασμα στον ορίζοντα μια κωπήλατης πιρόγας μας υπενθύμιζε την ανθρώπινη ύπαρξη.

Όπως στα υπόλοιπα νησιά της περιοχής, οι κάτοικοι της Σιμουλού δεν ήταν θαλασσινοί, αλλά στεριανοί λαοί κυνηγών και συγκομιδής καρπών που τους έδωξαν πριν από τρεις χιλιετίες από τις εύφορες κοιλάδες της Σουμάτρας. Στην πλειονότητα ανιμιστές, επιβιώνουν σε πρωτόγονες κοινότητες της απρόσβατης ενδοχώρας, μακριά από το τρομακτικό πέλαγος, χρησιμοποιώντας μονόξυλα για να κινηθούν στους μικρούς ποταμούς, τις μόνες φυσικές οδούς της απάτητης ζούγκλας. Στα τέλη του 19ου αιώνα, χάρη στην ατμοκίνηση, πρωτοεμφανίστηκαν Ολλανδοί στρατιωτικοί κι έποικοι, ιδρύοντας εμπορικά κέντρα σε στρατηγικούς όρμους. Το σύγχρονο ινδονησιακό κράτος αντικατέστησε τους Ολλανδούς, εγκαθιστώντας κι αυτό τον έλεγχο του στα παράκτια ριζοχώρια. Με κάποιους ενδοιασμούς, ετοιμαστήκαμε ν' αντιμετωπίσουμε πάλι τους Γιαβανέζους καρεκλοκένταυρους της πρωτεύουσας, μεθορμίζοντας στο νότιο άκρο του νησιού όπου θα βρίσκαμε τα απαραίτητα καύσιμα για το επόμενο σκέλος του ταξιδιού, έως τη Σιμπόλγκα, 300 ν.μ. νοτιότερα.

Μοναδικό πλεονέκτημα του υγρού κλίματος είναι η συχνή βροχή, χάρη στην οποία συμπληρώναμε καθημερινά τις δεξαμενές νερού.

Ψιχαλίζει όταν καταπλεύουμε και παρ' όλο που φουντάραμε παράμερα του επίσημου λιμένα, δεν άργησαν να καταφθάσουν οι στρατιωτικές αρχές επιτάσσοντας μια λέμβο. Υπό το φοβισμένο βλέμμα του βαρκάρη, περάσαμε από Ιερά Εξέταση στα χέρια της στρατονομίας, όχι γιατί αμφισβητούσαν τη γνησιότητα των εγγράφων μας, αλλά μάλλον ως επίδειξη ισχύος. Προφανώς επειδή δεν είχαν συνεννοηθεί, έκαναν την εμφάνιση τους ύστερα από λίγο και οι υπόλοιπες Αρχές, επιβαίνοντας το επίσημο τραμπάκουλο της ακτοφυλακής, γεμάτοι περιέργεια και φιγουρατζιδικό ζήλο. Τεράστιος χαβαλές για το τίποτα, η εφιαλτική κρατική χαρτομηχανή πήρε μπρος για να αποδείξει την ύπαρξή της σ' ένα ακριτικό ασύχναστο λιμάνι.

Ξεμπερδέψαμε αργά, αναβάλλοντας αναγκαστικά τα ψώνια για την επομένη. Σεριανίσαμε στα λασπερά σοκάκια, χαζεύοντας τα κινέζικα μαγαζάκια νεοτερισμών και τα φαγάδικα με τους θαμώνες καθηλωμένους μπρος στα γυάλινα κουτιά, μαγεμένους από τις άθλιες σαπουνόπερες, τα αθλητικά και τις προπαγανδιστικές εκπομπές.

Νωρίς το πρωί επισκεφτήκαμε το μπεζεστένι κι ετοιμαστήκαμε για τον απόπλου. Αξιοποιώντας τις ρέφλες, πότε με τα πανιά, πότε μηχανοκίνητα, φτάσαμε τα ξημερώματα, τέσσερις μέρες αργότερα, στον ευρύχωρο κόλπο της Σιμπόλγκα, έχοντας ενδιάμεσα προσορμίσει για διανυκτέρευση σ' ένα μικρό δαιδαλώδες αρχιπέλαγος.

Έπειτα από τις συνηθισμένες νυχτερινές καταιγίδες, ρόδισαν με την αυγή οι τέλειοι μαύροι κώνοι της κεντρικής ηφαιστειοσειράς. Όρτσα με τον μπάτη καταπλεύσαμε στην τριτοκοσμική μητρόπολη, χωρίς όμως να καταφέρουμε να βρούμε κάποιο καθαρό και προστατευμένο

αγκυροβόλιο με ασφαλές σημείο για αποβίβαση.

Σειρές μαχαλάδων βρίσκονταν στην παραλία. Τις διέκοπταν ανοιχτοί οχετοί που ξέρναγαν τα μεφιτικά τους αποβράσματα από το πυκνοκατοικημένο αλίπεδο. Μεταφερθήκαμε πιο βόρεια, όπου μια κρημνώδης και καταπράσινη ακτή αντικαθιστούσε το αποκρουστικό τοπίο, φουντάροντας τελικά μπροστά σε μια αγειτόνευτη ιεραποστολή. Υπολογίζεται ότι οι κάτοικοι της περιοχής, οι ορεσίβιοι Μπατάκ, μετανάστευσαν από τα βουνά της Ταϊλάνδης πριν από δύο χιλιάδες χρόνια, παραμένοντας απομονωμένοι στις εύφορες κοιλάδες της Κεντρικής Σουμάτρας έως το τέλος του 19ου αιώνα. Πολιορκημένοι από μουσουλμανικά κρατίδια, κατάφεραν να διατηρήσουν τον πολιτισμό τους —ένα μείγμα αρχαϊκής ινδουιστικής πίστης και κανιβαλισμού— έως την άφιξη των πρώτων Ευρωπαίων διαμαρτυρόμενων ιεραποστόλων, που με τη βοήθεια του ολλανδικού στρατού τιθάσευσαν τους «άγριους» Μπατάκ, ιδρύοντας συνάμα τη μεγαλύτερη ευαγγελική εξουσία της Ανατολής.

Παράδοξα, ρεμετζάραμε μπροστά από την Καθολική Ξυλουργική Σχολή Άγιος Ιωσήφ. Αργότερα ο ηλικιωμένος Γερμανός αβάς (ή αρχιμαραγκός) μάς εξήγησε ότι μόνο στη μεταποικιακή περίοδο έγινε ανεκτός ο καθολικισμός στην Ινδονησία, χάρη στην πολιτική του Βατικανού να χειροτονει συστηματικά ντόπια εκκλησιαστική ιεραρχία, πράγμα αδύνατον όσο κυριαρχούσαν οι ρατσιαστές Ολλανδοί καλβινιστές.

Με το σκάφος ασφαλισμένο, η Άννα Μαρία αποφάσισε να κάνει μια τριήμερη εκδρομή στο υψίπεδο της λίμνης Τόμπα, ενώ εγώ θα παρέμενα να εξερευνήσω την πόλη και την παραλία. Η Σιμπόλγκα όμως δεν παρουσίαζε κανένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Κυριακή μεσημέρι εμφανίστηκε μια ταχύπλοη λάντζα με Κινέζους επιβάτες, κι αφού πήραν ευγενικά την άδειά μου, πλεύρισαν για να μ' επισκεφτούν. Επιχειρηματίες της περιοχής που έκαναν τη βόλτα τους στον όμορφο κόλπο. Μετά τις συνήθειες συστάσεις, πολύ σοβαρά με ρώτησαν αν πουλούσα την «Καλλίπυγο»! Μεταξύ αστείου και σοβαρού τούς απάντησα ότι δεν μπορούσα να τους παραχωρήσω το σπίτι μου, κάτι που έκανε δύσπιστους τους συμπαθείς Ασιάτες, καθώς τους εξέπληξε η αντιφατικότητα της κατάστασης: μόνο οι χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις ζουν σε πλωτές κατοικίες, ενώ μια «θαλαμηγός» δεν μπορεί παρά να αποτελεί ένα παιχνίδι για ράθυμους γιάπηδες! (Λέτε να 'χουν καταλάβει οι Κινέζοι και το δικό μας Υπουργείο Οικονομικών;) Πάντως, φαίνεται να τους στεναχώρησε η έλλειψη ψυγείου, κλιματισμού και χώρων ενδιαίτησης για το απαραίτητο προσωπικό.

Την επομένη εμφανίστηκε η Άννα Μαρία, γριπιασμένη προφανώς από τη διαφορά κλίματος, ανάμεσα στην παράκτια σάουνα και στην ψυχρή (έως παγερή) ατμόσφαιρα του υψιπέδου. Λόγω της ενδεχόμενης ελονοσίας έκανε μια, ευτυχώς αρνητική, ανάλυση αίματος στο τοπικό νοσοκομείο. Η ανάρρωση της διήρκεσε ένα triήμερο και μου περιέγραψε τις εντυπώσεις της γι' αυτή τη φημισμένη και τουριστική περιοχή της ενδοχώρας. Η πανέμορφη αρχιτεκτονική των παραδοσιακών κτιρίων και ένας διαγωνισμός χαρταετών, το αρχαίο αντρικό χόμπι των αγροτών της Μαλαισίας και της Σουμάτρας, της είχαν κάνει τη μεγαλύτερη εντύπωση.

17/4: Εγκαταλείπουμε τη βαθύκολλη Σιμπόλγκα με τη μηχανή. Δυτικά μας εμφανίζεται η αλίμενη νήσος Νίας, φημισμένη στους εθνολόγους του μεσοπολέμου για το μοναδικό παγανιστικό της πολιτισμό, τις πολεμοχαρείς φυλές και το μεγαλιθικό τοτεμισμό. Από τους αρχαιότερους χρόνους οι κάτοικοι της Νίας είχαν εποίκησει το νοτιότερο μικρό Αρχιπέλαγος Μπατού (Πέτρινο), όπου ελπίζαμε να βρούμε αγκυροβόλιο και να αναζητήσουμε τα ίχνη του αρχαϊκού πολιτισμού.

Ζαλισμένοι από τον ολονύκτιο βόμβο της μηχανής, ευλογήσαμε τον μπάτη που επιτέλους μας επέτρεψε ν' απλώσουμε τα πανιά για να χαρούμε τον παράπλου στο Πουλάο Τέλο, την πρωτεύουσα του συμπλέγματος. Οι ντόπιοι ψαράδες καταλαμβάνουν το μοναδικό μουράγιο και δυστυχώς τα υπόλοιπα απάγκια παρουσιάζουν είτε ξέρες είτε υπερβολικά βάθη. Το όμορφο περιβάλλον του δαιδάλου κατάφυτων βραχονησίδων αρχίζει να γίνεται πονοκέφαλος. Πρέπει να βρούμε αγκυροβόλιο για τη νύχτα. Τελικά, βρίσκουμε να φουντάρουμε καταμεσής ενός διαύλου, ενάμισι μίλι από το χωριό.

Διάφορα μονόξυλα περνούν δίπλα μας το πρωί, προερχόμενα από το χωριό, κι

αποφασίζουμε να τ' ακολουθήσουμε. Δεν υπάρχουν βυθομετρήσεις στο χάρτη, αλλά κατορθώνουμε να περάσουμε χωρίς προβλήματα. Ανοίγεται μπροστά μας μια μεγάλη ειδυλλιακή ράδα, όπως θα τις φανταζόμασταν σε καρτ ποστάλ, με λευκή άμμο, κοκκοφοίνικες και, το σημαντικότερο, ομαλό αμμώδη βυθό. Σε λίγο, από τις παχιές φυλλωσιές εμφανίζονται μικρά κωπήλατα σκάφη και βρισκόμαστε στο επίκεντρο της περιέργειας των μικρεμπόρων και των απελπισμένων που κάπου άκουσαν ότι οι Ευρωπαίοι κατέχουν γιατρικά και ίσως τη φιλοσοφική λίθο!

Ως το βράδυ κουβεντιάζουμε, τα σπασμένα ινδονησιακά μας είναι περίπου του ίδιου επιπέδου με αυτά των ντόπιων. Έχοντας πάρει προφορική έγκριση να επισκεφτούμε το παρακείμενο χωριουδάκι, αποβιβαστήκαμε νωρίς την επομένη. Περνώντας το φοινικοδάσος, φτάσαμε στην πύλη της πολίχνης, οχυρωμένη πίσω από μια συστοιχία τετράγωνων ογκόλιθων. Μια δεύτερη εσωτερική πύλη οδηγεί στη μεγάλη πλατεία, την οποία περικυκλώνουν παρατεταγμένες ευρύχωρες πελάδες. Οι χωριανοί μαζεύτηκαν αμέσως γύρω μας, ρωτώντας εάν ήρθαμε να δούμε τις «μεγάλες πέτρες». Αφού συζητήσαμε για λίγη ώρα με το δήμαρχο, ένα τσούρμο πιτσιρίκια μάς καλοστράτησε στη δεύτερη πλατεία, όπου στέκονται δίπλα δίπλα μια σειρά πέτρινων βωμών και σκαλισμένων ανθρωπόμορφων στηλών, τα περιβόητα τοτέμ! Δύσκολο όμως να μάθει κανείς τη σχέση των νεοχριστιανών με την αρχαϊκή τους πίστη. Πάντως, δεν περιφρονούσαν τα είδωλα, σε αντίθεση με την τσίγκινη εκκλησία που είχε στηθεί πρόχειρα παράμερα στο δάσος!

Στις απόδιαβες μέρες συνεχίσαμε το διάπλου του μικρού υφαλόσπαρτου αρχιπελάγους και με ανακούφιση ξαναβρήκαμε το ανοιχτό πέλαγος, τραβώντας για το Παντάγκ, τη μεγαλύτερη πόλη των δυτικών ακτών της Σουμάτρας και πάλαι ποτέ πρωτεύουσα των ιδιότροπων μητριαρχικών ισλαμιστών Μιναγκαμπάου.

Αντίθετα με τα συνήθως πεντακάθαρα γραφικά χωριά, οι ινδονησιακές πόλεις χαρακτηρίζονται από τη βρόμα, τη δυσσομία, την ομοιογενή κακόγουστη αρχιτεκτονική και φυσικά τα στρέμματα μαχαλάδων. Κάποια κρατικά μέλαθρα επιδεικνύουν την κλασική κερατόμορφη σκεπή, αλλά αυτό είναι όλο! Οι κυράδες κυκλοφορούν με την ισλαμική μαντίλα και μόνο τα μαγειρεία ξεχωρίζουν, παρουσιάζοντας μεγάλη ποικιλία πολύ πικάντικων μεζέδων και δικαιώνοντας τη φήμη του Παντάγκ ως της κατερότερης κουζίνας της Νοτιοανατολικής Ασίας.

Ύστερα από μια εβδομάδα αρόδο στο βρόμικο κι άβολο εμπορικό λιμάνι, μεθορμίσαμε σ' ένα γειτονικό κόλπο, έδρα της σύγχρονης ιχθυόσκαλας κι ενός ήσυχου μικρού οικισμού. Με βάση το ήρεμο Μπουγκούς αλωνίσαμε την περιοχή, χαιρόμενοι τις τελευταίες μέρες της παραμονής μας.

Είχε δέκα μέρες να βρέξει και η ανομβρία μαζί με τη σταδιακή άνοδο του βαρόμετρου ήταν χαρακτηριστικοί προάγγελοι των Ν.Α. αληγών. Καιρός λοιπόν ν' αλλάξουμε ήπειρο.

Ναυλώνοντας το φορτηγάκι του αλιευτικού συνεταιρισμού, παλινδρομήσαμε μερικές φορές μεταξύ πόλης και όρμου, κουβαλώντας δεκαπέντε δοχεία των είκοσι λίτρων πόσιμου νερού και την τροφοδοσία για ενάμιση μήνα στο πέλαγος. Επίσης, δεν αμελήσαμε οτιδήποτε θεωρούσαμε δυσεύρετο ή ακριβό στον προορισμό μας, την τριτοκοσμική Ανατολική Αφρική, όπου υπολογίζαμε να περάσουμε το επόμενο πεντάμηνο. Με βυθισμένη την ίσαλο και φορτωμένοι με έναν τόνο εφόδια, αφήσαμε το Μπουγκούς και τις φιλόξενες ακτές της Σουμάτρας.

11/5: Τόσο κοντά στον Ισημερινό και στ' απάγκιο της ογκώδους οροσειράς οι νοτιάδες παραμένουν ασθενείς. Έτσι μας συμφέρει να κερδίσουμε γρήγορα πλάτος, έως ότου πιάσουμε τους κακόφημους φρέσκους αληγείς του νοτίου Ινδικού. Βολικά τοποθετημένο στην πορεία μας στεκόταν το Αρχιπέλαγος των Παγκάι, που με τα πολύ ασφαλή αγκυροβόλια ενδεικνυόταν για αναμονή σε περίπτωση άπνοιας.

Πότε με τα πανιά, πότε με τη μηχανή πλησιάσαμε το νοτιότερο νησί με το μεγάλο όρμο και τις πάμπολλες αμμουδερές νησίδες. Ζυγώνοντας τη ράδα, παρατηρήσαμε το σταδιακό φρεσκάρισμα του σορόκου και την εμφάνιση των κλασικών μικρών σωρειτών στον ορίζοντα. Η

πελώρια ωκεανική ρεστιά έσκαγε μεγαλειωδώς στα ριζοβράχια, ορθώνοντας νέφη σταγονιδίων, υγρές εναέριες μάζες χρωματισμένες από αναρίθμητα ουράνια τόξα. Παραβλέποντας το ειδυλλιακό περιβάλλον των κρυσταλλένιων υδάτων και του παρδαλού κοραλλένιου πυθμένα, σαν μαγεμένοι από το κάλεσμα του μαέστρου Αιόλου, αφεθήκαμε στον ολοένα δυνατώτερο αγέρα και οργώσαμε τον περουζένιο κόλπο, βάζοντας πλώρη για το πέλαγος.

Με τέλειες συνθήκες η «Καλλίπυγος» όρμησε προς το ανοιχτό πέλαγος. Τι ερεθιστικό να γνωρίζεις ότι στην πλώρη σου βρίσκονται μόνο οι μακρινές στεριές της Ανταρκτικής.

Φυσικά, τα πράγματα δεν εξελίχθηκαν ακριβώς όπως τα οραματιζόμασταν, οι συσπάσεις της Διατροφικής Ζώνης Σύγκλισης που κυβερνούν τα όρια των αληγών μάς φιλοδώρησαν τις επόμενες μέρες με άστατο καιρό και σειρές καταιγίδων, μέχρι να πιάσουμε τη στρωτή πνοή του σορόκου, 600 ναυτικά μίλια πλέον από τον Ισημερινό.

Όπως στο νότιο Ειρηνικό έτσι κι εδώ η ένταση των αληγών αυξομειώνεται με το πέρασμα αεικίνητων αντικυκλώνων που κυκλοφορούν γύρω από τη Γη. Έτσι πολύ γρήγορα η αρχική αύρα μεταβάλλεται σ' έναν ισχυρό αγέρα με τεράστιο πελαγίσιο κύμα.

Με δυο σταυρωμένους φλόκους και μουδαρισμένη μαΐστρα κρατούμε σταθερή ταχύτητα 6,5 κόμβων και την πρώτη βδομάδα στον ωκεανό συνηθίζουμε σταδιακά τη ζωή εν πλω, τη ρουτίνα της βάρδιας και του μαγειρέματος. Μοναδικοί συνδυαστικοί κρίκοι με την υπόλοιπη ανθρωπότητα και τον πολιτισμό τα δελτία ειδήσεων στο ραδιόφωνο και οι μεσημεριανές επαφές στα βραχεία με τον κόσμο των ραδιοερασιτεχνών. Με τον ήλιο να βομβαρδίζει τις φωτοβολταϊκές πλάκες και την ανεμογεννήτρια να ρονρονίζει μέρα νύχτα, δεν έχουμε ενεργειακό πρόβλημα για τις κουβέντες μας με τους μακρινούς ανταποκριτές, ενώ χαζεύοντας τα παιχνίδια των κυμάτων από το φινιστρίνι αναπτύσσω ιδιαίτερη φιλία με τον Αλβέρτο, το μαρκόνη που υποφέρει σαν έγκλειστος στην ατσάλινη μοναξιά ενός γκαζάδικου. Το ανεμοτίμονο κρατά σταθερά την πορεία δυτικά, σπάνια χρειάζεται να επέμβουμε, εκτός από κάποιο τιραμόλα στις σκότες ή μια σπάνια αυξομείωση ιστιοφορίας. Τίποτα το ιδιαίτερο δε συμβαίνει, ούτε ψάρια πιάστηκαν στη συρτή ούτε πουλιά ή βαπόρια δε συναντήσαμε. Η γάτα περιπολεί κάθε βράδυ την κουβέρτα, αναζητώντας χελιδονόψαρα για διασκέδαση και ποικιλία στην τροφή της (πολλές φορές επιτυχώς).

Τα πράγματα αλλάζουν όμως στα μέσα του ταξιδιού, όταν το τροπικό μέτωπο άρχισε πάλι να ενεργοποιείται, προκαλώντας πολύ άστατο καιρό με όμβρους, καταιγίδες και ισχυρές ριπές ανέμου. Ακολουθώντας τη γνωστή τακτική, αλλάξαμε πορεία προς τον Ισημερινό για να τοποθετηθούμε μακριά από τη ζώνη των θυελλωδών ανέμων. Πολλαπλασιάζοντας τις ραδιοφωνικές επαφές τόσο με την αμερικανική ναυτική βάση του Ντιέγκο Γκαρσία όσο και με διάφορους άλλους σταθμούς ενημερωνόμαστε συνεχώς για τυχόν δυσάρεστες εξελίξεις. Τελικά, αυτό το σύστημα μας φιλοδώρει επί τέσσερις ολόκληρες μέρες με ανώμαλες συνθήκες και πολλή δουλειά μέρα νύχτα στο τιμόνι και στα πανιά.

Έχοντας περάσει βόρεια των μεγάλων νησιών Μαουρίσιους και Ρεουνιόν, πριν πιάσουμε τη Μαδαγασκάρη έπρεπε να υπερνικήσουμε το υποβρύχιο εμπόδιο του πάγκου Μασκαρένιας, μια λωρίδα υφάλων που εκτείνεται επί 4.000 χιλιόμετρα από τις Σεϋχέλλες ως το Μαουρίσιους. Όχι ότι κινδυνεύαμε άμεσα από τυχόν υφάλους, αλλά με το απότομο «ανέβασμα» δημιουργούνται αντίθετα ρεύματα, άτσαλος και μερικές φορές επικίνδυνος κυματισμός. Έπρεπε οπωσδήποτε να αποφύγουμε την περιοχή, εάν ο αέρας ξεπερνούσε τα έξι ή επτά μποφόρ. Τι να κάνουμε όμως; Ο Αίολος μας φύλαγε εκπλήξεις, αφού έχοντάς μας σαγηνεύσει με σχετικά ήπιες συνθήκες, ξετίναξε τ' ασκιά του την κρίσιμη μέρα. Επί ένα εικοσιτετράωρο «σαν το στραγάλι στη σφυρίχτρα» δεχτήκαμε τις άτσαλες κι απότομες κρούσεις των τρελών κυμάτων, καταμεσής ενός ασταμάτητου βρασίματος αφρού, ενώ βασιζαμε την επιβίωση μας στη μεγάλη πλευστότητα της «Καλλίπυγου», που ανέμελα αντιστεκόταν στις βίαιες επιθέσεις των μαινόμενων υγρών τειχών. Με το που απομακρυνθήκαμε από τη ζώνη των αβαθών, ο καιρός άρχισε να κοπάζει και να γαληνεύει η επιφάνεια. Σε δύο μέρες μονάχα η μεγάλη ρεστιά είχε απομείνει ως ενθύμιο του εφιάλτη, ενώ το μεγάλο μπαλόني αντικατέστησε το φλοκάκι στην έλκυση του σκάφους. Επωφελούμαστε από την ηρεμία για συντήρηση στις ραφές των βαριών πανιών και ετοιμάζουμε

φουρνιστές λιχουδιές: ψωμί, πρασόπιτα και, μάλιστα, ένα κέικ. Σε είκοσι μέρες καταναλώσαμε μόνο το μισό απόθεμα σε νερό και μια φιάλη υγραερίου: Δεν υπάρχουν προβλήματα, αφού υπολογίζουμε να φτάσουμε σε λιγότερο από μια βδομάδα. Η Αφρική πλησιάζει. Μοναδικός σοβαρός μπελάς ως εδώ ήταν το σπάσιμο του άξονα απ' όπου κρεμιέται η κουζίνα, αλλά καταφέραμε με το χειροτόρπινο, σε μικρό χρονικό διάστημα, να τρυπήσουμε τα ανοξείδωτα μάγουλα και να περάσουμε νέους πύρους, χωρίς τους οποίους δε θα μπορούσαμε να μαγειρέψουμε στο πέλαγος. Ο ερχομός ενός κρύου μετώπου, πρόδρομος ενός νέου αντικυκλώνα, μας έφερε ισχυρούς, παγερούς νοτιάδες όπως πληгиάζουμε τις δυτικές ακτές της Μαδαγασκάρης. Όταν μάβιασε ο δυτικός ορίζοντας και εμφανίστηκαν τα πρώτα θαλασσοπούλια, συνειδητοποιήσαμε ότι η ξηρά δεν ήταν μακριά. Ο αέρας αυξανόταν συνεχώς όσο ζυγώναμε το μεγάλο νησί, έτσι ώστε περάσαμε το βόρειο άκρο αμπασόμουδα και με φλόκο θυέλλης. Καβατζάραμε το σβηστό φανάρι του Κάβου Άμπρε στις τρεις το πρωί και, ορτσάροντας, εισχωρήσαμε στο υπήνεμο και ήσυχο κανάλι της Μοζαμβίκης, που χωρίζει τη Μαδαγασκάρη από τη Μαύρη Ήπειρο. Διανύσαμε 3.250 μίλια από την Ασία σε 25 ημέρες και για να ξαποστάσουμε, αποφασίσαμε να κάνουμε μια παράνομη στάση σε μια από τις όμορφες αμμουδερές σταβέντο παραλίες της κατά τα άλλα έρημης βορειοδυτικής ακτής.

Μόλις σιγουρευτήκαμε ότι το σίδερο είχε καρφωθεί στο βυθό, χαλαρώσαμε ζαλισμένοι από τον ξερό στεριανό αέρα και κοιτάξαμε το λαγκαδότοπο και τους ομαλούς κοκκινόχρωμους λόφους. Κραυγές από θαλασσοπούλια, φτερουγίσματα ψαραετών και σφυρίγματα των σπιλιάδων η μοναδική υπόκρουση στην επαφή μας με τη μυστηριώδη νήσο. Έχοντας καταβροχθίσει μια τεράστια ομελέτα με τα τελευταία ινδονησιακά αυγά, πέσαμε για το δεκάωρο ύπνο «των δικαίων», νανουρισμένοι από το ελαφρύ μπότζι.

Με το διάπλου του νοτίου Ινδικού δεν κάναμε τίποτε άλλο από το να ακολουθήσουμε τους ευνοϊκούς ανέμους στα χνάρια των Νοτιοασιατών, που πριν από κάποιες χιλιετίες είχαν αφηφήσει τον ωκεανό για να εποικήσουν την έως τότε ακατοίκητη Μαδαγασκάρη.

Η τεχνολογική ανωτερότητα των Ασιατών τούς επέτρεψε να μετατρέψουν την απάτητη ζούγκλα των υψιπέδων σε μια εύφορη νέα Ιάβα και συγχρόνως να ελέγξουν πολιτικά και στρατιωτικά τις ανίσχυρες φυλές που μετανάστευσαν σποραδικά από τη γειτονική Αφρική. Εν τω μεταξύ, οι ναυτικές δυνάμεις της Ολλανδίας, της Γαλλίας και της Μεγάλης Βρετανίας είχαν αντικαταστήσει Ινδούς και Άραβες στον έλεγχο του θαλάσσιου εμπορίου των ασιατικών προϊόντων με τη μέθοδο της δωροδοκίας και επωφελούμενοι από τις εσωτερικές διαιρέσεις ξετίναξαν παντού τις υπάρχουσες δομές πολιτικής εξουσίας. Η έλλειψη καρυκευμάτων κι άλλων ακριβών φυσικών πόρων κράτησε τη Μαδαγασκάρη σχετικά ανέπαφη, αν εξαιρέσει κανείς τις επιδρομές ενάντια σε κρησφύγετα πειρατών και τις αποβάσεις για την αρπαγή σκλάβων έως το 19ο αιώνα. Με αφορμή μια συνθήκη προστασίας που υπογράφηκε με μια παράκτια φυλή, ένα γαλλικό εκστρατευτικό σώμα προχώρησε σε κατάληψη του κέντρου του νησιού, καταστρέφοντας τον αρχαίο ινδονησιακό πολιτισμό. Αυτός ο σφετερισμός είχε βαριές συνέπειες για το μέλλον, αφού διέκοψε τη «λογική» ροή της ιστορίας που μάλλον έτεινε στην αργή πολιτιστική μείωση των παράκτιων αφρικανικών φυλών από τους ορεσίβιους Ασιάτες. Οι Ασιάτες καλλιεργούν τις εύφορες κοιλάδες, συντηρώντας το περιβάλλον που τους αποδίδει τεράστιες ποσότητες τροφής, απελευθερώνοντας ανθρώπινο δυναμικό για άλλες τέχνες και ασχολίες. Αντίθετα, οι χαρακτηριστικές ημινομαδικές αφρικανικές μέθοδοι βασίζονται στη συστηματική αποτέφρωση του δάσους για γεωργική χρήση (έως ότου πτωχεύσει το έδαφος και προχωρήσει η φυλή σε παρθένα εδάφη, καίγοντας κι άλλο δάσος). Οι βροχές του τροπικού κλίματος διαβρώνουν γρήγορα τις αποψιλωμένες εκτάσεις, με αποτέλεσμα πλέον η χώρα να μην μπορεί να ταΐσει τον πληθυσμό της και ενώ κάποτε γίνονταν εξαγωγές πλήθους αγροτικών προϊόντων, τα ποτάμια σήμερα αποβάλλουν στη θάλασσα τόνους χρώματος και ιζήματος.

Επιπρόσθετα προβλήματα, κοινωνικό χάος, δικτατορίες και διαφθορά συνετέλεσαν μέσα σε 30 χρόνια να ξετινάξουν οτιδήποτε είχε επιζήσει από την αποικιακή περίοδο. Μολονότι

γνωρίζαμε ότι μπορούσαμε «ν' αγοράσουμε» βίτζες λαδώνοντας επιτόπου τις Αρχές, στο επόμενο λιμάνι προτιμήσαμε, μετά ένα εικοσιτετράωρο ανάπαυσης, να σαλπάρουμε για το γαλλικό νησί Μαγιότ, μόλις 250 μίλια ανατολικότερα, για να διεκπεραιώσουμε κατά τρόπο πιο συμβατικό τις γραφειοκρατικές διατυπώσεις.

Μετά το φουρτουνιασμένο ωκεανό, ο διάπλους του Στενού της Μοζαμβίκης μάς φάνηκε απλή διαδικασία μεθόρμισης και χάρη στον καλό αέρα φτάσαμε σε μόλις δυο μέρες στο μικρό νησί (σαν την Κύθνο) και μοναδικό υπόλειμμα των πάλαι ποτέ τεράστιων γαλλικών αφρικανικών αποικιών. Το γιατί οι νησιώτες προτίμησαν να αγκαλιάσουν την υπηκοότητα των τ έως αρχόντων τους ίσως εξηγείται από το γεγονός ότι το υπόλοιπο Αρχιπέλαγος των Κομόρων ανεξαρτητοποιήθηκε μεταπολεμικά σαν Ισλαμική Σοσιαλιστική Δημοκρατία, με μηδενικό εθνικό προϊόν και κύρια απασχόληση την εξαγωγή πειναλέων μεταναστών. Μη νομίσει ο αναγνώστης ότι βλέπω την Αφρική με κακό μάτι. Απλώς πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε από αυτή την ήπειρο να έχει σε λιγότερο από εκατό χρόνια την ωρίμανση (ή σάπισμα) που διάρκεσε μια χιλιετία στην Ασία και στην Ευρώπη.

Στη Μαγιότ αναπνέουμε γαλλική ατμόσφαιρα, τα πάντα λειτουργούν, οι Αρχές τυπικές κι (αποτελεσματικές, οι διατυπώσεις μηδενικές. Οι μαζικές επιχορηγήσεις από το Παρίσι συντηρούν μια τεχνητή οικονομία («άντε και του χρόνου στο δημόσιο»). Μόνο η λαϊκή αγορά με τα καρυκεύματα, τις πολύχρωμες πραμάτιες και τα καπνογόνα υπαίθρια σουβλατζήδικα μαζί με το μολυβένιο ήλιο και την πλειονότητα μελαψών διαβατών μάς υπενθυμίζουν ότι δε βρισκόμαστε στη Δυτική Ευρώπη. Απλησίαστες οι τιμές στα σούπερ μάρκετ, ναοί της κατανάλωσης απ' όπου, κατά τον κ. Τριανταφυλλίδη, φεύγουμε με άδειες τσέπες, έχοντας ασπαστεί τις βιτρίνες και σταυροκοπηθεί προ των τιμολογίων!

Στο ήσυχο φουντάγιο του Ντζάουτζι θα παραμείνουμε λίγες μέρες, περιμένοντας τις βίτζες, ξαναδιαβάζοντας την αλληλογραφία μας ή κάνοντας επαφές με τους ντόπιους ιστιοπλόους, πράτικοι της γειτονικής Μαδαγασκάρης, που μας κατατόπισαν για την ανατολική ακτή του μεγάλου νησιού. Υπήνεμα της κεντρικής οροσειράς, η κόστα αυτή παρουσιάζει αμέτρητους όρμους, εκατοντάδες κοραλλιογενή κι ακατοίκητα νησιά, προσφέροντας ατελείωτες δυνατότητες για εξερεύνηση και τρυφηλή κρουαζιέρα.

Παρ' όλο τον εξευτελισμό μεγάλων εκτάσεων της Μαδαγασκάρης, πάμπολλες δύσβατες παραλίες έχουν παραμείνει ανέπαφες. Οι λιγοστοί απομονωμένοι κάτοικοι είναι έτοιμοι να ανταλλάξουν ντόπια προϊόντα έναντι, δυσέυρετων εισαγόμενων εμπορευμάτων, όπως αγκίστρια, ξηρές μπαταρίες, ξυραφάκια, σαπούνια κι οτιδήποτε άλλο τούς έχει στερήσει η καταστροφική πορεία της οικονομίας τους.

Με τα πανιά αλλά κυρίως με τη βοήθεια της μηχανής διασχίσαμε πάλι τα υπήνεμα του Στενού της Μοζαμβίκης. Από δω και πέρα οι μοναδικοί αέρηδες του νότιου χειμώνα θα ήταν τα θερμικά ρεύματα που προκαλεί η μεγάλη μάζα της Μαδαγασκάρης. Το διήμερο ταξίδι έληξε όταν εμφανίστηκαν στην πλώρη μας οι ομαλοί καταπράσινοι λόφοι του Νόζυ Μπε και της γύρω βαθύκολλης ακτής. Περιπλέοντας το σύμπλεγμα νήσων που προστατεύει τη ράδα, καταπλεύσαμε στο λιμενίσκο του Χέλβιλ.

Αφρική. Αρχαϊκές ιστιοκίνητες μαούνες, κωπήλατα βαρυφορτωμένα μονόξυλα, πολύχρωμος συνωστισμός στο σαραβαλιασμένο ντόκο, όπου πλαγιοδετούσαν σκουριασμένα μότορσιπ, σμήνη μυγών και μια έντονη μυρωδιά βόθρου. Φτάσαμε.

Μέχρι να τελειώσουμε τις μακροχρόνιες διαδικασίες, το χαρτοπόλεμο και τα ατελείωτα παζάρια με τους βολεμένους καρεκλοκένταυρους, μας βρήκε το απόγευμα. Έτσι χάσαμε τη λαϊκή αγορά και η αναβολή των απαραίτητων αγορών για το επόμενο πρωί μάς έδωσε την ευκαιρία να σεριανίσουμε στην πόλη.

Ασυντήρητοι δρόμοι, εγκαταλειμμένα πάρκα, βλογιοκομμένες αποικιακές επαύλεις και ετοιμόρροπα κτίρια μεταδίδουν μια τραγική κατάρρευση, κάτι σαν τη θέα ενός κάτισχνου ζητιάνου με κουρελιασμένο φράκο. Η εντύπωση του γενικού κατρακυλήματος ενισχύθηκε όταν συναντήσαμε σε μπαράκια ηλικιωμένους λευκούς θαμώνες με αηδιαστική παρέα ανήλικων

κοριτσιών, πράγμα που δε συναντήσαμε ούτε στην κακόφημη Ταϊλάνδη. Δεν μένει πια τίποτε άλλο παρά να υποχωρήσουμε στην πλωτή μας κατοικία για έναν καλό ύπνο. Ξημερώματα· η ρόδινη αυγή και ο νυχτομπάτης εμψυχώνουν το λιμενίσκο, τα καϊκια πάνε κι έρχονται, σκουριασμένες ανεμότρατες ξεφορτώνουν αμέτρητα τελάρα γαρίδων, ενώ μονόξυλα αρματωμένα με ψάθες ξεφορτώνουν οπωροκηπευτικά από τα γύρω νησιά. Μικρόσωμοι βούβαλοι «ζέμπου» με τη χαρακτηριστική καμπούρα ποδοπατούν το καλντερίμι, ανηφορίζοντας προς το σφαγείο της αγοράς. Ακολουθούμε το συνοστισμό για να επωφεληθούμε από τη δροσιά και την πρωινή ποικιλία στα προσφερόμενα είδη. Παλιές ταμπέλες στους δρόμους υπενθυμίζουν ότι τωρινά πακιστανικάπραματευτάδικα ήταν ελληνικής ιδιοκτησίας. Οι επαναστάσεις της τελευταίας εικοσαετίας, με λεηλασίες και εμπρησμούς, έδιωξαν τους Ρωμιούς επιχειρηματίες, αλλά η σημερινή κατάστικτη με τη φτώχεια και τη διαφθορά έχει φέρει επανειλημμένως τους Ασιάτες σε δυσκολία, κάθε φορά που εκρήγνυται η λαϊκή οργή και αποχαλινώνεται ο πεινασμένος όχλος. Τι να πει όμως κανείς ανακαλύπτοντας ότι τα διάφορα τυριά στις βιτρίνες έχουν φτιαχτεί με γάλα διεθνούς βοήθειας που προοριζόταν για τα υποσιτισμένα βρέφη; Όπου τεντώσουμε τ' αυτιά μας ηχούν παρεμφερείς φρικαλέες ιστορίες, πραγματικά σκάνδαλα του χάους και της σαπίλας, που είναι μόνιμη σαν το ζουζούνισμα των πανταχού παρόντων μυγών.

Τις επόμενες εβδομάδες σεριανίζουμε την ανατολική κόστα, διακόπτοντας πού και πού το σουλατσάρισμα στις ειδυλλιακές παραλίες για φτηνή τροφοδοσία στις κωμοπόλεις της ακτής. Τα παραδείσια τοπία εναλλάσσονται με τους σμαραγδένιους όρμους, που συναντούν την επικρεμάμενη ζούγκλα σε εκτυφλωτικά λευκές αμμουδιές. Η Άννα Μαρία δε συγκινείται με την πολύχρωμη υποβρύχια ζωή, τον κόσμο των ιριδόχρωμων κοραλλιών και των παρδαλών ψαριών που συναντούμε στα ερημικά αγκυροβόλια, αντίθετα, λόγω της ορεσίβιας καταγωγής της, ενθουσιάζεται με τη ζούγκλα και τους ντροπαλούς κατοίκους της. Παρ' όλη την περιβαλλοντική καταστροφή, έχουν σωθεί ορισμένοι δρυμοί στην ενδοχώρα της Μαδαγασκάρης, βιότοποι μιας μοναδικής πανίδας και των λεμούριων, είδος προπιθήκων. Ενώ στα δάση της υπόλοιπης υψήλιου επικράτησαν οι γνωστές και πιο εξελιγμένες μορφές τετράχειρων, η απομόνωση και η έλλειψη φυσικών εχθρών επέτρεψε την επιβίωση μιας ολόκληρης κατηγορίας χνουδάτων ζώων. Σε ορισμένα χωριά της ακτής είχαμε ήδη συναντήσει συμπαθέστατα και ημιεξημερωμένα πιθηκάκια με τα μεγάλα κόκκινα μάτια και τη χαρακτηριστική ραβδωτή ουρά. Απ' ό,τι μας είχαν πληροφορήσει Γερμανοί βιολόγοι, οι ζούγκλες της ενδοχώρας κρύβουν δεκάδες διαφορετικά είδη αρχαϊκών πρωτευόντων και δεν περνάει έτος χωρίς να προστεθεί κάποια νέα υποδιαίρεση στην υπάρχουσα ταξινόμηση. Επίσης, εκτός από τους λεμούριους απαντώνται και αμέτρητα είδη ενδημικών χαμαιλεόντων. Έχοντας κατατοπιστεί για τον πλησιέστερο εθνικό δρυμό, η Άννα Μαρία πήρε τα βουνά για το φωτοσαφάρι της, ενώ εγώ παρέμεινα βασιμάνης με τη γάτα στην «Καλλιπυγο», με κύρια απασχόληση να γιατρέψω την εξωλέμβιά μας που είχε αρχίσει ανησυχητικά να φέρεται γεροπαράξενα. Ήταν επόμενο ότι 2.500 ώρες λειτουργίας με τριτοκοσμικά καύσιμα δεν προμήνυαν ευγηρία και μάταια ξεψείρισα τη μηχανή, ψάχνοντας για ζημιές και τυχόν ανωμαλίες. Κάπως απογοητευμένος, το έριξα επιτυχώς στο ψάρεμα, εξασφαλίζοντας άφθονους μεζέδες που μοιράστηκα με την πάντα ορεξάτη γάτα μας.

Αναβάλλοντας έτσι τη διόρθωση των μηχανικών προβλημάτων ως την επιστροφή μας στη Γαλλική Μαγιότ, πέρασα αρκετές ώρες στην ξηρά κουβεντιάζοντας με ηλικιωμένους ντόπιους, οι μόνοι που μιλούσαν ακόμα γαλλικά. Ο συνδυασμός πληθυσμιακής έκρηξης (7 παιδιά ανά γυναίκα) και η καθίζηση της παιδείας οδήγησαν σε μια τριακονταετία στο μαζικό αναλφαβητισμό. Η αναλογία 450 παιδιών ανά δάσκαλο τα λέει όλα και δεν εκπλήσσομαι όταν ακούω στις ειδήσεις ότι μόνο 5% τελειώνουν το δημοτικό. «Άντε μετά να εξηγήσεις στη λαοθάλασσα των αγραμμάτων βασική υγιεινή ή νέες αγροτικές τεχνικές» μου εξήγησε μια φορά ένας Ευρωπαίος εθελοντής, συμπληρώνοντας ότι τη μεθοδική διάλυση των αρχαίων φυλετικών δομών από την αποικιακή εξουσία συνέχισαν οι επαναστάτες στρατιωτικοί. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την πλήρη κοινωνική κραιπάλη, αφού από τότε δεν υπάρχουν πια τοπικοί αρχηγοί και οι σωτήριες παραδόσεις ξεχάστηκαν. Φυσικά, δεν προμηνύεται τίποτα το καλό για το μέλλον, αφού δεν

υπάρχει μακροπρόθεσμη πολιτική θέληση για να σταματήσει η κατρακύλα. Αντίθετα, μοναδική απασχόληση των πολιτικών είναι να εξασφαλίσουν το ταχύτερο δυνατόν τετράπαχους τραπεζικούς λογαριασμούς στην Ελβετία.

Με ανάλογες πληροφορίες επέστρεψε και η Άννα Μαρία από τη βόλτα της στα ορεινά δάση, μόνο που μαζί με τις απελπιστικές παρατηρήσεις της μάζεψε και πολλές ωραίες στιγμές και εικόνες από την άγρια φύση στους εθνικούς δρυμούς. Οι ίδιες οργανώσεις διαχειρίζονται και επιβλέπουν τις περιοχές αυτές, εκπαιδεύοντας δασοφύλακες-οδηγούς και προστατεύοντας κακήν κακώς τα μοναδικά οικοσυστήματα από τους καταπατητές. Παρ' όλη όμως την καλή θέληση, τα παρθένα εδάφη ολοένα μικραίνουν, αφού οι οικογένειες των νεολιθικών αγροτών προτιμούν να θυσιάσουν κάποια μέλη τους που θα καταλήξουν στις φυλακές για εμπρησμό, εφόσον θα έχουν στη διάθεσή τους για καλλιέργεια το αποτεφρωμένο δάσος.

Ενώ πλησίαζε προς το τέλος της η παραμονή μας στη Μαδαγασκάρη κι ετοιμαζόμασταν για τον απόπλου, άρχισε σταδιακά να μας δημιουργείται η εντύπωση ότι η γενική κατρακύλα στην οποία γινόμασταν μάρτυρες είχε σκοπό την ευημερία των ξένων συμφερόντων. Έτσι οι «δημοκρατίες» των εξευτελιστικά αγράμματων και υποσιτισμένων λαών της Αφρικής παραμένει μάλλον μια καλυμμένη πληγή στο μυαλό των προσδευμένων δυτικών χωρών.

Μοναδική αταίριαστη περίπτωση και με πιο αβέβαιο ακόμα μέλλον η «νέα» Νότια Αφρική, ο επόμενος προορισμός μας, με τις συναρπαστικές εξελίξεις και ιστοιοποϊκά μια από τις δυσκολότερες περιοχές του ταξιδιού μας.

Τελευταία τρεξίματα στο Νόζυ Μπε, ψωνίζουμε κηπευτικά στο παζάρι και 30 λίτρα πολύ φτηνό ρούμι στο αποστακτήριο του εργοστασίου ζάχαρης. Δε μας έμενε παρά η εφιαλτική «κακιά σκάλα», το αναγκαστικό πέραςμα από τη σφηκοφωλιά των τοπικών αρχών για τον απόπλου. Παρ' όλη την καλή θέληση και την υπομονή, απαγκιστρωθήκαμε μόνο όταν απειλήσαμε να απευθυνθούμε στην εισαγγελία, γλιτώνοντας έτσι το βαρυσήμαντο λάδωμα και τους μελάδες.

Όταν τελειώσαμε, φυσούσε φρέσκια μπουκαδούρα και μεθορμίσαμε σε μια παραπλήσια ακατοίκητη αυλώνα, περιμένοντας το στεριανό νυχτομπάτη. Λόγω προβληματικής μηχανής είχαμε καταντήσει όπως οι ντόπιες ιστοκίνητες φορτηγίδες, που με ράντες, ψάθες, καρτέρια και τέχνη πελαγοδρομούν το Στενό της Μοζαμβίκης. Χρειαστήκαμε τρία μερόνυχτα, κυνηγώντας τις ταρακουνημένες ρέφλες από τη ρεστιά για να φτάσουμε στη Μαγιότ.

Με μεγάλη χαρά ξαναβρήκαμε τα γαλλικά πρότυπα και την ευρωπαϊκή πραότητα. Έχοντας παραλάβει την αλληλογραφία μας, βαλθήκαμε να επισκευάσουμε τη μηχανή, φέρνοντας μαστόρους και τον ειδικό επί εξωλέμβιων του τοπικού ΤΕΙ, χωρίς όμως κανένα αποτέλεσμα, αφού στο τέλος σήκωσαν όλοι τους τα χέρια ψηλά. Έπειτα από μια βδομάδα καταλάβαμε ότι θα πηγαίναμε χωρίς μηχανή στη Νότια Αφρική και εφόσον πλησίαζε η περίοδος μπουνάτσας και κυκλώνων δεν έπρεπε ν' αργοπορήσουμε.

100% ιστοκίνητοι πλέον ξεμπουκάρουμε από το δύσκολο πέραςμα μεταξύ των κοραλλένιων υφάλων που οδηγούν στο πέλαγος και βάλαμε πλώρη για το νότο. Το μεγάλο αμφίγειο μεταξύ Μαδαγασκάρης κι Αφρικής είχε μεταμορφωθεί σε ρυτιδωμένη λίμνη και μόνο χάρη στο μεγάλο μπαλόκι καταφέρναμε να ολισθήσουμε 90 ναυτικά μίλια το 24ωρο. Την καυτερή ημερήσια αιθρία ακολουθεί η μαγική νύχτα, με το Σταυρό του Νότου να ξεπροβάλλει στο αδαμάντινο στερέωμα, υποδεικνύοντας τη ρότα. Μέσα σε τρεις μέρες προσεγγίσαμε τις ακτές της Μοζαμβίκης για να επωφεληθούμε από το ομώνυμο ισχυρό θαλάσσιο ρεύμα που τρέχει παράλληλα στις στεριές. Το απαλό βοριαδάκι εγκαταστάθηκε, προχωρούμε πλέον σταθερά τραβηγμένοι από το μεγάλο μπαλόκι, πάνω στο οποίο μάταια προσπαθούν να προσγειωθούν αφελή θαλασσοπούλια. Μια βδομάδα εν πλω διανύσαμε μόλις 700 ν.μ. με την μπουνάτσα και η ρουτίνα του ευχάριστου ταξιδιού στο πέλαγος διακόπτεται όταν μας πλησιάζει ανησυχητικά ένα μεγάλο γκαζάδικο. Στα υπερβραχέα ρωτάω τις προθέσεις τους και μένουμε με το στόμα ανοιχτό, όταν η βάρδια μάς αναγγέλλει ότι τους άρεσε το θέαμα ενός μπαλονάτου ιστοφόρου και ζυγώνουν για να μας φωτογραφίσουν.

Την επομένη, στ' ανοικτά της Μπεϊρα και οι 20⁰ πλάτος, θα ζήσουμε το κλασικό νοτιοαφρικανικό

μετεωρολογικό σενάριο, που ως μετρονόμος θα ρυθμίσει τον περίπλου της Μαύρης Ηπείρου. Στους κυκλώνες που σαρώνουν τον παγερό νότιο ωκεανό προστίθενται κρύα μέτωπα και θυελλώδεις νοτιοδυτικοί. Έτσι αναπόφευκτα μας βρήκε άσχημος γαρμπής, αντίθετος στην πορεία μας, που μας ανάγκασε σε όρτσα επιβίωσης 60° από την κατεύθυνση του ανέμου για να ταξιδέψουμε άνετα τα πεντάμετρα κύματα.

Επί δύο μέρες οργώναμε την γκριζα θάλασσα, σκαμπανεβάζοντας τα υγρά όρη. Ευτυχώς σπάνια άκμαζε η αφροστεφής επιφάνεια, έτσι εμπιστευόμασταν τη λαγουδέρα στο ανεμοτίμονο και κρατούσαμε υπό έλεγχο τη μηδαμινή ιστιοφορία. Προχωρώντας σπιθαμή προς σπιθαμή στο μεγάλο κόλπο, σκεφτόμασταν τη συνταρακτική ιστορία της περιοχής, όπου από τον όγδοο κιώλας αιώνα επισκέπτονταν τακτικά τα αραβικά ντάχου, ανταλλάσσοντας εργαλεία, υφάσματα και χάντρες με χρυσάφι, ελεφαντοστόν και σκλάβους από το μυθικό βασίλειο της Ζιμπάμπουε. Κάτοχοι πυξίδων και οργάνων αστροναυτιλίας, τα μεγάλα λατίνια των εφοπλιστών του Ομάν και της Υεμένης κυριαρχούσαν ανενόχλητα από την Κίνα ως την Ανατολική Αφρική, μεταφέροντας μυθικές περιουσίες και θησαυρούς. Η κατάρρευση των χαλιφάτων της Ιβηρικής χερσονήσου σηματοδότησε την άνοδο νέων υπερδυνάμεων, που υλοποιήθηκε με την άφιξη του στόλου του Βάσκο ντα Γκάμα στη Σοφάλα και την Μπεϊρα, κοντά στις εκβολές του ποταμού Ζαμβέζη, το 1497. Διψασμένοι για τα πλούτη της Ανατολής, οι Πορτογάλοι καθιέρωσαν τη δική τους τάξη πραγμάτων.

Παραπλέαμε τις ακτές της Μοζαμβίκης, η τελευταία αφρικανική χώρα που έμελλε ν' απελευθερωθεί από το ζυγό της αποικιοκρατίας μαζί με τη διδυμη αδερφή της Αγκόλα, για ν' αυτοπυρποληθούν σ' έναν εικοσαετή εμφύλιο πόλεμο. Απ' ό,τι ξέρουμε, τα πράγματα κάπως είχαν ησυχάσει στο κατεστραμμένο κράτος. Ενώ όμως κάποια θέρετρα έχουν ξεκινήσει να λειτουργούν και πάλι, η ενδοχώρα παραμένει απελπιστικά ρημαγμένη και σπαρμένη με εκατομμύρια νάρκες. Μαθαίνοντας ότι πλησιάζει ένα δεύτερο απανωτό κρύο μέτωπο, αποφασίζουμε να προσορμίσουμε σ' απάγκιο της νήσου Μπαζαρούτου, μόλις δέκα μίλια νότια του ιστορικού λιμανιού Σοφάλα, το οποίο αποφύγαμε.

Ευνοημένοι από το ρεύμα της άμπωτης, μεθορμίζουμε επιτέλους σ' ένα προστατευμένο αγκυροβόλιο, χαρτογραφώντας τη νέα για μας ήπειρο: την Αφρική. Στο δυτικό ορίζοντα μόλις φαινόταν το αλίπεδο των μαγκρόβιων, η χαρακτηριστική ελόβια βλάστηση, ενώ ανατολικά προς τον ωκεανό ορθώνονταν οι χρυσόχρωμοι αμμόλοφοι του Μπαζαρούτου. Ένα μεγάλο νοτιοαφρικάνικο καταμαράν σαν να μας περίμενε στην καλά προστατευμένη ράδα, κι όπως μας ομολόγησε αργότερα το πλήρωμα, είχαν διαλέξει την απομονωμένη τοποθεσία για να αποφύγουν τις φασαρίες με τις Αρχές.

Τελικά, παραμένουμε μια βδομάδα κρυμμένοι στο Μπαζαρούτου, κολυμπώντας στα πράσινα νερά, συντηρώντας το σκάφος και παρακολουθώντας τις μετεωρολογικές εξελίξεις. Επόμενος στόχος μας το Ρίτσαρντ Μπέι, το πλησιέστερο νοτιοαφρικανικό λιμάνι, σε απόσταση 500 μιλίων. Όπως είχαμε ήδη διαπιστώσει, οι συνθήκες ολοένα χειροτέρευαν καθώς πλησιάζαμε το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, με αλλεπάλληλα «μπαταρίσματα» από θυελλώδεις γρέγους σε γαρμπινές λαίλαπες. Έτσι εξηγείται γιατί το νοτιότερο πορτογαλικό λιμάνι βρισκόταν στο Λορένσο Μαρκές (νυν Μαπούτο) της Μοζαμβίκης και όχι νοτιότερα! Δεν ήταν μόνο οι τρελοί αέρηδες τα φόβητρα της περιοχής, αλλά και οι απελπιστικοί κυματισμοί, αποτέλεσμα της σύγκρουσης του θαλάσσιου ρεύματος Αγκούλιας με την ογκώδη ρεστιά του μαινόμενου νοτίου ωκεανού. Ανώμαλα κατακόρυφα κύματα είκοσι μέτρων δημιουργούνται συχνά, προκαλώντας τραγικά ατύχημα ναυάγια στα πιο μεγάλα και σύγχρονα πλοία. Η μόνη τακτική για επιβίωση είναι η παρεκτροπή από την κύρια ροή του ρεύματος είτε πλησιάζοντας την ακτή, με κίνδυνο τα βράχια, είτε ταξιδεύοντας σ' ανοιχτά.

Όταν σταθεροποιήθηκε ένας αντικυκλώνας στο νότιο Ατλαντικό, προσφέροντας αισιοδοξία για τις εξελίξεις των επόμενων ημερών, αποφασίσαμε να επωφεληθούμε από την αιθρία για να αποπλεύσουμε αμέσως. Σαν καλός οiwνός εμφανίστηκε ένα μικρό ψαράδικο λατίни με μια καλάθιά αστακών, ό,τι έπρεπε για το ταξίδι. Στύβοντας το μυαλό μου για να θυμηθώ κάποια πορτογαλικά,

καταφέρνω να γίνω κατανοητός και πετυχαίνουμε ν' ανταλλάξουμε τρία μεταχειρισμένα μπλουζάκια μ' έναν πεντάκιλο αστακό. Κατόπιν βιράρουμε την άγκυρα και με δύο σύντομα κοντοβόλτια ανοιχτήκαμε στο πέλαγος, τραβώντας πάλι προς το νότο. Πλαγιοδρομώντας με την μπουκαδούρα, η «Καλλίπυγος» σκίζει την ωκεανική ρεστιά, ενώ εμείς καταπιανόμαστε με τη μαγειρική. Φτηνός ο αστακός θα μου πείτε, αλλά μου έκανε εντύπωση η χαρά των ημίγυμων ψαράδων όταν άρπαξαν τα παλιά μπλουζάκια.

Στο ρυθμό των θερμικών αέρηδων παραπλέουμε την αμπάσα αφρικανική κόστα, απολαμβάνοντας επιπλέον το γοργό ρεύμα. Την επομένη διασχίζουμε τη νοητή γραμμή του Αιγόκερου, λέγοντας αντίο στους αισθησιακούς τροπικούς. Οι ασθενείς ευνοϊκοί άνεμοι συνεχίζουν και εύκολα ξαναβρίσκουμε τη ρουτίνα του ταξιδιού. Εκτός από τις συνήθεις ραδιοεπαφές με την Ελλάδα, πιάνουμε κουβέντα και με το περιβόητο ναυτιλιακό δίκτυο της Νότιας Αφρικής, που με τις μετεωρολογικές παρατηρήσεις και συμβουλές ολοκληρώνει βολικά τα επίσημα δελτία. Απ' αυτούς τους εθελοντές θα ειδοποιηθούμε εγκαίρως για την εμφάνιση ενός μικρού αλλά πολύ ενεργού χαμηλού βαρομετρικού, που άρχισε να σαρώνει με θυελλώδεις ανέμους την περιοχή νοτίως του Ντέρμπαν. Προφανώς, δεν προλαβαίνουμε να φτάσουμε έως το Ρίτσαρντ Μπει, έτσι αλλάζουμε πορεία ποδίζοντας προς την Ινιάκα, το μεγάλο νησί που κλείνει τη ράδα του Μαπούτο. Τρίτη μέρα ταξίδι από το Μπαζαρούτου, ο γαλανός ουρανός γεμίζει με απειλητικές χνουδωτές ψαροκοκαλιές, οι προάγγελοι της κακοκαιρίας, ενώ τσουλάμε μπαλονάτοι προς την αμμουδερή βόρεια πούντα της Ινιάκα.

Μόλις καβατζάραμε το φανάρι, άρχισε το φυσομάνημα. Τελικά, αναγκαζόμαστε να πλησιάσουμε το μουράγιο με φλόκο και τρεις μούδες στη μαϊστρα. Μας έκανε εντύπωση η απότομη σφοδρότητα του γαρμπινού, θυμίζοντάς μας τις συνθήκες του Ακρωτηρίου Χορν. Μόλις 200 οργιές σταβέντο της ακτής ορθώθηκε ένα μέτρο αφρισμένο κύμα, ζορίζοντας και τεζάροντας σαν χορδή κιθάρας το σιδερόσκοινο. Φουντάραμε όλα τα 80 μέτρα του εκτάματος, για περισσότερη σιγουριά όμως αφαιρούμε από την κουβέρτα οτιδήποτε αυξάνει την αντίσταση στο μαινόμενο αγέρα. Τα άγρια χοροπηδήματα και το ούρλιαγμα δείχνουν ότι θα συνεχίσουν όλη νύχτα, αλλά αφού δεν παρατηρήσαμε ξέσυρμα στον ομαλό αμμουδερό βυθό τις δύο πρώτες ώρες, χαλαρώνουμε καταβροχθίζοντας ένα κοκκινιστό από τα «σπιτικά» μας φαγητά και πέφτουμε για ύπνο.

Την επομένη το πρωί ο γαρμπινός λιγότεψε κι ακολούθησε μπουνάτσα. Πάμε από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη, διότι η άπνοια αποκλείει τον απόπλου. Έτσι δε μας μένει παρά να κάνουμε υπομονή. Αν και σ' αυτά τα πλάτη οι καιροί αλλάζουν γρήγορα, τα 1.700 μίλια από τις Κομόρες έως τη Νότια Αφρική αρχίζουν να παίρνουν διαστάσεις Οδύσσειας. Τουλάχιστον έχουμε αρκετά εφόδια, οπότε προσέχουμε μόνο το ηθικό. Σε αυτό βοηθάει το ευχάριστο περιβάλλον, οι φανταχτερές αποχρώσεις του δύνοντος αφρικάνικου ήλιου και το άφθονο ρούμι.

Περνάμε τις επόμενες μέρες συντηρώντας τα βίντσια και τις βραδιές ακούγοντας νοτιοαφρικάνικους σταθμούς στ' αγγλικά ή αναλύουμε τις ειδήσεις βάσει των στοιχείων που αποκτήσαμε διαβάζοντας την επίκαιρη ιστορική νουβέλα του Μίτσενερ και το βιογραφικό του Νέλσον Μαντέλα.

Νότια Αφρική έως Αζόρες

Οι μέρες περνούσαν στην εξοχή και ανυπόμονα περιμέναμε το κατοπινό «παράθυρο» όπως αποκαλούν εδώ την περίοδο ανάμεσα σε δύο κρύα μέτωπα και στη γνώριμη καιρική μεταβολή. Πράγματι ένα πρωί, ακολουθώντας ένα σφοδρότατο γαρμπινό, ο αγέρας άρχισε να κοπάζει γυρίζοντας στην όστρια, οπότε σαλπάραμε αμέσως. Το πρώτο εικοσιτετράωρο αναπλέαμε με κοντοβόλτια την αφιλόξενη έρημη ακτή, μέχρις ότου επανήλθε ο ούριος γρέγος, επιτρέποντάς μας να πλησιάσουμε ταχύτατα στον προορισμό μας.

Μετά τη συσκοτισμένη Μοζαμβίκη, μας εντυπωσίασε η φωτοχυσία της Νότιας Αφρικής και η μεγάλη ναυτιλιακή κίνηση. Φυσικά, όλες οι παράκτιες σπίθες λειτουργούσαν σαν να μας έκλειναν σπλαχνικά το μάτι, συγχαίροντάς μας για την επιτυχή περαντζάδα.

Μέσα στη βαριά συννεφιά και στα μπουρίνια διακρίναμε την κιτρινοπορτοκαλιά ανταύγεια των βιομηχανικών εγκαταστάσεων του Ρίτσαρντ Μπέι, ενώ στην πλώρη μας πύκνωναν οι φανοί αγκυροβολιάς και οι προβολείς καταστρώματος των φορτηγών πλοίων της ράδας. Βιράροντας και τη μουδαρισμένη μαϊστρα, πλαγιοδρομήσαμε προς την μπούκα, έχοντας πάρει έγκριση από το λιμεναρχείο. Μεγαλύτερο «καρβουνιάρικο» λιμάνι στον κόσμο, κομμένο και ραμμένο στα μέτρα των γιγαντιαίων μινεραλάδικων, δε μας επιφύλασσε καμιά δυσκολία, έστω και με τα αμέτρητα κοντοβόλτια που χρειάστηκαν για να φτάσουμε ως το λεμβοστάσιο και να πλαγιοδετήσουμε σε μια παροπλισμένη λάντζα.

Σάββατο πρωί και τοπική ώρα πέντε, ειδοποιηθήκαμε ραδιοφωνικά από το λιμεναρχείο ότι οι Αρχές θα έρχονταν να μας πρατικάρουν γύρω στις δέκα. Καλωσήρθαμε στην αγγλοσαξονική Αφρική.

Παρ' όλους τους καφέδες και την ένταση της άφιξης, ρίξαμε αμέσως έναν ανακουφιστικό υπνάκο, που διέκοψαν λίγες ώρες αργότερα οι τυπικότεροι Ζουλού του τελωνείου, υγειονομικής υπηρεσίας και της αστυνομίας διαβατηρίων. Καλοδιάθετοι και φιλότιμοι μας ξεμπέρδεψαν ταχύτατα από τις στοίβες εντύπων και ύστερα από λίγο βαλθήκαμε να τακτοποιήσουμε το σκάφος.

Όλα καινούρια στο νέο λιμάνι του Ρίτσαρντ Μπέι. Σκαμμένο μόλις πριν από δεκαπέντε χρόνια σε μια εκτενή λιμνοθάλασσα, με νέους ντόκους, βιομηχανικές εγκαταστάσεις, δρόμους, οικισμούς και έναν ολοκαίνουριο ναυτικό όμιλο που βάλθηκε να γίνει πρωτεύον αγκυροβόλιο στην περιοχή, προσφέροντας δωρεάν ελλιμενισμό για ένα μήνα μαζί με καλόκαρδη φιλοξενία. Δεν θα αφήναμε να πάει χαμένη παρόμοια φιλότιμη προθυμότητα και έτσι, ρυμουλκούμενοι από μια βάρκα, μεθορμίσαμε στην αποβάθρα του ομίλου.

Δε σκοπεύαμε ν' αρχίσουμε τον περίπλου του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας πριν από το Γενάρη, το κατακαλόκαιρο του νοτίου ημισφαιρίου. Έτσι είχαμε αρκετό καιρό μπροστά μας για να επισκεφτούμε τα ενδιαφέροντα της χώρας, να επισκευάσουμε τη μηχανή και γενικά να προετοιμάσουμε το σκάφος για τη δύσκολη περαντζάδα γύρω από τον Κάβο των Θυελλών όπως τον ονόμαζαν οι παλιοί γεμιτζήδες.

Την πρώτη βδομάδα μάθαμε τα κατατόπια και απολαύσαμε τη φτήνια χάρη στο πολύ υποτιμημένο ραντ. Συγχρόνως όμως αρχίσαμε ν' αναρωτιόμαστε πού ήταν οι μαύροι, διότι εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις μόνο λευκούς αντικρίζαμε. Δεν είχε λήξει η παρανοϊκή πολιτική του διαχωρισμού; Ο Μαντέλα ήταν πλέον αρχηγός του κράτους; Πού κρύβονταν, πού κατοικούσε άραγε το 80% του πληθυσμού; Ξέραμε ότι Αφρικανοί επάνδρωναν όλες τις βιομηχανίες και τελικά δεν αργήσαμε ν' ανακαλύψουμε ότι στη «Νέα» Νότια Αφρική οι παλιές συνήθειες επιζούσαν ακόμα. Πράγματι, η λευκή μειονότητα και οι επιχειρήσεις τους συνεχίζουν να ελέγχουν το 90% της γης και σοκάρεται κανείς θωρώντας την αντίφαση μεταξύ πληθωρικών αγροκτημάτων με τις περιποιημένες φυτείες ή τα παχιά βοσκοτόπια και με τους διαβρωμένους λαγκαδότοπους, τους οικισμούς μαχαλάδων, τα σκουπίδια και τους ανοιχτούς οχετούς. Που αλλού παρά στη Νότια Αφρική θα μπορούσε ένας απλός δημόσιος υπάλληλος ή ένας υδραυλικός να έχουν δυο αυτοκίνητα, να κατοικούν σε μονοκατοικίες-επαύλεις με πισίνες, κηπουρούς και υπηρέτες;

Με το σύστημα του απαρτχάιντ, ασχέτως εκπαίδευσης, στην πλειονότητα του λαού επιτρεπόταν η πρόσβαση μόνο σε υποτακτικές χοντροδουλειές. Ο παραλογισμός κατάντησε το προπύργιο του καπιταλιστικού φιλελευθερισμού (όπως αρέσκονταν να τον αποκαλούν οι λευκοί εθνοπατέρες), επιδείκνυε έναν υδροκέφαλο δημόσιο τομέα που έλεγχε το 60% της οικονομίας, ώστε να εξασφαλίζονται θέσεις για τα λευκά βουτυρόπαιδα. Η μεταπολίτευση έφερε την αναθεώρηση των κεκτημένων των λευκών, που συνειδητοποιήσαν με δυσπιστία την κατάργηση

των προνομίων τους μαζί με την εισοδηματική ισοπέδωση. Η αναδιάρθρωση των προϋπολογισμών παιδείας και υγείας συντέλεσε στην κατάρρευση του βιοτικού επιπέδου τους, χωρίς όμως να αποφέρουν άμεσες αλλαγές στη δυστυχία των μαύρων, συντελώντας αναμφισβήτητα στην έκρηξη της εγκληματικότητας.

Σε μια τόσο ανομοιογενή κοινωνία, εδραιωμένη με τον τρόπο και τη βία, πώς η απελευθέρωση από τους ζυγούς της στρατιωτικής αστυνόμευσης και η ολική αμφισβήτηση των θεσμών να μην επέφερε την τρομακτική έκρηξη βίας με το παγκόσμιο ρεκόρ των 70 φόνων ανά 24ωρο; Μόνο στο Κέιπ Τάουν, όπου οι διάφορες φυλές έχουν μάθει τουλάχιστον να συζούν αρμονικά χωρίς μεγάλες προστριβές, δε συναντιέται τόσο έντονα αυτή η παράνοια του μίσους. Όπου αλλού πήγαμε βρήκαμε την καχυποψία και το φθόνο να υπονομεύει τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Ζουλού, Νκόζα, Ινδοί, αγγλόφωνοι ή ολανδόφωνοι λευκοί, όλοι εναντίον όλων, αλληλοσφάζονται σ' ένα καθημερινό λουτρό αίματος. Ενώ συνήθως η τακτική μας συνιστούσε να μη δίνουμε ποτέ στόχο, μοιάζοντας μάλιστα όσο το δυνατόν περισσότερο με τους ντόπιους, συγχρόνως έπρεπε να φαινόμαστε παντελώς ξένοι, ως μη συμμετέχοντες στην τρελοκατάσταση.

Κάπου φαίνεται ότι πέτυχε η παραλλαγή μας, γιατί ναι μεν δεν ενοχληθήκαμε ποτέ, αλλά μας επιτράπηκε να συναντήσουμε πάμπολλους ανθρώπους και ν' ακούσουμε ισάριθμες απόψεις γύρω από την εξέλιξη του τόπου. Έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσουμε σε μια ουρά ταμείου σούπερ μάρκετ έναν ξεναγό που έψαχνε απελπισμένα άτομα να συμπληρώσει ομάδα για ένα φωτοσαφάρι. Με πέντε χιλιάδες δραχμές την ημέρα ήταν πραγματική ευκαιρία που φυσικά δεν την αφήσαμε να πάει χαμένη. Ο ξεναγός, γερμανικής καταγωγής και φυσιολάτρης, ήξερε καλά τη δουλειά του, κι έτσι χαρήκαμε για ένα διήμερο τις ομορφιές και τη σπάνια άγρια πανίδα στη θαμνοζούγκλα του δεύτερου μεγαλύτερου εθνικού πάρκου της χώρας. Πολλές φορές, περπατώντας, συναντήσαμε τα άγρια ζώα που ως τώρα γνωρίζαμε μόνο από εικονογραφημένα βιβλία. Τι πιο εντυπωσιακό από το να αντικρίσει κανείς στην παρυφή μιας λόχμης τους όγκους μιας αγέλης ρινόκερων ή ελεφάντων; Παρ' όλη την τέλεια προσαρμογή τους στο περιβάλλον και την αναμφισβήτητη προσφορά τους στο οικοσύστημα, τα παχύδερμα αυτά βρίσκονται στα πρόθυρα της εξαφάνισης και σώζονται μόνο στα καλά αστυνομευμένα πάρκα της Νοτίου Αφρικής. Αυτό ισχυρίζονται οι ντόπιες αρχές και δυστυχώς φαίνεται ότι έχουν δίκιο. Οι περιβαλλοντικές ανησυχίες αποτελούν πολυτέλεια σε τριτοκοσμική χώρα...

Πολλές προκαταλήψεις μας διαλύθηκαν στη Νότια Αφρική. Πρώτη και ίσως κυριότερη η έννοια του «λευκού πολιτισμού». Αποκομμένοι από τα διανοητικά ρεύματα των υπόλοιπων ηπείρων, οι λευκοί έποικοι υποβιβάστηκαν πολιτιστικά επί δύο αιώνες, με αποτέλεσμα να συγκροτήσουν μια μοναδικά βάρβαρη, ολοκληρωτική και βίαιη κοινωνία. Η πανίσχυρη πυγμή της αφρικανικής φύσης μετέβαλε τις ανάγκες και τον τρόπο ζωής τους, έως ότου προέκυψε η «αφρικάνικη λευκή φυλή». Από την άλλη πλευρά συγχρόνως, διαλύθηκαν οι μύθοι του Ρουσσό περί του «αγαθού αγρίου», αν αντιληφθεί κανείς τη βιαιότητα των αφρικάνικων εθνών που αποδήμησαν προς το νότιο άκρο της ηπείρου.

Ίσως τελικά εκεί να βρίσκεται το κλειδί για να αντιληφθεί κανείς την κατάσταση που χαρακτηρίζεται από τη βία και την εκμετάλλευση ως την τελική εξόντωση ή την ειλωτοποίηση της ανταγωνιζόμενης φυλής.

Οι ιδιαιτερότητες και η τραχύτητα της φύσης επηρέασαν φυσικά και εμάς τους ίδιους, καθώς με δέος αγναντεύαμε τις λαίλαπες που έδερναν την αλίμενη ακτή. Τελικά, ύστερα από ενάμιση μήνα βρεθήκαμε πλέον υλικά και ψυχικά πανέτοιμοι ν' αντιμετωπίσουμε ένα από τα δυσκολότερα σκέλη του ταξιδιού, το πέρασμα από τον Ινδικό στον Ατλαντικό ωκεανό. Παιζοντας κρυφτούλι με τα πολιτικά χαμηλά και τα κρύα μέτωπα, θα ακολουθούσαμε την ίδια τακτική όπως στο Στενό της Μοζαμβίκης, δηλαδή να επωφεληθούμε από τους πρόσκαιρους ευνοϊκούς και ισχυρότατους γρέγους για να διανύσουμε το γρηγορότερο δυνατόν τα 200 μίλια που χώριζαν αυτά τα λιμάνια της Νότιας Αφρικής.

Ντέρμπαν, Ιστ Λόντον, Πορτ Ελιζαμπεθ, Μοσσέλ Μπει αποτέλεσαν τους σταθμούς στην

κάθοδό μας προς τον παγερό ωκεανό, τα 1.000 διαβολικά μίλια έως το Κέιπ Τάουν. Όπως στην πτώση με αλεξίπτωτο, το άγχος και η ψυχολογική πίεση μεταμορφώνονταν σε ευεξία όταν καβαλάγαμε το ζεστό ρεύμα Αγκούλιας και δαμάζοντας τους 35 κόμβους του γερολεβάντε πετυχαίναμε πρωτόγνωρες ταχύτητες. Η ορμητική ροή των υδάτων, η άγρια ακτή και οι τεράστιοι κυματισμοί ήταν τα καθημερινά σκηνικά, έως όπου πλησιάσαμε το Μοσσέλ Μπέι, μόλις 100 μίλια από το κακόφημο ακρωτήριο.

Ανεμοδαρμένα, αμμώδη παράλια, ομίχλη και δίνες κρύων, γκριζών υδάτων αντικατέστησαν το γνώριμο υποτροπικό περιβάλλον. Είχαμε αποκτήσει τέτοια εμπιστοσύνη στην «Καλλιπυγο», που δε διστάσαμε να την πρεσάρουμε ιστιοπλοϊκά και μεγιστοποιώντας την ταχύτητά της να φτάσουμε το γρηγορότερο δυνατόν στο επόμενο ασφαλές λιμάνι.

Τρία χρόνια μετά τη Χιλή ξανασιμίζαμε με την παγερή ανάσα του Νότου και τις απάνθρωπες συνθήκες του, όπου η επιβίωση μετατρέπεται σε μανιώδη πάλη και αντίσταση προς τα εχθρικά και αδιάφορα στοιχεία της φύσης.

Προάγγελος του γκριζού κόσμου είναι για μια ακόμη φορά η γνώριμη και συναρπαστική ανταρτική πανίδα (οι παιχνιδιάρικες φώκιες, οι γελωτοποιοί πιγκουΐνοι, τα ασουλούπωτα πετρέλ και τα μεγαλοπρεπή άλμπατρος). Ξαφνικά αναδύθηκαν και τα κήτη: ένα περίεργο κοπάδι δεκάμετρων μίνκι μάς περιεργαζόταν σχεδόν εξ επαφής υπό την αδιάφορη εποπτεία ενός ζευγαριού φυσητήρων. Σαν παιχνιδιάρικα δελφίνια, τα χαριτωμένα μίνκι, περνούσαν ασταμάτητα κάτω από το σκάφος, θωρώντας προβληματισμένα πότε τις καρένες, πότε τα τιμόνια, πότε την αρματωσιά, σχολιάζοντας την πρωτότυπη γάστρα με δυνατούς ήχους και με κινήσεις πάντα ρευστές και απίστευτα κομψές παρ' όλο τον όγκο του. Περιπτώ να πω ότι μαγεμένοι από το καταπληκτικό θέαμα, δεν ανησυχήσαμε ποτέ ούτε φοβηθήκαμε τυχόν σύγκρουση. Μετά λύπης παραδεχτήκαμε την παράφωνα αγαρμποσύνη, όταν αναγκαστήκαμε να βάλουμε μπρος τη μηχανή για να ζυγώσουμε το φυσικό ψαρολίμανο του Μόσσελ Μπέι.

Πρώτο αγκυροβόλιο των Πορτογάλων στο νότιο Ινδικό, το αρχαίο караβοστάσι γιόρταζε την επέτειο των 500 χρόνων από τότε που ο Ντιάζ κατάφερε —πρώτος Ευρωπαίος να υπερνικήσει το Ακρωτήριο των Θυελλών, καβατζάροντας το νοτιότερο σημείο της αφρικάνικης ηπείρου. Το σημείο αυτό, σήμερα ονομάζεται Ακρωτήριο Αγκούλιας (Βελόνων), παρ' όλη τη γεωγραφική του σημασία δε χαίρει της φήμης του γειτονικού αλλά βορειότερου Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας. Ο λόγος; Τον ανακαλύψαμε μια βδομάδα αργότερα, όταν παροτρυμένοι από ευνοϊκές μετεωρολογικές προβλέψεις σαλπάρουμε για τον Ατλαντικό.

Στις 27/2/97 με γεγαλάκι και λιακάδα αρχίζουμε το τελευταίο μπράτσο του ταξιδιού προς το νότο και τα ξημερώματα της επομένης παραλλάσσουμε επιτέλους την πούντα Αγκούλιας, μηχανοκίνητοι λόγω μπουνάτσας και τεράστιας ρεστίας, με συνοδεία μια φάλαινα και πάμπολλες φώκιες. Ως συνήθως σ' αυτές τις περιοχές οι συνθήκες αλλάζουν συνέχεια. Έτσι, έχοντας προειδοποιηθεί για επικείμενη θύελλα, προτιμήσαμε να φουντάρουμε προσωρινά σ' ένα αλιευτικό καταφύγιο. Βρισκόμασταν πλέον τυπικά στα «πάτρια ύδατα» του Ατλαντικού και με βορειοδυτική ρότα δεν κινδυνεύαμε πλέον από αντίθετους ανέμους. Παρ' όλα αυτά, η περιοχή ήθελε ακόμα προσοχή όπως μας επιβεβαίωναν οι πρακτικοί ψαράδες, που μας πληροφορούσαν για τις ιδιαιτερότητες της περιοχής.

Όπως συμβαίνει και στις απότομες ακτές της Ελλάδας, σε όλη την περιοχή του Κέιπ Τάουν, με τα ψηλά βουνά, οι ήδη ισχυροί επικρατούντες άνεμοι υπόκεινται τρομερές επιταχύνσεις, κατηφορίζοντας τις σταβέντο πλαγιές· έτσι μετριούνται συχνά σπιλιάδες άνω των 150 χμ. την ώρα! Έτσι μόνο εξηγείται η κακή φήμη του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας.

Για πρώτη φορά ύστερα από ένα τρίμηνο θα περνάγαμε μια νύχτα στην άγκυρα και παρ' όλη την πείρα μας, αισθανόμασταν λίγο ανήσυχoi ως προς την ποιότητα του βυθού και την τυχόν ύπαρξη τάπητος φυκιών κελπ, καθώς κλυδωνιζόταν η αρματωσιά με τις απότομες σπιλιάδες. Φυσικά, δεν υπήρχε περίπτωση να ρίξω μια ερευνητική βουτιά παρέα με τις παιχνιδιάρικες φώκιες και τους πιγκουΐνους στο παγωμένο νερό. Ξημερώματα μειώθηκε σαφώς η ένταση του σορόκου και με την επιβεβαίωση από την τοπική μετεωρολογική υπηρεσία ότι δεν προβλεπόταν να

ξεπεράσει τους 30 κόμβους, σαλπάρουμε για το τελευταίο σκέλος της νοτιοαφρικάνικης κρουαζιέρας μας, το Κέιπ Τάουν. Δευτερόπρωμα ανοιχτήκαμε ταχύτατα και σε λίγο μάς αγκάλιασε η τεράστια ωκεάνια ρεστιά. Χωρίς υπερβολή, τα κύματα πλησίαζαν τα έξι μέτρα. Σερφάροντας τις υδάτινες πλαγιές, πολλές φορές αντηνέμωναν τα πανιά, όταν φτάναμε στο βαθύτερο σημείο των θαλασσίων κοιλάδων.

Νωρίς το απόγευμα παραλλάξαμε το άλλο ορόσημο της ιστιοπλοϊκής μας «καριέρας» το επιβλητικό Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας. Τυλιγμένο μέσα σ' ένα μυστηριώδες αιθέριο πέπλο από το θαλάσσιο πιτσίλισμα με τους τρελούς στροβιλισμούς, το ακρωτήριο αυτό ενώνει τον ωκεανό με τα σύννεφα. Η νυχτερινή μας άφιξη αποτέλεσε και την προειδοποίηση ότι το ταξίδι μας έφτανε στο τέλος του. Έτσι γευτήκαμε αργά τη μαγεία της άφιξης σ' ένα μυθικό ξένο τόπο. Ευσυνείδητα αναγνωρίζαμε ότι για τελευταία φορά ζούσαμε το μεθυστικό «κολομβιανό» συναίσθημα της ανακάλυψης, όπου με το κέντρισμα του πόθου για τη στεριά συγκρούονται μύθος και πραγματικότητα. Νυχτιάτικα μεθορμίσαμε υποδειγματικά, ψιθυρίζοντας παραγγέλματα της παραβολής στον ντόκο του ναυτικού ομίλου.

Επί ένα δεκαπενθήμερο αλωνίσαμε την αρχαιότερη πόλη της χώρας, με το σχεδόν μεσογειακό της κλίμα, τη βαβυλώνια παράδοση ανάμειξης πολιτισμών, τους αμπελώνες, τα κλασικά κτίρια, την ιδιοφυή μουσική της σκηνή, με φόντο τα συναρπαστικά σκηνικά πράσινων βουνών και θάλασσας. Φυσικά, δεν έλειπαν τα παρατράγουδα, όπως οι απέραντες εκτάσεις μαχαλάδων, οι κάμποι της απελπισίας όπου στοιβάζονται μέσα σε παράγκες και στα σκουπίδια εκατομμύρια ανθρώπων, περιμένοντας μάταια τα οφέλη που τους υποσχέθηκαν η αλλαγή καθεστώτος και η άφιξη στην εξουσία του ήρωα Νέλσον Μαντέλα.

Διανύσαμε πάμπολλα χιλιόμετρα από τα τελωνεία στα μουσεία, από τα τζαζ-μπαράκια στα σούπερ μάρκετ, από τη βιομηχανική περιφέρεια ως τα πολυτελή παραθαλάσσια προάστια, τότε για αναψυχή, τότε για δουλειές του σκάφους, γευόμενοι πάντα την κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα αυτής της εξωτικής χώρας. Αδιάφορο πάτημα των Πορτογάλων προς τον Ινδικό ωκεανό, ύστερα ναυτιλιακό προπύργιο της ολλανδικής θαλάσσιας αυτοκρατορίας και γρήγορα βολικός σταθμός ανεφοδιασμού στην καραβογραμμή Ινδονησίας-Ευρώπης. Οι θρησκευτικοί πόλεμοι, έχοντας καταλύσει τη μικρή Ολλανδία, οδήγησαν χιλιάδες καλβινιστές πρόσφυγες από Γερμανία και Γαλλία προς την αφρικανική «δυσμενή μετάθεση» για να καλλιεργήσουν τα ευρωπαϊκά προϊόντα (ιδίως αμπέλια), που αναζητούσαν τόσο οι αποικίες αλλά και τα εξασθενημένα πληρώματα των ποντοπόρων πλοίων. Οι νομάδες αυτόχθονες που αντιστάθηκαν στην ολοένα μεγαλύτερη αποίκηση εξοντώθηκαν, ενώ προστέθηκαν στον υποτελή πληθυσμό της παροικίας σκλάβοι και πολιτικοί κρατούμενοι από τη Νοτιοανατολική Ασία. Η Εταιρεία των Ανατολικών Ινδιών διαχειριζόταν το καραβοστάσι και τις υπηρεσίες ανεφοδιασμού χωρίς να ενδιαφερθεί για την αχανή και εμπορικά άκαρπη ενδοχώρα όπου ολοένα διέφευγαν «περιθωριακοί» Ευρωπαίοι. Οι τελευταίες λίγες γενιές αποκόπηκαν πλήρως πολιτισμικά. Παράλληλα με τον παραδοσιακό αυστηρό προτεσταντισμό τους αγκάλιασαν και ένα *modus vivendi* παραδόξως εφάμιλλο με αυτό των αφρικανικών ημινομαδικών φυλών, που κι αυτές συνέκλιναν προς τις κεντρικές πεδιάδες, με τον επακόλουθο ανταγωνισμό και τις αιματηρές συγκρούσεις. Συγχρόνως, στην παρυφή του εύφορου Κάπστατ αναπτυσσόταν μια κοινωνία μιγάδων, ιθαγενών, Ινδονήσιων, Αφρικανών και Ευρωπαίων, σχηματίζοντας την εργατική τάξη που ανθούσε υπό το αδιάφορο βλέμμα των Ολλανδών εμποροαριστοκρατών. Οι ναπολεόντειοι πόλεμοι έφεραν τους Εγγλέζους στα ηνία της μικρής αποικίας, οπότε και το Κέιπ Τάουν προστέθηκε στη συλλογή προπυργίων της βρετανικής αυτοκρατορίας με ρόλο αναβαθμισμένο, μόλις ανακαλύφθηκαν ο χρυσός και τα διαμάντια του Χίντερλαντ.

Ο 20ός αιώνας έφερε τον οργανωμένο ρατσισμό, με κορύφωμα το εγκληματικό απαρτχάιντ, απομονώνοντας κι άλλο τη μοναδικότητα του πολιτισμού των «μιγάδων» (όπως αποκαλούνται), δίνοντάς τους μια ασυνήθιστη μορφή γηγενούς πολιτισμού με καταπληκτικές ικανότητες στις τέχνες, χαρίζοντας συνάμα στην περιοχή του ακρωτηρίου το ιδιαίτερό του χρώμα.

Ο κόλπος με τη φυσική του προστασία στους καλοκαιρινούς επικρατούντες σορόκους μάς

υπενθύμιζε καθημερινά ότι σε λίγο θα αναχωρούσαμε για το ατλαντικό μας σεριάνι. Περίπου 6.000 ν.μ. μάς χώριζαν από το ευρωπαϊκό Αρχιπέλαγος των Αζορών, 60 μέρες περίπου στο πέλαγος, μακριά από κάθε δυνατότητα υποστήριξης.

Υπήρχε το αλίμενο νησί της Αγίας Ελένης στη μέση του νότιου Ατλαντικού, αλλά πέρα από νερό ξέραμε ότι δεν είχε τίποτ' άλλο να προσφέρει. Ελέγγαμε τα πάντα και με ατέλειωτα τσεκ λιστ προσπαθούσαμε να προβλέψουμε τα πάντα, από φάρμακα έως λάμπες κι από τα γατο-εμβόλια μέχρι φρέσκες αστρονομικές εφημερίδες. Κύριό μας όπλο φυσικά δεν ήταν τόσο η απεριόριστη προμήθεια ανταλλακτικών όσο η ικανότητά μας ν' αντεπεξέλθουμε σε τυχόν αβαρίες με κατάλληλοι υλικά και τεχνογνωσία. Στο μέτωπο της τροφοδοσίας επισκεφθήκαμε τα σούπερ μάρκετ, αυτούς τους σύγχρονους καταναλωτικούς ναούς, αναζητώντας ευκαιρίες και συγκρίνοντας τιμές. Λόγω του κατά πολύ υποτιμημένου ραντ, τα τυποποιημένα προϊόντα διατροφής κόστιζαν το ένα τρίτο σε σχέση με την Ευρώπη, οπότε, σκεφτόμενοι και την επιστροφή στην ακριβή Μεσόγειο, ψωνίσαμε σχεδόν για ένα εξάμηνο, βυθίζοντας κι άλλο την ίσαλο. Τελευταίο μας μέλημα, μόλις φάνηκε να εδραιώνεται ένας ασθενής αντικυκλώνας (εγγύηση ήπιων αληγών), ήταν να παραγγείλουμε από το γειτονικό μανάβη φρέσκα λαχανικά κι αυγά που να μην έχουν ούτε πλυθεί ούτε γνωρίσει ψυγείο — η δοκιμασμένη λύση για τη μακρά ατμοσφαιρική συντήρηση φρέσκων τροφίμων.

Μελετώντας το χάρτη του ωκεανού μαζί με τα στατιστικά στοιχεία που είχαμε στη διάθεσή μας, η επιλογή της πορείας στηριζόταν στη θέση των τριών κύριων μετεωρολογικών στοιχείων του κεντρικού Ατλαντικού: ο αντικυκλώνας της Αγίας Ελένης, αυτός των Αζορών και η μεταξύ τους διαχωριστική γραμμή, η περιβόητη «Διατροφική Ζώνη Σύγκλισης» (ITCZ). Προς τη ζώνη αυτή φυσούν οι εκατέρωθεν αληγείς. Υπολογίζοντας 3.200 ν.μ. πρύμα στο νότιο ημισφαίριο και 2.500 ν.μ. όρτσα στο βόρειο, θα παρεκκλίναμε μεν από τη θεωρητικά κοντύτερη ευθεία, αλλά θα αποφεύγαμε την πλατύτερη ζώνη ταραχών στον Ισημερινό και μια οξύτερη πορεία προς τις στρατηγικές Αζόρες.

20/3: Συννεφιά και βαριά καρδιά. Συμπληρώνουμε για τελευταία φορά τα ντεπόζιτα νερού κι αποχαιρετούμε τους φίλους του ναυτικού ομίλου, που ήρθαν να μας λύσουν τους κάβους. Μ' ένα τακ απομακρυνόμαστε από τις ξέρες κι ανοιγόμαστε. Πλαγιοδρομώντας το μέτριο γαρμπή, πετυχαίνουμε ικανοποιητική ταχύτητα, επιτρέποντας συγχρόνως τη χρήση του ανεμοτίμονου.

Το χαρακτηριστικό πεπλατυσμένο όρος του Κέιπ Τάουν ξεκαπελώθηκε σαν χαιρετισμός, ενώ οι φώκιες έβγαζαν τη σκυλίσια μουτσούνα τους από την γκρίζα επιφάνεια λες και τους κάναμε έκπληξη. Η πρώτη νύχτα απαιτεί συγκέντρωση λόγω της διαγώνιας ρότας μας προς τις δύο караβογραμμές (ακτοπλοϊκή και ωκεανοπλοϊκή) που παραλλάσσουν το ακρωτήριο.

Τελευταία διόπτευση της Αφρικής.

21/3: Πυκνές νεφώσεις, φουσκοθαλασσιά και λιγοστός αέρας. Συμπεριλαμβανομένης και της γάτας, το πλήρωμα αρχίζει να μπαίνει στη ρουτίνα και να συνηθίζει στη μόνιμη κίνηση. Είμαστε πλέον μόνοι στο πέλαγος.

22/3: Πήραμε πορεία για την Αγία Ελένη· 1.515 ν.μ. με πορεία Δ.-ΒΔ., δηλαδή δώδεκα μέρες βόλτα. Έπειτα από τρεις μήνες είχαμε την πρώτη άμεση ραδιοεπαφή με τους ραδιοερασιτέχνες φίλους στην Ελλάδα. Σύντομη επαφή, γιατί η συννεφιά δεν επέτρεψε την πλήρη λειτουργία των

Αγία Ελένη

Παράλληλα με τον απαραίτητο ηλεκτρονικό αυτόματο πιλότο χρησιμοποιούμε τον ενεργοβόρο πομποδέκτη για τη λήψη μετεωρολογικών φαξ. Για δελτία καιρού και ειδήσεις διαθέτουμε ένα οικονομικό «τρανζίστορ» παγκόσμιας λήψης.

23/3: Συννεφιά και σορόκος λιγοστός. Κάπως ήρεμη η θάλασσα και βιράρουμε για λίγο το μπαλόνη. Κατόπιν πάλι φρεσκάρει, σταυρώνουμε τζένοες κι αρχίζει η «μεγάλη τσουλήθρα» των αληγών.

24/3: Ανεβοκατεβαίνουμε τη ρεστία μεταξύ γκριζου πελάγους και ουρανού. Απελευθερωμένοι από τις κακές συνήθειες της στεριάς, βυθίζεται αργά μέσα μας η χαρά της μοναξιάς. Το σκαφάκι μας τρέχει ασταμάτητα και υπάκουα, ενώ η γάστρα κελαρύζει το καθησυχαστικό της άσμα.

25/3: Κρεμάσαμε δυο συρτές αρματωμένες με λαστιχένια καλαμάρια, το ένα πράσινο και το άλλο γαλάζιο. Αμέσως αναλαμβάνει βάρδια επιτήρησης η βαριεστημένη γάτα. Το απόγευμα, κεραυνός εν αιθρία, κόβονται τα πριτσίνια της μάπας που συγκρατεί ένα από τα σπινακόξυλα στο άλμπουρο, χωρίς όμως περαιτέρω ζημιές. Λίγο αργότερα η βλάβη αποκαταστάθηκε.

26-27/3: Ρουτίνα. Μοναχικά άλμπατρος και πετρέλ έρχονται κι αυτά να ελέγξουν τις άκαρπες συρτές. Τις δυο τελευταίες μέρες πετύχαμε 145 ν.μ. χωρίς καμιά προσπάθεια.

28/3: Μεσάνυχτα περάσαμε τη νοητή γραμμή του Τροπικού του Αιγόκερου. Τα αυστηρά άλμπατρος εξαφανίστηκαν, τα αντικατέστησε ένα «φαιθών», το λευκό τροπικό θαλασσοπούλι με τη μακριά, άσπρη ουρά.

29/3: Εξασθενίζουν οι αληγείς και για πρώτη φορά από το Κέιπ Τάουν liaζόμαστε στο κόκπιτ, χαιρόμενοι την μπαλονάδα. Μ' έναν ξαφνικό γδούπο σκάει το ράουλο του μπαλονομάνταρου. Σώζουμε το πανί και αρχίζουμε να σχεδιάζουμε πατέντες. Λίγο αργότερα, καταβροχθίζοντας μια γιορταστική φασολάδα, περνάμε το Μεσημβρινό του Γκρίνουιτς.

30/3: Η αίθρια και ομαλή ρεστία μάς ενθαρρύνει να δοκιμάσουμε την αναρρίχηση στο άλμπουρο και την αντικατάσταση της τροχαλίας. Παρά το εντυπωσιακό μπότζι η επιχείρηση πετυχαίνει. Ο Αίολος όμως φαίνεται ν' ακολουθεί το νόμο του Μέρφου, καθώς φρεσκάρει, αμέσως, αποκλείοντας έτσι τη χρήση του μπαλονιού!

31/3-1/4: Στην παρυφή του αντικυκλώνα δεχόμαστε εναλλαγές αιθρίας και μπουρινιών, αλλά χάρη στο σταθερό τράβηγμα από τις δύο σταυρωμένες τζένες προχωρούμε ακάθεκτοι, χωρίς παρατράγουδα. Εμπνευσμένη από το «σελφ σέρβις» των χελιδονόφαρων που προσγειώνονται στο κατάστρωμα, η γάτα μας αποφασίζει να ξεσκίσει και το τσουβάλι ξηράς γατοτροφής!

2/4: Ξημερώματα. Την ώρα που έψαχνα αριστερά μας τα ηφαιστειογενή όρη της Αγίας Ελένης, πιάνεται ένας μικρός κυνηγός στη συρτή. Μέχρι να τον λεβάρω και να τον φιλετάρω, υλοποιήθηκαν οι καστανές κρημνώδεις ακτές. Η Άννα Μαρία επισημαίνει τη διαφορά με τα προηγούμενα ταξίδια, όταν εξαρτιόμασταν από την ακριβή χρήση του εξάντα για να φτάσουμε στον προορισμό μας. Στην εποχή των δορυφόρων και του GPS προφανώς και οι πιο άναυτοι πετυχαίνουν το στόχο τους! Καβατζάροντας το βόρειο άκρο του μικρού νησιού, που έχει το μέγεθος της Αίγινας, συμπληρώσαμε δεκατρείς μέρες και με τον έντονο πειρασμό των στεριανών ηδονών συζητήσαμε αν και γιατί θα έπρεπε να σταματήσουμε. Τελικά, στον αντίλογο κερδίζει το επιχείρημα του νερού. Καταναλώσαμε 80 λίτρα νερού και θα 'ταν σωστό να τα αναπληρώσουμε πριν ανοιχτούμε για τις μακρινές Αζόρες, οπότε παρεκκλίνουμε ορτσάροντας προς το ανοιχτό αγκυροβόλιο της ράδας του Τζέιμς Τάουν.

Μια βρετανική σημαία κυματίζει πάνω από το οχυρωμένο λευκό προεδρείο της σκάλας. Καλωσήρθατε στην αποικία της Αγίας Ελένης, μας απαγγέλλει ο τελώνης από τη λάντζα που υποδεικνύει το αγκυροβόλιο με φόντο τη χαράδρα και τα μαύρα βότσαλα. Σε λίγα λεπτά πρατικάραμε σε μια από τις τελευταίες βρετανικές αποικίες. Κατά τον τελώνη, οι κάτοικοι, απόγονοι Αφρικανών και Ινδών σκλάβων, αποζητούν την ένταξη των μικρού νησιού στην Ευρώπη.

Στο νησί αυτό, το άκρον άωτον της άγονης γραμμής, αλίμενο, χωρίς αεροδρόμιο και σε απόσταση δύο χιλιάδων χιλιομέτρων από την πλησιέστερη στεριά, οι τρεις χιλιάδες κάτοικοι επιζούν με ό,τι τρυγούν από το ισχνό οροπέδιο και τις λίγες ώρες που αφιερώνουν όλοι στο δημόσιο. Όπως επιβεβαιώσαμε κατά την πενήνήμερη παραμονή μας, χωρίς τις πενιχρές επιδοτήσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο οι κάτοικοι θα είχαν πεθάνει από αστία. Την κουκκίδα αυτή στη μέση του ωκεανού την επισκέπτεται μια φορά το μήνα το «βασιλικό ποστάλι», που μελαγχολικά υποδέχονται οι κάτοικοι. Οι Βρετανοί υπήκοοι χρειάζονται βίζες για να επισκεφθούν την Αγγλία και στην ουσία παραμένουν φυλακισμένοι όπως ο Ναπολέων που εξορίστηκε εδώ ως το θάνατό του.

Εκτός από τους ορειβατικούς περιπάτους και τις βραδινές επισκέψεις στα παμπ, το νησάκι δε μας προσέφερε πολλά, αντίθετα μας τρέλανε το ασταμάτητο μπότζι που σάρωνε τα πάντα και μας ανάγκαζε να κοιμηθούμε εγκάρσια στην πλωριά κουκέτα της «Καλλίπυγου». Έτσι ήταν επόμενο να συμπληρώσουμε βιαστικά νερό και υγραέριο, να προμηθευτούμε κάποια λίγα κηπευτικά από τους αγρότες και να επιταχύνουμε τις διαδικασίες του απόπλου.

8/4: Σαλπάρουμε τα ξημερώματα, τεντώνοντας τα πανιά για να προλάβουμε το τρένο των αληγών. Υπάκουα το σκαφάκι ξαναπαίρνει το σταθερό ρυθμό του με τις χαρακτηριστικές απαλές κινήσεις του στα πρύμα. Το μεσημέρι, η Αγία Ελένη χάθηκε στα απόνερα κι αποτελεί μόνο μια ονειρική ανάμνηση. Πάντως, ο σταθμός αποδείχθηκε βολικός, αφού παρεκκλίναμε μόλις 5 μίλια από την αρχική μας πορεία. Τώρα καταλαβαίνουμε πόσο χρήσιμο ήταν στις νησοπομπές της Βρετανικής Εταιρείας των Ανατολικών Ινδιών που εφοδιάζονταν εδώ με νερό και φρέσκα φρούτα, πριν αντιμετωπίσουν τις αβέβαιες συνθήκες του Ισημερινού.

Στοχεύοντας ν' αλλάξουμε ημισφαίριο γύρω στον 25ο Μεσημβρινό, υπολογίζουμε 1.500 ν.μ. ακόμα με γρήγορα πρύμα ή μια δεκαριά μέρες αναπαυτικής πλευσης. Μετά; θα δούμε... Λογικά το εύρος της ζώνης σύγκλισης δεν πρέπει να ξεπερνάει τα 300 ν.μ. για τα οποία σε περίπτωση άπνοιας διαθέτουμε υπεραρκετά καύσιμα. Οι πρώτες δέκα μέρες περνούν ομαλά, χωρίς ιδιαίτερα συμβάντα. Κάνουμε ελάχιστες ρυθμίσεις στα πανιά, ο καιρός διατηρείται συνεχώς αίθριος, με σταθερό σορόκο 4 μποφόρ, κοιμόμαστε επαρκώς και χαιρόμαστε γεύματα εμπλουτισμένα από τα πελαγίσια ψάρια που επισκέπτονται συστηματικά τις συρτές μας. Ιδιαίτερα χαιρόμαστε τις γλυκές τροπικές βραδιές, όπου μ' ένα ποτηράκι κρασί στο χέρι απολαμβάνουμε την ξαστεριά και το

σπάνιο θέαμα ενός κομήτη στη δύση, παρατηρώντας την αργή βύθιση του Σταυρού και την ανάλογη ανάδυση της Μεγάλης Άρκτου.

19/4: Ο καιρός συνοφρυώθηκε και πύκνωσαν τα μπουρίνια, μεταβάλλοντας έντονα την ταχύτητα και την κατεύθυνση του ανέμου. Αναγκαζόμαστε σε συχνές επεμβάσεις στα πανιά. Το βαρόμετρο πατώνει σταθερά, επιβεβαιώνοντας τη διαπλάτυση του τροπικού μετώπου. Μεσάνυχτα διασχίζουμε τη νοητή γραμμή του Ισημερινού.

20-21-22/4: Οι συνθήκες έχουν γίνει δυσάρεστες. Επικρατεί αφόρητη ζέστη και τρομακτικές καταιγίδες με ισχυρότατες σπιλιάδες από το γρέγο. Όποτε επικρατεί άπνοια, δε διστάζουμε να χρησιμοποιήσουμε τη μηχανή για να βγούμε το γρηγορότερο από την παραγμένη ζώνη. Τουλάχιστον προχωράμε βόρεια και οι νεροποντές μάς επέτρεψαν να περισυλλέξουμε άφθονο νερό. Περίττο να πω πόσο λίγο κοιμηθήκαμε τελευταία.

23/4:16η μέρα. Μια ιδιαίτερα περιποιημένη μετωπική καταιγίδα, ξεπερνώντας τους σαράντα κόμβους, ξεσήκωσε έναν απελπιστικά χαώδη κυματισμό, αναγκάζοντάς μας σε μια τρίωρη αντιμονή με φλόκο θυέλλης και τέσσερις μούδες. Μεγάλες γαλακτερές κηλίδες πλαγκτόν αντικατοπτρίζουν τις οριζόντιες ηλεκτρικές εκκενώσεις που συνδέουν το φαντασμαγορικό δειγματολόγιο νεφώσεων, το οποίο θα κοσμούσε οποιοδήποτε σοβαρό μετεωρολογικό γραφείο. Μετά το βίαιο ξέσπασμα ακολουθεί μια νωχελική γκριζα αυγή, ο κυματισμός ηρεμεί και σταδιακά ξυπνάει ο γρέγος. Επιτέλους, οι πολυπόθητοι αληγείς μάς καλωσορίζουν στο βόρειο ημισφαίριο. Τους καλοδεχόμαστε με όρτσα, 20° κλίση και με κάθε δεύτερο κύμα να σαρώνει την κουβέρτα. Το νερό είναι αρκετά χλιαρό για να τ' αφηφούμε γυμνοί στις αλλαγές πανιών, αλλά μας αναγκάζει να κλείσουμε όλα τα φινιστρίνια. Ταξιδεύουμε πλέον δεξίνοι, το ανεμοτίμονο κρατάει ακούραστα ακριβώς 40 μοίρες γωνία προς το φαινόμενο άνεμο. Αυτή η γρήγορη πορεία, όχι υπερβολικά κλειστή, μας οδηγεί 300 ν.μ. περίπου δυτικά από τα νησιά του Πράσινου Ακρωτηρίου.

24/4: Αν και ηπιότερα τα μπουρίνια συνεχίζουν, δεν ξέρουμε όμως για πόσο ακόμα, διότι βρισκόμαστε σε μια περιοχή με ανεπαρκή μετεωρολογική κάλυψη! Σταδιακά συνηθίζουμε στο μόνιμο κουπαστάρισμα. Ύπνος, φαΐ, ναυτιλία, ραδιοεπαφές, δουλειά στην κουβέρτα παραμένουν στο ημερήσιο πρόγραμμα. Το μόνο που αρχίσαμε να βαριόμαστε είναι η... λαχανοσαλάτα!

26/4: Έπειτα από 18 μέρες ταξίδι καταγράψαμε 12 αυγά, 3 μήλα, 4 πορτοκάλια, 12 λεμόνια, 1 αγγούρι, 3 ντομάτες, 2 κολοκύθες, 2 καρότα, 1/2 λάχανο (ευτυχώς!), 3 σκόρδα, 5 κιλά πατάτες και 3 κιλά κρεμμύδια. Αρκετές προμήθειες για 15 μέρες, ενώ τα απομείναντα 200 λίτρα νερού φτάνουν για ένα μήνα. Οι πολυπόθητες Αζόρες βρίσκονται μόλις 1.700 ν.μ. μπροστά μας! Για πρώτη φορά μετά την Αγία Ελένη συναντούμε ένα μοναχικό βαπόρι.

1/5: Στίγμα 20°β., 33°Δ. Αφήνουμε σταδιακά τους τροπικούς, ο άνεμος εξασθενεί και σιγοντάρει, η θερμοκρασία πέφτει. Η γαλανόλευκη σαφήνεια των μικρών σωρειτών μεταβλήθηκε σ' ένα γκριζωπό ουράνιο τέλμα. Οι ραδιοερασιτέχνες φίλοι μας στην Ελλάδα αρχίζουν να δυσπιστούν. Πώς δε φτάσαμε ακόμα;

7/5: Στίγμα 30°β., 31 °Δ. Ακολουθούμε πλέον βορειοανατολική πορεία. Όπως αναμενόταν, οι άνεμοι στράφηκαν βορειοδυτικοί και απέμειναν μόλις 500 ν.μ. Ύστερα από 14 μέρες όρτσα ο δρόμος άρχισε να μας φαίνεται μικρός. Φυσικά οι βάρδιες γίνονται πλέον με νιτσεράδες και η κουκέτα χρειάζεται κουβέρτα. Συναντάμε όλο και πιο πολλά πλαστικά σκουπίδια στη θάλασσα — πλησιάζει η Ευρώπη και ο πολιτισμός της.

Πλέουμε αριστερίνοι, ανοιχτά όρτσα και με δυσπιστία βλέπουμε τα αριστερά έξαλα καλυμμένα από πράσινα «φύτρα». Όπως κάθε βδομάδα η Άννα Μαρία ζυμώνει 3 κιλά «μαύρο» ψωμί, γιορτή των αισθήσεων, επιπλέον μου αφήνει μια χούφτα ζυμάρι για μια πίτσα στο ζεστό φούρνο.

11/5: Μπουνάτσα και αναγκαίος βόμβος από τη μηχανή. Ο περιβόητος αντικυκλώνας των Αζορών άπλωσε τα πλοκάμια του. Τα καύσιμα δε φτάνουν ως το Σαν Μιγέλ, αλλά ευελπιστούμε ότι θα βρεθεί κάποιο αεράκι για να βολευτούμε. Εν τω μεταξύ, η νυχτερινή θερμοκρασία φτάνει τους 16 βαθμούς. Κάνουμε ανασκαφές κάτω από την πρυμιά κουκέτα για να βγάλουμε το θερμομονωτικό ρουχισμό μας.

13/5: Το βοριαδάκι έκανε τελικά την αναμενόμενη εμφάνισή του, αλλά πλησιάζουν ένα

έντονο χαμηλό παρέα μ' ένα κρύο μέτωπο. Καιρός να φτάσουμε. Πριν από την ανατολή φάνηκε η ανταύγεια της Πόντα Ντελγάδα, πρωτεύουσα των Αζορών, και η φωτεινή σκούπα του φάρου της. Με την ημέρα υλοποιούνται μπροστά μας οι μαύρες ηφαιστιογενείς πλαγιές του Σάο Μιγέλ. Ζυγώνοντας, παρατηρούμε τους κατάλευκους οικισμούς και τα παχιά πράσινα λιβάδια. Με έντονη συγκίνηση παραλλάσσουμε το μακρύ κυματοθραύστη του εμπορικού λιμένα. Διακρίνουμε τα ασπρόμαυρα μπαρόκ μέγαρα της παλιάς πόλης, με τις πορτογαλικές και ευρωπαϊκές σημαίες να ανεμίζουν νευρικά στις σπιλιάδες του μαΐστρου.

Έπειτα από 34 μέρες και 4.100 ν.μ. επιστρέψαμε στην Ευρώπη. Πλαγιοδετούμε στον ντόκο των Αρχών για το πρακτικάρισμα. Οι έλεγχοι τηρούνται αυστηρά και ευγενικά (Σέγκεν γαρ), έχει χαθεί όμως η παροιμιώδης καλόβολη λουζιτανική φιλοξενία. Επιστροφή λοιπόν στην κρύα ευρωπαϊκή αποτελεσματικότητα.

Παντού παρόντες υπολογιστές με έγχρωμες οθόνες, καθαριότητα άγνωστα καινούρια μοντέλα αυτοκινήτων, βρεθήκαμε ξαφνικά αντιμέτωποι με τον «πρώτο κόσμο». Λίγο αργότερα μεταφερόμαστε στην προβλήτα του ντόπιου ομίλου.

Το παράμερο Σαν Μιγέλ δε γνωρίζει τη μεγάλη κότερίσια κίνηση της Φαγιάλ, 200 ν.μ. βορειοδυτικότερα, και με την αλμυρή της εμφάνιση αμέσως η μικρή «Καλλίπυγος» κινεί το ενδιαφέρον των ντόπιων ιστιοπλόων.

-Από πού ήρθατε;

-Από το Κέιπ Τάουν.

-Χριστός και Παναγιά, παραείσατε ζουρλοι!

Το γέλιο σπάει τον πάγο, οι απορίες εκσφενδονίζονται, ακολουθούν οι απαντήσεις μας πάντα λίγο εικονοκλαστικά προβοκατόρικες, ακολουθεί μεσογειακός χαβαλές, οι νησιώτες παραμένουν νησιώτες, ιδίως όταν είναι απομονωμένοι στη μέση του πολυκύμαντου βόρειου Ατλαντικού. Κατά παράδοση ναυτικός λαός, οι Αζορινοί πληροφορούνται για επείγουσες ανάγκες από τυχόν βλάβες. Διαθέτουμε φυσικά ένα πηχυαίο κατάλογο εργασιών, αποκατάστασης μικροζημιών, συντήρησης και μοναδική επείγουσα αβαρία αποτελεί ένας διαβρωμένος καυστήρας στην κουζίνα, θέμα που κλείνει αμέσως με μια σύντομη επίσκεψη σ' ένα γειτονικό σιδηρουργείο.

Νιώθαμε πάλι άνετα και οικεία. Το κύκνιο άσμα του επιτυχημένου πενταετούς μας περίπλου (και όχι Οδύσσειας, αφού ο ήρωας του Ομήρου σερνόταν από ναυάγιο σε καταστροφή) μας άφηνε να διαλυθούμε στον ετήσιο καταιγισμό των ευρωπαϊκών διακοπών, με την απλή ταύτιση των τρόπων ζωής. Μπορεί ένας Τσιγγάνος να ταυτιστεί μ' ένα σκηνίτη; Θέμα φιλοσοφίας και επιλογών κι ο Ροβινσώνας ένας ναυαγημένος έποικος που προσπαθούσε μανιωδώς να επιβάλει μεθοδολογία του κατεστημένου σε μια παρθένα φύση. Αναθυμιάσεις αρχετύπων και τι είμαστε τι κάνουμε, πού πηγαίνουμε; Τι προσκόμισε ο γύρος μας των ωκεανών; Μήπως μια τρύπα στο νερό; Επιστρέφουμε στον ίδιο φαύλο κόσμο της αναζήτησης, της μίμησης, του εντυπωσιασμού; Και, γιατί παρακαλώ όλα αυτά; Ποιο το όφελος; Μήπως η ηδονή της «επιτυχίας»; Ίσως.

Το να θέτεις ένα στόχο και να τον πετυχαίνεις αποτελεί ασφαλώς προσωπικό κατόρθωμα, αλλά τώρα, έχοντας έντεχνα αποφύγει υφάλους και λοιπές καταστροφές, κινδυνεύαμε να ναυαγήσουμε στη στεριά. Ασκητές και λωτοφάγοι, της ιστιοπλοΐας, πώς άραγε θα εισαχθούμε στις τσιμεντουπόλεις του νέφους και του άγχους, της ακοινωνησίας και των εντυπώσεων, των υλικών οραμάτων και των κωδικοποιημένων σχέσεων, εκεί όπου ενώνονται παραίτηση και πραγματικότητα;

Στο σταυροδρόμι των Αζορών, εκεί όπου συναντούνται πέλαγος και πολιτισμός, παρ' όλο το επιφανειακό μας νταραβέρι με τις καθημερινές και συνήθεις ασχολίες μάς υπονόμει ο πειρασμός. Ισοδύναμα μας δელέαζαν η άνετη επιστροφή στη Μεσόγειο με το δυσανάγνωστο μέλλον, ταμπουρωμένοι, σας επάλξεις της στεριανής ζωής ή... στον ωκεάνιο νομαδισμό, συνέχεια της πελαγίσιας αναζήτησης, φιλοξενούμενοι του αμείλικτου υγρού στοιχείου.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Ο Γιώργος και η Άννα Μαρία έφυγαν σαν χθες, και σαν χθες τούς περιμέναμε στον ίδιο κόλπο να τους προϋπαντήσουμε με τον ίδιο τρόπο που τους αποχαιρετήσαμε. Τότε ήταν Ιανουάριος του 1992 και τώρα Οκτώβριος του 1997. Το τι έκαναν εκείνοι τόσα χρόνια το ξέραμε λίγο από τις ανταποκρίσεις στα περιοδικά, λίγο από τις κάρτες και τα γράμματα που έστελναν σε φίλους, λίγο από τους ραδιοερασιτέχνες που διατηρούσαν την επαφή. Τώρα ξέρουμε ακόμη περισσότερα χάρη σε τούτο εδώ το βιβλίο. Εμείς όμως τι κάναμε τόσα χρόνια; Πώς γεμίσαμε ασφυκτικά τις ημέρες, τις ώρες και τα δευτερόλεπτα ακόμη με πράγματα που σήμερα δε θυμόμαστε; Πόσες στιγμές άραγε από τα πεντέμισι αυτά χρόνια αποτυπώθηκαν ανεξίτηλα στη μνήμη μας και πόσες θα άξιζε να τυπωθούν στο χαρτί;

Σε έναν κόσμο πλούσιο σε επιτεύγματα, εκκεντρικότητες και παλικαριές είναι εύκολο να παρεξηγηθεί το ταξίδι, εάν κανείς το ανακατέψει με την καθημερινή ειδησεογραφία. Ο Γιώργος και η Άννα Μαρία πάντως δεν έσπασαν κανένα ρεκόρ ταχύτητας, ούτε κατέκτησαν κάποιο βαρύτιμο έπαθλο σε διεθνείς αγώνες. Κανείς πάλι δε θα μπορούσε να τους χαρακτηρίσει εκκεντρικούς, γιατί στις μέρες μας υπάρχουν χιλιάδες ζευγάρια, οικογένειες, παρέες και μοναχοί που ζουν σε σκάφη, ταξιδεύοντας άλλοι πιο κοντά και άλλοι πιο μακριά. Τέλος, δεν έκαναν καμιά παλικαριά, δε δοκίμασαν το θάρρος και την αντοχή τους, απλώς τόλμησαν να αναχωρήσουν για το μεγάλο ταξίδι. Όσοι είναι ναυτικοί ή ξέρουν από θάλασσα γνωρίζουν βέβαια ότι δεν ήταν και μικρό κατόρθωμα το ταξίδι αυτό, ούτε εύκολα τα περάσματα και η παραμονή σε τόπους παροιμιώδεις για την φιλοξενία τους και τους κακόφημους ναυτοφάγους. Και όσοι είναι ναυτικοί θα αναγνωρίσουν στον Γκρίτση τις υψηλότερες αρετές της ναυτοσύνης. Ωστόσο, πιο σημαντική κι από το κατόρθωμα είναι η στάση ζωής που προτείνει το πλήρωμα της «Καλλιπυγού».

Ο Γιώργος και η Άννα Μαρία έχουν ξεκάθαρη άποψη για τη ζωή και για το πώς πρέπει να τη ζει κανείς, μια άποψη που πηγάζει από το σεβασμό. Καταρχήν σέβονται τη Γη, όλη τη Γη, κι ο σεβασμός αυτός τους οδηγεί να την ταξιδεύσουν ευλαβικά, χωρίς να αφήνουν σπιθαμή που να μην προσκυνήσουν. Σέβονται τη φύση, γι' αυτό κι εκείνη τους επιτρέπει να επιστρέφουν πάντα από τα ταξίδια τους. Σέβονται τους ανθρώπους, γι' αυτό ακούν τις ιστορίες και τις συμβουλές όσων συναντούν στην πορεία τους. Εάν το καλοσκεφτεί κανείς, θα καταλάβει ότι αυτός ο σεβασμός τούς κάνει πιο ελεύθερους από εμάς τους υπόλοιπους.

Όταν βγήκαμε με τα σκάφη σημαιοστολισμένα μέχρι τις Φλέβες για να τους προϋπαντήσουμε, η «Καλλιπυγός» έλαμπε σαν να μην είχε περάσει μέρα από την αναχώρησή της. Κι ενώ το πλήρωμά της κουβαλούσε την αλμύρα και τον αέρα ενός περιήλου της Γης, εμείς νιώθαμε σαν να μην είχαμε ζήσει μέρα από την αναχώρησή της.

Φαίδων Ταμβακάκης

αβάρα: ο γάντζος· το σπρώξιμο λέμβου ή μικρού σκάφους με το χέρι, το κουπί ή το γάντζο.

αγγρίφια: απόκρημνοι βράχοι των ακτών.

αληγείς: οι κανονικοί άνεμοι που πνέουν στις τροπικές χώρες όλο το χρόνο· δυτικοί.

αλίκλυστος: αυτός που κατακλύζεται από τη θάλασσα, ο θαλασσοδάρτος.

αλίπεδο: πεδιάδα που βρίσκεται κοντά στη θάλασσα, συνήθως αμμώδης.

άλμπουρο: ιστός πλοίου.

αμπάσο: χαμηλά, κάτω κάτω.

αμφίγειο: το κανάλι, το στενό.

ανάβαθος: ο αβαθής, ρηχός.

ανάντη: η έκταση, από την πλευρά του θεατή, που εκτείνεται προς τα πάνω αντίθ. κατάντη.

αναπλωρίζω: στρέφω την πλώρη προς (ή αντίθετα με) τη φορά του ανέμου (όρτσα λα μπάντα).

αντηνεμώ: μετακινώ τα πανιά, έτσι ώστε να πέφτει ο άνεμος πάνω τους από μπροστά (από την πλώρη προς την πρύμνη, αντίθετα από το κανονικό) για να οπισθοδρομήσει το πλοίο.

αντιμονή: η μείωση της ταχύτητας του σκάφους (εξαιτίας θαλασσοταραχής κτλ.) και η πλεύση αντίπρωρα προς τον άνεμο.

αντραλίζομαι: ζαλίζομαι.

αράρης: ο πρώτος φλόκος μπροστά στο κατάρτι.

αρματωσιά: ο εξαρτισμός του πλοίου, τα άρμενά του.

ατόλη: κοραλλιογενές νησί σε μορφή δαχτυλιδιού που περιβάλλει μια λιμνοθάλασσα, η οποία επικοινωνεί με τη θάλασσα διαμέσου καναλιών.

αυλώνας: στενός ορμίσκος που εισδύει βαθιά στη στεριά.

βαρκαλάς: μικρό ιστιοφόρο πλοίο με επίπεδη πρύμνη (παπαδιά).

βατσιμάνης: αυτός που κάνει βάρδια, που επιτηρεί το κατάστρωμα.

βελόνα: ο άξονας με τον οποίο συνδέεται το πηδάλιο με το ποδόστημα.

β(δ)ιβάρι: το ιχθυοτροφείο.

γαρμπής: ο νοτιοδυτικός άνεμος.

γάστρα: τα ύφαλα, τα βρεχάμενα.

γεμιτζής: ο παλιός ιστιοπλόος ναυτικός, ο έμπειρος, ο Θαλασσόλυκος.

αλώνω: πλησιάζω στην παραλία, ποιο κοντά στο γιαλό.

γρέγος: ο βορειοανατολικός άνεμος.

δευτερόπρωμα: όταν ο άνεμος έρχεται από πίσω και πλάγια.

δρολάπι: δυνατός άνεμος που συνοδεύεται από ραγδαία βροχή.

εγγυτάτη: η πλεύση με τα πανιά στην οξύτερη γωνία ως προς τον άνεμο.

έκπτωση: η απόκλιση του πλοίου από την κανονική του πορεία που οφείλεται σε πλάγιο άνεμο ή σε ρεύματα.

έκταμα: το μήκος της αλυσίδας ποντισμένης άγκυρας.

εναντιοδρομώ: πλέω στην αντίθετη κατεύθυνση άλλου πλοίου.

στατήρας: ο κοχλίας που χρησιμεύει για το τέντωμα των συρματόσκοινων ή της αλυσίδας.
επικρεμής: η άγκυρα που κρέμεται από το κεφαλόδετο και είναι έτοιμη για πόντισμα.
επίτονος: καθένα από τα γερά σκοινιά με τα οποία στηρίζονται οι στήλες και τα επιστήλια των ιστών στα πλευρά και στην πρύμνη του πλοίου.

εφελκυσμός: η προσέλκυση, το τράβηγμα.

θρασομανητό: το θέριεμα.

ισοβαρής: αυτός που έχει την ίδια βαρομετρική πίεση.

καβατζάρω: παρακάμπω (ακρωτήριο), παραλλάσσω.

κάβος: ψηλό και κρημνώδες ακρωτήρι· χοντρό σκοινί των πλοίων.

καδένα: η αλυσίδα.

καλαφατίζω: φράζω τα κενά ανάμεσα στις σανίδες του πλοίου με στουπί και τα καλύπτω με πίσσα.

καλντέρα: κοιλότητα μεγάλων διαστάσεων που δημιουργείται από τις εκρήξεις ή το γκρέμισμα των τοιχωμάτων ηφαιστείου.

καλουμάρω: αφήνω την αλυσίδα της άγκυρας να γλιστρήσει στη θάλασσα.

καμάρια: δοκάρια που πάνω τους στηρίζεται η κουβέρτα του σκάφους.

καραβοστάσι: κατάλληλο αγκυροβόλιο ή όρμος.

καραβοφάναρο: μόνιμα αγκυροβολημένο πλοίο που χρησιμεύει σαν πλωτό φανάρι.

κετσές: είδος υφάσματος από μαλλί ή τρίχες συμπιεσμένες, πύλημα.

κοπίλια: μεταλλικό έλασμα που το λυγίζουμε μέσα σε μπουλόνι και μετά ανοίγουμε τις άκρες του για να το κρατήσει στη θέση του.

κοράκι: οι άκρες του πλοίου- της πρύμνης ποδόστημα, της πλώρης στείρα.

κόστα: η ακτή.

κουμπάνια: ο εφοδιασμός με τρόφιμα, στόρια.

λάσκα: χαλαρά, μπόσικα.

λασκάδα: σφοδρός άνεμος που πνέει πλαγίως.

λατίνι: παραδοσιακό μεσογειακό τριγωνικό πανί και, κατ' επέκταση, το σκάφος με ιστιοφορία λατινιού

λεβάντες: ο ανατολικός άνεμος.

μάινα: προστακτική του μαϊνάρω, κατέβασε.

μαϊστρα: το κύριο πανί ενός ιστιοφόρου.

μαϊστρος: βορειοδυτικός άνεμος.

μαντάρι: το σκοινί με το οποίο ανεβαίνουν ή κατεβαίνουν οι κεραιές.

μάπα: η πόρπη.

μαρέα: η παλίρροια.

μεφιτικός: αυτός που αναδίδει δηλητηριώδη δυσοσμία.

μισιονάριος: ο ιεραπόστολος.

μουδάρω: συστέλλω το πανί για να μειωθεί η επιφάνειά του.

μουράβια: εξαιρετική βαφή, χρώμα που χρησιμοποιείται για το βάψιμο των υφάλων του πλοίου.

μπασιά: η φουσκοκεριά, η πλημμυρίδα.

μπάτης: η ελαφριά θαλάσσια αύρα.

μπεζεστένι: μεγάλη υπόστεγος αγορά ή στοά γεμάτη εμπορικά καταστήματα.

μπεντένι: ένα διπλωμένο σκοινί· έπαλξη τείχους.

μπίγα: γερανός, βαρούλκο, βίντσι.

μπότζι: η κίνηση του карабиού όταν γέρνει αριστερά, δεξιά.

μπότσος: δέσιμο με αλυσίδα ή σκοινί.

μπουγάζι: στενό μέρος θάλασσας ανάμεσα σε δύο στεριές· ρεύμα αέρα που σχηματίζεται από παρόμοιες διαμορφώσεις του εδάφους.

μπουκαδούρα: ο άνεμος που πνέει μέσα στον κόλπο.

μπρίκι: είδος ιστιοφόρου πλοίου.

νάβα: μεγάλο τρίστηλο ιστιοφόρο πλοίο, πολεμικό και εμπορικό.

νατσιόνες: τα έθνη.

νιφετός: το πέσιμο του χιονιού, χιονοθύελλα.

ξυλάρμενο: το πλοίο που πλέει στην καταιγίδα με δεμένα όλα τα πανιά.

όκιο: η τρύπα από την οποία περνάει η αλυσίδα της άγκυρας.

όμβρος: η βροχή, κυρίως η νεροποντή.

όρτσα: προστακτική του ορτσάρω· στρίψε την πλώρη προς τον άνεμο.

όστρια: ο νότιος άνεμος.

παλάγκο: σύστημα τροχαλιών, πολύσπαστο.

πιανόλο: αποσπώμενο ξύλινο πάτωμα.

παπαδιά: το πάνω μέρος της πρύμης, καθρέφτης.

παπαφίγκος: τετράγωνο πανί στα ψηλότερα σημεία του καταρτιού.

παραβάλλω: πλευρίζω σε μόλο ή σε άλλο πλοίο.

παρώρεια: οι πρόποδες του βουνού, το ριζοβούνι.

πασαβάντι: άδεια ελεύθερης κυκλοφορίας ή αναχώρησης.

παταράτσο: το σκοινί του μεγάλου επιστήλιου του πλοίου· ο παράτονος.

πελάδα: καλύβα από άχυρο πάνω σε πασσάλους (συνήθως σε λιμνοθάλασσες).

πετσώνω: επενδύω εξωτερικά.

πλαγιοδρομώ: αρμενίζω με τον άνεμο στην μπάντα.

πλήμμη: η ανώτατη στάθμη της παλίρροιας- αντίθ. ρηχία.

ποδίζω: απομακρύνω την πλώρη από την ευθεία του ανέμου.

ποντίζω: ρίχνω τις άγκυρες, φουντάρω.

ποστάλι: ατμόπλοιο επιβατικό.

πουνέντης: ο δυτικός άνεμος.

πούντα: πολύ χαμηλό ακρωτήριο.

πούσι: ομίχλη, καταχνιά, αντάρια.

πρατικάρω: παίρνω πράτιγο, ελευθεροκοινωνώ.

προσορμίζω: οδηγώ το σκάφος σε όρμο ή σε λιμάνι και αγκυροβολώ.

πρότονος: συρματόσχοινο που εκτείνεται κατά μήκος του πλοίου, από τον ιστό προς την πλώρη.

πρυμνήτης: ο ούριος άνεμος, πρυμιάς.

ραγάνι: καταιγίδα με ανεμοστρόβιλο, τυφώνας.

ράδα: ανοιχτό και ευρύχωρο αγκυροβόλιο.

ράντα: η κεραία του σκάφους.

ράουλο: καρούλι.

ρεμέτζο: χοντρό σκοινί για τη ρυμούλκηση ή για την όρμιση πλοίου, παλαμάρι.

ρεστία: η παλινδρόμηση του κύματος από την ακτή- ο ακανόνιστος κυματισμός που δεν ακολουθεί τη φορά του ανέμου.

ρέφλα: σφοδρή ριπή ανέμου, κυρίως στην επιφάνεια της θάλασσας.

σακολέβα: ιστιοφόρο με πανιά τραπεζοειδούς σχήματος.

σεντίνα: ο πυθμένας του πλοίου.

σιγάτσα: είδος πριονιού.

σκαντάγιο: βολίς, όργανο μέτρησης του βυθού της θάλασσας.

σκατζάρω: αλλάζω, αντικαθιστώ.

σκότα: το σκοινί που χρησιμεύει για το τέντωμα των πανιών.

σκούνα: είδος δίστηλου ιστιοφόρου με τετράγωνα πανιά.

σορόκος: ο νοτιοανατολικός άνεμος.

σοφράνο: προσήνεμα, προς την πλευρά του ανέμου.

σπεράντζα: μεγάλη άγκυρα που ποντίζεται μόνο σε μεγάλη ανάγκη.

σπιάτζα: η ακτή.

σπιλιάδα: ορμητική ριπή ανέμου που εμφανίζεται ξαφνικά.

σπιράγιο: χαμηλή υπερκατασκευή.

σταβέντο: υπήνεμα.

σταυρώνω: φέρνω τις αντένες ή τα πανιά κάθετα στον άξονα του πλοίου.

στιχάδα: που βρίσκεται στην ίδια γραμμή.

στρέτο: τα στενά.

σωρείτης: παχύ και εξογκωμένο σύννεφο, λευκό στις άκρες και εξογκωμένο στο κέντρο.

ταμπούκι: καπάκι ανοίγματος στο κατάστρωμα.

τζένοα: πανί μεγάλων διαστάσεων.

τουρκέτο: το πλωριό πανί (βλ. αράπης).

τραβερσάρω: βάζω το πλοίο, όταν έχει τρικυμία, να σταθεί με την πλώρη προς τον άνεμο, δίχως να κινείται.

τρεχαντήρι: μικρό ταχύπλοο και οξύπρυμνο ιστιοφόρο.

τσαλιά: φρύγανα.

τσιμάρω: απομακρύνω την πλώρη από την ευθεία του ανέμου.

τσουνάμι: μεγάλος κυματισμός του θαλάσσιου βυθού που προκαλείται από σεισμικές δονήσεις και ξεσπά στα παράλια με ολέθρια αποτελέσματα,

τσούντα: το τελευταίο προς την πρύμη τραπεζοειδές πανί.

φαλαινίδα: είδος οξύπρυμνου λέμβου των πολεμικών πλοίων που τις χρησιμοποιούν οι ναύαρχοι και οι κυβερνήτες.

φατσάρω: πέφτω με την μπροστινή όψη των πανιών στον άνεμο.

φλόκος: το μεσαίο πανί του πλοίου και το μεγαλύτερο.

φουντάγιο: η αγκυροβολία.

ψάθα: είδος τραπεζοειδούς ιστίου που χρησιμοποιείται στις βρατσέρες.

Broach: βίαη εκτροπή του πλοίου του πλοίου από την πορεία του.

Fin keel: καρίνα σε σχήμα φτερού.

Masthead: η κεφαλή ιστού.

Roller reefing: μηχανισμός περιτύλιξης ιστίου

Spinnaker: ελαφρύ αφαιρετό τριγωνικό πανί που χρησιμοποιείται στα πρύμα.

Προς την Πολυνησία

Σαν μαύρη αυλαία το σκοτάδι κλείνει το θέαμα της δύσης στον όρμο Χερραδούρα. Ο ήλιος χάνεται, λαμπαδιάζοντας τον απέραντο Ειρηνικό. Είμαστε έτοιμοι να σαλπάρουμε. Η αστυνομία σφράγισε τα διαβατήριά μας το απόγευμα, κι επιστρέφοντας από τα γραφεία, συμπλήρωσα τα δοχεία νερού παλινδρομώντας με το βαρκάκι μεταξύ μόλου και σκάφους. Ίσα που εξέχει η μουράβια στην ίσαλο της «Καλλίπυγος», φορτωμένη με πλήρη τροφοδοσία για τρεις μήνες, 300 λίτρα νερό κι όλα τα απαραίτητα.

Τελευταία μαζέματα: διπλώνουμε τα καλύμματα των πανιών, αποσυναρμολογούμε το βαρκάκι που συμβόλιζε την τελευταία μας σύνδεση με την ξηρά. Παρ' όλο το τρίξιμο της καδένας στο όκι, ανήκουσε πλέον στο πέλαγος και στην απεραντοσύνη του. Κοινωνούμε με το σύμπαν, πίνοντας ένα ποτηράκι κρασί και χαλαρωμένοι, με το νου ελαφρύ, πέφτουμε για ύπνο.

3 Μαρτίου: Βρισκόμαστε ακόμα στον ίσκιο των Άνδεων, μαύρα χαράματα, όταν χτυπάει το ξυπνητήρι. Καφεδάκι στα σκοτεινά- με υπόκρουση το σιγανό παλμό της μηχανής βιράρουμε την άγκυρα και τη μαΐστρα. Βιαζόμαστε να συναντήσουμε τον ωκεανό και την καθαρή πνοή του Αιόλου. Σκίζουμε την παράκτια μπουνάτσα με γρήγορες προπελιές, αφήνοντας τ' απόνερα να σβήσουν στην πρωινή στεριανή πάχνη και στους καπνούς των βιομηχανιών. Οραμα-τιζόμαστε την αλαργινή Αυστραλία, στην άλλη όχθη του Ειρηνικού, και 4.000 μίλια μπροστά μας, σαν μακρινοί αστερισμοί, τα μικρά αρχιπελάγη της Πολυνησίας. Έχουμε τουλάχιστον ένα μήνα περαντζάδας, μοναδικός μας κρίκος με τον κόσμο των ανθρώπων αποτελεί πλέον το ραδιόφωνο. Μεσημεράκι- ο ήλιος δεν κατάφερε να τρυπήσει τη συννεφιά, αλλά μας προϋπαντούν οι πρώτες σπιλιάδες του νοτιά, ρυτίδες στη ρεστιά τα «δαχτυλικά αποτυπώματα» του Αιόλου. Επιέλους σβήνουμε τη μηχανή. Η «Καλλίπυγος» απλώνει τα μεγάλα κάτασπρα φτερά της. Αρμενίζουμε ίσα στην πορεία υπό την επιτήρηση του αυτόματου πιλότου. Βάλαμε πλώρη για τα αρχιπελάγη της Πολυνησίας. Η πρώτη νύχτα δεν είναι τόσο ήρεμη. Συναντάμε αρκετά βαπόρια και προσπαθούμε να συνηθίσουμε πάλι στο ρυθμό της βάρδιας.

4/3: Κουβεντιάζοντας νωρίς στα βραχέα με τον Πατρίς, μαθαίνουμε ότι το υψηλό βαρομετρικό του νοτίου Ειρηνικού έχασε κάπως την ισχύ του και άπλωσε τα πλοκάμια της μπουνάτσας προς βορειοανατολικά. Αλλάζουμε ανάλογα την πορεία, παρακάμπτοντας βο-ρειότερα τον αντικυκλώνα. Δεν ανησυχούμε πλέον για άσχημους καιρούς, αλλά προσπαθούμε ν' αποφύγουμε τις ζώνες άπνοιας που κινδυνεύουν να μας στοιχίσουν αρκετές μέρες ακινησίας. Μεσημ-βρινό στίγμα 29°01'N., 73°36'D. Καλύψαμε 127 ν.μ. από την ακτή της Χιλής. Άνεμος νοτιάς τρία μποφόρ, ταχύτητα τέσσερις έως πέντε κόμβους. Ταξιδεύουμε αναπαυτικά, προσπαθούμε να χαλαρώσουμε διαβάζοντας.

5/3: Τρίτη μέρα συννεφιάς και λιγοστού αέρα. Φωτοβολταικά κύτταρα και ανεμογεννήτρια δεν επαρκούν για τη φόρτωση των μπαταριών. Βάζουμε τη μηχανή για ένα δίωρο. Η θερμοκρασία έφτασε ένα ευχάριστο 25°C, αλλά η θάλασσα παραμένει κρύα, μόλις 16° C. Αυτή η διαφορά θερμοκρασίας εξηγεί τη συννεφιά. Μεσημ-βρινό στίγμα 27°58'N., 75°16'D., απόσταση 235 ν.μ. Όλο το απόγευμα μας τραβάει το μεγάλο μπαλόνι. Ένα μεγάλο κοπάδι δελφινιών μάς προσπερνάει πριν βραδιάσει. Μέσα στη νύχτα φρεσκάρει καλά, αντικαθιστούμε μπαλόνι και

μαϊστρα με τζένοα και φλόκο «πεταλούδα».

6/3: Έως το μεσημέρι αλλάξαμε τρεις φορές ιστιοφορία, λες και ο Αίολος θέλει να μας κάνει γυμνάσια. Μεσημβρινό στίγμα: 26°44'N., 77°18'D., απόσταση 363 ν.μ. Άνεμος πλέον σταθερά σορόκος, τρία μποφόρ. Θυμόμαστε ότι ακριβώς πριν από ένα χρόνο βρισκόμασταν ανοιχτά της Παταγονίας και προετοιμαζόμασταν για θεομηνία!

7/3: Μπουρινάκι πριν από τα χαράματα και ανάλογη μείωση της ιστιοφορίας. Λίγο αργότερα επανερχόμαστε στην πεταλούδα, με τα δυο μεγάλα μπροστινά πανιά τεντωμένα με τα δυο σπινακόξυλα. Αυτός ο τέλειος συνδυασμός, χάρη στους διπλούς προτόνους, μας επιτρέπει να έχουμε μπόλικη επιφάνεια ιστιοφορίας, που κυριολεκτικά έλκει το σκάφος από την πλώρη. Με ανεβασμένες τις κα-μένες, ζυγίζεται η γάστρα και σταθεροποιείται από τα διπλά τιμό-ναι. Ο αυτόματος πιλότος επεμβαίνει ελάχιστα. Μεσημβρινό στίγμα: 20°35'N, 79°08'D, απόσταση 481 ν.μ. Η όστρια φρεσκάρισε, σκί-ζοντας τη συννεφιά και αποκαλύπτοντας την ξαστεριά. Μουδάρουμε έναν από τους φλόκους και μαϊνάρουμε την τζένοα. Με το χο-ντρό κυματισμό το μπότζι γίνεται έντονο. Εγκαταλείπουμε την πρυμιά καμπίνα και κοιμόμαστε πλέον εγκάρσια στην πλωριά κουκέ-τα που, ευτυχώς, έχει πλάτος δύο μέτρα.

8/3: Αλλάζουμε την «ώρα πλοίου». Ήταν γελοίο να έχουμε ανατολή στις 10 μ.μ.! Αυτή η αλλαγή γίνεται πιο πολύ για να κρατάμε τους «τύπους» παρά για κάτι άλλο, καθώς ζούμε στο ρυθμό του ήλιου και τη ναυτιλία ενδιαφέρει μόνο η ώρα Γκρίνουιτς. Μεσημ-βρινό στίγμα: 24°58'N., 81°09'D., απόσταση 606 ν.μ. Λιγοστεύει ο αέ-ρας, ενώ κοπάζει σταδιακά η ρεστία. Κάνουμε κοντοβόλτια στα πρύμα με το μικρό μπαλόνι, τσιμάροντας κάθε τρεις ώρες. Στον ορίζοντα φάνηκε ένα μεγάλο ξεφόρτωτο μινεραλάδικο. Πιάνουμε κουβέντα στον ασύρματο. Είναι ελληνικής πλοιοκτησίας, ρουμάνικο το πλή-ρωμα, πάει στη Χιλή να φορτώσει μετάλλευμα χαλκού. Χάλασε πριν από μέρες το δορυφορικό βοήθημα ναυτιλίας τους και δεινοπαθούν για στίγμα λόγω συννεφιάς. Ευτυχώς το δικό μας λειτουργεί και τους μεταδίδω τη θέση μου.

9/3: Σερνόμαστε με τον ασθενή πρυμνήτη. Για πρώτη όμως φο-ρά από την έναρξη της περαντζάδας έχουμε ηλιοφάνεια. Μεσημ-βρινό στίγμα: 24° 16'N., 83°24'D., απόσταση 729 ν.μ. Απ' ό,τι μας λέ-ει στο ραδιόφωνο ο Πατρίς, ο αντικυκλώνας αδράνησε τελείως, δεν είναι παρά μια κουκκίδα στο χάρτη του. Λόγω της μικρής διαφοράς πίεσης, οι άνεμοι παραμένουν ασθενείς. Υπομονή λοιπόν για μερικές μέρες, μέχρι να πλησιάσει το επόμενο υψηλό βαρομετρικό που βρίσκεται ακόμα 1.800 ν.μ. δυτικότερα! Μετά το απογευματινό μας τάβλι, ανακαλύπτουμε ξαφνικά ότι μας περικύκλωσε ένα μεγάλο κοπάδι τόνων. Πριν ξετυλιχθεί όλο το έκταμα της σύρτης, δάγκω-σε κιόλας ο πρώτος «πελάτης» το αγκίστρι με το λαστιχένιο καλά-μάρι. Φρέσκο ψάρι στο αποψινό μενού και στη γάτα αναλογούν δι-καιωματικά «βασιλικά» κοψίδια. Η Άννα Μαρία γεμίζει με ωμό ψά-ρι πέντε «γυαλιά» με στεγανό πάμα και τα τοποθετεί 45 λεπτά υπό πίεση στη χύτρα. Έτσι φτιάχνουμε κονσέρβες για τις άκαρπες μέρες.

10/3: Μπουνάτσα! Η μαϊστρα καρπαζώνει την αρματωσιά στο ρυθμό της ρεστίας, ενώ το μπαλόνι κρεμάει σαν τσουβάλι, ξεφυσώντας πού και πού σε ένδειξη διαμαρτυρίας. Δε φτάνει που είμαστε καραντιασμένοι, το μπότζι μάς σπάει τα νεύρα. Παρ' όλο το... χε-λωνίσιο ρυθμό, οι τόννοι παρέμειναν κοντά μας. Για να περάσει η ώρα, κάνουμε γενική καθαριότητα και χάρη στη ζεστότερη θά-λασσα πλενόμαστε με μπουγέλα. Ας σημειωθεί ότι όλα τα σα-μπουάν «λειτουργούν» αφρίζοντας στο αλμυρό νερό, έτσι γίνεται με-γάλη οικονομία, χρησιμοποιώντας μόνο μισό λίτρο πόσιμο νερό ανά άτομο για το ξαλμύρισμα.

11/3: Βρισκόμαστε ανάμεσα στους δύο αντικυκλώνες, συνεπώς έχουμε την ατυχία να συναντήσουμε το σπανιότατο, κατά τους στα-τιστικούς χάρτες, αντίθετο πουνέντη. Τουλάχιστον προχωράμε. Μεσημβρινό στίγμα: 22°28'N., 85°37'D., απόσταση 899 ν.μ. Τρίτη συ-νεχή μέρα παρέα με τους τόνους. Μέσα σε δύο λεπτά βγάλαμε ένα πεντάκιλο ψάρι. Έχοντας ζεστάνει το φούρνο φτιάχνοντας ψωμί και μηλόπιτα, ετοιμάζουμε μια πίτσα με τόνο, ντομάτες και ελιές. Φου-σκωμένη σαν φίδι από το πολύ ψάρι, η γάτα κοιμάται συνεχώς!

12/3: Με την καθαρή ανατολή του ήλιου, γυρίζει ευνοϊκός ο άνεμος. Επανέρχεται το κέφι μαζί με τη λιακάδα, τις αρμονικές κι-νήσεις του σκάφους· ιστιοφορία κουρδισμένη να τρέχει ακούραστα,

πλώρη αφρισμένη. Διανύσαμε 1.000 ν.μ., αλλά μας απομένουν 3.000 ν.μ.

Μεσημβρινό στίγμα: 21°20'N., 87°00'D. Φτάσαμε στους τροπικούς όπου σύννεφα και κύματα χορεύουν στο ρυθμό των αληγών- η ατέλειωτη αιόλια ανάσα. Με τα πανιά «βιδωμένα» στον άνεμο, η «Καλλίπυγος» ολισθαίνει ανέμελα στη γαλάζια επιφάνεια, γευόμαστε την απέραντη χαρά της επικοινωνίας με τη φύση.

13/3: Έχω τη δεύτερη βάρδια, από τη 1:00' έως τα ξημερώματα, χαζεύω το θέαμα των άστρων και των φωτεινών λοφίων στα κύμα-τα, σαν άπειρα διαμάντια, σπαρμένα στην ατελείωτη σφαίρα του νυχτερινού μαύρου βελούδου. Η μέρα περνάει ήσυχα με τη ρουτίνα στα πανιά, μαγείρεμα, ναυτιλία και φυσικά τάβλι. Μεσημβρινό στίγμα: 20°57'N., 89°13'D., απόσταση 1.125 ν.μ. Βαρεθήκαμε τα ψάρια, αλλά αυτά δεν το βάζουν κάτω. Εκατοντάδες τόνοι κολυ-μπούν πλέον γύρω μας.

14/3: Είμαστε θεατές του κύκλου της ζωής, ο γνωστός νόμος της ζούγκλας. Τα χελιδονόψαρα δημιουργούν σμήνη ασημένιων βε-λών στα τόξα των κυμάτων για να ξεφύγουν το σίγουρο θάνατο από τα σαγόνια των τόνων. Δυστυχώς, στον αέρα караδοκούν θαλασ-σοπούλια και η γάτα μας στο πλωριό κατάστρωμα, ενθουσιασμένη από τις σπαρταριστές λιχουδιές. Μεσημβρινό στίγμα: 20°22'N., 91°10'D., απόσταση 1.243 ν.μ. Το μεγάλο μπαλόني αποδίδει μέση τα-χύτητα 5,5 κόμβους. Η πλατιά γάστρα τρέχει σταθερά, χωρίς να δημιουργηθεί κανένα πρόβλημα στον αυτόματο πιλότο, που δουλεύ-ει ακάθεκτα δεκατρείς μέρες σερί.

15/3: Όλη η νύχτα πέρασε με το μπαλόني, χωρίς να χρειαστεί επέμβαση. Το πρωί όμως μειώθηκε αισθητά ο άνεμος, έτσι παίρ-νουμε το τιμόνι στο χέρι, ορτσάροντας πού και πού για να «παραγάγουμε» δυνατότερο φαινόμενο αέρα. Μεσημβρινό στίγμα: 19°50'N., 93°26'D., απόσταση 1.387 ν.μ. Η ταχύτητά μας πέφτει στους τρεις κόμβους καθώς μπουνατσάρει. Ένας τόνος άνω των δέ-κα κιλών έρχεται και κουτουλάει επανειλημμένα το δεξιό τιμόνι. Καταφέρνουμε στιγμιαία να τον διώξουμε, χτυπώντας τον με το γά-ντζο της αβάρας. Τα φωτοβολταϊκά κύτταρα δουλεύουν στην εντέ-λεια με την τροπική λιακάδα, φορτίζοντας τους συσσωρευτές και επι-τρέποντας μακρές συνομιλίες με τον Παναγιώτη και τον Πατρίς.

Κατά τον τελευταίο θα έχουμε άστατους, ασθενείς ανέμους για ακόμα είκοσι τέσσερις ώρες. Ο αντικυκλώνας βρίσκεται κάπου 600 μίλια νοτιοδυτικά. Η υπομονή αποτελεί μια από τις ιδιότητες του καλού ναυτικού!

16/3: Την ξαστεριά, με το γιγάντιο τόξο του γαλαξία, ακολούθησε αιθρία με λιγοστό πρυμιό αέρα. Παρ' όλο το μπαλόني, «τσουλάμε» μόλις με τρεις κόμβους. Μεσημβρινό στίγμα: 19°14'N., 94°45'D., από-σταση 1.476 ν.μ. από τη Χιλή.

17/3: Δυο ώρες πριν από την ανατολή πλησιάζει ένα μπουρίνι κι ο αέρας φρεσκάρει. Η ταχύτητά μας φτάνει τους επτά κόμβους, ευ-τυχώς όμως χωρίς παρατράγουδα, καθώς ο άνεμος δεν ξεπερνά τα τέσσερα μποφόρ. Για κάθε ενδεχόμενο, μέχρι ν' απομακρυνθεί το σύννεφο, παίρνω στο χέρι τη λαγουδέρα. Ξαφνικά, το τιμόνι νε-κρώνει, δεν αντιδράει, η «Καλλίπυγος» κουπαστάρει και δείχνει ακυβέρνητη. Το μπαλόني τραντάζει τρελά την αρματωσιά, το σπινακόξυλο δέρνει αλύπητα τον πρότονο. Η Άννα Μαρία πετάχτηκε από την κουκέτα και φώτισε την παπαδιά, αποκαλύπτοντας το τρα-γικό θέαμα. Έχει σπάσει η μεγάλη ηλεκτροκόλληση της κεντρικής μπιέλας που συνδέει τα δύο τιμόνια. Είμαστε ακυβέρνητοι στη μέ-ση του ωκεανού! Με χίλια ζόρια καταφέρνουμε να ποδίσουμε για το μάινα του μπαλονιού. Έπειτα από λίγο επινοούμε και αρματώ-νουμε μια «πατέντα» με ράουλα και σκιοινιά κέβλαρ. Διατηρούμε την ταχύτητα κάτω από έξι κόμβους με φλόκους «πεταλούδα» για ευστάθεια, έτσι ώστε ο αυτόματος πιλότος να κρατάει την πορεία. Εξετάζοντας το χάρτη μάς πιάνει δέος. Βρισκόμαστε 2.500 ν.μ. από τα πρώτα αρχιπελάγη της γαλλικής Πολυνησίας, τις Μαρκέζες, ενώ το επικίνδυνο, αλίμενο Νησί του Πάσχα απέχει 800 ν.μ. και το Περού 1.600 ν.μ.! Η πατέντα φαίνεται να λειτουργεί, οπότε, λογι-κά, πρέπει να συνεχίσουμε προς τις Μαρκέζες, αφού στην πορεία αυτή επικρατούν οι ευνοϊκοί ασθενείς έως μέτριοι ούριοι αληγείς. Μεσημβρινό στίγμα: 18°47'N., 96°45'D., απόσταση 1.591 ν.μ.

18/3: Η επισκευή στο τιμόνι αγαντάρισε το πρώτο της εικοσιτε-τράωρο. Προσθέτουμε μπότσους

για να παραμείνουν υπό τάση τα σκοινιά και καλύτερεύουμε την κλίση των ράουλων. Παρ' όλη τη συντηρητικά μειωμένη ιστιοφορία, διατηρούμε μεσαία ταχύτητα πέντε κόμβων. Μεσημβρινό στίγμα: 18°26'N., 98°43'D., απόσταση 1.712 ν.μ. Εγκαταλείπουμε παντελώς κάθε σκέψη για αλλαγή προορισμού. Η Άννα Μαρία ζυμώνει τρία κιλά ψωμί, αρκετό για έξι μέρες. Έχουμε ξεχωριστές ευθύνες στην κουζίνα. Η Άννα Μαρία εκτελεί χρέη φούρναρη-ζαχαροπλάστη, ενώ εγώ ασχολούμαι με την καθημερινή μαγειρική. Άδειασε η πρώτη φιάλη υγραερίου, μας μένουν άλλες τρεις.

19/3: Μειώθηκε κάπως ο αέρας. Δοκιμάζουμε ντροπαλά το μπαλόκι, ανακαλύπτουμε όμως ότι με τον τζόγο στο τιμόνι δεν κα-ταφέρνει αρκετά γρήγορες επαναφορές ο αυτόματος πιλότος. Μεσημβρινό στίγμα: 17°58'N., 100°58'D., απόσταση 1.961 ν.μ.

20/3: Το ένα μπουρίνι μάς χτυπάει μετά το άλλο. Πριν από τα ξη-μερώματα μουδάρουμε το φλόκο και αντικαθιστούμε την τζένοα με φλοκάκι. Η θάλασσα σφύζει από ζωή, παντού γύρω μας τόνοι και χελιδονόψαρα. Η γάτα δεν προλαβαίνει να τρώει όσα πέφτουν στο κατάστρωμα και τα ξαναρίχνουμε στο νερό κατά δεκάδες. Μεσημβρινό στίγμα: 17°32'N., 102°50'D., απόσταση 1.961 ν.μ.

21/3: Συνήθης ρουτίνα αλλαγής πανιών με τα μπουρίνια. Μεσημ-βρινό στίγμα: 17°05'N., 104°40'D. Διανύσαμε 2.063 ν.μ. και μας μένουν άλλα τόσα. Βρισκόμαστε λοιπόν στα μέσα της διαδρομής, γε-γονός που εορτάζεται με κρασί!

22/3: Τα μπουρίνια γίνονται πολύ έντονα και παίρνουν πλέον μορφή καταιγίδων. Η θαλάσσια θερμοκρασία έφτασε στους 21°C, έτσι σε συνδυασμό με την ψυχρή νυχτερινή ατμόσφαιρα ευνοείται η εξάτμιση και ο κατακόρυφος σχηματισμός νεφών, των περιβόη-των μαύρων αρμονιών των cumulonimbus. Ταξιδεύουμε ολοταχώς με δύο μουδαρισμένους φλόκους. Μεσημβρινό στίγμα: 16°37'N., 107°12'D., απόσταση 2.213 ν.μ.

23/3: Η ατμόσφαιρα σταθεροποιήθηκε κάπως, έπαψαν οι κα-ταιγίδες και χαλαρώνουμε διασκεδάζοντας την περαντζάδα. Μεσημ-βρινό στίγμα: 16°08'N., 109°07'D., απόσταση 2.330 ν.μ. Περνάμε το απόγευμα καθισμένοι στην πλώρη υπό τον ίσκιο των φλόκων, χα-ζεύοντας τα ατελείωτα παιχνίδια του φωτός στον αφρό του κορακιού.

24/3: Ήσυχη μέρα, προχωράμε χωρίς κόπο. Χάσαμε πλέον την επαφή με τον Πατρίς, αλλά το καθημερινό «ραντεβού των ερτζι-νών» με τον Παναγιώτη παραμένει. Του περνάμε το στίγμα μας κι αυτός το αναμεταδίδει στην Ελλάδα. Άδειασε το πρώτο νεπόζιτο πόσιμου νερού. Καταναλώσαμε κατά μέσο όρο 3,4 λίτρα ημερησίως ανά άτομο, μας απομένει νερό για άλλες περίπου τριάντα μέρες.

25/3: Μεσημβρινό στίγμα: 15°19'N., 113°22'D., απόσταση 2.586 ν.μ. Μέρα ονειρική, με μπόλικο ύπνο, τεμπέλιασμα και διάβασμα. Ο αέρας, ακριβώς κατάπρυμα, είναι τόσο σταθερός, που δεν επεμβαίνουμε ούτε μία φορά στην ιστιοφορία!

26/3: Ενώ κοιμόμουν κάτω από το ανοιχτό πλωριό ταμπούκι, προ-σγειώθηκε στο κεφάλι μου ένα... σπαρταριστό χελιδονόψαρο, σκορ-πώντας λέπια και ψαρίλα! Πριν συνειδητοποιήσω τι συνέβαινε, μπήκε η γάτα στο χορό και έγινε «το σώσε» στο κρεβάτι! Αργότε-ρα, για προπόνηση και έλεγχο, έκανα μια σειρά παρατηρήσεων με τον εξάντα. Πάνε οι μέρες του περίπλου με το «Ίάσων», όπου κα-θημερινά ασχολιόμουν με την αστροναυτιλία. Παρ' όλα αυτά, όσο απίθανα ακριβής κι αν είναι η ηλεκτρονική ναυτιλία με τους δο-ρυφόρους, μόνο εν σχέσει με τα ουράνια σώματα καταφέρνω να «νιώθω» τη γεωγραφική μας θέση. Μεσημβρινό στίγμα: 14°53'N., 115°30'D., απόσταση 2.696 ν.μ.

27/3: Μεσημβρινό στίγμα: 14°26'N., 117°31'D., απόσταση 2.816 ν.μ. Άλλη μια τέλεια μέρα. Την πανσέληνο ακολούθησε αιθρία, ούτε ένα συννεφάκι στον ορίζοντα. Προχωράμε σταθερά με πέντε κόμβους. Έτσι θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε άλλον ένα μήνα, έως την Αυστραλία. Κρίμα που φτάνουμε σε μια βδομάδα...

28/3: Μεσημβρινό στίγμα: 13°58'N., 119°43'D., απόσταση 2.935 ν.μ. Μέρα νύχτα τρέχει ακούραστα η «Καλλιπυγος». Οι ώρες περ-νούν ανέμελα, παρακολουθώντας τον απέραντο ωκεανό, τα ψάρια και τα θαλασσοπούλια.

29/3: Μεσημβρινό στίγμα 13°32'N., 121°52'D., απόσταση 3.065ν.μ. Οργώσαμε σχεδόν το μισό Ειρηνικό, 5.000 χμ. ατελείωτης θά-λασσας, αλλά ατελείωτη είναι και η ευτυχία μας. Κάπου χάσαμε το αίσθημα του χρόνου, παρέμεινε μόνο η αίσθηση της διάρκειας. Αρμονικά με το περιβάλλον μας ζούμε στο παρόν.

30/3: Μεσημβρινό στίγμα: 12°58'N., 123°55'D., απόσταση 3.192 ν.μ. Εκτός από την ελάχιστη ρουτίνα, γίναμε απλοί θεατές του τα-ξιδιού! Διαβάζουμε για τις Μαρκέζες και για την Πολυνησία γενι-κά. Απίστευτο πώς αυτοί οι πολιτισμοί που τεχνολογικά ανήκαν στη Λίθινη Εποχή κατάφεραν να αποικήσουν όλα τα νησιά του Ειρη-νικού, από τη Νοτιοανατολική Ασία έως το Νησί του Πάσχα και τη Χαβάη. Η αποδημία άρχισε πριν από 6.000 χρόνια και οι «Πολυνήσιοι» είχαν ήδη καλύψει 5.000 χμ., αποικώντας το Αρχιπέλαγος των Μαρκέζας το 150 π.Χ., χάρη στ' απίστευτα εξελιγμένα μεγάλα τους καταμαράν με την πολύ αποτελεσματική ιστιοφορία και την εξί-σου απίστευτη ακρίβεια με την παραδοσιακή τους αστροναυτιλία. Επιτεύγματα που θα περίμεναν να δουν οι Ευρωπαίοι τουλάχιστον δεκαπέντε αιώνες!

31/3: Μεσημβρινό στίγμα: 12°29'N., 126°03'D., απόσταση 3.317 ν.μ. Γεμίζουν τον ουρανό σμήνη από «φρεγάτες», τα παράξενα μαύρα θαλασσοπούλια με τα αγκυλωτά φτερά και τη διχαλωτή ου-ρά. Τα αρσενικά ξεχωρίζουν από τα κόκκινα πούπουλα, σαν πε-ριδέραια, στο λαιμό. Τον καιρό των «μεγάλων εξερευνήσεων» ήταν σημάδι ότι πλησιάζουν σε μια στεριά. Μας απέμειναν 900 ν.μ. και το τιμόνι δε μας προκαλεί πλέον καμιά ανησυχία.

1/4: Μεσημβρινό στίγμα: 12°05'N., 128°17'D., απόσταση 3.442 ν.μ. Φάνηκε η... Κίνα, καλή Πρωταπριλιά!

2/4: Μεσημβρινό στίγμα: 11°36'N., 130°25'D., απόσταση 3.569 ν.μ. Σήμερα γιορτάζουμε το δεύτερο έτος απουσίας μας από την Ελλά-δα. Γυμνοί στον ίσκιο των φουσκωμένων φλόκων, μαγεμένοι από το τραγούδι της πλώρης, αναπολούμε τις ωραίες στιγμές του ταξιδιού. Ο μάγειρας έχει κέφια, έτσι τους μεζέδες ακολουθεί κρασάκι. Πριν από ένα χρόνο γιορτάζαμε τη μέρα αυτή στη Γη του Πυρός, κά-τω από συνθήκες χιονοθύελλας. Όσο παράξενο κι αν φαίνεται σε μερικούς, η ζωή σε μια ξύλινη «παράγκα» δέκα τετραγωνικών μέ-τρων χωρίς ψυγείο, τηλεόραση και τηλέφωνο μας φαίνεται παρά-δεισος.

3/4: Μεσημβρινό στίγμα: 11°10'N., 132°22'D., απόσταση 3.693 ν.μ. Ένα μικρό βραχυκύκλωμα και μια ελαττωματική θερμική ασφάλεια ευθύνονται για την πτώση τάσης στις μπαταρίες. Για να τις αφήσουμε να επαναφορτιστούν, τιμονάρουμε με το χέρι και περνάμε τη νύχτα με λάμπες πετρελαίου. Φυσικά, επιβάλλουμε σιγή στο ραδιόφωνο.

4/4: Μεσημβρινό στίγμα: 10°43'N., 134°37'D., απόσταση 3.818 ν.μ. Από τη χθεσινή μας ραδιοφωνική σιωπή τρόμαξε ο φίλος Πανα-γιώτης και ειδοποίησε τις... ακτοφυλακές! Εκτός ότι είμαστε άθρω-τοι σαν... κατσαρίδες(!), δεν μπορεί να διανοηθεί πόσο μακριά βρισκόμαστε ακόμα από κάθε ανθρώπινη παρουσία. Σήμερα φτιά-χνουμε κονσέρβες. Πιάνουμε δέκα κιλά τόνους και τους σφραγι-ζουμε σε γυαλιά. Για μια στιγμή διέκοψε το ψάρεμα κάποιος καρ-χαρίας ή ξιφίας που πετάχτηκε από τα βάθη, κόβοντας τη συρτή.

5/4: Μεσημβρινό στίγμα: 10°20'N., 136°41'D., απόσταση 3.946 ν.μ. Λογής θαλασσοπούλια γεμίζουν το συννεφιασμένο ουρανό. Ένα με-γάλο κοπάδι δελφινιών σαρώνει την περιοχή μας. Από κυνηγοί οι τόννοι έγιναν θήραμα. Σαν πύργοι υψώνονται οι τεράστιες μάζες των καταιγίδων, παραμορφώνοντας τη σταθερή ροή του σορόκου, κα-θώς τα καθοδικά ρεύματα ακολουθούν κυκλωνική κίνηση. Προ-σπαθούμε, όχι πάντα με επιτυχία, να περάσουμε από τη νότια πλευ-ρά των καταιγίδων, ώστε να επωφεληθούμε από τα σιγόντα. Οι σπιλιάδες φτάνουν τα επτά μποφόρ, πλέουμε ολοταχώς με δύο «σπινακωμένα» φλοκάκια, μαϊνάροντας το σοφράνο πανί μόλις φασάρει ο άνεμος. Η τελευταία νύχτα της περαντζάδας περνά ανήσυχα. Τα μπουρίνια γύρω μας βομβαρδίζουν τη θάλασσα με αστρα-πέδες. Αποσυνδέσαμε και γειώσαμε όλες τις κεραίες.

6/4: Τριακοστή τέταρτη μέρα εν πλω. Τα χθεσινά μπουρίνια αποτελούν μια κακή ανάμνηση. Στο λαμπερό φως της ανατολής αρ-χίζουμε να διακρίνουμε τις αιχμηρές οροσειρές της Φάτου Χίβα και της Χίβα Όα, που ολοένα μεγαλώνουν στον πεντακάθαρο ορίζοντα. Πλησιάζοντας ολοταχώς με το μπαλόκι, καλύπτουμε σε έξι ώρες τα τριάντα πέντε μίλια από την πρώτη οπτική επαφή έως

την μπούκα του μικρού όρμου Ατουόνα.

Τα ψηλά αυτά ηφαιστειογενή νησιά αποτελούν εξαίρεση στο νότιο Ειρηνικό, καθώς λείπει το κοραλλένιο περιδέραιο υφάλων, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση. Ο Ισπανός Μεντόζα ήταν ο πρώτος Ευρωπαίος που κατάφερε να τα «ανακαλύψει», ονομάζοντάς τα —προς τιμήν της αντιβασιλίσσας του Περού, μαρκησία ντε Μεντόσα— νησιά Μαρκέζες. Όπως οι Ισπανοί, δε δυσκολευτήκαμε να προσορμίσουμε. Φτάσαμε. Έτσι λήγει μια ωραία και εύκολη ωκεανική περαντζάδα, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα ή φθορές, εκτός από την «καμένη» κόλληση στην μπιέλα του τιμονιού! Διανύσαμε 4.100 ν.μ. σε 34 μέρες, με μέση ταχύτητα 4,94 κόμβων, παρ' όλους τους γεωγραφικά ασθενείς ανέμους και αργότερα την εσκεμμένα συντηρητική ιστιοφορία λόγω πηδαλίου.

Επιστροφή λοιπόν στον κόσμο των ανθρώπων και στα πολύπλοκά τους προβλήματα... Τι ωραία που ήμασταν στο πέλαγος!

Συγκίνηση! Έπειτα από 34 μέρες αγνής ωκεάνιας γλαυκότητας, βαφτιζόμαστε κυριολεκτικά στην ατελείωτη τροπική ποικιλοχρωμία. Μια πραγματική συμφωνία αποχρώσεων, με συντελεστές πέτρες, φυτά και ζώα. Ενώ τα μάτια μας δε χορταίνουν το φυσικό υπερθέμα, έπρεπε ξαφνικά να καταπιαστούμε με μια άλλη πραγματικότητα, την πολυκοσμία.

Η Χίβα Όα αποτελεί το υπ' αριθμόν ένα σημείο άφιξης για τα βορειοαμερικανικά κότερα που σαλπάρουν από τις σχετικά παραπλήσιες καλιφορνέζικες ακτές. Βρεθήκαμε στο μέσον ενός θορυβώδους, αμερικανοκαναδέζικου στόλου, στην πλειονότητα αρχάριοι κρουαζιεράδες, μετά την πρώτη τους περαντζάδα. Το μεγαλύτερο νησί στο νότιο άκρο της ηφαιστειογενούς αλυσίδας των Μαρκέζων, με 2.000 κατοίκους αποτελεί τη δεύτερη πρωτεύουσα του αρχιπελάγους. Η πρώτη μας δουλειά μετά το αγκυροβόλιο ήταν η επίσκεψη στις Αρχές για την είσοδο στη Γαλλική Πολυνησία, μια ημιαυτόνομη αποικία. Με 90% υγρασία και 35°C υπό σκιά κατευθυνόμαστε προς το χωριό, όπου μας καλωσορίζουν οι καλόβολοι και καταϊδρωμένοι Γάλλοι χωροφύλακες. Αφού ολοκληρώσαμε τις διατυπώσεις, ερεθισμένοι από τις μυρωδιές της πλούσιας βλάστησης, προσπαθούμε να προμηθευτούμε φρούτα και λαχανικά. Δεν πιστεύουμε στα μάτια μας, ανακαλύπτοντας ότι τα δύο «κινέζικα» μπακάλικα του χωριού προσφέρουν μόνο ξηρά τροφή ή κονσέρβες. Πράγμα όμως λογικό, αν σκεφτεί κανείς ότι όλοι οι κάτοικοι έχουν δικά τους περιβόλια. Φέρνοντας βόλτα τα σοκάκια, αναστενάζουμε μπροστά στους γιγάντιους ιβίσκους, τις μπουκαμβίλιες και τις μυρωδάτες, γαρδένιες. Τελικά, συναντάμε ένα πολυνησιακό νοικοκυριό πρόθυμο να μας εφοδιάσει με μάγκος, παπάγιες και γλυκά γκρέιπφρουτ από τον κήπο τους, χωρίς μάλιστα να συζητούν καν για πληρωμή!

Κουβεντιάζοντας στον ίσκιο των βαιών, μαθαίνουμε ότι οι Μαρκέζες δε διαθέτουν τίποτα προς μεταπώληση, εκτός από μικρές ποσότητες ψαριών και καρύδων. Η πλειονότητα των κατοίκων εργάζεται στο δημόσιο, οι υπόλοιποι δέχονται επιδόματα ανεργίας, με άλλα λόγια οι 8.000 νησιώτες επιχορηγούνται πλήρως από το γαλλικό κράτος! Καλλιτέχνες της τεμπελιάς; Ασφαλώς όχι, αν θυμηθούμε την παρατήρηση του Βρετανού εξερευνητή Κουκ: «...Οι νησιώτες ζουν σαν απαλλαγμένοι από τη βιβλική υποχρέωση να ιδρώνουν για το ψωμί τους...».

Χάρη στην αγαθότητα της φύσης, στην εφευρετική και ολική χρήση των πόρων της από οργανωμένες κοινωνίες, τα νησιά συντηρούσαν 50.000 κατοίκους ως την άφιξη των αποικιακών υπερδυνάμεων, των ιεραποστόλων και άλλων καλοθελητών που επέβαλαν τη νέα τάξη με κανόνια και δωροδοκίες, αποδεκατίζοντας τον πληθυσμό με σύφιλη και ιλαρά.

Μέχρι την άφιξη των γαλλικών αποικιακών δυνάμεων το 19ο αιώνα, κάθε κοιλάδα κατοικούνταν και ελεγχόταν από μια «φυλή», υπό την αρχηγία ενός, εν ζωή, γενάρχη. Προφανώς, «βασιλείς» υπήρχαν μόνο όταν κάποια από τις φυλές κατάφερνε να ξεφύγει από τα στενά της γεωγραφικά όρια. Η λατρεία των προγόνων αποτελούσε τη θρησκεία. Οι καθολικοί ιεραπόστολοι κατάφεραν να απαγορεύσουν τις ανθρώπινες θυσίες και τον κανιβαλισμό, αλλά έσβησαν συνάμα ένα μεγάλο μέρος του ντόπιου πολιτισμού, καταστρέφοντας συστηματικά τεμένη και πανέμορφα γλυπτά.

Επέβαλαν ευρωπαϊκό ρουχισμό σε λαούς που χρησιμοποιούσαν τα υφάσματα μόνο για διακόσμηση και στόλιζαν την επιδερμίδα τους με περίτεχνα τατουάζ.

Ο ζωγράφος Γκογκέν, που μετανάστευσε στα νησιά στις αρχές του εικοστού αιώνα, αντιπαρατέθηκε στις Αρχές και στον κλήρο για τον κτηνώδη τρόπο που μεταχειρίζονταν τους νησιώτες και τη μα-νία τους να επιβάλουν ευρωπαϊκά έθιμα. Ο Γκογκέν πέθανε στην φυλακή της Χίβα Όα και οι σημερινοί «Μαρκεσιανοί» ελάχιστα γνωρίζουν πλέον από τη μυθολογία, την ιστορία και τις παραδο-σιακές τους τέχνες.

Καταλαβαίνουμε την πίκρα των ντόπιων, όταν περιγράφουν πως διδάχτηκαν ελληνική μυθολογία στα γαλλικά σχολεία και αγνοούν τα πάντα για το δικό τους πολιτισμό!

Ευτυχώς, υπό την προεδρία Μιτεράν σταμάτησαν συνάμα τα κα-ψόνια και οι πυρηνικές δοκιμές της Μουρουρόα, ενώ τα διάφορα αρχιπελάγη απέκτησαν δικαίωμα αυτοδιαχείρισης. Την ώρα που η πλειονότητα των νησιών του Ειρηνικού γεύονται τη μετα-αποικιακή ανεξαρτησία, στο Παρίσι ψηφίζουν ακόμα διατάξεις που αφο-ρούν τη Γαλλική Πολυνησία. Παρατηρήσαμε, πάντως, ορισμένες κα-λές πλευρές του συστήματος, όταν ψάξαμε να συγκολλήσουμε τη σπασμένη άρθρωση του τιμονιού. Πληροφορηθήκαμε ότι όλες τις τε-χνικές υπηρεσίες αναλάμβανε ο γαλλικός στρατός, συνεπώς κατευθυνθήκαμε προς τη «βάση» και αντί για συρματοπλέγματα, φυ-λάκια και πεδία ασκήσεων ανακαλύψαμε έναν ανοιχτό χώρο ερ-γαστηρίων όπου εκπαιδεύονταν νεαροί κληρωτοί Πολυνήσιοι στη λιθοδομή, στις τεχνικές μηχανουργείου, διαχείρισης, μέχρι και στη χρήση υπολογιστών! Όπως στον υπόλοιπο κόσμο οι φαντάροι γκρίνιαζαν, αλλά έκαναν την επισκευή! Κουβεντιάζοντας με έναν αξιω-ματικό, μας εξήγησε ότι σκοπός της μονάδας είναι η στήριξη του ντόπιου πληθυσμού. Με τον τρόπο αυτό σταμάτησαν τη διαρροή έμ-ψυχου υλικού προς την πρωτεύουσα Ταϊτή, ενώ συγχρόνως σχη-ματίζονταν τεχνικά βιώσιμες κοινότητες στα μεμονωμένα νησιά. «Ζούμε στον 20ό αιώνα και πρέπει οι νέοι να μάθουν να οικοδομούν βάσει προδιαγραφών ή να επισκευάζουν τις μηχανές των καϊκιών τους» μας είπε χαρακτηριστικά! Στο μικρό αγκυροβόλιο της Ατουόνα ο συνωστισμός άρχιζε να παίρνει επικίνδυνες διαστάσεις.

Μαθαίνοντας ότι ο κότερίσιος στόλος κατευθύνεται προς τη νοτιότερη Ταχουάτα, αποφασίζουμε να σαλπάρουμε προς τη βο-ρειότερη Νούκου Χίβα. Υπολογίζοντας την ώρα άφιξης τα ξημε-ρώματα, κάνουμε ενδιάμεσο σταθμό σε έναν όμορφο κολπίσκο στη βορινή πλευρά της Χίβα Όα, όπου φαίνονται στο χάρτη μια ει-δυλλιακή αμμουδιά κι ένας καταρράκτης.

Δυστυχώς, τίποτε δεν ανακόπτει τη ρεστιά του γρέγου, καθι-στώντας αδύνατη την αποβίβαση. Έτσι αναγκαζόμαστε να στρα-φούμε με μειωμένη ιστιοφορία προς τα βόρεια και τη Νούκου Χίβα. Πλαγιόδρομιά- εμπιστευόμαστε πλήρως το ανεμοτίμονο και, χάρη σε «ελαστικές» βάρδιες, φτάνουμε ξεκούραστοι μπροστά στις από-κρυφες ακτές του προορισμού μας, μόλις ξεμυτίζει ο ήλιος στην ανατολή. Δύο βαθυκόκκινα αγγρίφια, σαν κυνόδοντες, φρουρούν το στόμιο του κόλπου Ταγιοχάε. Στο βάθος, πάνω από το λευκό περι-δέραιο της αμμουδιάς, υψώνεται αμφιθεατρικά η ηφαιστειογενής ραχοκοκαλιά του νησιού. Παρ' όλο το ελαφρύ μπότζι, εισερχόμαστε εντυπωσιασμένοι στη μεγαλύτερη ράδα των Μαρκέζων.

Θα μείνουμε μια βδομάδα στο θεαματικό αγκυροβόλιο, χωρίς όμως πολλές επαφές με τη στεριά, καθώς οι σκνίπες και τα κου-νούπια τσιμπούν με θράσος, ενώ οι κάτοικοι του χωριού μάς αντιμετωπίζουν αδιάφοροι σαν μουδιασμένοι από τη ζέστη. Μόλις έκο-βε η ζέστη κάθε απόγευμα και κρυβόταν ο ήλιος πίσω από τις δα-σώδεις κρημνώρεις, έκαναν την εμφάνισή τους αγωνιστικές διπλές πιρόγες. Απομιμήσεις σε υαλοπολυεστέρα των πολυνησιακών πο-λεμικών λέμβων, επιδίδονταν καθημερινά σε λυσσαλέους αγώνες κωπηλασίας. Οι αντιπρόσωποι κάθε νησιού αναμετρούνται μια φορά το χρόνο στην Ταϊτή, απ' όπου οι καλύτεροι στέλνονται να συμμετάσχουν στο ετήσιο διεθνές πολυνησιακό τουρνουά. Όλοι οι αγώνες υποστηρίζονται οικονομικά από εταιρείες που αθλοθετούν σπουδαία χρηματικά έπαθλα.

Πολλές φορές χρησιμοποιούσαν την «Καλλίπυγο» σαν τσαμα-δούρα στροφής και παρ' όλη τη σύγχρονη μας εποχή, δε χρειάζε-ται πολύς ρομαντισμός για να φανταστεί κανείς τι γινόταν τους περασμένους αιώνες, όταν έκαναν έφοδο οι Πολυνήσιοι πολεμιστές.

Το γράμμα που μας εμπιστεύτηκε ένας Ιταλός ιστιοπλόος στη Γη του Ιιυρός για ένα ζευγάρι Πολυνήσιων φίλων του μας αναγκάζει να πλεύσουμε στο Χάκα Χάο. Χάρη σε μια εύκολη κλειστή

πλαγιοδρομία και με άνεμο μέτριο διασχίζουμε το μπουγάζι, φουντά-ροντας σταβέντο του κυματοθραύστη. Λίγος ο χώρος, αλλά κάνο-ντας χρήση του ελάχιστου βυθίσματος μας κατορθώνουμε να ρεμετζάρουμε στ' απαγκίο. Το Χάκα Χάο έχει κακή φήμη για τα ιστιοφόρα, διότι όσα έχουν βύθισμα πάνω από ενάμισι μέτρο είναι αναγκασμένα να παραμείνουν στον τομέα του λιμανιού που είναι εκτεθειμένος στο πελαγίσιο κύμα. Έτσι, προνομιακά, βρισκόμαστε μόνοι και ήσυχοι σε μια όμορφη ράδα περιστοιχισμένη από βελο-νοειδή όρη, που διαπερνούν το παχύ πέπλο της τροπικής ζούγκλας.

Το χωριό δείχνει περιποιημένο, με καθαρούς δρόμους και κή-πους περιφραγμένους από θάμνους ιβίσκων ή μπουκαμβίλιας. Στο σχολικό συγκρότημα συναντάμε την Τζούλια, Μαρκεσιανή δα-σκάλα στο τοπικό δημοτικό, προς την οποία απευθυνόταν η επι-στολή. Χάρηκε που της φέρναμε νέα από τους Ιταλούς φίλους της και μας προσκάλεσε να πάμε στο σπίτι της. Ενώ επιστρέφαμε στην «Καλλίπυγο», εμφανίστηκε με το αυτοκίνητο, κορνάροντας, ο άντρας της Τζούλια, ο Κλοντ. Στην καρότσα ήταν φορτωμένα διά-φορα δώρα, είκοσι τεράστια γκρέιπφρουτ, ένα «τσαμπί» μπανάνες, ένα κιβώτιο λεμόνια κι ένα τσουβάλι μάγκος!

Μείναμε έκπληκτοι από τη φιλοξενία και από την απάντηση του Κλοντ στα ευχαριστήριά μας: «Σκέφτηκα ότι ίσως χρειαζόσασταν λίγα φρέσκα...». Αφού ξεφορτώσαμε το αμάξι γεμίζοντας την καμπίνα, μας σεριάνισε ο ξεναγός μας στο χωριό και στα περιχώρα, όπου πήραμε μια ιδέα από τη ζούγκλα. Εκτός από τα ενδημικά εί-δη δέντρων, παρατηρήσαμε κι άλλες ποικιλίες, όπως τικ, μαόνι που, κατά το δασοπόνο Κλοντ, η φύτεψή του πραγματοποιήθηκε με κονδύλια της ΕΟΚ! Οι Μαρκέζες ανήκουν στη Γαλλία, αποτελώντας έτσι πολιτικό μέρος της Ευρώπης και παραδόξως οι Μαρκεσιανοί αντιτίθενται στην Ταϊτή, που γυρεύει ανεξαρτησία. Η κουβέντα πήρε πολιτικό χαρακτήρα, ο Κλοντ άρχισε να μας περιγράφει τα προβλήματα του μικρού αρχιπελάγους με τους διεφθαρμένους πο-λιτικάντηδες της πρωτεύουσας Παπεέτε. Είναι σίγουρο ότι οι 8.000 κάτοικοι των Μαρκέζων καλοπερνούν υπό γαλλικό καθεστώς, με δωρεάν παιδεία, υγεία, δημόσια έργα και επιχορηγήσεις σε όλα τα επίπεδα για να σκεφτούν να αλλάξουν εθνικότητα! Άλλωστε, τα νη-σιά είναι απομονωμένα, με ελάχιστους πόρους, άρα δεν έχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις...

Πηγαίνοντας προς το σπίτι του, ο Κλοντ μάς διηγήθηκε ένα εν-διαφέρον περιστατικό που συνέβη τις πρώτες ημέρες της γαλλικής κυριαρχίας. Ο Γάλλος ναύαρχος πλησίασε ένα φύλαρχο και του πρότεινε να τον κάνει βασιλιά των νησιών, εάν δεχόταν να γίνουν τα νη-σιά γαλλικό προτεκτοράτο. Δελεασμένος ο Μαρκεσιανός δέχτηκε τη συμφωνία, οπότε ο ναύαρχος προσκάλεσε το... βασιλικό πλέον ζεύγος σε εορταστικό δείπνο για την υπογραφή της συνθήκης στη ναυαρχίδα του στόλου. Όπως ξέρουμε, οι Μαρκεσιανοί ζούσαν σχε-δόν γυμνοί, όλο το σώμα αντρών και γυναικών (ιδίως των αρχηγών) ήταν χαραγμένο με περίτεχνα τατουάζ. Ο ναύαρχος έστειλε ράφτη και υφάσματα στους νέους ηγεμόνες, που στο πι και φι βρέθηκαν ντυμένοι ευρωπαϊκά. Με είκοσι έναν κανονιοβολισμούς τούς υπο-δέχτηκε η μοίρα, όταν ανέβηκαν τη σκάλα του πλοίου. Στο κατά-στρωμα ένα άγημα παρουσίασε όπλα. Η νεαρή βασίλισσα παρα-τήρησε αμέσως ένα γερο-ναύτη με τατουάζ στα μπράτσα, τότε, προκαλώντας φρίκη στους παπάδες και γέλια στο επιτελείο, η ζω-ηρή μονάρχης έκανε μεταβολή και, σηκώνοντας το φουστάνι της, έδειξε περήφανα το τατουάζ των οπισθίων της!!!

Οι επόμενες μέρες θα κυλήσουν ήσυχα, παρέα με τους Πολυνήσιους φίλους μας. Έτυχε να παρευρεθούμε σε μια γιορτή, όταν συ-νέπεσαν γενέθλια παιδιών από τρεις διαφορετικές οικογένειες. Μαζεύτηκε το μισό χωριό και οργανώθηκε ένα μεγάλο τσιμπούσι με ολόκληρα χοιρινά ψημένα στα κάρβουνα και άλλες λιχουδιές, μεταξύ των οποίων και καρπούς αρτόδεντρου. Φανταστείτε ένα είδος πε-λώριου πράσινου πορτοκαλιού που το βάζουν ολόκληρο στη φωτιά. Μόλις μαυρίσει εξωτερικά, αποκτάει γεύση φραντζόλας, οπότε το ξε-φλουδίζουν και το τρώνε σαν ψωμί. Για άλλη μια φορά εντυπωσια-στήκαμε από τον πολυνήσιο τρόπο ζωής, γιατί να «κερδίζεις το ψω-μί σου» σημαίνει να κόβεις ένα φρούτο και να το πετάς στις φλόγες.

Τη βραδιά έκλεισαν παραδοσιακοί χοροί από ελαφροντυμένες κοπελιές, στους ήχους κιθάρας και ουκελέλε. Οι κινήσεις των γοφών και της κοιλιάς θύμιζαν... τσιφτετέλι, χωρίς όμως την πα-ραμικρή χυδαιότητα, αλλά με τον απλό, σεμνό και αισθησιακό τρό-πο που χαρακτηρίζει τους

λαούς της Ωκεανίας.

Αυτή η βραδιά αποδείχθηκε τελικά σημαντική, διότι αποφασίσαμε να αλλάξουμε τα σχέδιά μας. Αντί να βάλουμε πλώρη προς την Αλάσκα και τη βορειοαμερικανική ήπειρο, περάσαμε το Ρουβίκωνα, προτιμώντας να παραμείνουμε στο νότιο Ειρηνικό, διαπλέοντας τα αρχιπελάγη της Ωκεανίας έως τις ακτές της Αυστραλίας. Πεπατημένη οδός ίσως, αλλά τόσο ενδιαφέρουσα όσο και ευχάριστη λόγω των πρυμίων ανέμων.

Μέσω ραδιοφώνου —στα βραχέα— και ταχυδρομείου, διαλαλήσαμε την απόφαση στους φίλους μας και σιγά σιγά αρχίσαμε τις προετοιμασίες για το επόμενο σκέλος του ταξιδιού προς το Αρχιπέλαγος των Τουαμοτού. Μελετώντας χάρτες και πλοηγούς, ανακαλύψαμε ότι οι λιμνοθάλασσες που περικλείονται από τις κοραλλιογενείς ξέρες δημιουργούν με την παλίρροια ισχυρότατα ρεύματα στις στενές εισόδους των ατολών.

Συνήθως η ροή των υδάτων ξεπερνά τους έξι κόμβους, οπότε ψάξαμε τον πλοηγό για κάποιο νησί με ροή υδάτων μικρότερη από τέσσερις κόμβους, ώστε να μπορέσουμε να εισέλθουμε στον κοραλλένιο κλοιό με οποιεσδήποτε συνθήκες παλίρροιας. Τελικά, βρήκαμε το σχετικά ανέπαφο Απατάχι, κάπου 100 μίλια νοτιότερα από τη συνήθη ρότα. Ο σχηματισμός των ατολών έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς —κατά το Δαρβίνο— αρχικά επρόκειτο για ηφαιστεια, στις ακτές των οποίων σχηματίστηκαν κοραλλιογενή φράγματα. Τα κοράλλια ανήκουν στην οικογένεια των μαδρεπόρων, όπως οι θαλάσσιες ανεμώνες, και οι δομές που φτιάχνουν δεν είναι τίποτ' άλλο παρά ο ασβεστούχος σκελετός τους. Οι υψηλές κορυφές των ηφαιστειών, παγιδεύοντας νέφη, προκαλούν βροχές, που με τη σειρά τους διέβρωσαν τα όρη, με αποτέλεσμα, σ' ένα διάστημα έξι εκατομμυρίων χρόνων, να υποχωρήσουν πλήρως οι κρατήρες, αφήνοντας μόνο ένα περιδέραιο υφάλων στημένο σε βασάλτινο βάθρο. Οι επικρατούντες άνεμοι και οι μεγάλες ρεστίες συσσώρευσαν την άμμο από τη διάβρωση στις υπήνεμες πλευρές των ατολών. Έτσι δημιουργήθηκε μια αλυσίδα χαμηλών νήσων.

Σχεδόν όλα τα νησιά της Ωκεανίας βρίσκονται σε κάποιο ενδιάμεσο σκέλος της μεταμόρφωσης, ανάλογα με τη γεωλογική τους ηλικία και τα χαρακτηριστικά της θάλασσας.

Σε 600 μίλια θα ανταμώσουμε τα αρχαιότερα νησιά της Ωκεανίας, τα οποία όμως, απ' ό,τι διαβάσαμε, κατοικήθηκαν μόλις πριν 700 χρόνια από εξόριστους της ταιπιάνικης κοινωνίας, λόγω των δύσκολων συνθηκών επιβίωσης, της σπανιότητας του νερού και της έλλειψης καλλιεργήσιμης γης.

28/4: Αφού αποχαιρετήσαμε του Μαρκεσιανούς φίλους μας και συμπληρώσαμε την τροφοδοσία, βάζουμε πλώρη προς δυσμάς. Λιγιστός αέρας φουσκώνει το μπαλόκι. Επί σαράντα οκτώ ώρες ταξιδεύουμε τις πελαγίσσιες ρέφλες, μέχρι να επανέλθουν οι αληγείς με φρέσκια σοροκάδα. Τραβηγμένη από τους δύο σταυρωμένους φλόκους, η «Καλλιπυγος» τρέχει σταθερά με έξι κόμβους. Έχουμε αποκτήσει πλέον τόσο ομαλό και τακτικό ρυθμό πορείας, που μπορούμε να εκτιμήσουμε ακριβώς την ώρα άφιξης. Υπολογίζουμε να ζυγώσουμε στο Απατάχι γύρω στα μεσάνυχτα. Έτσι αναγκαζόμαστε την πέμπτη και τελευταία μέρα να ανακόψουμε ταχύτητα, μειώνοντας δραστικά την ιστιοφορία. Το πέρασμα που οδηγεί στο εσωτερικό της ατόλης, μέσα από την αλυσίδα υφάλων, βρίσκεται σε ανατολικό άξονα, συνεπώς για να έχουμε ευνοϊκό φωτισμό και να φανερωθούν τα αβαθή με τον ήλιο στα νώτα πρέπει να εισέλθουμε νωρίτερα από το μεσημέρι. Οι παλιρροϊκοί υπολογισμοί για τη ροή και τη στάθμη των υδάτων μάς δίνουν την πλήμμη στις 08:00', με αποτέλεσμα αν θέλουμε να επωφεληθούμε από το ευνοϊκό ρεύμα να έχουμε τον ήλιο άβολα!

Εισχωρούμε πλέον στην καρδιά του αρχιπελάγους. Τριάντα μίλια προς βορρά και νότο στέκονται οι αιχμηρές παρυφές των ατολών Αχέ και Τοκεχάου. Σημειώτεον ότι οι κοκκοφοίνικες αποτελούν τα υψηλότερα σημεία των Τουαμοτού, καθώς τα νησιά δεν ξεπερνούν το ενάμισι μέτρο ύψος. Έτσι στην καλύτερη περίπτωση οι ατόλες γίνονται ορατές μόνο από απόσταση πέντε έως οκτώ μιλίων!

Οι δε προσήνεμες πλευρές (νότιες και ανατολικές) παρουσιάζουν διαβρωμένες και βυθισμένες ξέρες που εξέχουν μόνο κατά την άμπωτη, ενώ τον υπόλοιπο καιρό αναγνωρίζονται μόνο από το

βαρύ σκάσιμο της ρεστίας. Με άλλα λόγια, η περιοχή θέλει μεγάλη προσοχή και επιβάλλεται αλάνθαστη ναυτιλία.

Βραδιάζει, ενώ πλέουμε σε αντιμονή με αργή ολίσθηση τριάντα μίλια από το Απατάχι. Απόψε θα χρειαστούμε συνεχώς στίγματα από το δορυφορικό ναυτίλο, ώστε να ελέγχουμε τυχόν άτσαλα ρεύματα. Ξαφνικά, το ηλεκτρονικό μηχάνημα παύει ν' αποτυπώνει τα καθησυχαστικά του μήκη και πλάτη, χάνοντας προφανώς την επαφή με τους δορυφόρους. Η μαύρη συννεφιασμένη νύχτα, χωρίς άστρα και ορίζοντα, εμποδίζει οποιαδήποτε αστρονομική παρατήρηση. Δε μας μένει παρά να διαγνώσουμε τη βλάβη του οργάνου και να τη διορθώσουμε.

Με εφιαλτικές εικόνες αιχμηρών υφάλων να σκίζουν την «Καλ-λίπυγο», ερευνάμε πυρετωδώς την πιθανότερη αιτία της βλάβης: το καλώδιο της κεραίας. Πράγματι, ανακαλύπτουμε μια σχισμή σ' ένα απροστάτευτο σημείο που οδήγησε στη διάβρωση του χαλκού.

Κόβουμε τα καλώδια και εγκαθιστούμε την κεραία στο εσωτερικό της καμπίνας. Ύστερα από μια σειρά βασανιστικών μικροσυγκολλήσεων των ακροδεκτών, ως εκ θαύματος το μηχάνημα λειτούργησε. Ανασαίνουμε. Χάρη στο αναζωογονημένο ηλεκτρονικό μηχάνημα προλαβαίνουμε την ανεπιθύμητη έκπτωση, βάζοντας πάλι πανιά προς το Απατάχι.

Τα παχιά σύννεφα μεταμορφώθηκαν σε μπουρινάτους όμβρους και μειώνουμε ανάλογα την ιστιοφορία, ώστε να βρεθούμε σε οπτική επαφή με τον προορισμό μας μόλις φέξει. Στο γκριζωπό φως της νέας μέρας αγναντεύουμε τα λοφία των δέντρων που σημαδεύουν το βορειοδυτικό άκρο της ατόλης. Γιαλώνουμε αργά και γύρω στις δέκα είμαστε έτοιμοι να μπούμε στο στενό που διακόπτει το κοραλλένιο περιδέραιο, οδηγώντας στην πολυπόθητη σμαραγδένια λιμνοθάλασσα. Έχοντας τον ήλιο στα πλάγια, δεν πολυφαίνονται τα ρηχά στη βόρεια πλευρά, ενώ από τη νότια ελέγχουμε τα βάθη ξεχωρίζοντας τις αποχρώσεις: λουλακί=25μ., γαλάζιο=20μ., τirkουάζ=10μ., χλωμό σμαραγδί=5μ., ωχρό πράσινο=2μ. και καστανόχρωμες οι πιο ρηχές ξέρες.

Παρασυρμένοι από τη ροή της μπασιάς, περιβλέπουμε τα δασώδη νησάκια στις όχθες του διαύλου. Στην πλώρη μας ορθώνεται μια απότομη αφροστεφής σειρά κυμάτων, σημάδι της συνάντησης των δύο αντίθετων παλιρροϊκών ρευμάτων. Λίγο ανήσυχτοι από το «ποταμίσιο» αυτό φαινόμενο, βάζουμε και τη μηχανή για να διαπλεύσουμε γρήγορα την παραγμένη ζώνη. Σε λίγα λεπτά εναντιοδρομούμε στα ελεύθερα και ήσυχα νερά της λιμνοθάλασσας, προς την υπήνεμη ακτή μιας χαμηλής, αμμώδους νήσου.

Για δεύτερη φορά σε δώδεκα ώρες παίρνουμε βαθιά ανάσα! Ήταν μια απαιτητική προσόρμιση, αλλά χάρη στην μπόλικη προσοχή τα καταφέραμε. Άλλωστε, καταλάβαμε γιατί παλιότερα το αρχιπέλαγος αυτό ονομαζόταν Επικίνδυνο. Μπορούμε πλέον να χαλαρώσουμε, απολαμβάνοντας τις αντιθέσεις των αγνών χρωμάτων, θάλασσας, ουρανού και γης, φωτισμένα από το λαμπερό ήλιο. Δύσκολο να περιγράψει κανείς τον ανέπαφο χαρακτήρα των ευαίσθητων κοραλλένιων οικοσυστημάτων όπου αναμειγνύονται ατόφια τα στοιχεία της φύσης, προσφέροντας μια μοναδική οντότητα. Ο άνεμος έρχεται κυριολεκτικά να εμφυσήσει ζωή στα άψυχα τοπία, κάμπτοντας τους λυγερούς φοίνικες, τυλίγοντας τα σύννεφα, αφρίζοντας τη θάλασσα.

Στα νότια του αρχιπελάγους όμως πλανώνται σήμερα και οι κίνδυνοι της ραδιενέργειας από το Κέντρο Πυρηνικών Δοκιμών της Μουρουρόα. Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην υγεία θεωρούνται πλέον κρατικά μυστικά. Φυσικά, η στρατιωτική μηχανή, λιπαίνεται με πολύ χρήμα που λαδώνει βολικά και τις τοπικές αρχές ή αποστομώνει τυχόν ταραξίες. Σε περίμετρο 500 ν.μ. γύρω από το Κέντρο Δοκιμών απαγορεύεται η διέλευση των πλοίων, κι αυτή η ζώνη είδε πάμπολλες αφιμαχίες ανάμεσα σε πλοιάρια οικολογικών οργανώσεων και στο γαλλικό πολεμικό ναυτικό. Ευτυχώς η διεθνής ύφεση οδήγησε στον τερματισμό της πυρηνικής παραφροσύνης και τα Τουαμοτού επιστράφηκαν ξανά στην κυριαρχία του ωκεανού. Πάντως, παραμένει δύσκολο να εκτιμηθούν οι μακροπρόθεσμες επιδράσεις των 180 εκρήξεων και προβληματική η απαλλαγή των 200.000 τόνων άκρως ραδιενεργών αποβλήτων.

Όλο το οικοσύστημα των ατολών περιστρέφεται γύρω από τη θάλασσα, συνεπώς η πανίδα

αποτελείται κυρίως από ψάρια, αρχίζο-ντας με τα παρδαλά χορτοφάγα πατόψαρα έως τα μεγάλα αρπακτικά όπως καρχαρίες, μάντα ή λούτσους. Στην αλίκλυστο συναντάμε επίσης πληθώρα οστρακοειδών, αλλά και πάμπολλα είδη καβουριών που αρκετά μετοίκησαν και ζουν πλέον στη στεριά, τρώγοντας βλαστάρια ή καρύδες που θρυμματίζουν με τις ισχυρές δαγκάνες τους. Το υπόλοιπο ζωικό βασίλειο συμπληρώνουν τα συνηθισμένα θαλασσοπούλια και λίγα ενδημικά περιστέρια. Περάσαμε μια βδο-μάδα σ' αυτό τον επίγειο παράδεισο. Σ' αυτό τον αλλιώτικο τόπο η τεχνική αγκυροβολίας διαφέρει ριζικά από τα γνωστά πρότυπα, κα-θόσον ο αμμουδερός βυθός βρίσκεται κυριολεκτικά σπαρμένος με κοραλλιογενείς κεφαλές, παχιές κολόνες πολύπλοκου σχήματος, που παγιδεύουν την αλυσίδα. Πάμπολλα σκάφη χάθηκαν στις εσωτερικές ακτές των λιμνοθαλασσών από τις μαγκωμένες καδένες που κό-πηκαν από τα τραντάγματα του κυματισμού. Η μόνη λύση, αφού βρε-θεί κάποια ομαλή επιφάνεια για να απλωθεί ασφαλές έκταμα, αποτελεί η τοποθέτηση μιας τσαμαδούρας στο μέσον του αγκυρο-βολιού, σηκώνοντας σαν γιρλάντα την αλυσίδα από το βυθό, όταν δεν είναι καργαρισμένη. Πάντως, εάν στρεφόταν ο αγέρας στο νοτιά, θα στεκόμασταν απροστάτευτοι, με τις προσήνεμες ξέρες δε-καπέντε μίλια σοφράνο. Όταν εμφανίστηκαν στον ουρανό και στο βαρόμετρο τα πρώτα σημάδια της αλλαγής, αποφασίσαμε να μεθορμίσουμε στα νότια της ατόλης, όπου βρίσκεται το μοναδικό κατοικημένο μοτού. Αντί να διαπλεύσουμε το εσωτερικό του κοραλ-λένιου κλοιού, διαλέξαμε να διαβούμε το πέρασμα προς τον ωκεανό πλαγιοδρομώντας σταβέντο έξω από τις ξέρες, με τον ήλιο στα νώτα για να βλέπουμε τα αβαθή. Υπολογίσαμε την ώρα του από-πλου, ώστε να πετύχουμε ευνοϊκά ρεύματα. Με τέλειες συνθήκες διανύσαμε ταχύτατα τα δεκαοκτώ μίλια, καταπλέοντας νωρίς το από-γευμα στο πλατύ πέρασμα Πακάχα που οδηγούσε στο λιμενίσκο Νιουτάχι. Καθώς μας έσπρωχνε το ρεύμα, ο άβολος φωτισμός μάς δυσκόλεψε να βρούμε την είσοδο του αραξοβολιού, πραγματική φω-λιά ζωσμένη με κοραλλένιους ογκόλιθους. Λίγα λεπτά αργότερα ξεφυσήσαμε από ανακούφιση, όταν φουντάραμε την πρυμιά άγκυρα και προσδέσαμε «αλά μεσογειακά» στο μικρό ντόκο, πλάι σε ντό-πια ταχύπλοα.

Η άφιξη ενός μικρού ξένου ιστιοφόρου προξένησε έκπληξη στο απομονωμένο χωριό και αστραπιαία απλώθηκε η είδηση ανά-μεσα στους τριακόσιους κατοίκους. Όταν κάναμε τη βόλτα μας στο μοναδικό σοκάκι που κύκλωνε το χαμηλό νησόπουλο, όλοι μάς καλωσόριζαν μέσα από τους περιποιημένους μπαξέδες τους, όπου γαρδένιες και μπουκαμβίλιες συναγωνίζονταν τις μπανανιές και τις παπάγιες.

Στα μέσα του περιπάτου συναντήσαμε το μοναδικό μαγαζάκι του νησιού, γενικού εμπορίου αλλά συγχρόνως σφαιριστήριο και μπι-ραρία.

Ως συνήθως στην Πολυνησία οι καταστηματαρχες ήταν Κινέζοι. Όταν, στα μέσα του 19ου αιώνα, πέρασε ο Ειρηνικός υπό τον έλεγ-χο των αποικιακών υπερδυνάμεων, οι Ευρωπαίοι συνάντησαν ορ-γανωμένες κοινωνίες όπου οι δομές παραγωγής επέτρεπαν συγχρόνως επαρκή τροφή και καλοπέραση. Έτσι όταν ξεκίνησαν οι καλλιέργειες εξαγωγίμων προϊόντων, σκόνταψαν στη σοφή άρνη-ση των νησιωτών, που δεν έβλεπαν το λόγο να κουράζονται παρά-γοντας άχρηστους γί' αυτούς καρπούς.

Έτσι οι Ευρωπαίοι αναγκάστηκαν να προσλάβουν φτηνούς ερ-γάτες από την Κίνα. Η άλλη ιδιαιτερότητα των Πολυνήσιων ήταν η πλήρης άγνοια του εμπορίου, παρ' όλο που διέπλεαν κατά μήκος και πλάτος τον Ειρηνικό. Ομοεθνείς χρησιμοποιούσαν παντού τις ίδιες τεχνολογίες, ενώ οι παρεμφερείς καιρικές και γεωλογικές συν-θήκες δημιουργούσαν παντού την ίδια βλάστηση, με άλλα λόγια όλα τα νησιά παρήγαγαν τα ίδια προϊόντα σε επάρκεια! Οι μόνες ανταλλαγές γίνονταν στις επίσημες επισκέψεις μεταξύ φυλάρχων, όπου ανταλλάσσονταν τελετουργικά και επιδεικτικά διάφορα αντι-κείμενα. Παράδειγμα, οι σκέψεις του βασιλιά Τούχι Τόγκα όπως τις κατέγραψε το 1810 ο Άγγλος Μάρινερ: «Εάν [τα χρήματα] ήταν από σίδηρο, ώστε να μετατρέπονταν σε χρήσιμα εργαλεία, τότε θα είχε νόημα η αξία τους... Εάν κάποιος από μας παράγει περισ-σότερες πατάτες απ' ό,τι χρειάζεται, ανταλλάσσει το περίσσευμα με χοιρινό. Ασφαλώς το χρήμα βολεύει, αλλά όπως συσσωρεύεται και δε χαλάει, ο ισχυρός θα τείνει ν' αποθηκεύει αντί να μοιράζει, όπως θέλουν τα έθιμά μας, με αποτέλεσμα να ταμαχιάζει. Τώρα κα-ταλαβαίνω τι κάνει εγωιστές τους Ευρωπαίους,

το χρήμα».

Με την επιβολή των ευρωπαϊκών συστημάτων προέκυψε ανάγκη για εμπόρους, έτσι όταν οι εργατικοί Κινέζοι άρχισαν να αποκτούν κεφάλαια, εγκατέλειψαν τις φυτείες για να εγκατασταθούν ως επι-χειρηματίες. Όσοι Πολυνήσιοι δοκίμασαν το επάγγελμα φαλίρισαν, όχι βέβαια από βλακεία, αλλά επειδή απαγόρευαν τα ήθη τους να αρνηθούν στην οικογένεια ή στη φυλή τη μοιρασιά των αγαθών...

Γύρω από το σαραβαλιασμένο μπιλιάρδο, με μια μπίρα στο ένα χέρι και τη στέκα στο άλλο, υπήρχε μια ομάδα μεσήλικων, μεταξύ των οποίων και ο δήμαρχος του νησιού. Χαιρετήσαμε τον τοπικό άρ-χοντα, έχοντας στο νου πως οι παλιότεροι ξένοι ναυτικοί χαιρε-τούσαν τους κατά τόπους φύλαρχους. Άλλωστε, όπως μάθαμε αρ-γότερα, όλοι οι πρόγονοι του συμπαθούς Παουμοτού ήταν αρχηγοί, αλλά λόγω γαλλικής δημοκρατίας το αξίωμα απλώς έφερε άλλο όνο-μα! Για να παραμείνουμε στις συγκρίσεις μεταξύ της αρχαίας πολυνησιακής κοινωνίας και στη «νέα τάξη πραγμάτων», ας παρατη-ρήσουμε ότι όπως οι παλιοί αρχηγοί ήταν συγχρόνως ιερείς, ο «δι-κός μας» εκτελούσε χρέη και... παπά! /

Αφού κουβεντιάσαμε αρκετή ώρα και ικανοποιήσαμε την περιέργειά μας ως προς την ιστορία του νησιού, πληροφορηθήκαμε και για τα οικονομικά. Σήμερα όλοι οι κάτοικοι των νησιών επιδίδονται στην οστρακοκαλλιέργεια και στην εξαγωγή των περιβόητων και πα-νάκριβων μαύρων μαργαριταριών. Έτσι οι παραδοσιακές ασχολίες, όπως η συλλογή καρύδων και το ψάρεμα, παρέμειναν σαν πάρερ-γα. Όταν ο δήμαρχος μας προσκάλεσε να πάμε να περάσουμε την επόμενη μέρα στο οστρακοτροφείο του, δεχτήκαμε αμέσως.

Επιστρέφοντας στην «Καλλίπυγο», βρήκαμε στη γειτονική βάρ-κα ένα νεαρό ψαροντουφεκά να καθαρίζει ροφουδάκια. Είχε ήδη γεμίσει μια κασέλα, όταν μας είπε: «Θα τα στείλω στην Ταϊτή αύ-ριο το βράδυ με το ποστάλι. Μπας και θέλετε μερικά;». Με το ζό-ρι δέχτηκε να του δώσουμε εσπεριδοειδή των Μαρκέζων σαν αντάλλαγμα για δύο ροφούς. Η γάτα μας έφαγε τον έναν ωμό κι εμείς φτιάξαμε τον άλλο «αλά σπετσιώτα».

Όταν λαμπάδιασε η ανατολή, εκτοξεύοντας χρυσές ράβδους ανάμεσα στους λυγερόκορμους φοίνικες, δραστηριοποιήθηκε το λιμανάκι με δεκάδες σιωπηλούς ψαράδες. Σε λίγα λεπτά αντιλαλούσαν οι γκαζιές των μεγάλων εξωλέμβιων μηχανών και ο πρωινός αέ-ρας γέμιζε γαλάζιες τολύπες καπνού από τα γρυλίζοντα θηρία. Δίπλα μας ήρθε το κοντραπλακεδένιο ταχύπλοο του δημάρχου και αφού μπαρκάραμε, σμίξαμε γρήγορα με το στολίσκο που ομόπλεε στα ήρεμα νερά της λιμνοθάλασσας. Τα πλοίαρια τράβηξαν γοργά προς τις διάφορες φάρμες, μικρά πρόχειρα οικίσματα στηριγμένα σε πιλοτή πάνω από κοραλλένιες ξέρες. Έπειτα από ένα εικοσά-λεπτο φτάσαμε στον προορισμό μας κι αμέσως άρχισε η δουλειά. Σ' αυτού του τύπου τις οστρακοκαλλιέργειες υπάρχουν τρία στάδια επεξεργασίας. Πρώτα εκτρέφονται σε δίχτυα τα όστρακα, από γό-νο μέχρι να ενηλικιωθούν. Κατόπιν συλλέγονται και τοποθετούνται, μέσα στα κελύφη μαργαριτάρια του «γλυκού νερού» με μικροχειρουργικό τρόπο. Στη συνέχεια επιστρέφονται στη θάλασσα μέσα σε διχτυωτούς φακέλους. Ο κύκλος συμπληρώνεται σε τέσσερα χρό-νια, όταν πλέον σοδειάζονται τα όστρακα και γίνεται η συγκομιδή των μαργαριταριών. Κάθε Σεπτέμβριο έρχονται Ιάπωνες χοντρέμποροι που πληρώνουν από 200 έως 2.000 δολάρια το κομμάτι, ανάλογα με την ποιότητα και το μέγεθος! Μέχρι όμως να φτάσει αυ-τή η πολυπόθητη στιγμή, τα δέκα άτομα της φάρμας, χειριστές, δύ-τες ή απλοί κουβαλητές, εργάζονται καθημερινά με εντατικούς ρυθμούς. Για να μη δώσουμε κακή εντύπωση, ανασκουμπωθήκαμε κι εμείς. Η Άννα Μαρία με τις κοπέλες τοποθετούσαν τα μαργα-ριτοφόρα όστρακα σε θήκες, εγώ παρέα με τους δύτες στα ζεστά περουζένια νερά τρυγούσα σαν τσαμπιά τα όστρακα από τα δίχτυα. Το απόγευμα η κόρη του δημάρχου έφτιαξε ένα τεράστιο γεύμα: μια σκάφη ρύζι με γαρνίρισμα μακαρόνια, κρέας και... μπανάνες. Για τους Πολυνήσιους η παχυσαρκία αποτελεί δείκτη ισχύος, έτσι κα-ταναλώνουν τεράστιες ποσότητες αμυλωδών. Από την πλευρά μας, δεν καταφέραμε να φάμε ούτε μισή μερίδα! Το φαγητό ακολούθησε χυμός άγουρης καρύδας, απίστευτα δροσιστικός και θρεπτικός.

Σ' αυτά τα ξερονήσια ο κοκκοφοίνικας αποτελεί το κύριο δέντρο, παράγοντας 300 έως 500

καρύδες το καθένα το χρόνο. Από τον πράσινο καρπό βγαίνει μισό λίτρο γαλακτερό ζουμί, πλούσιο σε βιταμίνες και λίπη. Χάρη στο στεγανό κέλυφος, το υγρό αυτό θεωρείται αποστειρωμένο, γι' αυτό και το μεταχειρίζονταν οι Αμερικάνοι σαν ορό τόσο στον πόλεμο του Ειρηνικού όσο και στο Βιετνάμ. Κατά το τελευταίο στάδιο της ωρίμανσης, όταν το κέλυφος γίνεται πλέον ινώδες και καφετί, τότε αποσπάται η σκληρή εσωτερική ψίχα, από την οποία παράγονται καρυκεύματα, κρέμα, λάδι, καλλυντικά. Οι αρχαίοι Πολυνησίοι χρησιμοποιούσαν την καρύδα σαν εμφιαλωμένο ποτό, από το κέλυφος έφτιαχναν δοχεία, πιάτα ή κούπες και από τις εξωτερικές ίνες έπλεκαν σκοινιά.

Επιστρέφοντας στο χωριό, σκεφτόμαστε πόσο ριζικά άλλαξε τα τελευταία εκατό χρόνια η ζωή των νησιωτών, περνώντας από την προϊστορία στην εποχή των αεροπλάνων και της δορυφορικής τηλεόρασης. Πάντως, δεν ξεριζώθηκε το παρελθόν. Τα παλαιά ήθη και έθιμα ολοένα ξεμυτίζουν μέσα από το μοντερνισμό, στις καρδιές τους βουίζει ακόμα η ρεστιά του ωκεανού και η ανάσα των αληγών. Πέντε μέρες στο Νιουτάχι, έφτασε πλέον ο καιρός να εγκαταλείψουμε τα Τουαμοτού και να συνεχίσουμε το ταξίδι μας προς την πρωτεύουσα Παπεέτε, στην περιβόητη Ταϊτή. Τελειώσαμε τις προετοιμασίες, αντικαταστήσαμε το καλώδιο του δορυφορικού ναυτίλου, ελέγξαμε την αρματωσιά και τη μηχανή. Τέλος, αποχαιρετίσαμε τους γειτόνους του λιμενίσκου και επισκεφτήκαμε για τελευταία φορά το δήμαρχο, που επ' ευκαιρία μετατράπηκε σε λιμενάρχη, αφού μας σφράγισε τα χαρτιά απόπλου!

Περιμένουμε τη μεσημεριανή φυρονεριά για να σαλπάρουμε. Ένας γρέγος 15 κόμβων μάς δυσκολεύει στις μανούβρες στα ρηχά των στενών, αλλά γρήγορα ανοιγόμαστε και με μπαλόνη πλέουμε προς την απόλη Καουκούρα. Μόλις χάθηκαν στον ορίζοντα οι κορυφές των βαιών του Νιουτάχι, εμφανίστηκε στην πλώρη μας το Καουκούρα, όπου τελικά καβατζάραμε πριν βραδιάσει. Η βελουδένια νύχτα μάς βρίσκει στο πέλαγος, μακριά από κάθε κίνδυνο. Αφού εμπιστευτήκαμε τη λαγουδέρα στο ανεμοτίμονο, φτιάχνουμε ένα γιουβέτσι στην κατσαρόλα και προσπαθούμε να ξαναβρούμε το ρυθμό της βάρδιας. Γύρω στα μεσάνυχτα κοπάζει το γρεγαλάκι και η Παρασκευή και 13, τιμώντας τη φήμη της, μας φιλοδωρεί μ' ένα γερό μπουρίνι που ακολουθείται από αντίθετο πουνέντη. Άλλεπάλληλοι όμβροι, με σπιλιάδες που φτάνουν τους 35 κόμβους, δημιουργούν ένα απελπιστικό και χαώδες κοντόκυμα. Επιβραδύνοντας την πλεύση, αναγκαζόμαστε σε κοντοβόλτια. Σταδιακά ο αγέρας στρέφεται από γαρμπινό σε όστρια, επιτρέποντας πλέον να κόψουμε απευθείας πορεία στην εγγύτατη. Η βαριά συννεφιά διασπάστηκε σε μικρά μεμονωμένα «μπαμπάκια», οι προάγγελοι ήπιου καιρού. Το βαρόμετρο άρχισε ν' ανεβαίνει και μπορέσαμε να κλέψουμε λίγες ώρες ύπνου. Οι πρώτες ηλιαχτίδες έκαναν ορατές τις κορυφές της Ταϊτής, παρ' όλη την απόσταση των πενήντα μιλίων. Τι υποδοχή!

Τα υπερθετικά εκλείπουν για να περιγράψει κάποιος την καταπληκτική θέα. Ασφαλώς και μαγεύτηκαν οι Ευρωπαίοι εξερευνητές Ουάλις, Κουκ και Μπουγκαινβίλ, όταν πρωταντίκρισαν το νησί. Η φιλοσοφία του Ρουσσό περί «αγαθού αγρίου», η ανέμελη ζωή και η φιλοξενία από τις ντόπιες καλλονές γρήγορα δημιούργησαν το μύθο της ειδυλλιακής Πολυνησίας. Οι «αυτόχθονες» που συνάντησαν είχαν έρθει από τα νησιά (Μαρκέζες) Χίβα γύρω στο 500 μ.Χ. και ζούσαν σε κοινωνίες φεουδαρχικού τύπου, με κάστες βασιλέων, ευγενών, ιερέων, στρατιωτών, τεχνιτών, αγροτών και σκλάβων. Ας σημειωθεί ότι οι ιερείς έφεραν την ευθύνη της συλλογικής μνήμης, την ιστορία της φυλής που αποστήθιζαν μαζί με τις ωκεάνιες περιπλανήσεις και 1.500 χρόνια βασιλικής γενεαλογίας. Όπως είδαμε πριν, ο κύριος λόγος της πολυνησιακής εξάπλωσης στα ωκεανικά πελάγη ήταν ο υπερπληθυσμός. Όταν εγκαταστάθηκαν πλέον στο αρχιπέλαγος της Ταϊτής, δεν είχε απομείνει παρά η ψυχρή Νέα Ζηλανδία για εποίκηση. Η απουσία αιματηρών πολέμων ή λοιμών απέφερε σαν μοναδική λύση πληθυσμιακού ελέγχου τις ανθρώπινες θυσίες και τον ενταφιασμό θηλυκών βρεφών. Κύρια μελανά σημεία μιας κατά τα άλλα «ειδυλλιακής» κοινωνίας, που άρχισε να καταρρέει το 19ο αιώνα υπό ευρωπαϊκή επιρροή. Προάγγελος της νέας τάξης πραγμάτων υπήρξε η τραγική επιχείρηση του Μπάουντυ. Έχοντας παρατηρήσει τη θρεπτικότητα και την εύκολη καλλιέργεια του ενδημικού αρτόδεντρου, το Βρετανικό

Ναυ–αρχείο αποφάσισε να εξαγάγει δενδρύλλια του φυτού αυτού από την Ταϊτή στην Καραϊβική. Η γνωστή υπόθεση προκάλεσε φοβερό πάταγο από εκείνη την εποχή ως και τη σημερινή. Αλλά αν οι 40 στα–σιαστές του άτυχου πλοίου ξεμυαλίστηκαν από τον τροπικό παρά–δεισο, εδραιώνοντας το μύθο των ηδονιστικών αρχιπελάγων, ταυ–τόχρονα συνεισέφεραν στο γκρέμισμα της πολυνησιακής κοινωνίας, φέρνοντας αρρώστιες, οινόπνευμα και πυροβόλα όπλα. Απόγευμα καβατζάραμε το Ακρωτήριο Βένους και τον ομώνυμο κόλπο, απ’ όπου ο εξερευνητής Κουκ ολοκλήρωσε τις αστρονομικές παρατηρήσεις του για τον πλανήτη Αφροδίτη. Στην υπήνεμη ακτή απλώνονται εύφορες πεδιάδες ποτισμένες από ρυάκια, που εκτός από τον αρδευτικό τους χαρακτήρα εμποδίζουν με τις εκβο–λές τους την ανάπτυξη του κοραλλιού, προσφέροντας εισόδους στην παράκτια λιμνοθάλασσα. Πιο δυτικά ακόμη, χωρισμένη από ένα σύντομο μπουγάζι, ορθώνεται η πολύπλοκη οροσειρά της Μοορέα. Το φως από τη δύση του ήλιου είχε μετατρέψει τη θάλασσα σε γυαλιστερό δίσκο. Τα πιο όμορφα νησιά του Ειρηνικού έμοιαζαν με σπάνια πράσινα διαμάντια.

Αποφασίσαμε να αναβάλουμε για τη μεθεπόμενη την άφιξή μας στην κοσμοπολίτικη Παπεετέ. Επιλέξαμε ένα μικρό όρμο δέ–κα μίλια πριν από το λιμάνι. Μόλις απλώσαμε όλο το έκταμα στο βα–θύ αγκυροβόλιο, συμμαζέψαμε την κουβέρτα και καθίσαμε στη χαβούζα να απολαύσουμε το φυσικό πυροτέχνημα του τροπικού ηλιογέρματος. Μετά το κουραστικό διήμερο ταξίδι, σωριαζόμαστε για ύπνο.

Την επόμενη, λόγω Κυριακής, ο όρμος γεμίζει βαρκάκια, ερα–σιτέχνες ψαράδες και ιστιοπλόους. Η μέρα περνάει ανέμελα. Το απογευματάκι σαλπάρουμε για να μπορέσουμε να τελειώσουμε όλες μας τις αγγαρείες νωρίς τη Δευτέρα. Χάρη στην άφθονη σήμανση με τσα–μαδούρες και φανούς κατεύθυνσης δε μας ενοχλεί η άβολη γωνία του ήλιου για να μπουκάρουμε στο πέρασμα που οδηγεί στην Παπεετέ. Σε λίγο φουντάρουμε στη ράδα όπου γειτονεύουν κότερα όλων των μεγεθών και απ’ όλες τις νατσιόνες. Ανταλλάσσουμε καλαμπούρια με κάτι Ιταλούς, που μας προσκαλούν να πάμε να μοιραστούμε (τι άλλο;) μια τεράστια μακαρονάδα! Αυτός ο συνωστισμός πηγάζει από την ξένοιαστη δεκαετία του ’60, όταν σκάφη Αμερικανών και άλλων θαλάσσιων νομάδων συναθροίζονταν κατά εκατοντάδες στα μαγε–μένα νησιά. Ενώ παράλληλα με την πυρηνική ανάπτυξη των Τουαμοτού, η Γαλλία αποφάσισε μια εκλεκτική τουριστική εκμετάλλευ–ση των δυτικών νησιών. Έτσι πάρθηκε μια σειρά μέτρων με σκοπό την απομάκρυνση τζαμπατζήδων και μποέμηδων. Για κάθε επιβαίνοντα σε σκάφος ήταν πλέον απαραίτητο το εισιτήριο επιστροφής, χρησιμοποιώντας ένα νόμο που απευθυνόταν στους επαγγελματίες ναυτικούς. Φυσικά, αυτή η διάταξη δημιούργησε τεράστιο σάλο και αμφισβητήθηκε μάλιστα και από τα γαλλικά δικαστήρια. Το συνεχώς μεταβαλλόμενο καταστατικό της Γαλλικής Πολυνησίας προς την ημιαυτονομία οδήγησε σε ασάφειες και ο νόμος ισχύει πλέ–ον κατά τρόπο «ελαστικό». Ορισμένοι παρέκαμπταν απλώς την Ταϊτή και σε περίπτωση ελέγχου υπόσχονταν παραπλανητικά να σπεύσουν στην πρωτεύουσα και να καταβάλουν εγγύηση. Άλλοι μηχανεύονταν εισιτήρια έως το πλησιέστερο αεροδρόμιο, έξω από την επικράτεια, και οι υπόλοιποι, νομοταγείς και δυστυχώς κοροίδα, καταθέτουν άτοκες εγγυήσεις χιλιάδων δολαρίων.

Ως μετριοπαθείς είχαμε καταλήξει στην ενδιάμεση λύση των δα–νεικών εισιτηρίων ως το Λος Άντζελες. Με καρδιοχτύπι στηθήκα–με τη Δευτέρα το πρωί στην ουρά έξω από το κτίριο της αστυνομίας, μαντεύοντας τις διαθέσεις των υπαλλήλων από τις αγανακτισμένες ή καθησυχασμένες φάτσες των εξερχομένων. Όταν έφτασε η σει–ρά μας, «κάναμε την πάπια» και η σκευωρία πέρασε απαρατήρη–τη. Κατόπιν σεριανίσαμε στην πόλη τις φιάλες υγραερίου, ψάχνο–ντας το πρατήριο αναγόμωσης. Έτσι πήραμε μια γεύση της πολυνησιακής πρωτεύουσας των 60.000 κατοίκων. Πολυτελή καταστή–ματα γειτόνευαν με μπιστρό, ακριβά εστιατόρια και κινέζικα μπα–κάλικά ή παντοπωλεία. Κοινός παρονομαστής τους οι απλησία–στες τιμές. Προφανώς, η τεχνητή ακρίβεια οφείλεται τόσο στους υπερβολικούς μισθούς των Γάλλων αποδήμων όσο και στην παράφρονα πολιτική εμπορικού προστατευτισμού.

Αναρωτηθήκαμε πώς άραγε να τη βγάξει ο κοσμάκης που εγκατέλειψε τα περιφερειακά νησιά, δελεασμένος από την αίγλη της πό–λης και τους μισθούς του πυρηνικού προγράμματος. Μάθαμε

ότι τα βασικά είδη διατροφής και ψαρικής επιχορηγούνται ως μέτρο ει-σοδηματικής ισορρόπησης αλλά και κοινωνικής νάρκωσης.

Στους μαχαλάδες των προαστίων, μακριά από τις παραθαλάσ-σιες επαύλεις, οι Πολυνήσιοι δυσφορούν, ξεχασμένοι από την εξέ-λιξη και παραμελημένοι από τους διεφθαρμένους πολιτικούς. Στην Παπεετέ η ειδυλλιακή τροπική ζωή ανήκει στο παρελθόν.

Αφού διεκπεραιώσαμε τα απαραίτητα σε δύο μέρες, επιλέξαμε να εγκαταλείψουμε τη θορυβώδη μικρή πόλη. Πληροφορηθήκαμε ότι για τον ανεφοδιασμό, το μεγαλύτερο και φτηνότερο σούπερ μάρκετ βρισκόταν στα νότια, πέρα από το αεροδρόμιο και δίπλα στην παραλία. Έτσι μεθορμίσαμε, φουντάροντας μόλις τριακόσια μέτρα από την υπεραγορά. Πράγματι, παρατηρήσαμε πόσο φτηνές ήταν ορισμένες κονσέρβες ή διάφορα είδη ξηράς τροφής και επωφεληθήκαμε για να αναπληρώσουμε ό,τι μας είχε σωθεί. Είχαμε τρει-σήμισι μήνες να κάνουμε ψώνια!

Επιστρέφοντας στην «Καλλίπυγο», νιώσαμε τη μεταβολή του και-ρού σε μουντό νοτιά, αλλά παρά την ελαφρά ρεστιά δεν υποπτευθήκαμε τίποτα το άσχημο. Εμπιστευόμαστε την ασφάλειά μας στην άγκυρα και στην καδένα. Έχοντας ανοίξει ένα από τα τελευταία μπουκάλια χιλιανού κρασιού, δεν προλάβαμε να χαρούμε, όταν άρχισε να τραντάζεται η αρματωσιά από τις σπιλιάδες και να σκα-μπανεβάζει απότομα η πλώρη στα ζωντανά κύματα. Ο γαρμπής φρε-σκάριζε σταθερά, πνέοντας παράλληλα στην ακτή και επιτρέποντας στα κύματα ν' αναπτυχθούν επί τέσσερα μίλια. Κρατιόμασταν με σα-ράντα πέντε μέτρα έκταμα σε δωδεκάμετρο βάθος, αλλά λόγω των αβαθών σταβέντο δεν μπορούσαμε να καλουμάρουμε κι άλλο. Για κάθε ενδεχόμενο βάλαμε μπρος τη μηχανή. Όπως μάθαμε αργό-τερα, ο άνεμος ξεπέρασε τους σαράντα πέντε κόμβους. Η θέση μας ήταν επικίνδυνη για τη νύχτα, οπότε αφήσαμε το κύριο σιδερό-σκοινο σε μπαλόني και πήγαμε να χωθούμε στο πλησιέστερο από-γκιο. Ήταν το δεύτερο μέτωπο μέσα σε μια βδομάδα.

Αυτή την εποχή οι θεελλώδεις πουνέντηδες επικρατούν μόλις χί-λια μίλια νοτιότερα, συμπιέζοντας τις ισοβαρείς στην τροπική ζώ-νη. Αντίθετα από τους υπόλοιπους ωκεανούς, η ζώνη αυτή δεν επηρεάζεται από ένα μόνιμο αντικυκλώνα, αλλά από μια σειρά ταχέως κινούμενων κυττάρων υψηλών πιέσεων. Από δω και στο εξής θα έπρεπε να είμαστε πολύ προσεκτικοί. Να παρακολουθούμε τον καιρό, προβλέποντας τ' απότομα κι επικίνδυνα μπαταρίσματα από γρέγο σε γαρμπή και αποφεύγοντας αγκυροβόλια απροστάτευτα από το νοτιά. Αφού συμπληρώσαμε καύσιμα, σαλπάρουμε για τη γει-τονική Μοορέα.

Φρέσκος ο σορόκος στο μπουγάζι μάς επιτρέπει να καλύψουμε τα δεκατρία μίλια μόλις σε δύο ώρες. Φτάνουμε στο γεωλογικά αρ-χαίο νησί, νότιο ημικύκλιο ενός ηφαιστείου που υπολογίζεται ότι ξεπερνούσε τα τρεις χιλιάδες μέτρα ύψος. Τα υπολείμματα του χα-λασμένου κρατήρα υψώνονται σαν χαυλιόδοντες προς τον ουρανό. Η βόρεια πλευρά, σκισμένη από αβυσσαλέους αυλώνες, προσφέ-ρει αμέτρητα υπήνεμα αγκυροβόλια. Κατά την πολυνησιακή μυ-θολογία, εδώ στεκόταν ο θεός Μαούι, όταν ψάρεψε με την κάθετη του την Ταϊτή. Ο θεός Πάχι, θυμωμένος που τον ξύπνησε ο συνά-δελφος, έριξε ένα δόρυ, διαπερνώντας το υψηλότερο βουνό της Μοορέα. Πράγματι, η οπή στο λογχοειδές όρος φαίνεται σαν τρυμαλιά βελόνας. Παραμείναμε ένα πενθήμερο στη λιμνοθάλασσα με-ταξύ οροσειράς και πελάγους, μεθορμίζοντας καθημερινά και απο-λαμβάνοντας τα περουζένια χλιαρά νερά, τις αστραφτερές αμμου-διές και την πυκνή βλάστηση που «κουκούλωνε» τα ριζοβράχια.

Μετά τον άστατο σορόκο ακολούθησαν μπουνάτσες ενός μικρού αντικυκλώνα. Μόλις όμως επέστρεψαν οι αληγείς, σαλπάρουμε για την κατά ογδόντα μίλια βορειοδυτικότερη Ουαχίνε, στο συγκρότημα των Υπήνεμων Νήσων. Επίσημα όλο το Αρχιπέλαγος της Ταϊτής αποκαλείται «Νήσοι της Εταιρείας» όπως βαφτίστηκαν από τον Κουκ προς τιμήν της Βασιλικής Εταιρείας Επιστημών. Με ρέφλες να φουσκώνουν το μπαλόني, η πλώρη να οργώνει τη ρεστιά, περάσαμε τη λαμπρή αστρόφεγγη νύχτα. Στο ξημέρωμα εμφανίστηκαν οι λοφοσειρές του προορισμού μας και στο δυτικό ορίζοντα οι κορυφές των Ταχαά και Ραγιατέα. Οι πρώτοι χαρακτηριστικοί σω-ρείτες των αληγών έκαναν την εμφάνιση τους σπαρμένοι στον πρω-ινό ουρανό, συσσωρευμένοι στις λοφοκορφές.

Την ώρα που ζυγώνουμε, ένας βροχερός όμβρος μηδενίζει την ορατότητα, εξαλείφοντας τους σημαντήρες και την αφροστεφή παρυφή των κοραλλιογενών ξερών. Ακολουθεί αντιμονή και υπομονή έως ότου ανοίξει ο καιρός. Τα δυνατά ρεύματα στις μπούκες των λιμνοθαλασσών, η απότομη κι ανώμαλη δομή που έχουν οι ξέρες καθιστούν θανάσιμο τον κατάπλου χωρίς ορατότητα. Μόλις καλοσύνεψε, περάσαμε τα στενά και κατευθυνθήκαμε προς τα νότια, μακριά από το θορυβώδες χωριό. Κατά την πολυνησιακή μυθολογία, ο θεός Χείρο εμπόλισε το νησί με το μονόξυλό του, σχηματίζοντας ένα βαθύ ισθμό στο κέντρο της οροσειράς. Δυστυχώς για μας, οι όρμοι και η λιμνοθάλασσα παρουσιάζουν βάθη άνω των είκοσι μέτρων. Τελικά, στο νότιο κράσπεδο συναντήσαμε ένα αμμώδες υψίπεδο που απλώνεται από τις ακτές έως τη μαδρεπορική λωρίδα. Φουντάρουμε σ' ένα μέτρο νερό, η άγκυρα καρφώνεται στην απαλή άμμο και βγαίνουμε με τα πόδια στη σκιερή παραλία. Η Ουαχίνε, παραδοσιακά αγροτική και τουριστικά ανεκμετάλλευτη, είχε απορρίψει στο δημοψήφισμα του 1956 την πολιτική ένωση με τη Γαλλία. Έτσι συνεχίστηκε μια μακρά παράδοση αντίστασης στον αποικισμό. Κάνοντας μια βόλτα για ανεφοδιασμό στο κοντινό χωριό, παρατηρήσαμε τον ανέπαφο χαρακτήρα του νησιού. Οι άντρες ασχολούνταν με τη συγκομιδή καρύδων ή το ψάρεμα, οι γυναίκες έπλεκαν ψάθες, οι γέροι σκάλιζαν ξύλα. Στο μοναδικό μαγαζάκι στοιβάζονταν σκονισμένες κονσέρβες και πακέτα καπνού. Επιστρέφοντας, τρυγήσαμε στο δρόμο παπάγιες και νεράντζια και συναντώντας έναν αγρότη, αγοράσαμε ένα τσαμπί μπανάνες και μια τεράστια γλυκοπατάτα.

Αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε μια περαντζάδα πενήντα μιλίων έως την περιβόητη Πόρα-Πόρα, παρακάμπτοντας τη Ραγιατέα και αφήνοντάς την για το τέλος της παραμονής μας στη Γαλλική Πολυνησία. Δεν έχουμε ζήσει αρκετά τα νησιά της Εταιρείας για να αισθανθούμε τη διαφορά μεταξύ τους. Παντού ξεπροβάλλουν μυτερές ηφαιστειογενείς οροσειρές με πυκνή βλάστηση, μικρά χωριά με τεράστιες εκκλησίες, άσπρες αμμουδιές, τρκουάζ λιμνοθάλασσες περικυκλωμένες από μαδρεπορικό κλοιό. Βιαζόμασταν να συναντήσουμε την υμνημένη Πόρα-Πόρα, μπας κι ανοίξουν τα μάτια μας!

28/5: Με το αστρόφως και τις σπίθες των σημαντήρων δε δυσκολευτήκαμε να αποπλεύσουμε. Τα φανάρια και ο βουβός κρότος της ρεστίας στις ξέρες έφταναν για να περάσουμε την μπούκα και ν' ανοιχτούμε στο πέλαγος. Σε λίγο, με τον άνεμο δευτερόπρυμα, με μικρή τζένοα και μουδαρισμένη μαϊστρα, η «Καλλίπυγος» τρέχει προς δυσμάς. Περιπλέουμε το βόρειο άκρο της Ταχαά και βάζουμε πλώρη προς το κερατοειδές βουνό της Πόρα-Πόρα. Σαν τον κεκλιμένο πύργο της Πίζας, γαργαλάει τα συννεφάκια το μοναδικό υπόλειμμα ενός τεράστιου κρατήρα που περιβάλλεται από μια απέραντη λιμνοθάλασσα. Η σμαραγδένια επιφάνεια αντικαθρεφτίζει το φως, χρωματίζοντας τα σύννεφα με περουζένιες ανταύγειες. Αναγκαζόμαστε να κάνουμε ένα μεγάλο κύκλο για να αποφύγουμε τις ξέρες που περιφρουρούν το νησί. Το άνοιγμα βρίσκεται στη δυτική πλευρά, στολισμένο με δεντρόφυτα αμμουδερά νησάκια. Καβατζάροντας, αλλάζουμε οπτική γωνία και το τόσο χαρακτηριστικό όρος αλλάζει όψη. Μας εμφανίζεται πλέον ως υψίπεδο. Γρήγορα βρίσκουμε ένα ρηχό μέρος ν' αγκυροβολήσουμε, σταβέντο μιας ξέρας που μας εγγυάται γαλήνη αλλά και ατόφιους αληγείς για δροσιά. Όπου το μάτι δε συναντά δασώδεις κρημνώρεις, έπαιζαν ηλιαχτίδες στα πράσινα νερά που απλώνονταν έως το παραγμένο μαβί πέλαγος. Πράγματι, το μέρος είχε δικό του χαρακτήρα. Μια τέλεια πετυχημένη διασταύρωση ανάμεσα σε Μαρκέζες και Τουαμοτού, προσφέροντας το καλύτερο από τα δύο. Το απόγευμα μεγάλοι όμβροι υλοποιήθηκαν σταβέντο, δημιουργώντας νέα παιχνίδια φωτός και μεταβάλλοντας ξανά τη θέα. Νωρίς το πρωί σαλπάρουμε κάνοντας το γύρο της καλντέρας από το βορρά. Σε τούτη την πλευρά η λιμνοθάλασσα χωρίζεται από τον ωκεανό με φοινικόφυτες στιχάδες, ενώ το κύριο νησί ξαναβρίσκει την κερασφόρα του όψη. Στη σκιερή παραλία ενός μοτού, σαν φάλαινα που εξόκειλε, μια μεγάλη ροζ «τζούγκα» προκαλεί την περιέργεια μας. Αφού μαϊνάραμε τα πανιά, πλησιάσαμε μηχανοκίνητοι, με ανασηκωμένα πτερύγια, φουντάροντας σε ογδόντα εκατοστά βάθους. Αποβιβαστήκαμε για να ερευνήσουμε το ναυάγιο. Το νερό μάς έφτανε ως τους γοφούς. Το νησί σχηματιζόταν από μια λωρίδα κοραλλένιων θρυμμάτων, μόλις διακοσίων μέτρων πλάτους. Διαπερνώντας το δασύλλιο κοκκοφοινίκων, αντικρίσαμε τον ωκεανό

και πιο απίστευτο ακόμη, συναντήσαμε λογής ανθρωπόμορφων γλυπτών, καλλίπυγες γυναίκες ή «πριαπισμένους» άντρες! Σε μια κρυμμένη πίσω από άγριες γαρδένιες καλύβα, έμενε ένας Γάλλος γλύπτης, απόμαχος υπερατλαντικών μοναχικών αγώνων. Δύο φο-ρές ναυαγός, εγκατέλειψε την αθλητική καριέρα και σκάρωσε μια σιδερένια τζούγκα, φτάνοντας ως την Πόρα-Πόρα. Από τότε ζει «α-λά πολυνησιακά» σ' αυτό το περιθωριακό νησόπουλο με μια παρέα μποέμηδων φίλων, πουλώντας γλυπτά στους Αμερικανούς πελάτες των μεγάλων ξενοδοχείων.

Γίναμε αμέσως ευπρόσδεκτοι, προσφέροντας εύθυμη συντροφιά στους βαρεμένους, περνώντας ευχάριστες μέρες, εναλλάσσοντας θέα πότε προς το λαμπερό πέλαγος, πότε προς το απίθανο βουνό. Ενδιαφέρουσα πάντως η ζωή των «ροβινσόνων». Συγκροτούσαν με στέρνες το νερό της βροχής, μια σειρά από ηλιακές κυψέλες έδιναν δωρεάν ρεύμα, το κοραλλένιο φράγμα θαλασσινά, το δάσος κα-ρύδες, τις οποίες μοιράζονταν με το κοτέτσι. Χάρη σε μικρά καταμαράν πετάγονταν κυριολεκτικά έως την Πόρα-Πόρα για ψώνια ή για να πουλήσουν «έργα τέχνης». Προθυμοποιηθήκαμε να επι-σκευάσουμε τα πανιά των σαραβαλιασμένων καταμαράν σε αντάλ-λαγμα ενός συμποσίου. Ο σπιτονοικοκύρης έσφαξε τρία πετεινά-ρια και αφού τελειώσαμε τη δουλειά, πέσαμε με τα μούτρα στο φα-γοπότι. Το γλέντι και τα καλαμπούρια που ακολούθησαν κράτησαν έως την αυγή. Την άλλη μέρα πάλι τα ίδια!

Αποπλέοντας ξημερώματα, με μπόλικα κοντοβόλτια καταφέραμε να φτάσουμε νωρίς το απόγευμα στην κλεψυδρόμορφη λιμνοθά-λασσα, όπου σαν δυο αυγά στο ίδιο τηγάνι στέκονται τα νησιά Ταχαά και Ραγιατέα. Η Ραγιατέα παλιά ονομαζόταν Χαβαϊκι Νουί (Μεγάλη γη των προγόνων) και είχε γνωρίσει δόξες ως κέντρο λατρείας του θεού Όρο. Το μεγαλύτερο «μαραέ» (ναός) της Πολυνησίας υπάρχει ακόμη στ' ανατολικά.

Αγκυροβολήσαμε έξω από τη μαρίνα των πολυτελών ιστιοφόρων «τσάρτερ». Λίγο πιο πέρα, στο καρνάγιο, είδαμε το σκάφος του θρυ-λικού Μπερνάρ Μουατεσιέ, σκαπανέα ωκεανοπόρου και γκου-ρού των θαλάσσιων νομάδων από τη δεκαετία του '60. Μόλις είχαμε πληροφορηθεί από το ράδιο την είδηση του θανάτου του σε ηλικία εβδομήντα ετών, από καρκίνο. Το 1968, σ' έναν αγώνα χωρίς σταθ-μό γύρω από τη Γη, βρισκόταν καθαρά στην πρώτη θέση, καβα-τζάροντας τον Κάβο Χορν. Αντί όμως να πάει να τερματίσει στην Αγγλία, εισπράττοντας 20.000 στερλίνες, προτίμησε να συνεχίσει έως την Τάιτή (για άλλα 15.000 μίλια)! Αιωνία του η μνήμη.

Μας έκανε εντύπωση η περιποιημένη πρωτεύουσα Ουτουρόα, πραγματικά χωμένη μέσα στο πράσινο. Μοναδικά σημάδια που ξεεί-χαν από τις φυλλωσιές τα πανύψηλα καμπαναριά των ναών. Το 19ο αιώνα οι προτεστάντες Άγγλοι ιεραπόστολοι αντικατέστησαν με το ζόρι τους αυταρχικούς ιερείς του Όρο, θέτοντας νέα ταμπού και απαγορεύοντας όλες τις πολυνησιακές εκδηλώσεις που δεν είχαν σχέση με τη δόξα του Κυρίου. Το γαλλικό αποικιακό καθεστώς πρόσθεσε και τον καθολικισμό, αλλά απέβαλε τον κλήρο από την πο-λιτική εξουσία, μειώνοντας έτσι την επιρροή των εκκλησιών. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και σήμερα οι νησιώτες θυσιάζουν ένα μεγάλο μέ-ρος των εισοδημάτων τους για την κατασκευή τεράστιων ναών και για τους —εξίσου τεράστιους— μισθούς των παπάδων.

Συναντήσαμε έναν ντόπιο, τον Ερβέ, και γίναμε φίλοι. Ο Ερβέ έπασχε από «φιου» ή τεμπελίτιδα στα ταϊτινά, μια νόσο με πολλές υποτροπές. Κανείς δεν ντρέπεται για το φιου στα νησιά, δε χρειά-ζεται να μηχανευτούν λόγους όπως «αρρώστησε η πεθερά» ή «χά-λασε το αυτοκίνητο» για ν' αποφύγουν τη δουλειά! Εδώ απλώς δη-λώνεις «μ' έπιασε το φιου», κι αυτό ήταν! Η βαρυστημάρα είναι δηλαδή όπως παντού σύνηθες φαινόμενο, αλλά κοινωνικώς αποδεκτή. Ύστερα από δυο μέρες, όταν πέρασε η «κρίση», πήγε στο νοσο-κομείο όπου εργάζεται και μας περιέγραψε πολλά συμβαίνοντα της Πολυνησίας, ότι ο περήφανος λαός της έγινε πλέον εξαρτημένος άλ-λων πολιτισμών, με διαφορετικές αξίες και ήθη. Μας συνέστησε να παραμείνουμε ακόμη μερικές μέρες στα νησιά, ως τις αρχές του Ιου-λίου, επειδή τότε αρχίζει ο μήνας χορών και εορτών, ο «Χείβα». Στην ερώτησή μας εάν επρόκειτο για αρχαία παράδοση, μας απάντησε ότι όταν πρωτοήρθαν οι ιεραπόστολοι απαγόρευσαν κάθε διασκέ-δαση ως αμαρτωλή. Κατόπιν, υπό γαλλική κυριαρχία, καθιερώθη-κε η εθνική εορτή της 14ης Ιουλίου (ημέρα κατάληψης της Βαστίλλης), που σιγά σιγά επεκτάθηκε σε ολόκληρο μήνα γλεντιού. Έτσι τουλάχιστον οι

χαροκόποι νησιώτες επανέκτησαν το δικαίωμα να ξεφαντώνουν. Οι καλύτερες χορευτικές ομάδες μαζεύονται στην Πό-ρα-Πόρα και ο φίλος Ερβέ είχε κανονίσει τη μετάθεσή του στο το-πικό κέντρο υγείας για να παρευρεθεί στις διασκεδάσεις!

Μας έμεναν ακόμα δέκα μέρες έως την πρώτη Ιουλίου, έτσι αποφασίσαμε να περιπλεύσουμε τα δύο νησιά χωρίς να βγούμε από τη λιμνοθάλασσα.

Ο γύρος της Ραγιατέα μάς πήρε τέσσερις μέρες, αγκυροβολώ-ντας, νωρίς το απόγευμα, κοντά στον κοραλλένιο κυματοθραύστη, όπως στα Τουαμοτού, δίπλα σε μικρά διαβρωσιγενή νησάκια. Επιδοθήκαμε σε υποβρύχιες εξερευνήσεις, χαζεύοντας τις μυ-ριάδες παρδαλών ψαριών με φόντο τους πολύχρωμους, ντελικάτους μαδρεπορικούς κήπους. Έπειτα διανύσαμε το υφαλόσπαρτο αμφίγειο έως την Ταχαά. Η βαθύκολλη νήσος δε μας επέτρεπε πολ-λά αγκυροβόλια. Παντού οι ακτές έπεφταν κατακόρυφα, φτάνοντας αμέσως βάθη 25 έως 30 μέτρων. Τελικά, βρήκαμε ένα μουράγιο απέ-ναντι σε μια φυτεία βανίλιας. Ο Γάλλος αγρότης που την καλλιερ-γούσε με την οικογένειά του μας καλωσόρισε και μας ξενάγησε στο κτήμα του. Η βανίλια είναι ξενόφερτη, από την Κεντρική Αμερική, και δεν υπάρχουν εδώ τα ανάλογα έντομα για την επικονίαση αυ-τής της orchιδέας. Έτσι τη δουλειά αναλαμβάνει το ανθρώπινο χέ-ρι. Ένα άτομο χειρίζεται τη γύρη δύο χιλιάδων ανθών ημερησίως, που μετά τη συγκομιδή, την ξήρανση και τη ζύμωση στον ήλιο απο-δίδουν οκτακόσια δολάρια. Με άλλα λόγια, κοπιαστικό επάγγελ-μα αλλά συγχρόνως και επικερδές!

Ανάμεσα στο αγρόκτημα και στο ευώδες χωράφι μια ξένη με-θυστική μυρωδιά μάς έσπαγε τη μύτη. Θάμνοι ολόκληροι «υλάγκ- υλάγκ», η orchιδέα που χρησιμοποιείται από τους Γάλλους αρωμα-τοποιούς. Αν και μεθυσμένοι από τόση μοσχοβολιά, προσέξαμε το χάλασμα του καιρού. Θύμωσαν οι αληγείς και συσσωρεύτηκαν απειλητικά μαύροι σωρείτες. Χαιρετήσαμε βιαστικά τον αγρότη για να μεθορμίσουμε σ' ένα παραπλήσιο τεχνητό λιμανάκι. Πλαγιοδρομία με το φλόκο πιάναμε επτά κόμβους, ώσπου χωθήκαμε στο εσωτερικό του βαπορίσιου ντόκου.

Στην αβάλη γύρω μας απλωνόταν το χωριό Ταπουαμού. Σε λί-γο βρέθηκαν γύρω μας λογής αλιευτικά και ορισμένα νοικιάρικα ιστιοφόρα, τεντώνοντας ένα πλεμάτι κάβων προς όλες τις κατευ-θύνσεις. Οι σπιλιάδες έπεφταν καρφωτές, τινάζοντας τους κοκκο-φοίνικες. Τη νύχτα ο αέρας έφτασε τους πενήντα κόμβους και συ-νέχισε να φυσάει με μανία για άλλες δύο μέρες. Το μεγαλύτερο κίν-δυνο για μας αποτελούσαν οι τσίγκινες οροφές των παραπλήσιων σπιτιών, που τραντάζονταν απειλητικά σε κάθε ριπή. Από το ρα-διόφωνο μάθαμε ότι ένας πανίσχυρος αντικυκλώνας διέσχιζε τον Ειρηνικό, συμπιέζοντας τις ισοβαρείς και προξενώντας θυελλώδεις ανέμους. Στην άλλη άκρη της Πολυνησίας η κακοκαιρία συνδυά-στηκε μ' ένα τροπικό χαμηλό, ξεσπώντας σ' αυτούς που συμμετεί-χαν στον αγώνα Νέα Ζηλανδία-Τόγκα (1.500 ν.μ.) και βυθίζοντας πέντε ιστιοφόρα. Για να περάσει η ώρα παρακολουθήσαμε στην τη-λεόραση του καφενείου την αρχή του Παγκοσμίου Κυπέλλου Πο-δοσφαίρου και τα χάλια της ελληνικής εθνικής ομάδας. Τα βράδια βρισκόμασταν στις ξέφρενες χορευτικές πρόβες του τοπικού συλ-λόγου νεανίδων.

Όταν κόπασε η κακοκαιρία, σαλπάρουμε για την Πόρα-Πόρα όπου παραμείναμε λίγες μέρες θεατές των διαγωνισμών χορού. Υπό τον ήχο τυμπανοκρουσιών, εντυπωσιαστήκαμε όχι μόνο από την αναμενόμενη χάρη των καλλιγράμμων κοπελιών αλλά και από το ορεξάτο κέφι των «μαμάδων», όπως αποκαλούνται εδώ οι κυρίες σεβαστής ηλικίας και περιφέρειας! Όλα τα σπίτια του χωριού εί-χαν κυριολεκτικά σκεπαστεί με πολύχρωμα λουλούδια και πάμπολλα ανθοστολισμένα πρόχειρα μπαράκια πρόσφεραν παραδο-σιακές λιχουδιές ή ποτά. Στην τουριστική Πόρα-Πόρα το λαϊκό πανηγύρι έπαιρνε διαστάσεις και ύφος Ντίσνεϋλαντ.

Η άδεια παραμονής μας έληξε, έτσι δεν είχαμε τη δυνατότητα να θαυμάσουμε όλα τα συγκροτήματα που έφτασαν από τα γύρω νη-σιά, αλλά τουλάχιστον πήραμε μια ιδέα, καμαρώνοντας το τελευταίο βράδυ τους εντυπωσιακούς περσινούς νικητές. Με ταχύρυθμη ορ-χήστρα και φανταχτερές φυτικές ενδυμασίες, αναπαράστησαν τη μυ-θολογική ιστορία του νησιού: πώς ο θεός Ταγκαλόα, ψάχνοντας τα παιδιά του στο βυθό, ψάρεψε φάλαινες και τις απολίθωσε. Σίγου-ρα ένα μάθημα σεμνότητας για τους πάντα υπερβολικούς ψαράδες!

Την επομένη ολοκληρώσαμε τον ανεφοδιασμό μας σε νερό, τρόφιμα και καύσιμα, συμπληρώσαμε τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και ετοιμαστήκαμε για τον απόπλου.

Στη Σαμόα, λίκνο των Πολυνησίων

Ήμασταν πανέτοιμοι να σαλπάρουμε. Ακόμα βούιζαν στ' αυτιά μας οι τρελές τυμπανοκρουσίες του χθεσινοβραδινού πανηγυριού. Οι αληγείς φυσούσαν θυμωμένα: τριάντα πέντε κόμβους· σίγουρα έξω από τη λιμνοθάλασσα είχε σχηματιστεί μεγάλος κυματισμός. Αποφασίσαμε να κάνουμε υπομονή ένα ακόμη εικοσιτετράωρο, μπας και ξεθύμαινε το μαραμού όπως αποκαλείται εδώ η φρέσκια σοροκάδα.

Έχοντας συμπληρώσει τρεις μήνες στη Γαλλική Πολυνησία, ετοιμαζόμαστε ν' αποπλεύσουμε, αφήνοντας τη σμαραγδόχρωμη λιμνοθάλασσα της περιβόητης Πόρα-Πόρα και διασχίζοντας χίλια μίλια στο νότιο Ειρηνικό για να φτάσουμε ως τη Σαμόα. Δεν αναμένναμε εύκολη πρυμιά περαντζάδα, καθώς γνωρίζαμε ότι επί δεκαπέντε αιώνες οι Πολυνήσιοι πηγαινοέρχονταν ανάμεσα σ' αυτά τα αρχιπελάγη με καταμαράν, αφού οι καιροί δε φυσούσαν πάντα από την ίδια κατεύθυνση. Μελετώντας τους στατιστικούς μετεωρολογικούς χάρτες, παρατηρήσαμε ότι ανάμεσα στα μόνιμα υψηλά βαρομετρικά Χιλής και Αυστραλίας, ο κεντρικός Ειρηνικός χαρακτηριζόταν από μια σειρά ασθενών μετώπων και μικρών αντικυκλώνων. Αυτοί προκαλούν άστατες συνθήκες και αλληπάληλα μπαταρίσματα των αληγών εντός του ανατολικού ημικυκλίου. Τα ξημερώματα της 7ης Ιουλίου ο καιρός φάνηκε να σπάει. Οι σπιλιάδες έφταναν μόνο τους τριάντα κόμβους και επιτέλους βιράραμε την άγκυρα. Σαν θαλασσοπούλι με απλωμένα φτερά, η «Καλλίπυγος» άφρισε τα κύματα και, αφού διέπλευσε το στενό, ξανοίχτηκε στο πέλαγος. Γρήγορα χάθηκε στ' απόνερα της πρύμης το σουβλερό όρος της Πόρα-Πόρα, ενώ προσπαθούσαμε να ξανασυνηθίσουμε τις απότομες κινήσεις της πλεύσης με χοντρό κυματισμό.

Σαν βράδιασε, ο αέρας μετριάστηκε και ξεμουδάραμε, προσθέτοντας και την τζένοα. Προφανώς, μας λυπήθηκε ο Αίολος, αφήνοντάς μας να κοιμηθούμε ήσυχα!

8/7: Μέτριος λεβάντες· διανύσαμε 125 μίλια σ' ένα εικοσιτετράωρο. Μεσημεριανό στίγμα: 16°05'N., 154°01'Δ. Η μέρα περνάει ομαλά, παίζουμε τάβλι και ευχαριστιόμαστε την περαντζάδα ακούγοντας ειδήσεις ή κουβεντιάζοντας στα βραχεία με Ελληνοαυστραλούς ραδιοερασιτέχνες. Μετά τη βραδινή μακαρονάδα, συσσωρεύονται οι μελανοσωρείτες και σε λίγο σκάνε σαν βόμβες γύρω μας απανωτά μπουρίνια. Ενώ αλλάζαμε φλόκους, για μια στιγμή βρεθήκαμε ξυλάρμενοι, ταξιδεύοντας με πέντε κόμβους! Οι όμβροι διήρκεσαν επτά ώρες και συνεχώς προσαρμόζαμε την ιστιοφορία. Σαν ρόδισε η ανατολή, ο ουρανός καθάρισε και μπορέσαμε να κλέψουμε λίγες ώρες ύπνου.

9/7: Συνήλθαν οι αληγείς· πλέουμε ευχάριστα με δύο σταυρωμένες τζένοες. Μεσημβρινό στίγμα: 15°55'N., 145°07'Δ. Ο αυτόματος πιλότος άρχισε να δείχνει σημάδια κόπωσης. Η Άννα Μαρία αναλαμβάνει τη λαγουδέρα, εγώ λύνω το μηχανικό βραχίονα. Τα γρανάζια λειτουργούν κανονικά, αλλά το μοτέρ τραβάει ζόρι. Το αντικαθιστώ. Σε μισή ώρα συναρμολόγησα τον «Αλφόνσο», όπως τον αποκαλούμε χαϊδευτικά, και τον επανατοποθέτησα. Γιορτάζουμε την πετυχημένη επέμβαση μ' ένα ποτήρι κρασί.

10/7: Τρίτη μέρα εν πλω διανύσαμε 370 μίλια. Μεσημβρινό στίγμα 15°43'N., 158°06'Δ. Μας πλησιάζει ένα ασθενές μέτωπο, ο άνεμος στρέφεται αρχικά βόρειος και στη συνέχεια πουνέντης βροχερός, αναγκάζοντάς μας να εναντιδρομήσουμε κάνοντας κοντοβόλτια. Σταδιακά

επανέρχεται ελαφριά όστρια και βιράrouμε το μπαλόni.

11/7: Όλο το πρωινό τρέχουμε «μπαλονάτοι», με λιακάδα και ήρεμη θάλασσα. Μεσημβρινό στίγμα: 15°31'N., 159°34'Δ. Προφανάως θα έχουμε νέο μέτωπο, αφού ο αέρας σιγοντάρισε. Η νύχτα περνάει ευχάριστα, πλέοντας με δυο σταυρωμένες τζένoες.

12/7: Πληροφορούμαστε από το ράδιο ότι στα δυτικά των νήσων Σαμόα σχηματίστηκε ένα τροπικό χαμηλό. Δεν υπάρχουν φυσικά οι συνθήκες για να εξελιχθεί σε κυκλώνα, αφού έχουμε καταχείμωνο, αλλά δεν παύει να μας ανησυχεί. Παίρνουμε πλέον δελτία καιρού κάθε έξι ώρες. Μεσημβρινό στίγμα: 15°20'N., 161°42'Δ. Ο άνεμος συνέχισε να φατσάρει, τελικά βρισκόμαστε στην εγγυτάτη με πεντάρι μαϊστρο. Βρέχει καρεκλοπόδαρα.

13/7: Το χαμηλό κυκλοβατεί, αντί να πάρει δρόμο ή να διαλυθεί. Τι θα γίνει άραγε; Η βροχή ακάθεκτη κι εμείς συνεχίζουμε όρτσα. Μεσημβρινό στίγμα: 15°10'N., 163°04'Δ. Το βράδυ μπουνατσάρει τελείως και βάζουμε μπρος τη μηχανή.

14/7: Οι πρώτες σπιλιάδες της όστριας έφτασαν από τα μεσάνυχτα. Σταματάμε επιτέλους τη μηχανή και πλαγιoδρομούμε. Η βροχή δε λέει να κόψει, ο αέρας φρεσκάρει συνεχώς. Όταν η σοροκάδα έπιασε τους τριάντα πέντε κόμβους, βρισκόμαστε μόνο με το φλόκο. Το χαμηλό αποφάσισε να κινηθεί A-NA, δηλαδή καταπάνω μας. Όσο έχουμε καλή ταχύτητα στο ανοιχτό πέλαγος, η κατάσταση ελέγχεται. Μεσημβρινό στίγμα: 14°52'N., 164°44'Δ. Αντικαθιστούμε τον αυτόματο πιλότο με το ανεμοτίμονο και μένουμε ευχαριστημένοι από τη δοκιμή χάρη στο μικρό συντελεστή φαινόμενου ανέμου. Λόγω βροχής κλείνουμε τα πάντα, κάθε δέκα λεπτά ρίχνουμε μια κυκλική ματιά στον ορίζοντα, πλησιάζουμε «καραβογραμμή».

15/7: Γινόμαστε μάρτυρες ενός παράξενου συμβάντος. Ηλιόλουστο μπουρίni. Παρατηρούμε μπροστά μας μια τεράστια κυκλική οπή στην παχιά συννεφιά. Το βαρόμετρο ανεβαίνει απότομα κατά δύο εκτοπασκάλ, ενώ φυσάει άνεμος, για μία ώρα τουλάχιστον, με σαράντα πέντε κόμβους. Μεσημβρινό στίγμα: 15°05'N., 167°04'Δ. Το απόγευμα κοπάζει ο καιρός και στρέφεται γρέγος. Θα έχουμε σύντομα νέο μέτωπο. Βρισκόμαστε μόλις εξήντα πέντε μίλια από την απόλη Ροζ, το ανατολικότερο νησί των Σαμόα.

16/7: Ένατη μέρα της περαντζάδας και τρίτο μέτωπο που μας φέρνει τα γνωστά γυμνάσια, με συνεχείς αλλαγές ιστιοφορίας και μπουρινάτους όμβρους. Φυσικά, αντίθετος ο αέρας. Θα μας συνέφερε ένα κοντοβόλι προς το νότο, γιατί από κει θα φυσήξει αύριο αλλά πλησιάζει το τροπικό χαμηλό, προξενώντας θυελλώδεις ανέμους και προτιμούμε ν' απομακρυνθούμε λίγο. Μεσημβρινό στίγμα: 14°32'N., 168°20'Δ. Πληροφορούμαστε από το ράδιο ότι ξέσπασε κακοκαιρία μεταξύ Σαμόας και Τόγκα, όπου προβλέπονται άνεμοι έως εξήντα κόμβους. Αφού σιγουρευτήκαμε ότι το σύστημα δε θα μας αγγίξει, κάνουμε τακ προς τα νοτιοδυτικά.

17/7: Νέες φάτσες, νέο κοντοβόλι. Οι συνεχείς εναλλαγές και τα μπουρίνια παράγουν χλώδη κι απότομο κυμάτισμό, επιβεβαιώνοντας ότι τα όρτσα δεν ανήκουν στις άνετες πλεύσεις! Μεσημέρι παραπλεύουμε τα ογκώδη νησιά Μανούα όπου, ως αναμενόμενο, δεχόμαστε ισχυρές καπελωτές σπιλιάδες από τα βουνά και τα μπουγάζα. Η Τουτουίλα, πρωτεύουσα της Αμερικανικής Σαμόα, βρίσκειται πενήντα μίλια δυτικότερα και το απόγευμα θα φανούν στην πλώρη μας τα απόκρημνά της όρη. Υπολογίζουμε τον κατάπλου στο λιμάνι Πάγκο-Πάγκο για λίγο μετά τα μεσάνυχτα. Διστάζουμε να περάσουμε νυχτιάτικα την υφαλόσπαρτη μπούκα και κόβουμε ταχύτητα. Αντιμονούμε στις τρεις το πρωί, σοφράνο του λιμανιού. Κλέβουμε δύο ώρες ύπνου και, με τη φέξη, ποδίζουμε προς το άνοιγμα, στην κατακόρυφη ακτή.

Το Πάγκο-Πάγκο δημιουργήθηκε όταν κατέρρευσε η μια πλευρά της μεγάλης καλντέρας που σχημάτιζε το νησί. Πραγματικά φιδωτό κι αβυσσαλέο φιορδ, με απόκρημνες ακρογιαλιές και στριφογυριστές ριπές, ο κόλπος δεν προσέλκυσε ποτέ ούτε τους Πολυνήσιους αλλά ούτε και τις αποικιακές υπερδυνάμεις όσο οι στόλοι τους ήταν ιστιοκίνητοι. Το 1900, με την καθιέρωση του ατμού, οι ΗΠΑ, νέα κραταιά δύναμη στον Ειρηνικό, άρπαξαν το νησί για να ιδρύσουν ναύσταθμο (είχαν μόλις καταλάβει και τις Φιλιππίνες). Οι ντόπιοι, ως τότε υποτελείς των ηγεμόνων της γειτονικής Ουπολού, έδειχναν μάλλον ευχαριστημένοι που γλίτωσαν από τους Γερμανούς, τα νέα αφεντικά της Δυτικής Σαμόα. Πάντα στη μέση των ασιμαχιών μεταξύ Σαμόα-Τόγκα, οι κάτοικοι

της μικρής Τουτουίλα, λόγω των δύσκολων ακτών της, είχαν εξελιχθεί σε άριστους ναυτικούς. Το Γάλλο εξερευνητή Μπουγκαινβίλ (γνωστός για το ομώνυμο φυτό που έφερε από την Πολυνησία) εντυπώσιασαν οι εξαιρετικές ικανότητες των Σαμοάνων να υπερπηδούν τις ξέρες με τα καταμαράν και, βάπτισε τη στιχάδα «Νησιά των θαλασσοπόρων». Οι ντόπιοι όμως αποδείχθηκαν και ικανότατοι πολεμιστές, όταν πετσόκοψαν το πλήρωμα μιας φαλαινίδας του Λα Περούζ, που είχε το θράσος ν' αποβιβαστεί χωρίς να παρουσιαστεί στον τοπικό φύλαρχο. Οι Γάλλοι ανταπέδωσαν με κανονιοβολισμούς. Το ότι τελικά πέθαναν πενήντα Πολυνήσιοι για δώδεκα Ευρωπαίους γρήγορα ξεχάστηκε, αφού η τοποθεσία έμεινε στην ιστορία σαν «Όρμος της σφαγής», ενώ οι Σαμοάνοι δυσφημίστηκαν ως αφιλόξενοι βάρβαροι!

Εισχωρούμε αργά στη βαθιά αυλώνα, ζωσμένη με αφροστεφείς ξέρες όπου μαργαρίζουν σκουριασμένα ναυάγια από ανεμότρατες. Ο κόλπος, πραγματικό μπουγάζι περιστηλωμένο από γκρεμούς, πρέπει να μετατρέπεται σε «τουρμπίνα» όταν φυσάει δυνατός αέρας. Με την ουρά δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να παραβάλουμε τον ντόκο του τελωνείου και να διεκπεραιώσουμε τις γραφειοκρατικές διαδικασίες εισόδου. «Καλώς ήρθατε στην Αμερικανική Σαμόα» μας λέει ο λιμενάρχης, υποδεικνύοντάς μας ένα μουράγιο στην άλλη άκρη του όρμου, μακριά από την αποβάθρα. Τελικά, πετυχαίνουμε να τον καταφέρουμε για μια πιο βολική τοποθεσία και μεθορμίζουμε, φουρντάροντας δύο άγκυρες πάνω σε μια ομαλή ξέρα.

Κοντά μας, στη νότια πλευρά, βρίσκεται το χωριό, ενώ στην απέναντι βορινή βουίζουν γεννήτριες και τα κονσερβοποιεία, όπου συνωστίζονται μεγάλα αλιευτικά. Στην πλώρη μας, ανατολικά, ορθώνεται το όρος Πιάο που υμνήθηκε με τόσο πειστικό τρόπο από τον Σόμερσετ Μομ στο κλασικό του έργο... «Η βροχή». Η κορυφή συσσωρεύει τα σύννεφα και σε λίγο αρχίζει το ψιχάλισμα! Από τις δώδεκα μέρες παραμονής μας στο Πάγκο-Πάγκο δεν πέρασε καμία χωρίς νεροποντή, με πάντα μπόλικο αέρα. Κύριος σκοπός μας εδώ να επωφεληθούμε από τις πολύ φτηνές τιμές τροφοδοσίας. Εκμεταλλευτήκαμε επίσης τις αφορολόγητες αμερικάνικες τιμές στα ηλεκτρονικά για να προμηθευτούμε ένα GPS, η τελευταία λέξη της ηλεκτρονικής δορυφορικής ναυτιλίας. Επόμενος σταθμός μας ήταν το μικρό ανεξάρτητο κρατίδιο της Δυτικής Σαμόα. Ενώ όμως είχαμε ήδη συμπληρώσει τις αγορές μας, ο αέρας άρχισε να φυσάει με τόση ορμή, που δεν μπορούσαμε να αποβιβαστούμε στην κοντινή ακτή. Μαθεύτηκε στη γυρα ότι επισκευάζαμε πανιά και μετατρέποντας την «Καλλίπυγο» σε ιστιοραφείο, βγάλαμε κάποια χρήματα.

Καιρού επιτρέποντας, με άλλους τρεις ιστιοπλόους νοικιάσαμε συνεταιρικά για μια μέρα ένα αυτοκίνητο, με σκοπό να κάνουμε το γύρο του νησιού. Ο μοναδικός δρόμος ανέβαινε σαν φίδι την κεντρική οροσειρά, πότε από τη μία, πότε από την άλλη πλευρά της αιχμηρής ράχης, επιτρέποντας τη θέαση χαραδρών και δασωδών κοιλάδων. Εντύπωση μας έκαναν τα περιποιημένα χωριά, όπου γειτόνευαν τα παραδοσιακά «φαλέ» (νευραλγικά κέντρα των οικογενειακών κοινοβίων) και οι μεγάλες εκκλησίες.

Όπως μας είχαν προειδοποιήσει και μας το υπενθύμιζαν μεγάλες ταμπέλες πριν από κάθε χωριό, απαγορευόταν η διέλευση εν ώρα προσευχής και γενικά χρειαζόμασταν άδεια για να αποβιβαστούμε. Αφού πήραμε το προφορικό πασαβάντι από ένα χωριανό, καταλάβαμε το νόημα αυτών των παράξενων διατάξεων. Τα φαλέ ήταν χωρίς μόνιμους τοίχους και όπου κι αν στεκόμασταν, διαταράσσαμε την αποκλειστικότητα των ιδιωτικών χώρων. Πραγματικά παράξενη έννοια για μας τους Ευρωπαίους η έλλειψη ιδιωτικότητας. Εδώ η «αίγκα» (μεγάλη οικογένεια ή σόι 100 ατόμων) αποτελεί τη μικρότερη αδιαχώριστη κοινωνική ομάδα, όπου όλα, ακόμη και τα εισοδήματα, είναι κοινά, υπό την αρχηγία ενός «ματάι» που οργανώνει, διατάζει και διαχειρίζεται την κοινή περιουσία. Σ' ένα μικρό και κομψό φαλέ, το «φονό», συνεδριάζουν οι ματάι υπό την προεδρία ενός αλιί. Αντίθετα με την ομοεθνή Δυτική Σαμόα, στην Τουτουίλα, ματάι και αλιί δεν εξασκούν έμμεση πολιτική εξουσία. Επιστρέφοντας στο λιμάνι, πήγαμε σε ταβέρνα όπου πιάσαμε κουβέντα με μια παρέα ντόπιων. Το κύριο θέμα συζήτησης αυτή την εποχή στην Αμερικανική Σαμόα ήταν η αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου με επιχορηγήσεις από την Ουάσιγκτον. Ήδη όλοι εδώ είχαν «δέσει το γάιδαρο τους», απασχολούμενοι στο δημόσιο. Όσο για τις αγγαρείες ή τις βαριές εργασίες τις είχαν αναλάβει οι μετανάστες από φτωχές γειτονικές χώρες, όπως η Δυτική

Σαμόα και η Τόγκα. Η πλημμύρα των δολαρίων όμως δεν επέφερε μόνο καλά αποτελέσματα, καθώς οι νέοι εγκατέλειπαν τον παραδοσιακό κοινοβιακό τρόπο ζωής, ξεφεύγοντας από τον έλεγχο των άγκρα και των ματάι με τα γνωστά παρατράγουδα: εγκληματικότητα, ναρκωτικά κτλ. Υπαρξιακό θέμα αυτό της προσαρμογής αρχαίων δομών στις σύγχρονες συνθήκες, αλλά ασφαλώς κανείς τους δεν επιθυμούσε την επιστροφή στη Λίθινη Εποχή. Ούτε ν' ακολουθήσει το παράδειγμα της Δυτικής Σαμόα. Στην ερώτησή μας στο τι γινόταν στην αδερφή χώρα, σύσσωμοι απάντησαν: «Να πάτε να δείτε τα χάλια τους!». Υπομονή λοιπόν μερικές μέρες ακόμη.

8/8: Έκοψαν κάπως οι αληγείς, το πεντάρι από το λεβάντε είναι ό,τι πρέπει για να διασχίσουμε γρήγορα τα εξήντα μίλια έως την Άπια, πρωτεύουσα της Δυτικής Σαμόα. Είχαμε συμπληρώσει τις «χαρτούρες» απόπλου πριν από τέσσερις μέρες και περιμέναμε στη ράδα. Σαλπάρουμε το απόγευμα. Ανοιχτήκαμε με δύο κοντοβόλτια και ποδίσαμε προς τη νήσο Ουπολού.

Για να φτάσουμε ξημερώματα, κανονίζουμε μειωμένη ιστιοφορία: δύο σταυρωμένα φλοκάκια αρκούν. Στη νυχτερινή μου βάρδια χαζεύω τον πολύχρωμο καταιγισμό μετεωριτών. Για λίγο νόμισα ότι επρόκειτο για βεγγαλικά. Ένας μεγάλος βροχερός όμβρος αποκρύπτει τις ακτές της Ουπολού για μιάμιση ώρα, αναγκάζοντάς μας σε αντιμονή. Πολλές ξέρες, δυνατός αέρας και πλάγιο ρεύμα ζητούν προσοχή με παραδοσιακές μεθόδους, γιατί οι χάρτες βασίζονται σε γερμανικά τοπογραφικά του 1912, καθιστώντας ανακριβή τα στίγματα του GPS. Μια σβέλτη, κλειστή πλαγιοδρομία οδηγεί την «Καλλιπυγο» στην καρδιά του λιμανιού. Ύστερα από τόσες συνοφρυωμένες μέρες στο Πάγκο-Πάγκο, μας λυτρώνει η λιακάδα στη λαμπερά υπήνεμο Άπια. Εάν εξαιρέσουμε τις πάντα βαρετές γραφειοκρατικές διαδικασίες, αράζουμε συγκινημένοι στην πρώτη μας ανεξάρτητη πολυνησιακή χώρα. Μαθαίνουμε ότι σε λίγες μέρες αρχίζει το διεθνές πρωτάθλημα ταχύτητας με κωπηλάτες πιρόγες.

Στα νησιά Ουπολού και Σαβαΐ, που αποτελούν τη Δυτική Σαμόα, οι κάτοικοι δεν πεινούν, σίγουρα όμως αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα λόγω της έλλειψης εξαγωγίμων πόρων. Συνήθως αντεπεξέρχονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής χάρη στη διεθνή ελεημοσύνη και στα εμβάσματα των ξενιτεμένων.

Από τη μεγάλη και πολύχρωμη κεντρική αγορά επιβιβαστήκαμε σ' ένα από τα παλιά λεωφορεία που οδηγούν στο δυτικό άκρο του νησιού, όπου βρίσκονται οι πιο παραδοσιακές κοινότητες. Ο δρόμος ακολούθησε την παράκτια πεδιάδα, διασχίζοντας φυτείες, χωράφια και λεπτομερώς προσεγμένα χωριά με τις χαρακτηριστικές θολοειδείς σκεπές των «φόννο» και τα μικρά γήπεδα, όπου γυναίκες εξασκούνται στο κρίκετ. Ο νότιος ορίζοντας φραζόταν από την πυκνή ζούγκλα που αναρριχόταν σε απόκρημνες πλαγιές. Βόρεια, στην παρυφή μιας αιγιαλίτιδας λωρίδας υφάλων, απλωνόταν ο απέραντος Ειρηνικός. Η πλησιέστερη ήπειρος απέχει τέσσερις χιλιάδες μίλια! Στις γεωλογικά νέες Ουπολού και Σαβαΐ η φύση δεν πρόλαβε να διαβρώσει τα όρη, ενώ οι μαδρεπορικές αποικίες περιζώνουν τις ακτές μόλις σε απόσταση μερικών δεκάδων μέτρων. Μοναδική εξαίρεση τα ρηχά στενά της Απολίμα, ανάμεσα στα δύο νησιά, όπου τα κοράλλια εκτείνονται στ' ανοιχτά, εσωκλείοντας μεγάλες περουζένιες λιμνοθάλασσες και μερικά δασώδη νησόπουλα. Ένα από αυτά, η Μανόνο, αποτελούσε το σημερινό μας προορισμό.

Αφήνοντας το «ελαιοφθορείο», μπαρκάραμε σ' έναν εξίσου σαραβαλιασμένο σκυλοπνίχτη για να διασχίσουμε το ευτυχώς πο-λύ ρηχό αμφίγειο. Εκτός από τα άφθονα παρδαλά ψάρια, αντιληφθήκαμε σωρείες «τρεπάγκ» (θαλάσσια αγγούρια), που παλιότερα εξαγόταν σαν αφροδισιακά στη μακρινή Κίνα. Σαν σμαράγδι, στη βελουδένια καλάινη κασετίνα του, στεκόταν μπροστά μας ένας από τους τελευταίους τροπικούς παραδείσους. Χωρίς ηλεκτρισμό ή αυτοκίνητα, ο χρόνος είχε σταματήσει για τα τέσσερα χωριά. Αλιεία και λίγες καλλιέργειες αρκούν για να στηρίξουν τις μικρές κοινότητες, ενώ μερικοί μισθοί από τις φυτείες κοκκοφοινίκων και κακάο στις γειτονικές ακτές της Ουπολού επαρκούν να εξασφαλί-ζουν υλικά και καύσιμα για λάμπες ή εξωλέμβιες. Στο δυτικό αλίπεδο, φαγωμένο από τη βλάστηση και την πολυκαιρία, διακρίναμε το αρχαίο μαραέ, ιερό της πολυθεϊκής θρησκείας, ενώ στην άλλη πλευρά, επισκιάζοντας το μόλο, υψώνεται το αιχμηρό καμπαναριό της προτεσταντικής εκκλησίας. Ας σημειωθεί ότι οι Πολυνήσιοι δε χρησιμοποιούν καμπάνες, αλλά παραδοσιακά κυλινδρικά σήμαντρα. Ο λόγος που εξαπλώθηκε

τόσο γρήγορα ο χριστιανισμός το 19ο αιώνα στα αρχιπελάγη της Ωκεανίας οφειλόταν στη μεγάλη ομοιότητα ανάμεσα στην Πολυνησιακή Κοσμογονία και στη Γένεση της Παλαιάς Διαθήκης, όπως και σε μια αρχαία μαντεία που προέβλεπε την αντικατάσταση των μυθικών θεών από μια νέα ουρανοκατέβατη θρησκεία. Οι ιεραπόστολοι πράγματι έφεραν το μήνυμα «εκ τοις ουρανοίς» και οι Ευρωπαίοι ναυτικοί, που ήταν γνωστοί ως «παλάγκι», έμοιαζαν να έρχονται από τον ουρανό χάρη στις πανύψηλες αρματωσιές των πλοίων τους!

Στην Άπια όλοι ετοιμάζονταν για το γεγονός της χρονιάς, την έναρξη των αγώνων. Δεν ήταν όμως οι μυώδεις Μαορί κωπηλάτες που έκλεψαν την παράσταση, αλλά οι Σαμοάνοι τραβεστί, γνωστοί εδώ ως «φαφαφίνε»! Με φανταχτερά φορέματα, ψηλά τακούνια και μαστούς από καρύδες, επευφημούσαν τους αθλητές, δίνοντας ιδιαίτερο χρώμα στις κερκίδες της παραλίας. Αντίθετα με τα εβραιοχριστιανικά έθιμα, οι ομοφυλόφιλοι βρίσκονται πλήρως ενταγμένοι στην πολυνησιακή κοινωνία. Όπως είπαμε πρωύτερα, οι νησιώτες κατέφευγαν στο παρελθόν στον ενταφιασμό θηλυκών βρεφών ως μέθοδο ελέγχου του υπερπληθυσμού, με αποτέλεσμα οι μανάδες, μην έχοντας αρκετά κορίτσια για τις δουλειές του σπιτιού, να αφιερώνουν ορισμένα αγόρια τους. Η παράδοση συνεχίζεται και σήμερα, χωρίς όμως βρεφοκτονίες, αφού είδαμε μπόμπιρες με ποδιές στην αυλή δημοτικού θηλέων! Ορισμένοι, μετά την εφηβεία, επιστρέφουν σε αντρικούς ρόλους, ενώ άλλοι διαλέγουν να παρατείνουν επ' αόριστο τη γυναικεία τους εμφάνιση. Ορθά παρατήρησε η Άννα Μαρία: Γιατί άραγε να χρειάζονται μεταμφίεση για να κάνουν οι άντρες δουλειές του σπιτιού; Αυτό μας επιτρέπει να σταθμίσουμε το ρόλο της γυναίκας στη σύγχρονη σαμοάνικη κοινωνία. Οι τελικοί, τις δυο τελευταίες μέρες των αγώνων, είδαν την υπεροχή των ημιαπαγγεληματιών αθλητών Ταϊτής και Χαβάης που σάρωσαν όλα τα μετάλλια, πετυχαίνοντας τεράστιες διαφορές από τους υπόλοιπους διαγωνιζόμενους. Το βράδυ της απονομής οι διοργανωτές κέρναγαν μπύρα και τέσσερα μοσχάρια, που ψήνονταν στη σούβλα. Περιπτώ να πω ότι τόσο τα σαράντα βαρέλια όσο και τα δαμάλια καταναλώθηκαν σε χρόνο ρεκόρ! Εδώ πραγματικά παρατηρήσαμε τη διάσταση μεταξύ των διαφόρων ομάδων που αναγκάζονταν να χρησιμοποιούν την αγγλική για να συνεννοηθούν μεταξύ τους. Έτσι το όνειρο ορισμένων εθνικιστών πολιτικών να επανενώσουν μεταξύ τους τα ωκεανικά κρατίδια έρχεται να σκοντάψει και στο γλωσσικό πρόβλημα, αφού κατά την αποικιακή περίοδο τα διάφορα νησιά αποκλείστηκαν πολιτιστικά και σβήστηκε η συλλογική τους μνήμη.

Η «Καλλίπυγος» στο βασιλείο της Τόγκα

Ετοιμαζόμασταν να σαλπάρουμε προς τα νότια, αφού οι αληγείς είχαν μετριάσει και μας σιγοντάριζαν. Εκτελώντας το γνωστό δρόμο αντοχής μετ' εμποδίων από υπηρεσία σε υπηρεσία, αποπλεύσαμε εφοδιασμένοι με τα απαραίτητα έγγραφα. Προορισμός μας οι (στιχάδες Τόγκα, μια αλυσίδα νήσων μήκους πεντακοσίων μιλίων επί του 175 Δυτικού Μεσημβρινού.

Στα βόρεια, το Βαβάου προσφέρει δεκάδες όρμους υπό την προστασία αμέτρητων υφάλων και βραχονησίδων, αποτελώντας ένα από τα αναπόφευκτα τουριστικά κέντρα του νοτίου Ειρηνικού. Για μας που προτιμούμε την ησυχία, ίσως το κοσμοπολίτικο Βαβάου να μην παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, αλλά κανένα δρομολόγιο σε τούτο τον ωκεανό δεν μπορεί να παραλείπει το φημισμένο αρχιπέλαγος. Εάν βαριόμασταν τα κοντοβόλτια, υπήρχε η εναλλακτική λύση να καταπλεύσουμε στο ενδιάμεσο μικρό νησί με το απίθανο όνομα Νιουετοπουτάπου (έτσι ονομάζεται, δεν είναι γλωσσοδέτης!).

24/8: Από την πρωτεύουσα Άπια κατευθυνθήκαμε γρήγορα προς τα Στενά της Απολίμα, μεταξύ Σαβαΐ και Ουπολού. Χαζεύαμε προσήνεμα τα ελκυστικά αγκυροβόλια, τις κατάλευκες αμμουδιές στη σκιά του θρασομανητού. Ήμασταν κουρδισμένοι για το ταξίδι και σαν τον

Οδυσσέα που αντιστάθηκε στις Σειρήνες, θω-ρακιστήκαμε κατά της ειδυλλιακής θέας. Καβατζάραμε το αμφίγειο και ανοιχτήκαμε στο πέλαγος. Κλειστή πλαγιοδρομία με φρέσκο λεβάντε· η «Καλλιπυγος» σκαμπανεβάζει κουπασταρισμένη, τινάζο-ντας ουράνια τόξα από την αφρισμένη πλώρη. Έχοντας ρυθμίσει τα πανιά κι εμπιστευτεί τη λαγουδέρα στο ανεμοτίμονο, προσπαθού-με να σφηνωθούμε, κατά το δυνατόν αναπαυτικά, στο εσωτερικό της καμπίνας. Τουλάχιστον προχωρούμε ταχύρρυθμα. Είκοσι μέρες ατα-ξίδευτη, η γάτα μας πάσχει από ναυτία. Αργά τη νύχτα το σκάφος ξαφνικά δείχνει ακυβέρνητο. Πεταχτήκαμε στη χαβούζα για να προλάβουμε τυχόν ζημιές, αλλά το κακό είχε γίνει. Ερευνώντας με το φακό, ανακαλύπτουμε ότι στο ανεμοτίμονο ξεκόλλησε από τη βά-ση της η πλαστική ανεμοδούρα. Το αντικαθιστούμε με τον ηλε-κτρικό αυτόματο πιλότο και επισκευάζουμε τη ζημιά με κόλλα στιγ-μής. Έπειτα από λίγο όλα τα συστήματα λειτουργούν και επιστρέ-φουμε στη ρουτίνα της βάρδιας.

25/8: Ο ουρανός συννέφιασε, ο αέρας μειώθηκε σταδιακά, ση-κώσαμε όλη την ιστιοφορία. Το δελτίο καιρού προβλέπει ένα κρύο μέτωπο και θ' ακολουθήσουν δυνατοί νοτιάδες. Αυτό μας έλειπε. Μεσημβρινό στίγμα: 15°95'N., 172°38'D. Ύστερα από μια γερή μπόρα ο άνεμος στρέφεται αντίθετος κι ολοένα φρεσκάρει. Σε ελάχιστο χρόνο όργωσε ο Αίολος την επιφάνεια της θάλασσας, σχηματίζοντας ψηλά κι απότομα κύματα. Πλέουμε στην εγγυτάτη. Υπομονή, λογικά πρέπει να έρθουν σιγόντα με την απομάκρυνση του μετώπου, αλλιώς... Οι φόβοι μας επιβεβαιώνονται από το επό-μενο δελτίο, που προβλέπει τους ανέμους να παραμένουν ανά-πλωροι για τις επόμενες τρεις μέρες, καθώς ο αντικυκλώνας συνε-χίζει να βρίσκεται στα ανατολικά μας. Αποφασίζουμε να κάνουμε τακ προς το κοντινό Νιουετοπουτάπου, υπολογίζοντας να φτάσουμε νωρίς το πρωί. Δεν έχει νόημα να επιμείνουμε κόντρα στον αντίθετο άνεμο, εάν έτσι κι αλλιώς έρθουν σιγόντα σε λίγες μέρες.

26/8: Χαράματα, στο φουρτουνιασμένο πέλαγος, διοπτύσαμε τον τέλειο κώνο του ηφαιστείου Ταφαϊϊ, στους πρόποδες του οποί-ου μόλις ξεχωρίζουμε την τσαγαλιά συστοιχία κοκκοφοινίκων του προορισμού μας. Σε λίγο γλιστράμε στα ήρεμα νερά της υπήνεμης πλευράς, όπου έκλειναν οι μαδρέπορες τη μοναδική λιμνοθάλασ-σα. Η ρεοτία «δουλεύει» γύρω από το μικρό νησί και με κάποιους ενδοιασμούς μπουκάρουμε στο στενό που οδηγεί στο αγκυροβόλιο. Σαν χτυπημένο θεριό συσπάται το βουβό κύμα στα πολύχρωμα κο-ράλλια. Οι πάμπολλες ξέρες διαταράζουν την επιφάνεια, προκαλώντας στροβιλισμούς και δυνατά πλάγια ρεύματα. Χωρίς πρό-βλημα ερχόμαστε να φουντάρουμε μπροστά στο κοιμισμένο χωριό.

Θα παραμείνουμε μια βδομάδα, κάθε μέρα πιο μαγεμένοι από την ιδιαίτερη νησιώτικη απομόνωση, ένα παράξενο «καραβίσιο» συ-ναίσθημα το να βρίσκεσαι κομμένος από την υπόλοιπη ανθρωπό-τητα, σ' έναν τόπο όπου οι μοναδικές επαφές με τον έξω κόσμο αποτελούν το ραδιόφωνο στα βραχέα κι ένα μηνιαίο ποστάλι. Χωρίς τη-λεόραση, τηλέφωνο, ρεύμα η αυτοκίνητα, θα υποτιμούσαμε τους δύο χιλιάδες κατοίκους λέγοντας απλώς ότι ζουν αυτάρκεις! Όταν πέρασε το βαποράκι, ξεφόρτωσε μόνο ένα τσουβάλι κι ένα χαρτοκι-βώτιο, όσο για τα δύο μαγαζάκια του νησιού θα τα χαρακτηρίζαμε απλώς περίπτερα! Πολλά τα παράξενα στ' αλλιώτικο αρχιπέλαγος, ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

Ενώ δεν είχαμε διασχίσει ακόμα τον 180° Μεσημβρινό, αλλά-ξαμε ημερομηνία, γιατί ο ηγεμόνας των Τόγκα αποφάσισε ότι ο ήλιος θ' ανέτελλε πρώτα στη μικρή του χώρα. Το βασίλειο ίσως να 'χει μόνο 100.000 κατοίκους, αλλά ο μεγαλομανής μονάρχης κάνει ό,τι του καπνίσει! Δεύτερη τοπική ιδιαιτερότητα που αντιμετωπίσαμε —επιτυχώς αυτή τη φορά— ήταν η απληστία των Αρχών. Οι ξενι-τεμένοι υπάλληλοι τελωνείου και υγειονομικής υπηρεσίας δεν έχουν μπαξέδες όπως οι υπόλοιποι κάτοικοι και μη βρίσκοντας τί-ποτα στα «μαγαζιά», κατάσχουν ό,τι τρόφιμα βρουν ως «επικίνδυ-να για τη δημόσια υγεία»! Τους αφήσαμε συμβολικά δύο τρία λα-χανικά και αποκρύψαμε τα φρέσκα μας στην τυλιγμένη μαϊστρα... Κατά τον ίδιο τρόπο, ό,τι ποτά μάς είχαν μείνει καταχωνιάστηκαν μακριά από το εξεταστικό βλέμμα του διψομανή τελώνη: ο Καρα-γκιόζης θα ήταν περήφανος!

Τα σκονισμένα σοκάκια του χωριού μάς ετοίμαζαν επίσης μια έκπληξη. Ναι μεν τα γουρούνια σφάζονται μόνο για εορταστικά συ-μπίσια όπως παντού στην Πολυνησία, αλλά εδώ έχουν το

δικαίωμα να περιφέρονται κατά βούληση, σκάβοντας το φτωχό έδαφος, κα-ταβροχθίζοντας τα πάντα, με αποτέλεσμα φυτείες, μπαξέδες και αυ-λές να μαντρώνονται για να αποφύγουν τη βουλιμία των στρουμπουλών τετράποδων! Άλλωστε, δεν ήταν ο Όργουελ που υπο-στήριζε ότι όλα τα ζώα είναι ίσα, εκτός από τους πιο ίσους χοίρους; Ας σοβαρευτούμε και ας ασχοληθούμε με τα ενδιαφέροντα του μοναχικού νησιού.

Ο πεισματάρης νοτιάς μάς κρατούσε έγκλειστους, αλλά είχε καθαρίσει τον ουρανό, τονίζοντας τις χρωματικές αντιθέσεις στεριάς-λιμνοθάλασσας-πελάγους. Ένα κοπάδι φάλαινες έπαιζε κά-θε πρωί έξω από την κοραλλένια αλυσίδα, χτυπώντας με τα μακριά τους πτερύγια την αφροστεφή επιφάνεια, ενώ κοντά μας ολίσθαι-ναν μεγάλες θαλάσσιες χελώνες στα ήρεμα πράσινα νερά. Τα δυ-νατά ρεύματα και η ρεστιά στην παρυφή των υφάλων θόλωναν κά-πως τη ράδα και για να χαρώ τα πολύχρωμα παπαγαλόψαρα, έπρεπε να τα πλησιάσω με μάσκα και βατραχοπέδιλα.

Σε τόσο μικρές κοινότητες μυστικά δεν υπάρχουν. Έτσι τη δεύ-τερη μόλις μέρα της παραμονής μας είχε μαθευτεί ότι ως ραδιοε-ρασιτέχνης επικοινωνούσα καθημερινά με Ελληνοαυστραλούς του Σίδνεϋ. Εμφανίστηκαν ξαφνικά, ένα απόγευμα, μάνα και κόρη με διπλό μονόξυλο, ρωτώντας εάν μπορούσα να μάθω νέα του οικο-γενειάρχη που νοσηλευόταν σε αυστραλέζικο νοσοκομείο. Χάρη στην αλληλεγγύη των ερτζιανών εκπληρώθηκε ο πόθος της χωρι-σμένης φαμίλιας και μεταβιβάστηκαν πληροφορίες από τη μια άκρη του Ειρηνικού στην άλλη. Η συμπαράσταση μας βγήκε σε κα-λό, γιατί εκτός από τα πανέρια φρούτων που μας προσφέρθηκαν, μας επιτράπηκε και μια διεισδυτική ματιά στο εσωτερικό της τογκάνικης οικογένειας. Αντίθετα από τις Σαμόες, οι πατριοί δεν ασκούν πολιτική εξου-σία, γιατί το βασίλειο της Τόγκα είναι μια απόλυτη μοναρχία. Στο φεουδαρχικό καθεστώς όλη η γη ανήκει στην κορόνα, που την εκ-μισθώνει στους κατοίκους. Κάθε ενήλικος άντρας δικαιούται, αντί μιας λίρας ετησίως, έξι στρέμματα κι ένα δωρεάν οικόπεδο στο χω-ριό. Οι πολύ χαμηλές τιμές και η δυσχερής μεταφορά από το Νιουετοπουτάπου οδήγησαν στην εγκατάλειψη της σοδειάς των καρύδων και στην εντατική παραγωγή ψάθας. Παρατηρήσαμε όλες σχεδόν τις γυναίκες να ασχολούνται με τη μακρόχρονη επεξεργασία και πλέξη των φύλλων πανδάνου.

Τα σύγχρονα υλικά αντικατέστησαν πολλές χρήσεις των λεπτών ψαθιών, χωρίς όμως να καταργήσουν την παραδοσιακή και τελετουργική τους αξία. Δε διανοείται προίκα ή νοικοκυριό χωρίς μια στοίβα φυτικών υφαντών. Απ' ό,τι μας είπαν οι ξεναγοί μας, ενώ οι αρσενικοί καλλιεργούν ή ψαρεύουν παρέχοντας την καθημερινή τροφή, οι γυναίκες πλέκουν πυρετωδώς, αναμένοντας την άφιξη των χοντρεμπόρων από την πρωτεύουσα Τογκατάπου, εξασφαλίζονται, έτσι το χρηματικό εισόδημα των οικογενειών. Κατά τα άλλα, η κοινωνική οργάνωση μοιάζει μ' αυτή της υπόλοιπης Πολυνησίας, όπου τα πάντα περιστρέφονται γύρω από το ευρύ σόι και τη μεγά-λη επιρροή της εκκλησίας. Σίγουρα, σημαντική είναι η συμβολή των ιεραποστόλων στην εξάλειψη του κανιβαλισμού και της δουλοπαροικίας, αλλά βρίσκουμε αναιδείς τις πολυτελείς επαύλεις των παπάδων ή τους ναούς-μεγαθήρια που εξαντλούν τα βαλάντια του κοσμάκη. Όπως το ζήσαμε στο τέλος μιας βραδινής λειτουργίας, είδαμε το διάκο να περνάει ανάμεσα στους πιστούς εισπράττοντας τη συνδρομή, διαλαλώντας το όνομα κάθε δωρητή και το ποσό. Περιπτώ να πούμε ότι ο παπάς κοίταζε συνοφρυωμένος, όταν ο οβολός ήταν πενιχρός! Η αντιφατικότητα μεταξύ αισθησιακού βίου και εμφανούς θρησκομανίας που χαρακτηρίζει τους Πολυνήσιους ίσως εξηγείται μόνο ότι από την αρχαιότητα αυτοί οι λαοί ήταν θεοφοβούμενοι και υπό τη σιδηρά κυριαρχία των ιερέων. Δίπλα στις τσιμεντένιες εκκλησίες, οι παραδοσιακές νησιώτικες κατοικίες φαίνονται τρώγλες. Κατασκευασμένες αποκλειστικά με γηγενή φυτικά υλικά, στέκονται υπερυψωμένες σε ξύλινες κολόνες, χρησιμοποιώντας οροφή από πλεγμένα βάγια. Ανάλογα με τον καιρό, οι εξωτερικοί τοίχοι από πλεκτά φύλλα πανδάνου τυλιγονται σαν ρολά. Άντρες και γυναίκες κοιμούνται ξεχωριστά, ενώ μοναδική επίπλωση και δια κόσμηση των μικρών δωματίων αποτελούν λεπτά φυτικά υφαντά και «τάπα», το πολυνησιακό πύλημα, προϊόν κοπιαστικής επεξεργασίας και επίστρωσης φλοιών μουριάς. Είχαμε ξανασυναντήσει δείγματα τάπα σ' όλα τ' άλλα νησιά, όπου παράγεται σε πολύ μικρές ποσότητες. Στο Νιουετοπουτάπου τα ακριβά εισαγόμενα κολικό δεν κατάφεραν να αντικαταστήσουν πλήρως τον παραδοσιακό κετσέ, συντελώντας στον ιστορικό

χαρακτήρα του νησιού, καθώς βλέπαμε κάθε πρωί τις νοικοκυρές να αερίζουν τα πολύχρωμα τάπα, απλώνοντάς τα στην περιφραγμένη αυλή μεταξύ υπαίθριου μαγειρείου και εξωτερικού χαλέ.

Την Παρασκευή το απόγευμα, δίπλα στο μόλο, συναντήσαμε μια παρέα νεαρών που κοπανούσαν ενθουσιασμένοι ένα μεγάλο ατσάλινο γουδί. Σε μια ανάπαυλα μας εξήγησαν ότι κονιορτοποιούσαν ρίζες κάβα, ετοιμάζοντας το παραδοσιακό ποτό για το βράδυ και μας προσκάλεσαν να συμμετάσχουμε στο συμπόσιο. Η αποξηραμένη ρίζα του «*macrorhizer methisticum*», γνωστή ως κάβα σε όλη την Πο-λυνησία, περιέχει ένα μείγμα ελαφρών αλκαλοειδών, ενώ χρησι-μοποιείται από αρχαιστάτους χρόνους για την παρασκευή ιεροτελεστικών και καταπραϊντικών ποτών. Ανάλογοι με τα νησιά, η πό-ση του κάβα ακολουθείται από επίσημες ή απλές κοινωνικές συ-ναντήσεις όχι πολύ διαφορετικές από το φιλικό τσακίρισμα που γνω-ρίζουμε στην Ευρώπη. Έως εδώ δεν είχαμε ποτέ την ευκαιρία να δοκιμάσουμε το παραδοσιακό ρόφημα και φυσικά δεν αφήσαμε την ευκαιρία να πάει χαμένη.

Οι ρίζες ευδοκιμούν στις πλαγιές του γειτονικού ηφαιστείου και οι άντρες του νησιού καταναλώνουν το ποτό όποτε τους δοθεί η ευ-καιρία, κι όταν πρόκειται να εκβακχεύσουν δύο «παλάγκι», τότε το ευχαριστιούνται ακόμα περισσότερο! Στο κέντρο μιας καλύβας, σε μια μεγάλη και περίτεχνα σκαλισμένη γαβάθα, η σκόνη αναμει-γνύεται με νερό και αφού «τραβήξει» για λίγη ώρα, αναδεύεται μ' ένα φυτικό δίχτυ που σουρώνει το κατακάθι. Κατόπιν ο άρχοντας κερνάει τους παρακαθήμενους, χρησιμοποιώντας μια καρυδένια κούπα. Το βορβορώδες υγρό έμοιαζε με αλισίβα και αφού το δοκι-μάσαμε, λυπηθήκαμε που δεν ήταν! Γρήγορα αισθανθήκαμε ένα μούδιασμα στη γλώσσα και στα χείλη, που δυστυχώς δεν μπόρεσε να σβήσει την απαίσια γεύση. Ανεξοικείωτοι στο δύσληπτο ρόφημα και μη θέλοντας να στεναχωρήσουμε την παρέα, είπαμε ότι είχαμε κάποια επείγουσα δουλειά και φύγαμε βιαστικά για την «Καλλίπυγο»!

Οι μέρες περνούσαν ευχάριστα, αλλά ο καιρός επέμενε νοτιάς. Πήραμε την απόφαση να σαλπάρουμε έστω κι αν αναγκαζόμα-σαν να διανύσουμε τα διακόσια μίλια ως το Βαβάου με κοντοβόλτια. Φαίνεται ότι ο Αίολος μας λυπήθηκε, γιατί τα ξημερώματα της 3ης Σεπτεμβρίου ο άνεμος γύρισε σε βροχερό γρεγολεβάντη. Χωρίς χρονοτριβή βάλαμε τάξη, βιράραμε την άγκυρα και απο-πλεύσαμε. Σε λίγο το μικρό Νιουετοπουτάπου είχε χαθεί στο μου-ντό πρωινό ορίζοντα. Η πλαγιοδρομία, γρήγορη κι ευχάριστη, μας επέτρεπε να ελπίζουμε σε μια σβέλτη περαντζάδα, πριν πλησιάσει το επόμενο μέτωπο. Δυστυχώς, με τη νύχτα άρχισε η πτώση του βα-ρομέτρου, ενώ κόπαζε η ευνοϊκή πνοή.

4/9: Στη δύση συσσωρεύονταν ολοένα και περισσότερα σύννε-φα και οι αλλεπάλληλοι όμβροι μάς επέβαλαν έναν αντίθετο στρογάρμπη. Κάνουμε το πρώτο κοντοβόλτι νοτιοανατολικά και ταξι-δεύουμε το εξάρι κλειστά, όρτσα με φλόκο και δύο μούδες στη μαΐστρα. Το ανεμοτίμονο μας κρατάει σε σταθερή γωνία, παρα-κολουθώντας φάτσες και σιγόντα. Μεσημβρινό στίγμα: 17°32'N., 172°58'D. Η θάλασσα φούσκωσε αισθητά, ενώ τη νύχτα τουρτου-ρίζουμε. Στα μέρη αυτά ο νοτιάς αντλεί παγωμένες μάζες αέρα από την υπανταρτική περιοχή. Η ζωή εν πλω, με είκοσι μοίρες κλίση, χρειάζεται προσοχή, ιδίως για μαγείρεμα και τάβλι!

6/9: Η όστρια έσπασε, φέρνοντας σιγόντα. Ξεμουδάρουμε κά-νοντας και καλύτερα όρτσα. Μεσημβρινό στίγμα: 18 ° 11'N., 173 °37'D. Το απόγευμα φάνηκαν οι βόρειες απόκρημνες ακτές του Βαβάου.

Ανατολικά του αρχιπελάγους λήγει η γεωτεκτονική πλάκα του δυτικού Ειρηνικού, δημιουργώντας ένα αβυσσαλέο ρήγμα βάθους έξι χιλιάδων μέτρων. Οι αργές κινήσεις προκάλεσαν την τοπική ανύ-ψωση του πυθμένα κατά πενήντα μέτρα, υπερυψώνοντας τις υπάρχουσες κοραλλιογενείς δομές καθαρά πάνω από την επιφάνεια. Με τον τρόπο αυτό αναδύθηκαν τα θεμέλια της μεγάλης ατόλης, δημι-ουργώντας έτσι ένα πολύπλοκο σύμπλεγμα νήσων.

Σχετικά εύκολα θα καταπλεύσουμε νυχτιάτικα με αστρόφως, βυθόμετρο και τα ακριβή δορυφορικά στίγματα στο βαθύκολπο αρ-χιπέλαγος, που ορθώς ονομάζεται «Φιόρδ της Ωκεανίας». Για του-λάχιστον μιάμιση ώρα η Άννα Μαρία τιμονεύει στο δαίδαλο, ανιχνεύοντας το σκοτάδι, ενώ εγώ ιδρώνω στο τραπέζι με τους χάρτες, ελέγχοντας την πορεία μας. Όσο βολική κι

αν είναι η πλοήγηση με όργανα, νιώθουμε ανακούφιση όταν επιτέλους φουντάρουμε μπροστά σε μια αμμουδερή παραλία.

Έχουμε πλέον φτάσει στο λίκνο των ναυτικών της Πολυνησίας, απ' όπου οι απολυταρχικοί Τογκάνοι ηγεμόνες υπέταξαν τα γειτονικά αρχιπελάγη με τους πολεμικούς τους στόλους. Κατά την επίσκεψη του εξερευνητή Κουκ στη νότια πρωτεύουσα Τογκατάπου, ο πανούργος βασιλιάς των νησιών κατάλαβε τα σχέδια της βρετανικής υπερδύναμης και «απόκρυψε» το Βαβάου, ισχυριζόμενος ότι τα βόρεια νησιά δεν πρόσφεραν σίγουρα αγκυροβόλια. Οι Άγγλοι δεν είχαν άλλη επιλογή παρά να εμπιστευθούν τους ντόπιους πλοηγούς τους και σε μερικά χρόνια εγκατέστησαν ναύσταθμους σε όλο τον Ειρηνικό, παραλείποντας το Βαβάου, την πιο ευπρόσιτη, ευρύχωρη και ίσως ασφαλέστερη ράδα της περιοχής! Οι επόμενοι Ευρωπαίοι που την «έπαθαν» στα Τόγκα ήταν το πλήρωμα του «Μπάουντου». Στο αγκυροβόλιο Χαπάι διαδραματίστηκε η ξακουστή ανταρσία, που οδήγησε τον ύπαρχο Κρίστιαν να καταλάβει το πλοίο για να επιστρέψει στην ειδυλλιακή Ταϊτή. Λιγότερη γνωστή είναι η συνέχεια του ταξιδιού για τον τέως καπετάνιο Μπλάι, ο οποίος παρέα με δέκα έμπιστους κατόρθωσε να διασχίσει τον υφαλόσπαρτο ωκεανό έως την Ινδονησία, διανύοντας 6.600 μίλια με μια ακούβερτη φαλαινίδα, πραγματοποιώντας μοναδικό άθλο χωρίς όργανα και χάρτες, σε ανεξερεύνητες εκτάσεις κατοικημένες από άγριες φυλές. Γιατί αν οι Πολυνήσιοι εφάρμοζαν σποραδικά την ιεροτελεστική ανθρωποφαγία, οι Μελανήσιοι των δυτικών νησιών συνήθιζαν να τρώνε τους... καλεσμένους και όποιος άκουγε: «Θα σου κάνω το τραπέζι» το έβαζε στα πόδια! Λίγα χρόνια αργότερα οι Τογκάνοι κατάφεραν να κουρσέψουν ένα... πειρατικό(!) πλοίο και αποτέλεσαν έτσι τους πρώτους Πολυνήσιους με πυροβολικό. Όταν άρχισαν να καταφθάνουν οι ιεραπόστολοι, προάγγελοι των αποικιακών υπερδυνάμεων που προσαρτούσαν το ένα μετά το άλλο τα νησιά της Ωκεανίας, ο βασιλιάς Ταόφα Αχάου Τόπου κατάλαβε ότι άρχιζε μια νέα εποχή για την Πολυνησία. Προλαβαίνοντας το κακό που κατέστρεψε πολιτικοκοινωνικά τις Σαμόες και την Ταϊτή, αγκάλιασε μεν το χριστιανισμό, αλλά έδωσε όλους τους ξένους μισιονάριους. Παράλληλα, προκήρυξε γραπτό σύνταγμα όπου, μεταξύ άλλων, απαγόρευε σε αλλοδαπούς να αγοράζουν γη, προμηνύοντας τη λεηλασία της Χαβάης και της Νέας Ζηλανδίας. Η βρετανική αυτοκρατορία, που βρέθηκε προ τετελεσμένων γεγονότων, δεν είχε παρά να συνάψει συνθήκη «προτεκτοράτου» με το μικρό αλλά ενεργό βασίλειο. Η παράδοση πολιτικού αλωπεκισμού συνεχίζεται με το σημερινό τετράπαχο ηγεμόνα Τόπου τον Τέταρτο, που καταφέρνει παρ' όλες τις δικαιολογημένες γκρίνιες να διαφυλάττει το απολυταρχικό καθεστώς του. Στο εξωτερικό, Αμερικάνοι κι Αυστραλοί έτρεχαν και δεν πρόφταναν, λούζοντας το αρχιπέλαγος με οικονομική βοήθεια, όταν, εν μέσω Ψυχρού Πολέμου, υπέγραψε ξαφνικά συνθήκη φιλίας με την τότε ΕΣΣΔ!

Τα αμέτρητα μουράγια, ο σταθερός αέρας και οι ήρεμες φιδωτές πλωτές δίοδοι καθιστούν το αρχιπέλαγος πολυπόθητο προορισμό θαλάσσιων ταξιδιωτών. Το Βαβάου και η Ραγιατέα της Γαλλικής Πολυνησίας αποτελούν τα μοναδικά μέρη όπου οι τουρίστες μπορούν να νοικιάσουν σκάφη για ιστιοπλοΐα, ψάρεμα ή για να παρακολουθήσουν την ετήσια αποδημία των φαλαινών. Με άλλα λόγια, επικρατεί πολυκοσμία στο θαλάσσιο χώρο! Τις δύο εβδομάδες της παραμονής μας, η κύρια δυσκολία δεν ήταν να επιλέξουμε αγκυροβόλιο, αλλά να βρούμε κάποιο με ησυχία. Τουλάχιστον μας δόθηκε η ευκαιρία να ξαναναταμώσουμε άλλους φίλους κρουαζιεράδες. Όσο για τους κατοίκους είχαν ψυχικά θωρακιστεί, αμυνόμενοι κατά της ξενόφερτης βαβούρας ή πέφτοντας με τα μούτρα στο κυνήγι του δολαρίου με το να οργανώνουν «παραδοσιακά» συμπόσια και να πωλούν είδη χειροτεχνίας. Μάταια προσπάθησε η Άννα Μαρία να διεισδύσει σε απομονωμένα χωριά, κάνοντας «ότο στόπ». Όπου πήγε, βρήκε τους ντόπιους κουμπωμένους ή φευγάτους, καθώς, εν αγνοία της, εμφανίστηκε με το αμάξι των φοροεισπρακτόρων!

Εάν ευχαριστηθήκαμε την ιστιοπλοΐα και τις καταπληκτικές τογκάνικες παραλίες σε σύγκριση με την υπόλοιπη Πολυνησία, βρήκαμε το αρχιπέλαγος απογοητευτικό. Χωρίς μεγάλο ενδιαφέρον η κωμόπολη Βαβάου, άχαρη η λαϊκή της αγορά, μονάχα οι πανταχού παρόντες χοίροι έδιναν κάποια γραφικότητα στους απρόσωπους, σκονισμένους δρόμους.

Επόμενο σταθμό αποτελούσαν τα νησιά Φίτζι. Αφήσαμε την Πολυνησία για να μπούμε στη

Μελανησία. Θα συναντήσουμε αλ-λιώτικους λαούς, με διαφορετική ιστορία και πολιτισμό. Μεταξύ Τόγκα και Φίτζι βρίσκεται το Αρχιπέλαγος των Λάου, μια στιχάδα κοραλλένιων νήσων και ατολών που κατοικείται από τους νεγρο-ειδείς Μελανήσιους, υποτελείς ως τον περασμένο αιώνα των βα-σιλέων της Τόγκα. Δυστυχώς για μας και ευτυχώς γι' αυτούς η πε-ριοχή θεωρείται κλειστή σε αλλοδαπούς, αφού χρειάζεται πρώτα κα-νείς μια «κατ' εξαίρεση άδεια» από το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης της Σούβα, πριν επισκεφθεί τα νησιά. Κρίμα, καθώς το αρχιπέλα-γος βρίσκεται σε βολική θέση για ενδιάμεσο σταθμό και για να εκτιμηθούν οι πολιτιστικές διαφορές ανάμεσα σ' αυτούς τους γειτονι-κούς λαούς.

Μελανησία

22/9: Σαλπάρουμε νωρίς το πρωί, μόλις τελειώσαμε τις διατυπώσεις. Για τα 400 μίλια έως τη Λεβούκα, λιμάνι εισόδου στα Φί-τζι, ο καιρός προβλέπεται καλός. Με πρυμίο λεβάντε πετάει η «Καλλίπυγος», ενώ εμείς ευχαριστιόμαστε τις ωραίες συνθήκες θωρώντας τους λόφους του Βαβάου να χάνονται στην πρύμνη. Το βραδινό δελτίο καιρού αναφέρει τον ερχομό ενός πολύ έντονου κρύου μετώπου, βρίσκεται όμως μακριά και θα 'χουμε ήδη φτάσει στον προορισμό μας πριν ζυγώσει, ή έτσι νομίζαμε.

Την επόμενη μέρα, 23 Σεπτέμβρη, ο άνεμος γρεγάρησε. Τα πράγ-ματα σοβάρησαν, αφού το πρωινό δελτίο μάς πληροφόρησε ότι το μέ-τωπο επιτάχυνε βαθαινοντας. Κινείται πλέον με 50 κόμβους. Μια ματιά στο χάρτη μάς προβληματίζει, αφού υπολογίζουμε τη συνάντηση με το σύστημα για την επομένη το μεσημέρι, όταν θα βρισκόμαστε κα-ταμεσής του υφαλόσπαρτου Αρχιπελάγους Λάου. Ενώ προσπαθού-με να εκπονήσουμε την ασφαλέστερη τακτική, λαμβάνουμε από άλ-λη πηγή δεύτερο δελτίο που επιβεβαιώνει τη συνεχή επίσπευση της κακοκαιρίας. Λίγες οι εναλλακτικές λύσεις: να καταπλεύσουμε πα-ράνομα σε μια από τις προκείμενες βραχονησίδες, να κάνουμε αντι-μονή ή να επιστρέφουμε στο Βαβάου 70 μίλια πίσω. Χωρίς χρονο-τριβή, κάνοντας τακ, κατευθυνόμαστε προς τα νησιά Τόγκα.

Λογαριάζουμε την άφιξη γύρω στα μεσάνυχτα. Το ψυχολογικό βα-ρόμετρο πέφτει ραγδαία όπως και το μετεωρολογικό! Τελικά, πριν βραδιάσει, και ενώ επανεμφάνιστηκαν οι μεμονωμένοι κώνοι των ηφαιστειών, μας προλαβαίνει η κακοκαιρία. Με το ένα ραγάνι πίσω από το άλλο μαίνεται ο γαρμπής, αναγκάζοντάς μας να ταξιδέψου-με αμπάσο μούδα. Αποδεδειγμένα το σύστημα επιταχύνθηκε, αφού συμπεραίνουμε ότι κινείται με 60 κόμβους! Πλέοντας στ' ανοιχτά δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος και σκεφτόμαστε σοβαρά να ξαναπάρουμε κατεύθυνση για τον αρχικό μας προορισμό. Έχοντας όμως ένα καλό μουράγιο μόλις λίγα μίλια μπροστά μας, διαλέγουμε να ξαπο-στάσουμε στο αγκυροβόλιο και να σαλπάρουμε νωρίς την επομένη.

24/9: Παίρνουμε πάλι πορεία προς τη δύση. Αυτή τη φορά δεν αντιμετωπίζουμε κανένα πρόβλημα, αφού με όλη την ιστιοφορία και ελαφρύ σορόκο καβατζάρουμε μέσα σε δύο μέρες τις αμπασαδούρες και τους κοραλλένιους υφάλους της στιχάδας των Λάου, λί-γα μίλια μόνο από τη μια ξέρα στην άλλη και ολοένα ελέγχουμε την έκπτωση λόγω των δυνατών ρευμάτων στα στενά. Στην παρυφή του αντικυκλώνα ο άνεμος παραμένει ελαφρύς αλλά ούριος. Έτσι συνεχίζουμε μπαλονάτοι μες στη νύχτα, σκίζοντας την ακύμαντη επι-φάνεια. Κατά τις δύο το πρωί κάνουμε τσίμα. Επιστρέφοντας στη χαβούζα, παρατηρούμε ένα μόνιμο κι ανεξήγητο αφροστεφές κύ-μα που μας ακολουθεί φωσφορίζοντας στο γαλατένιο αστρόφως. Με αμηχανία και αναστάτωση

συνειδητοποιούμε ότι ρυμουλκούμε ένα μεγάλο ψάρι στην άκρη του τεζαρισμένου παρκετόσκονου της συρτής. Με δυσκολία ανελκύσαμε στην πρύμνη έναν εικοσάκιλο «κιτρινόπτερο» τόνο, ενάμισι μέτρο μήκος! Με τη γάτα να χοροπηδάει ενθουσιασμένη μες στα πόδια μας, άρχισε η αιματηρή διαδικασία του γδαρσίματος και του φιλεταρίσματος. Γεμίσαμε έντεκα γυάλες συνολικά, τις οποίες η Άννα Μαρία πρώτα αποστείρωσε στις χύτρες πίεσης και τον υπόλοιπο τον κόψαμε λεπτές λωρίδες για λιαστό.

Με την ταχύτητά μας υπολογίσαμε τον κατάπλου την επομένη στις δύο το πρωί. Έτσι «κόψαμε δρόμο», αντικαθιστώντας μπαλό-νι με τζένοα. Χωρίς δυσκολίες, χάρη στο σταθερό λεβάντε και στην καλή σήμανση, περιπλεύσαμε κοραλλένιες λωρίδες και νησόπουλα, ανα-τολικά εμπόδια που προστατεύουν τη νήσο Οβαλάου, και ξημερώ-ματα της 28ης μπουκάραμε στο κοραλλένιο στενό της ράδας. Μέρα Κυριακή, ο λιμενάρχης μάς υπέδειξε από το ραδιοτηλέφωνο ένα αγκυροβόλιο, τονίζοντας ότι έπρεπε να περιμένουμε την επομένη, εργάσιμη, για να βγούμε στη στεριά και να πρατικάρουμε. Τόσο το καλύτερο, αφού γλιτώναμε τις υπερωρίες των Αρχών και μπορού-σαμε να ρίξουμε ένα σοβαρό ύπνο. Το απογευματάκι με τον καφέ χαζέψαμε την καταπράσινη κι απότομη ακτή, με τα πολλά νεοκλα-σικά κτίρια στην παραλία. Νότια διακρίναμε τους λιμενίσσιους ντόκους και το μεγάλο κονσερβοποιείο, ενώ στ' ανατολικά οι αφρόεσσες ξέρες διέκοπταν την πελαγίσια ρεστιά. Με τα κιάλια παρα-τηρήσαμε, από τις επιγραφές, ότι σχεδόν όλοι οι μαγαζάτορες ήταν Ινδοί. Εξετάζοντας τους περαστικούς, αντιληφθήκαμε πως τα φανταχτερά σάρια ξεχώριζαν από τις λιτές αμφιέσεις των Μελανησιών. Ήταν πλέον φανερό, απομακρύνόμασταν από την καρδιά του Ειρηνικού, ζυγώνοντας σταδιακά προς την Ασία. Αλλοεθνείς μέτοικοι, οι Ινδοί υποχρεώθηκαν σε μετανάστευση, με σύμβαση, από τους Εγγλέζους αποικιοκράτες για να δουλέψουν σαν γεωργοί στους μεγάλους ζαχαροκαλαμώνες. Όχι ότι από τα νησιά έλειπε το εργατικό δυναμικό, αλλά απλώς γιατί οι φιλοτάραχοι Φιτζιανοί αρέσκονταν στην ίδια αμεριμνησία και φυγοπονία όπως οι υπό-λοιποι λαοί της τροπικής Ωκεανίας! Οι Βρετανοί βρήκαν την απλή λύση να μισθώσουν τη γη από τους Μελανήσιους για να παραμεί-νουν οι ντόπιοι χορτάτοι και ήσυχοι στα χωριά τους, ενώ οι μετανάστες Ινδοί καλλιεργούσαν τις φυτείες. Με την πάροδο του χρό-νου και την αποαποίκηση οι Φιτζιανοί αποδείχθηκαν ικανότατοι πολιτικοί και τα μελανησιακά στρατεύματα έγιναν αναντικατά-στατα κατά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο και στις ζούγκλες της Μαλαισίας το 1960. Από την πλευρά τους, οι Ινδοί έπαιζαν ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στην οικονομία, ελέγχοντας πλέον βιομηχα-νία, εμπόριο και τράπεζες. Οι δύο εθνότητες παρέμειναν αναφομοίωτες και σε συνεχή διάσταση λόγω των κοινωνικών, θρησκευ-τικών και οικονομικών διαφορών. Με όμοια ποσοστά πληθυσμού ήταν επόμενο οι Ινδοί να αναδειχθούν και νικητές στις εκλογές το 1987, αφού δέλεασαν αρκετούς Μελανήσιους χάρη στα σοβαρά και βιώσιμα οικονομικά προγράμματα. Την επομένη κιόλας των εκλο-γών έγινε πραξικόπημα, ο συνταγματάρχης Ραμπούκα επανέφερε τους Φιτζιανούς στον πολιτικό έλεγχο, αφήνοντας στους Ινδούς την εναλλακτική λύση ή να παραμείνουν στα νησιά για «άρμεγμα» ή να σηκωθούν να φύγουν. Τα χρόνια πέρασαν, αδιέξοδο κι εκβια-σμός παρέμειναν στη νωχελική τροπική καθημερινότητα. Η χώρα σκισμένη στα δύο από την ασάφεια των σχέσεων μεταξύ κοινοτή-των, ταλαντεύεται ανάμεσα στην αδιαφορία και στην ανοιχτή αντι-παράθεση. Τα υπάρχοντα προβλήματα οξύνθηκαν και από την αναμενόμενη διαφθορά που μαστίζει όλες τις εύκρατες περιοχές.

Με κάποια ανησυχία ατενίσαμε την πρώτη μας μέρα στη Λεβούκα. Είχαμε ακουστά για το ζήλο των Φιτζιανών επισήμων και για την αυστηρότητα, λόγω χούντας, με την οποία λειτουργούσαν. Γρή-γορα όμως αντιληφθήκαμε ότι στην κωμόπολη η τροπική ρουτίνα εί-χε πάλι πάρει το πάνω χέρι. Πόσο άκαμπτος μπορεί να παραμείνει κανείς όταν τον χαϊδεύουν οι αληγείς και τον υπονομεύει η γλυκιά νησιώτικη απραξία; Ναι μεν αντιμετωπίσαμε έναν καταγιγισμό εντύ-πων και εγγράφων προς συμπλήρωση εις τριπλούν και τετραπλούν, αλλά χωρίς φασαρίες και παρατράγουδα. Ύστερα από λίγες ώρες ήμασταν ελεύθεροι να κινηθούμε κατά βούληση στην παλιά πρω-τεύουσα των Φίτζι.

Ο τόπος έχει μια ιδιαίτερη προσωπικότητα. Είναι ανοιχτός προς το πέλαγος και ταυτόχρονα

απλωμένος στους πρόποδες της δρυμώδους βουνοπλαγιάς. Οι άνθρωποι είναι χαμογελαστοί· ένα μείγμα Μελανησιών, Ινδών, Πολυνησίων και Ευρωπαίων τονίζει την ιστορικότητα. Οι πρόγονοι των σημερινών Φιτζιανών αποδήμησαν γύρω στο 1000 μ.Χ. από τη Νέα Γουινέα. Οι ψηλόσωμοι νε-γροειδείς Μελανήσιοι δεν ήταν τόσο επιδέξιοι ναυτικοί όσο οι Πολυνήσιοι και παρέμειναν ορεισίβιοι, αφοσιωμένοι στη γη, ανα-πτύσσοντας εξελιγμένες μορφές γεωργίας και κτηνοτροφίας. Επί-σης, επιδείκνυαν μοναδικές στρατιωτικές ικανότητες σε χερσαίους πολέμους. Οι διαστάσεις μεταξύ των φεουδαρχών και οι συνεχείς προσπάθειές τους να επιβληθούν ο ένας επί του άλλου οδήγησαν σε μόνιμη εμπόλεμη κατάσταση, ενώ οι ανατολικές περιοχές, ελεγχό-μενες από τις πολυνησιακές ναυτικές δυνάμεις, παρέμεναν υποτε-λείς των βασιλέων της Τόγκα. Η βαναυσότητα των εχθροπραξιών έφτανε σε απίστευτα όρια, αφού οι αντίπαλοι κατακρεουργούσαν αιχμαλώτους, έσφαζαν γυναικόπαιδα, διαμέλιζαν νεκρούς και στη συνέχεια τους έψηναν σε φούρνους. Τα δε κρανία των επωνύμων εχθρών τα διατηρούσαν ως λάφυρα και τα μεταχειρίζονταν σαν ιεροτελεστικές κούπες. Η θηριωδία δεν περιοριζόταν στις εκστρα-τείες. Στις ειδικές τελετές, όπως η βάφτιση ενός νέου πλοίου, χρη-σιμοποιούσαν αιχμαλώτους σαν καταράκια για την καθέλκυση.

Εκτός από την ανθρωποφαγία οι Φιτζιανοί έκαναν επίσης αρκετή χρήση χιούμορ, αφού — όπως καταγράφηκε— έκοψαν το χέρι ενός εν ζωή αιχμαλώτου, τον τάισαν ένα κομμάτι και τον ρώτησαν αν του άρεσε... το κοψίδι! Εύκολα συμπεραίνει κανείς τι έγινε όταν απο-βιβάστηκαν οι πρώτοι ιεραπόστολοι και οφείλουμε την καλύτερη πε-ριγραφή στον Όσκαρ Ουάιλντ, που δίκαια επέμενε ότι οι μισιονάριοι αποτελούσαν θεία παροχή τροφής για απόρους κι υποσιτι-σμένους κανίβαλους! Την ίδια εποχή, αρχές του 19ου αιώνα, ενώ γί-νονταν γνωστά τα διάφορα περάσματα μέσα από τα υφαλόσπαρτα πελάγη των Φίτζι, άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους Ευρωπαίοι και Αμερικάνοι έμποροι που αντάλλασσαν το πολύτιμο -και εν-δημικό- σανταλόξυλο με πυροβόλα όπλα. Οι εχθροπραξίες τότε έφτασαν στην αποκορύφωση, με την επικράτηση του αρχηγού των ανατολικών περιοχών, φύλαρχου Θακαμπάου. Η συνεχής πίεση των αποικιακών υπερδυνάμεων για παραχωρήσεις και προνόμια οδή-γησε τον Θακαμπάου να ενδώσει στις απαιτήσεις των εμπόρων, πα-ρέχοντας την ευπρόσιτη Λεβούκα ως ελεύθερο λιμάνι. Οι κομπίνες και οι εκβιασμοί δε σταμάτησαν όμως, κι έτσι σε λίγα χρόνια τα Φί-τζι έγιναν αποικία της βρετανικής αυτοκρατορίας.

Στις αρχές του 20ού αιώνα, μια σειρά καταστρεπτικών κυκλώ-νων οδήγησαν τους Άγγλους να εγκαταλείψουν τη Λεβούκα, ιδρύο-ντας τη νέα πρωτεύουσα στον ευρύχωρο όρμο της Σούβα. Από τό-τε το Οβαλάου έπεσε σταθερά σε λήθαργο. Τα νεοκλασικά μέγα-ρα και κτίρια μούχλιασαν ή σάπισαν και μόνο χάρη στο κονσερ-βοποιείο παρέμειναν αρκετοί κάτοικοι για να χαρακτηρίζεται ακό-μα η Λεβούκα «πόλη».

2/10: Έπειτα από μερικές ήσυχες ημέρες στο κοιμισμένο Οβαλάου, σαλπάρουμε για τη μητρόπολη του νότιου Ειρηνικού, τη σφύζουσα από ζωή και κοσμοπολίτικη Σούβα. Αναχωρώντας ξημερώ-ματα, περιπλεύσαμε τις εσχατιές των υφάλων νότια κι ανατολικά των ακτών της Φιτζιλέβου. Την ώρα που η δύση κοκκίνιζε τις δασερές παραλίες, ζυγώσαμε την πυκνοκατειλημμένη ράδα. Μες στο σκοτάδι βρήκαμε αγκυροβόλιο κοντά στο ναυτικό όμιλο, ανάμεσα σε εξή-ντα άλλα ιστιοφόρα! Την επομένη αποβιβάστηκαμε στον όμιλο όπου συνωστίζονταν οι Αγγλοσάξονες της Σουβά, πίνοντας παγω-μένες μπίρες γύρω από το μεγάλο μασόνιο μπαρ με τα λάβαρα και τις ναυτικές γκραβούρες.

Νότια και παράλληλα στους ντόκους της λιμενικής ζώνης απλώ-νονταν τα αποικιακά κτίρια της πρωτεύουσας. Μια πραγματική Βαβυλωνία κινέζικων, ινδικών και ευρωπαϊκών μαγαζιών, με λα-βυρινθώδη σοκάκια και στριμωγμένα πλήθη. Με τις αισθήσεις μας αμβλυμένες τόσον καιρό στις γαστρονομικές αγεψιές του Ειρηνι-κού, λιγουρευτήκαμε τα μπαχαρικά και, «ρινηλατώντας», μπουκά-ραμε σ' ένα ινδικό καπηλειό όπου περιδρομιάσαμε καυτερές αμ-βροσίες! Εκτός από εξαίρετοι μάγειροι οι Ινδοί αποδεικνύονται και επιχειρηματικοί δαίμονες. Έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να ξε-σκουριάσουμε τη ρωμαϊκή τέχνη του παζαριού για να προμηθευ-τούμε σε πολύ

συμφέρουσες τιμές από χρώματα έως παπούτσια.

Γρήγορα όμως βαρεθήκαμε τη διεθνή πολυκοσμία του αγκυροβολιού και την έλλειψη ντόπιου ρυθμού στη μεγαλούπολη και μεθορμίσαμε λίγα μίλια παράμερα, στη μικρή αβάλη Λάμι. Εκεί πραγματοποιήσαμε αρκετές τσάρκες, απολαμβάνοντας τη νησιώτικη φιλοξενία. Ένα ξαφνικό κρύο μέτωπο μας χάλασε κάποια σχέδια εκδρομών, φέρνοντας καταρρακτώδεις βροχές, αλλά μας επέτρεψε να γεμίσουμε τις δεξαμενές και τα δοχεία νερού χωρητικότητας 340 λίτρων σε τριάντα ώρες, χάρη στην ειδική πλαστική τέντα τριών τετραγωνικών μέτρων. Ας σημειωθεί πόσο επίκαιρη παραμένει αυτή η παλιά ναυτική τέχνη περισυλλογής βρόχινου νερού, ιδίως όταν βρίσκει κανείς σε μέρη όπου το πόσιμο νερό είναι αμφιβόλου ποιότητας. Αφού προμηθευτήκαμε τις απαραίτητες άδειες, εγκαταλείψαμε τη Σουβά και φτάσαμε στη Λαουτόκα μετά τέσσερις ημερήσιους πλόες. Ο φρέσκος λεβάντες μάς έσπρωχνε ταχύτατα από το ένα μουράγιο στο άλλο, προσορμίζοντας νωρίς τα απογεύματα στο κάθε κοραλλένιο απάγκιο. Φουντάροντας πάντα μακριά από τα διάφορα χωριά, πετυχαίναμε τη διαφύλαξη της «κοινής ησυχίας» και συνάμα αποφεύγαμε γελοίες τελετές «κάβα» με τους κατά τόπους φυλάρχους.

Με μπουκαδουρίτσα καταπλεύσαμε στη Λαουτόκα. Στην οικονομική πρωτεύουσα της νήσου όλα κινούνται με τους Ινδούς. Οι αεικίνητοι Ασιάτες είναι παντού. Το ενδιαφέρον μας όμως βρισκόταν μακριά από τις βρομερές τσιμινιέρες των χημικών εταιρειών, τους καμένους ζαχαροκαλαμώνες ή τις αστικές χαρές του κέντρου. Σταβέντο των υψηλών βουνών της Φιτζιλέβου επικρατούν αιθρία και θερμικοί άνεμοι έξι μήνες το χρόνο. Τέλειες συνθήκες για κρουαζιέρα ανάμεσα στα πάμπολλα νησόπουλα της σμαραγδένιας κοραλλιογενούς λιμνοθάλασσας. Απεριόριστες δυνατότητες βόλτας ή αγκυροβολήματος στα 1.000 τετραγωνικά μίλια της ρηχής περουζένιας λεκάνης, που αποτελούν ασφαλώς ένα από τα καλύτερα «ιστιοπλοϊκά» πεδία στον κόσμο. Δυστυχώς, πληρώσαμε ακριβά τη λόρδα που μας έσπρωχνε από τη μία λοκάντα στην άλλη, αφού αρπάξαμε μια βαρβάτη ίωση που μας καθήλωσε στις κουκέτες. Έτσι αντί να περάσουμε σε ναυτικό παράδεισο την τελευταία μας βδομάδα στα Φίτζι, τη βγάλαμε κλινήρεις με αντιβίωση και φιδέ!

Όταν συνήλθαμε κάπως, έληγε η άδεια παραμονής μας και ετοιμαστήκαμε για το επόμενο σκέλος του ταξιδιού, την περαντζάδα των 1.600 ν.μ. ως την Αυστραλία. Η ρότα περνούσε σύρριζα από το κακόφημο νότιο άκρο της Νέας Καληδονίας, που μας πρόσφερε στην ανάγκη τη δυνατότητα να ξαποστάσουμε. Χάρη στις καθημερινές επαφές στα βραχεία, οι Ελληνοαυστραλοί φίλοι ραδιοερασιτέχνες παρακολουθούσαν τον αργό αλλά σταθερό ερχομό μας προς τη νέα τους πατρίδα.

2/11: Με την πρωινή φυρονεριά επωφεληθήκαμε από τον μπάτη και το ευνοϊκό ρεύμα για να βγούμε γρήγορα από τη λιμνοθάλασσα. Σε μόλις δυο ώρες ανοιχτήκαμε αρκετά για να δεχτούμε τους αληγείς και το σοροκολεβάντε. Δευτερόπρυμα με μικρή τζένοα και μουδαρισμένη μαϊστρα πλέουμε γοργά προς τα νοτιοδυτικά. Με την πάχνη της ζέστης σβήνουν στην πρύμνη μας τα τελευταία στεριανά σημάδια. Αρματώνουμε μια τεντούλα στη χαβούζα για να χαρούμε τη σταθερή πορεία στο δροσερό ίσκιο. Σε λίγες ώρες βρισκόμαστε μονάχοι στο πέλαγος κι αναπολούμε τις μέρες που περάσαμε στο τελευταίο ωκεάνιο αρχιπέλαγος, αναλύοντας τις αναμνήσεις μας. Όσο φιλικό κι αν ήταν οι κάτοικοι, νιώσαμε έντονα τη βεβήλωση του «πρωτόγονου» πολιτισμού από τη διαφθείρουσα αποικιακή επιρροή. Με τα τόσα συμφέροντα στη μέση, πώς να επιζήσουν οι αρχαϊκές δομές; Το βράδυ μάς ξαναπιάνει πυρετός.

Τις τρεις επόμενες μέρες συνεχίζουμε με τον ίδιο ταχύ ρυθμό και την πελαγίσια ρουτίνα. Εκτός από τις βάρδιες και τυχόν εναλλαγές πανιών, ο πυρετός με κρατάει στην κουκέτα, η Άννα Μαρία ανέλαβε όλες τις υπόλοιπες ευθύνες. Καθώς η ξεκούραση δε φέρνει καμία εμφανή βελτίωση στην υγεία μου, αποφασίζουμε να σταματήσουμε στη Νέα Καληδονία για έναν ιατρικό έλεγχο.

Ο αέρας στράφηκε ελαφρύς λεβάντες και μας αναγκάζει να ταξιδέψουμε μπαλονάτοι τις δύο τελευταίες μέρες: τέλειες συνθήκες αν δεν ήμουν ασθενής. Πρώτη φορά που αρρωσταίνει εν πλω ένας από μας και στην αγωνία προστίθεται η δαμόκλειος σπάθη ενός τροπικού χαμηλού, κυκλώνας σε ανάπτυξη που σιγοβράζει 800 ν.μ. βόρειό μας, κοντά στα νησιά Βανουάτου.

7/11: Η μπουνάτσα άπλωσε το πέπλο της και με τη μηχανή ζυγώ-νουμε την κοκκινωπή οροσειρά της Νέας Καληδονίας. Επειδή δεν προλαβαίνουμε την παλίρροια για να μπούμε στη δυτική λιμνοθά-λασσα όπου βρίσκεται η πρωτεύουσα Νούμεα, ειδοποιούμε ραδιο-φωνικά το τελωνείο και καταπλέουμε στο μικρό όρμο Γιάτε. Ύστε-ρα από λίγες ώρες ύπνου επισκεπτόμαστε το τοπικό κέντρο υγείας, όπου ο νεαρός Γάλλος γιατρός δε βρίσκει τίποτα το ύποπτο και με πα-ραπέμπει για αναλύσεις στην πρωτεύουσα. Στο μικρό χωριό συνει-δητοποιούμε την ένταση που επικρατεί μεταξύ λευκών και Μελανησίων. Μόλις δέκα χρόνια έχουν περάσει από τις αιματηρές συ-γκρούσεις, όταν οι νησιώτες επαναστάτησαν εναντίον των Γάλλων εποίκων, οι, οποίοι, είναι αλήθεια, φέρονταν άθλια στον ντόπιο πλη-θυσμό. Γαλλική αποικία από τα μέσα του 19ου αιώνα, το μεγάλο νη-σί προσφέρει στους λευκούς τεράστια κέρδη χάρη στα μυθώδη αποθέματα νικελίου, ενώ μέχρι πρότινος οι Μελανήσιοι δεν είχαν την παραμικρή πρόσβαση ούτε δικαιώματα στον ορυκτό πλούτο της ίδιας τους της χώρας. Τα πράγματα άλλαξαν. Δυστυχώς οι νησιώτες δεν αποτελούν πλέον την πλειονότητα και ο απλός νόμος των αριθμών πα-ρεμποδίζει τη λειτουργία της δημοκρατίας. Με άλλα λόγια, συναντάμε μια παρόμοια κατάσταση με τα Φίτζι. Φυλετική πόλωση και επι-κράτηση μιας μικρής πλειοψηφίας χάρη στη στρατιωτική βία...

Στα Βανουάτου ξέσπασε κακοκαιρία, αφού προβιβάστηκε σε κυ-κλώνα με το όνομα Βάνα· 600 ν.μ. πιο πέρα, μεθορμίζουμε στη Νουμέα, διαπλέοντας την πανέμορφη λιμνοθάλασσα με αιθρία και μπουκαδούρα. Κύρια χαρακτηριστικά των ακτών οι πορφυρές κρημνώρεις και οι συστοιχίες πανύψηλων ελάτων, ένα είδος μοναδι-κό στον κόσμο. Πανάκριβη η ζωή στην πρωτεύουσα, όλα εισάγονται από την Ευρώπη και φυσικά οι μαρίνες είναι απλησίαστες. Βρί-σκουμε ένα ασφαλές αγκυροβόλιο και αφού εκτελούμε τον επίση-μο κατάπλου στη Γαλλία, σέρνομαι για πλήρες «τσεκάπ» στο κρα-τικό νοσοκομείο. Χάρη στη μεγάλη ιστιοπλοϊκή αδελφότητα συνα-ντώ έναν ειδικό σε τροπικές ασθένειες, που προσφέρεται να με-λετήσει τα αποτελέσματα των αναλύσεων. Καθώς πλησιάζει στα-διακά ο κυκλώνας, μου συνιστά ξάπλα στο σκάφος και συχνή επα-φή μέσω VHF. Σαράντα οκτώ ώρες αργότερα ο καιρός άρχισε να χα-λάει: βαριά συννεφιά, όμβροι και σοροκάδα οχτώ μποφόρ, ενώ οι προβλέψεις δήλωναν ότι την επομένη ο άνεμος θα έπιανε τους ογδόντα κόμβους και θα γύριζε μαΐστρος. Όλη η ράδα αρχίζει πυρετώδεις προετοιμασίες. Τα μεγάλα σκάφη και τα πλοία ανοίγονται άρον άρον στο πέλαγος (η ασφαλέστερη τακτική), ενώ τα μικρά κρύ-βονται όπου το δυνατόν καλύτερα. Επωφελούμενοι από το μηδαμινό μας βύθισμα, χωνόμαστε σε έναν κοντινό βάλτο, αρματώνοντας κάβους κι αλυσίδες σ' ένα πυκνό δάσος μαγκρόβιων. Τα αειθαλή δέντρα του γένους ριζοφόρα αγκυροβολούν τις ατελείωτες εναέριες ρίζες τους βαθιά στην παλιρροϊκή λάσπη, προσφέροντας πολλαπλά σημεία πρόσδεσης, ενώ οι πυκνές φυλλωσιές καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της αρματωσιάς από τους δυνατούς αγέρηδες. Κατά-κοποι από την εξαντλητική προσπάθεια μέσα στο βούρκο και φαγομένοι από τα κουνούπια, ακούμε τα άγρια σφυρίγματα των σπιλιάδων στα δέντρα και στην κορυφή του άλμπουρου. Ανά τέσσερις ώρες αναμεταδίδονται μετεωρολογικά δελτία και νέες προβλέψεις για τις επόμενες κινήσεις του συστήματος, που φαίνεται να σταθεροποιείται μόλις 100 ν.μ. βορειοανατολικά. Προφανώς, στο πλά-ι των 20° η ακόμα χαμηλή θερμοκρασία της θάλασσας εμποδίζει την περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος. Η επόμενη καλή είδηση προέρχεται από το VHF, όπου ο γιατρός φίλος μας μου ανακοινώνει ότι όλες οι εξετάσεις είναι αρνητικές και επομένως δεν έχω... τί-ποτα. Μου συνιστά ξάπλα και κανένα... κλύσμα όπως στον «κατά φαντασία ασθενή» του Μολιέρου!

Θα περάσουμε μια μέρα παραπάνω στο βάλτο παρέα με άλλα τρία ιστιοφόρα μικρού βυθίσματος, έως ότου κοπάσει η θύελλα και σιγουρευτούμε ότι πράγματι ξεφούσκωσε ο κυκλώνας. Με την επιστροφή μας στη Νουμέα, ετοιμαζόμαστε εκ νέου για απόπλου. Από τις πολλές... ξάπλες (πρέπει να είναι θέμα χαρακτήρα!) νιώ-θω καλύτερα και ο πυρετός μειώθηκε στο ελάχιστο.

22/11: Έχοντας αποχαιρετήσει το γιατρό και την ιστιοπλοϊκή πα-ρέα, ξεμπουκάρουμε από τη λιμνοθάλασσα με πορεία για το Μπρίσμπαν. Τις δύο πρώτες μέρες επικρατεί καλοσύνη, κυνηγάμε τις ρέφλες με το μπαλόκι. Κατόπιν μας βρίσκει ένα κρύο μέτωπο, φέρνοντας φάτσες και φρέσκια όστρια. Κλειστή πλαγιοδρομία με δύο μούδες και φλοκάκι απολαμβάνουμε την ξέφρενη ολίσθηση

από το ένα κύμα στο άλλο, διαβάζοντας, μαγειρεύοντας και ακολουθώντας αυστηρώς την ιατρική συνταγή ως προς τις ξάπλες! Μεθαύριο φτάνουμε στην Αυστραλία. Μας περιμένουν μια νέα ήπειρος, νέες φιλίες, νέες εμπειρίες.

Παραθερισμός στην Αυστραλία

Η μέρα αρχίζει «συνοφρυωμένη». Σκόρπια μπαμπακάκια πυκνώνουν, σχηματίζοντας τεράστια βροχερά «κουνουπίδια»: τα νέφη των όμβρων. Ο αέρας παραμένει λεβάντες, επιτρέποντας καλή ταχύτητα για τον προορισμό μας, που έχει άλλωστε ιδιαίτερο συμβολισμό. Δε ζυγώνουμε απλώς μια νέα χώρα, αλλά και μια νέα ήπειρο. Αργά, κάτω από το ολόενα εντονότερο ηλιόφως, ζοφά η σκούρα γραμμή του πλωριού ορίζοντα και διακρίνουμε τις ομαλές οροσειρές του Κουίνσλαντ. Πιο νότια υψώνονται οι παράξενοι αιχμηροί σχηματισμοί των «Υάλινων Ορέων», σαν να σκίζουν το θαμπό ουρανοθέμελο.

Υπολογίζοντας για τα μεσάνυχτα την ώρα άφιξής μας στο λιμάνι E.T.A. του Μπρίσμπαμ, ειδοποιούμε ραδιοφωνικά το τελωνείο, δηλώνοντας ότι θα φτάσουμε στις οχτώ το πρωί της επομένης. Αναρωτιόμαστε όμως πώς θα περάσουμε τη νύχτα! Συναντώντας τον ωκεανό, το ποτάμι του Μπρίσμπαμ έφτιαξε ανοικτά των εκβολών ένα από τα μεγαλύτερα αμμόδη νησιά του κόσμου, μήκους 80 μιλίων! Σταβέντο απαγκιάζει το μακρόστενο κόλπο Μόρετον, παρέχοντας προφυλαγμένα ρηχά νερά. Δε μας ερέθιζε η ιδέα της ολονύχτιας αναμονής στη λιμνοθάλασσα, έτσι όταν συναντήσαμε ένα φιλόξενο ορμίσκο κατά το σούρουπο δεν το πολυσκεφτήκαμε και φουντάραμε. Άκρως παράνομη ενέργεια, αλλά ήμασταν ψόφιοι από την κούραση!

Έχοντας κλέψει λίγες ώρες ύπνου, σαλπάρουμε στα σκοτεινά κι αργοπορώντας διανύσαμε τα δεκαπέντε μίλια έως τον ντόκο του τελωνείου, όπου αποτελεσματικά και φιλικά μας πρατίκαρσαν οι Αρχές. Η χώρα, πραγματικό νησί-ήπειρος, έχει παραμείνει ανέπαφη από λογής ασθένειες, επομένως τον κύριο έλεγχο εισόδου εκτελεί η υγειονομική υπηρεσία. Αφού μας πήραν τα λίγα εναπομείναντα φρέσκα λαχανικά και φρούτα, μας επέβαλαν λόγω της γάτας περιορισμούς κινήσεων και απαγόρευση παραβολής σε ντόκο ή μαρίνα. Το τελευταίο δε μας στεναχώρησε πολύ, καθώς προτιμούμε τα αγκυροβόλια από τις μαρίνες για ευνόητους οικονομικούς λόγους! Έχοντας ολοκληρώσει τις διατυπώσεις σε λιγότερο από μια ώρα, τραβήξαμε προς την καρδιά του Μπρίσμπαμ, δέκα μίλια στ' ανάντη των μαιάνδρων του μεγάλου ποταμού.

Προάστια ακολουθούν τη βιομηχανική ζώνη και στη συνέχεια, μετά μια απότομη καμπύλη, ξεπετάγονται οι γυάλινοι ουρανοξύστες του κέντρου, που μαζί με τους βοτανικούς κήπους δίνουν ιδιαίτερο τόνο στο αγκυροβόλιο. Εδώ θα «παραθερίζαμε», περνώντας ασφαλισμένοι την τετράμηνη περίοδο των κυκλώνων της τροπικής ζώνης. Είχαμε σκεφτεί να επωφεληθούμε από το καλοκαίρι για να εξερευνήσουμε τις ανατολικές ακτές έως την Τασμανία, αλλά τόσο η αστάθεια των μετεωρολογικών συνθηκών και η έλλειψη λιμένων όσο και το χασομέρημα της παλινδρόμησης έγειραν την πλάστιγγα προς την παραμονή μας στην πρωτεύουσα του Κουίνσλαντ. Το Μπρίσμπαμ βόλευε πραγματικά, προσφέροντας τζάμπα αγκυροβόλιο, την ησυχία των σκιερών πάρκων της ακροποταμιάς, μόλις δέκα λεπτά από το κέντρο, ενώ εκατό μέτρα στα κατάντη βρίσκονται δημόσια λουτρά για ντους και μπουγάδα. Τουλάχιστον άλλα εκατό σκάφη γειτόνευαν στην ποταμίσια ράδα, στην πλειονότητα Αυστραλοί που έβγαιναν κουστουμαρισμένοι κάθε πρωί με τα βαρκάκια για δουλειά!

Στην υπερσύγχρονη πρωτεύουσα και στα άψογα προάστια τίποτα δεν πρόδιδε την ιστορία των καταναγκαστικών έργων και των εξόριστων Βρετανών καταδίκων που στην ουσία ίδρυσαν τη χώρα. Μοναδικά μνημεία της μαύρης αυτής εποχής τα λίγα εναπομείναντα νεοκλασικά κτίρια

από πέτρες κομμένες στα νταμάρια-φυλακές. Λες και η τωρινή τέλεια καθαριότητα θέλει να αποστειρώσει τα μιάσματα του παρελθόντος.

Χάρη στον ασύρματο είχαμε προ πολλού επαφές με Έλληνες ρα-διοερασιτέχνες της Αυστραλίας. Ένας από αυτούς, ο Γιάννης, έμε-νε στο Μπρίσμπακ, ενώ οι υπόλοιποι βρίσκονταν γύρω από το Σίδνεϋ, έτσι, χωρίς χρονοτριβή, συστηθήκαμε στην πολυπληθή ελληνική παροικία. Ο Γιάννης, που εργάζεται στο κέντρο, ήρθε αμέσως να μας συναντήσει, ενώ από το Σίδνεϋ ο Χάρης και ο Γιώργος έκαναν τον κόπο να διανύσουν 900 χμ. με αυτοκίνητο για να μας γνωρίσουν από κοντά. Άναυδους μας άφησε αυτή η αυθόρμητη προθυμία. Ιδίως όταν ο Χάρης μάς πληροφόρησε ότι ήρθαν να μας πάρουν για να μας ξεναγήσουν στο Σίδνεϋ! Δύσκολο να παρατήσουμε την «Καλλίπυγο» ανεπιτήρητη στην καρδιά μιας μεγαλούπολης. Μην μπορώντας όμως ν' αρνηθούμε την πρόσκληση, αποφασίσαμε ότι η Άννα Μαρία θα παρέμενε «βατσιμάνης», ενώ εγώ θ' ακολουθού-σα τους ξεναγούς μας. Ήδη προγραμματίζαμε μια χριστουγεννιά-τική εκδρομή, παρέα πλέον, αφού θα είχαμε σιγουρευτεί για την ασφάλεια της πλωτής μας κατοικίας.

Ξημερώματα αναχωρήσαμε για το νότο. Ο δρόμος ακολουθού-σε τις ανατολικές ακτές των κρατιδίων Κουίνσλαντ και Νιου Σάουθ Γουέιλς. Δεν μπορώ να πω ότι το θέαμα ήταν συγκλονιστικό, αφού παρουσιάζονταν μόνο επίπεδα βοσκοτόπια ή ανιαρά δάση ευκα-λύπτων, τα γηγενή αυστραλέζικα δέντρα. Ό,τι ενδιαφέρον όμως έλειπε από το δρόμο, αναπληρώθηκε από τις συζητήσεις με τους φί-λους μου. Πρώτη φορά συναντούσα μια τόσο πολυπληθή και συ-μπαγή ελληνική κοινότητα στο εξωτερικό. Απ' ό,τι μου είπαν, εκτός των λίγων Ελλήνων κατάδικων που εξορίστηκαν από τους Άγγλους ως λαθρέμποροι την εποχή των ναπολεόντειων πολέμων, οι Ρω-μιοί άρχισαν να φτάνουν το Μεσοπόλεμο, πρόσφυγες της Μικρα-σιατικής Καταστροφής. Δύσκολη περίοδος, αφού επικρατούσε πα-γκόσμια οικονομική κρίση, ενώ οι αυστραλέζικες αρχές ακολου-θούσαν πολιτική μετανάστευσης «για λευκούς μόνο», θεωρώντας τους μεσογειακούς... έγχρωμους!

Η κατάσταση άλλαξε με την πάροδο του χρόνου, καθώς οι Αυστραλοί συνειδητοποίησαν ότι για να επιζήσουν έπρεπε να εποικηθεί η αχανής τους χώρα, ανοίγοντας πλέον διάπλατα τις πύλες του αγγλοσαξονικού κάστρου, επιχορηγώντας μάλιστα τη μετανάστευση όχι μόνο από τη Βόρεια Ευρώπη, αλλά και από το μεσογειακό χώ-ρο. Έτσι μαζί με Ιταλούς και Ισπανούς κατέφθασαν κάπου δύο εκα-τομμύρια Έλληνες, οικονομικοί πρόσφυγες του ρημαδιού του πα-γκοσμίου και εμφυλίου πολέμου. Πέρα από τα γλωσσικά εμπόδια αντιμετώπισαν όμως και τα τείχη του ρατσισμού και τουλάχιστον για δύο δεκαετίες τούς στρίμωξαν σε γκέτο. Όπως μου είπε χαρακτη-ριστικά ο Γιώργος: «Πολλοί σκέφτηκαν να επιστρέφουν στα χωριά τους, όταν όμως συνειδητοποίησαν ότι το αμπέλι που θυσίασαν για να πληρώσουν το ταξίδι είχε τόσο ακριβύνει και δεν μπορούσαν να το ξαναποκτήσουν, εγκατέλειψαν κάθε ιδέα παλιννόστησης. Αποφασισμένοι πλέον να επωφεληθούν από το ανώτερο βιοτικό επί-πεδο της νέας τους πατρίδας, ρίζωσαν στη νέα γι' αυτούς ήπειρο».

Επί πέντε μέρες με παρέλαβε η παρέα των ραδιοερασιτεχνών, σεριανίζοντάς με στ' αξιοθέατα του πανέμορφου Σίδνεϋ, ενώ τα βράδια με τρατάριζαν με ξεχασμένες —για μένα— λιχουδιές. Πέ-ρα από τα πάρκα, τις λεωφόρους και τις καλαισθητες συνοικίες, πο-λύ μ' εντυπώσιασε το Πορτ Τζάκσον, όπου δεντρόφυτες όχθες πε-ρικοκλείουν την τεράστια βαθιά ράδα. Τα δυνατά παλιρροϊκά ρεύματα εγγυώνται πάντα καθαρά νερά. Φανταστείτε τον κόλπο της Ελευ-σίνας με κήπους αντί βιομηχανίες, με γαρίδες αντί αποπατήματα! Για να πούμε όμως και του στραβού το δίκιο, η αυστραλέζικη βιο-μηχανία εδρεύει και ρυπαίνει το Μπότανου Μπέι, έναν άλλο κόλπο, μόλις τριάντα χιλιόμετρα πιο νότια. Έξω από τη στενή μπούκα απλώνεται ο πολυκύμαντος νότιος Ειρηνικός, προσφέροντας ατε-λείωτες δυνατότητες εργασίας και αναψυχής: σερφ στα κύματα, ιστιοσανίδες, υπεριστιομένα «18άρια», μάξι ΙΟΡ και αμέτρητα σκαφάκια γειτονεύουν με λογής αλιευτικά, φορτηγίδες και εμπορικά πλοία, σε σημείο που τα Σαββατοκύριακα λέγεται ότι μπορεί κανείς να διανύσει τα πέντε μίλια ως την άλλη όχθη πατώντας από σκάφος σε σκάφος! Ντόπιο χιούμορ... Έπειτα από ένα τετραήμερο, σκεφτόμενος την Άννα Μαρία μονάχη στο Μπρίσμπακ, πήρα υπερα-στικό λεωφορείο και σε δεκαοχτώ ώρες επέστρεψα στο σκάφος.

Καταπιαστήκαμε με εργασίες καθαρισμού των δεξαμενών νερού, βάψαμε το βαρκάκι, ελέγξαμε τα πανιά και χίλιες άλλες αναγκαίες δουλειές για να συντηρηθεί σωστά ένα ιστιοφόρο ανοιχτής θαλάσσης. Τα βράδια αποβιβαζόμασταν στο γειτονικό πάρκο, επωφελούμενοι από τις ηλεκτρικές ψησταριές που είχε τοποθετήσει ο δήμος. Τυπικά αυστραλέζικη η παράδοση του καλοκαιρινού «μπάρμπεκιου» και της ζυθοποσίας. Αποτέλεσμα όμως μιας παράξενης φορολογίας, η μπίρα είναι πιο ακριβή από το κρασί, έτσι για λόγους γούστου και τιμών προτιμούσαμε τις νταμιτζάνες ντόπιων κρασιών! Μια ωραία πρωιά απελευθερώθηκε ένα ρεμέτζο και μπορέσαμε να δέσουμε την «Καλλίπυγο» πλώρα-πρύμα, αποφεύγοντας τη φασαρία των παλινδρομικών ρευμάτων και τα σκαμπρόζικα γυμνάσια όταν αυτά αντιτίθενται στον άνεμο. Γείτονές μας στο μουράγιο ένα ζεύγος Πολωνών μουσικών και φιλόζωνων, που θα αναλάμβαναν τη φροντίδα της τετράποδης φίλης μας όσο θα απουσιάζαμε στο Σίδνεϋ για τις γιορτές. Παράλληλα, γνωριστήκαμε καλά με το ραδιοερασιτέχνη Γιάννη από τη Σάμο και τη γυναίκα του Στέλλα. Πάμπολλες φορές μάς φιλοξένησαν σπίτι τους, προσφέροντας ωραία παρέα και βοήθεια να καταλάβουμε την Αυστραλία, μια παράξενη χώρα με ιστορία μόλις 200 ετών. Ενδιαφέρον θέμα το πόσο γρήγορα απαγκιστρώθηκε από τις αγγλικές παραδόσεις αυτή η τέως βρετανική αποικία, σε σημείο να χαρακτηριστεί ως «μπαρνανοδημοκρατία» λόγω εκφυλισμού των δημοσίων ηθών! Π.χ., όσες φορές πολιτικοί κατηγορούμενοι δεν κατάφεραν να λαδώσουν τους ενόρκους, άκουσον άκουσον, κατέληξαν στις φυλακές! Χαριτολογώντας, οι φίλοι μας υποστήριξαν ότι αυτή η κατάσταση βοήθησε τους νεοαφιχθέντες Έλληνες και Ιταλούς, συνηθισμένους από χιλιετίες στις κομπίνες της διαφθοράς!

Χριστούγεννα. Πέρσι στα χιόνια της Παταγονίας, φέτος τρέχει ο ιδρώτας μας στο κατακαλόκαιρο του Μπρίσμπακ. Θερμοκρασία 38°C υπό σκιά και δεν κουνιέται φύλλο. Βγάζουμε τη μέρα ξαπλωμένοι στις ρίζες των σκιερών δέντρων του βοτανικού κήπου, τσιμπολογώντας εορταστικούς μεζέδες με μια διεθνή ιστιοπλοϊκή παρέα. Σαν βράδιασε, τα ήρεμα ποταμίσια νερά άναψαν από τις πομπές των αμέτρητων φωτοστολισμένον πλοιαρίων, ενώ αντανάκλουν τα περίτεχνα βεγγαλικά που έσκιζαν τον ουρανό. Τουλάχιστον ο μισός πληθυσμός της πόλης μαζεύτηκε στα παρόχθια πάρκα, απολαμβάνοντας τα θεαματικά πυροτεχνήματα. Στην Αυστραλία τα Χριστούγεννα συμπίπτουν με το μεσοκαλόκαιρο, εποχή διακοπών και γενικά υπαίθριων διασκεδάσεων. Την επόμενη μέρα διαδραματίζονται λογής εκδηλώσεις στις διάφορες συνοικίες. Σε κοντινή απόσταση από το μουράγιο, μια παμπ είχε στήσει στο δρόμο αυτοσχέδιες κερκίδες και στον ήχο μιας ορχήστρας ροκ διοργανώνονταν αγώνες ταχύτητας κατσαρίδων με χρηματικά στοιχήματα, πραγματική παρωδία λαϊκού ιπποδρόμου. Οι κριτές αναποδογυρίζουν έναν κουβά με τεράστιες, αριθμημένες κατσαρίδες στο κέντρο του στίβου και υπό τις επευφημίες των «φιλάθλων» βράβευαν νικητές και ηττημένους με θανατηφόρους ψεκασμούς! Παράξενο για μας το χιούμορ της κατάστασης.

Δυο μέρες αργότερα ετοιμαστήκαμε να επισκεφθούμε το Σίδνεϋ. Ο Χάρης μάς περιέλαβε κατάκοπους ύστερα από 18 ώρες λεωφορείου. Από κει και πέρα, μουσαφιρέοι της φιλόξενης ελληνικής ραδιοερασιτεχνικής παροικίας, θαυμάσαμε παρέα τ' αξιοθέατα της πόλης, αλλά και των περιχώρων με ένα δανεικό αυτοκίνητο. Κορύφωμα των πρώτων ημερών η επίσκεψη στο Ναυτικό Μουσείο, που εκτός από εντυπωσιακά εκθέματα στις αίθουσες έχει στο λιμάνι του έναν ολόκληρο στόλο: ένα ακριβές ομοίωμα του σκάφους με το οποίο ο Κουκ «ανακάλυψε» τις ανατολικές ακτές της Αυστραλίας, ένα αντιτορπιλικό, λογής παλαιά ιστιοκίνητα αλιευτικά και αγωνιστικά σκάφη. Όλα, δε, τα πλωτά εκθέματα βρίσκονταν σε λειτουργική κατάσταση, αποπλέοντας τακτικά με επισκέπτες για επιδεικτικές ή παιδαγωγικές βόλτες. Αναστέναξα σκεφτόμενος πόσο θα χρειαζόταν η Ελλάδα ένα παρόμοιο ίδρυμα, όταν κάθε μέρα που περνάει η ναυτική μας παράδοση ανήκει περισσότερο στο ξεχασμένο παρελθόν.

Όταν ο φίλος Γιώργος μάς ανακοίνωσε ότι μας παραχωρούσε το αυτοκίνητο για άλλους δυο μήνες, αποφασίσαμε να εξερευνήσουμε τις περιοχές μεταξύ Σίδνεϋ και Μπρίσμπακ. Αλλά πριν επιστρέψουμε στην «Καλλίπυγο», ήμασταν προσκεκλημένοι από τον ίδιο το Γιώργο να περάσουμε τη νύχτα της Πρωτοχρονιάς στο σκάφος του. Όχι βέβαια σε καμιά μαρίνα, αλλά στη

μέση του κόλπου του Σίδνεϋ μαζί με άλλες δέκα χιλιάδες σκάφη, για να παρακο-λουθήσουμε τα εορταστικά πυροτεχνήματα. Με περίπου μισό εκα-τομμύριο κόσμο γύρω μας θαυμάσαμε πώς καλωσόρισαν τα καλ-λιτεχνικά παιχνίδια φωτιάς και καπνού το νέο έτος, λαμπαδιάζοντας ένα δάσος άλμπουρων.

Την επομένη συναντήσαμε τους μοναχικούς ιστιοπλόους του αγωνιστικού περίπλου της Γης (BOC) και σταθήκαμε μπροστά στα δεκαοχτάμετρα σκάφη με τις υπέρμετρες αρματωσιές, τα αξιόπιστα και λειτουργικά καταστρώματα. Όταν δει κανείς τέτοια σκάφη, δεν μπορεί παρά να ονειρευτεί ιλιγγιώδη σερφ στα πελώρια γκριζα κύ-ματα των νότιων ωκεανών. Δεν ξέρω εάν ήμασταν ακόμα ζαλι-σμένοι από τις πρωτοχρονιάτικες σπονδές, πάντως σίγουρα αντραλισμένοι από θαυμασμό και ζήλια στραφήκαμε προς... τα βουνά!

Χωρίς υπερβολή, η Αυστραλία μπορεί να παρομοιαστεί με επί-πεδη πίτα, γι' αυτό και οι ντόπιοι καμαρώνουν οποιαδήποτε λοφοσειρά. Αντίθετα, μας εντυπωσιάζουν οι απέραντες πεδιάδες με τη μοναδική ορατότητα των ηπειρωτικών κλιμάτων, όταν οι μικροί σωρείτες συναντούν στον ορίζοντα τη μαύρη κορδέλα του δρόμου. Δεξιά κι αριστερά ατέλειωτες σιτοκαλλιέργειες ή βοσκοτόπια εναλ-λάσσονται με δάση ευκαλύπτων και μονότονους λόγκους. Σαν τοτεμικά σύμβολα στέκονται τα ποικιλόμορφα γραμματοκιβώτια των αλαργινών αγροκατοικιών. Ο αχανής κάμπος προκαλείτο ίδιο δέος όπως η έρημος ή ο ωκεανός. Εκτός από τα γελάδια, η πανίδα κι-νούσε την προσοχή μας, αφού ολοένα αντικρίζαμε παράξενα ζώα: καγκουρό, στρουθοκαμήλους, σμήνη πολύχρωμων παπαγάλων, λευκών παπαφίγκων (με τα κίτρινα τους λοφία) και πιο σπάνια την παράξενη κουκαμπάρα (ένα είδος αλκυόνης) με τη χλευαστική κραυγή. Στις αραιοκατοικημένες πεδιάδες, χωριά και κωμοπόλεις δίνουν εικόνα «Άγριας Δύσης» με τις κοντραπλακεδένιες κατα-σκευές, τις τσίγκινες οροφές, τη σκόνη και το συναίσθημα απομό-νωσης. Παλιές φωτογραφίες κι αρχαϊκές διαφημίσεις στολίζουν τους τοίχους στις μαγκούφικες ταβέρνες και τα ανέκφραστα πρόσωπα των λιγοστών θαμώνων είχε σίγουρα να κάνει τόσο με το ύφος μο-ναχικών αγροτών ή το κόστος της μπίρας όσο και με την κατα-στροφική πενταετή ξηρασία. Ένας απ' αυτούς μας ψιθύρισε ότι κά-ποτε η χώρα έκανε μεγάλες εξαγωγές σιτηρών, ενώ τώρα πλέον η λειψυδρία ανάγκαζε σε εισαγωγές. Ο ίδιος, τρίτης γενιάς ρωσικής καταγωγής, γνώριζε από τους μύθους των ιθαγενών ότι τέτοιες ανομβρίες δε σπάνιζαν και διαρκούσαν ολόκληρες επταετίες.

Ο φιλόσοφος «φαρμαδόρος» (όπως τους αποκαλούν οι Έλλη-νες των αντιπόδων) συνέχισε ψιθυρίζοντας ότι θεωρούσε μεγάλο σφάλμα τη διοίκηση μιας τέτοιας ηπείρου από νησιώτικο λαό — εννοώντας προφανώς τους... Εγγλέζους! Τον αφήσαμε με την μπίρα στο χέρι και τσουλήσαμε έως το γειτονικό κάμπιγκ, όπου θα διανυκτερεύαμε για λίγα δολάρια σ' ένα νοικιάρικο τροχόσπιτο. Χάρη στα πρόχειρα «ξενοδοχεία», το ψωμοτύρι των μπακάλικων και την πολύ φτηνή βενζίνη παίξαμε το ρόλο του «Καραγκιόζη τουρίστα» σ' αυτό το ολιγοδάπανο στεριανό ταξίδι. Επιστρέφοντας στο Μπρίσμπακ, πέρασαμε με τα μούτρα στις εργασίες συντή-ρησης της μηχανής, της αρματωσιάς και του βαψίματος, ενώ μετα-φέραμε τα τιμόνια σε μηχανουργείο για να ενισχυθεί το σύστημα σύνδεσης και οι αρθρώσεις. Φυσικά, για να μην παραπονεθούν οι αναγνώστες και πεθάνουμε από αστία στρώθηκα στο γράψιμο!

Ξαφνικά, σαν δροσερή μπουκαδούρα στην μπουνάτσα της ρου-τίνας εμφανίστηκε ο Θωμάς με τον «Κατακτητή», το υπερωκεάνιό του.

Ο Παξινός Θωμάς Γραμματικός, ανέμελος νησιώτης πολυτε-χνίτης, το φθινόπωρο του 1985 βαρέθηκε τα καλούπια και τις πα-γίδες της ζωής αλλά ελληνικά, σαλπάροντας μονάχος μ' ένα πλαστικό σκαφάκι επτάμισι μέτρων. Κι από τότε ταξιδεύει πάντα με το μα-γικό δύνοντα ήλιο στην πλώρη, αναζητώντας την απλή ωκεάνια ζωή και πότε πότε καμιά δουλειά του ποδαριού για επιβίωση. Ενώ θε-ωρούσαμε τον «Ιάσονα» ως το άκρον άωτον του μιμιμαλισμού, ο «Κατακτητής» έσπαγε όλα τα ρεκόρ με την εξωτερική κουζίνα και την τουαλέτα, γιατί στην καμπίνα χωράει μόνο ένα άτομο και με τη βοήθεια καλαποδιού!

Η γάστρα (ένα είδος J24), αναγκαστικά υπέρβαρη, έφερε ίσαλο κάπου πενήντα εκατοστά από την κουβέρτα, ενώ τα βρεχάμενα έδειχναν ανησυχητικά σημάδια όσμωσης... Περιπτώ να πω

ότι ως «ομοειδείς» γίναμε αμέσως αχώριστοι, περνώντας τακτικά παρέα τις βραδιές μας τζαμπατζήδες στους παρόχθιους θερινούς κινηματογράφους ή ψωνίζοντας οπωροκηπευτικά στο μανάβικο ενός συμπονετικού Κερκυραίου. Τα Σαββατοκύριακα παζαρεύαμε μεταχειρισμένα είδη στις λαϊκές αγορές ή επισκεπτόμασταν το Γιάννη, που του άρεσε με την παρουσία μας να ξαναβρίσκει το ρωμαϊκό κομφούζιο, ενώ η συμπαθέστατη Στέλλα μάς τάζε μουςακάδες και ντομάτες γεμιστές.

Το Μάρτιο ολοκληρώσαμε τον ανεφοδιασμό μας από τις φτηνότερες υπεραγορές, προβλέποντας όχι μόνο τις ερμηικές βόρειες ακτές της Αυστραλίας, αλλά και την τριτοκοσμική Ινδονησία. Γεμίσαμε σεντίνες κι αποθήκες με 300 κιλά τυποποιημένη και ξηρά τροφή, που θα μας επαρκούσαν για ένα εξάμηνο. Ήταν εντυπωσιακό να βλέπει κανείς σηκωμένα τα πανιόλα και σαν καλντερίμι στρωμένες τις κονσέρβες στη σεντίνα. Νομίζαμε ότι είχαμε σχεδόν τελειώσει τις προετοιμασίες, αφού δε μας απέμενε παρά το ετήσιο μουράβιασμα, έτσι με φρίκη ανακαλύψαμε ότι η μηχανή έχανε λάδια. Μελετήσαμε το εγχειρίδιο και αφού σιγουρευτήκαμε ότι επρόκειτο για σοβαρή βλάβη, πήγαμε στην αντιπροσωπεία, όπου μάθαμε ότι το πρόβλημα εντοπιζόταν συνήθως στους κινητήρες αυτής της ηλιόκίας και ότι η επισκευή θα κυμαινόταν γύρω στις 2.000 δολάρια με τα εργατικά. Περιπτώ να πω ότι δε διαθέταμε ένα τέτοιο ποσό, οπότε μηχανευτήκαμε ένα οδύσσειο σχέδιο, παζαρεύοντας «διαφημιστικές» φωτογραφίες της «Καλλιπυγού» έναντι των ανταλλακτικών! Φυσικά, αναλάβαμε μόνοι μας την επισκευή, που τελειώσε σε τρεις μέρες με τη βοήθεια του Θωμά, στο υπόστεγο του φίλου Γιάννη. Χάρη στο επαγγελματικό εγχειρίδιο λύσαμε και ξανασυναρμολογήσαμε τη μηχανή, αποκτώντας εμπειρία και την ικανοποίηση της επιτυχίας. Με την ανισταμένη εξωλέμβια να ρονρονίζει σ' ένα βαρέλι νερό, γιορτάσαμε την παλιγγενεσία με μια νταμιτζάνα κρασί. Ο Γιάννης έβαλε, μια κασέτα του Χάρυ Κλυνν, ενώ η Στέλλα ξεφούρνισε «μελιτζάνες ιμάμ». Τι απεριγραπτή βραδιά γέλιου και ανακούφισης. Το συμπέρασμα όμως της μίνι-περιπέτειας το συνόπισε ορθότατα ο Λάρρυ Πάρντι: «Ό,τι δεν μπορείς να το επισκευάσεις εσύ ο ίδιος μην το βάζεις στο σκάφος!». Φιλοσοφία της αυτάρκειας που ισχύει τόσο για τη γάστρα όσο και για οποιοδήποτε εξάρτημα, όχι μόνο για τους ευνόητους οικονομικούς λόγους, αλλά γιατί η ζημιά μπορεί να συμβεί μακριά από κάθε συνεργείο.

Την επομένη, σ' έναν τηλεφωνικό θάλαμο, οπλισμένος με το «Χρυσό Οδηγό» έκανα σύγκριση τιμών και υπηρεσιών όλων των καρνάγιων της περιοχής. Έπειτα από κάμποση ώρα βρέθηκε το «διαμάντι»: ένας σύλλογος ερασιτεχνών ναυπηγών τριάντα μίλια νοτιότερα. Λίγο σκουριασμένοι από δύομισι μήνες ακινησίας, βιράραμε πάλι τα πανιά και δε χορταίναμε τη θέα της αιχμηρής πλώρης να σκίζει τα ήρεμα γκριζα νερά της λιμνοθάλασσας.

Στ' ανάντη ενός ρυακιού που στέγνωσε με την άμπωτη, φανερώνοντας το βούρκο στις ρίζες των μαγκρόβιων, συναντήσαμε το μικρό καρνάγιο. Το μέρος έσφυζε από κουνούπια, σκνίπες και αλογόμυγες, γι' αυτό άλλωστε ήταν και φτηνό! Οι ερασιτέχνες ναυπηγοί δούλευαν ανενόχλητοι στα πιο απίθανα κατασκευάσματα, ενώ γύρω τους στα δέντρα φώλιαζαν δεκάδες πουλιά κι ασημότριχα κοάλα. Στρωθήκαμε κι εμείς πυρετωδώς, τελειώνοντας το μουράβιασμα σε 48 ώρες και επιστρέφοντας χωρίς χρονοτριβή στα ρεμέτζα του Μπρίσμπαν. Πριν από τη μεγάλη αναχώρηση έπρεπε να παρადώσουμε το αυτοκίνητο στο Σίδνεϋ, όπου θα αποχαιρετούσαμε όλους τους Ελληνοαυστραλούς φίλους μας.

Αφού εμπιστευθήκαμε τη γάτα στους Πολωνούς γείτονες για το τελευταίο οδικό ταξίδι, διαλέξαμε τον πιο απόκεντρο δρόμο, στις παρυφές της ερήμου. Το κοκκινόχωμα απλωνόταν στις αχανείς εκτάσεις, λες και ο ήλιος να είχε πυρώσει τη γη. Εκτός από αραιούς βοσκότοπους, τα πεδία παρέμεναν χέρσα. Εκατό χιλιόμετρα ξεροκαμιάς χωρίζαν τη μια πολίχνη από την άλλη και πιο σπάνια ακόμη αντικρίζαμε καταυλισμούς ιθαγενών. Στα σαραβαλιασμένα ταβερνάκια οι λίγες κουβέντες αφορούσαν την ξηρασία και οι υπόλοιπες τα βάσανα των κτηνοτροφών. Το θέμα των αυτοχθόνων παρέμενε ταμπού, λες και οι ντόπιες κοκκινόφατσες δεν μπορούσαν να διανοηθούν ότι οι «μαύροι» θεωρούνταν πλέον άνθρωποι. Στα ντουβάρια ο άνεμος ξεφύλλιζε ρατσιστικές φυλλάδες.

Αφήνοντας πίσω μας τις στέπες, την τρίτη μέρα πλησιάσαμε το Σίδνεϋ από δυσμάς. Ξαναβρήκαμε

τις εύφορες κυματιστές πεδιάδες στους πρόποδες των Γαλάζιων Ορέων και αφού προσπέρασα με αυτό το τελευταίο φυσικό εμπόδιο, βιγλάραμε τη μεγαλούπολη. Περάσαμε μαζί με τους φίλους μας μια βδομάδα εγκάρδιων αποχαιρετισμών, αξέχαστων σπονδών και προπόσεων. Γεια σου, φιλόξενη παρέα, ποιος ξέρει πότε θα ξανασμίξουμε! Με σφιγμένη την καρδιά ανεβήκαμε στο λεωφορείο για μια τελευταία πολύωρη και ανιαρή επιστροφή στο Μπρίσμπακ. Γρήγορα όμως πήξαμε στις γνώριμες σκηνές και στη ρουτίνα. Ήρθε ο καιρός να φύγουμε!

Ταξιδεύοντας στο μεγάλο κοραλλένιο φράγμα

Καθώς είχαμε περάσει ένα τετράμηνο καθηλωμένοι στο ίδιο μέρος, μας έπιασε πραγματική φούρια. Κουρδισμένοι από όλες τις προετοιμασίες, ήμασταν πλέον πανέτοιμοι να σαλπάρουμε προς τα βόρεια. Εκτός από δυο ανούσια βροχερά χαμηλά βαρομετρικά, ο τελευταίος μήνας της κυκλωνικής περιόδου πέρασε ανώδυνα, σημαίνοντας ταυτόχρονα την έναρξη του νοτίου φθινοπώρου.

Για τις έσχατες λεπτομέρειες μεθορμίσαμε στο παράκτιο Μάνλεϊ. Αγκυροβολημένοι έξω από τη μεγάλη μαρίνα, προμηθευτήκαμε ό,τι έλειπε στ' ατελείωτα τσεκ λιστ. Η Άννα Μαρία «ξέθαψε» σε μαγαζί μεταχειρισμένων ηλεκτρικών ειδών ένα φορητό ψυγείακι αυτοκινήτου, μαζί μ' ένα φορητό εκτυπωτή. Αναπάντεχα και πολύ φτηνά προστέθηκαν έτσι στις ανέσεις μας κρύο νερό και η ικανότητα να λαμβάνουμε τυπωμένους μετεωρολογικούς χάρτες.

Σε λίγες μέρες προβλεπόταν το πρώτο ψυχρό μέτωπο του φθινοπώρου, με την ακολουθία ούριων γαρμπήδων. Δεν έπρεπε ν' αφήσουμε να χαθεί η ευκαιρία για την πραγματοποίηση του πρώτου μας μπράτσου των 150 ν.μ. έως το νησί Φρέιζερ. Από κει αρχίζει το «μεγάλο κοραλλένιο φράγμα» όπως αποκαλείται η σπονδυλωτή σειρά κοραλλένιων υφάλων και νησίδων. Απλώνεται επί δύομισι χιλιάδες χιλιόμετρα παράλληλα στις τροπικές ακτές, παρέχοντας απεριόριστες δυνατότητες αγκυροβολίου και τελειώνει στα υφαλόσπαρτα Στενά του Τόρες. Με άλλα λόγια, εάν το επιθυμούσαμε, θα καλύπταμε αυτή την τεράστια απόσταση με ημερήσιους πλόες και χάρη στους ούριους Ν.Α. αληγείς προβλέπαμε μια πραγματικά μοναδική κρουαζιέρα. Τελευταίες μέρες λοιπόν κάνουμε μια ύστατη μπουγάδα και συμπληρώνουμε νερά και καύσιμα. Την Κυριακή έρχονται να μας αποχαιρέτησουν οι Ελληνοαυστραλοί φίλοι μας με τις οικογένειες τους. Μόλις είκοσι μέτρα πιο πέρα ο Παξινός θαλασσοπόρος Θωμάς Γραμματικός οργανώνεται κι αυτός για απόπλου, με τη διαφορά ότι δε βιάζεται, αφού επιθυμεί να παραμείνει άλλον ένα χρόνο στην Αυστραλία, ενώ ενδέχεται να επιστρέψει στο Ιόνιο σε πέντε ή έξι χρόνια. Μικρό το σκάφος, αλλά μεγάλη καρδιά και μπόλικη όρεξη για περιπέτειες! Ο κιτρινοβαμμένος «Κατακτητής», λόγω υπέρβαρου, αποκαλείται «κίτρινο υποβρύχιο», παρ' όλο που ο Θωμάς τον αλάφρυνε, αποστέλλοντας ταχυδρομικώς στην Ελλάδα μια τεράστια κούτα με βιβλία και ενθύμια. Στις 10 Απριλίου, τελικά, σαλπάρουμε με ευνοϊκή παλίρροια κι ανάπλωρο γρέγο. Αλληπάλληλα τακ ανάμεσα στους σημαντήρες των αβαθών μάς οδηγούν τ' απόγευμα στην μπούκα του κόλπου Μόρετον. Για να μη μας βρει η νύχτα στη στενή караβογραμμή, λοξοδρομούμε κόβοντας ανάμεσα στις αμμώδεις ρηχοτοπιές. Τα πελαγίσια κύματα σκάνε γύρω μας, ενώ οι ξέρες αποκαλύπτουν τα αφρισμένα τους δόντια. Ο φωτισμός ευνοεί για να διακρίνουμε τις καφετιές προσχώσεις και σε λιγότερο από μία ώρα αναπλεύσαμε ελεύθερα στο πέλαγος. «Ο πουνέντης κι ο Γαρμπής σαν βραδιάσει θα τον δεις», πράγματι μόλις μάβιασε το πορφύρισμα της δύσης, ο άνεμος άρχισε να σιγοντάρει, μπατάροντας απόσπερος σπιλιαδωτός. Με το στεριανό αγέρα κοπάζει η θάλασσα και πλαγιοδρομούμε ολοταχώς. Τόσον καιρό αταξιδευτοί, δεν κάνουμε χουζούρι την πρώτη νύχτα, αλλά τουλάχιστον προχωρούμε ενθαρρυντικά, γνωρίζοντας ότι ο

πουνέντης θα βοηθήσει το δύσκολο κα-τάπλου στα ρηχά στενά, νότια του νησιού Φρέιζερ. Ξημερώματα συ-νενοούμαστε ραδιοφωνικά με την ακτοφυλακή, που μας μεταδίδει οδηγίες για το διάπλου του ύπουλου αμφίγειου. Τα δυνατά παλιρροϊκά ρεύματα μετακινούν ολοένα τους αμμώδεις υφάλους, ενώ όταν φυσάει έστω μπουκαδούρα, δημιουργούνται τεράστια σκαστά κύ-ματα στο ρηχό πέραςμα, αποκλείοντας την είσοδο. Μουδάροντας, ελαττώνουμε την ταχύτητα για να συμπέσει η άφιξη με τη μέση της φουσκονεριάς. Παρ' όλες τις τέλειες συνθήκες, καταπλέουμε σερφάροντας τη ρεστιά και με την τελευταία γερή τσουλήθρα εισχοπούμε στ' απαγκιο της αμμουδεράς πούντας.

Μεγαλύτερο αμμώδες νησί στον κόσμο, το Φρέιζερ, μήκους 90 ν.μ., αποτελεί εθνικό πάρκο με μοναδικά είδη ελόβιων πουλιών και ζώων. Στους ομαλούς λοφίσκους φυτρώνει το περιβόητο δέντρο «σατίνα», το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή της Διώρυγας του Σουέζ. Στην απέναντι όχθη της ομώνυμης λιμνοθάλασσας η περιοχή φημίζεται για το ζαχαροκάλαμο και το απαίσιο ρούμι της! Τις επόμενες πέντε μέρες θα διαπλεύσουμε αργά το μακρόστενο και πολύνησο κα-νάλι, περιμένοντας πάντα το ευνοϊκό ρεύμα και διασκεδάζοντας με τους αμέτρητους γερανούς, τους ερωδιούς, τα ίβις και τις νερόκοτες στα πυκνά παρόχθια δάση. Όπου φουντάραμε, συναντούσαμε μι-κρά ερασιτεχνικά αλιευτικά, καθώς οι Αυστραλοί επιδεικνύουν, αδιανόητα για μας, ένα ασυλλόγιστο πάθος με τα λασπόψαρα!

Η πολυομβρία ενός θερμού μετώπου ήρθε να μας χαλάσει τα σχέδια, ελαχιστοποιώντας την ορατότητα και εξαλείφοντας τους ση-μαντήρες, ενώ ο δυνατός αντίθετος άνεμος μας ανάγκαζε σε αμέ-τρητα κοντοβόλτια έως τις παρυφές του πλωτού διαύλου. Με το μό-νιμο λυκόφως, κοπανήσαμε δύο τρεις φορές τα αβαθή με τη δεξιά καρένα, προκαλώντας μια ρωγμή κοντά στον άξονα. Ας ελπίσουμε ότι το πτερύγιο θ' αντέξει ως την επόμενη ανέλκυση σε επτά μήνες, στη Μαλαισία. Σαν δεν έφταναν οι μπελάδες, η μηχανή άρχισε να χάνει λάδια και καυσαέρια από τη φλάντζα. Ευτυχώς πλησιάζου-με το βόρειο άκρο των στενών, κοντά σ' ένα ψαρολίμανο. Έβρεχε κρουνηδόν όταν αγκυροβολήσαμε σταβέντο του κυματοθραύστη και η νεροποντή συνέχιζε, όταν οπλισμένος μ' ένα δανεικό δυναμόκλειδο έσφιξα τα μπουλόνια του κινητήρα, ενώ η Άννα Μαρία μάς προστάτευε με μια μεγάλη ομπρέλα. Μερικές φορές νιώθει κανείς γελοίος! Επιστρέφοντας το εργαλείο στη γειτονική ανεμότρατα, ψώ-νισα μισό κιλό γαρίδες μπας και μας έρθει λίγο το κέφι. Την επο-μένη παραμείναμε στο λιμάνι, περιμένοντας τη βελτίωση των και-ρικών συνθηκών. Έχω γενέθλια και για τα χρόνια μου πολλά προ-μηθεύομαι λίγο μπακαλιάρo από ένα παραγαδάδικο.

Ο άνεμος σιγοντάρισε, οι όμβροι εξαφανίστηκαν, συνεχίζουμε το ταξίδι. Έπειτα από μια ήρεμη νύχτα στις εκβολές του ποταμού Μπάρνετ, κάνουμε ένα μπράτσο 250 ν.μ. Οι ακτές δεν έχουν μεγάλο ενδιαφέρον. Παντού εξαγωγές μεταλλευμάτων και κάρβουνου, σι-δηρουργεία με τεράστιους ντόκους και τσιμινιέρες, ενώ τα προκείμενα νησιά αποτελούνται κυρίως από βάλτους. Φίνα ιστιοπλοϊα όμως. Κατάπρυμα με δύο σταυρωμένες τζένoες, η «Καλλίπυγος» τρέχει 5,5 κόμβους με σιδηροδρομική σταθερότητα. Η πανσέληνος ασημώνει τ' απόνερα, ενώ στο δυτικό ορίζοντα διακρίνουμε το ωχρό φωτοστέφανο της βαριάς βιομηχανίας. Ο μετεωρολογικός χάρτης μάς φέρνει κακά μαντάτα. Μόλις 1.200 ν.μ. απόσταση, νότια της Νέα Γουινέας, δημιουργείται ένα τεράστιο τροπικό χαμηλό. Στα ρα-διοφωνικά δελτία όμως δεν αναφέρεται, διότι, όπως μας εξήγησαν οι ψαράδες, όσο τα συστήματα δεν υπάγονται στην κατηγορία κυ-κλώνα παραλείπονται συστηματικά από τις αναγγελίες για να μην τρομάζουν οι πελάτες των παράκτιων επιχειρήσεων, ακυρώνοντας ναύλους και κρατήσεις.

Ξημερώματα καβατζάρουμε το Ακρωτήριο Κάπρικoρν (Αιγόκερος) που βρίσκεται σχεδόν επί του ομώνυμου τροπικού. Γεω-γραφικό πλάτος 23°30'N. Καλώς ήρθαμε στη θαλπωρή της ζώνης του κυκλώνα «Αγνή» (των 970 mbs και 80 κόμβων ανέμου), που αιωρείται ως δαμόκλειος σπάθη!

Οι οδηγίες μάς πληροφορούν ότι 80 ν.μ. πιο βόρεια, ο κολπίσκος Άιλαντ Χεντ θεωρείται ένα από τα ασφαλέστερα κυκλωνικά κα-ταφύγια της περιοχής. Καταπλέουμε όμως πρώτα στο λιμανάκι Γιεπούν, συμπληρώνοντας τροφοδοσία, νερό και καύσιμα. Για το ση-μαντικότερο ηθικό μας εφοδιαζόμαστε και με τέσσερις νταμιτζάνες κοκκινέλι. Ποιος ξέρει πόσες μέρες θα μας πολιορκήσει ο τυφώνας;

Προς το παρόν ο καιρός δείχνει καλοσύνη. Με λεβαντίνι και ξα-στεριά πλησιάζουμε το μακρόστενο όρμο, φουντάροντας κοντά στην μπούκα. Δεν υπάρχει ακόμα λόγος να πάμε να οχυρωθούμε στα βαλτώδη έγκατα και να μας φάνε τα κουνούπια, αν χρειαστεί, έχουμε τη δυνατότητα σε λιγότερο από μια ώρα ν' αρματώσουμε ένα πλεμάτι κάβων στη γειτονική αυλώνα. Υπομονή λοιπόν, παρακολουθώντας ανελλιπώς δελτία και βαρόμετρο.

Η υψομετρική διαφορά της παλίρροιας ανέρχεται στα τέσσερα μέτρα, περιορίζοντας τις βόλτες, αφού με τη φυρονεριά αποκαλύ-πτονται μεγάλες τελματώδεις εκτάσεις. Η αναμονή θα διαρκέσει τρεις μέρες, έως ότου η «Αγνή» αποφασίσει να ξεθυμάνει πάνω στη Νέα Γουινέα. Επόμενος σταθμός τα νησιά Πέρσου. Καλύπτουμε τα 55 ν.μ. σε 9 ώρες χάρη στο δυνατό πρυμίο αέρα. Το αντίθετο ρεύμα δημιουργεί όμως έναν απότομο και δυσάρεστο κυμάτισμά. Τα νησιά δεν παρουσιάζουν τίποτε το ιδιαίτερο, λόγκοι και κατσάβραχα, ενώ το αγκυροβόλιο πάσχει από καπελωτές σπιλιάδες και μπότζι. Ύστερα από μια παραγμένη νύχτα σαλπάρουμε μόλις φέξει.

Χριστός Ανέστη, καλό Πάσχα. Μας πλήττουν συνεχώς όμβροι και μόνο με τα κόκκινα αυγά ακολουθούμε την παράδοση. Πάντως, γιορτάζουμε αξιοπρεπώς μόλις καταπλέουμε τ' απογευματάκι στο νοτιότερο νησί του Αρχιπελάγους των Γουίτσαντεϊ. Η στιχάδα νή-σων με τις κατάλευκες αμμουδιές, τα πολύχρωμα κοράλλια και τις πευκόφυτες λοφοσειρές δικαιολογημένα φημίζεται ως ναυτικός παράδεισος. Ανακαλύφθηκαν από τον Κουκ την Κυριακή της Πε-ντηκοστής του 1770. Ο μέγας εξερευνητής έπλεε προς δυσμάς και επιστρέφοντας στην Αγγλία, συνειδητοποίησε ότι υπήρχε μια μέρα διαφορά με το ημερολόγιό του, διότι κανείς δε γνώριζε τότε τη θεωρία της αλλαγής ημερομηνίας στο Μεσημβρινό 180°. Έτσι τα νησιά της Πεντηκοστής βρέθηκαν ανήμερα της γιορτής! Εξήντα από αυτά αποκαταστάθηκαν ως εθνικά πάρκα, επιστρέφοντας στην άγρια φύση. Τα υπόλοιπα δέκα νοικιάστηκαν, καταλήγοντας σε του-ριστικά συγκροτήματα, μαρίνες και θέρετρα με τσουχτερές τιμές.

Περνάμε ένα δεκαήμερο στο αρχιπέλαγος, καλύπτοντας δεκα-πέντε μίλια καθημερινά από το ένα αγκυροβόλιο στο άλλο. Ο άστα-τος καιρός, με δυνατούς αγέρηδες και σποραδικές βροχές, έκλει-νε στα κεντρικά λιμάνια τις μάζες των ενοικιαζόμενων σκαφών, επι-τρέποντας να χαρούμε εγωιστικά τον ανέπαφο χαρακτήρα του εθνικού πάρκου, τις θαλάσσιες χελώνες, τους ψαραετούς, τους παπαγάλους και τις πολύχρωμες δίμετρες σαύρες. Παντού αντικρίζαμε τη δροσερή ζούγκλα στις παρυφές της ακρογιαλιάς και τους τερά-στιους ροζ ογκόλιθους με τη χνουδερή βρυώνη.

Τα φρέσκα τρόφιμα άρχισαν να μας λείπουν, ενώ όσο πλησιάζαμε τα τουριστικά νησιά τόσο πλήθαινε ο κόσμος. Εγκαταλείψαμε τον ειδυλλιακό μας σπονδυλωτό περίπατο για να πάμε πενήντα μίλια βορειότερα, στο Μπόγουεν, ένα ήσυχο κεφαλοχώρι μακριά από την τουριστική αναμπουμπούλα των Γουίτσαντεϊ. Παραλείποντας το Χάμιλτον, αποχαιρετήσαμε το συμπαθέστα-το αρχιπέλαγος, καταπλέοντας στο μικρό ψαρολίμανο έπειτα από ολόημερη μπαλονάδα. Η περιοχή φημίζεται για την εντατική καλ-λιέργεια κηπευτικών και τροπικών φρούτων. Η κωμόπολη παρου-σιάζει κοιμισμένο ύφος με τα μαγαζιά σκαπτικών κι αρδευτικών μη-χανημάτων. Οι αγρότες με τα καλά τους πηγαينوέρχονται μπροστά στην τράπεζα ή στα γραφεία των συνεταιρισμών, ζωγραφίζοντας την εικόνα της καθημερινής πραγματικής Αυστραλίας. Στο τοπικό σου-περ μάρκετ πετύχαμε τη μέρα των εκπώσεων στα κρασιά και επωφεληθήκαμε από την ευκαιρία να εφοδιαστούμε για τους επόμενους μήνες. Σημειωτέον ότι τα ντόπια κρασιά θέλουν προσοχή, διότι πολλοί παραγωγοί προσθέτουν νερό και συντηρητικά. Αλλά σαν πε-πειραμένοι καταναλωτές διαλέξαμε το είδος με το υψηλότερο πο-σοστό οινοπνεύματος! Επιστρέφοντας στο λιμάνι, παρατηρήσαμε τα υποβρύχια προστατευτικά δίχτυα γύρω από την παραλία. Για τους καρχαρίες; ρωτήσαμε έναν υπάλληλο του δήμου. «Όχι μόνο, μας απάντησε. Τα καλοκαιρινά θαλάσσια ρεύματα συσσωρεύουν στις ακτές τις θανατηφόρες τσουχτρες, απαγορεύοντας στους ζεστούς μή-νες το δροσιστικό μπάνιο. Με το δίχτυ βολευόμαστε, παρ' όλο που κάθε χρόνο έχουμε ατυχήματα σε άλλες παραλίες. Οι καταραμένες τσουχτρες ευθύνονται για περισσότερους θανάτους από καρχα-ρίες και κροκόδειλους!». Ευτυχώς φθινοπώριασε και απομακρύν-θηκε ο κίνδυνος των τσουχτρών, αλλά από δω και στο εξής θα πρέπει να αγναντεύουμε την επιφάνεια των όρμων για τυχόν κρο-κόδειλους. Από τότε που απαγορεύτηκε

το κυνήγι αυτών των σαρ-κοβόρων ερπετών, πολλαπλασιάστηκαν και αφηφούν πλέον την ανθρώπινη παρουσία. Το χειρότερο είδος, οι θαλάσσιοι κροκό-δειλοι, φτάνουν τα έξι μέτρα μήκος και τους συναντάς έως 30 ν.μ. στο πέλαγος.

Ύστερα από την ολιγοήμερη ανάπαυλα, ξαναπαίρνουμε με φρέ-σκους αληγείς πορεία προς τα βόρεια, με επόμενο σταθμό την πρωτεύουσα του τροπικού Κουίνσλαντ, το Τάουνσβιλ. Ο δυνατός σορόκος μάς βοηθούσε να διανύσουμε ταχύτατα τις ημερήσιες δια-δρομές, αλλά μας έφερνε ένα ανυπόφορο μπότζι στα αγκυροβόλια, καθώς η ρεστία μπουκάριζε ατόφια στους λίγους όρμους της ευθύγραμμης ακτής. Υπό συνεχή βροχή φτάνουμε τελικά στο μεγάλο λι-μάνι, που αποτέλεσε υπηρεσιακό κέντρο κατά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Σήμερα εκτελεί χρέη κόμβου μεταφορών και κέντρο συ-ντήρησης για τις βιομηχανίες εξόρυξης. Οι δυο μεγάλες μαρίνες πα-ρείχαν όλες τις ανέσεις αλλά με τσουχτερές τιμές, έτσι αναγκαστή-καμε άλλη μια φορά να τη βγάλουμε αρόδο στ' αβαθή του προλιμένα!

Εκτός από τις συνήθειες αγγαρείες ανεφοδιασμού και κυνηγητού δυσεύρετων ανταλλακτικών, είχαμε να κάνουμε μια πολύ σοβαρή δουλειά: να αποκτήσουμε ναυτικούς χάρτες για τη συνέχεια του τα-ξιδιού ως τη Σιγκαπούρη. Κάπου εξήντα χάρτες κάλυπταν τα υφαλόσπαρτα 4.000 ν.μ. που μας ενδιέφεραν φυσικά δεν επρόκειτο να πληρώσουμε τριάντα δολάρια το χάρτη!

Παρ' όλο που θεωρητικά απαγορεύεται —λόγω πνευματικής ιδιοκτησίας—, οι περισσότεροι θαλάσσιοι ταξιδιώτες καταφεύ-γουν στη φωτοτυπία. Κατόπιν συνεννόησης με άλλους, γίνεται μια κοινοπραξία χαρτών και ο καθένας φωτοτυπεί ό,τι του χρειάζεται.

Ένα μήνα σχεδόν πλέουμε σταβέντο του Φράγματος, χωρίς καν να παρατηρήσουμε την ύπαρξή του. Έως εδώ οι κοραλλένιοι ύφα-λοι και οι ατόλες πρόσφεραν μηδαμινές δυνατότητες αγκυροβο-λιάς, καθώς σκεπάζονται από τη φουσκονεριά. Όσο για τις γηγενείς φυλές τις εξολόθρεψαν ξενόφερτες αρρώστιες και τα όπλα των λευκών εποίκων. Βόρεια του Τάουνσβιλ το σκηνικό αλλάζει, οι κο-ραλλένιες στιχάδες πυκνώνουν ζυγώνοντας τις ακτές και παρέχουν προστατευτικές νησίδες. Οι επιζώντες αιγιαλίτες ιθαγενείς ζουν παράμερα και από τότε που τους αναγνωρίστηκαν ανθρώπινα δι-καιώματα, χρειάζεσαι πλέον ειδική άδεια για να επισκεφθείς τους καταυλισμούς τους. Τουλάχιστον χάρη στα μουσεία συμπληρώσαμε κάπως τις γνώσεις μας γύρω από τα παραλειπόμενα του ταξιδιού.

Παρεμφερείς συνθήκες μάς περίμεναν στη συνέχεια, καθώς πλέαμε από το ένα νησάκι στο άλλο παντού η ίδια τροπική βλάστηση, άσπρες αμμουδιές και φυσικά πρυμιός αέρας. Με άλλα λό-για, ανιαρή τελειότητα! Ευτυχώς γύρω από το Χίτσιμπρουκ ήρθε η ευχάριστη οπτική αλλαγή με τις απόκρημνες οροσειρές, βαθιά χα-ραγμένες από τους αμέτρητους καταρράκτες. Σαν πράσινα λειριδιά ορθώνονται τα παράκτια οξυκόρυφα βουνά και μας θύμιζαν τα εντυπωσιακότερα πολυνησιακά τοπία. Προτιμήσαμε να περάσουμε σοφράνο του μεγάλου νησιού, αποφεύγοντας το ελώδες αμφίγειο με τα δυνατά παλιρροϊκά ρεύματα. Όσο κράτησε η αιθρία, περάσαμε φίνα. Σύντομα όμως οι αληγείς συσσώρευσαν πυκνές νεφώσεις στις παραλιακές κρημνώρεις κι άρχισε αδιάκοπη βροχή, που μας συνόδευσε μια ολόκληρη βδομάδα. Μοναδική ηλιαχτίδα όταν συναντήσαμε τον παπα-Νικόλα, τον Ελληνοαυστραλό ιερέα της κωμόπολης Ινισφέιλ. Αν και πολυάσχολος, βρήκε το χρόνο, ανάμεσα στα πρωινά εγκαίνια και στα απογευματινά βαφτίσια, να μας σεριανίσει στην περιοχή. Εδώ όλη η οικονομία περιστρέφεται γύρω από το ζαχαροκάλαμο και την επεξεργασία του. Απέραντες οι φυτίες, τεράστιες οι αποθήκες και τα εργοστάσια. Μόνο και μόνο η θέα σου προκαλεί διαβήτη! Πολύ σημαντικό σκέλος της καλλιέρ-γειας αποτελεί το σόδειασμα και η μεταφορά, χωρίς χρονοτριβή, στις φάμπρικες: Τον περασμένο αιώνα εκτελούσαν τη δουλειά Μελανήσιοι σκλάβοι, ενώ αργότερα βρέθηκαν φτηνά χέρια από την Ελλάδα και κυρίως την Ιταλία. Η πλήρης αυτοματοποίηση της δια-δικασίας παραγωγής ζάχαρης, από τη φύτευση έως την τελική φόρτωση στο λιμάνι, είδε σημαντική μείωση του πληθυσμού, σε σημείο που απέμειναν μόνο δέκα χιλιάδες κάτοικοι στην κοιμισμένη αλλά περιποιημένη κωμόπολη. Η περιήγηση μας οδήγησε φυσικά στους καλαμώνες και σε μια στροφή ξεπετάχτηκε ένα «κασοβέρι», ο κο-ντοστούπης στρουθοκάμηλος του βορείου Κουίνσλαντ με το πα-ράξενο ράμφος. Ο παπα-Νικόλας γνώριζε το συμπαθητικά δρομέα και μας εξήγησε ότι το ιδιόμορφο

ρύγχος προερχόταν από κτηνιατρική επέμβαση — επισκευή με υαλοπολυεστέρα ύστερα από οδοντικό ατύχημα. Πάντως, το κασοβέρι δεν είχε μάθει, αφού επέμενε να συχνάζει στους δρόμους! Λίγες μέρες αργότερα, υπό συνεχή βροχή, πλησιάζουμε το Καιρνς, βορειότερη πόλη και τουριστική πρωτεύουσα του Κουίνσλαντ. Ευτυχώς για τους επισκέπτες, το Καιρνς στέκεται σταβέντο μιας ορεινής χερσονήσου όπου, ως δια μαγείας, σταματάει επιτέλους η νεροποντή. Εκτός από την ανανέωση στις βίζες και την παρалаβή αλληλογραφίας δεν έχουμε τίποτα το ιδιαίτερο να κάνουμε. Ναι μεν τζάμπα το αγκυροβόλιο, αλλά για να φτάσουμε ως τον ντόκο απ' όπου πηγαινοέρχονται καθημερινά τεράστια ταχύπλοα καταμαράν, πρέπει να διασχίσουμε το γοργό ποτάμι με το κωπήλατο βαρκάκι... Έχοντας ολοκληρώσει τους ανεφοδιασμούς, σαλπάρουμε πάλι προς τα βόρεια.

Πρώτος σταθμός τα νησιά Λόου. Καλύπτουμε μπαλονάτοι 45 ν.μ. σε 7 ώρες και φτάνουμε όταν αποχωρούν οι τελευταίοι ημερήσιοι εκδρομείς και ερασιτέχνες δύτες. Μας προϋπαντούν με φουσκωτά οι φύλακες, που μας υποδεικνύουν φιλικά σε ποιο σημείο ν' αγκυροβολήσουμε, χωρίς να κάνουμε ζημιά στα κοράλλια. Κατόπιν μας μοιράζουν ειδικές φυλλάδες με οδηγίες πλεύσης και συμπεριφοράς στο τεράστιο εθνικό πάρκο του «Barrier Reef», ως τα Στενά του Τόρες, 600 ν.μ. βορειότερα. Ενώ επιτρέπεται ο κατάπλους στην πλειονότητα των μαδρεπορικών νησίδων και ατολών, απαγορεύεται το ψαροντούφεκο, η περισυλλογή οστρακοειδών και κάθε άλλη αντιοικολογική δραστηριότητα. Ευτυχώς η συρτή παραμένει ελεύθερη! Στο εξής όμως θα πετάνε από πάνω μας καθημερινά οι εναέριοι χωροφύλακες, φωτογραφίζοντας και ρωτώντας τα ίδια και τα ίδια στο VHF. Ξημερώματα σαλπάρουμε για το επόμενο σκέλος, 50 ν.μ. έως τα νησιά Χόουπ. Χάρη στον εξάρι σορόκο φτάνουμε νωρίς το απόγευμα, με τον ήλιο να στέκεται ψηλά, βοηθώντας την αναγνώριση των υφάλων. Καθισμένος στους σταυρούς, καθοδηγώ την Άννα Μαρία σ' ένα αμμουδερό κράσπεδο σταβέντο της νησίδας. Θα παραμείνουμε τρεις μέρες, κλεισμένοι από τον πολύ δυνατό αέρα και τους συνεχείς όμβρους, υπό την προστασία του κοραλλένιου μισοφέγγαρου.

Μοναδικοί κάτοικοι της νησίδας τα χιλιάδες θαλασσοπούλια, που ολημερίς πραγματοποιούν αερομαχίες στο ατέλειωτο κυνήγι της τροφής.

Σ' αυτή την περιοχή, το 1770, ο εξερευνητής Κουκ συνειδητοποίησε ότι έπλεε μεταξύ ακτής και υφάλων. Το κακό δεν άργησε κι ένα βράδυ το «Εντέβορ» προσέκρουσε σε μια ξέρα, όπου παρέμεινε καρφωμένο για μια βδομάδα. Ο συνδυασμός υψηλής μαρέας και συστηματικού ξεσαβουρώματος επέτρεψε την απελευθέρωση του προχειρομπαλωμένου πλοίου. Με χίλια ζόρια κατάφερε να επιπλεύσει έως τις παραπλήσιες εκβολές ενός μικρού ποταμού. Η ξέρα και το ποτάμι ονομάζονται σήμερα Εντέβορ, ενώ το παράκτιο χωριό Κούκταουν.

Σ' αυτό το σημείο εγκαταστάθηκε ο Κουκ, επισκευάζοντας το μπρίκι για τρεις μήνες. Ταυτόχρονα επέτρεψε στους έμπαιρους επιστήμονες να μελετήσουν συστηματικά την αυστραλέζικη χλωρίδα και πανίδα. Για πρώτη φορά Ευρωπαίοι παρατήρησαν καγκουρό και ήρθαν σε επαφή με αυτόχθονες. Όταν μάλιστα ρωτήθηκαν οι τελευταίοι πώς ονόμαζαν τα μαρσιποφόρα, πήραν ως απάντηση: «καγκουρού», που σημαίνει «δεν καταλαβαίνω τι λες». Έτσι το όνομα παρέμεινε!

Με σύγχρονους χάρτες και καλό καιρό καταπλεύουμε στις 2 Ιουνίου στο Κούκταουν. Η σημερινή πολίχνη, με τα λίγα αποικιακά κτίρια, είναι ό,τι επέζησε από μια σειρά καταστροφικών κυκλώνων που σάρωσαν στα τέλη του 19ου αιώνα την πόλη των 30.000 κατοίκων. Ερημιά, βάλτοι, κουνούπια και κροκόδειλοι κυριαρχούν από δω και πέρα. Έχοντας σεριανίσει στις λασπωμένες όχθες, βιαζόμαστε να ξαναβρούμε τις αισθησιακές κοραλλένιες νησίδες.

Στην έρημο της Βόρειας Αυστραλίας

Άνω μεριά, «top end», ονομάζουν οι Αυστραλοί τις αραιοκα-τοικημένες βόρειες περιοχές της χώρας τους. Μολυβένιος ήλιος, λόγκοι και ζουζούνια επικρατούν στην ερημική ενδοχώρα, ενώ κρο-κόδειλοι, κουνούπια και περαστικοί κυκλώνες μαστίζουν τις ελώ-δεις παραλίες. Ευτυχώς, οι στιχάδες των υπέροχων κοραλλένιων νη-σίδων προστατεύουν από τους δυνατούς αληγείς και υπόσχονται απεριόριστη ποικιλία αγκυροβολιών.

Κούκταουν, 5 Ιουνίου '95. Η πόλη που παλλόταν από τον πυρε-τό του χρυσού στα μέσα του 19ου αιώνα, με 30.000 κατοίκους, 100 μπαρ και άλλα τόσα πορνεία, δεν έχει τίποτα άλλο να επιδείξει πα-ρά λίγα μνημεία και ανακαινισμένα αποικιακά κτίρια. Χωρίς δεύ-τερη σκέψη εγκαταλείπουμε την πόλη-φάντασμα, ρημαγμένη από τους κυκλώνες, για να συνεχίσουμε την πορεία μας προς τα Στενά του Τόρες. Στο σημείο όπου η θάλασσα συναντά τις εκβολές, μας προϋπαντούν απότομα σκαστά κύματα και αφού κάναμε δύο τρεις γερές βουτιές, ανοιγόμαστε στα βαθιά, ποδίζοντας προς τα οξύκορφα νησιά Λίζαρντ. Ως γνωστό, με φρέσκο αέρα η πλαγιοδρομία αποτελεί υγρή και γοργή πλεύση! Χαιρόμαστε το γερό λεβάντε, το μπόλικο πισσίλισμα, τις αυξομειώσεις ιστιοφορίας στον παλμό των όμβρων.

Όσο ζυγώνουμε τα Στενά Τόρες τόσο πυκνώνουν οι ατόλες και οι κοραλλένιες ξέρες. Με την αιγαιοπελαγίτικη πείρα περ-νούμε άλλες δύο μούδες, όταν καβατζάρουμε το νησί σταβέντο των απότομων γκρεμών. Πλησιάζοντας το αγκυροβόλιο, οι καπελωτές σπιλιάδες ξετινάζουν τον αφρό. Με σηκωμένη την καρένα γιαλώνουμε σε μισή οργιά βάθος, φουντάροντας μόλις 20 μέτρα από την ήσυχη αμμουδιά.

Γύρω από τον ευρύχωρο κόρφο ορθώνεται αμφιθεατρικά το απόκρημνο βουνό. Οι δυνατοί άνεμοι εμποδίζουν τη βλάστηση, επιτρέποντας μόνο ακανθώδεις τούφες τσαλιών και μεμονωμένα, βασανισμένα ξερά δέντρα. Τις επόμενες τρεις μέρες θα φέρουμε γύ-ρα τις κορφές, χαζεύοντας από ψηλά τις περουζένιες σοφράνο λι-μνοθάλασσες. Θα κολυμπήσουμε στις κοντινές κοραλλιογενείς ξέ-ρες, αιωρούμενοι στα ζεστά νερά, μαγεμένοι από τα υποβρύχια ανθολογήματα και την ποικιλία πολύχρωμων ψαριών. Για πρώτη φο-ρά ξαναβρίσκουμε στην Αυστραλία τη χαρακτηριστική διαύγεια των υδάτων του Ειρηνικού. Ο παντοδύναμος αέρας μάς εγγυάταιδρο-σιά και μπόλικο αμπερώρια από την ανεμογεννήτρια, για πολύω-ρες κουβέντες στα βραχέα με φίλους ραδιοερασιτέχνες ανά τον κό-σμο, ενώ τα απογεύματα επισκεπτόμαστε ένα μαγκανοπήγαδο απ' όπου αντλούμε άφθονες κουβαδιές γλυκού νερού για ντους και μπουγάδα. Ωραία «ροβινσόνικη ζωή».

Στις 8 Ιουνίου, χαράματα, σαλπάρουμε για τα νησιά Φλίντερς, ελ-πίζοντας ότι θα διαρκέσει ο ισχυρός λεβάντες για να διανύσουμε 86 ν.μ. πριν από τη δύση του ήλιου. Η «Καλλίπυγος» πετάει από το ένα κύμα στο άλλο, καθώς την τραβούν οι δύο μουδαρισμένοι και σταυ-ρωμένοι φλόκοι. Ελισσόμαστε ολοταχώς ανάμεσα σε υφάλους και βραχονησίδες, ακολουθώντας ναυσιπλοΐα ακρίβειας. Για να προ-λάβουμε τη νύχτα, αντί να παρακάμψουμε μια αλυσίδα ριζόβραχων, ευθυπλέουμε ανάμεσα σ' αυτά και στον παρακείμενο κάβο. Μόλις 5 μέτρα δείχνει το βυθόμετρο, ενώ η ταχύτητά μας ξεπερνάει τους 8 κόμβους μόνο με φλοκάκι. Ανασαινουμε βαθιά όταν τελικά ει-σχωρούμε στο δαίδαλο των νήσων Φλίντερς, όπου θα διανυκτερεύσουμε. Το μίνι αρχιπέλαγος φέρει το όνομα του νεαρού αξιω-ματικού και υδρογράφου που στα μέσα του 19ου αιώνα περιέπλευ-σε την Αυστραλία με ανοιχτή φαλαινίδα, χαρτογραφώντας τις ακτές.

Την άλλη μέρα, επιτέλους, πιάνουμε ένα μεγάλο ψάρι στη σύρ-τη. Όλοι χαιρόμαστε και ιδιαίτερα η γάτα! Παρ' όλα τα μπουρίνια, ταξιδεύουμε ευχάριστα με ήρεμη θάλασσα, σταβέντο της μακράς αλυσίδας υφάλων, φτάνοντας νωρίς στο νησάκι Μόρις. Στη σοφράνο πλευρά, αποκαλύπτεται με τη ρηχία το κοραλλένιο κράσπεδο δυο τετραγωνικών χιλιομέτρων. Βρίσκουμε άλλα τρία ιστιόφορα στο αγκυροβόλιο, διεθνή παρέα γνωστών από προηγούμενη, συναντήσεις, και με την ψαρούκλα γινόμαστε αμέσως ευπρόσδεκτοι! Μας μαγεύει το θελκτικό τοπίο και αποφασίζουμε να παραμεί-νουμε άλλο ένα 24ωρο.

Ομοπλέοντας με το στολίσκο, προσθέτουμε τον αγωνιστικό ερε-θισμό στις υπόλοιπες απολαύσεις της κρουαζιέρας. Δεν πρόκειται φυσικά για σοβαρή άμιλλα. Τα μήκη διαφέρουν, είμαστε όλοι βα-

ρυφορτωμένοι και ρυμουλκούμε συρτές. Η «νηοπομπή» φτάνει έπειτα από δύο ήσυχους ημερήσιους πλόες στο Ακρωτήριο Ίντιαν Χεντ και φουντάρουμε ομαδικά σταβέντο της χερσονήσου Μάργκαρετ. Πάλι είμαστε οι μόνοι που πιάσαμε ψάρι, για τον απλού-στατο λόγο ότι δε σέρνουμε μια συρτή αλλά έξι, δημιουργώντας κατ' αυτό τον τρόπο ένα κοπάδι δολωμάτων ικανό να κινήσει την πεινασμένη περιέργεια και του πιο υπερόπτη γαλέου!

Στις παραλίες ανακαλύψαμε άλλον ένα φαγώσιμο θησαυρό! Μόλις μας το επέτρεψε η παλίρροια, αποβίβαστήκαμε οργανωμέ-νοι με κοπίδια, σφυριά, μαχαίρια και τ' απαραίτητα λεμόνια. Αφού τσιμπολογήσαμε κάμποσες ντουζίνες οστρακοειδών, επόμενο ήταν να διψάσουμε. Μεταφερθήκαμε ως τη φοινικοστοιχία, όπου εύκο-λα τρυγήσαμε δροσερές καρύδες. Σίγουρα θ' αναρωτιέται ο ανα-γνώστης γιατί επιμένω στα πρόχειρό μας γεύματα. Τίποτα πιο ερε-θιστικό από τη φρέσκια τροφή, ιδίως όταν σου επιτρέπει να ξεφύγεις από τη ρουτίνα των μακαρονάδων, του πιλαφιού ή της φακής.

Απέμεναν 100 ν.μ. έως τα Στενά Τόρες. Έπρεπε να επωφεληθούμε από τις καλές συνθήκες για να περάσουμε το δύσκολο αμφίγειο. Στο εξής έπρεπε να ταξιδεύουμε με το ρολόι στο χέρι, υπο-λογίζοντας ακριβώς την τοπική στάθμη και τη ροή των υδάτων, κάτι όχι τόσο φυσικό για μεσογειακό ναυτικό, άσχετα εάν η αριθ-μητική είναι απλή. Εντούτοις τα καταφέρνουμε, διανυκτερεύοντας σε μια αυλώνα στα πρόθυρα των στενών κι αποπλέοντας την ώρα που μπατάρει η μαρέα.

15 Ιουνίου, ώρα έντεκα, καβατζάρουμε το Ακρωτήριο Γιορκ, τη βορειότερη πούντα της Αυστραλίας. Με λεβαντίνι δύο μποφόρ ση-κώνουμε μπαλόνη και το δρομόμετρο δείχνει τρεις κόμβους. Χάρη στην καλή σήμανση και στις ενδείξεις του GPS ευθυδρομήσαμε εύ-κολα, φτάνοντας νωρίς στη δυτική πλευρά των στενών. Καλώς ήλ-θαμε στη Θάλασσα της Αραφούρα. Τα στενά φέρουν το όνομα του Ισπανού ναυτικού κι εξερευνητή Τόρες.

Φουντάρουμε σ' ένα καλοπροστατευμένο караβοστάσι, το Μπάμαγκα. Μετά το αναγκαίο σενιάρισμα της κουβέρτας, έριξα μια δροσιστική βουτιά. Αμέσως ακούστηκαν προειδοποιητικές κραυγές από τα γειτονικά αλιευτικά: «Βγες αμέσως από το νερό! Εδώ φω-λιάζουν δύο κροκόδειλοι! Τον περασμένο μήνα έφαγαν το δάσκα-λο!». Δε χρειαζόταν πολύ για να ανέβω στην πρύμνη. Νομίζω ότι σ' αυτή την περιοχή ενδείκνυνται τα μπουγέλα!

Το κοκκινόχωμα, πλούσιο σε βωξίτη, καλύπτει εδώ τα πάντα, πουδράροντας ανθρώπους και αντικείμενα με πορφυρό κονιορτό. Ρόδισαν μέχρι και οι λευκοί παπαφίγκοι! Σαν ογκόλιθοι υψώνονται στους λόγκους τεράστιες μυρμηγκοφωλιές, ενώ οι κάτοικοι, στην πλειονότητα σωματώδεις Μελανήσιοι, πηγαινοέρχονται με σαρα-βαλιασμένα αγροτικά. Μας δίνεται η εντύπωση ότι εγκαταλείψαμε κιόλας την Αυστραλία. Συγγενείς των λαών του δυτικού Ειρη-νικού και της Νέας Γουινέας, οι ντόπιοι ήταν οι πρώτοι Αυστραλοί ιθαγενείς που απέκτησαν δικαιώματα, πολιτιστική αναγνώριση κι ενα σχετικό βαθμό αυτοδιαχείρισης. Σίγουρα συνετέλεσε η οργα-νωμένη ζωή τους σε περιοχές χωρίς μεγάλη οικονομική σημασία. Μοναδικοί λευκοί οι παραθεριστές και ερασιτέχνες ψαράδες από τον παγερό Νότο, που κάλυψαν 4.000 χμ. για να δοκιμάσουν την τύ-χη τους στη ζεστή ιχθυόεσσα.

Μια βόλτα στο «μίνι μάρκετ» του χωριού μάς απέδειξε άλλη μια φορά πόσο απόκεντρα βρισκόμαστε. Οι τιμές ήταν διπλάσιες σε σύ-γκριση με το Μπρίσμπακ. Περάσαμε τρεις ευχάριστες μέρες σ' αυτή τη διαφορετική Αυστραλία. Επόμενός μας σταθμός το Γκοβ, 100 ν.μ. ως την άλλη πλευρά του κόλπου της Καρπεντάρια. Τα δελ-τία καιρού αναγγέλλουν ισχυρό σορόκο, ιδανικό για μια γρήγορη πλαγιοδρομία.

18 Ιουνίου: Λόγω παλίρροιας αποπλεύουμε μεσημεράκι και τα-χύτατα βουλιάζουν οι ακτές στ' απόνερα της πρύμνης μας. Με δύο μούδες στη μαϊστρα και μία στο φλόκο απολαμβάνουμε την πλεύ-ση, ενώ το ανεμοτίμονο κρατάει σταθερή πορεία. Οι τελευταίες ώρες της νύχτας βλέπουν τον αέρα να φρεσκάρει.

Τα βάθη στον κόλπο Καρπεντάρια δεν ξεπερνούν τα 40 μέτρα, έτσι ο κυματισμός γίνεται πολύ απότομος. Στις προγνώσεις, άλλω-στε, αναφέρουν ύψος κυμάτων έως και τρία μέτρα. Όλη τη δεύτε-ρη μέρα, η μέση μας ταχύτητα παραμένει στους έξι κόμβους. Όλα θα ήταν τέλεια, αν οι

κινήσεις δεν ήταν τόσο χαώδεις και τα κοπανήματα τόσο βίαια. Από το ράδιο πληροφορούμαστε τα βάσανα των άλλων κότερων γύρω μας: ναυτία, εγκαύματα από τουμπαρισμένη κατσαρόλα, θάλασσα στις δεξαμενές καυσίμων από τις εξα-ερώσεις... Η νέα νύχτα φέρνει τους δικούς μας μπελάδες, γιατί κάτι συνέβη με τη δεξιά καρένα. Είμαστε αναγκασμένοι να ορ-τσάρουμε δέκα μοίρες, προσαρμόζοντας την πορεία στον εκπε-σμό του σκάφους. Υποπτευόμαστε ζημιά στο πτερύγιο που είχαμε ήδη μπαλώσει μετά το κοπάνημα στη Γη του Πυρός και που ξανακοπανήσαμε βάνουσα κοντά στο νησί Φρέιζερ πριν από δύο μήνες. Το σκάφος όμως παραμένει ολάκερο, έτσι συνεχίζουμε ολοταχώς για τον προορισμό μας. Ξημερώματα της τέταρτης μέρας καταπλέ-ουμε στο εξαιρετικό απάγκιο του Γκοβ, φουντάροντας μπροστά στον τοπικό ναυτικό όμιλο.

Μαζί με το υπαίθριο ορυχείο βωξίτη και το υπερσύγχρονο ερ-γαστάσιο αλουμίνας ιδρύθηκε η μικρή πόλη, μόλις πριν από 25 χρόνια. Τοποθετημένο σε μια από τις πιο δύσβατες και παράμερες περιοχές της Αυστραλίας, το Γκοβ συνδέεται μόνο από αέρα ή διά θαλάσσης με τον υπόλοιπο κόσμο. Όλα είναι πανάκριβα και ελα-χιστες οι διασκεδάσεις για τους ξενιτεμένους εργαζόμενους που με-τοίκησαν με τριετή συμβόλαια. Ο ναυτικός όμιλος σφύζει από ζωή, καλωσορίζοντας και τους περαστικούς ιστιοπλόους, αφού η θάλασσα αποτελεί μοναδικό τόπο αναψυχής και διασκέδασης για την πλειονότητα των δεκαπέντε χιλιάδων κατοίκων. Πολλοί απ' αυτούς, με άπλετο ελεύθερο χρόνο, κατασκευάζουν ερασιτεχνικά διάφορα πλεούμενα.

Την επομένη της άφιξής μας προμηθευτήκαμε ένα φύλλο κο-ντραπλακέ κι ένα πλανισμένο καδρόνι ελατιού. Έπειτα κάτσαμε την «Καλλίπυγο», με την άμπωτη, στην κεκλιμένη αμμουδιά για να αφαιρέσουμε τα υπολείμματα της παλιάς καρένας και καταμετρή-σαμε το εσωτερικό τη θήκης. Ευτυχώς είχαμε μαζί μας υαλοϋφάσματα, ξυλεία, εργαλεία και την απαραίτητη εποχική ρητίνη, έτσι μέσα σε τέσσερις μόλις μέρες κατασκευάσαμε ένα ολοκαίνουριο φτερό. Οι ικανότητες της Άννας Μαρίας στο ροκάνι και στην πλά-νη προκάλεσαν ενθουσιασμό, που υλοποιήθηκε με άφθονα κερά-σματα παγωμένης μπίρας. Η έλλειψη λεωφορείων μεταξύ πόλης και παραλίας θεσμοθετεί το οτοστόπ, χάρη στο οποίο είχαμε πάμπολλες ευκαιρίες να γνωρίσουμε τους κατοίκους της περιοχής και ιδι-αίτερα τους ιθαγενείς. Όλη η γη του Άρνεμ, η Β.Α. γωνιά της Αυστραλίας, θεωρείται επίσημα πλέον κυριότητα των αυτόχθονων από τα τέλη της δεκαετίας του '60. Έχοντας μόλις αποκτήσει πο-λιτικά και εδαφικά δικαιώματα, οι φυλές μάταια αντιστάθηκαν στα κρατικά σχέδια εξόρυξης βωξίτη, αλλά τουλάχιστον κατάφεραν να αποσπάσουν σεβαστές αποζημιώσεις. Οι αυτόχθονες που συ-ναντούσαμε στο Γκοβ αντιπροσώπευαν όλο το φάσμα της φυλής τους, από τους αποβλακωμένους μπεκρήδες έως τους επιχειρημα-τίες, περνώντας από καλλιτέχνες ή δασκάλους, όλοι με κοινό χα-ρακτηριστικό την πίκρα και την υπεροψία προς το «δυτικό» πολι-τισμό και τα υλικά του αγαθά.

Έχοντας αφήσει τα εποχικά της καρένας να ξεραθούν πλήρως για ένα 48ωρο, καθίσαμε πάλι την «Καλλίπυγο» στην αμμουδιά και με τη ρηχία τοποθετήσαμε το καινούριο πτερύγιο.

Τέλος καλό, όλα καλά· ετοιμαζόμαστε για νέο απόπλου. Τούτο το σκέλος θα μας οδηγήσει στο Ντάρβιν, πρωτεύουσα της Βόρειας Αυστραλίας, αφού πρώτα παραπλεύσουμε 500 ν.μ. άγριων και ερημικών ακτών. Στη θάλασσα της Αραφούρα επικρατούν μουσωνικές συνθήκες, δυνατοί αέριδες και εξάμετρες παλίρροιες που προκαλούν πανίσχυρα ρεύματα. Καθώς σκοπεύουμε να διαπλεύσουμε δύο αμφίγεια παρόμοια με τα Στενά του Τόρες, θα πρέπει να προσαρ-μόσουμε την πορεία μας στα ωράρια της μαρέας. Αφού ικανοποι-ηθήκαμε για την καλή λειτουργία του καινούριου πτερυγίου, αποχαιρήσαμε τα φιλόξενα μέλη του ναυτικού ομίλου και βιράραμε την άγκυρα. Ένα πρώτο στενό ανοιγόταν μόλις 20 ν.μ. μπροστά μας· κακώς το θεωρούν έλασσον, γιατί γρήγορα βρεθήκαμε με πρυμίο εξάρι, αντιμετωπίζοντας δυόμισι κόμβους αντίθετου ρεύματος. Λες κι ενα τεράστιο άροτρο να 'χε οργώσει τη θάλασσα, σκάβοντας ένα ιλιγγιώδες χαράκωμα. Η επαρκής πλευστότητα της πλώρης απέ-τρεψε τυχόν καρφώματα και με συγκρατημένη αισιοδοξία προχω-ρήσαμε έως το επόμενο στενό, για το οποίο είχαμε κάνει τους υπο-λογισμούς. Ήταν αναμενόμενο να μη συναντήσουμε κανένα πρό-βλημα, αφού συμφωνούσαν ρεύμα και αέρας, «σιδερώνοντας» την επιφάνεια. Ορτσάροντας σταβέντο του νησιού, φουντάρουμε μπρο-στά σε μια κατάλευκη αμμουδιά. Αν εξαιρέσουμε τα σφυρίγματα των

σπιλιάδων και τις κραυγές των γυπαετών, επικρατούσε πλήρης ηρεμία και μοναξιά. Σαλπάρουμε γύρω στις δέκα, λογαριάζοντας να περάσουμε, ακριβώς την ώρα της ανώτατης στάθμης, τον πιο κακόφημο δίαυλο της Αυστραλίας, γνωστό σαν «Χολ ιν δε γουόλ», κυριολεκτικά «τρύπα στον τοίχο». Πρόκειται για ένα στενό πέρασμα πλάτους μόλις 80 μέτρων και μήκους ενός μιλίου, μοναδικό άνοιγμα στη μακρόστενη και κρημνώδη χερσόνησο Παραγκάλα. Κατά το βρετανικό πλοηγό, η πλήμμη συμβαίνει μιάμιση ώρα αργότερα από το Γκοβ, ενώ οι πράτικοι του ναυτικού ομίλου ισχυρίζονται ότι η διαφορά είναι μόνο 45 λεπτά. Πάντως, όλοι συμφωνούν ότι η ροή των υδάτων μια ώρα πριν και μετά την πλήμμη φτάνει την εξωφρενική ταχύτητα των δώδεκα κόμβων! Ακολουθώντας το σοφό... Σολομώντα, διαλέξαμε τη μέση οδό. Προφανώς δεν είμαστε οι μόνοι με την ίδια άποψη, μας ακολουθεί ένα μεγάλο αυστραλέζικο ιστιοφόρο και για ν' αφήσουμε σε άλλους τα πειράματα, τους χαρίζουμε την πρωτοπορία. Σαν μακρά τείχη ορθώνονται στην πλώρη μας οι βραχώδεις ακτές της Παραγκάλα και με δυσπιστία κιαλάρουμε το στενό, αναρωτώμενοι πώς θα χωρέσουμε σ' αυτή την τρυμαλιά. Φτάνοντας στην μπούκα, έχουμε την εντύπωση ότι βρισκόμαστε σε πλυντήριο ρούχων. Τα κύματα σκάνε τρελά, το σκάφος τσιτάρει με χλώδεις κιβήσεις. Έχουμε να καταπολεμήσουμε δύο κόμβους ρεύμα και ατίθαστους στροβίλους. Όσο προχωρούμε βελτιώνεται η κατάσταση, ενώ μειώνεται ολοένα το ρεύμα. Η λαγουδέρα αλαφρώνει και με ανακούφιση μπορούμε να θαυμάσουμε το φυσικό δίαυλο και τα παράξενα σχήματα των στρωμάτων σχιστόλιθου. Φτάνοντας στην έξοδο, η ροή μηδενίστηκε, άρα διαπλεύσαμε 20 λεπτά νωρίτερα απ' ό,τι έπρεπε. Ήταν φανερό ότι οι πράτικοι είχαν δίκιο ως συνήθως!

Αριστερά μας εμφανίζεται ένας ευλίμενος όρμος, με το κατάλευκο αμμουδερό σιρίτι. Ιδεώδες μέρος να ξεποστάσουμε. Όταν ελαττώθηκε η κάψα του ήλιου, αποβιβαζόμαστε με το βαρκάκι, εξετάζοντας το παράξενο τοπίο της χερσονήσου. Με ενδιαφέρον κατασκοπεύουμε μια ντροπαλή οικογένεια νάνων καγκουρό. Όπου φύγει φύγει μόλις μας αντιλήφθηκαν. Με μεγάλους σάλτους πήδησαν από βράχο σε βράχο κι εξαφανίστηκαν στον πέτρινο λαβύρινθο. Σειρά μας, λίγο αργότερα, να υποχωρήσουμε βιαστικά, ανακαλύπτοντας ξαφνικά μπροστά μας ένα τεράστιο λογικήφαλο φίδι. Έτσι επιστρέψαμε στο σκάφος όπου μαγειρεύουμε μια ωραία... μακαρονάδα!

2 Ιουλίου: Αποπλέουμε προς το Ντάρβιν. Με την αναγγελία ισχυρών ανέμων, μουδάρουμε τους δυο σταυρωμένους φλόκους και προχωράμε ολοταχώς. Ευχαριστιόμαστε τη γρήγορη περαντζάδα, η πρύμη ανεβοκατεβαίνει στο ρυθμό του μεγάλου κυματισμού, που τον οργώνει η αφρισμένη πλώρη. Τη νύχτα ανακατατάσσουμε την ιστιοφορία. Ο άνεμος στρέφεται στεριανός και δυναμώνει, ενώ τα κύματα μικραίνουν. Το ίδιο σενάριο ακριβώς και τη δεύτερη μέρα. Δοκιμάζουμε μια παλιά συνταγή λαχανοντολμάδων με κορνμπίφ αντί για κιμά. Με μπόλικα μπαχαρικά και πετυχημένο αυγολέμονο, μας ικανοποιεί το αποτέλεσμα. Η γάτα όμως προτιμάει τη σίγουρη γεύση των σπαρταριστών χελιδονόψαρων που προσγειώνονται στην κουβέρτα. Με φεγγαράδα πλαγιοδρομούμε παράλληλα στις ακτές, υπολογίζοντας να καβατζάρουμε το Ακρωτήριο Ντον πριν από τα ξημερώματα. Αυτή τη φορά δεν υπάρχουν αμφιβολίες, καθώς οι παλιρροϊκοί πίνακες δίνουν την ακριβή ώρα της μαρέας για το συγκεκριμένο κάβο. Σαν πύραυλος μπαίνουμε στον κόλπο Βαν Ντίμεν, με 5 κόμβους ευνοϊκό ρεύμα, δεχόμενοι τόνους νερού όταν διατρπούμε τα υδάτινα τείχη που σήκωσε η πανίσχυρη παλιρροία. Φτάνουμε βράδυ στην απέναντι ακτή και δυτική πλευρά του κόλπου. Τυφλωμένοι από τα φώτα της πόλης, ζυγώνουμε ψάχνοντας αγκυροβόλιο στην ευρύχωρη ράδα, ανάμεσα στα διάκόσια φουνταρισμένα σκάφη. Κύριο πρόβλημα εδώ η δεκάμετρη υψομετρική διαφορά μεταξύ πλήμμης και ρηχίας. Ανασύροντας τα πτερύγια γιαλώνουμε, ποντίζοντας παρέα με τις βάρκες και τα μικρά καταμαράν μπροστά στο ναυτικό όμιλο.

Συστημένοι από ένα ζευγάρι φίλων του Μπρίσμπαν, μας περίμεναν ο Τζακ και η Ελένη, Ελληνοαυστραλοί δεύτερης γενιάς και εξήντα χρόνια Νταρβινίτες. Ανεκτίμητη πηγή πληροφοριών για το πού βρίσκουμε τι, μας υποδέχτηκαν στο σπίτι τους και μας σεριάνισαν σε αγορές και αξιοθέατα. Η κοσμοπολίτικη πρωτεύουσα της Βόρειας Αυστραλίας, στριμωγμένη μεταξύ ερήμου και ωκεανού, αποτελείσική δίοδο ανάμεσα στον αγγλοσαξονικό κόσμο και στη Νοτιοανατολική

Ασία. Πού αλλού συναντά κανείς στον ίδιο δρόμο κινέζικο τέμενος, σχολή περουβιάνικης μουσικής και προκηρύξεις στα σερβοκροάτικα ότι απαγορεύεται η απόσταξη σλιβοβίτσας;

Στα νησιά των μπαχαρικών

21/7/95: Το φυσάμε και δεν κρυώνει. Μπουνάτσα, ρεστιά και μολυβένιος ήλιος μάς πολιορκούν. Εάν εξαιρέσουμε την μπουκαδουρίτσα που μας ρούφηξε εχθές από τον κόλπο του Ντάρβιν, παιδευόμαστε με τις ρέφλες στη γιουρτένια θάλασσα. Η Αυστραλέζικη Μετεωρολογική Υπηρεσία αισιόδοξα προβλέπει ασθενείς ανέμους και τα απομένοντα 400 ν.μ. έως τη νήσο Τιμόρ μάς βασανίζουν σαν μυθική απόσταση. Φυσικά, δεν έχουμε καύσιμα για να διανύσουμε με μηχανή όλη τη διαδρομή, έτσι με μπαλόني και υπομονή παγιδεύουμε τις τεμπέλικες πνοές του Αιόλου.

Όρτσα-πόδιζε, φέρμα-λάσκα τις σκότες, παράγουμε αρκετό φαινόμενο αέρα για να κινούμαστε με 2-3 κόμβους! Όπου να 'ναι όμως πρέπει να επανεμφανιστούν οι αληγείς, καθώς «ανεβαίνει» το βαρόμετρο. Με το σούρουπο καλωσορίζουμε την ηδύπνου όστρια, προάγγελος του απέραντου υψηλού που απλώνεται στο νότιο Ινδικό. Με πέντε κόμβους αεράκι στην μπάντα, ελαφρώς κουπασταρισμένοι από το μπαλόني, εμπιστευόμαστε τη λαγουδέρα στον αυτόματο πιλότο και αναπολούμε τις τελευταίες μέρες στο Ντάρβιν, τις πυρετώδεις προετοιμασίες, τα νταλαβέρια και τις ινδονησιακές προξενικές αρχές... Μοναδική περίπτωση στον κόσμο, η Ινδονησία γυρεύει εκ των προτέρων ειδική άδεια εισόδου (σφραγισμένη από τέσσερα υπουργεία!) για να επιτραπεί ο κατάπλους σε οποιοδήποτε αλλοδαπό πλεούμενο. Τα πάντα φτηνά, αλλά οι Αρχές χρειάζονται ασήμωμα για το παραμικρό, αυτή τουλάχιστον είναι η θεωρία.

Με την επιστροφή των αληγών χαλαρώνουμε, απολαμβάνοντας τις χαρές της πλεύσης, μανούβρες, ναυσιπλοΐα, ψάρεμα, μαγείρεμα ή απλώς χαζεύουμε τις συνεχείς εναλλαγές φωτός και θαλάσσης. Την επομένη διασχίζουμε τα υγρά σύνορα: αεροπλάνα της αυστραλέζικης ακτοφυλακής παρακολουθούν πρωτόγονα ινδονησιακά ψαροκάικα, ενώ στον ορίζοντα υψώνονται ατσάλινες δομές πετρελαιοπηγών, μάρτυρες των ανωμάλων σχέσεων μεταξύ των δύο γειτονικών χωρών. Η Αυστραλία δεν αντέδρασε ποτέ στη βίαιη προσάρτηση του Ανατολικού Τιμόρ από το γιαννέζικο στρατό και ως «δώρο» επετράπη η εξόρυξη μαύρου χρυσού στην περιοχή, με το αζημίωτο βεβαίως, που πάει κατευθείαν στις τσέπες των χουντικών της Τζακάρτα. Βρόμικη υπόθεση η πολιτική, ιδίως εάν σκεφτεί κανείς τον κοσμάκη που υποφέρει από ασιτία και αρρώστιες.

Την τέταρτη μέρα κιαλάrouμε στη δύση τις κορυφές του Τιμόρ, ενώ ο σορόκος ρεσκάρει, αναγκάζοντάς μας να αντικαταστήσουμε το μπαλόني τα μεσάνυχτα. Το αντίθετο παλιρροϊκό ρεύμα μάς επιβραδύνει κάπως στα στενά και τελικά φουντάrouμε στην ευρύχωρη ράδα του Κουπάγκ γύρω στις τρεις το πρωί. Έπειτα από ολιγόωρο ύπνο, μας περιμένει πολιτιστικό σοκ, όταν καταφθάνουν οι Αρχές με μπαλωμένες στολές και πεινασμένο βλέμμα. Ούτε στο Σουδάν δεν είχαμε δει τέτοια χάλια! Παζαρέψαμε τις υπηρεσίες τους έναντι πέντε δολαρίων στον καθένα και μέσα σε λίγα λεπτά πρατικάραμε, αποκτώντας το δικαίωμα να αποβιβαστούμε.

Στην παραλία ένα μπαράκι ενδείκνυται για την προσάραξη της λέμβου και ξαφνικά συνειδητοποιούμε ότι είμαστε στην Ασία. Πλήθη με παράξενες φορεσιές, αεικίνητοι στόλοι πολύχρωμων μίνι λεωφορείων, σμήνη μοτοποδηλάτων, σκόνη, δυνατές μυρωδιές μπαχαρικών κι ανοιχτών οχετών, επιγραφές σε ακαταλαβίστικη γλώσσα, ενώ σε κάθε βήμα μάς ακολουθούν τα «χαλό μίστερ!» των ντόπιων...

Πατρίδα του πανάκριβου και μυρωδάτου σανταλόξυλου, το Τιμόρ αποτέλεσε το νοτιότερο στέλεχος του μυθικού αρχιπελάγους των μπαχαρικών. Γνωστό στους Ευρωπαίους από την πτολεμαϊκή εποχή, όταν Κινέζοι έμποροι διοχέτευαν με τα караβάνια τους φάρμακα, μοσχοκάρυδο, πιπέρι και γαρίφαλο μέχρι και τα μεσογειακά παράλια. Από το 2ο μ.Χ. αιώνα, άρχισαν οι επαφές με τις Ινδίες και μέσα σε τρεις αιώνες επικράτησαν οι ινδικές δυναστείες του βασιλείου της Γιάβα. Τότε ήταν η πρώτη φορά που γνώρισε το αρχιπέλαγος κεντρική ηγεμονία,

παράγοντας συνάμα έναν εντυπωσιακό λαμπρό πολιτισμό, με σύνορα από το Βιετνάμ έως την Αυστραλία. Τον ένατο αιώνα, τα γοργά ντάου του Περσικού Κόλπου επεσκίασαν με τα λατίνια τους τα караβάνια της Ασίας, προσθέτοντας την ισλαμική επιρροή στο αρχιπέλαγος, που διασπάστηκε σε πλήθος ανεξάρτητων σουλτανάτων. Ενώ ο Κολόμβος έψαχνε τις Ινδίες στην... Καραϊβική, οι Πορτογάλοι λαδώνοντας Άραβες ναυτίλους συνειδητοποιούσαν τα κατατόπια και τη μετεωρολογία του Ινδικού ωκεανού. Έτσι από το 1512 μονοπόλησαν το εμπόριο των μπαχαρικών προς την Ευρώπη.

Παρόμοιο κελεπούρι δεν μπορούσε παρά να ερεθίσει την όρεξη των ανερχόμενων ναυτικών δυνάμεων της Δύσης και μέσα σε εκατό χρόνια, Ολλανδοί, Εγγλέζοι, Ισπανοί και Γάλλοι ξεκοίλιασαν την κότα με τα χρυσά αυγά. Το 17ο αιώνα ήταν τέτοια η υπερπροσφορά, που «πάτωσαν» στις ευρωπαϊκές αγορές οι τιμές των καρυκευμάτων. Μόνο η θηριώδης επιμονή και το μπόλικο μπαρούτι, επέτρεψαν στους Ολλανδούς να κυριαρχήσουν, ελέγχοντας τις ποσότητες παραγωγής και επιβάλλοντας μονοπώλια. Όσο για τους Πορτογάλους, παρέμειναν με τις φτωχότερες κατοχές τους, το αλίμενο Ανατολικό Τιμόρ και πέντε παρακείμενα ξερονήσια.

Το απίθανο σύμπλεγμα των χιλίων κατοικημένων νησιών —με 360 φυλές και 250 γλώσσες— δέχτηκε κι απορρόφησε σε δεκαπέντε αιώνες επιρροές από τους κυριότερους πολιτισμούς και θρησκείες. Σε κέντρα όπως το Κουπάγκ, η θάλασσα έφερε κι ανακάτωσε όλες τις νατσιόνες και τις κουλτούρες: τζαμιά, καθολικοί ναοί, ταοϊστικά τεμένη γειτονεύουν όπως οι έντονες μυρουδιές και μπόχες. Τα ενωτικά στοιχεία προέρχονται σήμερα από τη Γιάβα.

Φανταστείτε όμως ότι αυτή η πόλη των 20.000 κατοίκων δε έχει τρεχούμενο νερό παρά μόνο πηγάδια, ενώ βυτιοφόρα και τρίκυκλα διανέμουν ένα κιτρινωπό υγρό αμφιβόλου ποιότητας.

Την επομένη εκδράμαμε στα περίχωρα μ' ένα από τα τοπικά υπεραστικά λεωφορεία. Φορηγό με ξύλινη καρότσα, οροφή και πάγκους, αλλά με ωραία ατμόσφαιρα από τα ντόπια τσιγάρα καπνού και μοσχόκαρφου. Ενώ το όχημα γρυλίζει ανηφορίζοντας τις απότομες στροφές, χαζεύουμε την τροπική βλάστηση στην περίοδο της ξηρασίας. Όσο πλησιάζουμε το υψίπεδο τόσο επικρατούν ξερά χόρτα, λόγκοι κι ευκάλυπτοι, ενώ στον ορίζοντα αστράφτουν οι σμαραγδένιες αναλαμπές του ωκεανού.

Ο καρόδρομος θα μας περάσει από μικρά χωριά, σποράδες από μικρά σπίτια, ασβεστωμένα πλεκτά καλάμια στημένα σε πιλοτές και ζωσμένα από καλλιέργειες. Το λεωφορείο κλείνει τον κύκλο του δρομολογίου καθώς επανεμφανίζεται η ράδα του Κουπάγκ στους πρόποδες της παράκτιας οροσειράς. Κατά την κάθοδο παρατηρούμε το στόλο των εικοσάμετρων αλιευτικών τριμαράν, μάρτυρες της πάλαι ποτέ ναυτικής δύναμης του Σουλαβέσι.

Εκτός από τον ευρύχωρο κόλπο και την τριτοκοσμική του πρωτεύουσα δε μας προσφέρει πολλά το Τιμόρ και στις 28 Ιουλίου σαλπάρουμε προς τα βόρεια, με προορισμό το σύμπλεγμα μικρών νησιών στ' ανατολικά του Φλόρες.

Με τα πολύκορφα όρη σοφράνο ν' ανακόπτουν τους αληγείς και τα δυνατά αντίθετα ρεύματα δυσχεραίνεται κάπως η πλεύση, αλλά με αλλεπάλληλες τσίμες, τακ και αλλαγές πανιών εμφανίζονται τα ξημερώματα της επομένης οι συμμετρικοί κώνοι των πάμπολλων ηφαιστειών της στιχάδας. Πλαγιοδρομώντας μπαλονάτοι, μπουκάρουμε στα στενά. Θαυμάζουμε τα ήρεμα αμφίγεια που ανοίγονται γύρω μας, ενώ σαν πολύχρωμες πεταλούδες αρμενίζουν πέρα δώθε τα λατίνια των ντόπιων πολυσκάφων. Δεξιά μας και σοφράνο διακρίνουμε ένα ρυάκι που διακόπτει τη συστοιχία των κοκκοφοινίκων. Ασφαλώς το γλυκό νερό θα παρεμπόδιζε την ανάπτυξη των κοραλλιών, προσφέροντας ένα τέλειο αγκυροβόλιο στην κατάλευκη παραλία.

Μετά την άπνη νύχτα ξαποστάζουμε στη σκιά της τέντας. Η ησυχία διήρκεσε πολύ, καθώς δυο νεαροί καθέλκυσαν ένα μονόξυλο στην αμμουδιά και κωπηλατώντας μανιωδώς ήρθαν να μας επισκεφθούν. Παρ' όλο το λεξικό τσέπης, η συνεννόηση αποδείχθηκε δύσκολη όχι μόνο γλωσσικά αλλά και ηθικά. Τέλος πάντων, τους κέρασαμε τσάι και τσιγάρα, η επικοινωνία παρέμεινε περιορισμένη και ύστερα από λίγο καταφέραμε να τους αποχαιρετήσουμε. Η νύχτα μάς βρήκε ρεμβάζοντας το ηλιοβασίλεμα και αφού έπεσε η βελουδένια αυλαία, παρατηρήσαμε μια βουνοπλαγιά όπου συνέχιζε να ροδίζει η πυρακτωμένη λάβα! Από τα 400 ηφαιστειά του

αρχιπελάγους πετύχαμε ένα από τα 80 εν ενεργεία. Λέγεται ότι το σύνολο των 180 εκατομμυρίων κατοίκων της Ινδονησίας ζει στη σκιά κάποιου ηφαιστείου. Κοιτάξαμε την αδυσώπητη κάθοδο της πύρινης γλώσσας ως αργά.

Νωρίς την επομένη σαλπάρουμε για το κύριο χωριό της Λεμπάτα, το Λεβολέμπα. Οι διακλαδώσεις των στενών και η ήσυχη επιφάνεια μας δίνουν την εντύπωση ότι πλέουμε σε κάποια ορεινή λίμνη. Παρά το δυνατό αντίθετο ρεύμα, τα καταφέρνουμε πλέοντας σύρριζα στις ξέρες και φουντάρουμε μπροστά στο «ξυλοπόδαρο» χωριό. Εδώ οι πελάδες σε πιλοτές υποστεγάζουν τα μονόξυλα. Οι φιλικοί κάτοικοι, μελανήσιας καταγωγής, μας προσκαλούν να δέσουμε το βαρκάκι μας στο «γκαραζ» τους.

Στην πλατεία της αγοράς πάμπολλες γυναίκες γνέθουν μπαμπάκι, επιβλέποντας την πραμάτεια τους από λαχανικά και λιαστά ψάρια. Στη σκιά της χαραμαδιασμένης εκκλησίας ένας γυρολόγος μάζεψε τα πλήθη χάρη σ' ένα μεγάλο καφετί χαυλιόδοντα και μια δεκαριά βραχιόλια ελεφαντοστούν. Εάν το μικρό αρχιπέλαγος δεν προσέφερε εμπορεύσιμα αγαθά στους θαλασσινούς επιχειρηματίες των περασμένων αιώνων, τουλάχιστον παρείχε εξαιρετα αγκυροβόλια και ναυτίλους.

Την επομένη διαπλέουμε το κανάλι προς δυσμάς, έχοντας τριγύρω δεκάδες διαφορετικών ιστιοφόρων. Σαν ζωντανό ναυτικό μουσείο ελίσσονται λατίνια, ψάθες, σακολέβες και ράντες, ενώ οι γάστρες τους αποτελούν όνειρο για κάθε φανατικό ναυτικής ιστορίας και τέχνης. Εάν προορίζονται για την ίδια χρήση, αλιεία και μεταφορές, τα ντόπια σκάφη αντιπροσωπεύουν όλες τις τεχνολογικές επιρροές που δέχτηκε το αρχιπέλαγος τα τελευταία 2.000 χρόνια. Μοναδική άγνωστη προσωπικότητα στο σημερινό παραλήρημα ένα πρωτόγονο αλλά ταχύτατο είδος υδροπτέρυγου τριμαράν, όπου οι πλωτήρες έχουν αντικατασταθεί με ξύλινα πέδιλα.

Καταπλέουμε στο δίαυλο μεταξύ Αδουνάρα και Σόλορ, βιράροντας το μπαλόκι. Προορισμός μας σήμερα ο όρμος Λαβαγιόν, τοποθεσία ενός πορτογέζικου φρουρίου του 16ου αιώνα και ασφαλώς ένα καλό αγκυροβόλιο. Ο βυθός είναι απότομος, γύρω από ηφαιστειογενή νησιά. Με το ηχοσκαντάγιο ανιχνεύουμε τελικά ομαλό βυθό οχτώ μέτρων στις εκβολές ενός στεγνού χειμάρρου. Σε λίγα λεπτά μάς περικύκλωσαν όλα τα πιτσιρίκια του χωριού μ' ένα στολισκο μονόξυλων. Ευτυχώς ένας νεαρός μιλάει άπταιστα αγγλικά και πιάνουμε κουβέντα. Αφού ικανοποιήσαμε την περιέργεια του τσούρμου και το ξεφορτωθήκαμε, υποστηρίζοντας ότι ο Αί-Βασίλης με τα δώρα επιβαίνει στο επόμενο σκάφος, ο έφηβος μας εξηγεί ότι παρακολουθεί μαθήματα στο γυμνάσιο του γειτονικού Φλόρες και προτίθεται να μας κάνει το διερμηνέα. Το απόγευμα επισκεπτόμαστε το πορτογέζικο φρούριο, που δυστυχώς καταστράφηκε από το μεγάλο σεισμό του 1981. Η πλειονότητα των τειχών σωριάστηκε, τα σκουριασμένα κανόνια κείτονται σκόρπια στο χώμα σαν ψόφια ψάρια στον αφρό. Πιο ενδιαφέρουσα μας φάνηκε η — αναγκαστική— βίζιτα στο μουσουλμάνο δήμαρχο που έμενε δίπλα στα ερείπια. Στο προαύλιό του μας έκαναν εντύπωση δυο μικρές υποστεγασμένες ξύλινες εξέδρες, με τα εξωρράχια στολισμένα με τεράστια κέρατα. Σύμφωνα με το διερμηνέα μας, οι εξέδρες ήταν ιερές, συμβολίζοντας αρσενικά και θηλυκά πνεύματα προγόνων. Τα χρησιμοποιούσαν για βωμούς εξιλαστήριων προσφορών πριν από κάποια σημαντικά κοινοτικά συμβάντα, όπως σοδειές, καθελκύσεις πλεούμενων και τον ερχομό των φαλαινών!

Περνάμε την επόμενη μέρα κουβεντιάζοντας στη σκιά των χαρουπιών, μαγεμένοι από την ησυχία των διαύλων και τη θέα των γύρω ηφαιστειών. Μεταξύ άλλων οι ψαράδες μάς πληροφορούν για την καταλληλότερη χρήση των θαλασσιών ρευμάτων και αέρηδων της περιοχής, ώστε να οργανώσουμε το επόμενο σκέλος του ταξιδιού. Οι ανατολικοί αληγείς πιέζουν την επιφάνεια του Ειρηνικού ωκεανού προς δυσμάς, διοχετεύοντας τεράστιες υδάτινες μάζες από τ' αμφίγεια μεταξύ Νέας Γουινέας και Σουμάτρας.

Έτσι δημιουργείται μια μόνιμη ροή στα μπουγάζα που ανακόπτει για λίγες μόνο ώρες η παλίρροια. Η νοτιοανατολική κατεύθυνση των επικρατούντων ανέμων ευνοεί τις νότιες πλευρές των μεγάλων νησιών έως την Ιάβα, περιορίζοντας έτσι την πλεύση μας στις μεσημβρινές ακτές του αρχιπελάγους.

2/8: Μεθορμίζουμε λίγα μίλια έως τα ανατολικά παράλια της νήσου Φλόρες, φουντάροντας μπροστά σ' ένα απρόσωπο καθολικό χωριό. Εδώ πρωτοπάτησαν οι Πορτογάλοι στις αρχές του 16ου αιώνα, κι επειδή τους έκαναν εντύπωση τ' ανοιξιάτικα λουλούδια της περιοχής, βάφτισαν όλο το νησί «Ανθισμένο» (Φλόρες)!

Οι τελευταίοι Λουζιτανόι εκδιώχθηκαν το 1860 από τον ολλανδικό στρατό, στην ακμή της κυριαρχίας της Μπατάβια. Μια άλλη κοντινή παλινδρόμηση μας φέρνει πάλι στο Σόλορ, σε μια από τις λίγες ακατοίκητες ακρογιαλιές του. Όλη την περασμένη βδομάδα, όπου πηγαίναμε μας πολιορκούσαν περίεργοι «σαν πράσινα ανθρωπάκια» στην πλατεία Συντάγματος(!). Έτσι απολαμβάνουμε τη μοναξιά του όρμου.

Με ευνοϊκή παλίρροια αποπλέουμε το μεσημέρι, αφήνοντας γρήγορα στ' απόνερα το τελευταίο στρέτο. Προορισμός μας, 80 ν.μ. ανατολικά, η πρωτεύουσα Έντε. Αρχικά όρτσα με την μπουκαδούρα, παραπλέουμε σύρριζα στις απότομες ακτές. Μας φανερώνεται η έντονη αντίθεση ανάμεσα στα λευκά αφροστεφή κύματα και στο μαύρο σιρίτι των αμμουδιών. Η νύχτα φέρνει σιγόντα κι ανοιγόμαστε. Οι σκοτεινές ώρες περνούν στρωτά και με το λυκόφως ανακαλύπτουμε τους τέλειους κώνους των ηφαιστειών που περιβάλλουν τη ράδα. Ψιλοβρέχει. Αναρωτιόμαστε πού άραγε να φουντάρουμε, αγναντεύοντας τις δεκάδες αλιευτικών που χορεύουν κοιμισμένα πάνω στην τεράστια ρεστία.

Η πόλη των 70.000 κατοίκων ξεχύνεται από τις κοιλάδες έως τη θάλασσα που μαρτυρά την έλλειψη κάθε βασικής υγιεινής. Η σπιάτσα έχει ένα παχύ στρώμα απορριμμάτων κι αποπατημάτων. Η μπόχα που κυριαρχεί είναι απεριγράπτη!

Ψάχνουμε πολλή ώρα ένα αβαθές αγκυροβόλιο Παράμερα του λιμανιού η παραλία φαίνεται καθαρή, γεμάτη αλμυρίκια, περιποημένες βάρκες τραβηγμένες στην άμμο και νοικοκυραίους ψαράδες που μπαλώνουν δίχτυα. Η πρωτεύουσα του Φλόρες δεν έχει τίποτα ιδιαίτερο να επιδείξει, εκτός από το παζάρι με τα μπαχαρικά, τα γιατροσόφια και τα περιποημένα υφαντά.

Έχοντας εξαντλήσει τα ενδιαφέροντα, κάνουμε μια εκδρομή την επομένη για να θαυμάσουμε το όρος Κελιμούτου, ένα από τα εντυπωσιακότερα ηφαιστεια του αρχιπελάγους. Στριμωγμένοι στους πάγκους της τρικλίζουσας ξύλινης καρότσας, υπομένουμε τα παραλειπόμενα των οδικών ταξιδιών. Η μουσική ντίσκο στη διαπασιόν, ίσα που καλύπτει τα βρουχητά της ταλαίπωρης μηχανής και τα τσιρίγματα του ετοιμοθάνατου διαφορικού, ενώ με επιμονή ανηφορίζει το «ελαιοφθορείο» (φθείρει μπόλικο λάδι!). Γύρω μας καταπράσινα λαγκάδια και ρεματιές σκίζουν τις πένθιμες κρημνωρείες. Ο τρίωρος βασανισμός των οπισθίων μας άξιζε τον κόπο, όταν αντικρίσαμε τελικά τη θάλασσα από το καλλιεργημένο υψίπεδο, κι άλλα πεντακόσια μέτρα αναρρίχησης εκπλήρωσαν τους πόθους μας, όταν θωρήσαμε τα τρία έγχρωμα στόμια του ηφαιστείου. Οι κρατήρες εσώκλειαν αβυσσαλέες λίμνες, η καθεμιά βαμμένη από διαφορετικά ορυκτά, που μας μπάνιζαν σαν τεράστια στρογγυλά μάτια. Το ένα φουντουκί, το άλλο περουζένιο, το τελευταίο πορφυρό. Οι ηλιαχτίδες έπαιζαν κρυφτό ανάμεσα στην πολύκορφη οροσειρά και στους σωρείτες των αληγών, μεταβάλλοντας ολοένα τις αποχρώσεις των υδάτων. Επιστρέφοντας στο ριζοχώρι, έως ότου εμφανιστεί το λεοφορείο, επισκεφθήκαμε τα τοπικά υφαντουργεία όπου παράγονται παραδοσιακά *ικάτ* με αρχαίες προχριστιανικές αναπαραστάσεις δέντρων και επικρεμάμενα κρανία. Γυρίζουμε στο Έντε κατάκοποι από το τουλούμισμα του σκολιού καρόδρου.

Καλές οι επίγειες απολαύσεις, αλλά τελικά νιώθουμε τόσο άνετα στο μικρό καρέ της «Καλλίπυγου»!

Στα νησιά των δράκων και των μύθων

Από το πεζούλι του ταβερνείου παρακολουθούμε το συνωστισμό της λεωφόρου, την

ποικιλία φορεσιών, τη βαβυλωνία των εθνοτήτων που απαρτίζουν τον πληθυσμό της Φλόρες. Βουνίσιοι κυνηγοί κεφαλών, μάγοι ανθρωποθύτες και δουλέμποροι πειρατές του Σουλαβέσι κυριαρχούσαν στην κρημνώδη μεγαλόνησο ως τις αρχές του 20ού αιώνα, και μόνο το 1911 μεταβίβασε ο ολλανδέζικος στρατός την εξουσία σε πολίτες κυβερνήτες.

Το απολιθωμένο παρελθόν ολοένα αναδύεται: όχι μόνο ανθρωπολογικά αλλά και ζωολογικά, καθώς παρέμεινε σχετικά ανέπαφη αυτή η ξερή, δύσβατη περιοχή, φτωχή σε εκμεταλλεύσιμα ορυκτά ή μπαχαρικά. Ανατολικά της «Γραμμής Ουάλλας» το ζωικό βασίλειο δε γνώρισε ποτέ την εξέλιξη. Επιζώντες «ξάδερφοι» των σαρκοφάγων δεινοσαύρων, τα *varanus monodensis* συναντιούνται μόνο στο απόμερο δυτικό άκρο της Φλόρες και στα γύρω ξερονήσια. Υπολογίζεται ότι τα τρίμετρα ερπετά πρωτοεμφανίστηκαν πριν από 130 εκατομμύρια χρόνια και το λαϊκό παρατσούκλι «δράκος» ασφαλώς τα συσχετίζει με τα κινέζικα μυθολογικά τέρατα! Παρ' όλα αυτά, η ύπαρξη δράκων αμφισβητούνταν επιστημονικά έως το 1910, όταν ένας Ολλανδός αεροπόρος συνάντησε αυτές τις σαύρες εκτελώντας αναγκαστική προσγείωση στο Κομόντο. Οι αποικιακές αρχές υποπτεύτηκαν... ελονοσία και νευρικό κλονισμό ακούγοντας περιγραφές λεπιδωτών θηρίων με πύρινη γλώσσα και ικανότητα να καταβροχθίζουν ολόκληρους βουβάλους! Καλού κακού, έστειλαν όμως μια στρατιωτική περίπολο για να διερευνήσει τους φανταστικούς ισχυρισμούς του πιλότου, επιβεβαιώνοντας φυσικά την ανακάλυψη. Η ανεύρεση, στον 20ό αιώνα, ενός αγνώστου ζώου άφησε άναυδη την παγκόσμια επιστημονική κοινότητα.

Με μουντό ξημέρωμα αφήνουμε το βρομερό Έντε, με τα μαύρα του ηφαίστεια να σαλεύουν στην πρύμνη μας. Ο μπάτης μας αντλεί από το μπαλόνη, γοργά αρχίζουμε τον παράπλου της Φλόρες. Σοφράνο της κρημνώδους ακτής αντιτίθενται μπουκαδούρα κι αλη- γείς, έτσι όσο μεσημεριάζει τόσο μπουντσάρεϊ. Κυνηγάμε πλέον τις ρέφλες, η ωκεανική ρεστιά τραντάζει την αρματωσιά ξετινάζοντας το μπαλόνη. Συνειδητοποιούμε ότι βρισκόμαστε πολύ γιαλωμένοι και μάλλον θα πρέπει να κάνουμε υπομονή έως τη νύχτα. Χάρη στη «μαντεμένα Τζένοβα» κόβουμε πάλι δρόμο.

Με τη χρυσή αυλαία της, η αυγή φανερώνει τον προορισμό μας. Λίγα μίλια απέμειναν, ετοιμαζόμαστε να διαπλεύσουμε το στενό μεταξύ Φλόρες και Σουμπάβα. Το μπουγάζι βγάζει φίδια, το φυσομάνημα ανατίθεται με δύο κόμβους ρεύμα, σηκώνοντας έναν απαίσιο κυματισμό. Με δύο μούδες και φλόκο ζυγώνουμε το μικρό αρχιπέλαγος που μας θυμίζει... Αιγαίο με τα ερυθρόλευκα ριζοβράχια και τις ωχρές, λαγκαδοστεφείς βουνοπλαγιές. Ο όρμος Τζίγκα ανοίγει διάπλατα τη φιλόξενη αγκαλιά του, χωρίς χρονοτριβή βρίσκουμε ένα βολικό φουντάγιο.

Κραυγές πουλιών αντιλαλούν στη μοναξιά, σπιλιάδες χτενίζουν τρέλα τα ξερά χόρτα. Πού να κρύβονται άραγε οι δράκοι; Απ' ό,τι διαβάσαμε, τα μεγάλα ερπετά χρειάζονται τη μεσημεριάτικη θερμότητα για να βγούνε παγανιά. Έτσι κλέβουμε λίγες ώρες ύπνου πριν συναρμολογήσουμε το βαρκάκι και αποβιβάσουμε. Ο μολυβένιος ήλιος πυράκτωνε τις πέτρες όταν αρχίσαμε το «σαφάρι». Η Άννα Μαρία οπλίστηκε με τα συνήθη φωτογραφικά καλαμπαλίκια, ενώ εγώ κουβαλώ το τρίποδο και τη «δρακοαπωθητική» αβάρα (έχει καλά ο Αϊ-Γιώργης!): το μακρύ γάντζο του σκάφους. Προσοχή, λοιπόν, και μένοντας μακριά από θάμνους ερευνούμε την ακταία λοφοσειρά. Η Άννα Μαρία στήνει το τρίποδο παραμονεύοντας με τον τηλεφακό, ενώ εγώ επιβλέπω τα νώτα μας. Το στωικό καρτέρι επιφέρει τελικά καρπούς: ένας νεαρός δράκος ξεμπουκάρει από τη φωλιά του. Κάπως έκπληκτος και μάλλον φοβισμένος μάς αντικρίζει: το στόμα ανοιχτό, η διχαλωτή, πορτοκαλιά γλώσσα να μαστιγώνει δεξιά κι αριστερά. Θα πρέπει να του φανήκαμε καμπόσοι γιατί αστραπιαία υποχώρησε, αφήνοντας τη φευγαλέα εικόνα της γκριζοπράσινης, λεπιδωτής ουράς του να χάνεται στο χώμα. Σαν άρχισε να βραδιάζει, εγκαταλείψαμε το караούλι επιστρέφοντας άπρακτοι στην «Καλλίπυγο». Την επομένη μεθορμίσαμε στη βόρεια πλευρά του νησιού, κοντά στο αρχηγείο της υπηρεσίας του Εθνικού Πάρκου Ρίντζα. Με τα πληρώματα τριών αυστραλέζικων κότερων απαρτίσαμε μια ομάδα για τη μίσθωση ενός «Ρέιντζερ» (δασοφύλακα) πρακτικού της ντόπιας πανίδας, που θα μας οδηγούσε στα λημέρια των δράκων. Έτσι μας δόθηκε, επιτέλους, η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε τις πελώριες σαύρες.

Το αμφίγειο μεταξύ Φλόρες και Σουμπάβα πρόσφερε κι άλλα ενδιαφέροντα νησιά εκτός από τη

Ρίντζα και την τουριστική Κομόντο, επιπλέον, όπως κάθε ευπρεπές μπουγάζι, παρουσίαζε και τα απαιτούμενα ιστιοπλοϊκά «καρυκεύματα»: μπόλικο αγέρα και δυνατά ρεύματα. Με σύντομες κι ευχάριστες ημερήσιες διαδρομές φτάσαμε έως την Ανατολική Σουμπάβα, που φημίζεται για το ριζοσπαστικό μουσουλμανισμό των κατοίκων της. Αποφύγαμε τις... φασαρίες παραπλέοντας νύχτα τις βόρειες ακτές χάρη στον ενισχυμένο μπάτη. Το απότομο φυλλάρισμα ενός πλαστικού πανιού και η έντονη μυρουδιά καμένου μοσχόκαρφου των ινδονησιακών τσιγάρων μάς υπενθύμισαν ότι τα ντόπια αλιευτικά ταξιδεύουν χωρίς φώτα!

Η έκρηξη του ηφαιστείου, τον περασμένο αιώνα, κυριολεκτικά αφάνισε κάθε ανθρώπινη παρουσία, σκοτώνοντας 60 χιλιάδες άτομα και καταστρέφοντας ολοσχερώς τη βλάστηση. Οι σημερινοί λιγοστοί κάτοικοι του χωριού, θύματα της ολλανδικής μετα-αποίκησης, προέρχονται από τη Γιάβα και το Σουλαβέσι. Αυτά καταφέραμε νά βγάλουμε από τα σπασμένα αγγλικά του δασκάλου, που έτρεξε να μας προϋπαντήσει, υπό τη σκιά των βαΐων, στη μαύρη αμμουδιά. Το ψάρεμα, η καλλιέργεια καφέ και μπανανών απασχολούν τους χωριανούς, ενώ εμάς προς το παρόν ενδιαφέρει το γοργό ποτάμι που μας υπόσχεται μια μεγαλειώδη μπουγάδα: έχουμε να πλύνουμε ρούχα από το Ντάρβιν! Φυσικά δεν τολμάμε να πιούμε το γλυκό νερό, αλλά το χρησιμοποιώ για το ξαλμύρωμα του εξαρτισμοῦ: σκότες, βίντζια, ράουλα κι εντατήρες.

Το πρωί σεριανίζουμε στο χωριό. Τέσσερα στενά σοκάκια, ανάμεσα στις «καμπάνες» από πλεκτά καλάμια, οδηγούν στην πλατεία. Μια κυρά τηγανίζει μπανάνες (δυο δραχμές η μία!) και τρεις ψαράδες παρουσιάζουν τα προϊόντα του νυχτερινού τους μόχθου. Βλέπω αμέσως μια πεντάκιλη συναγρίδα. Θα χώραγε ίσα ίσα στο ταψί μας κι αρχίζω αμέσως τα παζάρια. Έπειτα από λίγο συμφωνούμε στην τιμή των πεντακοσίων δραχμών όλοι μένουν ικανοποιημένοι εκτός από την Άννα Μαρία, γκρινιάζοντας (όχι εντελώς άδικα) ότι θεωρεί ανήθικο να διαπραγματευόμαστε το μόχθο βιοπαλαιστών, ενώ ασημώνουμε διεφθαρμένους γραφειοκράτες...

Δυτικά της Κανάγκα η Σουμπάβα στενεύει δραματικά, κόβοντας σχεδόν το νησί στα δύο και επιτρέποντας στην πνοή των αληγών να σαρώνει τις βόρειες ακτές. Με μια σβέλτη πλαγιοδρομία, χάρη στο φρέσκο κι ακύμαντο στεριανό, πλεύουμε προς το Παζάρ, τη δυτική πρωτεύουσα του νησιού. Αγκυροβολώντας μπροστά σ' ένα ψαροχώρι-προάστιο, χρησιμοποιώ τις αγοραίες αλογάμαξες για να επισκεφθώ την τοπική λαϊκή αγορά, που είναι μια έκπληξη αφθονίας και ποιότητας. Δυστυχώς, όπως στις υπόλοιπες ινδονησιακές πόλεις δεν υπήρχε τρεχούμενο νερό και τα σκουπίδια δεν τα αναλάμβανε ο δήμος, αλλά οι ανοιχτοί οχετοί. Μεταξύ άλλων ανακάλυψα σε μπακάλικο εικοσάλιτρα δοχεία μεταλλικού νερού για να συμπληρώσουμε τις δεξαμενές μας. Είκοσι μέρες πέρασαν από την τελευταία τροφοδοσία και βαρυφορτωμένος αναγκάζομαι να ναυλώσω ένα... αλογάκι για την επιστροφή στην παραλία.

Τις επόμενες μέρες στο πρόγραμμα έχουμε άνετη κρουαζιέρα, σκατζάροντας καθημερινώς αγκυροβόλια και ακολουθώντας τις βόρειες ακτές της Σουμπάβα και της Λόμποκ. Όσο προχωρούμε προς δυσμάς τόσο μειώνονται οι λαγκαδότοποι και αυξάνεται η αειθαλής τροπική βλάστηση. Οι υπήνεμες κόστες εγγυούνται μπαχαρίες και ήρεμη θάλασσα, μοναδικά προβλήματα παρουσιάζονται την ώρα του φουντάγιου, όταν συναντούμε υπερβολικά βάθη ή επικίνδυνους ανώμαλους κοραλλένιους βυθούς. Το σκηνικό αλλάζει ριζικά όταν ξεμυτίζουμε στο κακόφημο μπουγάζι μεταξύ Λόμποκ και Μπαλί, όπου οροσειρές 3.000 μέτρων «σουρώνουν» τους αληγείς που αντιτίθενται σε ωκεάνιο ρεύμα 2 έως 4 κόμβων. Χαμός...

Αναπλέουμε σύρριζα στις ακτές με αλληπάλληλες στροφές, ψάχνοντας σιγόντα και ευνοϊκές δίνες. Η στιχάδα των νησιδων «Αήρ» μάς προσφέρει προσωρινό απάγκιο, αρκετά για να συνειδητοποιήσουμε τα μπάρια και τις γυμνές Ευρωπαϊές στις παραλίες, αλλά (δυστυχώς) και τον πέτρινο πυθμένα όπου οι άγκυρές μας δεν καταφέρνουν να σταθούν. Το ηλιοβασίλεμα πλησιάζει και δεν έχουμε πολλές εναλλακτικές επιλογές: Με επανειλημμένες καταδύσεις σφηνώνω τις άγκυρες ανάμεσα στα βράχια, τοποθετώντας σκοινάκια με τσαμαδούρες για να τις ξεμαγκώσουμε το πρωί. Νωρίς, με την πρωινή μπουνάτσα, μεθορμίζουμε λίγα μίλια νοτιότερα σ' ένα ασφαλέστερο κολπίσκο. Τα βάθη, άνω των 20 μέτρων, μας αναγκάζουν να φουντάρουμε την πρυμιά άγκυρα, φέρνοντας την πλώρη στη μαύρη άμμο, μ' ένα μπεντένι στον πλησιέστερο

φοίνικα.

Δασερές βουνοπλαγιές, χαραγμένες από φαράγγια και καταρράκτες, προσεγμένους ορυζώνες, διάσπαρτα ινδουιστικά τεμένη: ανακαλύπταμε ένα πανέμορφο νησί, που επί 4 αιώνες διετέλεσε αποικία της γειτονικής πανίσχυρης Μπαλί. Μολονότι οι τουρίστες συναθρίζονται στις πολυτελείς παραλίες, αντίθετα η ενδοχώρα παρέμεινε σχετικά ανέπαφη, αφού οι Ολλανδοί που δεν πολυενδιαφέρθηκαν για τις εύφορες κοιλάδες και τους παράξενους κατοίκους τους αρκέστηκαν να τους χαρατσώσουν!

Ύστερα από πέντε μέρες στη Λόμποκ καιρός ήταν να προχωρήσουμε, διαπλέοντας τα σαράντα μίλια του αμφιγείου έως το Μπαλί. Οι άνεμοι αυτή τη φορά πνέουν ασθενείς, αλλά στα μέσα των στενών το ρεύμα φτάνει τους 4 κόμβους, αναγκάζοντάς μας να κρατάμε έως πενήντα μοίρες (!) από την πορεία. Μόλις μισό μίλι πριν από το λιμάνι Μπενόα μειώθηκε η τρελή πλαγιολίσθηση και σκαρφαλωμένος στους σταυρούς κατευθύνω την Άννα Μαρία ανάμεσα στις πάμπολλες κοραλλένιες ξέρες που περιφρουρούν την μπούκα της μεγάλης φυσικής λεκάνης.

Οι πάμπολλες ινδικές επιρροές -θρησκεία, μύθοι και τεχνολογίες- απορροφήθηκαν όπως στη γειτονική Γιάβα από τον 5ο αιώνα. Φανταστείτε ότι χάρη στην τεχνική της εντατικής καλλιέργειας των υγρών ορυζώνων ταΐζονται επαρκώς τα τρία εκατομμύρια κατοίκων του μικρού νησιού! Λόγω του ορεινού χαρακτήρα των καλλιεργημένων εκτάσεων, η άρδευση αποτελεί το κυριότερο στοιχείο της γεωργίας, με αποτέλεσμα οι υπεύθυνοι, των κοινοτήτων να επιλέγονται μεταξύ αυτών που τα χωράφια τους βρίσκονται στο χαμηλότερο σημείο, ώστε να τους «καίει» η σωστή ροή του νερού προς όφελος όλων.

Με υπερεπαρκή σίτιση και άφθονο ελεύθερο χρόνο, οι Μπαλινέζοι επενδύουν την ενεργητικότητά τους στον ευρύ θρησκευτικό χώρο, όπου 40.000 ινδουιστικές εορτές δίνουν την ευκαιρία για κάθε είδους καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, παιχνίδια και φαγοπότια.

Σε οτιδήποτε φτιάχνουν έχουν καλό γούστο: οι αγρότες δε στήνουν απλά σκιάχτρα για να τρομάξουν τα πουλιά, αλλά συναρμολογούν τεράστιους χαρταετούς, ομοιώματα γερακιών, που ίπτανται μέρα νύχτα πάνω από τους ορυζώνες, ενώ τοποθετούν στις γωνιές των χωραφιών, πλάι σε ξωκλήσια, μικρούς πολύπλοκους ανεμόμυλους που ασταμάτητα κινούν φιγούρες και κύμβαλα!

Ο μπαλινέζικος πολιτισμός δέχτηκε δυναμωτική ένεση, όταν με την εξάπλωση του Ισλάμ, στο δυτικό αρχιπέλαγος το 17ο αιώνα, κατέφυγαν από τη γειτονική Γιάβα χιλιάδες ινδουιστές πρόσφυγες, στην πλειονότητα ευγενείς, ιερείς και καλλιτέχνες, συνεισφέροντας το άκρως τελειοποιημένο ύφος των τεχνών της ινδο-γιαβανέζικης κουλτούρας. Καθώς ο επεκτατισμός των Κάτω Χωρών ακολουθούσε κατά πόδας την πρόοδο του μουσουλμανισμού και το Μπαλί δεν πρόσφερε μπαχαρικά ή μεταλλεύματα, το νησί παρέμεινε ανέπαφο από τις πολιτιστικές αναταραχές που έσειαν την υπόλοιπη Νοτιοανατολική Ασία, επιζώντας σαν κρυφός θύλακας παράδοσης.

Δεν είναι όμως οι καλές τέχνες υπαίτιες για το σημερινό τουριστικό καταίγισμό, όπως δεν ήταν, τους περασμένους αιώνες, ο λόγος που ανελλιπώς αυτομολούσαν ευρωπαϊκά πληρώματα. Αιθρία και αεράκι οχτώ μήνες το χρόνο, ατελείωτες κατάλευκες αμμουδιές, περίτεχνη μαγειρική, ευγενικοί και φιλόξενοι κάτοικοι-τι περισσότερο μπορεί ν' αναζητήσει ένας ταλαίπωρος; Δε μας ενδιέφερε να συγκρίνουμε την τυποποιημένη πλέον ντόπια αποχαύνωση με της Μυκόνου και της Ταϊτής, αντίθετα επιθυμούσαμε να κυνηγήσουμε την πνευματική μοναδικότητα του νησιού.

Αφού κατά την μπαλινέζικη μυθολογία τα όρη συμβολίζουν το καλό, ενώ η θάλασσα αντιμετωπίζεται ως θεϊκή μάστιγα, τότε έπρεπε να πάρουμε τα βουνά! Συναντήσαμε ένα ζευγάρι Γάλλων, γείτονες στο μουράγιο με εφάμιλλες ευαισθησίες, και συνεταιρικά μισθώσαμε ένα αμάξι με οδηγό.

Την επομένη πληροφορηθήκαμε νωρίς για την ετήσια ιεροτελεστία της παγόδας του χωριού Μπεσακί, σε υψόμετρο 800 μ., κάπου δύο ώρες δρόμο από το λιμάνι. Ζυγώνοντας την παρώρεια, τα μάτια μας ανακάλυπταν μια πανέμορφη περιοχή με δάση, αγρόκηπους, ανθώνες και οπωρώνες. Ξαφνικά, σε μια στροφή, εμφανίστηκαν τα πρώτα σπίτια και μια πολύχρωμη φάλαγγα γυναικών. Μετέφεραν χαριτόβρυτα στα κεφάλια τους περίτεχνες πυραμίδες από πιλάφι, φρούτα,

γλυκίσματα, ψητά χοιρομέρια ή πάπιες καπνιστές! Αμέσως μου άνοιξε η όρεξη, αλλά οι λιχουδιές προορίζονταν για τις θεότητες, εμείς οι θνητοί είχαμε στη διάθεσή μας τα μαγειρευτά των μικρών ταβερνείων.

Ίσα ίσα μας αποκαλύπτονταν τα εμφανή και εντυπωσιακότερα σημεία του μοναδικού πολιτισμού και μόνο διαισθανόμασταν τα σημαντικά παραλειπόμενα...

Δε μας έμενε παρά να αποχαιρετήσουμε τη γενναιόδωρη κοινότητα που καταδέχτηκε ειλικρινά την περιέργειά μας. Αναρωτιόμαστε για πόσον καιρό ακόμη θ' αντέξουν αυτοί οι άνθρωποι τον ασφυκτικό κλοιό ξενόφερτων αξιών και το αδιάκριτο τουριστικό κεχαγιαλίκι. Ρίξαμε μια αρπακτική ματιά σ' ένα λαμπρό αλλά καταδικασμένο κόσμο: δε μας μένει παρά να κλείσουμε αθόρυβα την πύλη και ν' απομακρυνθούμε ακροποδητί...

Από το Μπαλί στη Σιγκαπούρη

Τελευταίες μέρες στο Μπαλί, πολυκοσμία και ατέλειωτα τρεξίματα. Αγορές, παζάρια, τροφές, υφάσματα και ρούχα: όλα στις απίθανες τιμές της Ν.Α. Ασίας. Πλάι στο τερπνό έχουμε και το βασανιστικό μαραθώνιο που επιβάλλει η χαρτοβόρα Λερναία Ύδρα της τριτοκοσμικής γραφειοκρατίας. Μαθημένοι στους πλαδαρούς Αγγλοσάξονες, δεν περιμέναν καταμέτωπο σύγκρουση με τη ρωμαϊκή πονηριά, πάντως μας έφαγαν μια ολόκληρη μέρα...

6/9: Συνεννοηθήκαμε μ' ένα ζευγάρι Γάλλων ιστιοπλόων να ομοπλεύσουμε έως την Ιάβα, παρέχοντας ο ένας στον άλλο βατσιμάνη για να επισκεφθούμε εναλλάξ την ενδοχώρα του μεγάλου νησιού. Τα σκάφη ήταν παρεμφερή, άρα δεν υπήρχε πρόβλημα διαφοράς ταχύτητας, ίσα ίσα παρουσιαζόταν επιπρόσθετα το δέλεαρ της άμιλλας! Συμπληρώσαμε τροφοδοσία, καύσιμα και γκάζι, ενώ από τη μαρίνα προμηθευτήκαμε διακόσια λίτρα αποστειρωμένου νερού.

Επικρατεί μπουνάτσα όταν ξεμυτίζουμε από το λιμάνι της Μπενόα και αρχίζουμε τη βραδιά με πλεύση με τη μηχανή στ' ανάντη των δυνατών ρευμάτων. Σύρριζα στους κοραλλιογενείς υφάλους πετυχαίνουμε ταχύτητα... 4 κόμβων πάλι καλά! Πότε με την μπουκαδούρα, πότε με τον μπάπη φέραμε βόλτα τις ξερές βορινές ακτές του Μπαλί. Λίγα τα αγκυροβόλια στα κρημνώδη κι αλίμενα παράλια, ενώ δυτικά μάς σαγήνευαν τα πελώρια ενεργά ηφαιστεια της Ιάβας. Με την επιστροφή των αληγών αρχίσαμε να παραπλέουμε ολοταχώς το πιο πυκνοκατοικημένο νησί στον κόσμο. Ενενήντα εκατομμύρια άνθρωποι στριμώχνονται σε μια επιφάνεια όσο η μισή Ιταλία, κι άγνωστο πώς τα καταφέρνουν να επιζούν. Η πρώτη ένδειξη απάντησης στο ερώτημά μας ήρθε από τα παράκτια, όπου χιλιάδες πολύχρωμα ιστιοκίνητα αλιευτικά εργάζονται μέρα νύχτα όχι μόνο με συμβατικά μέσα, αλλά χρησιμοποιώντας και FAD. Τα αρχικά αυτά προέρχονται από τις λέξεις Fish Aggregating Device, που σημαίνει συσκευή συγκέντρωσης ψαριών και δεν είναι τίποτ' άλλο από πρόχειρους πάκτωνες αγκυροβολημένους στ' ανοικτά, στους οποίους με την πάροδο του χρόνου δημιουργούνται συνθήκες ξέρας. Έτσι αναπτύσσονται φύκια, στρειδώνες, μικροοργανισμοί κ.ά., διευκολύνοντας τη συγκέντρωση και την αλίευση, αλλά δυσχεραίνοντας τη νυχτερινή ναυσιπλοΐα για τους μη πράτικους, αφού τα ρημάδια δεν έχουν φώτα!

Τα πρώτα αγκυροβόλια θα μας προσφέρουν συγκλονιστικές και πρωτόγνωρες εικόνες πολυκοσμίας, βρόμας και αθλιότητας. Τρίτη μέρα στο μεγάλο κόλπο που σχηματίζουν η νήσος Μαντούρα και η βορειοανατολική Ιάβα· με φρέσκια σοροκάδα πλησιάζουμε το στρέτο και τη μεγαλούπολη Σουραμπάγια. Όσοι θυμούνται τα ρομαντικά στιγμιότυπα από το περιβόητο «Σουραμπάγια Τζώνη» θα τους έπιανε ρίγος αντικρίζοντας την τριτοκοσμική συγγενή της... Ελευσίνας. Με φόντο αμέτρητες τσιμινιέρες, ψάχνουμε στα τελματώδη ρηγά νερά τον πλωτό δίαυλο, ανιχνεύοντας τα σκόρπια, σκουριασμένα άλμπουρα των πάμπολλων ναυαγίων. Σαν να μην έφταναν οι δυσκολίες της ελλιπούς σήμανσης, ατέλειωτες ψαροπαγίδες φράζουν το δρόμο, αφήνοντας ελάχιστες «πύλες» για τη διέλευσή των πλοίων. Ευτυχώς τα δύο σκάφη έχουν ανασυρόμενες καρένες και χωρίς παρατράγουδα φτάνουμε στη ράδα, γυρεύοντας κάποιο χώρο να δέσουμε. Είχαμε ονειρευτεί κάποιο ήρεμο αραξοβόλι απ' όπου θα επισκεπτόμασταν τα

αξιοθέατα της κεντρικής Ιάβας, αλλά προς το παρόν βλέπαμε έναν τεράστιο βόθρο, μοτορσίπ αρόδο και ακτές κατειλημμένες από βιομηχανίες ή βάλτους. Πέντε μίλια μετά το κύριο λιμάνι συναντήσαμε το παραδοσιακό караβοστάσι Γκρέζικ.

Λίγα έχουν αλλάξει από τότε που οι σουλτάνοι του Ματαράμ κυριαρχούσαν στο αρχιπέλαγος. Τα πλοία παραμένουν ιστιοκίνητα, οι αμπάριζες κωπήλατες, οι στοιβαδόροι δουλεύουν με καλάθια και χειράμαξες. Πολύ γραφικό, αλλά ο συνωστισμός και η συνεχής κίνηση δεν προμηνύουν ησυχία. Τελικά, ποντίζουμε τις άγκυρες λίγο παράμερα, ανάμεσα σε καμιά δεκαριά ανεμότρατες. Όσο το προάστιο του Γκρέζικ αποδεικνύεται συμπαθητικό με το παζάρι, το αρχαίο λιμάνι και τα ταβερνεία, τόσο η κατάσταση στη ράδα αποκαλύπτεται τραγική. Οι σπιάτζες μπαζωμένες με σκουπίδια και απόβλητα, ενώ ξεσέρνουν αμέριμνα τα μεγάλα αλιευτικά σε κάθε μπατάρισμα της παλίρροιας. Δυο ξάγρυπνα μερόνυχτα στον κοχλάζοντα οχετό, προσπαθώντας ν' αποφύγουμε τις τράτες, μας ψύχραναν κάπως και μας έπεισαν ν' αναβάλουμε τα τουριστικά μας σχέδια. Μελετώντας χάρτες, πλοηγούς κι ένα εγχειρίδιο τοπικής ιστορίας, ανακαλύπτουμε έναν κολπίσκο, τέως μεγάλο εμπορικό κέντρο. Εκεί, έως τα τέλη του 17ου αιώνα, οι Εγγλέζοι συναλλάσσονταν με τον ντόπιο πασά, μέχρι που θύμωσαν οι Ολλανδοί, έδιωξαν τους Βρετανούς και κονιορτοποίησαν το χαλιφάτο. Με την πάροδο του χρόνου το λιμάνι έχασε τη ναυτιλιακή του αξία, ενώ η μικρή πόλη επανέκτησε κάποια φήμη ως κέντρο επιπλοποιίας.

Αυτή τη φορά δεν πέρασε έξω στις προβλέψεις μας. Το άψογο και ρηχό απάγκιο που αντικρίσαμε, έπειτα από δύο μέρες παράκτιας πλεύσης, μας γέμισε χαρά. Επιπλέον, η ντόπια ιχθυόσκαλα που βρισκόταν στις εκβολές του ποταμού, αφήνοντάς μας την «επικαρπία» της ράδας, κι ένα απόμερο ταβερνάκι στην καθαρή αμμουδιά ήταν ό,τι έπρεπε για την ασφαλή στάθμευση της λέμβου. Αφού ελέγξαμε την κατάσταση, προγραμματίσαμε τις εκδρομές μας. Θα μου πείτε τι είναι αυτό που μας μαγνητίζει στην καρδιά ενός τόσο κακόμοιρου και διεφθαρμένου κράτους; Μα ακριβώς εδώ βρίσκεται το ενδιαφέρον: ότι ένας λαμπρός πολιτισμός κατάντησε στα σημερινά χάλια και να θαυμάσουμε τα λείψανα των μυθικών βασιλείων της Ιάβας!

Παρ' όλη την πανδαισία της τροπικής βλάστησης, βλέπαμε το πέρασ του μουσωνικού καλοκαιριού με την ξηρασία, τη θερμική πάχνη και το μαρασμό των φυλλωσιών. Τα θαλερά μάγκος υπόσχονταν άλλη μια μυροβόλα σοδειά, ενώ κάθε βράδυ στο νότιο ορίζοντα πύκνωναν οι καταιγίδες, κάνοντας τις μεγαλοπρεπείς ηφαιστειοσειρές να αναλάμπουν.

Η οικονομία της Τζεπάρα βασίζεται σε εξαγωγές επίπλων, στην πλειονότητα ξυλόγλυπτα αριστουργήματα. Φέρνοντας βόλτα τους δρόμους, παρατηρήσαμε παντού εργαστήρια όπου νόμιζαν ότι δεν ήμασταν απλοί περαστικοί αλλά χοντρέμποροι και εξαιτίας αυτής της παρεξήγησης μας δόθηκε η ευκαιρία να νιώσουμε τον παλμό της πόλης και να θαυμάσουμε τα επιτεύγματα των Ιαβανέζων βιοτεχνών. Η ζήτηση υλικών βοήθησε την ανάπτυξη τεχνιτών, βαφέων και υφαντουργών και την παραγωγή υψηλής ποιότητας παραδοσιακών υφασμάτων. Στην ουσία μάς αποκαλύφθηκαν όχι μόνο τα ίχνη παλαιών τεχνικών κατορθωμάτων αλλά και μια ανθηρή και σύγχρονη οικονομική κατάσταση.

Κάπου 125 χμ. από τη θάλασσα, στο κεντρικό υψίπεδο, διατηρούνται οι καλές τέχνες της Γιάβας και το επίκεντρο του ενδιαφέροντος μας. Το σύγχρονο υπεραστικό λεωφορείο μάς μετέφερε ταχέως στην παράκτια λοφοσειρά. Δάση με οπωροφόρα εναλλάσσονταν με φυτείες καφέ, κι όταν αρχίσαμε την κάθοδο προς τους κάμπους, αγναντεύσαμε τον απέραντο τάπητα των ορυζώνων. Πολύς καιρός πέρασε από τότε που οι πρώτοι homo soleinsis (ευθυτενείς πιθηκάνθρωποι) περιπλανιούνταν στο υψίπεδο, πριν 500.000 χρόνια. Όταν η Κεντρική Ιάβα περιήλθε στον έλεγχο των ινδουιστικών δυναστειών της Σουμάτρας, τον 5ο αιώνα, εισήχθη η αρδευτική καλλιέργεια του ρυζιού σαν αναγκαία τεχνική για τη σίτιση του συνεχώς αυξανόμενου πληθυσμού. Αυτός ο τύπος εντατικής (και πολύ αποδοτικής) γεωργίας απαιτεί απόλυτο έλεγχο κι άκαμπτη οργάνωση, εξηγώντας τη μακρά παράδοση δεσποτικής εξουσίας στην Ασία. Τότε που οι μοναρχίες επέβαλαν το δεσμείν και το λύειν επί σοδειών, γης, υδάτων και φυσικά ζωής και θανάτου των υποτελών. Οι εξωτερικές πιέσεις, η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για μπαχαρικά και πρώτες ύλες έφεραν στο αρχιπέλαγος επιρροές απ' όλες τις κραταιές δυνάμεις του κόσμου. Τους

τελευταίους 15 αιώνες, Ινδοί, Κινέζοι, Άραβες κι Ευρωπαίοι, εν σειρά, αφέντευσαν στην Ιάβα, υπερθέτοντας πολιτισμούς, θρησκείες και τεχνολογίες στα προϋπάρχοντα.

Μαθημένος στην απολυταρχικότητα, ο τεράστιος αγροτικός πληθυσμός υπομένει μαχαραγιάδες, σουλτάνους, αποικιακούς κυβερνήτες και τη σημερινή στρατοκρατούμενη «δημοκρατία». Οι λαμπρές εξάρσεις πνευματικής καλλιέργειας αφορούσαν μόνο το αυλικό περιβάλλον των ηγεμόνων, με ιδιαίτερη έμφαση την εποχή των σουλτάνων του Ματαράμ· ήταν η πρώτη φορά που το αρχιπέλαγος στο σύνολό του πέρασε υπό τον έλεγχο ενός ντόπιου σατράπη. Μουσική, ποίηση, ζωγραφική, θέατρο, γλυπτική και όλες οι άλλες τέχνες ινδικής κληρονομιάς άνθησαν με το εξισλαμισμένο ύφος της περιόδου. Αυτή η εποχή ακμής μπορεί να συγκριθεί πολιτιστικά με τη βασιλεία του Λουδοβίκου 14ου (το κράτος είμαι εγώ!) στη Γαλλία. Φυσικά, η άφιξη των τεχνολογικά ανωτέρων Ολλανδών σμπαράλιασε το υπάρχον καθεστώς. Παρ' όλο το χαράτσωμα που επέβαλαν οι Κάτω Χώρες, οι δυνάστες της Γιογκιακάρτα αφέθηκαν ελεύθεροι να κρατήσουν την αυλική τους αίγλη και να εξουσιάζουν το παλάτι τους, έτσι μέχρι σήμερα στην τεράστια ημιοχυρωμένη περίβολο συντηρούνται οι παραδοσιακές καλές τέχνες. Υπό την εποπτεία της ένοπλης φρουράς, εκατοντάδες επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα ν' ακούσουν κλασική ιαβανέζικη μουσική από τις βασιλικές ορχήστρες κρουστών, τα γκαμελάν, ή να θαυμάσουν παραστάσεις μυθολογικού θεάτρου στα μεγάλα ανοιχτά περίπτερα από σκαλιστό κι επιχρυσωμένο τήκ.

Η κυκλική τάφρος, εκτός των μουσειακών ή αυλικών συγκροτημάτων, εσωκλείει κατοικίες κι εργαστήρια όπου υπηρέτες πρωτομάστορες μεταδίδουν σε χιλιάδες καλφάδες την ιαβανέζικη καλλιτεχνική κληρονομιά, από κατασκευή μουσικών οργάνων ως τις τεχνικές του μπατίκ ή την κατασκευή του θεάτρου σκιών. Το τελευταίο μ' ενδιέφερε ειδικά λόγω... Καραγκιόζη. Φανταστείτε ότι σ' ένα μουσείο συναντήσαμε την «αφεντομουτσουνάρα» παρέα με το Χατζηαβάτη κι αμέτρητες άλλες φιγούρες, διεθνείς εκπροσώπους τους είδους, απ' όλες τις χώρες όπου έφτασε αυτή η αρχαία ασιατική παράδοση. Πιστεύεται ότι το λαϊκό θέατρο υπήρχε ήδη στην Ιάβα πριν από 4.000 χρόνια, συνδεδεμένο με την ανιμιστική πίστη. Οι μαριονέτες συμβολίζουν πνεύματα που επικοινωνούν με τον υπαρκτό κόσμο μέσω του παίκτη-ιερέα. Από τον 5ο αιώνα εισάχθηκαν ινδικά μοτίβα και το θέατρο χρησιμοποιήθηκε από τους βραχμάνους για προσηλυτισμό. Παράλληλα, εμφανίστηκαν μυθολογικές παραστάσεις βασισμένες σε αρχαϊκά επικά ποιήματα των Ινδών, οι οποίες παίζονται ακόμη και σήμερα. Παρακολουθήσαμε για ένα διάστημα δύο ωρών (το έργο διαρκεί δώδεκα ώρες!) μια τέτοια επική όπερα. Τα μυστικιστικά στοιχεία αναμειγνύονται με τη σύγχρονη πολιτικοοικονομική σάτιρα, κάτω από τη μουσική υπόκρουση του γκαμελάν και του ακούραστου παίκτη του που φέλνει έμμετρους διαλόγους, πότε χλευαστικά, πότε διθυραμβικά, έχοντας στη διάθεσή του διακόσιες διαφορετικές, πανέμορφα σμιλευμένες φιγούρες.

Τα αξιοθέατα της περιοχής δεν περιορίζονται φυσικά μόνο στην έδρα του σουλτάνου. Η κεντρική Ιάβα καυχιέται για μια σειρά αρχαίων τόπων λατρείας, εκ των οποίων ο πιο γνωστός είναι το Μπορομπουντούρ, το μεγαλύτερο βουδιστικό μνημείο στον κόσμο. Λίγο μετά το πέρας της κατασκευής του, τον 8ο αιώνα, το μεγαλειώδες οικοδόμημα θάφτηκε από ηφαιστειογενή σκόνη, για ν' αναδυθεί στα μάτια της ανθρωπότητας πριν από εκατό μόλις χρόνια. Χτισμένη επί πέντε γενεές ως μια συμβολική ρεπλίκα του σύμπαντος, δύο εκατομμύρια βασάλτινοι λίθοι αποτελούν τον κύριο όγκο της γιγάντιας πυραμίδας, που είναι στολισμένη με 500 διαφορετικά αγάλματα του Βούδα και 1.460 ανάγλυφες παραστάσεις συνολικού μήκους 5 χμ. Περισσότερο εντυπωσιακό ίσως από το τεχνικό κατόρθωμα αποτελεί το ονειρικό πανόραμα του υψιπέδου, με τους ατελείωτους ορυζώνες και τις επιβλητικές ηφαιστειοσειρές που αγναντεύουν οι γαλήνιοι, χαμογελαστοί πέτρινοι Βούδες. Μαζί με το βουδιστικό μνημείο η σκόνη έθαψε και τους χορηγούς του, που στη συνέχεια αντικαταστάθηκαν από μια αντίπαλη ινδουιστική δυναστεία. Χάρη στον τεράστιο πλούτο, μαζεμένο από τους αμέτρητους φορολογούμενους αγρότες, οι νέοι τύραννοι ανέγειραν, μόλις 60 χμ. του Μπορομπουντούρ, μια σειρά από επιβλητικούς ναούς αφιερωμένους στο ινδικό πάνθεον. Από τα τετρακόσια και πλέον χτίσματα, τεμένη και μαουσωλεία ελάχιστα παραμένουν σήμερα όρθια, μετά τον καταστροφικό σεισμό του 17ου αιώνα, που σήμανε το επίσημο τέλος του

ινδουισμού στη Γιάβα και την άρση της αυλαίας για τα μουσουλμανικά σουλτανάτα. Ακόμα και σήμερα οι ισχυροί θυσιάζουν θησαυρούς στον Εγκέλαδο, γνωρίζοντας ότι κάθε έκρηξη συνδέεται και με το πέρας της τρέχουσας εξουσίας. Παραδόξως, ενώ αφανίστηκαν τόσες ηγεμονικές δυναστείες μαζί με τ' ανάκτορα και τις αυλές τους, οι διάφορες θρησκείες συνέχισαν να συνυπάρχουν. Η επίσημη γραφή του Σουλτανάτου της Γιογκιακάρτα παραμένει η σανσκριτική. Τα χρώματα που χρησιμοποιούνται για τη διακόσμηση του παλατιού συμβολίζουν ανιμισμό, βουδισμό, ινδουισμό και μουσουλμανισμό, καθώς σκαλιστοί δαίμονες και δράκοι караδοκούν στις εισόδους των τζαμιών, ενώ ο Γκαρούντα, μυθικός βασιλιάς των πτηνών του θεού Σίβα, αποτελεί το επίσημο σύμβολο του ισλαμικού κράτους! Όπως επεσήμανε ένας ντόπιος φιλόσοφος: «ο καθένας ξέρει πότε ανατέλλει μια νέα θρησκεία στην Ινδονησία, αλλά ουδείς γνωρίζει πότε σβήνει...».

Έπειτα από ένα διήμερο άφησα την Άννα Μαρία να συνεχίσει μόνη της την περιήγηση στο αρχαίο Σουλτανάτο της Σουρακάρτα και των φημισμένων βιοτεχνιών μπατίκ για να επιστρέψω στην Τζεπάρα, σκαντζάροντας τους αναμφίβολα ανυπόμονους Γάλλους «βατσιμάνηδες» μας. Θαμπωμένος από τα τόσα αξιοπαρατήρητα, έπιασα κουβέντα με τον οδηγό του μισοάδειου λεωφορείου, που ροβολούσε προς τις βόρειες ακτές της μεγαλήσου. Έχοντας εργαστεί στην Αραβία, ο σοφέρ μιλούσε αγγλικά και με ξύπνησε βίαια από το ονειροπόλημά μου, υποστηρίζοντας πόσο φτωχή παραμένει η πατρίδα του. Έχοντας στο νου ότι εδώ οι αντιρρησίες σαπίζουν συνήθως στα μπουντρούμια, δυσκολεύτηκα να τον πληροφορήσω πως η Ινδονησία υπάγεται στις πλουσιότερες χώρες της Ασίας και αυτονόητα η τραγική οικονομική κατάσταση του λαού οφείλεται στις αισχρουργίες της στρατιωτικής ολιγαρχίας. Άλλωστε, η ιστορία επαναλαμβάνεται, οι σημερινοί ηγέτες ακολουθούν τις συνταγές των σουλτάνων και των Ολλανδών αποικιοκρατών, δηλαδή τη συστηματική λεηλασία των επαρχιών προς όφελος της κεντρικής κυβέρνησης. Πριν από μερικά χρόνια, οι στρατηγοί με τους υπερτραφείς ελβετικούς λογαριασμούς κατάφεραν να χρεοκοπήσουν την εθνική εταιρεία καυσίμων, παγκοσμίως πρώτη παραγωγό φυσικού αερίου και όγδοη πετρελαίου! Οι ξένοι επενδυτές αναγκάζονται να πάρουν, συνέταιρο κάποιο μέλος της φαυλοκρατίας και κάθε συγγενής της Αυτού Υψηλότητος κάθεται στη διαχείριση των μεγάλων εταιρειών. Το έχει η εποχή μας, αν ο Τζέγκκις Χαν ζούσε σήμερα, κι αυτός θ' ανακηρυσσόταν «πρόεδρος»· τα ίδια κι εδώ, όπου αναπαλαιώθηκε η ιαβανέζικη αυτοκρατορία του 17ου αιώνα με «δημοκρατικό» βερνίκι.

Η άφιξη στην Τζεπάρα μού ανεβάζει κάπως το ηθικό, επιτρέποντας τον οραματισμό μιας ισορροπημένης ανάπτυξης. Ναι μεν η εμπορική κίνηση βρίσκεται σε κινέζικα χέρια, το χρήμα όμως ρέει χάρη στις εξαγωγές, οι μισθοί φαίνονται, υψηλοί και η ανεργία ελάχιστη. Η μικρή πόλη καυχιέται για τις τεχνικές σχολές της, ενώ η απουσία των συνήθων ορδών δημοσίων υπαλλήλων επιβεβαιώνει ότι εδώ τουλάχιστον υπάρχει αποδοτική δουλειά για όλους. Έχοντας κατατοπίσει τους φίλους μας Γάλλους, τους αποχαιρετώ και, αναμένοντας την επιστροφή της Άννας Μαρίας, καταπιάνομαι, «ένδον μέχρι νεοτέρας», με τη ρουτίνα συντήρησης, γραψίματος και διαβάσματος που χαρακτηρίζουν την ήρεμη ζωή εν όρμω.

26/9: Καιρός να συνεχίσουμε τη ρότα μας προς τη Σιγκαπούρη, προλαβαίνοντας τις τελευταίες ανέσεις του Ν.Α. μουσώνα. Απομένουν 600 ν.μ. έως το νότιο άκρο της Μαλαϊκής χερσονήσου και δεν έχουμε σκοπό να τα διανύσουμε μηχανοκίνητοι! Παρ' όλ' αυτά, χρειαζόμαστε το «μαντεμένιο πανί» επί πέντε ώρες για ν' ανοιχτούμε στο πέλαγος και να συναντήσουμε το λεβαντίνι που μας υποσχόταν ο μετεωρολογικός χάρτης. Στην ήρεμη κι αβαθή θάλασσα της Ιάβας, σταβέντο των μεγάλων νησιών του αρχιπελάγους, ξαναβρήκαμε το ρυθμό της βάρδιας κι όλες τις λοιπές δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων οι καθημερινές επαφές στα βραχεία με τον κόσμο των ραδιοερασιτεχνών. Τραβηγμένοι από το μεγάλο μπαλόνι, κρατάμε σταθερά 4 κόμβους μέση ταχύτητα, συναγωνιζόμενοι το γαλλικό σκάφος. Όσο ζυγώναμε τον Ισημερινό τόσο μας καπάκωνε ο καύσωνας και τόσο πύκνωναν στο νοτιοδυτικό ορίζοντα οι καταιγίδες που σφυροκοπούσαν με αλλεπάλληλες αστραπές τα ηφαίστεια της Ιάβας και της Σουμάτρας. Τη δροσερή νυχτερινή ανακούφιση μας τη χάλαγαν τα αμέτρητα αλιευτικά που μας ανάγκαζαν σε τσίμες κι ελιγμούς για

ν' αποφύγουμε αφρόδιχα και παραγάδια. Τουλάχιστον όλα τα τσαμαδουράκια έφεραν τρεμοσβήνοντες φανούς, κι έτσι προλαβαίναμε πάντα να τα παρακάπτουμε εγκαίρως.

Στα μέσα της διαδρομής στέκεται η νήσος Μπελιτούγκ, μεταξύ Βόρνεο και Σουμάτρας, βολικός σταθμός για να προμηθευτούμε λίγα φρέσκα τρόφιμα και να συμπληρώσουμε καύσιμα, καθώς, πλησιάζοντας τη Διατροφική Ζώνη Σύγκλησης (ITCZ), μειωνόταν σταθερά ο άνεμος. Με ανασηκωμένα πτερύγια υπερπηδήσαμε τα αβαθή της εκβολής του ποταμού στο Ταντζούγκ Παντάγκ και εισχωρήσαμε μισό μίλι στ' ανάντη, όπου βρίσκεται η ομώνυμη πρωτεύουσα του νησιού.

Τα ορυχεία τσίγκου απασχολούν κυρίως Κινέζους εργαζόμενους· η μικρή πόλη αποτέλεσε την πρώτη μας επαφή με τη μαζική παρουσία των Χόκιεν και Χάκα στην Ινδονησία. Κινέζοι εμπορεύονταν και εργάζονταν στο αρχιπέλαγος από αμνημονεύτων χρόνων. Οι άκρως εθνικιστικές πολιτικές όμως και οι σφαγές του 1965 —μαζί με τη θρησκευτική και γλωσσική απαγόρευση— οδήγησε μεγάλο αριθμό κατοίκων να διαφύγουν στο εξωτερικό, αφού κατά την επίσημη ιδεολογία χαρακτηρίζονται ως καπιταλοκομμουνιστές(!). Εάν σήμερα ο κλοιός των φυλετικών διακρίσεων φαίνεται να έχει χαλαρώσει, ασφαλώς πρέπει να οφείλεται στα υπέρογκα χρέη του καθεστώτος της Τζακάρτα σε Κινέζους τραπεζίτες!

Οι Απω-ανατολίτες μάς αντίκριζαν φιλικά, αντίθετα από τη συνήθη περιέργεια των κατοίκων των υπόλοιπων νησιών. Πάντως, η καθιερωμένη έλλειψη υποδομών και πόσιμου νερού, η κατάληξη των σκουπιδιών και των οχετών στο ποτάμι καθιστούν αφόρητη την περαιτέρω διαμονή.

1/10: 01°3'N, 106°30'A. Καλό μήνα. Πλέουμε κατάπρυμα στην ακύμαντη θάλασσα και ο αυτόματος πιλότος μας λειτουργεί τέλεια, έτσι ώστε μπορούμε να περάσουμε στον ίσκιο της καμπίνας τις θερμότερες ώρες της ημέρας. Η γειτονική Σουμάτρα, το βραδάκι, μας φιλοδωρεί με μια σειρά δροσιστικών όμβρων αναστάτωση στην ομαλή ροή του ανέμου και συνεχείς αλλαγές πανιών. Όλη νύχτα παρακολουθούμε αγωνιωδώς τα πυροτεχνήματα των καταιγίδων στις παραπλήσιες στεριές. Έχουμε φτάσει στην περιοχή όπου λυσσομανούν τα περιβόητα ραγάνια της Σουμάτρας, με κεραυνούς, θεελλώδεις ανέμους και καταρρακτώδεις βροχές. Την επομένη το πρωί ζούμε ένα έντονο μπουρίνι, με μια εντυπωσιακή, στροβιλίζουσα «ρουφήχτρα» που σάλευε επικίνδυνα ανάμεσα στη θάλασσα και στα σύννεφα. Αμέσως συμμαζέψαμε την κουβέρτα και ασφαλίσαμε τα πάντα. Η καταιγίδα ευτυχώς κατευθυνόταν εγκάρσια της πορείας μας, ενώ δεχόμασταν ισχυρό πρυμίο αέρα, κι έτσι αποφύγαμε μια δυσάρεστη «συνάντηση κορυφής»! Στη συνέχεια μπουνάτσωσε τελείως και διαπλεύσαμε «υπ' ατμόν» τη νοητή γραμμή του Ισημερινού στις 3 το απόγευμα. Εκτός από ένα ποτηράκι άρακ (ντόπιο τσίπουρο), λόγω της μηχανοκίνητης απάτης και της ζέστης, δε γιορτάσαμε ιδιαίτερος την τρίτη μας αλλαγή ημισφαιρίου.

3/10: Ξημερώματα. Με βαριά συννεφιά εισερχόμαστε στο αμπάσο και βαλτώδες σύμπλεγμα νήσων Ριάου, μόλις 20 ν.μ. της Σιγκαπούρης. Θα πρέπει όμως να κάνουμε την επίσημη έξοδο από την Ινδονησία στη νήσο Μπιντάγκ, πριν συνεχίσουμε.

Λίγα μίλια απόμειναν ως το λιμάνι, όταν συνειδητοποιούμε ξαφνικά μια χαμηλή μαύρη λωρίδα νεφών που καλύπτει όλο το δυτικό ορίζοντα. Το σύστημα πλησιάζει ολοταχώς και ίσα ίσα καταφέρνουμε να κρυφτούμε σταβέντο μιας κοραλλένιας ξέρας: ελάχιστη η προστασία από το θεελλώδη άνεμο, αλλά τουλάχιστον δε δεχόμαστε κύματα. Βρέχει κρουνηδόν, πραγματική υδροβολή και η ορατότητα μηδενίζεται. Πέντε ώρες αργότερα κόπασε η λαίλαπα και με... πεντακάθαρο σκάφος καταπλέουμε στη μαργαρισμένη αυλώνα του Ταν Ζουγκ Πινάγκ, τελευταίου μας σταθμού στην Ινδονησία.

Σιγκαπούρη – Μαλαισία
Στα Στενά της Μελάκα

Στο βαθύ, λασπερό φιόρδ του Μπιντάγκ περάσαμε τις ύστατες μέρες της παραμονής μας στην Ινδονησία. Ύστερα από τρεις μήνες στην τριτοκοσμική χώρα είχαμε εμποτιστεί από το χάος και τη ρύπανση. Μόλις 15 ν.μ. χωρίζαν την ελεεινή κατομοιριά του νοτίου Αρχιπελάγους Ριάου με την αστραφτερή και ανεξάρτητη μικρή τους αδερφή Σιγκαπούρη. Κάποτε όλο το σύμπλεγμα νήσων αποτελούσε ένα πανίσχυρο σουλτανάτο που έλεγχε τα στρατηγικά μπουγάζια μεταξύ Σουμάτρας και Βόρνεο. Χάρη στις μουσωνικές εναλλαγές εδώ και 2.500 χρόνια, τα ήσυχα ρηχά νερά του τεράστιου αμφιγείου σχημάτισαν έναν κόμβο των θαλασσιών συναλλαγών ανάμεσα στα προηγμένα κράτη του Βορρά και τις πηγές των απαραίτητων πρώτων υλών της γιγάντιας πολυνήσου στο Νότο. Τότε, όπως και σήμερα, στόλοι ολόκληροι με γεμάτα αμπάρια πηγαionoέρχονταν στα στενά, διακομίζοντας κάπου 60% του παγκοσμίου εμπορίου, αφηφώντας μπουρίνια, ξέρες και πειρατές που караδοκούν ακόμη στις ελώδεις αμπασαδούρες. Αναφερόμενη ως Χρυσή Χερσόνησος στους πτολεμαϊκούς χάρτες, η περιοχή αφεντεύτηκε από τους πιο δυναμικούς επιχειρηματίες της Γης. Αρχίζοντας με τις ινδικές δυναστείες Σεριβιντγάγια στα χρυσά παλάτια της Σουμάτρας και τους Ολλανδούς κυβερνήτες της Ιάβας, μέχρι τους Κινέζους τραπεζίτες που εδρεύουν στους γυάλινους ουρανοξύστες της υπερσύγχρονης Σιγκαπούρης.

Τελευταία τρεξίματα στο Τανζούγκ Πινάγκ, τελευταία «στόρια» με τριτοκοσμικές τιμές, αλωνίζοντας την αγορά για κονσέρβες, καφέ, ποτά, τσιγάρα και καύσιμα. Τα βράδια επισκεφτόμαστε το Παζάρ Μαλάμ (Βραδινό παζάρι), ψωνίζοντας λιχουδιές και διαλέγοντας έτοιμα φαγητά από τις δεκάδες πλανόδιες κουζίνες.

12/10: Ξημερώματα βιράρουμε την άγκυρα και αρχίζουμε το διάπλου των στενών με ελαφρό πουνεντίνι. Κάνουμε βάρδια και οι δυο μας στη χαβούζα σήμερα, αφού τέμνουμε την πορεία εκατοντάδων πλοίων. Όπως στο Γιβραλτάρ, αντιμετωπίζουμε την ανατριχιαστικά επικίνδυνη συμφόρηση με αλληπάλληλες διοπτεύσεις και υπολογίζοντας τις σχετικές ταχύτητες των επερχόμενων πλοίων. Μεταξύ των βαποριών εν κινήσει και των αμέτρητων αγκυροβολημένων παράγεται τόσο «νέφος», που μονάχα στα έξι μίλια απόσταση μας φανερώνονται οι αστραφτεροί ουρανοξύστες της πόλης-κράτους. Ζούμε μια συγκινητική στιγμή. Για πρώτη φορά εκτός Μεσογείου η «Καλλιπυγος» συναντά τα χνάρια του «Ιάσονα» και θυμόμαστε πως το 1986 είχαμε βάλει πλώρη για τη Βόρνεο. Όπως τότε το αγκυροβόλιό μας θα είναι στο Σεμπαβάγκ, στη σκιά των μεγάλων ναυπηγείων, μπροστά σ' ένα πάρκο με το βολικό τέρμα λεωφορείων που θα μας επιτρέψει, χωρίς ταλαιπωρίες, επισκέψεις στο κέντρο της πόλης.

Σκοπεύαμε να μείνουμε ένα μήνα, αναμένοντας τη μουσωνική αλλαγή, και να επωφεληθούμε από το υπερσύγχρονο περιβάλλον για οτιδήποτε χρειαζόμασταν. Η αργή μετακίνηση προς το νότο της Διατροφικής Ζώνης Σύγκλησης (ITCZ) μάς υποσχόταν πολλές βροχές, ραγάνια και καταιγίδες που δέρνουν αλύπητα αυτές τις περιοχές του Ισημερινού. Έτσι αφήναμε την «Καλλιπυγο», πάντα δεμένη με μια αλυσίδα σαν «γυρλάντα» από την αρματωσιά ως τη θάλασσα, κι οπλισμένοι με ομπρέλες σεργιανίζουμε την πόλη· η Άννα Μαρία για φωτογραφικές δουλειές κι εγώ για κυνήγι δυσεύρετων ανταλλακτικών. Χάρη σε μπόλικο ψάξιμο μπόρεσα να βρω καινούριες μπαταρίες ηλεκτρικών οχημάτων, σαφώς καλύτερες για τη δική μας χρήση από τους κοινούς συσσωρευτές αυτοκινήτων.

Ζούσαμε ένα πραγματικό πολιτιστικό σοκ ύστερα από τόσες μέρες στη μοναξιά εν πλω ή αγκυροβολημένοι σε τριτοκοσμικά χωριά, περιστοιχισμένοι από ζούγκλα και βάλτους· ξαφνικά δοκιμάζαμε ένα άλλο περιβάλλον: μια ζούγκλα ασφάλτου και τσιμέντου και πειθαρχημένες στρατιές κουστουμαρισμένων εργαζόμενων. Στη γιγάντια μερμηγκοφωλιά η τοπική κυβέρνηση επιβάλλει την τάξη με καμπάνιες καλών τρόπων και χαλιναγωγεί την παραδοσιακή ασιατική (κι όχι μόνο!) τσαπατσουλιά με φοβερά πρόστιμα: η ρίψη μιας γόπας και το μάσημα της τσίχλας χαρατσώνονται με 500 δολάρια πρόστιμο, ενώ αν διασχίσετε δρόμο εκτός σημασμένων διελεύσεων ή ξεχάσατε να τραβήξετε το καζανάκι σε δημόσια τουαλέτα θα σας κοστίσει μόνο 100 δολάρια. Υπερβολική ίσως μέθοδος σωφρονισμού, αλλά αναμφισβήτητα αποτελεσματική, αφού η πόλη θεωρείται ως η καθαρότερη και ασφαλέστερη στον κόσμο.

Ένα από τα άλλα ντόπια χαρακτηριστικά αποτελούν τα χιλιάδες μίνι-μαγειρεία, συναθροισμένα σε «κέντρα τροφής» (Food Centers), που προσφέρουν απεριόριστη ποικιλία σε απίθανα συμφέρουσες τιμές. Κινέζοι, Μαλαιάσιοι και Ινδοί παρουσιάζουν όλων των ειδών τα προϊόντα, για όλα τα γούστα, σε υγιέστατες συνθήκες και σε τιμές που σπάνια ξεπερνούν τα πέντε κατοστάρια τη μερίδα. Η ποικιλία στις κουζίνες αντανakλά την ετεροφυλία του πληθυσμού της μίνι-χώρας. Όπως στα γειτονικά κράτη έτσι κι εδώ, στους Μαλαιάσιους πρώτους κατοίκους προστέθηκαν από τον 4ο κιόλας αιώνα Ινδοί και Κινέζοι. Αργότερα μεγάλος αριθμός αυτών των εθνοτήτων μεταφέρθηκαν στις φυτείες καουτσούκ και στα ορυχεία κασσίτερου από τους Βρετανούς αποικιοκράτες. Παρά τους κάποιους τριγμούς, η πολυεθνική αρμονία φαίνεται εφικτή και πάντα εντυπωσιακή, όταν θωρεί κανείς στην ίδια γειτονιά κινέζικες παγόδες, τζαμιά και ινδουιστικά τεμένη. Πάντως, η Σιγκαπούρη φημίζεται για τη σβελτάδα των Κινέζων κυβερνώντων και την ικανότητά τους να πετυχαίνουν τους στόχους τους. Δημοκρατία με δυο πόδια στο γύψο, η χώρα αυτή των τριών εκατομμυρίων, χωρίς κανένα φυσικό πόρο παρά μόνο τη στρατηγική της τοποθεσία, με μπόλικο αυταρχισμό κι ακούραστη εργατικότητα κατάφερε ν' αναρριχηθεί στο βάθρο των δέκα πλουσιότερων κρατών της Γης.

Αν και ξαναβρήκαμε το κρατίδιο όπως το θυμόμασταν —να σφύζει από ζωή, καθαριότητα, τάξη κι αποτελεσματικότητα—, παρατηρήσαμε ότι τα πράγματα είχαν σφίξει. "Ίσα που μας ανέχονταν οι Αρχές στο τσάμπα αγκυροβόλιο και, μόλις παραπονέθηκε κάποιος ιδιοκτήτης μαρίνας, την επομένη μάς έγινε «έξωση» από την ακτοφυλακή. Έτσι αναγκαστήκαμε να εγκαταλείψουμε τη χώρα, αφού δεν ήμασταν σε θέση να πληρώσουμε για μια θέση σε επίσημο <<πάρκιγκ>>. Δε στεναχωρηθήκαμε όμως ιδιαίτερα για την αποβολή, αφού απλώς μεθορμίσαμε στη γειτονική Μαλαισία, πρατικάροντας ταχύτατα σ' έναν από τους ντόκους που εξυπηρετούν τα πάμπολλα πορθμεία προς Ινδονησία και Σιγκαπούρη.

Οι γαρμπινοί εναλλάσσονταν πλέον με γρέγους, αλλά, όπως μας υπενθύμιζαν τα κατακλυσμικά δρολάπια, η μετεωρολογική κατάσταση παρέμενε άστατη και έπρεπε να προσέχουμε έως ότου έρθει ο καιρός για να συνεχίσουμε το ταξίδι προς τα βόρεια.

Η Μαλαισία μάς είχε αφήσει εξαιρετικές αναμνήσεις από τον πρώτο μας περίπλου, κι ομολογουμένως η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη της τελευταίας δεκαετίας δεν υπονόμεισε τη φιλοξενία, το χιούμορ και την καλοσύνη των κατοίκων της. Παντού παρατηρούσαμε γιαπιά ν' αντικαθιστούν στα όρια της ζούγκλας τα παραδοσιακά ξύλινα ή νεοκλασικά κτίρια. Ο πυρετώδης βιομηχανικός αναβρασμός, οι τόνοι σκουπιδιών και τα αμέτρητα καινούρια αυτοκίνητα μας θύμιζαν εικόνες της μεταπολεμικής Ευρώπης. Μυθώδεις ξένες επενδύσεις και καταναλωτική βουλμία χαρακτηρίζουν πλέον μια χώρα όπου οι πιο πολλοί παίζουν στο χρηματιστήριο παρά σε τυχερά παιχνίδια, αλλά στα παράμερα χωριά η αγροτική ζωή συνεχίζει να κυλάει με το γνωστό αργό ρυθμό.

Βόρεια των Στενών του Τζοχόρ, καταπλεύσαμε σε μια ήσυχη ποταμίσια ράδα, περιτοισμένη από αχανείς φυτείες λαδοφοϊνικών, ανταμώνοντας κι άλλους «εκδιωχθέντες» από τη Σιγκαπούρη. Πέσαμε δίπλα σε δύο εικοσάμετρες ινδονησιακές σκούνες, πιάνοντας αμέσως φιλία με τα νεαρά ζευγάρια των Γάλλων που επέβαιναν και τις προετοιμάζαν για ναύλους.

Είχαμε κι εμείς ανοιχτές δουλειές στην «Καλλίπυγο», καθώς μας περίμεναν 400 ν.μ. όρτσα έως την Ταϊλάνδη. Αρματωσιά, πανιά και μηχανή πέρασαν από εξονυχιστικό έλεγχο, ενώ η γάτα μας επωφελήθηκε από την παράκτια ησυχία για να ανιχνεύσει το δάσος. Τα βράδια ψωνίζαμε φαγητά σε πακέτο από το γειτονικό χωριό και κουβεντιάζοντας με τους Γάλλους, ενημερωνόμαστε ως προς τ' αγκυροβόλια στα πάμπολλα ποτάμια της Μαλαϊκής χερσονήσου. Λόγω του απαγορευτικού βυθίσματος του «Ίάσονα», πριν από δέκα χρόνια, είχαμε διαπλεύσει χωρίς σταθμούς τα Στενά της Μελάκα, ενώ τώρα σκοπεύαμε να εκμεταλλευτούμε τις ανασυρόμενες καρένες για να σουλατσάρουμε την κόστα και ν' απολαύσουμε τη Μαλαισία. Επίσης, μας ενδιέφερε ν' ανακαλύψουμε κάποιο φτηνό κερνάγιο για το φρεσκάρισμα του υφαλοχρώματος, πριν σαλπάρουμε σ' ένα χρόνο προς τον Ινδικό ωκεανό.

Στις χαρές της κρουαζιέρας τα όνειρα παίζουν σημαντικό ρόλο, ενώ συχνά ο σχεδιασμός

ανήκει στις ωραιότερες στιγμές!

Τα στενά ανησυχούν πολλούς, όχι μόνο λόγω των ναυτικών δυσκολιών, αλλά κυρίως λόγω των μύθων της πειρατείας. Όπως παλιά στη Γραμβούσα ή στους Φούρνους Ικαρίας, ο συνδυασμός ανομίας, φτωχών πληθυσμών και πλούσιας εμπορικής κίνησης σε στενούς θαλάσσιους διαύλους δημιουργούν συνθήκες άνθησης του φαινομένου της πειρατείας. Σήμερα, εκτός από ορισμένες ράδες τριτοκοσμικών πόλεων (π.χ. στο Λάγος), οι ληστές έχουν πλέον εξειδικευτεί. Στον κόλπο της Ταϊλάνδης κουρσεύουν Βιετναμέζους πρόσφυγες για χρυσάφι, στη Θάλασσα Ζουλού (μεταξύ Βόρνεο και Φιλιππινών) μουσουλμάνοι αντάρτες λαφυραγωγούν πορθημεία, στην Καραϊβική αρπάζουν ταχύπλοες θαλαμηγούς για το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και στα Στενά της Μελάκα λεηλατούνται τακτικά τα χρηματοκιβώτια εμπορικών πλοίων! Συνοψίζοντας, συμπεραίνουμε ότι με εξαίρεση την Καραϊβική και τις ακτές της Δυτικής Αφρικής δεν κινδυνεύουμε, αφού οι πλιατσικολόγοι στοχεύουν πάντα μεγάλες ποσότητες ρευστών ή τιμαλφών εκεί ακριβώς που (δυστυχώς!) υστερούμε.

15/11: Εφοδιασμένοι με τους παλιρροϊκούς πίνακες, αναχωρούμε περιπλέοντας τη Σιγκαπούρη και διασχίζοντας την τεράστια ράδα. Ο φρέσκος γρέγος μάς επιτρέπει καλή ταχύτητα για να ελιχθούμε καταμεσής της βαπορίσιας πανδαισίας, πραγματικό πλωτό ναυτικό μουσείο. Ινδονησιακά και κινέζικα παραδοσιακά ιστιοφόρα, μινεραλάδικα, γιγάντια γκαζάδικα, κορεάτικα αλιευτικά, μότορσιπ παντός τύπου, έως και μια ρυμουλκούμενη δομή εξόρυξης πετρελαίου βλέπεις αραδιασμένα σ' αυτά τα νερά και φυσικά δε λείπουν τα πολεμικά πλοία και τα ντόπια περιπολικά... Νιώθουμε σαν τον Οδυσσέα στη χώρα των γιγάντων, αλλά με προσοχή και οξυδέρκεια επανερχόμαστε στις ασφαλείς ρηχοτοπιές των ακτών του Τζοχόρ, καβατζάροντας νωρίς τη σπίθα που σημαδεύει τη νότια είσοδο των Στενών της Μελάκα.

Ξαφνικά, εμφανίζεται το μεγαλειώδες αμφίγειο σαν σκηνικά ορθώνονται τα κωνικά όρη της Σουμάτρας και του Αρχιπελάγους Καριμούν, ενώ πηγαινοέρχονται σε πρώτο πλάνο πλήθη βαποριών υπό το χρυσαφένιο φως του δειλινού. Η σαγηνευτική θέα μάς κάνει σχεδόν να ξεχάσουμε ένα προελαύνον μπουρίνι, αλλά με τρία κοντοβόλτια απαγκιάζουμε εγκαίρως στο Κουκούπ.

Τη σταβέντο κι αβαθή πλευρά του δρυμώδους νησιού έχουν καταλάβει άφθονες σχεδίες ιχθυοτροφείων, απ' όπου προμηθευόμαστε δυο μικρές τσιπούρες για το δείπνο. Χαρά η γάτα!

16/11: Ανηφορικός ο δρόμος προς τα βόρεια και με πολλές «λακκούβες». Υπό συνεχή βροχή και με αλλεπάλληλες βόλτες αναπλέουμε τα στενά. Το ευνοϊκό παλιρροϊκό ρεύμα ανατίθεται στο γρέγο, προκαλώντας έναν απαίσιο κυματισμό. Έτσι αποφασίζουμε να κρυφτούμε υπήνεμα της καταπράσινης νησίδας Πισάγκ.

Τις επόμενες δυο μέρες παραπλέουμε τις απρόσβατες αμπασαδούρες της βαλτώδους ακτής και παίζοντας με τις ώρες της φυρονεριάς τρυπώνουμε σε αβαθή ποτάμια για διανυκτέρευση. Επιτέλους, φτάσαμε στις εκβολές του Μουάρ όπου στέκονται εντυπωσιακά τζαμιά, σεράγια, ανάκτορα και παλαιά μέλαθρα πολυεθνικών εταιρειών. Η συμπρωτεύουσα του Τζοχόρ προσφέρει κι ένα άψογο αγκυροβόλιο. Η ρήχευση των εκβολών (μόλις 90 εκ. βάθους) όσο και η κατασκευή μιας μεγάλης γέφυρας κατέληξαν στην επιστόμωση της τέλειας ποταμίσιας ράδας, καταργώντας έτσι το παλιότερο λιμάνι εξαγωγής καουτσούκ. Ό,τι το καλύτερο λοιπόν, αφού σκοπεύουμε να παραμείνουμε μια βδομάδα, εξερευνώντας την περιοχή και το πλούσιο παρελθόν της.

Τον 9ο αιώνα η τεχνολογική υπεροχή των Αράβων επέτρεψε στους εφοπλιστές τους να χαράξουν νέες ωκεάνιες οδούς προς την Ασία. Μέσα σε έξι αιώνες η περιοχή διασπάστηκε σε πολλαπλά σουλτανάτα με πυρήνα τη Μελάκα, κέντρο διαμετακομιστικών συναλλαγών, στο στενότερο σημείο του ομώνυμου πορθμού. Στο ζενίθ του μουσουλμάνικου πολιτισμού, τέχνες, επιστήμες κι εμπόριο δεν άνθιζαν μόνο στη Γρανάδα ή στη Βαγδάτη, αλλά και στην άλλη άκρη του κόσμου, στην Ιάβα και στη Μελάκα. Η Αναγέννηση της Δύσης και ο τουρκικός έλεγχος στη Μικρά Ασία έφεραν μια νέα ράτσα αρπακτικών στην πηγή των μπαχαρικών, τους Πορτογάλους. Έχοντας ελευθερωθεί από τους Άραβες στην Ευρώπη, οι Λουζιτανοί, κεντρισμένοι από τα μυθώδη κέρδη των ανατολίτικων καρυκευμάτων, βάλθηκαν με σταυροφορικό ζήλο ν' αφεντεύσουν

εγωιστικά μια αρχαία πλουραλιστική πολιτεία. Η βάρβαρη πυγμή του ευρωπαϊκού ναυτικού πυροβολικού σκόρπισε τους εμπόρους, οι Μαλαισιοί πρίγκιπες διέφυγαν στα γειτονικά κρατίδια του Τζοχόρ και της Σουμάτρας, μεταφέροντας τις επιχειρηματικές τους διασυνδέσεις. Η φράγκικη ανωριμότητα και η ανικανότητα ν' αναγνωρίσει τα πλεονεκτήματα του ελεύθερου διεθνούς εμπορίου συνέχισε έως τη βικτοριανή εποχή. Μεσολάβησαν 300 χρόνια τσαπατσούλικης και μονοπωλιακής διαχείρισης από Ολλανδούς κι Εγγλέζους, μέχρι που η Βρετανική Αυτοκρατορία ίδρυσε πραξικοπηματικά ελεύθερο λιμάνι στη Σιγκαπούρη. Έτσι δόθηκε η χαριστική βολή στην αγκομαχούσα Μελάκα.

Λείψανο της χρυσής εποχής, η μικρή γραφική πόλη επιδεικνύει μέσα στο σημερινό κυκεώνα το πιο απίστευτο μείγμα πολιτισμών κι εθνοτήτων. Πήγαμε τρεις φορές από το Μουάρ στη Μελάκα, κάνοντας επισκέψεις σε μουσεία, αναστηλωμένα μέγαρα, αλλά και στις σφύζουσες πορτογέζικες ή κινέζικες συνοικίες.

Η περιοχή των αχρηστευμένων ντόκων στην ξεροποταμιά κίνησε την περιέργειά μας και θωρώντας τα μικρά ινδονησιακά *περάχου* να ξεφορτώνουν κάρβουνο, φανταστήκαμε για μια στιγμή την εποχή εκείνη όπου οι αμπάριζες αποβίβαζαν ερίτιμεςπραμάτειες υπό τα βλέμματα των χοντρεμπόρων, που άθροιζαν τα ποσοστά τους με γρήγορες κινήσεις αβάκων. Το Μουάρ είχε τις απλές χαρές του, χαρμάνι γνώριμου κι εξωτικού, οι καφενέδες και τα γύρω καπηλειά με τη φανταστική ποικιλία μεζέδων: με άλλα λόγια, η απλή φτηνή ζωή και η επαφή με τους ντόπιους που τόσο μας άρεσαν στη Μαλαισία.

Έρθε ο καιρός όμως να συνεχίσουμε το ταξίδι μας, έτσι αφήσαμε τις φιλόξενες εκβολές, διανυκτερεύοντας σταβέντο δυο νησιδών, και την επόμενη νύχτα υπήνεμοι του επιβλητικού Ακρωτηρίου Ρακάντο RACHADO (Σπιλιαδωτός!), που είδε το 17ο αιώνα το θρίαμβο του ολλανδέζικου στόλου επί των Πορτογάλων.

Πάντα όρτσα, αλλά με ευνοϊκό ρεύμα, άλλος ένας ημερήσιος πλους μάς έφερε στο Κελάγκ, το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας. Τα λασπόνερα του Δέλτα ζούσαν κι αυτά έναν οικονομικό οργανισμό. Παντού υπήρχαν υπερσύγχρονες αποβάθρες κι αποθήκες, ενώ τον ορίζοντα οριοθετούσαν γερανοί και νεότευκτοι ουρανοξύστες. Προ δεκαετίας είχαμε ενθουσιαστεί με τον πρωτόγονο αλλά τόσο φιλόξενο ναυτικό όμιλο, έτσι φανταστείτε την απογοήτευσή μας όταν αντικρίσαμε τις δεκάδες θαλαμηγούς-μεγαθήρια, σωστές πλωτές γαμήλιες τούρτες, και το μαρμάρινο ανάκτορο που αντικατέστησε τη γνώριμη ξύλινη παράγκα! Ο μικρός θαλασσοχαρής σύλλογος των ξενιτεμένων Αγγλοσαξόνων είχε μεταμορφωθεί σε σινάφι Φαρισαίων, επικυρωμένο μάλιστα από το σουλτάνο, αφού έφερε πλέον τον τίτλο του «Βασιλικού Ομίλου». Για Τσιγγάνους σαν εμάς η υποδοχή ήταν μάλλον παγερή και οι τιμές τσουχτερές, έτσι τους κάναμε τη χάρη να μην επιμηκύνουμε την παραμονή μας, αφού περιοριστήκαμε σε μια σύντομη ημερήσια εκδρομή στην πρωτεύουσα Κουάλα Λουμπούρ.

Η «Κ.Λ.» όπως αποκαλείται συντομευμένα η μητρόπολη, ιδρύθηκε το 19ο αιώνα από Κινέζους μεταλλωρύχους. Με τον ταχύ αστικό σιδηρόδρομο, ανακαλύψαμε την ξέφρενη κυψέλη με τη σινική σφραγίδα. Σήμερα, το 40% του πληθυσμού της Μαλαισίας κατάγεται από την Κίνα. Αυτοί αποτελούν την κινητήρια δύναμη της οικονομίας, αφού ελέγχουν το 90% των επιχειρήσεων και εξασφαλίζουν τη μερίδα του λέοντος των εισοδημάτων. Από την άλλη μεριά, οι ιθαγενείς Μαλαισιοί, με την εθιμοτυπική και απαρχαιωμένη τους κοινωνία, την αγροτιά, το στρατό και τη γραφειοκρατία ζούνε μέσα στη φτώχεια. Το 1966 η εμφανής ανισότητα οδήγησε σε σοβαρότατες φυλετικές ταραχές, αναγκάζοντας την τότε κυβέρνηση να επέμβει με νόμους διάκρισης, στοχεύοντας στη δημιουργία ιθαγενών στελεχών και μεσοπρόθεσμα στην ίδρυση μιας μαλαισίας αστικής μέσης τάξης. Η παράδοση πολιτική «θετικής διάκρισης» επέφερε καρπούς χάρη στο φυσικό πλούτο της χώρας και την ευνόητη υποχωρητικότητα των Κινέζων, ώστε να εξασφαλιστεί η κοινωνική ευστάθεια. Αντίθετα δηλαδή με ό,τι συνέβη στη γειτονική Ινδονησία, όπου η βάνουση αποπομπή της πλειονότητας των δαιμόνιων Κινέζων την καταδίκασε στην τριτοκοσμική κακομοιριά. Έτσι η μαλαισιακή διαλλακτικότητα —αποτέλεσμα αυλικής διπλωματίας χιλιετιών— έφερε τη χώρα, παρ' όλο το κόστος, στον εκλεκτό όμιλο των «τίγρων της Ασίας».

Παρ' όλη τη σχιζοφρένεια της κατάστασης και την αθηναϊκού τύπου κυκλοφορία, ευχαριστηθήκαμε τα ενδιαφέροντα μουσεία, τα σκεπαστά παζάρια και την ποικιλία των βιβλιοπωλείων.

Επιστρέφοντας αυθημερόν, ετοιμαστήκαμε για τον απόπλου την επομένη στις 3 το πρωί (λόγω άμπωτης). Μόλις ξεμυτίσαμε στις βόρειες εκβολές, μας πρόλαβε ένα κατάμαυρο μπουρίνι, συσκοτίζοντας σημαντήρες και φώτα κι αναγκάζοντάς μας να ποδίσουμε προς το κοντινότερο απάγκιο.

Εκτελώντας ενόργανη πλοήγηση με GPS και βυθόμετρο, εισχωρήσαμε στ' ανάντη του ποταμού Σελάγκορ, καρκινοβατώντας με τις ριπές και το δυνατό ρεύμα. Ανάπλωρο το σημερινό ανεμοβρόχι και διαλέξαμε ν' αράξουμε, περιμένοντας βελτίωση των συνθηκών, σταβέντο ενός ερειπωμένου ολλανδέζικου φρουρίου.

Η ενημερωτική φυλλάδα του Συνδέσμου Τρανσόσεαν μας είχε πληροφορήσει για τις πολύ φτηνές υπηρεσίες ενός μικρού ταρσανά στο ποτάμι Μπέρναμ· έτσι, επωφελούμενοι από τη βελτίωση του καιρού κατά το επόμενο σκέλος, αφηγήσαμε τις ρηχοτοπιές για να ελέγξουμε το νεωλκείο.

Εκατοντάδες πολύχρωμες τράτες, παρατεταγμένες κατά μήκος της παρόχθιας ζούγκλας, έδιναν ιδιαίτερο ύφος στο χωριό Μελιγκτάν, που θα το χαρακτηρίζαμε γραφικό, αν αφαιρούσαμε τις καπνοδόχους ή την μπόχα των εργοστασίων ψαράλευρων και λιπασμάτων! Ανάμεσα σ' ένα δάσος άλμπουρων, φοινίκων και τσιμινιέρων διακρίναμε ένα μεμονωμένο πανύψηλο αλουμινένιο κατάρτι: Φτάσαμε! Πέσαμε αμέσως δίπλα και αποβιβαστήκαμε για να γνωρίσουμε τον Κινέζο καρναγέρη και τους Γερμανούς πελάτες του. Από τον πρώτο κατατοπιστήκαμε ως προς τις προϋποθέσεις και τις (πολύ συμφέρουσες) τιμές, ενώ οι δεύτεροι, στα μέσα της ανακαίνισης της πλωτής τους αντίκας, μας γνωστοποίησαν τις τοπικές ιδιαιτερότητες και συνθήκες. Ήταν επόμενο το ψαροχώρι να μην προσφέρει πολλές ανέσεις. Αν όμως φέρναμε την ασυναγώνιστη ταϊλανδέζικη μουράβια, θα βολευόμασταν με τα ντόπια μηχανουργεία και μαγαζιά που εξυπηρετούσαν τον αλιευτικό στόλο. Πάντως, μας άρεσε η απλή λειτουργικότητα, η κινέζικη ειλικρίνεια, η ναυτική αλληλεγγύη και κλείσαμε ραντεβού για το Φλεβάρη.

Μ' ένα σοβαρό μπελά λιγότερο βαλθήκαμε πλέον να περάσουμε ευχάριστα το επόμενο δίμηνο στο Αρχιπέλαγος της Αδαμάντινης Θάλασσας, διασκεδάζοντας με το καλοσύνεμα του μουσώνα και την απελευθέρωσή μας από το βούρκο και τις βαρκάδες των Στενών της Μελάκα.

Μαλαισία - Ταϊλάνδη: Στα νησιά της Αδαμάντινης Θάλασσας

Προ δεκαετίας το Πενάγκ μάς είχε εντυπωσιάσει και με χαρά ξαναβρήκαμε την ξέφρενη πόλη του Τζόρτζταουν (Georgetown). Κολλημένο σαν τσιμπούρι στη στεριά, το μεγάλο νησί προσφέρει ασφαλές αν και βορβορώδες αγκυροβόλιο. Απρόσιτη στους κυκλώνες και στις λαίλαπες του Ινδικού, η μοναδική ράδα προσέλκυσε το 18ο αιώνα την εγγλέζικη «Εταιρεία των Ινδιών», μια πρόβα τζενεράλε πριν αρπάξουν, 50 χρόνια αργότερα, τη Σιγκαπούρη από τα ολλανδέζικα νύχια. Οι Βρετανοί άφησαν το όνομα, τη νομιμοφροσύνη, τα πομπώδη αποικιακά παλάτια και αράδες βλογοικομμένων νεοκλασικών πλινθοδομών. Από κει και πέρα ανέλαβαν μισό εκατομμύριο δαιμόνιοι Κινέζοι και Ινδοί εμποτισμένοι στις αρχές του διαμετακομιστικού εμπορίου, χαρίζοντας συνάμα στο νησί το μοναδικό απωανατολίτικο εξωτισμό που σβήστηκε για πάντα, προς χάρη του μοντερνισμού, τόσο στο Χογκ Κογκ όσο και στη Σιγκαπούρη.

Μυστικές εταιρείες, «τριάδες» και σινάφια οικοδόμησαν απίθανες παγόδες και εντευκτήρια, άντρα φυλαγμένα από πέτρινα στραβομουτσουνιασμένα λιοντάρια και ιπτάμενους βουρλισμένους δράκους, αστραφτερές οροφές με πολύχρωμα σμάλτα και επικρεμή ακροκέραμα.

Συνδυάζοντας βόλτες και δουλειές, αλωνίσαμε την Τζόρτζταουν και τα περίχωρα για

ανοξειδωτες μικροκατασκευές, ανεύρεση ρητίνης και ανίχνευση ανταλλακτικών. Αυτός είναι ένας καλός τρόπος να γνωρίσει κανείς μια πόλη, αφού σου δίνεται η ευκαιρία ν' ανακαλύψεις τις πιο απόκεντρες γειτονιές, ν' ακούσεις σχόλια στο λεωφορείο, να κουβεντιάσεις με τον κόσμο και να γευτείς εξωμερίτικες λιχουδιές στα πιο παράμερα καπηλειά. Τα τελευταία συμβάλλουν ιδιαίτερα στη φήμη του Πενάγκ ως τόπου καλοφαγάδων. Αμέτρητα μικρά, κινητά μαγειρεία, το καθένα με τις σπεσιαλιτέ του, συναντιούνται σε κάθε γωνιά, συναθροίζονται έξω από καφενεία και στις πλατείες, παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη και φτηνότερη ποικιλία εδεσμάτων! Με άλλα λόγια, εκτός από τον πρωινό καφέ, η κουζίνα της «Καλλιπυγού» παρέμενε σβηστή όσο ελλιμενιστήκαμε στο σινικό κρατίδιο.

Στις αρχές του αιώνα, τα διάφορα μαλαισιακά σουλτανάτα της χερσονήσου συνέστησαν συμπολιτεία υπό βρετανική επιρροή, που κατά τη μεταπολεμική και απο-αποικιακή περίοδο σχημάτισαν τον πυρήνα του σύγχρονου ομόσπονδου κράτους, με βουλή σε κάθε κρατίδιο και ομοσπονδιακή συνέλευση στην πρωτεύουσα. Οι διάφοροι σουλτάνοι εκλέγονται, εκ περιτροπής, μονάρχες της ομοσπονδίας, ενώ το Πενάγκ, κινέζικο κι αβασίλευτο κρατίδιο, αντιπροσωπεύεται από τον κυβερνήτη του, γλιτώνοντας σκάνδαλα και αίσχη που εξευτελίζουν τις μοναρχικές οικογένειες. Η συγκέντρωση του διεθνούς εμπορίου στην περιοχή οδήγησε τους αλώβητους Κινέζους και Ινδούς επιχειρηματίες να ιδρύσουν μια τεράστια βιομηχανική ζώνη υψηλής τεχνολογίας, χαρίζοντας μια αξιοζήλευτη πρωτοπορία και δυναμικότητα στη χώρα τους. Το κόστος της αλληλεγγύης προς τους υπανάπτυκτους Μαλαισίους ιθαγενείς όμως ζημιώνει τα τελικά οικονομικά αποτελέσματα.

Αφήνοντας, μετά μία βδομάδα, την κοχλάζουσα νήσο στ' απόνερά μας, προελάσαμε πλαγιοδρομώντας με φρέσκο γρέγο προς το Αρχιπέλαγος Λαγκάβι, μαγνητισμένοι από τις εξαιρετες αναμνήσεις που μας είχε αφήσει το σύμπλεγμα με τα διακοφτά, την οργιώδη βλάστηση, τις κατάλευκες αμμουδιές και το πλήθος πανέμορφων αραξοβολιών. Αυτό που γνωρίσαμε ως ανέπαφο δαίδαλο αγγριφιών και νήσων είχε παραμορφωθεί από δεκάδες κακόγουστα, νεότευκτα ξενοδοχεία. Κορύφωμα του κιτς το παραδοσιακό ψαροχώρι της σκάλας που αντικαταστάθηκε από μια καρικατούρα ασιατικής Ντίσνεϋλαντ. Μέγαρο αραβικού ρυθμού, αφιδωτές αράδες προκάτ μαγαζιών, τζαμιά-μαμούθ και, το κερασάκι της τούρτας, ένα τσιμεντένιο όρνεο, το σύμβολο της νήσου, με 30 μέτρα άνοιγμα φτερών! Μόνη παρηγοριά σ' αυτή την επίδειξη νεόπλουτης βαναυσότητας το αφορολόγητο καθεστώς των νήσων. Έτσι για πρώτη φορά σ' ενάμιση μήνα μπορέσαμε ν' απολαύσουμε μια παγωμένη μπίρα σε δροσερή τιμή και να προμηθευτούμε ένα κιβώτιο για ανταλλαγές με τους ψαράδες. Ευτυχώς, χάρη στον οικοδομικό κορεσμό και στην πεσμένη κίνηση οι πιο απόμερες σπιάτζες παρέμεναν ανέπαφες και αναλόγως εφοδιασμένοι μεθορμίσαμε σε μια κρυφή αυλώνα, γιορτάζοντας τα Χριστούγεννα με σχετική ησυχία.

Προ δεκαετίας είχαμε συναντήσει μόνο άλλο ένα κότερο στο Λαγκάβι, ενώ σήμερα μετρήσαμε 46! Εκρηκτική η ανάπτυξη του ωκεάνιου γιότιγκ, χάρη ασφαλώς στο GPS (δορυφορική αστροναυτιλία) και σε χίλιους άλλους εξοπλισμούς από τους οποίους εξαρτώνται οι σημερινοί «γιότιδες».

Η αιθρία, η ξερή και δροσερή πνοή του γρέγου έδιναν νέα οντότητα στην ατμόσφαιρα, μια ξεχασμένη αίσθηση μετά τόσους μήνες στις βαριές υγρασίες της ισημερινής ζώνης. Έτσι νιώσαμε ορεξάτοι για ανέμελη ιστιοπλοΐα προς τα βόρεια αρχιπελάγη.

Παλιά λημέρια πειρατών και θαλάσσιων Τσιγγάνων, η πλειονότητα των ακατοίκητων νησιών κηρύχθηκε εθνικό πάρκο, ενώ τα υπόλοιπα αφέθηκαν στην τουριστική εκμετάλλευση. Λογικά προτιμήσαμε τα πάρκα, όπου μοιραστήκαμε το χώρο αγκυροβολίας με ντόπιες τράτες. Τα πάρε δώσε (τρεις μπίρες για ένα κιλό γαρίδες) με τους ψαράδες, τα σμαραγδένια νερά και η απίθανη τροπική βλάστηση μας έκαναν να ξεχάσουμε το μπότζι των αλίμενων νησιών. Μερικές φορές βρίσκαμε κάποια εκβολή ρυακιού που, παρεμποδίζοντας την ανάπτυξη των μαδρεπόρων, μας επέτρεπε να τρυπώσουμε υπό την προστασία του κοραλλένιου κλοιού και να γευτούμε στην άμπωτη δροσερά λουτρά με γλυκό νερό στις τεράστιες φυσικές πέτρινες γούρνες.

Όσο προχωρούσαμε βόρεια, τόσο πλησιάζαμε τον ηπειρωτικό ασιατικό αντικυκλώνα που

μας φιλοδωρούσε με ολοένα ψυχρότερο και δυνατότερο αέρα. Αντιπλέοντας με πολλαπλές βόλτες από το ένα νησί στο άλλο, προσορμίσαμε, παραμονή Πρωτοχρονιάς, στον κόλπο Άο Ναγκ. Σαν αιχμηροί κυνόδοντες σκίζαν τ' αγγίφια το δυτικό ουρανόθρονο, ενώ ανατολικά αμέτρητες, σπηλιές, καμάρες και αψίδες διατρυπούσαν τη λευκή, κρημνώδη ακτή. Πιο απίθανο ακόμα, μια τρελή βλάστηση στεφάνων σαν περούκα και τους πιο οξύκορφους σχηματισμούς ασβεστόλιθου. Φτάσαμε στον παράδεισο; Όχι ακριβώς, αφού η περιοχή ολόκληρη αποτελεί τουριστικό θέρετρο, με «καμπάνες», πελώρια ξενοδοχεία και, μυκονιάτικη ατμόσφαιρα στα εκατοντάδες μπαράκια που ήταν φίσκα λόγω των ευρωπαϊκών διακοπών.

Ίσως λάθος παράσταση για τα ονειρικά σκηνικά, αλλά τι να κάνουμε, δεν μπορούμε να τα θέλουμε όλα δικά μας. Η Ταϊλάνδη φημίζεται για τη φιληθονική της παράδοση, τα χαμόγελα των κατοίκων της και την εκρηκτική της οικονομία. Στο ελεύθερο εμπόριο σαρκός και ναρκωτικών έρχονται πρώτοι. Στο χορό στρατός και αστυνομία, διαφθορά που επιβεβαιώθηκε με τις μακροχρόνιες κι ακριβές (χωρίς αποδείξεις!) διαδικασίες εισόδου. Οι ένοπλες δυνάμεις αφεντεύουν πορνεία και ηρωίνη, κρατώντας υπό έλεγχο την εγκληματικότητα και επενδύοντας κολοσσιαίες περιουσίες στο βιομηχανικό και τουριστικό τομέα.

Αφού φέραμε βόλτα τ' αναπόφευκτα αξιοθέατα, πάρκα και μοναστήρια με τους αινιγματικά χαμογελαστούς Βούδες, αρχίσαμε τον περίπλου του κόλπου Φαγκ-Κα. Αλλαγή σκηνικών και ησυχία στα πάμπολλα νησάκια και ποτάμια που πρόσφεραν άπειρες δυνατότητες αγκυροβολίας κι εξερεύνησης. Τις περισσότερες μέρες γευθήκαμε σε πλήρη μοναξιά το περιβάλλον του υγρού βιότοπου. Τα πρωινά χαζεύαμε ερωδιούς, γερανούς, πολύχρωμες αλκυόνες και λευκοκέφαλους ψαραετούς να παρακολουθούν τη λεία τους στ' ακύμαντα νερά των βάλτων, ενώ τις ζεστές ώρες εισχωρούσαμε με το βαρκάκι στις φυσικές πλωτές σήραγγες που περνούσαν τους στρογγυλούς λόφους. Οι τεράστιοι όγκοι ασβεστόλιθου, διαβρωμένοι σαν σάπια δόντια, εσώκλειαν μεγάλους υπόγειους θαλάμους όπου φώλιαζαν αμέτρητες νυχτερίδες, χελιδόνια και κουκουβάγιες. Πολλές φορές, με την κατάρρευση της φυσικής οροφής, παρουσιαζόταν μια νησίδα ζούγκλας, κρυφός θύλακας στα σπλάχνα του βουνού· μαγεμένοι μετά τους σκοτεινούς δαιδάλους, παραμέναμε ώρες θωρώντας τα παιχνίδια των χρυσών ράβδων φωτός στις φυλλωσιές. Πραγματική κρουαζιέρα αναψυχής αυτές οι μεθορμίσεις, παίζοντας με τις παλίρροιας και τις μπουκαδούρες και επωφελούμενοι από το ελάχιστο βύθισμα για να εξερευνήσουμε τις πιο απομονωμένες γωνιές του πανέμορφου κόλπου. Μοναδικά μελανά σημεία τα κουνούπια, που μας ανάγκαζαν να κλεινόμαστε στην καμπίνα με τη δύση του ήλιου, και η θορυβώδης μαστίγα των ντόπιων τουριστικών ταχύπλων με τις πατεντάδικες εξωλέμβιες ντίτζελ, που ούρλιαζαν χωρίς εξάτμιση γύρω από το περιβόητο «νησί του Τζέιμς Μποντ».

Κρατώντας απόσταση ασφαλείας απ' αυτές τις ενοχλήσεις, καταφέραμε να περάσουμε μια ονειρεμένη βδομάδα, πριν επιστρέψουμε στον πολιτισμό του Πουκέτ για να κλείσουμε ημερομηνίες με το καρνάγιο και να προμηθευτούμε ό,τι δε θα βρίσκαμε στη μαλαίσις αγορά.

Τα αποδημητικά κόττερα με προορισμό την Ευρώπη, μέσω Ερυθράς Θάλασσας, ανοίγονταν κιάλας στον κόλπο της Βεγγάλης· εμείς ανήκαμε στη μειονότητα που κατευθυνόταν προς τον Ατλαντικό μέσω του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας και που θα περίμενε τη μουσωνική αλλαγή στα νησιά Τσάγκος. Δε μας πολυενθουσίαζε όμως η πεπατημένη όπως και η ιδέα ότι θα κλεινόμασταν σε μια μικρή λιμνοθάλασσα με άλλους τριάντα παράξενους! Επίσης, μας προβλημάτιζε ο χρόνος απόπλου, αφού λόγω των αργιών στη Μαλαισία (Μπαϊράμι και κινέζικη Πρωτοχρονιά συνέπιπταν) προβλέπαμε να νετάρουμε από το καρνάγιο μόλις αρχές Μαρτίου, δεκαπέντε μέρες μόνο πριν από την παύση του Β.Α. μουσώνα, κάπως αργά για να προλάβουμε να διανύσουμε τα 1.800 ν.μ. έως το Τσάγκος. Ερευνώντας εναλλακτικές λύσεις στα βιβλία και στους μετεωρολογικούς χάρτες, ανακαλύψαμε την παραμελημένη οδό της Δυτικής Σουμάτρας. Η περιοχή εξερευνήθηκε από Ευρωπαίους μόνο μετά την έναρξη της ατμοπλοΐας, αφού δίκαια φημιζόταν για τις ατελείωτες μπουνάτσες και τις καταιγίδες της, δηλαδή απαγορευτικές συνθήκες για ιστιοκίνητα πλοία. Ελπίζαμε όμως να ξεπεράσουμε τις καιρικές αντιξοότητες χάρη στη μηχανή μας και στην αφθονία λιμανιών που πρόσφεραν φτηνό ανεφοδιασμό.

Έχοντας καταφέρει να προμηθευτούμε και να φωτοτυπήσουμε τους απαιτούμενους χάρτες, δε μας έμεναν παρά οι προετοιμασίες για την επιστροφή στη Μαλαισία. Αυτό το μικρό κομμάτι Ταϊλάνδης μάς άφηνε ανάμεικτα συναισθήματα κι εντυπώσεις, κυρίως λόγω της δυσκολίας στην επικοινωνία με τους κατοίκους, που με τον τουριστικό καταϊγισμό είτε θωρακίζονταν μπροστά στις ορδές των ξένων είτε έτρεχαν και δεν πρόφταναν στο κυνήγι του παρά.

Σε μόλις είκοσι ώρες επιστρέψαμε στο Λαγκάβι, αφού διανύσαμε 125 ν.μ. κλειστής πλαγιοδρομίας με πολύ αέρα, κοντόκυμα και το γνωστό νυχτερινό πονοκέφαλο των ανεπαρκώς φωτισμένων (αλιευτικών στόλων. Έχοντας πρακτικά και φορτώσει αφορολόγητα ποτά (μεγάλος κίνδυνος κι αυτός της αφυδάτωσης!), συνεχίσαμε έως το Πενάγκ όπου παραμείναμε τρεις μέρες για να τελειώσουμε με τα έγγραφα και τις απαραίτητες βίζες με τους καρεκλοκένταυρους του ινδονησιακού προξενείου. Μαθημένοι στη μαλαΐσια εντιμότητα και ευθύτητα, μας κακοφαινόταν ο χαρτοπόλεμος υπομονής των μανδρινών της Τζακάρτα! Με ανεβασμένη πίεση ξαναβρήκαμε τα ρηχά λασπόνερα των Στενών της Μελάκα και λόγω μπουνάτσας διανύσαμε γρήγορα μηχανοκίνητοι τα τελευταία μίλια ως τον ποταμό Μπέρναμ. Απίστευτο μα αληθινό, κάνοντας ορθολογική χρήση των παλιρροϊκών ρευμάτων, καταφέραμε να φτάσουμε στην ώρα μας στο ναυπηγείο!

Ταχύτατα εκτελέστηκε η ανέλκυση της «Καλλίπυγου» από τους έμπειρους Κινέζους, που κατόπιν μας προσκάλεσαν σε μεγάλο φαγοπότι προς τιμήν του νέου έτους και των ετήσιων διακοπών τους, ενώ οι Μαλαΐσιοι (και μουσουλμάνοι) υπάλληλοι άφοβα κατέβαζαν... μπίρες, γιορτάζοντας το πέρας του Ραμαζανιού! Για τη διάρκεια της εορταστικής περιόδου όλες οι ανεμότρατες του χωριού είχαν πλαγιοδετήσει στις όχθες, διακοσμημένες με γιορτινά στολίδια, λάβαρα και, μονίμως καπνίζοντα λιβανόραβδα. Ένα μετά το άλλο τα εργοστάσια ψαράλευρων και λιπασμάτων σταματούσαν τη μεφιτική τους λειτουργία όπως και οι εταιρείες συσκευασίας ψαριών. Σπάνια κατάσταση για τους δαιμόνιους Ασιάτες· όλοι ετοιμάζονταν για διακοπές, η οικονομική καρδιά του χωριού τέθηκε σε λήθαργο, με σπάνια εξαίρεση τους Ινδούς επιχειρηματίες που με τα λίγα μαγαζάκια και ταβερνεία συντηρούσαν μια υποτυπώδη κίνηση. Μοναδικές άλλες ψυχές στο καρνάγιο ένα συμπαθέστατο γερμανικό ζευγάρι, με το σιδερένιο τους σκάφος εν πλήρη ανακαίνιση. Χάρη στις εξαιρετικές μαλαΐσιες τιμές είχαν βάλει μπρος στην αναπαλαίωση της πανέμορφης αλλά σάπιας αντίκας τους. Επί δέκα μήνες ζούσαν σε μια καλύβα κάτω από ένα φοίνικα, ενώ εργάζονταν μανιωδώς δέκα ώρες την ημέρα, πολεμώντας τις σακάτικες λαμαρίνες. Ευτυχώς δεν είχαμε τέτοια προβλήματα, μονάχα έλεγχο-συντήρηση των πηδαλίων, καθαρισμό δεξαμενών και φυσικά το υφαλόχρωμα. Με την ευρωπαϊκή παρέα και άμιλλα δρομολογήσαμε τις εργασίες, ξεπετάγοντάς τες με γρήγορο ρυθμό. Μέσα σε μια βδομάδα είχε απομείνει μόνο το μουράβιασμα, κι έτσι αρχίσαμε να φέρνουμε βόλτα με τα υπεραστικά λεωφορεία τις δασερές εκτάσεις της περιοχής.

Παρ' όλες τις γιορτές, τα υπαίθρια τσιμπούσια και τα ολονύκτια πυροτεχνήματα, τα ταχυδρομεία συνέχιζαν να λειτουργούν: έστω καθυστερημένα, έφτασαν οι άδειες από την Τζακάρτα και δε μας έμενε παρά να καθελκύσουμε την «Καλλίπυγο», μόλις θα επέστρεφε ο καρναγέρης με το σινάφι του. Πανέτοιμοι για νέες περιπέτειες, ξαναβρήκαμε το υγρό στοιχείο στις αρχές Μαρτίου και πήγαμε στο γειτονικό Λουμούτ για τις τελευταίες προετοιμασίες, ανεφοδιασμό και τα εμβόλια της γάτας. Με τη Σουμάτρα στον πίνακα των πιο επικίνδυνων περιοχών λόγω ελονοσίας, εξοπλιστήκαμε με ό,τι καλύτερο βρήκαμε στην αγορά. Για μακροχρόνια ταξίδια στις βαλτώδεις τροπικές ζώνες, η μοναδική πρόληψη κατά της θανατηφόρας ελονοσίας είναι να μη δεχτείς τσιμπήματα του κώνωπα του «ανωφελούς», οπότε την καλύτερη άμυνα, πριν καταλήξει κανείς στις εξίσου ανθυγιεινές χημειοθεραπείες, αποτελούν τα εντομοαπωθητικά, δίχτυα, σπρέι, σπιράλ κτλ. Απλά μέτρα θα μου πείτε, αλλά παρ' όλα αυτά, ελάχιστοι είναι οι Ευρωπαίοι που κατάφεραν να επιζήσουν για μεγάλα διαστήματα στα <<πυρετικά>> κλίματα του Ισημερινού.

Θα μας έλειπε η Μαλαισία με τις σωστές αναλογίες στα μείγματα Ανατολής και Δύσης, παράδοσης και μοντερνισμού, τη φιλοσοφία της ανάπτυξης χωρίς ξεχασμένους και γενικά την

τόσο ευχάριστη και φιλόξενη νοοτροπία. Τα παρατράγουδα φυσικά δε λείπουν, όπως η αναζωπύρωση του ριζοσπαστικού Ισλάμ στα ανατολικά κρατίδια ή το ασταμάτητο μαγάρισμα του περιβάλλοντος και η ολική ξύλευση των δασών.

15/3: Όπως σε όλες τις περιοχές με δυνατά παλιρροϊκά ρεύματα, δε σαλπάρουμε ό,τι ώρα θέλουμε, αλλά συγχρονισμένοι με την πλήμμη. Έτσι, στην προκειμένη περίπτωση, αποπλεύσαμε πριν από τη φέξη, βάζοντας πλώρη δυτικά. Λόγω άπνοιας ανοιχτήκαμε μηχανοκίνητοι, αποφεύγοντας τις πάμπολες ανεμότρατες που ακούραστα όργωναν τις λάσπες των στενών. Οι λειψαερίες συνέχισαν επί δύο ακόμη μέρες, με συννεφιά κι ασφυκτική ζέστη, αγναντεύοντας τις σειρές βαποριών της караβογραμμής στην ακύμαντη, γκρίζα θάλασσα ή κουβεντιάζοντας στα βραχέα με φίλους ραδιοερασιτέχνες ανά τον κόσμο. Στη μουσωνική αλλαγή συχνάζουν μπουνάτσες, επομένως είχαμε προβλέψει αφθονία καυσίμων (ευτυχώς πάμφθινα στην Ασία).

Όταν ζυγώσαμε στην Ινδονησία, επωφεληθήκαμε από τους θερμούς ανέμους, την αύρα και τον μπάτη. Παραπλεύσαμε τις βόρειες ακτές της Σουμάτρας, περνώντας ένα συναρπαστικό τελευταίο μερόνυχτο, μένοντας ξάγρυπνοι μαζί με τον αγέρα, το ρεύμα και τη συρροή των πλεύμενων που μας ανάγκασαν να παραμείνουμε στη χαβούζα της «Καλλίπυγου». Έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να χαρούμε τη μαγεία της νύχτας, τους κομήτες και τις πορτοκαλίες αναλαμπές των αστραπών στο νότιο ορίζοντα. Γνωρίζαμε καλά αυτό το ανησυχητικό φαινόμενο, που θα μας απασχολούσε ιδιαίτερα στο κοντινό μέλλον, αφού ως το μεγαλύτερο νησί στον Ισημερινό, η Σουμάτρα δακτυλοδείχεται παγκοσμίως για την ακραία αστραπόβροντη δραστηριότητά της. Για να αποφύγουμε τυχόν προβλήματα, στηρίξαμε τις ελπίδες μας στη γείωση των κεραιών και του ηλεκτρικού δικτύου, κρεμώντας επιπλέον μια μεγάλη αλυσίδα από την αρματωσιά έως τη θάλασσα.

Χαρήκαμε που φτάσαμε στο Σαμπάγκ και ξαναβρήκαμε την ευρύχωρη, καθαρή ράδα και τη συμπαθέστατη κοιμισμένη πόλη. Μαζί με τη γειτονική πρωτεύουσα Ατσέ είχαν διατελέσει στη στρατηγική βόρεια είσοδο των Στενών της Μελάκα προπύργια του Ισλάμ από τον ένατο κιόλας αιώνα. Παρ' όλη την εμπορική παρακμή που ακολούθησε την εξασθένηση της αραβικής επιρροής, το βόρειο άκρο της Σουμάτρας παρέμεινε ανυπότακτο στις αποικιακές υπερδυνάμεις, περνώντας στον ολλανδικό έλεγχο μονάχα πριν από το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο. Με την ανεξαρτησία της Ινδονησίας, οι δικτάτορες της Τζακάρτα μάταια προσπάθησαν να υποδουλώσουν τους περήφανους του Ατσέ και στα πρόθυρα ενός εμφυλίου πολέμου, προτίμησαν σοφά να χαρίσουν στο πάλοι ποτέ πανίσχυρο σουλτανάτο τον τίτλο της «ειδικής ημιαυτόνομης περιοχής». Πάντως, είναι αισθητή η παρουσία της κεντρικής εξουσίας, αφού, όπως πληροφορηθήκαμε, στους δέκα χιλιάδες κατοίκους αναλογούν πέντε χιλιάδες ξενόφερτοι φαντάροι και χωροφύλακες.

Με το που φουντάραμε, οι χαμηλόμισθες και διεφθαρμένες Αρχές θα έτριψαν τα χέρια τους, πεπεισμένοι ότι με την παρουσία μας είχαν πετύχει ένα καλό λαχείο, χωρίς όμως να υπολογίσουν το νοικοκύρη, δηλαδή την ικανοποιητική μας γνώση της ινδονησιακής γλώσσας και των απαιτούμενων διαδικασιών. Ανίκανοι να μας στριμώξουν για άρμεγμα, κατάφεραν να ανακαλύψουν την έλλειψη μιας σφραγίδας από κάποιο πασαβάντι. Χωρίς να το βάλουμε κάτω, στείλαμε φαξ στην αρμόδια υπηρεσία της Τζακάρτα και βαλθήκαμε να περιμένουμε με ανατολίτικη υπομονή και ξεροκεφαλιά, διασκεδάζοντας το χιούμορ της κατάστασης και τις ομορφιές του δασερού νησιού.

Δυτική Σουμάτρα – Ινδικός ωκεανός

Μια βδομάδα κιόλας στο ισλαμικό προπύργιο του Πουλάου Βε και διασκεδάζουμε με τις ινδονησιακές αντιθέσεις, αφού μετράμε λιγότερους φερετζέδες από τη γειτονική —φιλελεύθερη— Μαλαισία, ενώ νταραβεριζόμαστε καθημερινά με τις διεφθαρμένες τοπικές αρχές σε γραφεία διακοσμημένα με επιγραφές όπως «Όχι στην εμπορευματοποίηση του δημοσίου»! Δεν υπάρχει λόγος να θυμώσουμε με τους κακοπληρωμένους υπαλλήλους, ακολουθούν το παράδειγμα του δερβέναγα Σουχάρτο, εισπράττοντας τις μίζες και τις προμήθειες που φτάνουν στα χέρια τους. Τελικά, έφτασε το πασαβάντι από την Τζακάρτα με τις πολυπόθητες σφραγίδες και χωρίς παρατράγουδα δρομολογήσαμε τον απόπλου.

24/3: Με ούριο λεβάντε αφήσαμε το λιμάνι του Σαμπάγκ, περιπλέοντας τα κρημνώδη νησιά που οριοθετούν τα βορειοδυτικά άκρα της Σουμάτρας και των Στενών της Μελάκα. Πανίσχυρα τα θαλάσσια ρεύματα στα πρόθυρα του Ινδικού ωκεανού· καβαντζάροντας τις δίνες των τελευταίων ριζόβραχων, κολλήσαμε στην ακτή, αρχίζοντας την κάθοδο προς τον Ισημερινό.

Η μπουκαδούρα ξεψύχησε με τη δύση του ήλιου και συνεχίζουμε μηχανοκίνητοι, προσέχοντας τις ασθενείς γκαζόλαμπες των μεμονωμένων αλιευτικών. Γύρω στα μεσάνυχτα ο μπάτης μάς φέρνει μια σειρά καταιγίδων, ανατριχιαστικές εκκενώσεις ενέργειας και στήλες πυρός να εμβολίζουν παταγωδώς τη θάλασσα, λαμπαδιάζοντας το μαύρο ορίζοντα. Λόγω της ιδιομορφίας της Σουμάτρας (υψηλά βουνά, χαμηλές πιέσεις και μόνιμες άπνοιες του διατροφικού μετώπου), γνωρίζαμε με βεβαιότητα ότι θα είχαμε εκνευριστικές συνθήκες σε όλη την περιοχή. Άλλωστε, οι μετεωρολογικές αντιξοότητες ήταν υπαίτιες για την απομόνωση των δυτικών ακτών του μεγάλου νησιού. Οι ατελείωτες νηεμίες παρεμπόδισαν επί αιώνες τη ναυτιλία, ενώ οι ζούγκλες της υψηλόρυφης κεντρικής οροσειράς καθιστούσαν αδύνατες τις χερσαίες επικοινωνίες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την επιβίωση μικρών αυτόνομων και περιθωριακών πολιτισμών, ενώ η υπόλοιπη Νοτιοανατολική Ασία δεχόταν αλληπάλληλα αποδημητικά κύματα και επιρροές από την Κίνα και την Ευρώπη.

Νωρίς το πρωί, την ώρα που ανοίγονταν με τις τελευταίες πνοές του μπάτη τα μικρά ιστιοκίνητα αλιευτικά, καταπλεύσαμε στο Τσαλάγκ, το νοτιότερο λιμάνι της ισλαμικής επαρχίας του Ατσέ. Όπως μαρτυρούσε ο γκρεμισμένος μόλος, η κοιμισμένη πολίχνη με το μικροσκοπικό της όρμο είχαν χάσει οποιαδήποτε ναυτιλιακή σημασία, αλλά καταφέραμε να προμηθευτούμε τα απαραίτητα καύσιμα και φρούτα για το επόμενο δεκαπενθήμερο, που προβλέπαμε να περάσουμε στη μοναξιά των απόμερων νήσων. Νοτιότερα, βάλτοι και ύφαλοι αντικαθιστούσαν την αμμουδερή παράκτια πεδιάδα, ενώ στην ενδοχώρα οι σειρές των απόκρημνων ηφαιστειών συμπλήρωναν τα φυσικά σύνορα μεταξύ των μουσουλμάνων του Ατσέ και στους —τέως ελπίζουμε!— κυνηγούς κεφαλών Μπατάκ.

Ανίκανοι να ζυγώσουμε τις αφιλόξενες ακτές, βάλαμε πλώρη προς την αποτραβηγμένη νήσο Σιμπίγκο. Μετά ένα εικοσιτετράωρο, φανερώθηκε την αυγή το χαμηλό δεντρόφυτο νησί, αχνίζοντας τη βαριά υγρασία των νυχτερινών καταιγίδων. Κοντά στο βόρειο άκρο, προστατευμένος από σειρές κοραλλιογενών υφάλων, ανοιγόταν ένας μεγάλος φιλόξενος κόλπος. Προσπερνώντας το χωριουδάκι της μπούκας, φουντάραμε μακριά από τις βαλτώδεις όχθες. Πέραν του βουρκότοπου, απλώνονταν δάση κοκκοφοινίκων και μοσχόκαρφων, ενώ στα γκριζα, ήσυχα νερά ψάρευαν ένα δύο μικρά μονόξυλα. Η εντύπωση της ερημιάς δε διήρκεσε πολύ, αφού έπειτα από λίγη ώρα εμφανίστηκε ένας λαχανιασμένος σκυλοπνίχτης, γεμάτος φιλοπερίεργους ντόπιους. Σε χρόνο μηδέν στριμώχτηκαν στο κατάστρωμα της «Καλλίπυγος», παρέα με τους πρόκριτους του χωριού και την ακολουθία τους. Μας έβλεπαν σαν εξωγήινους, καθώς για πρώτη φορά, όπως μας εξήγησαν, τα τελευταία πενήντα χρόνια δέχονταν ευρωπαϊκή επίσκεψη και μ' ένα πλοiάριο τόσο διαφορετικό από τα συνηθισμένα. Μοιάζαμε σαν τα όντα που γνώριζαν μόνο από τις τηλεοπτικές σαπουνόπερες και τα περιοδικά, αλλά δυσκολεύονταν να καταλάβουν γιατί έλειπαν οι υπηρέτες και τα υπόλοιπα επιδεικτικά σύμβολα του δυτικού πλούτου. Πολιτιστικό σοκ τόσο για

τους ντόπιους όσο και για μας. Βρήκαμε μια ανθρώπινη παροικία, στα τέλη του 20ού αιώνα, χωρίς ρεύμα, δρόμους, τρεχούμενο πόσιμο νερό, ιατρική περίθαλψη. Η καλλιέργεια του μοσχόκαρφου, ο μοναδικός πόρος της κοινότητας, βρίσκεται στα χέρια του σατράπη Σουχάρτο, ο οποίος πληρώνει εξευτελιστικές τιμές στους παραγωγούς. Κατέφθασαν φυσικά και οι βαριεστημένοι χωροφύλακες για να ελέγξουν τα πολυσφραγισμένα μας πασαβάντια. Καίτοι άυπνοι από το νυχτερινό ταξίδι, καταφέραμε να ικανοποιήσουμε τους μουσαφιρέους, υποσχόμενοι να ανταποδώσουμε το άλλο πρωί τη βίζιτα.

Με την αποχώρηση του κόσμου, προετοιμαστήκαμε για το βράδυ με δίχτυα, σπιράλ και απωθητικά κατά των ανωφελών κουνουπιών, φορέων της ελονοσίας. Με ψιλή βροχή αποβίβαστήκαμε την επομένη στον πρωτόγονο μόλο. Μας περίμενε η παρέα της προηγούμενης μέρας και ανηφορίζοντας το κεντρικό μονοπάτι, μας καθοδήγησε στο μοναδικό καπηλειό του χωριού, μια απλή ξύλινη παράγκα με τσίγκινη οροφή που αποτελούσε την καρδιά της μικρής κοινότητας μαζί με τα τέσσερα κουτσομάγαζα, το μικρό τζαμί και το σταθμό της χωροφυλακής. Μετά τον πατροπαράδοτα πικάντικο καφέ, σεριανίσαμε την περιοχή υπό την εποπτεία των αστυνομικών. Στα πρόθυρα της ζούγκλας και των βάλτων απλωνόταν το χωριό με τα μεμονωμένα ξύλινα κτίρια. Το μέρος μάς άφηνε ένα συναισθημα θλίψης κι εγκατάλειψης, αν κι ο κοσμάκης επιζούσε αυτόνομα, μακριά από τις σκοτούρες της σύγχρονης Ινδονησίας. Δυο μέρες αργότερα μεθορμίσαμε 20 ν.μ. νοτιότερα, στη μέση του νησιού. Οι πάμπολλες ξέρες και τ' απαγορευτικά βάθη μας ανάγκασαν να αγκυροβολήσουμε σ' ένα υποβρύχιο κοραλλένιο πλάτωμα, σε σεβαστή απόσταση από τις ελώδης ακτές. Μαγκούφηδες στο μεγάλο όρμο, περάσαμε ένα διήμερο ψαρεύοντάς καλαμάρια, γράφοντας ή συντηρώντας το σκάφος, χωρίς να πατήσουμε πόδι στην αδιάβατη στεριά. Μέσα σ' αυτή την απομονωμένη απεραντοσύνη, μονάχα το πέρασμα στον ορίζοντα μια κωπήλατης πιρόγας μας υπενθύμιζε την ανθρώπινη ύπαρξη.

Όπως στα υπόλοιπα νησιά της περιοχής, οι κάτοικοι της Σιμουλού δεν ήταν θαλασσινοί, αλλά στεριανοί λαοί κυνηγών και συγκομιδής καρπών που τους έδωξαν πριν από τρεις χιλιετίες από τις εύφορες κοιλάδες της Σουμάτρας. Στην πλειονότητα ανιμιστές, επιβιώνουν σε πρωτόγονες κοινότητες της απρόσβατης ενδοχώρας, μακριά από το τρομακτικό πέλαγος, χρησιμοποιώντας μονόξυλα για να κινηθούν στους μικρούς ποταμούς, τις μόνες φυσικές οδούς της απάτητης ζούγκλας. Στα τέλη του 19ου αιώνα, χάρη στην ατμοκίνηση, πρωτοεμφανίστηκαν Ολλανδοί στρατιωτικοί κι έποικοι, ιδρύοντας εμπορικά κέντρα σε στρατηγικούς όρμους. Το σύγχρονο ινδονησιακό κράτος αντικατέστησε τους Ολλανδούς, εγκαθιστώντας κι αυτό τον έλεγχό του στα παράκτια ριζοχώρια. Με κάποιους ενδοιασμούς, ετοιμαστήκαμε ν' αντιμετωπίσουμε πάλι τους Γιαβανέζους καρεκλοκένταυρους της πρωτεύουσας, μεθορμίζοντας στο νότιο άκρο του νησιού όπου θα βρίσκαμε τα απαραίτητα καύσιμα για το επόμενο σκέλος του ταξιδιού, έως τη Σιμπόλγκα, 300 ν.μ. νοτιότερα.

Μοναδικό πλεονέκτημα του υγρού κλίματος είναι η συχνή βροχή, χάρη στην οποία συμπληρώναμε καθημερινά τις δεξαμενές νερού.

Ψιχαλίζει όταν καταπλέουμε και παρ' όλο που φουντάραμε παράμερα του επίσημου λιμένα, δεν άργησαν να καταφθάσουν οι στρατιωτικές αρχές επιτάσσοντας μια λέμβο. Υπό το φοβισμένο βλέμμα του βαρκάρη, περάσαμε από Ιερά Εξέταση στα χέρια της στρατονομίας, όχι γιατί αμφισβητούσαν τη γνησιότητα των εγγράφων μας, αλλά μάλλον ως επίδειξη ισχύος. Προφανώς επειδή δεν είχαν συνεννοηθεί, έκαναν την εμφάνιση τους ύστερα από λίγο και οι υπόλοιπες Αρχές, επιβαίνοντας το επίσημο τραμπάκουλο της ακτοφυλακής, γεμάτοι περιέργεια και φιγουρατζιδικο ζήλο. Τεράστιος χαβαλές για το τίποτα, η εφιαλτική κρατική χαρτομηχανή πήρε μπρος για να αποδείξει την ύπαρξή της σ' ένα ακριτικό ασύχναστο λιμάνι.

Ξεμπερδέψαμε αργά, αναβάλλοντας αναγκαστικά τα ψώνια για την επομένη. Σεριανίσαμε στα λασπερά σοκάκια, χαζεύοντας τα κινέζικα μαγαζάκια νεοτερισμών και τα φαγάδικα με τους θαμώνες καθηλωμένους μπρος στα γυάλινα κουτιά, μαγεμένους από τις άθλιες σαπουνόπερες, τα αθλητικά και τις προπαγανδιστικές εκπομπές.

Νωρίς το πρωί επισκεφτήκαμε το μπεζεστένι κι ετοιμαστήκαμε για τον απόπλου. Αξιοποιώντας

τις ρέφλες, πότε με τα πανιά, πότε μηχανοκίνητα, φτάσαμε τα ξημερώματα, τέσσερις μέρες αργότερα, στον ευρύχωρο κόλπο της Σιμπόλγκα, έχοντας ενδιάμεσα προσορμίσει για διανυκτέρευση σ' ένα μικρό δαιδαλώδες αρχιπέλαγος.

Έπειτα από τις συνηθισμένες νυχτερινές καταιγίδες, ρόδισαν με την αυγή οι τέλειοι μαύροι κώνοι της κεντρικής ηφαιστειοσειράς. Όρτσα με τον μπάτη καταπλεύσαμε στην τριτοκοσμική μητρόπολη, χωρίς όμως να καταφέρουμε να βρούμε κάποιο καθαρό και προστατευμένο αγκυροβόλιο με ασφαλές σημείο για αποβίβαση.

Σειρές μαχαλάδων βρίσκονταν στην παραλία. Τις διέκοπταν ανοιχτοί οχετοί που ξέρναγαν τα μεφιτικά τους αποβράσματα από το πυκνοκατοικημένο αλίπεδο. Μεταφερθήκαμε πιο βόρεια, όπου μια κρημνώδης και καταπράσινη ακτή αντικαθιστούσε το αποκρουστικό τοπίο, φουντάροντας τελικά μπροστά σε μια αγειτόνευτη ιεραποστολή. Υπολογίζεται ότι οι κάτοικοι της περιοχής, οι ορεσίβιοι Μπατάκ, μετανάστευσαν από τα βουνά της Ταϊλάνδης πριν από δύο χιλιάδες χρόνια, παραμένοντας απομονωμένοι στις εύφορες κοιλάδες της Κεντρικής Σουμάτρας έως το τέλος του 19ου αιώνα. Πολιορκημένοι από μουσουλμανικά κρατίδια, κατάφεραν να διατηρήσουν τον πολιτισμό τους—ένα μείγμα αρχαϊκής ινδουιστικής πίστης και κανιβαλισμού— έως την άφιξη των πρώτων Ευρωπαίων διαμαρτυρόμενων ιεραποστόλων, που με τη βοήθεια του ολλανδικού στρατού τιθάσευσαν τους «άγριους» Μπατάκ, ιδρύοντας συνάμα τη μεγαλύτερη ευαγγελική εξουσία της Ανατολής.

Παράδοξα, ρεμετζάραμε μπροστά από την Καθολική Ξυλουργική Σχολή Άγιος Ιωσήφ. Αργότερα ο ηλικιωμένος Γερμανός αβάς (ή αρχιμαραγκός) μάς εξήγησε ότι μόνο στη μετα-αποικιακή περίοδο έγινε ανεκτός ο καθολικισμός στην Ινδονησία, χάρη στην πολιτική του Βατικανού να χειροτονεί συστηματικά ντόπια εκκλησιαστική ιεραρχία, πράγμα αδύνατον όσο κυριαρχούσαν οι ρατσιστές Ολλανδοί καλβινιστές.

Με το σκάφος ασφαλισμένο, η Άννα Μαρία αποφάσισε να κάνει μια τριήμερη εκδρομή στο υψίπεδο της λίμνης Τόμπα, ενώ εγώ θα παρέμενα να εξερευνήσω την πόλη και την παραλία. Η Σιμπόλγκα όμως δεν παρουσίαζε κανένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Κυριακή μεσημέρι εμφανίστηκε μια ταχύπλοη λάντζα με Κινέζους επιβάτες, κι αφού πήραν ευγενικά την άδειά μου, πλεύρισαν για να μ' επισκεφτούν. Επιχειρηματίες της περιοχής που έκαναν τη βόλτα τους στον όμορφο κόλπο. Μετά τις συνήθεις συστάσεις, πολύ σοβαρά με ρώτησαν αν πουλούσα την «Καλλίπυγο»! Μεταξύ αστείου και σοβαρού τούς απάντησα ότι δεν μπορούσα να τους παραχωρήσω το σπίτι μου, κάτι που έκανε δύσπιστους τους συμπαθείς Ασιάτες, καθώς τους εξέπληξε η αντιφατικότητα της κατάστασης: μόνο οι χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις ζουν σε πλωτές κατοικίες, ενώ μια «θαλαμηγός» δεν μπορεί παρά να αποτελεί ένα παιχνίδι για ράθυμους γιάπηδες! (Λέτε να έχουν καταλάβει οι Κινέζοι και το δικό μας Υπουργείο Οικονομικών;) Πάντως, φαίνεται να τους στεναχώρησε η έλλειψη ψυγείου, κλιματισμού και χώρων ενδιαίτησης για το απαραίτητο προσωπικό.

Την επομένη εμφανίστηκε η Άννα Μαρία, γριπιασμένη προφανώς από τη διαφορά κλίματος, ανάμεσα στην παράκτια σάουνα και στην ψυχρή (έως παγερή) ατμόσφαιρα του υψιπέδου. Λόγω της ενδεχόμενης ελονοσίας έκανε μια, ευτυχώς αρνητική, ανάλυση αίματος στο τοπικό νοσοκομείο. Η ανάρρωση της διήρκεσε ένα τριήμερο και μου περιέγραψε τις εντυπώσεις της γι' αυτή τη φημισμένη και τουριστική περιοχή της ενδοχώρας. Η πανέμορφη αρχιτεκτονική των παραδοσιακών κτιρίων και ένας διαγωνισμός χαρταετών, το αρχαίο αντρικό χόμπι των αγροτών της Μαλαισίας και της Σουμάτρας, της είχαν κάνει τη μεγαλύτερη εντύπωση.

17/4: Εγκαταλείπουμε τη βαθύκολπη Σιμπόλγκα με τη μηχανή. Δυτικά μας εμφανίζεται η αλίμενη νήσος Νίας, φημισμένη στους εθνολόγους του μεσοπολέμου για το μοναδικό παγανιστικό της πολιτισμό, τις πολεμοχαρείς φυλές και το μεγαλιθικό τοτεμισμό. Από τους αρχαιότατους χρόνους οι κάτοικοι της Νίας είχαν εποικήσει το νοτιότερο μικρό Αρχιπέλαγος Μπατού (Πέτρινο), όπου ελπίζαμε να βρούμε αγκυροβόλιο και να αναζητήσουμε τα ίχνη του αρχαϊκού πολιτισμού.

Ζαλισμένοι από τον ολονύκτιο βόμβο της μηχανής, ευλογήσαμε τον μπάτη που επιτέλους μας επέτρεψε ν' απλώσουμε τα πανιά για να χαρούμε τον παράπλου στο Πουλάο Τέλο, την

πρωτεύουσα του συμπλέγματος. Οι ντόπιοι ψαράδες καταλαμβάνουν το μοναδικό μουράγιο και δυστυχώς τα υπόλοιπα απάγκια παρουσιάζουν είτε ξέρες είτε υπερβολικά βάθη. Το όμορφο περιβάλλον του δαιδάλου κατάφυτων βραχονησίδων αρχίζει να γίνεται πονοκέφαλος. Πρέπει να βρούμε αγκυροβόλιο για τη νύχτα. Τελικά, βρίσκουμε να φουντάρουμε καταμεσής ενός διαύλου, ενάμισι μίλι από το χωριό.

Διάφορα μονόξυλα περνούν δίπλα μας το πρωί, προερχόμενα από το χωριό, κι αποφασίζουμε να τ' ακολουθήσουμε. Δεν υπάρχουν βυθομετρήσεις στο χάρτη, αλλά κατορθώνουμε να περάσουμε χωρίς προβλήματα. Ανοίγεται μπροστά μας μια μεγάλη ειδυλλιακή ράδα, όπως θα τις φανταζόμασταν σε καρτ ποστάλ, με λευκή άμμο, κοκκοφοίνικες και, το σημαντικότερο, ομαλό αμμώδη βυθό. Σε λίγο, από τις παχιές φυλλωσιές εμφανίζονται μικρά κωπήλατα σκάφη και βρισκόμαστε στο επίκεντρο της περιέργειας των μικρεμπόρων και των απελπισμένων που κάπου άκουσαν ότι οι Ευρωπαίοι κατέχουν γιατρικά και ίσως τη φιλοσοφική λίθο!

Ως το βράδυ κουβεντιάζουμε, τα σπασμένα ινδονησιακά μας είναι περίπου του ίδιου επιπέδου με αυτά των ντόπιων. Έχοντας πάρει προφορική έγκριση να επισκεφτούμε το παρακείμενο χωριουδάκι, αποβιβαστήκαμε νωρίς την επομένη. Περνώντας το φοινικοδάσος, φτάσαμε στην πύλη της πολίχνης, οχυρωμένη πίσω από μια συστοιχία τετράγωνων ογκόλιθων. Μια δεύτερη εσωτερική πύλη οδηγεί στη μεγάλη πλατεία, την οποία περικυκλώνουν παρατεταγμένες ευρύχωρες πελάδες. Οι χωριανοί μαζεύτηκαν αμέσως γύρω μας, ρωτώντας εάν ήρθαμε να δούμε τις «μεγάλες πέτρες». Αφού συζητήσαμε για λίγη ώρα με το δήμαρχο, ένα τσούρμο πιτσιρίκια μάς καλοστράτησε στη δεύτερη πλατεία, όπου στέκονται δίπλα δίπλα μια σειρά πέτρινων βωμών και σκαλισμένων ανθρωπόμορφων στηλών, τα περιβόητα τοτέμ! Δύσκολο όμως να μάθει κανείς τη σχέση των νεοχριστιανών με την αρχαϊκή τους πίστη. Πάντως, δεν περιφρονούσαν τα είδωλα, σε αντίθεση με την τσιγκινη εκκλησία που είχε στηθεί πρόχειρα παράμερα στο δάσος!

Στις απόδιαβες μέρες συνεχίσαμε το διάπλου του μικρού υφαλόσπαρτου αρχιπελάγους και με ανακούφιση ξαναβρήκαμε το ανοιχτό πέλαγος, τραβώντας για το Παντάγκ, τη μεγαλύτερη πόλη των δυτικών ακτών της Σουμάτρας και πάλαι ποτέ πρωτεύουσα των ιδιότροπων μητριαρχικών ισλαμιστών Μιναγκαμπάου.

Αντίθετα με τα συνήθως πεντακάθαρα γραφικά χωριά, οι ινδονησιακές πόλεις χαρακτηρίζονται από τη βρόμα, τη δυσοσμία, την ομοιογενή κακόγουστη αρχιτεκτονική και φυσικά τα στρέμματα μαχαλάδων. Κάποια κρατικά μέλαθρα επιδεικνύουν την κλασική κερατόμορφη σκεπή, αλλά αυτό είναι όλο! Οι κυράδες κυκλοφορούν με την ισλαμική μαντίλα και μόνο τα μαγειρεία ξεχωρίζουν, παρουσιάζοντας μεγάλη ποικιλία πολύ πικάντικων μεζέδων και δικαιώνοντας τη φήμη του Παντάγκ ως της καυτερότερης κουζίνας της Νοτιοανατολικής Ασίας.

Ύστερα από μια εβδομάδα αρόδο στο βρόμικο κι άβολο εμπορικό λιμάνι, μεθορμίσαμε σ' ένα γειτονικό κόλπο, έδρα της σύγχρονης ιχθυόσκαλας κι ενός ήσυχου μικρού οικισμού. Με βάση το ήρεμο Μπουγκούς αλωνίσαμε την περιοχή, χαιρόμενοι τις τελευταίες μέρες της παραμονής μας.

Είχε δέκα μέρες να βρέξει και η ανομβρία μαζί με τη σταδιακή άνοδο του βαρόμετρου ήταν χαρακτηριστικοί προάγγελοι των Ν.Α. αληγών. Καιρός λοιπόν ν' αλλάξουμε ήπειρο.

Ναυλώνοντας το φορτηγάκι του αλιευτικού συνεταιρισμού, παλινδρομήσαμε μερικές φορές μεταξύ πόλης και όρμου, κουβαλώντας δεκαπέντε δοχεία των είκοσι λίτρων πόσιμου νερού και την τροφοδοσία για ενάμιση μήνα στο πέλαγος. Επίσης, δεν αμελήσαμε οτιδήποτε θεωρούσαμε δυσεύρετο ή ακριβό στον προορισμό μας, την τριτοκοσμική Ανατολική Αφρική, όπου υπολογίζαμε να περάσουμε το επόμενο πεντάμηνο. Με βυθισμένη την ίσαλο και φορτωμένοι με έναν τόνο εφόδια, αφήσαμε το Μπουγκούς και τις φιλόξενες ακτές της Σουμάτρας.

11/5: Τόσο κοντά στον Ισημερινό και στ' απάγκιο της ογκώδους οροσειράς οι νοτιάδες παραμένουν ασθενείς. Έτσι μας συμφέρει να κερδίσουμε γρήγορα πλάτος, έως ότου πιάσουμε τους κακόφημους φρέσκους αληγείς του νοτίου Ινδικού. Βολικά τοποθετημένο στην πορεία μας στεκόταν το Αρχιπέλαγος των Παγκάι, που με τα πολύ ασφαλή αγκυροβόλια ενδεικνυόταν για αναμονή σε περίπτωση άπνοιας.

Πότε με τα πανιά, πότε με τη μηχανή πλησιάσαμε το νοτιότερο νησί με το μεγάλο όρμο και τις

πάμπολλες αμμουδερές νησίδες. Ζυγώνοντας τη ράδα, παρατηρήσαμε το σταδιακό φρεσκάρισμα του σορόκου και την εμφάνιση των κλασικών μικρών σωρειτών στον ορίζοντα. Η πελώρια ωκεανική ρεστιά έσκαγε μεγαλειωδώς στα ριζοβράχια, ορθώνοντας νέφη σταγονιδίων, υγρές εναέριες μάζες χρωματισμένες από αναρίθμητα ουράνια τόξα. Παραβλέποντας το ειδυλλιακό περιβάλλον των κρυσταλλένιων υδάτων και του παρδαλού κοραλλένιου πυθμένα, σαν μαγεμένοι από το κάλεσμα του μαέστρου Αιόλου, αφεθήκαμε στον ολοένα δυνατότερο αγέρα και οργώσαμε τον περουζένιο κόλπο, βάζοντας πλώρη για το πέλαγος.

Με τέλειες συνθήκες η «Καλλιπυγος» όρμησε προς το ανοιχτό πέλαγος. Τι ερεθιστικό να γνωρίζεις ότι στην πλώρη σου βρίσκονται μόνο οι μακρινές στεριές της Ανταρκτικής.

Φυσικά, τα πράγματα δεν εξελίχθηκαν ακριβώς όπως τα οραματιζόμασταν, οι συσπάσεις της Διατροφικής Ζώνης Σύγκλισης που κυβερνούν τα όρια των αληγών μάς φιλοδώρησαν τις επόμενες μέρες με άστατο καιρό και σειρές καταιγίδων, μέχρι να πιάσουμε τη στρωτή πνοή του σορόκου, 600 ναυτικά μίλια πλέον από τον Ισημερινό.

Όπως στο νότιο Ειρηνικό έτσι κι εδώ η ένταση των αληγών αυξομειώνεται με το πέρασμα αεικίνητων αντικυκλώνων που κυκλοφορούν γύρω από τη Γη. Έτσι πολύ γρήγορα η αρχική αύρα μεταβάλλεται σ' έναν ισχυρό αγέρα με τεράστιο πελαγίσιο κύμα.

Με δυο σταυρωμένους φλόκους και μουδαρισμένη μαϊστρα κρατούμε σταθερή ταχύτητα 6,5 κόμβων και την πρώτη βδομάδα στον ωκεανό συνηθίζουμε σταδιακά τη ζωή εν πλω, τη ρουτίνα της βάρδιας και του μαγειρέματος. Μοναδικοί συνδετικοί κρίκοι με την υπόλοιπη ανθρωπότητα και τον πολιτισμό τα δελτία ειδήσεων στο ραδιόφωνο και οι μεσημεριανές επαφές στα βραχεία με τον κόσμο των ραδιοερασιτεχνών. Με τον ήλιο να βομβαρδίζει τις φωτοβολταϊκές πλάκες και την ανεμογεννήτρια να ρονρονίζει μέρα νύχτα, δεν έχουμε ενεργειακό πρόβλημα για τις κουβέντες μας με τους μακρινούς ανταποκριτές, ενώ χαζεύοντας τα παιχνίδια των κυμάτων από το φινιστρίνι αναπτύσσω ιδιαίτερη φιλία με τον Αλβέρτο, το μαρκόνη που υποφέρει σαν έγκλειστος στην ατσάλινη μοναξιά ενός γκαζάδικου. Το ανεμοτίμονο κρατά σταθερά την πορεία δυτικά, σπάνια χρειάζεται να επέμβουμε, εκτός από κάποιο τιραμόλα στις σκότες ή μια σπάνια αυξομείωση ιστιοφορίας. Τίποτα το ιδιαίτερο δε συμβαίνει, ούτε ψάρια πιάστηκαν στη συρτή ούτε πουλιά ή βαπόρια δε συναντήσαμε. Η γάτα περιπολεί κάθε βράδυ την κουβέρτα, αναζητώντας χελιδονόψαρα για διασκέδαση και ποικιλία στην τροφή της (πολλές φορές επιτυχώς).

Τα πράγματα αλλάζουν όμως στα μέσα του ταξιδιού, όταν το τροπικό μέτωπο άρχισε πάλι να ενεργοποιείται, προκαλώντας πολύ άστατο καιρό με όμβρους, καταιγίδες και ισχυρές ριπές ανέμου. Ακολουθώντας τη γνωστή τακτική, αλλάξαμε πορεία προς τον Ισημερινό για να τοποθετηθούμε μακριά από τη ζώνη των θυελλωδών ανέμων. Πολλαπλασιάζοντας τις ραδιοφωνικές επαφές τόσο με την αμερικανική ναυτική βάση του Ντιέγκο Γκαρσία όσο και με διάφορους άλλους σταθμούς ενημερωνόμαστε συνεχώς για τυχόν δυσάρεστες εξελίξεις. Τελικά, αυτό το σύστημα μας φιλοδώρεί επί τέσσερις ολόκληρες μέρες με ανώμαλες συνθήκες και πολλή δουλειά μέρα νύχτα στο τιμόνι και στα πανιά.

Έχοντας περάσει βόρεια των μεγάλων νησιών Μαουρίσιους και Ρεουινιόν, πριν πιάσουμε τη Μαδαγασκάρη έπρεπε να υπερνικήσουμε το υποβρύχιο εμπόδιο του πάγκου Μασκαρένιας, μια λωρίδα υφάλων που εκτείνεται επί 4.000 χιλιόμετρα από τις Σεϋχέλλες ως το Μαουρίσιους. Όχι ότι κινδυνεύαμε άμεσα από τυχόν υφάλους, αλλά με το απότομο «ανέβασμα» δημιουργούνται αντίθετα ρεύματα, άτσαλος και μερικές φορές επικίνδυνος κυματισμός. Έπρεπε οπωσδήποτε να αποφύγουμε την περιοχή, εάν ο αέρας ξεπερνούσε τα έξι ή επτά μποφόρ. Τι να κάνουμε όμως; Ο Αίολος μας φύλαγε εκπλήξεις, αφού έχοντάς μας σαγηνεύσει με σχετικά ήπιες συνθήκες, ξετίναξε τ' ασκιά του την κρίσιμη μέρα. Επί ένα εικοσιτετράωρο «σαν το στραγάλι στη σφυρίχτρα» δεχτήκαμε τις άτσαλες κι απότομες κρούσεις των τρελών κυμάτων, καταμεσής ενός ασταμάτητου βρασιμάτος αφρού, ενώ βασιζαμε την επιβίωση μας στη μεγάλη πλευστότητα της «Καλλιπυγους», που ανέμελα αντιστεκόταν στις βίαιες επιθέσεις των μαινόμενων υγρών τειχών. Με το που απομακρυνθήκαμε από τη ζώνη των αβαθών, ο καιρός άρχισε να κοπάζει και να γαληνεύει η επιφάνεια. Σε δύο μέρες μονάχα η μεγάλη ρεστιά είχε απομείνει ως ενθύμιο του εφιάλτη, ενώ το μεγάλο

μπαλόνη αντικατέστησε το φλοκάκι στην έλκυση του σκάφους. Επωφελούμαστε από την ηρεμία για συντήρηση στις ραφές των βαριών πανιών και ετοιμάζουμε φουρνιστές λιχουδιές: ψωμί, πρασόπιτα και, μάλιστα, ένα κέικ. Σε είκοσι μέρες καταναλώσαμε μόνο το μισό απόθεμα σε νερό και μια φιάλη υγραερίου: Δεν υπάρχουν προβλήματα, αφού υπολογίζουμε να φτάσουμε σε λιγότερο από μια βδομάδα. Η Αφρική πλησιάζει. Μοναδικός σοβαρός μπελάς ως εδώ ήταν το σπάσιμο του άξονα απ' όπου κρεμιέται η κουζίνα, αλλά καταφέραμε με το χειροτρύπανο, σε μικρό χρονικό διάστημα, να τρυπήσουμε τα ανοξειδωτα μάγουλα και να περάσουμε νέους πύρους, χωρίς τους οποίους δε θα μπορούσαμε να μαγειρέψουμε στο πέλαγος. Ο ερχομός ενός κρύου μετώπου, πρόδρομος ενός νέου αντικυκλώνα, μας έφερε ισχυρούς, παγερούς νοτιάδες όπως πληγιάζουμε τις δυτικές ακτές της Μαδαγασκάρης. Όταν μάβιασε ο δυτικός ορίζοντας και εμφανίστηκαν τα πρώτα θαλασσοπούλια, συνειδητοποιήσαμε ότι η ξηρά δεν ήταν μακριά. Ο αέρας αυξανόταν συνεχώς όσο ζυγώναμε το μεγάλο νησί, έτσι ώστε περάσαμε το βόρειο άκρο αμπασόμουδα και με φλόκο θυέλλης. Καβατζάραμε το σβηστό φανάρι του Κάβου Άμπρε στις τρεις το πρωί και, ορτσάροντας, εισχωρήσαμε στο υπήνεμο και ήσυχο κανάλι της Μοζαμβίκης, που χωρίζει τη Μαδαγασκάρη από τη Μαύρη Ήπειρο. Διανύσαμε 3.250 μίλια από την Ασία σε 25 ημέρες και για να ξαποστάσουμε, αποφασίσαμε να κάνουμε μια παράνομη στάση σε μια από τις όμορφες αμμουδερές σταβέντο παραλίες της κατά τα άλλα έρημης βορειοδυτικής ακτής.

Μόλις σιγουρευτήκαμε ότι το σίδερο είχε καρφωθεί στο βυθό, χαλαρώσαμε ζαλισμένοι από τον ξερό στεριανό αέρα και κοιτάξαμε το λαγκαδότοπο και τους ομαλούς κοκκινόχρωμους λόφους. Κραυγές από θαλασσοπούλια, φτερουγίσματα ψαραετών και σφυρίγματα των σπιλιάδων η μοναδική υπόκρουση στην επαφή μας με τη μυστηριώδη νήσο. Έχοντας καταβροχθίσει μια τεράστια ομελέτα με τα τελευταία ινδονησιακά αυγά, πέσαμε για το δεκάωρο ύπνο «των δικαίων», νανουρισμένοι από το ελαφρύ μπότζι.

Με το διάπλου του νοτίου Ινδικού δεν κάναμε τίποτε άλλο από το να ακολουθήσουμε τους ευνοϊκούς ανέμους στα χνάρια των Νοτιοασιατών, που πριν από κάποιες χιλιετίες είχαν αφηφήσει τον ωκεανό για να εποικήσουν την έως τότε ακατοίκητη Μαδαγασκάρη.

Η τεχνολογική ανωτερότητα των Ασιατών τούς επέτρεψε να μετατρέψουν την απάτητη ζούγκλα των υψιπέδων σε μια εύφορη νέα Ιάβα και συγχρόνως να ελέγξουν πολιτικά και στρατιωτικά τις ανίσχυρες φυλές που μετανάστευαν σποραδικά από τη γειτονική Αφρική. Εν τω μεταξύ, οι ναυτικές δυνάμεις της Ολλανδίας, της Γαλλίας και της Μεγάλης Βρετανίας είχαν αντικαταστήσει Ινδούς και Άραβες στον έλεγχο του θαλάσσιου εμπορίου των ασιατικών προϊόντων με τη μέθοδο της δωροδοκίας και επωφελούμενοι από τις εσωτερικές διαιρέσεις ξετίναξαν παντού τις υπάρχουσες δομές πολιτικής εξουσίας. Η έλλειψη καρυκευμάτων κι άλλων ακριβών φυσικών πόρων κράτησε τη Μαδαγασκάρη σχετικά ανέπαφη, αν εξαιρέσει κανείς τις επιδρομές ενάντια σε κρησφύγετα πειρατών και τις αποβάσεις για την αρπαγή σκλάβων έως το 19ο αιώνα. Με αφορμή μια συνθήκη προστασίας που υπογράφηκε με μια παράκτια φυλή, ένα γαλλικό εκστρατευτικό σώμα προχώρησε σε κατάληψη του κέντρου του νησιού, καταστρέφοντας τον αρχαίο ινδονησιακό πολιτισμό. Αυτός ο σφετερισμός είχε βαριές συνέπειες για το μέλλον, αφού διέκοψε τη «λογική» ροή της ιστορίας που μάλλον έτεινε στην αργή πολιτιστική μείωση των παράκτιων αφρικανικών φυλών από τους ορεισίβιους Ασιάτες. Οι Ασιάτες καλλιεργούν τις εύφορες κοιλάδες, συντηρώντας το περιβάλλον που τους αποδίδει τεράστιες ποσότητες τροφής, απελευθερώνοντας ανθρώπινο δυναμικό για άλλες τέχνες και ασχολίες. Αντίθετα, οι χαρακτηριστικές ημινομαδικές αφρικανικές μέθοδοι βασίζονται στη συστηματική αποτέφρωση του δάσους για γεωργική χρήση (έως ότου πτωχεύσει το έδαφος και προχωρήσει η φυλή σε παρθένα εδάφη, καίγοντας κι άλλο δάσος). Οι βροχές του τροπικού κλίματος διαβρώνουν γρήγορα τις αποψιλωμένες εκτάσεις, με αποτέλεσμα πλέον η χώρα να μην μπορεί να ταΐσει τον πληθυσμό της και ενώ κάποτε γίνονταν εξαγωγές πλήθους αγροτικών προϊόντων, τα ποτάμια σήμερα αποβάλλουν στη θάλασσα τόνους χώματος και ιζήματος.

Επιπρόσθετα προβλήματα, κοινωνικό χάος, δικτατορίες και διαφθορά συνετέλεσαν μέσα σε 30 χρόνια να ξετινάξουν οτιδήποτε είχε επιζήσει από την αποικιακή περίοδο. Μολονότι γνωρίζαμε ότι

μπορούσαμε «ν' αγοράσουμε» βίτζες λαδώνοντας επιτόπου τις Αρχές, στο επόμενο λιμάνι προτιμήσαμε, μετά ένα εικοσιτετράωρο ανάπαυσης, να σαλπάρουμε για το γαλλικό νησί Μαγιότ, μόλις 250 μίλια ανατολικότερα, για να διεκπεραιώσουμε κατά τρόπο πιο συμβατικό τις γραφειοκρατικές διατυπώσεις.

Μετά το φουρτουνιασμένο ωκεανό, ο διάπλους του Στενού της Μοζαμβίκης μάς φάνηκε απλή διαδικασία μεθόρμισης και χάρη στον καλό αέρα φτάσαμε σε μόλις δυο μέρες στο μικρό νησί (σαν την Κύθνο) και μοναδικό υπόλειμμα των πάλαι ποτέ τεράστιων γαλλικών αφρικανικών αποικιών. Το γιατί οι νησιώτες προτίμησαν να αγκαλιάσουν την υπηκοότητα των τέως αρχόντων τους ίσως εξηγείται από το γεγονός ότι το υπόλοιπο Αρχιπέλαγος των Κομόρων ανεξαρτητοποιήθηκε μεταπολεμικά σαν Ισλαμική Σοσιαλιστική Δημοκρατία, με μηδενικό εθνικό προϊόν και κύρια απασχόληση την εξαγωγή πειναλέων μεταναστών. Μη νομίσει ο αναγνώστης ότι βλέπω την Αφρική με κακό μάτι. Απλώς πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε από αυτή την ήπειρο να έχει σε λιγότερο από εκατό χρόνια την ωρίμανση (ή σάπισμα) που διάρκεσε μια χιλιετία στην Ασία και στην Ευρώπη.

Στη Μαγιότ αναπνέουμε γαλλική ατμόσφαιρα, τα πάντα λειτουργούν, οι Αρχές τυπικές κι (αποτελεσματικές, οι διατυπώσεις μηδενικές. Οι μαζικές επιχορηγήσεις από το Παρίσι συντηρούν μια τεχνητή οικονομία («άντε και του χρόνου στο δημόσιο»). Μόνο η λαϊκή αγορά με τα καρυκεύματα, τις πολύχρωμες πραμάτιες και τα καπνογόνα υπαίθρια σουβλατζήδικα μαζί με το μολυβένιο ήλιο και την πλειονότητα μελαψών διαβατών μάς υπενθυμίζουν ότι δε βρισκόμαστε στη Δυτική Ευρώπη. Απλησίαστες οι τιμές στα σούπερ μάρκετ, ναοί της κατανάλωσης απ' όπου, κατά τον κ. Τριανταφυλλίδη, φεύγουμε με άδειες τσέπες, έχοντας ασπαστεί τις βιτρίνες και σταυροκοπηθεί προ των τιμολογίων!

Στο ήσυχο φουντάγιο του Ντζάουτζι θα παραμείνουμε λίγες μέρες, περιμένοντας τις βίτζες, ξαναδιαβάζοντας την αλληλογραφία μας ή κάνοντας επαφές με τους ντόπιους ιστιοπλόους, πράκτοι της γειτονικής Μαδαγασκάρης, που μας κατατόπισαν για την ανατολική ακτή του μεγάλου νησιού. Υπήνεμα της κεντρικής οροσειράς, η κόστα αυτή παρουσιάζει αμέτρητους όρμους, εκατοντάδες κοραλλιογενή κι ακατοίκητα νησιά, προσφέροντας ατελείωτες δυνατότητες για εξερεύνηση και τρυφηλή κρουαζιέρα.

Παρ' όλο τον εξευτελισμό μεγάλων εκτάσεων της Μαδαγασκάρης, πάμπολλες δύσβατες παραλίες έχουν παραμείνει ανέπαφες. Οι λιγοστοί απομονωμένοι κάτοικοι είναι έτοιμοι να ανταλλάξουν ντόπια προϊόντα έναντι, δυσέυρετων εισαγόμενων εμπορευμάτων, όπως αγκίστρια, ξηρές μπαταρίες, ξυραφάκια, σαπούνια κι οτιδήποτε άλλο τούς έχει στερήσει η καταστροφική πορεία της οικονομίας τους.

Με τα πανιά αλλά κυρίως με τη βοήθεια της μηχανής διασχίσαμε πάλι τα υπήνεμα του Στενού της Μοζαμβίκης. Από δω και πέρα οι μοναδικοί αέρηδες του νότιου χειμώνα θα ήταν τα θερμικά ρεύματα που προκαλεί η μεγάλη μάζα της Μαδαγασκάρης. Το διήμερο ταξίδι έληξε όταν εμφανίστηκαν στην πλώρη μας οι ομαλοί καταπράσινοι λόφοι του Νόζυ Μπε και της γύρω βαθύκολλης ακτής. Περιπλέοντας το σύμπλεγμα νήσων που προστατεύει τη ράδα, καταπλεύσαμε στο λιμενίσκο του Χέλβιλ.

Αφρική. Αρχαϊκές ιστιοκίνητες μαούνες, κωπήλατα βαρυφορτωμένα μονόξυλα, πολύχρωμος συνωστισμός στο σαραβαλιασμένο ντόκο, όπου πλαγιοδετούσαν σκουριασμένα μότορσιπ, σμήνη μυγών και μια έντονη μυρωδιά βόθρου. Φτάσαμε.

Μέχρι να τελειώσουμε τις μακροχρόνιες διαδικασίες, το χαρτοπόλεμο και τα ατελείωτα παζάρια με τους βολεμένους καρεκλοκένταυρους, μας βρήκε το απόγευμα. Έτσι χάσαμε τη λαϊκή αγορά και η αναβολή των απαραίτητων αγορών για το επόμενο πρωί μάς έδωσε την ευκαιρία να σεριανίσουμε στην πόλη.

Ασυντήρητοι δρόμοι, εγκαταλειμμένα πάρκα, βλογοκομμένες αποικιακές επαύλεις και ετοιμόρροπα κτίρια μεταδίδουν μια τραγική κατάρρευση, κάτι σαν τη θέα ενός κάτισχνου ζητιάνου με κουρελιασμένο φράκο. Η εντύπωση του γενικού καταρακλήματος ενισχύθηκε όταν συναντήσαμε σε μπανάκια ηλικιωμένους λευκούς θαμώνες με αηδιαστική παρέα ανήλικων

κοριτσιών, πράγμα που δε συναντήσαμε ούτε στην κακόφημη Ταϊλάνδη. Δεν μένει πια τίποτε άλλο παρά να υποχωρήσουμε στην πλωτή μας κατοικία για έναν καλό ύπνο. Ξημερώματα· η ρόδινη αυγή και ο νυχτομπάτης εμψυχώνουν το λιμενίσκο, τα καΐκια πάνε κι έρχονται, σκουριασμένες ανεμότρατες ξεφορτώνουν αμέτρητα τελάρα γαρίδων, ενώ μονόξυλα αρματωμένα με ψάθες ξεφορτώνουν οπωροκηπευτικά από τα γύρω νησιά. Μικρόσωμοι βούβαλοι «ζέμπου» με τη χαρακτηριστική καμπούρα ποδοπατούν το καλντερίμι, ανηφορίζοντας προς το σφαγείο της αγοράς. Ακολουθούμε το συνοσισμό για να επωφεληθούμε από τη δροσιά και την πρωινή ποικιλία στα προσφερόμενα είδη. Παλιές ταμπέλες στους δρόμους υπενθυμίζουν ότι τωρινά πακιστανικά πραματευτάδικα ήταν ελληνικής ιδιοκτησίας. Οι επαναστάσεις της τελευταίας εικοσαετίας, με λεηλασίες και εμπρησμούς, έδιωξαν τους Ρωμιούς επιχειρηματίες, αλλά η σημερινή κατάστικτη με τη φτώχεια και τη διαφθορά έχει φέρει επανειλημμένως τους Ασιάτες σε δυσκολία, κάθε φορά που εκρήγνυται η λαϊκή οργή και αποχαλινώνεται ο πεινασμένος όχλος. Τι να πει όμως κανείς ανακαλύπτοντας ότι τα διάφορα τυριά στις βιτρίνες έχουν φτιαχτεί με γάλα διεθνούς βοήθειας που προοριζόταν για τα υποσιτισμένα βρέφη; Όπου τεντώσουμε τ' αυτιά μας ηχούν παρεμφερείς φρικαλέες ιστορίες, πραγματικά σκάνδαλα του χάους και της σαπίλας, που είναι μόνιμη σαν το ζουζούνισμα των πανταχού παρόντων μυγών.

Τις επόμενες εβδομάδες σεριανίζουμε την ανατολική κόστα, διακόπτοντας πού και πού το σουλατσάρισμα στις ειδυλλιακές παραλίες για φτηνή τροφοδοσία στις κωμοπόλεις της ακτής. Τα παραδείσια τοπία εναλλάσσονται με τους σμαραγδένιους όρμους, που συναντούν την επικρεμάμενη ζούγκλα σε εκτυφλωτικά λευκές αμμουδιές. Η Άννα Μαρία δε συγκινείται με την πολύχρωμη υποβρύχια ζωή, τον κόσμο των ιριδόχρωμων κοραλλιών και των παρδαλών ψαριών που συναντούμε στα ερημικά αγκυροβόλια, αντίθετα, λόγω της ορεσίβιας καταγωγής της, ενθουσιάζεται με τη ζούγκλα και τους ντροπαλούς κατοίκους της. Παρ' όλη την περιβαλλοντική καταστροφή, έχουν σωθεί ορισμένοι δρυμοί στην ενδοχώρα της Μαδαγασκάρης, βιότοποι μιας μοναδικής πανίδας και των λεμούριων, είδος προπιθήκων. Ενώ στα δάση της υπόλοιπης υψηλίου επικράτησαν οι γνωστές και πιο εξελιγμένες μορφές τετράχειρων, η απομόνωση και η έλλειψη φυσικών εχθρών επέτρεψε την επιβίωση μιας ολόκληρης κατηγορίας χνουδάτων ζώων. Σε ορισμένα χωριά της ακτής είχαμε ήδη συναντήσει συμπαθέστατα και ημιεξημερωμένα πιθηκάκια με τα μεγάλα κόκκινα μάτια και τη χαρακτηριστική ραβδωτή ουρά. Απ' ό,τι μας είχαν πληροφορήσει Γερμανοί βιολόγοι, οι ζούγκλες της ενδοχώρας κρύβουν δεκάδες διαφορετικά είδη αρχαϊκών πρωτευόντων και δεν περνάει έτος χωρίς να προστεθεί κάποια νέα υποδιαίρεση στην υπάρχουσα ταξινόμηση. Επίσης, εκτός από τους λεμούριους απαντώνται και αμέτρητα είδη ενδημικών χαμαιλέοντων. Έχοντας κατατοπιστεί για τον πλησιέστερο εθνικό δρυμό, η Άννα Μαρία πήρε τα βουνά για το φωτοσαφάρι της, ενώ εγώ παρέμεινα βατσιμάνης με τη γάτα στην «Καλλίπυγο», με κύρια απασχόληση να γιατρέψω την εξωλέμβιά μας που είχε αρχίσει ανησυχητικά να φέρεται γεροπαράξενα. Ήταν επόμενο ότι 2.500 ώρες λειτουργίας με τριτοκοσμικά καύσιμα δεν προμήνυαν ευγηρία και μάταια ξεψείρισα τη μηχανή, ψάχνοντας για ζημιές και τυχόν ανωμαλίες. Κάπως απογοητευμένος, το έριξα επιτυχώς στο ψάρεμα, εξασφαλίζοντας άφθονους μεζέδες που μοιράστηκα με την πάντα ορεξάτη γάτα μας.

Αναβάλλοντας έτσι τη διόρθωση των μηχανικών προβλημάτων ως την επιστροφή μας στη Γαλλική Μαγιότ, πέρασα αρκετές ώρες στην ξηρά κουβεντιάζοντας με ηλικιωμένους ντόπιους, οι μόνοι που μιλούσαν ακόμα γαλλικά. Ο συνδυασμός πληθυσμιακής έκρηξης (7 παιδιά ανά γυναίκα) και η καθίζηση της παιδείας οδήγησαν σε μια τριακονταετία στο μαζικό αναλφαβητισμό. Η αναλογία 450 παιδιών ανά δάσκαλο τα λέει όλα και δεν εκπλήσσομαι όταν ακούω στις ειδήσεις ότι μόνο 5% τελειώνουν το δημοτικό. «Άντε μετά να εξηγήσεις στη λαοθάλασσα των γραμμάτων βασική υγιεινή ή νέες αγροτικές τεχνικές» μου εξήγησε μια φορά ένας Ευρωπαίος εθελοντής, συμπληρώνοντας άτι τη μεθοδική διάλυση των αρχαίων φυλετικών δομών από την αποικιακή εξουσία συνέχισαν οι επαναστάτες στρατιωτικοί. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την πλήρη κοινωνική κραιπάλη, αφού από τότε δεν υπάρχουν πια τοπικοί αρχηγοί και οι σωτήριες παραδόσεις ξεχάστηκαν. Φυσικά, δεν προμηνύεται τίποτα το καλό για το μέλλον, αφού δεν υπάρχει

μακροπρόθεσμη πολιτική θέληση για να σταματήσει η κατρακύλα. Αντίθετα, μοναδική απασχόληση των πολιτικών είναι να εξασφαλίσουν το ταχύτερο δυνατόν τετράπαχους τραπεζικούς λογαριασμούς στην Ελβετία.

Με ανάλογες πληροφορίες επέστρεψε και η Άννα Μαρία από τη βόλτα της στα ορεινά δάση, μόνο που μαζί με τις απελπιστικές παρατηρήσεις της μάζεψε και πολλές ωραίες στιγμές και εικόνες από την άγρια φύση στους εθνικούς δρυμούς. Οι ίδιες οργανώσεις διαχειρίζονται και επιβλέπουν τις περιοχές αυτές, εκπαιδεύοντας δασοφύλακες-οδηγούς και προστατεύοντας κακήν κακώς τα μοναδικά οικοσυστήματα από τους καταπατητές. Παρ' όλη όμως την καλή θέληση, τα παρθένα εδάφη ολοένα μικραίνουν, αφού οι οικογένειες των νεολιθικών αγροτών προτιμούν να θυσιάσουν κάποια μέλη τους που θα καταλήξουν στις φυλακές για εμπρησμό, εφόσον θα έχουν στη διάθεσή τους για καλλιέργεια το αποτεφρωμένο δάσος.

Ενώ πλησίαζε προς το τέλος της η παραμονή μας στη Μαδαγασκάρη κι ετοιμαζόμασταν για τον απόπλου, άρχισε σταδιακά να μας δημιουργείται η εντύπωση ότι η γενική κατρακύλα στην οποία γινόμασταν μάρτυρες είχε σκοπό την ευημερία των ξένων συμφερόντων. Έτσι οι «δημοκρατίες» των εξευτελιστικά αγράμματων και υποσιτισμένων λαών της Αφρικής παραμένει μάλλον μια καλυμμένη πληγή στο μυαλό των προοδευμένων δυτικών χωρών.

Μοναδική αταίριαστη περίπτωση και με πιο αβέβαιο ακόμα μέλλον η «νέα» Νότια Αφρική, ο επόμενος προορισμός μας, με τις συναρπαστικές εξελίξεις και ιστοριοποϊκά μια από τις δυσκολότερες περιοχές του ταξιδιού μας.

Τελευταία τρεξίματα στο Νόζυ Μπε, ψωνίζουμε κηπευτικά στο παζάρι και 30 λίτρα πολύ φτηνό ρούμι στο αποστακτήριο του εργοστασίου ζάχαρης. Δε μας έμενε παρά η εφιαλτική «κακιά σκάλα», το αναγκαστικό πέρασμα από τη σφηκοφωλιά των τοπικών αρχών για τον απόπλου. Παρ' όλη την καλή θέληση και την υπομονή, απαγκιστρωθήκαμε μόνο όταν απειλήσαμε να απευθυνθούμε στην εισαγγελία, γλιτώνοντας έτσι το βαρυσήμαντο λάδωμα και τους μελάδες.

Όταν τελειώσαμε, φυσούσε φρέσκια μπουκαδούρα και μεθορμίσαμε σε μια παραπλήσια ακατοίκητη αυλώνα, περιμένοντας το στεριανό νυχτομπάτη. Λόγω προβληματικής μηχανής είχαμε καταντήσει όπως οι ντόπιες ιστοκίνητες φορτηγίδες, που με ράντες, ψάθες, καρτέρια και τέχνη πελαγοδρομούν το Στενό της Μοζαμβίκης. Χρειαστήκαμε τρία μερόνυχτα, κυνηγώντας τις ταρακουνημένες ρέφλες από τη ρεστιά για να φτάσουμε στη Μαγιότ.

Με μεγάλη χαρά ξαναβρήκαμε τα γαλλικά πρότυπα και την ευρωπαϊκή πραότητα. Έχοντας παραλάβει την αλληλογραφία μας, βαλθήκαμε να επισκευάσουμε τη μηχανή, φέρνοντας μαστόρους και τον ειδικό επί εξωλέμβιων του τοπικού ΤΕΙ, χωρίς όμως κανένα αποτέλεσμα, αφού στο τέλος σήκωσαν όλοι τους τα χέρια ψηλά. Έπειτα από μια βδομάδα καταλάβαμε ότι θα πηγαίναμε χωρίς μηχανή στη Νότια Αφρική και εφόσον πλησίαζε η περίοδος μπουνάτσας και κυκλώνων δεν έπρεπε ν' αργοπορήσουμε.

100% ιστοκίνητοι πλέον ξεμπουκάρουμε από το δύσκολο πέρασμα μεταξύ των κοραλλένιων υφάλων που οδηγούν στο πέλαγος και βάλαμε πλώρη για το νότο. Το μεγάλο αμφίγειο μεταξύ Μαδαγασκάρης κι Αφρικής είχε μεταμορφωθεί σε ρυτιδωμένη λίμνη και μόνο χάρη στο μεγάλο μπαλόκι καταφέρναμε να ολισθήσουμε 90 ναυτικά μίλια το 24ωρο. Την καυτερή ημερήσια αιθρία ακολουθεί η μαγική νύχτα, με το Σταυρό του Νότου να ξεπροβάλλει στο αδαμάντινο στερέωμα, υποδεικνύοντας τη ρότα. Μέσα σε τρεις μέρες προσεγγίσαμε τις ακτές της Μοζαμβίκης για να επωφεληθούμε από το ομώνυμο ισχυρό θαλάσσιο ρεύμα που τρέχει παράλληλα στις στεριές. Το απαλό βοριαδάκι εγκαταστάθηκε, προχωρούμε πλέον σταθερά τραβηγμένοι από το μεγάλο μπαλόκι, πάνω στο οποίο μάταια προσπαθούν να προσγειωθούν αφελή θαλασσοπούλια. Μια βδομάδα εν πλω διανύσαμε μόλις 700 ν.μ. με την μπουνάτσα και η ρουτίνα του ευχάριστου ταξιδιού στο πέλαγος διακόπτεται όταν μας πλησιάζει ανησυχητικά ένα μεγάλο γκαζάδικο. Στα υπερβραχέα ρωτάω τις προθέσεις τους και μένουμε με το στόμα ανοιχτό, όταν η βάρδια μάς αναγγέλλει ότι τους άρεσε το θέαμα ενός μπαλονάτου ιστοφόρου και ζυγώνουν για να μας φωτογραφίσουν.

Την επομένη, στ' ανοικτά της Μπεϊρα και οι 20⁰ πλάτος, θα ζήσουμε το κλασικό

νοτιοαφρικανικό μετεωρολογικό σενάριο, που ως μετρονόμος θα ρυθμίσει τον περίπλου της Μαύρης Ηπείρου. Στους κυκλώνες που σαρώνουν τον παγερό νότιο ωκεανό προστίθενται κρύα μέτωπα και θυελλώδεις νοτιοδυτικοί. Έτσι αναπόφευκτα μας βρήκε άσχημος γαρμπής, αντίθετος στην πορεία μας, που μας ανάγκασε σε όρτσα επιβίωσης 60° από την κατεύθυνση του ανέμου για να ταξιδέψουμε άνετα τα πεντάμετρα κύματα.

Επί δύο μέρες οργώναμε την γκριζα θάλασσα, σκαμπανεβάζοντας τα υγρά όρη. Ευτυχώς σπάνια άκμαζε η αφροστεφής επιφάνεια, έτσι εμπιστευόμασταν τη λαγουδέρα στο ανεμοτίμονο και κρατούσαμε υπό έλεγχο τη μηδαμινή ιστιοφορία. Προχωρώντας σπιθαμή προς σπιθαμή στο μεγάλο κόλπο, σκεφτόμασταν τη συνταρακτική ιστορία της περιοχής, όπου από τον όγδοο κιώλας αιώνα επισκέπτονταν τακτικά τα αραβικά ντάχου, ανταλλάσσοντας εργαλεία, υφάσματα και χάντρες με χρυσάφι, ελεφαντοστούν και σκλάβους από το μυθικό βασίλειο της Ζιμπάμπουε. Κάτοχοι πυξίδων και οργάνων αστροναυτιλίας, τα μεγάλα λατίνια των εφοπλιστών του Ομάν και της Υεμένης κυριαρχούσαν ανενόχλητα από την Κίνα ως την Ανατολική Αφρική, μεταφέροντας μυθικές περιουσίες και θησαυρούς. Η κατάρρευση των χαλιφάτων της Ιβηρικής χερσονήσου σηματοδότησε την άνοδο νέων υπερδυνάμεων, που υλοποιήθηκε με την άφιξη του στόλου του Βάσκο ντα Γκάμα στη Σοφάλα και την Μπεϊρα, κοντά στις εκβολές του ποταμού Ζαμβέζη, το 1497. Διψασμένοι για τα πλούτη της Ανατολής, οι Πορτογάλοι καθιέρωσαν τη δική τους τάξη πραγμάτων.

Παραπλέαμε τις ακτές της Μοζαμβίκης, η τελευταία αφρικανική χώρα που έμελλε ν' απελευθερωθεί από το ζυγό της αποικιοκρατίας μαζί με τη δίδυμη αδερφή της Αγκόλα, για ν' αυτοπυρποληθούν σ' έναν εικοσαετή εμφύλιο πόλεμο. Απ' ό,τι ξέρουμε, τα πράγματα κάπως είχαν ησυχάσει στο κατεστραμμένο κράτος. Ενώ όμως κάποια θέρετρα έχουν ξεκινήσει να λειτουργούν και πάλι, η ενδοχώρα παραμένει απελπιστικά ρημαγμένη και σπαρμένη με εκατομμύρια νάρκες. Μαθαίνοντας ότι πλησιάζει ένα δεύτερο απανωτό κρύο μέτωπο, αποφασίζουμε να προσορμίσουμε στ' απάγκιο της νήσου Μπαζαρούτου, μόλις δέκα μίλια νότια του ιστορικού λιμανιού Σοφάλα, το οποίο αποφύγαμε.

Ευνοημένοι από το ρεύμα της άμπωτης, μεθορμίζουμε επιτέλους σ' ένα προστατευμένο αγκυροβόλιο, χαρτογραφώντας τη νέα για μας ήπειρο: την Αφρική. Στο δυτικό ορίζοντα μόλις φαινόταν το αλίπεδο των μαγκρόβιων, η χαρακτηριστική ελόβια βλάστηση, ενώ ανατολικά προς τον ωκεανό ορθώνονταν οι χρυσόχρωμοι αμμόλοφοι του Μπαζαρούτου. Ένα μεγάλο νοτιοαφρικανικό καταμαράν σαν να μας περίμενε στην καλά προστατευμένη ράδα, κι όπως μας ομολόγησε αργότερα το πλήρωμα, είχαν διαλέξει την απομονωμένη τοποθεσία για να αποφύγουν τις φασαρίες με τις Αρχές.

Τελικά, παραμένουμε μια βδομάδα κρυμμένοι στο Μπαζαρούτου, κολυμπώντας στα πράσινα νερά, συντηρώντας το σκάφος και παρακολουθώντας τις μετεωρολογικές εξελίξεις. Επόμενος στόχος μας το Ρίτσαρντ Μπέι, το πλησιέστερο νοτιοαφρικανικό λιμάνι, σε απόσταση 500 μιλίων. Όπως είχαμε ήδη διαπιστώσει, οι συνθήκες ολοένα χειροτέρευαν καθώς πλησιάζαμε το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, με αλληπάλληλα «μπαταρίσματα» από θυελλώδεις γρέγους σε γαρμπινές λαίλαπες. Έτσι εξηγείται γιατί το νοτιότερο πορτογαλικό λιμάνι βρισκόταν στο Λορένσο Μαρκές (νυν Μαπούτο) της Μοζαμβίκης και όχι νοτιότερα! Δεν ήταν μόνο οι τρελοί αέρηδες τα φόβητρα της περιοχής, αλλά και οι απελπιστικοί κυματισμοί, αποτέλεσμα της σύγκρουσης του θαλάσσιου ρεύματος Αγκούλιας με την ογκώδη ρεστιά του μαινόμενου νοτίου ωκεανού. Ανώμαλα κατακόρυφα κύματα είκοσι μέτρων δημιουργούνται συχνά, προκαλώντας τραγικά ατύχημα ναυάγια στα πιο μεγάλα και σύγχρονα πλοία. Η μόνη τακτική για επιβίωση είναι η παρεκτροπή από την κύρια ροή του ρεύματος είτε πλησιάζοντας την ακτή, με κίνδυνο τα βράχια, είτε ταξιδεύοντας στ' ανοιχτά.

Όταν σταθεροποιήθηκε ένας αντικυκλώνας στο νότιο Ατλαντικό, προσφέροντας αισιοδοξία για τις εξελίξεις των επόμενων ημερών, αποφασίσαμε να επωφεληθούμε από την αιθρία για να αποπλεύσουμε αμέσως. Σαν καλός οiwνός εμφανίστηκε ένα μικρό ψαράδικο λατίνι με μια καλάθια άστακων, ό,τι έπρεπε για το ταξίδι. Στύβοντας το μυαλό μου για να θυμηθώ κάποια πορτογαλικά,

καταφέρνω να γίνω κατανοητός και πετυχαίνουμε ν' ανταλλάξουμε τρία μεταχειρισμένα μπλουζάκια μ' έναν πεντάκιλο αστακό. Κατόπιν βιράρουμε την άγκυρα και με δύο σύντομα κοντοβόλτια ανοιχτήκαμε στο πέλαγος, τραβώντας πάλι προς το νότο. Πλαγιοδρομώντας με την μπουκαδούρα, η «Καλλίπυγος» σκίζει την ωκεανική ρεστιά, ενώ εμείς καταπιανόμαστε με τη μαγειρική. Φτηνός ο αστακός θα μου πείτε, αλλά μου έκανε εντύπωση η χαρά των ημίγυμων ψαράδων όταν άρπαξαν τα παλιά μπλουζάκια.

Στο ρυθμό των θερμικών αέρηδων παραπλέουμε την αμπάσα αφρικανική κόστα, απολαμβάνοντας επιπλέον το γοργό ρεύμα. Την επομένη διασχίζουμε τη νοητή γραμμή του Αιγόκερου, λέγοντας αντίο στους αισθησιακούς τροπικούς. Οι ασθενείς ευνοϊκοί άνεμοι συνεχίζουν και εύκολα ξαναβρίσκουμε τη ρουτίνα του ταξιδιού. Εκτός από τις συνήθεις ραδιοεπαφές με την Ελλάδα, πιάνουμε κουβέντα και με το περιβόητο ναυτιλιακό δίκτυο της Νότιας Αφρικής, που με τις μετεωρολογικές παρατηρήσεις και συμβουλές ολοκληρώνει βολικά τα επίσημα δελτία. Απ' αυτούς τους εθελοντές θα ειδοποιηθούμε εγκαίρως για την εμφάνιση ενός μικρού αλλά πολύ ενεργού χαμηλού βαρομετρικού, που άρχισε να σαρώνει με θυελλώδεις ανέμους την περιοχή νοτίως του Ντέρμπαν. Προφανώς, δεν προλαβαίνουμε να φτάσουμε έως το Ρίτσαρντ Μπει, έτσι αλλάζουμε πορεία ποδίζοντας προς την Ινιάκα, το μεγάλο νησί που κλείνει τη ράδα του Μαπούτο. Τρίτη μέρα ταξίδι από το Μπαζαρούτου, ο γαλανός ουρανός γεμίζει με απειλητικές χνουδωτές ψαροκοκαλιές, οι προάγγελοι της κακοκαιρίας, ενώ τσουλάμε μπαλονάτοι προς την αμμουδερή βόρεια πούντα της Ινιάκα.

Μόλις καβατζάραμε το φανάρι, άρχισε το φυσομάνημα. Τελικά, αναγκαζόμαστε να πλησιάσουμε το μουράγιο με φλόκο και τρεις μουδες στη μαϊίστρα. Μας έκανε εντύπωση η απότομη σφοδρότητα του γαρμπινού, θυμίζοντάς μας τις συνθήκες του Ακρωτηρίου Χορν. Μόλις 200 οργιές σταβέντο της ακτής ορθώθηκε ένα μέτρο αφρισμένο κύμα, ζορίζοντας και τεζάροντας σαν χορδή κιθάρας το σιδερόσκοινο. Φουντάραμε όλα τα 80 μέτρα του εκτάματος, για περισσότερη σιγουριά όμως αφαιρούμε από την κουβέρτα στιδήποτε αυξάνει την αντίσταση στο μαινόμενο αγέρα. Τα άγρια χοροπηδήματα και το ούρλιαγμα δείχνουν ότι θα συνεχίσουν όλη νύχτα, αλλά αφού δεν παρατηρήσαμε ξέσυρμα στον ομαλό αμμουδερό βυθό τις δύο πρώτες ώρες, χαλαρώνουμε καταβροχθίζοντας ένα κοκκινιστό από τα «σπιτικά» μας φαγητά και πέφτουμε για ύπνο.

Την επομένη το πρωί ο γαρμπινός λιγόστεψε κι ακολούθησε μπουνάτσα. Πάμε από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη, διότι η άπνοια αποκλείει τον απόπλου. Έτσι δε μας μένει παρά να κάνουμε υπομονή. Αν και σ' αυτά τα πλάτη οι καιροί αλλάζουν γρήγορα, τα 1.700 μίλια από τις Κομόρες έως τη Νότια Αφρική αρχίζουν να παίρνουν διαστάσεις Οδύσσειας. Τουλάχιστον έχουμε αρκετά εφόδια, οπότε προσέχουμε μόνο το ηθικό. Σε αυτό βοηθάει το ευχάριστο περιβάλλον, οι φανταχτερές αποχρώσεις του δύοντος αφρικάνικου ήλιου και το άφθονο ρούμι.

Περνάμε τις επόμενες μέρες συντηρώντας τα βίντσια και τις βραδιές ακούγοντας νοτιοαφρικάνικους σταθμούς στ' αγγλικά ή αναλύουμε τις ειδήσεις βάσει των στοιχείων που αποκτήσαμε διαβάζοντας την επίκαιρη ιστορική νουβέλα του Μίτσενερ και το βιογραφικό του Νέλσον Μαντέλα.

Νότια Αφρική έως Αζόρες

Οι μέρες περνούσαν στην εξοχή και ανυπόμονα περιμέναμε το κατοπινό «παράθυρο» όπως αποκαλούν εδώ την περίοδο ανάμεσα σε δύο κρύα μέτωπα και στη γνώριμη καιρική μεταβολή. Πράγματι ένα πρωί, ακολουθώντας ένα σφοδρότατο γαρμπινό, ο αγέρας άρχισε να κοπάζει γυρίζοντας στην όστρια, οπότε σαλπάραμε αμέσως. Το πρώτο εικοσιτετράωρο αναπλέαμε με κοντοβόλτια την αφιλόξενη έρημη ακτή, μέχρις ότου επανήλθε ο ούριος γρέγος, επιτρέποντάς

μας να πλησιάσουμε ταχύτατα στον προορισμό μας.

Μετά τη συσκοτισμένη Μοζαμβίκη, μας εντυπωσίασε η φωτοχυσία της Νότιας Αφρικής και η μεγάλη ναυτιλιακή κίνηση. Φυσικά, όλες οι παράκτιες σπίθες λειτουργούσαν σαν να μας έκλειναν σπλαχνικά το μάτι, συγχαίροντάς μας για την επιτυχή περαντζάδα.

Μέσα στη βαριά συννεφιά και στα μπουρίνια διακρίναμε την κιτρινοπορτοκαλιά ανταύγεια των βιομηχανικών εγκαταστάσεων του Ρίτσαρντ Μπέι, ενώ στην πλώρη μας πύκνωναν οι φανοί αγκυροβολιάς και οι προβολείς καταστρώματος των φορτηγών πλοίων της ράδας. Βιράροντας και τη μουδαρισμένη μαϊστρα, πλαγιοδρομήσαμε προς την μπούκα, έχοντας πάρει έγκριση από το λιμεναρχείο. Μεγαλύτερο «καρβουνιάρικο» λιμάνι στον κόσμο, κομμένο και ραμμένο στα μέτρα των γιγαντιαίων μινεραλάδικων, δε μας επιφύλασσε καμιά δυσκολία, έστω και με τα αμέτρητα κοντοβόλτια που χρειάστηκαν για να φτάσουμε ως το λεμβοστάσιο και να πλαγιοδετήσουμε σε μια παροπλισμένη λάντζα.

Σάββατο πρωί και τοπική ώρα πέντε, ειδοποιηθήκαμε ραδιοφωνικά από το λιμεναρχείο ότι οι Αρχές θα έρχονταν να μας πρατικάρουν γύρω στις δέκα. Καλωσήρθαμε στην αγγλοσαξονική Αφρική.

Παρ' όλους τους καφέδες και την ένταση της άφιξης, ρίξαμε αμέσως έναν ανακουφιστικό υπνάκο, που διέκοψαν λίγες ώρες αργότερα οι τυπικότατοι Ζουλού του τελωνείου, υγειονομικής υπηρεσίας και της αστυνομίας διαβατηρίων. Καλοδιάθετοι και φιλότιμοι μας ξεμπέρδεψαν ταχύτατα από τις στοίβες εντύπων και ύστερα από λίγο βαλθήκαμε να τακτοποιήσουμε το σκάφος.

Όλα καινούρια στο νέο λιμάνι του Ρίτσαρντ Μπέι. Σκαμμένο μόλις πριν από δεκαπέντε χρόνια σε μια εκτενή λιμνοθάλασσα, με νέους ντόκους, βιομηχανικές εγκαταστάσεις, δρόμους, οικισμούς και έναν ολοκαίνουριο ναυτικό όμιλο που βάλθηκε να γίνει πρωτεύον αγκυροβόλιο στην περιοχή, προσφέροντας δωρεάν ελλιμενισμό για ένα μήνα μαζί με καλόκαρδη φιλοξενία. Δεν θα αφήναμε να πάει χαμένη παρόμοια φιλότιμη προθυμότητα και έτσι, ρυμουλκούμενοι από μια βάρκα, μεθορμίσαμε στην αποβάθρα του ομίλου.

Δε σκοπεύαμε ν' αρχίσουμε τον περίπλου του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας πριν από το Γενάρη, το κατακαλόκαιρο του νοτίου ημισφαιρίου. Έτσι είχαμε αρκετό καιρό μπροστά μας για να επισκεφτούμε τα ενδιαφέροντα της χώρας, να επισκευάσουμε τη μηχανή και γενικά να προετοιμάσουμε το σκάφος για τη δύσκολη περαντζάδα γύρω από τον Κάβο των Θυελλών όπως τον ονόμαζαν οι παλιοί γεμιτζήδες.

Την πρώτη βδομάδα μάθαμε τα κατατόπια και απολαύσαμε τη φτήνια χάρη στο πολύ υποτιμημένο ραντ. Συγχρόνως όμως αρχίσαμε ν' αναρωτιόμαστε πού ήταν οι μαύροι, διότι εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις μόνο λευκούς αντικρίζαμε. Δεν είχε λήξει η παρανοϊκή πολιτική του διαχωρισμού; Ο Μαντέλα ήταν πλέον αρχηγός του κράτους; Πού κρύβονταν, πού κατοικούσε άραγε το 80% του πληθυσμού; Ξέραμε ότι Αφρικανοί επάνδρωναν όλες τις βιομηχανίες και τελικά δεν αργήσαμε ν' ανακαλύψουμε ότι στη «Νέα» Νότια Αφρική οι παλιές συνήθειες επιζούσαν ακόμα. Πράγματι, η λευκή μειονότητα και οι επιχειρήσεις τους συνεχίζουν να ελέγχουν το 90% της γης και σοκάρεται κανείς θωρώντας την αντίφαση μεταξύ πληθωρικών αγροκτημάτων με τις περιποιημένες φυτείες ή τα παχιά βοσκοτόπια και με τους διαβρωμένους λαγκαδότοπους, τους οικισμούς μαχαλάδων, τα σκουπίδια και τους ανοιχτούς οχετούς. Που αλλού παρά στη Νότια Αφρική θα μπορούσε ένας απλός δημόσιος υπάλληλος ή ένας υδραυλικός να έχουν δυο αυτοκίνητα, να κατοικούν σε μονοκατοικίες-επαύλεις με πισίνες, κηπουρούς και υπηρέτες;

Με το σύστημα του απαρτχάιντ, ασχέτως εκπαίδευσης, στην πλειονότητα του λαού επιτρεπόταν η πρόσβαση μόνο σε υποτακτικές χοντροδουλειές. Ο παραλογισμός κατάντησε το προπύργιο του καπιταλιστικού φιλελευθερισμού (όπως αρέσκονταν να τον αποκαλούν οι λευκοί εθνοπατέρες), επιδείκνυε έναν υδροκέφαλο δημόσιο τομέα που έλεγχε το 60% της οικονομίας, ώστε να εξασφαλίζονται θέσεις για τα λευκά βουτυρόπαιδα. Η μεταπολίτευση έφερε την αναθεώρηση των κεκτημένων των λευκών, που συνειδητοποίησαν με δυσπιστία την κατάργηση των προνομίων τους μαζί με την εισοδηματική ισοπέδωση. Η αναδιάρθρωση των προϋπολογισμών παιδείας και υγείας συντέλεσε στην κατάρρευση του βιοτικού επιπέδου τους, χωρίς όμως να αποφέρουν άμεσες αλλαγές στη δυστυχία των μαύρων, συντελώντας αναμφισβήτητα στην έκρηξη της

εγκληματικότητας.

Σε μια τόσο ανομοιογενή κοινωνία, εδραιωμένη με τον τρόμο και τη βία, πώς η απελευθέρωση από τους ζυγούς της στρατιωτικής αστυνόμευσης και η ολική αμφισβήτηση των θεσμών να μην επέφερε την τρομακτική έκρηξη βίας με το παγκόσμιο ρεκόρ των 70 φόνων ανά 24ωρο; Μόνο στο Κέιπ Τάουν, όπου οι διάφορες φυλές έχουν μάθει τουλάχιστον να συζούν αρμονικά χωρίς μεγάλες προστριβές, δε συναντιέται τόσο έντονα αυτή η παράνοια του μίσους. Όπου αλλού πήγαμε βρήκαμε την καχυποψία και το φθόνο να υπονομεύει τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Ζουλού, Νκόζα, Ινδοί, αγγλόφωνοι ή ολανδόφωνοι λευκοί, όλοι εναντίον όλων, αλληλοσφάζονται σ' ένα καθημερινό λουτρό αίματος. Ενώ συνήθως η τακτική μας συνιστούσε να μη δίνουμε ποτέ στόχο, μοιάζοντας μάλιστα όσο το δυνατόν περισσότερο με τους ντόπιους, συγχρόνως έπρεπε να φαινόμαστε παντελώς ξένοι, ως μη συμμετέχοντες στην τρελοκατάσταση.

Κάπου φαίνεται ότι πέτυχε η παραλλαγή μας, γιατί ναι μεν δεν ενοχληθήκαμε ποτέ, αλλά μας επιτράπηκε να συναντήσουμε πάμπολλους ανθρώπους και ν' ακούσουμε ισάριθμες απόψεις γύρω από την εξέλιξη του τόπου. Έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσουμε σε μια ουρά ταμείου σούπερ μάρκετ έναν ξεναγό που έψαχνε απελπισμένα άτομα να συμπληρώσει ομάδα για ένα φωτοσαφάρι. Με πέντε χιλιάδες δραχμές την ημέρα ήταν πραγματική ευκαιρία που φυσικά δεν την αφήσαμε να πάει χαμένη. Ο ξεναγός, γερμανικής καταγωγής και φυσιολάτρης, ήξερε καλά τη δουλειά του, κι έτσι χαρήκαμε για ένα διήμερο τις ομορφιές και τη σπάνια άγρια πανίδα στη θαμνοζούγκλα του δεύτερου μεγαλύτερου εθνικού πάρκου της χώρας. Πολλές φορές, περπατώντας, συναντήσαμε τα άγρια ζώα που ως τώρα γνωρίζαμε μόνο από εικονογραφημένα βιβλία. Τι πιο εντυπωσιακό από το να αντικρίσει κανείς στην παρυφή μιας λόχμης τους όγκους μιας αγέλης ρινόκερων ή ελεφάντων; Παρ' όλη την τέλεια προσαρμογή τους στο περιβάλλον και την αναμφισβήτητη προσφορά τους στο οικοσύστημα, τα παχύδερμα αυτά βρίσκονται στα πρόθυρα της εξαφάνισης και σώζονται μόνο στα καλά αστυνομευμένα πάρκα της Νοτίου Αφρικής. Αυτό ισχυρίζονται οι ντόπιες αρχές και δυστυχώς φαίνεται ότι έχουν δίκιο. Οι περιβαλλοντικές ανησυχίες αποτελούν πολυτέλεια σε τριτοκοσμική χώρα...

Πολλές προκαταλήψεις μας διαλύθηκαν στη Νότια Αφρική. Πρώτη και ίσως κυριότερη η έννοια του «λευκού πολιτισμού». Αποκομμένοι από τα διανοητικά ρεύματα των υπόλοιπων ηπείρων, οι λευκοί έποικοι υποβιβάστηκαν πολιτιστικά επί δύο αιώνες, με αποτέλεσμα να συγκροτήσουν μια μοναδικά βάρβαρη, ολοκληρωτική και βίαιη κοινωνία. Η πανίσχυρη πυγμή της αφρικανικής φύσης μετέβαλε τις ανάγκες και τον τρόπο ζωής τους, έως ότου προέκυψε η «αφρικάνικη λευκή φυλή». Από την άλλη πλευρά συγχρόνως, διαλύθηκαν οι μύθοι του Ρουσσό περί του «αγαθού αγρίου», αν αντιληφθεί κανείς τη βιαιότητα των αφρικάνικων εθνών που αποδήμησαν προς το νότιο άκρο της ηπείρου.

Ίσως τελικά εκεί να βρίσκεται το κλειδί για να αντιληφθεί κανείς την κατάσταση που χαρακτηρίζεται από τη βία και την εκμετάλλευση ως την τελική εξόντωση ή την ειλωτοποίηση της ανταγωνιζόμενης φυλής.

Οι ιδιαιτερότητες και η τραχύτητα της φύσης επηρέασαν φυσικά και εμάς τους ίδιους, καθώς με δέος αγναντεύαμε τις λαίλαπες που έδερναν την αλίμενη ακτή. Τελικά, ύστερα από ενάμιση μήνα βρεθήκαμε πλέον υλικά και ψυχικά πανέτοιμοι ν' αντιμετωπίσουμε ένα από τα δυσκολότερα σκέλη του ταξιδιού, το πέρασμα από τον Ινδικό στον Ατλαντικό ωκεανό. Παίζοντας κρυφτούλι με τα πολιτικά χαμηλά και τα κρύα μέτωπα, θα ακολουθούσαμε την ίδια τακτική όπως στο Στενό της Μοζαμβίκης, δηλαδή να επωφεληθούμε από τους πρόσκαιρους ευνοϊκούς και ισχυρότατους γρέγους για να διανύσουμε το γρηγορότερο δυνατόν τα 200 μίλια που χώριζαν αυτά τα λιμάνια της Νότιας Αφρικής.

Ντέρμπαν, Ιστ Λόντον, Πορτ Ελίζαμπεθ, Μοσσέλ Μπει αποτέλεσαν τους σταθμούς στην κάθοδό μας προς τον παγερό ωκεανό, τα 1.000 διαβολικά μίλια έως το Κέιπ Τάουν. Όπως στην πτώση με αλεξίπτωτο, το άγχος και η ψυχολογική πίεση μεταμορφώνονταν σε ευεξία όταν καβαλάγαμε το ζεστό ρεύμα Αγκούλιας και δαμάζοντας τους 35 κόμβους του γεγολεβάντε πετυχαίναμε πρωτόγνωρες ταχύτητες. Η ορμητική ροή των υδάτων, η άγρια ακτή και οι τεράστιοι κυματισμοί

ήταν τα καθημερινά σκηνικά, έως όπου πλησιάσαμε το Μοσσέλ Μπέι, μόλις 100 μίλια από το κακόφημο ακρωτήριο.

Ανεμοδαρμένα, αμμόδη παράλια, ομίχλη και δίνες κρύων, γκριζών υδάτων αντικατέστησαν το γνώριμο υποτροπικό περιβάλλον. Είχαμε αποκτήσει τέτοια εμπιστοσύνη στην «Καλλίπυγο», που δε διστάσαμε να την πρεσάρουμε ιστιοπλοικά και μεγιστοποιώντας την ταχύτητά της να φτάσουμε το γρηγορότερο δυνατόν στο επόμενο ασφαλές λιμάνι.

Τρία χρόνια μετά τη Χιλή ξανασμίξαμε με την παγερή ανάσα του Νότου και τις απάνθρωπες συνθήκες του, όπου η επιβίωση μετατρέπεται σε μανιώδη πάλη και αντίσταση προς τα εχθρικά και αδιάφορα στοιχεία της φύσης.

Προάγγελος του γκριζου κόσμου είναι για μια ακόμη φορά η γνώριμη και συναρπαστική ανταρτική πανίδα (οι παιχνιδιάρικες φώκιες, οι γελωτοποιοί πιγκουΐνοι, τα ασουλούπωτα πετρέλ και τα μεγαλοπρεπή άλμπατρος). Ξαφνικά αναδύθηκαν και τα κήτη: ένα περίεργο κοπάδι δεκάμετρων μίνκι μάς περιεργαζόταν σχεδόν εξ επαφής υπό την αδιάφορη εποπτεία ενός ζευγαριού φουσητήρων. Σαν παιχνιδιάρικα δελφίνια, τα χαριτωμένα μίνκι, περνούσαν ασταμάτητα κάτω από το σκάφος, θωρώντας προβληματισμένα τότε τις καρένες, τότε τα τιμόνια, τότε την αρματωσιά, σχολιάζοντας την πρωτότυπη γάστρα με δυνατούς ήχους και με κινήσεις πάντα ρευστές και απίστευτα κομψές παρ' όλο τον όγκο του. Περιττό να πω ότι μαγεμένοι από το καταπληκτικό θέαμα, δεν ανησυχήσαμε ποτέ ούτε φοβηθήκαμε τυχόν σύγκρουση. Μετά λύπης παραδεχθήκαμε την παράφωνη αγαρμποσύνη, όταν αναγκαστήκαμε να βάλουμε μπρος τη μηχανή για να ζυγώσουμε το φυσικό ψαρολίμανο του Μόσσελ Μπέι.

Πρώτο αγκυροβόλιο των Πορτογάλων στο νότιο Ινδικό, το αρχαίο καραβοστάσι γιόρταζε την επέτειο των 500 χρόνων από τότε που ο Ντιάζ κατάφερε —πρώτος Ευρωπαίος να υπερνικήσει το Ακρωτήριο των Θυελλών, καβατζάροντας το νοτιότερο σημείο της αφρικάνικης ηπείρου. Το σημείο αυτό, σήμερα ονομάζεται Ακρωτήριο Αγκούλιας (Βελόνων), παρ' όλη τη γεωγραφική του σημασία δε χαίρει της φήμης του γειτονικού αλλά βορειότερου Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας. Ο λόγος; Τον ανακαλύψαμε μια βδομάδα αργότερα, όταν παροτρυμένοι από ευνοϊκές μετεωρολογικές προβλέψεις σαλπάρουμε για τον Ατλαντικό.

Στις 27/2/97 με γρεγαλάκι και λιακάδα αρχίζουμε το τελευταίο μπράτσο του ταξιδιού προς το νότο και τα ξημερώματα της επομένης παραλλάσσουμε επιτέλους την πούντα Αγκούλιας, μηχανοκίνητοι λόγω μπουνάτσας και τεράστιας ρεστίας, με συνοδεία μια φάλαινα και πάμπολλες φώκιες. Ως συνήθως σ' αυτές τις περιοχές οι συνθήκες αλλάζουν συνέχεια. Έτσι, έχοντας προειδοποιηθεί για επικείμενη θύελλα, προτιμήσαμε να φουντάρουμε προσωρινά σ' ένα αλιευτικό καταφύγιο. Βρισκόμασταν πλέον τυπικά στα «πάτρια ύδατα» του Ατλαντικού και με βορειοδυτική ρότα δεν κινδυνεύαμε πλέον από αντίθετους ανέμους. Παρ' όλα αυτά, η περιοχή ήθελε ακόμα προσοχή όπως μας επιβεβαίωναν οι πρακτικοί ψαράδες, που μας πληροφορούσαν για τις ιδιαιτερότητες της περιοχής.

Όπως συμβαίνει και στις απότομες ακτές της Ελλάδας, σε όλη την περιοχή του Κέιπ Τάουν, με τα ψηλά βουνά, οι ήδη ισχυροί επικρατούντες άνεμοι υπόκεινται τρομερές επιταχύνσεις, κατηφορίζοντας τις σταβέντο πλαγιές· έτσι μετριούνται συχνά σπιλιάδες άνω των 150 χμ. την ώρα! Έτσι μόνο εξηγείται η κακή φήμη του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας.

Για πρώτη φορά ύστερα από ένα τρίμηνο θα περνάγαμε μια νύχτα στην άγκυρα και παρ' όλη την πείρα μας, αισθανόμασταν λίγο ανήσυχoi ως προς την ποιότητα του βυθού και την τυχόν ύπαρξη τάπητος φυκιών κελπ, καθώς κλυδωνιζόταν η αρματωσιά με τις απότομες σπιλιάδες. Φυσικά, δεν υπήρχε περίπτωση να ρίξω μια ερευνητική βουτιά παρέα με τις παιχνιδιάρικες φώκιες και τους πιγκουΐνους στο παγωμένο νερό. Ξημερώματα μειώθηκε σαφώς η ένταση του σορόκου και με την επιβεβαίωση από την τοπική μετεωρολογική υπηρεσία ότι δεν προβλεπόταν να ξεπεράσει τους 30 κόμβους, σαλπάρουμε για το τελευταίο σκέλος της νοτιοαφρικάνικης κρουαζιέρας μας, το Κέιπ Τάουν. Δευτερόπρυμα ανοιχτήκαμε ταχύτατα και σε λίγο μάς αγκάλιασε η τεράστια ωκεάνια ρεστία. Χωρίς υπερβολή, τα κύματα πλησίαζαν τα έξι μέτρα. Σερφάροντας τις υδάτινες πλαγιές, πολλές φορές αντηνέμωναν τα πανιά, όταν φτάναμε στο βαθύτερο σημείο των θαλασσιών

κοιλάδων.

Νωρίς το απόγευμα παραλλάξαμε το άλλο ορόσημο της ιστιοπλοϊκής μας «καριέρας» το επιβλητικό Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας. Τυλιγμένο μέσα σ' ένα μυστηριώδες αιθέριο πέπλο από το θαλάσσιο πιτσίλισμα με τους τρελούς στροβιλισμούς, το ακρωτήριο αυτό ενώνει τον ωκεανό με τα σύννεφα. Η νυχτερινή μας άφιξη αποτέλεσε και την προειδοποίηση ότι το ταξίδι μας έφτανε στο τέλος του. Έτσι γευτήκαμε αργά τη μαγεία της άφιξης σ' ένα μυθικό ξένο τόπο. Ευσυνείδητα αναγνωρίζαμε ότι για τελευταία φορά ζούσαμε το μεθυστικό «κολομβιανό» συναίσθημα της ανακάλυψης, όπου με το κέντρισμα του πόθου για τη στεριά συγκρούονται μύθος και πραγματικότητα. Νυχτιάτικα μεθορμίσαμε υποδειγματικά, ψιθυρίζοντας παραγγέλματα της παραβολής στον ντόκο του ναυτικού ομίλου.

Επί ένα δεκαπενθήμερο αλωνίσαμε την αρχαιότερη πόλη της χώρας, με το σχεδόν μεσογειακό της κλίμα, τη βαβυλώνια παράδοση ανάμειξης πολιτισμών, τους αμπελώνες, τα κλασικά κτίρια, την ιδιοφυή μουσική της σκηνή, με φόντο τα συναρπαστικά σκηνικά πράσινων βουνών και θάλασσας. Φυσικά, δεν έλειπαν τα παρατράγουδα, όπως οι απέραντες εκτάσεις μαχαλάδων, οι κάμποι της απελπισίας όπου στοιβάζονται μέσα σε παράγκες και στα σκουπίδια εκατομμύρια ανθρώπων, περιμένοντας μάταια τα οφέλη που τους υποσχέθηκαν η αλλαγή καθεστώτος και η άφιξη στην εξουσία του ήρωα Νέλσον Μαντέλα.

Διανύσαμε πάμπολλα χιλιόμετρα από τα τελωνεία στα μουσεία, από τα τζαζ-μπαράκια στα σούπερ μάρκετ, από τη βιομηχανική περιφέρεια ως τα πολυτελή παραθαλάσσια προάστια, τότε για αναψυχή, τότε για δουλειές του σκάφους, γευόμενοι πάντα την κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα αυτής της εξωτικής χώρας. Αδιάφορο πάτημα των Πορτογάλων προς τον Ινδικό ωκεανό, ύστερα ναυτιλιακό προπύργιο της ολλανδικής θαλάσσιας αυτοκρατορίας και γρήγορα βολικός σταθμός ανεφοδιασμού στην καραβογραμμή Ινδονησίας-Ευρώπης. Οι θρησκευτικοί πόλεμοι, έχοντας καταλύσει τη μικρή Ολλανδία, οδήγησαν χιλιάδες καλβινιστές πρόσφυγες από Γερμανία και Γαλλία προς την αφρικανική «δυσμενή μετάθεση» για να καλλιεργήσουν τα ευρωπαϊκά προϊόντα (ιδίως αμπέλια), που αναζητούσαν τόσο οι αποικίες αλλά και τα εξασθενημένα πληρώματα των ποντοπόρων πλοίων. Οι νομάδες αυτόχθονες που αντιστάθηκαν στην ολοένα μεγαλύτερη αποίκηση εξοντώθηκαν, ενώ προστέθηκαν στον υποτελή πληθυσμό της παροικίας σκλάβοι και πολιτικοί κρατούμενοι από τη Νοτιοανατολική Ασία. Η Εταιρεία των Ανατολικών Ινδιών διαχειριζόταν το καραβοστάσι και τις υπηρεσίες ανεφοδιασμού χωρίς να ενδιαφερθεί για την αχανή και εμπορικά άκαρπη ενδοχώρα όπου ολοένα διέφευγαν «περιθωριακοί» Ευρωπαίοι. Οι τελευταίες λίγες γενιές αποκόπηκαν πλήρως πολιτισμικά. Παράλληλα με τον παραδοσιακά αυστηρό προτεσταντισμό τους αγκάλιασαν και ένα *modus vivendi* παραδόξως εφάμιλλο με αυτό των αφρικανικών ημινομαδικών φυλών, που κι αυτές συνέκλιναν προς τις κεντρικές πεδιάδες, με τον επακόλουθο ανταγωνισμό και τις αιματηρές συγκρούσεις. Συγχρόνως, στην παρυφή του εύφορου Κάπστατ αναπτυσσόταν μια κοινωνία μιγάδων, ιθαγενών, Ινδονήσιων, Αφρικανών και Ευρωπαίων, σχηματίζοντας την εργατική τάξη που ανθούσε υπό το αδιάφορο βλέμμα των Ολλανδών εμποροαριστοκρατών. Οι ναπολεόντειοι πόλεμοι έφεραν τους Εγγλέζους στα ηνία της μικρής αποικίας, οπότε και το Κέιπ Τάουν προστέθηκε στη συλλογή προπυργίων της βρετανικής αυτοκρατορίας με ρόλο αναβαθμισμένο, μόλις ανακαλύφθηκαν ο χρυσός και τα διαμάντια του Χίντερλαντ.

Ο 20ός αιώνας έφερε τον οργανωμένο ρατσισμό, με κορύφωμα το εγκληματικό απαρτχάιντ, απομονώνοντας κι άλλο τη μοναδικότητα του πολιτισμού των «μιγάδων» (όπως αποκαλούνται), δίνοντάς τους μια ασυνήθιστη μορφή γηγενούς πολιτισμού με καταπληκτικές ικανότητες στις τέχνες, χαρίζοντας συνάμα στην περιοχή του ακρωτηρίου το ιδιαίτερό του χρώμα. Ο κόλπος με τη φυσική του προστασία στους καλοκαιρινούς επικρατούντες σορόκους μάς υπενθύμιζε καθημερινά ότι σε λίγο θα αναχωρούσαμε για το ατλαντικό μας σεριάνι. Περίπου 6.000 ν.μ. μάς χώριζαν από το ευρωπαϊκό Αρχιπέλαγος των Αζορών, 60 μέρες περίπου στο πέλαγος, μακριά από κάθε δυνατότητα υποστήριξης.

Υπήρχε το αλίμενο νησί της Αγίας Ελένης στη μέση του νότιου Ατλαντικού, αλλά πέρα από νερό

ξέραμε ότι δεν είχε τίποτ' άλλο να προσφέρει. Ελέγχσαμε τα πάντα και με ατέλειωτα τσεκ λιστ προσπαθούσαμε να προβλέψουμε τα πάντα, από φάρμακα έως λάμπες κι από τα γατο-εμβόλια μέχρι φρέσκες αστρονομικές εφημερίδες. Κύριό μας όπλο φυσικά δεν ήταν τόσο η απεριόριστη προμήθεια ανταλλακτικών όσο η ικανότητά μας ν' αντεπεξέλθουμε σε τυχόν αβαρίες με κατάλληλοι υλικά και τεχνογνωσία. Στο μέτωπο της τροφοδοσίας επισκεφθήκαμε τα σούπερ μάρκετ, αυτούς τους σύγχρονους καταναλωτικούς ναούς, αναζητώντας ευκαιρίες και συγκρίνοντας τιμές. Λόγω του κατά πολύ υποτιμημένου ραντ, τα τυποποιημένα προϊόντα διατροφής κόστιζαν το ένα τρίτο σε σχέση με την Ευρώπη, οπότε, σκεφτόμενοι και την επιστροφή στην ακριβή Μεσόγειο, ψωνίσαμε σχεδόν για ένα εξάμηνο, βυθίζοντας κι άλλο την ίσαλο. Τελευταίο μας μέλημα, μόλις φάνηκε να εδραιώνεται ένας ασθενής αντικυκλώνας (εγγύηση ήπιων αληγών), ήταν να παραγγείλουμε από το γειτονικό μανάβη φρέσκα λαχανικά κι αυγά που να μην έχουν ούτε πλυθεί ούτε γνωρίσει ψυγείο — η δοκιμασμένη λύση για τη μακρά ατμοσφαιρική συντήρηση φρέσκων τροφίμων.

Μελετώντας το χάρτη του ωκεανού μαζί με τα στατιστικά στοιχεία που είχαμε στη διάθεσή μας, η επιλογή της πορείας στηριζόταν στη θέση των τριών κύριων μετεωρολογικών στοιχείων του κεντρικού Ατλαντικού: ο αντικυκλώνας της Αγίας Ελένης, αυτός των Αζορών και η μεταξύ τους διαχωριστική γραμμή, η περιβόητη «Διατροφική Ζώνη Σύγκλισης» (ITCZ). Προς τη ζώνη αυτή φυσούν οι εκατέρωθεν αληγείς. Υπολογίζοντας 3.200 ν.μ. πρύμα στο νότιο ημισφαίριο και 2.500 ν.μ. όρτσα στο βόρειο, θα παρεκκλίναμε μεν από τη θεωρητικά κοντύτερη ευθεία, αλλά θα αποφεύγαμε την πλατύτερη ζώνη ταραχών στον Ισημερινό και μια οξύτερη πορεία προς τις στρατηγικές Αζόρες.

20/3: Συννεφιά και βαριά καρδιά. Συμπληρώνουμε για τελευταία φορά τα ντεπόζιτα νερού κι αποχαιρετούμε τους φίλους του ναυτικού ομίλου, που ήρθαν να μας λύσουν τους κάβους. Μ' ένα τακ απομακρυνόμαστε από τις ξέρες κι ανοιγόμαστε. Πλαγιοδρομώντας το μέτριο γαρμπή, πετυχαίνουμε ικανοποιητική ταχύτητα, επιτρέποντας συγχρόνως τη χρήση του ανεμοτίμονου.

Το χαρακτηριστικό πεπλατυσμένο όρος του Κέιπ Τάουν ξεκαπελώθηκε σαν χαιρετισμός, ενώ οι φώκιες έβγαζαν τη σκυλίσια μουτσούνα τους από την γκριζα επιφάνεια λες και τους κάναμε έκπληξη. Η πρώτη νύχτα απαιτεί συγκέντρωση λόγω της διαγώνιας ρότας μας προς τις δύο καραβογραμμές (ακτοπλοϊκή και ωκεανοπλοϊκή) που παραλλάσσουν το ακρωτήριο.

Τελευταία διόπτευση της Αφρικής.

21/3: Πυκνές νεφώσεις, φουσκοθαλασσιά και λιγοστός αέρας. Συμπεριλαμβανομένης και της γάτας, το πλήρωμα αρχίζει να μπαίνει στη ρουτίνα και να συνηθίζει στη μόνιμη κίνηση. Είμαστε πλέον μόνοι στο πέλαγος.

22/3: Πήραμε πορεία για την Αγία Ελένη· 1.515 ν.μ. με πορεία Δ.-ΒΔ., δηλαδή δώδεκα μέρες βόλτα. Έπειτα από τρεις μήνες είχαμε την πρώτη άμεση ραδιοεπαφή με τους ραδιοερασιτέχνες φίλους στην Ελλάδα. Σύντομη επαφή, γιατί η συννεφιά δεν επέτρεψε την πλήρη λειτουργία των φωτοβολταϊκών.

Παράλληλα με τον απαραίτητο ηλεκτρονικό αυτόματο πιλότο χρησιμοποιούμε τον ενεργοβόρο πομποδέκτη για τη λήψη μετεωρολογικών φαξ. Για δελτία καιρού και ειδήσεις διαθέτουμε ένα οικονομικό «τρανζίστορ» παγκόσμιας λήψης.

23/3: Συννεφιά και σορόκος λιγοστός. Κάπως ήρεμη η θάλασσα και βιράρουμε για λίγο το μπαλόκι. Κατόπιν πάλι φρεσκάρει, σταυρώνουμε τζένους κι αρχίζει η «μεγάλη τσουλήθρα» των αληγών.

24/3: Ανεβοκατεβαίνουμε τη ρεστιά μεταξύ γκριζου πελάγους και ουρανού. Απελευθερωμένοι από τις κακές συνήθειες της στεριάς, βυθίζεται αργά μέσα μας η χαρά της μοναξιάς. Το σκαφάκι μας τρέχει ασταμάτητα και υπάκουα, ενώ η γάστρα κελαρύζει το καθησυχαστικό της άσμα.

25/3: Κρεμάσαμε δυο συρτές αρματωμένες με λαστιχένια καλαμάρια, το ένα πράσινο και το άλλο γαλάζιο. Αμέσως αναλαμβάνει βάρδια επιτήρησης η βαριεστημένη γάτα. Το απόγευμα, κεραυνός εν αιθρία, κόβονται τα πριτσίνια της μάπας που συγκρατεί ένα από τα σπινακόξυλα στο άλμπουρο, χωρίς όμως περαιτέρω ζημιές. Λίγο αργότερα η βλάβη αποκαταστάθηκε.

26-27/3: Ρουτίνα. Μοναχικά άλμπατρος και πετρέλ έρχονται κι αυτά να ελέγξουν τις άκαρπες

συρτές. Τις δυο τελευταίες μέρες πετύχαμε 145 ν.μ. χωρίς καμιά προσπάθεια.

28/3: Μεσάνυχτα περάσαμε τη νοητή γραμμή του Τροπικού του Αιγόκερου. Τα αυστηρά άλμπατρος εξαφανίστηκαν, τα αντικατέστησε ένα «φαιθων», το λευκό τροπικό θαλασσοπούλι με τη μακριά, άσπρη ουρά.

29/3: Εξασθενίζουν οι αληγείς και για πρώτη φορά από το Κέιπ Τάουν λιαζόμαστε στο κόκπιτ, χαιρόμενοι την μπαλονάδα. Μ' έναν ξαφνικό γδούπο σκάει το ράουλο του μπαλονομάνταρου. Σώζουμε το πανί και αρχίζουμε να σχεδιάζουμε πατέντες. Λίγο αργότερα, καταβροχθίζοντας μια γιορταστική φασολάδα, περνάμε το Μεσημβρινό του Γκρίνουιτς.

30/3: Η αίθρια και ομαλή ρεστιά μάς ενθαρρύνει να δοκιμάσουμε την αναρρίχηση στο άλμπουρο και την αντικατάσταση της τροχαλίας. Παρά το εντυπωσιακό μπότζι η επιχείρηση πετυχαίνει. Ο Αίολος όμως φαίνεται ν' ακολουθεί το νόμο του Μέρφυ, καθώς φρεσκάρει, αμέσως, αποκλείοντας έτσι τη χρήση του μπαλονιού!

31/3-1/4: Στην παρυφή του αντικυκλώνα δεχόμαστε εναλλαγές αιθρίας και μπουρινιών, αλλά χάρη στο σταθερό τράβηγμα από τις δύο σταυρωμένες τζένες προχωρούμε ακάθεκτοι, χωρίς παρατράγουδα. Εμπνευσμένα από το «σελφ σέρβις» των χελιδονόψαρων που προσγειώνονται στο κατάστρωμα, η γάτα μας αποφασίζει να ξεσκίσει και το τσουβάλι ξηράς γατοτροφής!

2/4: Ξημερώματα. Την ώρα που έψαχνα αριστερά μας τα ηφαιστειογενή όρη της Αγίας Ελένης, πιάνεται ένας μικρός κυνηγός στη συρτή. Μέχρι να τον λεβάρω και να τον φιλετάρω, υλοποιήθηκαν οι καστανές κρημνώδεις ακτές. Η Άννα Μαρία επισημαίνει τη διαφορά με τα προηγούμενα ταξίδια, όταν εξαρτιόμασταν από την ακριβή χρήση του εξάντα για να φτάσουμε στον προορισμό μας. Στην εποχή των δορυφόρων και του GPS προφανώς και οι πιο άναυτοι πετυχαίνουν το στόχο τους! Καβατζάροντας το βόρειο άκρο του μικρού νησιού, που έχει το μέγεθος της Αίγινας, συμπληρώσαμε δεκατρείς μέρες και με τον έντονο πειρασμό των στεριανών ηδονών συζητήσαμε αν και γιατί θα έπρεπε να σταματήσουμε. Τελικά, στον αντίλογο κερδίζει το επιχείρημα του νερού. Καταναλώσαμε 80 λίτρα νερού και θα 'ταν σωστό να τα αναπληρώσουμε πριν ανοιχτούμε για τις μακρινές Αζόρες, οπότε παρεκκλίνουμε ορτσάροντας προς το ανοιχτό αγκυροβόλιο της ράδας του Τζέιμς Τάουν.

Μια βρετανική σημαία κυματίζει πάνω από το οχυρωμένο λευκό προεδρείο της σκάλας. Καλωσήρθατε στην αποικία της Αγίας Ελένης, μας απαγγέλλει ο τελώνης από τη λάντζα που υποδεικνύει το αγκυροβόλιο με φόντο τη χαράδρα και τα μαύρα βότσαλα. Σε λίγα λεπτά πρατικάραμε σε μια από τις τελευταίες βρετανικές αποικίες. Κατά τον τελώνη, οι κάτοικοι, απόγονοι Αφρικανών και Ινδών σκλάβων, αποζητούν την ένταξη των μικρού νησιού στην Ευρώπη. Στο νησί αυτό, το άκρον άωτον της άγονης γραμμής, αλίμενο, χωρίς αεροδρόμιο και σε απόσταση δύο χιλιάδων χιλιομέτρων από την πλησιέστερη στεριά, οι τρεις χιλιάδες κάτοικοι επιζούν με ό,τι τρυγούν από το ισχνό οροπέδιο και τις λίγες ώρες που αφιερώνουν όλοι στο δημόσιο. Όπως επιβεβαιώσαμε κατά την πενήνήμερη παραμονή μας, χωρίς τις πενιχρές επιδοτήσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο οι κάτοικοι θα είχαν πεθάνει από ασιτία. Την κουκκίδα αυτή στη μέση του ωκεανού την επισκέπτεται μια φορά το μήνα το «βασιλικό ποστάλι», που μελαγχολικά υποδέχονται οι κάτοικοι. Οι Βρετανοί υπήκοοι χρειάζονται βίζες για να επισκεφθούν την Αγγλία και στην ουσία παραμένουν φυλακισμένοι όπως ο Ναπολέων που εξορίστηκε εδώ ως το θάνατό του.

Εκτός από τους ορειβατικούς περιπάτους και τις βραδινές επισκέψεις στα παμπ, το νησάκι δε μας προσέφερε πολλά, αντίθετα μας τρέλανε το ασταμάτητο μπότζι που σάρωνε τα πάντα και μας ανάγκαζε να κοιμηθούμε εγκάρσια στην πλωριά κουκέτα της «Καλλιπυγού». Έτσι ήταν επόμενο να συμπληρώσουμε βιαστικά νερό και υγραέριο, να προμηθευτούμε κάποια λίγα κηπευτικά από τους αγρότες και να επιταχύνουμε τις διαδικασίες του απόπλου.

8/4: Σαλπάρουμε τα ξημερώματα, τεντώνοντας τα πανιά για να προλάβουμε το τρένο των αληγών. Υπάκουα το σκαφάκι ξαναπαίρνει το σταθερό ρυθμό του με τις χαρακτηριστικές απαλές κινήσεις του στα πρύμα. Το μεσημέρι, η Αγία Ελένη χάθηκε στα απόνερα κι αποτελεί μόνο μια ονειρική ανάμνηση. Πάντως, ο σταθμός αποδείχθηκε βολικός, αφού παρεκκλίναμε μόλις 5 μίλια

από την αρχική μας πορεία. Τώρα καταλαβαίνουμε πόσο χρήσιμο ήταν στις νηοπομπές της Βρετανικής Εταιρείας των Ανατολικών Ινδιών που εφοδιάζονταν εδώ με νερό και φρέσκα φρούτα, πριν αντιμετωπίσουν τις αβέβαιες συνθήκες του Ισημερινού.

Στοχεύοντας ν' αλλάξουμε ημισφαίριο γύρω στον 25ο Μεσημβρινό, υπολογίζουμε 1.500 ν.μ. ακόμα με γρήγορα πρύμα ή μια δεκαριά μέρες αναπαυτικής πλεύσης. Μετά; θα δούμε... Λογικά το εύρος της ζώνης σύγκλισης δεν πρέπει να ξεπερνάει τα 300 ν.μ. για τα οποία σε περίπτωση άπνοιας διαθέτουμε υπεραρκετά καύσιμα. Οι πρώτες δέκα μέρες περνούν ομαλά, χωρίς ιδιαίτερα συμβάντα. Κάνουμε ελάχιστες ρυθμίσεις στα πανιά, ο καιρός διατηρείται συνεχώς αίθριος, με σταθερό σορόκο 4 μποφόρ, κοιμόμαστε επαρκώς και χαιρόμαστε γεύματα εμπλουτισμένα από τα πελαγίσια ψάρια που επισκέπτονται συστηματικά τις συρτές μας. Ιδιαίτερα χαιρόμαστε τις γλυκές τροπικές βραδιές, όπου μ' ένα ποτηράκι κρασί στο χέρι απολαμβάνουμε την ξαστεριά και το σπάνιο θέαμα ενός κομήτη στη δύση, παρατηρώντας την αργή βύθιση του Σταυρού και την ανάλογη ανάδυση της Μεγάλης Άρκτου.

19/4: Ο καιρός συνοφρυώθηκε και πύκνωσαν τα μπουρίνια, μεταβάλλοντας έντονα την ταχύτητα και την κατεύθυνση του ανέμου. Αναγκαζόμαστε σε συχνές επεμβάσεις στα πανιά. Το βαρόμετρο πατώνει σταθερά, επιβεβαιώνοντας τη διαπλάτυνση του τροπικού μετώπου. Μεσάνυχτα διασχίζουμε τη νοητή γραμμή του Ισημερινού.

20-21-22/4: Οι συνθήκες έχουν γίνει δυσάρεστες. Επικρατεί αφόρητη ζέστη και τρομακτικές καταιγίδες με ισχυρότατες σπιλιάδες από το γρέγο. Όποτε επικρατεί άπνοια, δε διστάζουμε να χρησιμοποιήσουμε τη μηχανή για να βγούμε το γρηγορότερο από την παραγμένη ζώνη. Τουλάχιστον προχωράμε βόρεια και οι νεροποντές μάς επέτρεψαν να περισυλλέξουμε άφθονο νερό. Περιττό να πω πόσο λίγο κοιμηθήκαμε τελευταία.

23/4:16η μέρα. Μια ιδιαίτερα περιποιημένη μετωπική καταιγίδα, ξεπερνώντας τους σαράντα κόμβους, ξεσήκωσε έναν απελπιστικά χαώδη κυματισμό, αναγκάζοντάς μας σε μια τρίωρη αντιμονή με φλόκο θυέλλης και τέσσερις μούδες. Μεγάλες γαλακτερές κηλίδες πλαγκτόν αντικατοπτρίζουν τις οριζόντιες ηλεκτρικές εκκενώσεις που συνδέουν το φαντασμαγορικό δειγματολόγιο νεφώσεων, το οποίο θα κοσμούσε οποιοδήποτε σοβαρό μετεωρολογικό γραφείο. Μετά το βίαιο ξέσπασμα ακολουθεί μια νωχελική γκριζα αυγή, ο κυματισμός ηρεμεί και σταδιακά ξυπνάει ο γρέγος. Επιτέλους, οι πολυπόθητοι αληγείς μάς καλωσορίζουν στο βόρειο ημισφαίριο. Τους καλοδεχόμαστε με όρτσα, 20° κλίση και με κάθε δεύτερο κύμα να σαρώνει την κουβέρτα. Το νερό είναι αρκετά χλιαρό για να τ' αψηφούμε γυμνοί στις αλλαγές πανιών, αλλά μας αναγκάζει να κλείσουμε όλα τα φινιστρίνια. Ταξιδεύουμε πλέον δεξίνεμοι, το ανεμοτίμονο κρατάει ακούραστα ακριβώς 40 μοίρες γωνία προς το φαινόμενο άνεμο. Αυτή η γρήγορη πορεία, όχι υπερβολικά κλειστή, μας οδηγεί 300 ν.μ. περίπου δυτικά από τα νησιά του Πράσινου Ακρωτηρίου. 24/4: Αν και ηπιότερα τα μπουρίνια συνεχίζουν, δεν ξέρουμε όμως για πόσο ακόμα, διότι βρισκόμαστε σε μια περιοχή με ανεπαρκή μετεωρολογική κάλυψη! Σταδιακά συνηθίζουμε στο μόνιμο κουπαστάρισμα. Ύπνος, φαΐ, ναυτιλία, ραδιοεπαφές, δουλειά στην κουβέρτα παραμένουν στο ημερήσιο πρόγραμμα. Το μόνο που αρχίσαμε να βαριόμαστε είναι η... λαχανοσαλάτα!

26/4: Έπειτα από 18 μέρες ταξίδι καταγράψαμε 12 αυγά, 3 μήλα, 4 πορτοκάλια, 12 λεμόνια, 1 αγγούρι, 3 ντομάτες, 2 κολοκύθες, 2 καρότα, 1/2 λάχανο (ευτυχώς!), 3 σκόρδα, 5 κιλά πατάτες και 3 κιλά κρεμμύδια. Αρκετές προμήθειες για 15 μέρες, ενώ τα απομείναντα 200 λίτρα νερού φτάνουν για ένα μήνα. Οι πολυπόθητες Αζόρες βρίσκονται μόλις 1.700 ν.μ. μπροστά μας! Για πρώτη φορά μετά την Αγία Ελένη συναντούμε ένα μοναχικό βαπόρι.

1/5: Στίγμα 20°β., 33°Δ. Αφήνουμε σταδιακά τους τροπικούς, ο άνεμος εξασθενεί και σιγοντάρει, η θερμοκρασία πέφτει. Η γαλανόλευκη σαφήνεια των μικρών σωρειτών μεταβλήθηκε σ' ένα γκριζωπό ουράνιο τέλμα. Οι ραδιοερασιτέχνες φίλοι μας στην Ελλάδα αρχίζουν να δυσπιστούν. Πώς δε φτάσαμε ακόμα;

7/5: Στίγμα 30°β., 31 °Δ. Ακολουθούμε πλέον βορειοανατολική πορεία. Όπως αναμενόταν, οι άνεμοι στράφηκαν βορειοδυτικοί και απέμειναν μόλις 500 ν.μ. Ύστερα από 14 μέρες όρτσα ο δρόμος άρχισε να μας φαίνεται μικρός. Φυσικά οι βάρδιες γίνονται πλέον με νιτσεράδες και η

κουκέτα χρειάζεται κουβέρτα. Συναντάμε όλο και πιο πολλά πλαστικά σκουπίδια στη θάλασσα — πλησιάζει η Ευρώπη και ο πολιτισμός της.

Πλέουμε αριστερίνεμοι, ανοιχτά όρτσα και με δυσπιστία βλέπουμε τα αριστερά έξαλα καλυμμένα από πράσινα «φύτρα». Όπως κάθε βδομάδα η Άννα Μαρία ζυμώνει 3 κιλά «μαύρο» ψωμί, γιορτή των αισθήσεων, επιπλέον μου αφήνει μια χούφτα ζυμάρι για μια πίτσα στο ζεστό φούρνο.

11/5: Μπουνάτσα και αναγκαιός βόμβος από τη μηχανή. Ο περιβόητος αντικυκλώνας των Αζορών άπλωσε τα πλοκάμια του. Τα καύσιμα δε φτάνουν ως το Σαν Μιγέλ, αλλά ευελπιστούμε ότι θα βρεθεί κάποιο αεράκι για να βολευτούμε. Εν τω μεταξύ, η νυχτερινή θερμοκρασία φτάνει τους 16 βαθμούς. Κάνουμε ανασκαφές κάτω από την πρυμιά κουκέτα για να βγάλουμε το θερμομονωτικό ρουχισμό μας.

13/5: Το βοριαδάκι έκανε τελικά την αναμενόμενη εμφάνισή του, αλλά πλησιάζουν ένα έντονο χαμηλό παρέα μ' ένα κρύο μέτωπο. Καιρός να φτάσουμε. Πριν από την ανατολή φάνηκε η ανταύγεια της Πόντα Ντελγάδα, πρωτεύουσα των Αζορών, και η φωτεινή σκούπα του φάρου της. Με την ημέρα υλοποιούνται μπροστά μας οι μαύρες ηφαιστιογενείς πλαγιές του Σάο Μιγέλ. Ζυγώνοντας, παρατηρούμε τους κατάλευκους οικισμούς και τα παχιά πράσινα λιβάδια. Με έντονη συγκίνηση παραλλάσσουμε το μακρύ κυματοθραύστη του εμπορικού λιμένα. Διακρίνουμε τα ασπρόμαυρα μπαρόκ μέγαρα της παλιάς πόλης, με τις πορτογαλικές και ευρωπαϊκές σημαίες να ανεμίζουν νευρικά στις σπιλιάδες του μαϊστρου.

Έπειτα από 34 μέρες και 4.100 ν.μ. επιστρέψαμε στην Ευρώπη. Πλαγιοδετούμε στον ντόκο των Αρχών για το πρακτικάρισμα. Οι έλεγχοι τηρούνται αυστηρά και ευγενικά (Σέγκεν γαρ), έχει χαθεί όμως η παροιμιώδης καλόβολη λουζιτανική φιλοξενία. Επιστροφή λοιπόν στην κρύα ευρωπαϊκή αποτελεσματικότητα.

Παντού παρόντες υπολογιστές με έγχρωμες οθόνες, καθαριότητα άγνωστα καινούρια μοντέλα αυτοκινήτων, βρεθήκαμε ξαφνικά αντιμέτωποι με τον «πρώτο κόσμο». Λίγο αργότερα μεταφερόμαστε στην προβλήτα του ντόπιου ομίλου.

Το παράμερο Σαν Μιγέλ δε γνωρίζει τη μεγάλη κότερίσια κίνηση της Φαγιάλ, 200 ν.μ. βορειοδυτικότερα, και με την αλμυρή της εμφάνιση αμέσως η μικρή «Καλλίπυγος» κινεί το ενδιαφέρον των ντόπιων ιστιοπλόων.

-Από πού ήρθατε;

-Από το Κέιπ Τάουν.

-Χριστός και Παναγιά, παραείσατε ζουρλοί!

Το γέλιο σπάει τον πάγο, οι απορίες εκσφενδονίζονται, ακολουθούν οι απαντήσεις μας πάντα λίγο εικονοκλαστικά προβοκατόρικες, ακολουθεί μεσογειακός χαβαλές, οι νησιώτες παραμένουν νησιώτες, ιδίως όταν είναι απομονωμένοι στη μέση του πολυκύμαντου βόρειου Ατλαντικού. Κατά παράδοση ναυτικός λαός, οι Αζορινοί πληροφορούνται για επείγουσες ανάγκες από τυχόν βλάβες. Διαθέτουμε φυσικά ένα πηχουαίο κατάλογο εργασιών, αποκατάστασης μικροζημιών, συντήρησης και μοναδική επείγουσα αβαρία αποτελεί ένας διαβρωμένος καυστήρας στην κουζίνα, θέμα που κλείνει αμέσως με μια σύντομη επίσκεψη σ' ένα γειτονικό σιδηρουργείο.

Νιώθαμε πάλι άνετα και οικεία. Το κύκνειο άσμα του επιτυχημένου πενταετούς μας περίπλου (και όχι Οδύσσειας, αφού ο ήρωας του Ομήρου σερνόταν από ναυάγιο σε καταστροφή) μας άφηνε να διαλυθούμε στον ετήσιο καταιγισμό των ευρωπαϊκών διακοπών, με την απλή ταύτιση των τρόπων ζωής. Μπορεί ένας Τσιγγάνος να ταυτιστεί μ' ένα σκηνίτη; Θέμα φιλοσοφίας και επιλογών κι ο Ροβινσώνας ένας ναυαγημένος έποικος που προσπαθούσε μανιωδώς να επιβάλει μεθοδολογία του κατεστημένου σε μια παρθένα φύση. Αναθυμιάσεις αρχετύπων και τι είμαστε τι κάνουμε, πού πηγαίνουμε; Τι προσκόμισε ο γύρος μας των ωκεανών; Μήπως μια τρύπα στο νερό; Επιστρέφουμε στον ίδιο φαύλο κόσμο της αναζήτησης, της μίμησης, του εντυπωσιασμού; Και, γιατί παρακαλώ όλα αυτά; Ποιο το όφελος; Μήπως η ηδονή της «επιτυχίας»; Ίσως.

Το να θέτεις ένα στόχο και να τον πετυχαίνεις αποτελεί ασφαλώς προσωπικό κατόρθωμα, αλλά τώρα, έχοντας έντεχνα αποφύγει υφάλους και λοιπές καταστροφές, κινδυνεύαμε να ναυαγήσουμε στη στεριά. Ασκητές και λωτοφάγοι, της ιστιοπλοΐας, πώς άραγε θα εισαχθούμε στις

τσιμεντουπόλεις του νέφους και του άγχους, της ακοινωνησίας και των εντυπώσεων, των υλικών οραμάτων και των κωδικοποιημένων σχέσεων, εκεί όπου ενώνονται παραίσθηση και πραγματικότητα;

Στο σταυροδρόμι των Αζορών, εκεί όπου συναντούνται πέλαγος και πολιτισμός, παρ' όλο το επιφανειακό μας νταραβέρι με τις καθημερινές και συνήθειες ασχολίες μάς υπονόμει ο πειρασμός. Ισοδύναμα μας δελιάζαν η άνετη επιστροφή στη Μεσόγειο με το δυσανάγνωστο μέλλον, ταμπουρωμένοι, σας επάλξεις της στεριανής ζωής ή... στον ωκεάνιο νομαδισμό, συνέχεια της πελαγίσιας αναζήτησης, φιλοξενούμενοι του αμείλικτου υγρού στοιχείου.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Ο Γιώργος και η Άννα Μαρία έφυγαν σαν χθες, και σαν χθες τούς περιμέναμε στον ίδιο κόλπο να τους προϋπαντήσουμε με τον ίδιο τρόπο που τους αποχαιρετήσαμε. Τότε ήταν Ιανουάριος του 1992 και τώρα Οκτώβριος του 1997. Το τι έκαναν εκείνοι τόσα χρόνια το ξέραμε λίγο από τις ανταποκρίσεις στα περιοδικά, λίγο από τις κάρτες και τα γράμματα που έστελναν σε φίλους, λίγο από τους ραδιοερασιτέχνες που διατηρούσαν την επαφή. Τώρα ξέρουμε ακόμη περισσότερα χάρη σε τούτο εδώ το βιβλίο. Εμείς όμως τι κάναμε τόσα χρόνια; Πώς γεμίσαμε ασφυκτικά τις ημέρες, τις ώρες και τα δευτερόλεπτα ακόμη με πράγματα που σήμερα δε θυμόμαστε; Πόσες στιγμές άραγε από τα πεντέμισι αυτά χρόνια αποτυπώθηκαν ανεξίτηλα στη μνήμη μας και πόσες θα άξιζε να τυπωθούν στο χαρτί;

Σε έναν κόσμο πλούσιο σε επιτεύγματα, εκκεντρικότητες και παλικαριές είναι εύκολο να παρεξηγηθεί το ταξίδι, εάν κανείς το ανακατέψει με την καθημερινή ειδησεογραφία. Ο Γιώργος και η Άννα Μαρία πάντως δεν έσπασαν κανένα ρεκόρ ταχύτητας, ούτε κατέκτησαν κάποιο βαρύτιμο έπαθλο σε διεθνείς αγώνες. Κανείς πάλι δε θα μπορούσε να τους χαρακτηρίσει εκκεντρικούς, γιατί στις μέρες μας υπάρχουν χιλιάδες ζευγάρια, οικογένειες, παρέες και μοναχοί που ζουν σε σκάφη, ταξιδεύοντας άλλοι πιο κοντά και άλλοι πιο μακριά. Τέλος, δεν έκαναν καμιά παλικαριά, δε δοκίμασαν το θάρρος και την αντοχή τους, απλώς τόλμησαν να αναχωρήσουν για το μεγάλο ταξίδι. Όσοι είναι ναυτικοί ή ξέρουν από θάλασσα γνωρίζουν βέβαια ότι δεν ήταν και μικρό κατόρθωμα το ταξίδι αυτό, ούτε εύκολα τα περάσματα και η παραμονή σε τόπους παροιμιώδεις για την φιλοξενία τους και τους κακόφημους ναυτοφάγους. Και όσοι είναι ναυτικοί θα αναγνωρίσουν στον Γκρίτση τις υψηλότερες αρετές της ναυτοσύνης. Ωστόσο, πιο σημαντική κι από το κατόρθωμα είναι η στάση ζωής που προτείνει το πλήρωμα της «Καλλίπυγος».

Ο Γιώργος και η Άννα Μαρία έχουν ξεκάθαρη άποψη για τη ζωή και για το πώς πρέπει να τη ζει κανείς, μια άποψη που πηγάζει από το σεβασμό. Καταρχήν σέβονται τη Γη, όλη τη Γη, κι ο σεβασμός αυτός τους οδηγεί να την ταξιδεύσουν ευλαβικά, χωρίς να αφήνουν σπιθαμή που να μην προσκυνήσουν. Σέβονται τη φύση, γι' αυτό κι εκείνη τους επιτρέπει να επιστρέφουν πάντα από τα ταξίδια τους. Σέβονται τους ανθρώπους, γι' αυτό ακούν τις ιστορίες και τις συμβουλές όσων συναντούν στην πορεία τους. Εάν το καλοσκεφτεί κανείς, θα καταλάβει ότι αυτός ο σεβασμός τούς κάνει πιο ελεύθερους από εμάς τους υπόλοιπους.

Όταν βγήκαμε με τα σκάφη σημαιοστολισμένα μέχρι τις Φλέβες για να τους προϋπαντήσουμε, η «Καλλίπυγος» έλαμπε σαν να μην είχε περάσει μέρα από την αναχώρησή της. Κι ενώ το πλήρωμά της κουβαλούσε την αλμύρα και τον αέρα ενός περιπλου της Γης, εμείς νιώθαμε σαν να μην είχαμε ζήσει μέρα από την αναχώρησή της.

Φαίδων Ταμβακάκης

αβάρα: ο γάντζος· το σπρώξιμο λέμβου ή μικρού σκάφους με το χέρι, το κουπί ή το γάντζο.

αγγρίφια: απόκρημνοι βράχοι των ακτών.

αληγείς: οι κανονικοί άνεμοι που πνέουν στις τροπικές χώρες όλο το χρόνο· δυτικοί.

αλίκλυστος: αυτός που κατακλύζεται από τη θάλασσα, ο θαλασσοδάρτος.

αλίπεδο: πεδιάδα που βρίσκεται κοντά στη θάλασσα, συνήθως αμμώδης.

άλμπουρο: ιστός πλοίου.

αμπάσο: χαμηλά, κάτω κάτω.

αμφίγειο: το κανάλι, το στενό.

ανάβαθος: ο αβαθής, ρηχός.

ανάντη: η έκταση, από την πλευρά του θεατή, που εκτείνεται προς τα πάνω αντίθ. κατάντη.

αναπλωρίζω: στρέφω την πλώρη προς (ή αντίθετα με) τη φορά του ανέμου (όρτσα λα μπάντα).

αντηνεμώ: μετακινώ τα πανιά, έτσι ώστε να πέφτει ο άνεμος πάνω τους από μπροστά (από την πλώρη προς την πρύμνη, αντίθετα από το κανονικό) για να οπισθοδρομήσει το πλοίο.

αντιμονή: η μείωση της ταχύτητας του σκάφους (εξαιτίας θαλασσοταραχής κτλ.) και η πλεύση αντίπρωρα προς τον άνεμο.

αντραλίζομαι: ζαλίζομαι.

αράπης: ο πρώτος φλόκος μπροστά στο κατάρτι.

αρματωσιά: ο εξαρτισμός του πλοίου, τα άρμενά του.

ατόλη: κοραλλιογενές νησί σε μορφή δαχτυλιδιού που περιβάλλει μια λιμνοθάλασσα, η οποία επικοινωνεί με τη θάλασσα διαμέσου καναλιών.

αυλώνας: στενός ορμίσκος που εισδύει βαθιά στη στεριά.

βαρκαλάς: μικρό ιστιοφόρο πλοίο με επίπεδη πρύμνη (παπαδιά).

βατσιμάνης: αυτός που κάνει βάρδια, που επιτηρεί το κατάστρωμα.

βελόνα: ο άξονας με τον οποίο συνδέεται το πηδάλιο με το ποδόστημα.

β(δ)ιβάρι: το ιχθυοτροφείο.

γαρμπής: ο νοτιοδυτικός άνεμος.

γάστρα: τα ύφαλα, τα βρεχάμενα.

γεμιτζής: ο παλιός ιστιοπλόος ναυτικός, ο έμπειρος, ο Θαλασσόλυκος.

αλώνω: πλησιάζω στην παραλία, ποιο κοντά στο γιαλό.

γρέγος: ο βορειοανατολικός άνεμος.

δευτερόπρυμα: όταν ο άνεμος έρχεται από πίσω και πλάγια.

δρολάπι: δυνατός άνεμος που συνοδεύεται από ραγδαία βροχή.

εγγυτάτη: η πλεύση με τα πανιά στην οξύτερη γωνία ως προς τον άνεμο.

έκπτωση: η απόκλιση του πλοίου από την κανονική του πορεία που οφείλεται σε πλάγιο άνεμο ή σε ρεύματα.

έκταμα: το μήκος της αλυσίδας ποντισμένης άγκυρας.

εναντιοδρομώ: πλέω στην αντίθετη κατεύθυνση άλλου πλοίου.

στατήρας: ο κοχλίας που χρησιμεύει για το τέντωμα των συρματόσκοινων ή της αλυσίδας.

επικρεμής: η άγκυρα που κρέμεται από το κεφαλόδετο και είναι έτοιμη για πόντισμα.

επίτονος: καθένα από τα γερά σκοινιά με τα οποία στηρίζονται οι στήλες και τα επιστήλια των ιστών στα πλευρά και στην πρύμνη του πλοίου.

εφελκυσμός: η προσέλκυση, το τράβηγμα.

θρασομανητό: το θέριεμα.

ισοβαρής: αυτός που έχει την ίδια βαρομετρική πίεση.

καβατζάρω: παρακάμπω (ακρωτήριο), παραλλάσσω.

κάβος: ψηλό και κρημνώδες ακρωτήριο· χοντρό σκοινί των πλοίων.

καδένα: η αλυσίδα.

καλαφατίζω: φράζω τα κενά ανάμεσα στις σανίδες του πλοίου με στουπί και τα καλύπτω με πίσσα.
καλντέρα: κοιλότητα μεγάλων διαστάσεων που δημιουργείται από τις εκρήξεις ή το γκρέμισμα των τοιχωμάτων ηφαιστείου.

καλουμάρω: αφήνω την αλυσίδα της άγκυρας να γλιστρήσει στη θάλασσα.

καμάρια: δοκάρια που πάνω τους στηρίζεται η κουβέρτα του σκάφους.

καραβοστάσι: κατάλληλο αγκυροβόλιο ή όρμος.

καραβοφάναρο: μόνιμα αγκυροβολημένο πλοίο που χρησιμεύει σαν πλωτό φανάρι.

κετσές: είδος υφάσματος από μαλλί ή τρίχες συμπιεσμένες, πύλημα.

κοπίλια: μεταλλικό έλασμα που το λυγίζουμε μέσα σε μπουλόνι και μετά ανοίγουμε τις άκρες του για να το κρατήσει στη θέση του.

κοράκι: οι άκρες του πλοίου- της πρύμης ποδόστημα, της πλώρης στείρα.

κόστα: η ακτή.

κουμπάνια: ο εφοδιασμός με τρόφιμα, στόρια.

λάσκα: χαλαρά, μπόσικα.

λασκάδα: σφοδρός άνεμος που πνέει πλαγίως.

λατίνι: παραδοσιακό μεσογειακό τριγωνικό πανί και, κατ' επέκταση, το σκάφος με ιστιοφορία λατινιού

λεβάντες: ο ανατολικός άνεμος.

μάινα: προστακτική του μαϊνάρω, κατέβασε.

μαϊστρα: το κύριο πανί ενός ιστιοφόρου.

μαϊστρος: βορειοδυτικός άνεμος.

μαντάρι: το σκοινί με το οποίο ανεβαίνουν ή κατεβαίνουν οι κεραιές.

μάπα: η πόρπη.

μαρέα: η παλίρροια.

μεφιτικός: αυτός που αναδίδει δηλητηριώδη δυσοσμία.

μισιονάριος: ο ιεραπόστολος.

μουδάρω: συστέλλω το πανί για να μειωθεί η επιφάνειά του.

μουράβια: εξαιρετική βαφή, χρώμα που χρησιμοποιείται για το βάψιμο των υφάλων του πλοίου.

μπασιά: η φουσκοκεριά, η πλημμυρίδα.

μπάτης: η ελαφριά θαλάσσια αύρα.

μπεζεστένι: μεγάλη υπόστεγος αγορά ή στοά γεμάτη εμπορικά καταστήματα.

μπεντένι: ένα διπλωμένο σκοινί· έπαληξ τείχους.

μπίγα: γερανός, βαρούλκο, βίντσι.

μπότζι: η κίνηση του караβιού όταν γέρνει αριστερά, δεξιά.

μπότσος: δέσιμο με αλυσίδα ή σκοινί.

μπουγάζι: στενό μέρος θάλασσας ανάμεσα σε δύο στεριές· ρεύμα αέρα που σχηματίζεται από παρόμοιες διαμορφώσεις του εδάφους.

μπουκαδούρα: ο άνεμος που πνέει μέσα στον κόλπο.

μπρίκι: είδος ιστιοφόρου πλοίου.

νάβα: μεγάλο τρίστηλο ιστιοφόρο πλοίο, πολεμικό και εμπορικό.

νατσιόνες: τα έθνη.

νιφετός: το πέσιμο του χιονιού, χιονοθύελλα.

ξυλάρμενο: το πλοίο που πλέει στην καταιγίδα με δεμένα όλα τα πανιά.

όκιο: η τρύπα από την οποία περνάει η αλυσίδα της άγκυρας.

όμβρος: η βροχή, κυρίως η νεροποντή.

όρτσα: προστακτική του ορτσάρω· στρίψε την πλώρη προς τον άνεμο.

όστρια: ο νότιος άνεμος.

παλάγκο: σύστημα τροχαλιών, πολύσπαστο.

πιανόλο: αποσπώμενο ξύλινο πάτωμα.
παπαδιά: το πάνω μέρος της πρύμης, καθρέφτης.
παπαφίγκος: τετράγωνο πανί στα ψηλότερα σημεία του καταρτιού.
παραβάλλω: πλευρίζω σε μόλο ή σε άλλο πλοίο.
παρώρεια: οι πρόποδες του βουνού, το ριζοβούνι.
πασαβάντι: άδεια ελεύθερης κυκλοφορίας ή αναχώρησης.
παταράτσο: το σκοινί του μεγάλου επιστήλιου του πλοίου· ο παράτονος.
πελάδα: καλύβα από άχυρο πάνω σε πασσάλους (συνήθως σε λιμνοθάλασσες).
πετσώνω: επενδύω εξωτερικά.
πλαγιοδρομώ: αρμενίζω με τον άνεμο στην μπάντα.
πλήμμη: η ανώτατη στάθμη της παλίρροιας- αντίθ. ρηχία.
ποδίζω: απομακρύνω την πλώρη από την ευθεία του ανέμου.
ποντίζω: ρίχνω τις άγκυρες, φουντάρω.
ποστάλι: ατμόπλοιο επιβατικό.
πουνέντης: ο δυτικός άνεμος.
πούντα: πολύ χαμηλό ακρωτήριο.
πούσι: ομίχλη, καταχνιά, αντάρα.
πρατικάρω: παίρνω πράτιγο, ελευθεροκοινωνώ.
προσορμίζω: οδηγώ το σκάφος σε όρμο ή σε λιμάνι και αγκυροβολώ.
πρότονος: συρματοσχίνο που εκτείνεται κατά μήκος του πλοίου, από τον ιστό προς την πλώρη.
πρυμνήτης: ο ούριος άνεμος, πρυμιός.
ραγάνι: καταγιίδα με ανεμοστρόβιλο, τυφώνας.
ράδα: ανοιχτό και ευρύχωρο αγκυροβόλιο.
ράντα: η κεραία του σκάφους.
ράουλο: καρούλι.
ρεμέτζο: χοντρό σκοινί για τη ρυμούλκηση ή για την όρμιση πλοίου, παλαμάρι.
ρεστία: η παλινδρόμηση του κύματος από την ακτή- ο ακανόνιστος κυματισμός που δεν ακολουθεί τη φορά του ανέμου.
ρέφλα: σφοδρή ριπή ανέμου, κυρίως στην επιφάνεια της θάλασσας.
σακολέβα: ιστιοφόρο με πανιά τραπεζοειδούς σχήματος.
σεντίνα: ο πυθμένας του πλοίου.
σιγάτσα: είδος πριονιού.
σκαντάγιο: βολίς, όργανο μέτρησης του βυθού της θάλασσας.
σκατζάρω: αλλάζω, αντικαθιστώ.
σκότα: το σκοινί που χρησιμεύει για το τέντωμα των πανιών.
σκούνα: είδος δίστηλου ιστιοφόρου με τετράγωνα πανιά.
σορόκος: ο νοτιοανατολικός άνεμος.
σοφράνο: προσήνεμα, προς την πλευρά του ανέμου.
σπεράντζα: μεγάλη άγκυρα που ποντίζεται μόνο σε μεγάλη ανάγκη.
σπιάτζα: η ακτή.
σπιλιάδα: ορμητική ριπή ανέμου που εμφανίζεται ξαφνικά.
σπιράγιο: χαμηλή υπερκατασκευή. σταβέντο: υπήνεμα.
σταυρώνω: φέρνω τις αντένες ή τα πανιά κάθετα στον άξονα του πλοίου.
στιχάδα: που βρίσκεται στην ίδια γραμμή.
στρέτο: τα στενά.
σωρείτης: παχύ και εξογκωμένο σύννεφο, λευκό στις άκρες και εξογκωμένο στο κέντρο.
ταμπούκι: καπάκι ανοίγματος στο κατάστρωμα.
τζένοα: πανί μεγάλων διαστάσεων.
τουρκέτο: το πλωριό πανί (βλ. αράνης).
τραβερσάρω: βάζω το πλοίο, όταν έχει τρικυμία, να σταθεί με την πλώρη προς τον άνεμο, δίχως

να κινείται.

τρεχαντήρι: μικρό ταχύπλοο και οξύπρυμνο ιστιοφόρο.

τσαλιά: φρύγανα.

τσιμάρω: απομακρύνω την πλώρη από την ευθεία του ανέμου.

τσουνάμι: μεγάλος κυματισμός του θαλάσσιου βυθού που προκαλείται από σεισμικές δονήσεις και ξεσπά στα παράλια με ολέθρια αποτελέσματα,

τσούντα: το τελευταίο προς την πρύμη τραπεζοειδές πανί.

φαλαινίδα: είδος οξύπρυμνου λέμβου των πολεμικών πλοίων που τις χρησιμοποιούν οι ναύαρχοι και οι κυβερνήτες.

φατσάρω: πέφτω με την μπροστινή όψη των πανιών στον άνεμο.

φλόκος: το μεσαίο πανί του πλοίου και το μεγαλύτερο.

φουντάγιο: η αγκυροβολία.

ψάθα: είδος τραπεζοειδούς ιστίου που χρησιμοποιείται στις βρατσέρες.

Broach: βίαιη εκτροπή του πλοίου του πλοίου από την πορεία του.

Fin keel: καρίνα σε σχήμα φτερού.

Masthead: η κεφαλή ιστού.

Roller reefing: μηχανισμός περιτύλιξης ιστίου

Spinnaker: ελαφρύ αφαιρετό τριγωνικό πανί που χρησιμοποιείται στα πρύμα.

Φωτογραφικό υλικό

Κανάλι Μπιγκλ

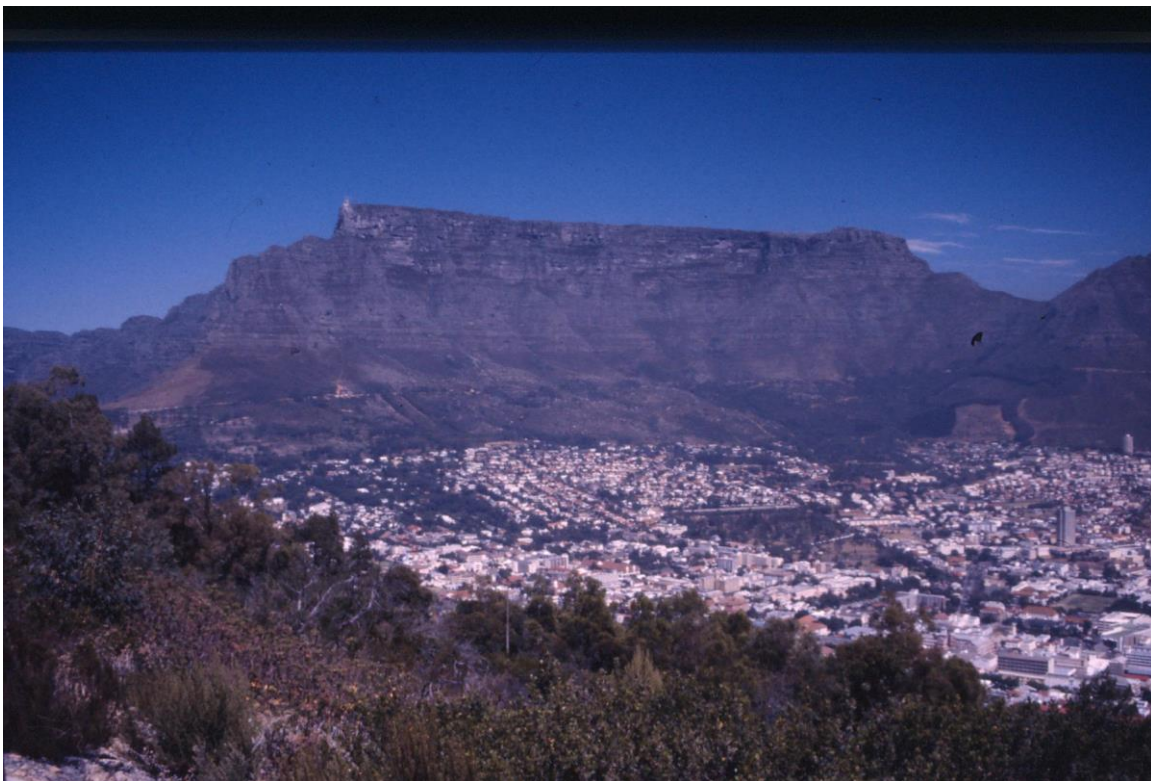

Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας

Αγία Ελένη

